

PREŠOVSKÁ UNIVERZITA

ČASOPIS AKADEMICKEJ OBCE PU V PREŠOVE

ROČNÍK XI.

ČÍSLO 1/FEBRUÁR 2007

Prvé malé jubileum

Od prvého januárového dňa roku 1997 existuje Prešovská univerzita (PU) v Prešove. Znamená to, že sme v desiatom roku jej existencie. Ide o prvé malé jubileum. Prívlastok prvé je menej sporný ako ten druhý - malé. PU každopádne vyrástla z plienok, etablovala sa v systéme verejného vysokého školstva v SR, vie sa o nej. Má za sebou počiatkové starosti, teraz ju čakajú starosti rastu.

Na vznik PU a okolnosti s ním spojené si v tomto čísle časopisu PU spomína historicky prvý rektor PU profesor Karol Feč. Rozhovor s ním je na s. 7. Aj v ďalších číslach časopisu v tomto roku prinesieme vyjadrenia ľudí, ktorí boli blízko pri kolíske PU. Možno to bude aj náš vklad do procesu, ktorého spustenie ohlásil rektor PU profesor František Mihina na zasadnutí členov svojho kolégia 5. februára. Vypíše inštitucionálny grant na spracovanie prvých desiatich rokov existencie PU. (red)

Odborári sa stretli s vedením PU

Kontrola plnenia Kolektívnej zmluvy na roky 2006 a 2007 zo strany zamestnávateľa bola predmetom pracovného stretnutia členov Rady základných organizácií Odborového zväzu pracovníkov školstva a vedy na Slovensku a vedenia PU. Uskutočnilo sa 15. februára v priestoroch Študentského domova PU.

Rokovanie malo konštruktívny priebeh a možno konštatovať, že jednotlivé články kolektívnej zmluvy sa priebežne plnia až na tretiu časť Starostlivosť o zamestnancov čl. 18 ods. 3 bod a/. K tejto problematike vedenie PU vyžiadalo odborný posudok pracoviska Regionálneho úradu verejného zdravotníctva v Prešove. Po jeho vyjadrení sa táto problematika dorieši. K čl. 20 ods. 4 kolektívnej zmluvy bolo prijaté stanovisko ve-

Inaugurácia doc. PhDr. Anny Eliašovej, PhD., za dekanu Fakulty zdravotníctva PU (na obr. gratuluje jej rektor PU František Mihina) na slávnosti 1. februára v Prešove odštartovala supervolebný rok na PU. Voľby čakajú viaceré fakulty i samotnú PU. Bude sa voliť nové zloženie Akademického senátu PU a aj samotný rektor. Foto pre časopis PU: Viktor Zamborský

Ples PU žiaril krásou

V priestoroch hotela Dukla v Prešove sa 2. februára uskutočnil už tradičný Univerzitný ples. Vo všetkých priestoroch tohto objektu to počas plesového večera žiarilo krásou, nechýbala dobrá zábava. Večer otvoril rektor PU František Mihina. Predsedom plesového organizačného výboru bol prorektor PU Peter Kuzmišin. (jn)

Akademický senát PU uzatvára činnosť v tomto funkčnom období

Akademický senát Prešovskej univerzity (AS PU) v Prešove sa na prelome rokov 2006 a 2007 zaoberal predovšetkým prípravou voľieb nového zloženia tohto najvyššieho orgánu akademickej obce PU. Korešpondenčnou formou v januári jeho členovia prijali uznesenie, ktorým vyhlásili voľby členov AS PU na marec.

Ako povedal predseda AS PU doc. PhDr. Ján Mojdis, CSc., určujúcim pre všetky kroky v tomto smere je dátum 10. apríl, keď všetkým terajším členom AS sa končí funkčné obdobie. Do konca marca musí byť známe, kto ich nahradí. Nový AS bude potom v najbližších mesiacoch voliť kandidáta na rektora PU. Na zasadnutí 11. decembra 2006 preto AS PU zvolil členom mandátovej a volebnej komisie pre voľby do AS PU. Nominácie predložili členovia AS PU z jednotlivých fakúlt. (O činnosti zvolenej volebnej komisie uverejňujeme informácie na inom mieste.)

Senátori na decembrovom zasadnutí prerokovali Štatút Ústavu pedagogiky a psychológie, úpravy znenia Študijného poriadku PU podľa požiadaviek a odporúčaní Ministerstva

Začali sa prípravy voľieb senátu

Ustanovenú volebnú a mandátovú komisiu pre voľby do Akademického senátu (AS) PU vedie ako jej predseda RNDr. Vladimír Čech, PhD., z Fakulty humanitných a prírodných vied PU. Ide o uznesenie zo zasadnutia 16-člennej komisie 29. januára. Týmto krokom začal sa proces smerujúci k zriadeniu AS PU v novom funkčnom období.

V. Čech bol jediný kandidát na predsedu komisie. Voľby prebehli tajným hlasovaním.

Podľa návrhu novozvoleného predsedu komisie pre voľby do AS PU sa najbližšie zasadnutie jej členov uskutoční v pondelok 26. februára.

(dokončenie na s. 2)

školstva SR a návrh Štatútu Ústavu digitálnych kompetencií.

Predseda AS predpokladá, že AS sa v terajšom zložení zide ešte raz - na zasadnutí v marci. Mal by schváliť rozpočet PU na rok 2007. (jn)

V čísle okrem iného:

Téma - Výsledky hodnotenia ARRA - s. 3,
Udalosti - prof. Ivan Bernasovský k 10. výročiu FHPV - s. 10,
Fórum názorov - prof. Jozef Terrek - s. 12,
Udalosti - prof. Vasil Gluchman na svetovom kongrese - s. 13,
Udalosti - Budúci záchranári na návšteve v Dánsku - s. 18 - 19,
Recenzia - Slovo o slove - s. 20,
Kultúra - Nostro Canto vo Varšave - s. 21.

Z REKTOROVHO DIÁRA

15. januára – účasť a vystúpenie na vedeckej konferencii FF PU v Prešove o preklade

16. januára – pracovné stretnutie s pravoslávnyim arcibiskupom Jánom, metropolitom Slovenska

21. januára – účasť na ekumenickej bohoslužbe v Prešove (viac na tejto strane)

21. januára – účasť na spomienkovom akte v Prešove pri príležitosti 1. výročia leteckej havárie vojakov Ozbrojených síl SR

24. januára – pracovné rokovanie s gréckokatolíckym prešovským eparchom Jánom Babjakom a pravoslávnyim arcibiskupom Jánom

29. januára – účasť na mimoriadnom zasadnutí Slovenskej rektorskej konferencie (SRK) v Bratislave

2. februára – predseda štátnicovej komisie na Inštitúte filozofie FF PU

5. februára – zasadnutie kolégia rektora PU

8. februára – účasť na zasadnutí komisie pre vzdelávanie SRK v Bratislave

12. februára – účasť na slávnostnej inaugurácii rektorky Univerzity Mateja Bela a dekanov jej fakúlt v Banskej Bystrici

13. februára – účasť na zasadnutí SRK v Nitre

15. februára – spoločné zasadnutie členov vedenia PU s Radou predsedov OZ PŠaV SR pri PU

16. februára – účasť na slávnostnom otvorení Technického inštitútu Wyzsey Szkoły Zawodowej v poľskom Nowom Saczi

(zel)

Rektor PU čestným profesorom Univerzity v Rzeszowe

Titul čestný profesor Rzeszowskej univerzity (RU) dostal na sklonku roku 2006 rektor PU František Mihina. Prevzal ho počas slávnostného zasadnutia akademického senátu tejto univerzity so sídlom v centre prihraničného Podkarpatského vojvodstva 15. decembra.

Rozhodnutie o udelení titulu prijal senát RU 30. novembra. Ocenil tak fakt, že profesor Mihina patrí k najvýznamnejším vedcom v oblasti studia humanitatis v slovenskom aka-

demickom prostredí. Prispieva tiež k rozvoju partnerských vzťahov medzi oboma verejnými vysokými školami.

Okrem rektora PU sa rovnaká pocta ušla aj rektorovi UPJŠ v Košiciach a rektorovi univerzity v ukrajinskom meste Drohobyč.

Laudacio za rektora PU predniesol dekan Filozofickej fakulty PU profesor Rudolf Dupkala.

Ide o v poradí tretiu čestnú poctu pre rektora PU. Dve predchádzajú-

ce v podobe titulu doctor honoris causa dostal v roku 2005 od univerzity v Užhorode a v roku 2006 od akadémie v Kyjeve. (jn)

Foto: Elżbieta Wójcikiewicz, RU

Všecky krásy světa

Nositel'ovi Nobelovej ceny za literatúru českému básnikovi Jaroslavu Seifertovi, venovali výstavu v Univerzitnej knižnici PU vo vysokoškolskom areáli. Výstava nesie názov Všecky krásy světa a potrvá do 25. marca. Jej vernisáž sa konala v stredu 21. februára. Súčasťou vernisáže bolo hudobno-poetické pás-

mo, ktoré pripravili Mgr. Soňa Pariláková, Mgr. Martin Michelčík, Mgr. Miron Pukan a Stanislava Wanatowiczova Bartošová, riaditeľka Českého centra v Košiciach. Výstavu pripravili Ministerstvo zahraničných vecí ČR, Múzeum českej literatúry, České centrum a Český spolok v Košiciach. (jn)

Ekumenická bohoslužba v rámci Týždňa modlitieb za jednotu kresťanov sa uskutočnila v nedeľu 21. januára v Evanjelickom chráme Svätej Trojice v Prešove. Zúčastnili sa na nej prezident SR Ivan Gašparovič, apoštolský nuncius na Slovensku arcibiskup Henryk Józef Nowacki aj hodnostári viacerých cirkví. Do chrámu prišiel aj rektor PU František Mihina. Na modlitbe sa zúčastnilo mnoho študentov a pracovníkov PU. Účinkoval pravoslávny cirkevný zbor katedrálneho chrámu Alexandra Nevského v Prešove (kde pôsobí viacerí pedagógovia a študenti PU), rektor Gréckokatolíckeho kňazského seminára PU Vasil Kormaník, seminaristi seminára bl. biskupa Petra Pavla Gojdiča v Prešove ako členovia zboru sv. Romana Sladkopevca či študenti z rôznych fakúlt PU, ktorí pri Univerzitnom pastoračnom centre Dr. Štefana Héseka pôsobia v zbere a na tejto slávnosti spievali spevy Taizé.

(red) (viac na s. 17). Foto pre časopis PU: Viktor Zamborský

Arcibiskupovi Jánovi Zlatá medaila PU

Zlatú medailu PU dostal najvyšší predstaviteľ Pravoslávnej cirkvi na Slovensku Ján, arcibiskup prešovský a Slovenska. Stalo sa tak počas slávnostnej svätej liturgie v Katedrálnom chráme sv. kniežat'a Alexandra Nevského v Prešove v sobotu 27. januára k životnému jubileu arcibiskupa. Slávnostným gratulantom bol rektor PU František Mihina. Arcibiskup Ján sa narodil 29. januára 1937 v obci Kravany v okrese Trebišov. Štúdium na Pravoslávnej bohosloveckej fakulte (PBF) v Prešove skončil v roku 1958, keď ho aj vysvätili najprv za diakona a potom za kňaza. V roku 1983 už ako vdovec prijal mníšsky postrih a stal sa biskupom eparchie v Michalovciach. Do súčasnej funkcie v cirkvi ho zvolili v marci 2006. Na PBF PU je v súčasnosti členom jej vedeckej rady a členom kolégia dekanu. (jn)

Poslancami aj zástupcovia PU

PU má svoje zastúpenie v 31-člennom Mestskom zastupiteľstve (MsZ) v Prešove aj po komunálnych voľbách 2. decembra 2006. Poslancami na štvorročné funkčné obdobie sú Štefánia Andraščíková, prodekanka Fakulty zdravotníctva PU a Ivan Benko, riaditeľ Ústrednej správy Študentského domova a jedálne PU. Obaja sa o priazeň voličov uchádzali ako nezávislí kandidáti. Rovnako obaja vyhrali "minivoľby" vo svojich volebných obvodoch - Andraščíková v obvode číslo 6 (s náskokom asi 150 hlasov) a Benko v obvode číslo 4 (o vyše sto hlasov). A do tretice, rovnako obaja boli poslancami aj v období 2002 - 2006. Benko navyše je od februárového rozhodnutia MsZ členom mestskej rady. (jn)

Začali sa prípravy...

(dokončenie zo s. 1)

V programe je schválenie harmonogramu volieb do AS PU.

Vo februári predseda komisie oslovil predsedov AS všetkých fakúlt PU, aby mu poskytli návrhy na termín volieb členov AS PU a pod. Zvažuje sa, žeby to malo byť v jeden marcový deň. Presný postup uverejní komisia, ako konkretizoval jej predseda, vo vyhláske o voľbách, s ktorou oboznámi celú akademickú obec PU. Budú v nej aj termíny napr. dokedy možno podať kandidatúru do volieb za člena AS PU a pod. Zásady volieb do AS PU sú ako dokument prístupné na internetovej stránke PU.

Ak voľby prebehnú v súlade s predpismi, komisia prestane so svojou činnosťou. Pre jej predsedu zostane povinnosť zvolat' prvé zasadnutie novozvolených členov AS. Povedie ho do okamihu zvolenia predsedu komisie pre voľby predsedu AS PU.

(jn)

Výsledky hodnotenia ARRA nemajú na PU šíriť ani strach, ani hnev, ale len výzvu k náprave stavu

Každé hodnotenie kríva, pretože ide o uhol pohľadu pri získavaní toho, čo má byť porovnané. Každopádne hodnotenie 19 verejných vysokých škôl (VŠ) na Slovensku za rok 2005, ktoré vykonala a uverejnila v závere roku 2006 Akademická rankingová a ratingová agentúra (ARRA), je veľmi dobrým impulzom do „večnej“ diskusie o tom, aké kvalitné VŠ na Slovensku máme. A kde je medzi nimi PU.

Celá hodnotiacia správa je na internetovej stránke ARRA. Časť z nej - aj s redakčným komentárom - však uverejnil mediálny partner prieskumu, ekonomický týždenník Trend v samostatnej prílohe vydané v tohtoročnom februári. Trend nazval svoj komentár k výsledkom hodnotenia mierne optimisticky - Kvalita stúpila, rozdiely zostávajú - s podtitulom Napriek miernemu zlepšeniu vo výkonoch vysokých škôl pretrvávajú aj negatíva. Zrejme to má byť trend úsudkov...

Čo sme sa presne dozvedeli o pozícii PU na trhu medzi slovenskými univerzitami a VŠ? Nič. Pretože ARRA upustila od stanovenia rebríčka VŠ ako celku a stanovila poradie „len“ podľa zamerania fakúlt vo viacerých kategóriách. O príčinách úpravy svojho prístupu v porovnaní s prvým ročníkom sa tvorcovia tohto kroku veľmi nezmeňujú, najskôr to zahrali na vysvetlenie, že nemožno spájať jablká s hruškami.

ARRA si vybrala na opis stavu VŠ 25 kritérií. Dovedna 100 fakúlt (s jednou raritou - Univerzita veterinárneho lekárstva v Košiciach nemá fakulty) rozdelila do šiestich skupín podľa ich zamerania - lekárske, technické, prírodovedné, spoločenskovedné, humanitné a pôdohospodárske. Pravdou však je, že niektoré už existujúce fakulty v roku 2005 sa do hodnotenia nedostali pre svoju mladosť, prípadne pri ich hodnotení sa narábalo s „poľahčujúcimi“ koeficientmi. Týka sa to aj dvoch najnovších prírastkov PU - fakúlt manažmentu

a športu.

V humanitných odboroch PU reprezentovali štyri fakulty - humanitných a prírodných vied, filozofická, pravoslávna bohoslovecká a gréckokatolícka teologická. V spoločenských odboroch „kopali“ za PU dve fakulty - pedagogická a zdravotníctva.

Ak bolo šesť skupín fakúlt na hodnotenie, tak muselo vzísť z toho aj šesť víťazov. V humanitných odboroch je laureátom - Fakulta humanitných a prírodných vied (FHPV) PU!!! Je to skvelý výsledok a určite prekvapujúci. Ved' víťaz premohol také esá, ako druhú Filozofickú fakultu (FF) Univerzity Komenského v Bratislave, deviatu FF Trnavskej univerzity v Trnave. Jeho prešovská sestra FF skončila ako piata, ďalšia - pravoslávna bohoslovecká - ako dvanásť a na 20. mieste skončila Gréckokatolícka teologická fakulta PU. V tejto skupine sa hodnotilo dovedna 22 fakúlt. Po sčítaní ziskov z kritérií sa v tejto skupine PU umiestnila i napriek tomu, že jej patrí čiastkové prvenstvo, na 6. mieste. Vyhrala Vysoká škola múzických umení v Bratislave a na piatom mieste pred PU skončila Technická univerzita (TU) v Košiciach.

Ťažko špekulovať, najlepšie je si poriadne sadnúť nad výsledky a skúmať ich. Napríklad FHPV je skvelá v počte grantov - 64, viac v roku 2005 vykazala len Fakulta umení TU v Košiciach.

FHPV PU získala pre PU ešte dve čiastkové víťazstvá vo svojej sku-

pine. Najprv v kategórii „najviac vedeckých publikácií v databáze Web of Knowledge za roky 1996 - 2005, na ktoré je aspoň päť citácií, na jedného pracovníka“, a potom aj v kategórii „počet citácií a publikácií na tvorivého pracovníka, 1996 - 2005“. V tej druhej ako tretia skončila FF PU.

V skupine spoločenských odborov získala Pedagogická fakulta PU 16. miesto a Fakulta zdravotníctva PU - spomedzi 31 hodnotených - pripadla posledná priečka. Víťazom tu bola Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce Trnavskej univerzity, i keď ARRA priznala, že boli problémy s jej zaradením práve do tejto skupiny. PU ziskom svojich dvoch fakúlt v tejto skupine skončila medzi VŠ na 11. mieste, horšie dopadla len Katolícka univerzita v Ružomberku a Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave. Naopak druhá trnavská VŠ túto skupinu vyhrala.

Podľa výšky priemerných miezd vysokoškolských učiteľov za rok 2005 skončila PU na 11. mieste, čiže začína druhú polovicu počtu VŠ. Pred ňou je „o chl“ UPJŠ v Košiciach. V objeme financií na študenta, v objeme podielu výnosov podnikania na financovaní VŠ a v objeme podielu grantov na financovaní VŠ je PU vždy na začiatku poslednej tretiny hodnotených.

Reakcia rektora PU Františka Mihinu na výsledky hodnotenia ARRA má svoju veľmi precíznu podobu v správe, ktorú predložil členom svojho kolégia na rokovanie 5. februára. Jeho stanovisko je trpezlivé. Hodnotenie neodhalilo nič také, o čom by vedenia PU i fakúlt nevedeli. Dobré je však porovnanie pozícií.

(jn)

Podľa komplexných výsledkov hodnotenia jednotlivých vysokých škôl za rok 2004, ktoré uverejnil medzi prvými aj ekonomický týždenník Trend v č. 49 v roku 2005, sa PU medzi 19 hodnotenými umiestnila na 13. mieste. Víťazne z tohto rozboru vyšla Univerzita veterinárneho lekárstva v Košiciach. Druhá košická vysoká škola - Univerzita Pavla Jozefa Šafárika skončila na šiestom mieste. Za PU sa umiestnili univerzity napr. v Trenčíne či v Banskej Bystrici.

Z 10 hodnotiacich kategórií PU nadpriemerne obstála v takých, ako záujem o štúdium, publikácie a citácie, granty.

Ranking ARRA rozdelil do tabu-

liek aj fakulty podľa zamerania. FF PU v humanitných odboroch skončila hneď na druhom mieste za svojou podstatne staršou sestrou

Ako bolo pred rokom

z Univerzity Komenského v Bratislave. Hneď za FF PU bola FHPV PU. Na 10. mieste sa ocitla PBF a o ďalších 10 miest za ňou gréckokatolícka bohoslovecká fakulta (to bol jej vtedajší názov). V tejto kategórii hodnotili dovedna 23 fakúlt. V inej - spoločenské odbory - získala štvrté miesto FŠ PU, na 11.

mieste skončila PF PU, ako 31. FM PU a 34. FZ PU. Hodnotilo sa 36 fakúlt. Na obranu „našich“ dvoch z chvosta rebríčka treba povedať, že v troch hodnotiacich kategóriách získali „nulu“ z jediného dôvodu - boli akurát v etape svojho zrodu.

Pre dve fakulty PU prinieslo hodnotenie aj úplné prvenstvo. FF ho získala v humanitných odboroch za počet publikácií registrovaných v databáze Web of Knowledge za roky 1995 - 2004 na jedného tvorivého pracovníka. PBF pripadol primát v rovnakej skupine fakúlt za podiel počtu profesorov, docentov a učiteľov s titulom PhD. na počte všetkých učiteľov v roku 2004.

(jn)

Anketa

Výsledkami správy ARRA sa zaoberali aj členovia kolégia rektora PU na zasadnutí 5. februára. Niektorí dekaní fakúlt sa pre časopis PU vyjadrili, čo si o nich myslia.

Ivan Bernasovský, dekan Fakulty humanitných a prírodných vied PU: - Hodnotenie ARRA je objektívne. Garantujú to odborníci, ktorí sú členmi odbornej rady ARRA, ako napríklad profesori Štich, Pišút, Devinsky, Jarab, Wilhelm. Každopádne má zmysel, lebo dáva verejnosti informáciu o kvalite vysokých škôl.

Rudolf Dupkala, dekan Filozofickej fakulty PU: - Pripúšťam, že výsledky hodnotenia ARRA majú určitú výpovednú a informačnú hodnotu cez kritérium kvalifikačnej štruktúry učiteľov, ktoré ARRA výrazne akcentuje. Výsledky pôsobia dokonca motivujúco. Nestotožňujem sa však s uplatňovaním kritéria publikačnej činnosti a osobitne s uplatňovaním kritéria, ktoré sleduje uverejňovanie výsledkov publikačnej činnosti v databáze Web of Knowledge (WoK). Nazdávam sa, že ARRA by mala výraznejšie zohľadňovať špecifikum humanitných a spoločenskovedných fakúlt, kde nie je taká tradícia uverejňovania výsledkov vedeckovýskumnej činnosti v časopisoch zahrnutých vo WoK ako je to v prípade prírodovedných či technických fakúlt. Toto kritérium je potrebné objektivizovať a urobiť ho všeobecne akceptovateľným.

Peter Kormaník, dekan Pravoslávnej bohosloveckej fakulty PU: - Toto hodnotenie má zmysel, lebo aj fakulty sa môžu konfrontovať z iného pohľadu. Nielen vo vlastnej univerzite, ale aj medzi sesterskými v rámci rovnakých študijných odborov. Robíme všetko pre to, aby bolo naše hodnotenie dobré. Za tým treba vidieť snahu fakulty dostávať sa vyššie.

Anna Eliašová, dekanka Fakulty zdravotníctva PU: - Dobré je to pre všeobecnú informovanosť. Mali by sa však porovnávať porovnateľné veci. Týka sa to aj napríklad takých fakúlt, ako je naša. My sme s ARRA chceli komunikovať aj na margo ich kritéria o počte publikačných výstupov v karentovaných časopisoch, lebo pri našom bakalárskom štúdiu my ani takú požiadavku nemusíme plniť. Dost' sme na tom stratili.

Róbert Štefko, dekan Fakulty manažmentu PU: - Nie som ešte zainteresovaný, lebo fakulta nebola hodnotená. ARRA by mala zadávať priame otázky aj fakultám, nielen sa obracať na rektoráty. Každopádne je to dobrá vec, lebo sa zisťuje trzná pozícia fakulty. Na jej základe sa dá dešifrovať, ako potom fakultu vníma okolie. Nemusí veriť menej kvalitným fakultám. Možno by mohli byť aj viac takých ARRA. (jn)

Ústav digitálnych kompetencií PU funguje ako reakcia na globalizačné a integračné procesy

Ústav digitálnych kompetencií (ÚDK) PU zriadil rektor PU k 1. februáru 2006 po schválení v Akademickom senáte PU v Prešove. ÚDK je celouniverzitné integrované pracovisko pre informačno-komunikačné technológie (IKT) v edukácii. Vzniklo vďaka implementácii projektu s podporou Európskeho sociálneho fondu (ESF) v rámci sektorového operačného programu *Ludské zdroje*. Svojou činnosťou dáva odpoveď na problémy na trhu práce. Ambíciou je, aby sa masová aplikácia počítačovej techniky a internetovej komunikácie stali nevyhnutnou súčasťou prepojenia systému vzdelávania na PU so svetom a s Európskym spoločenstvom v rámci súčasných globalizačných a integračných procesov.

Výzvou k existencii ÚDK sa stal okrem iného fakt, že od akademického roku 2005/2006 sa v prvom ročníku všetkých učiteľských študijných programov na všetkých fakultách PU vo všeobecnom základe zaviedol predmet IKT ako povinný. Vychádzali sme aj z vyše trojročných skúseností Fakulty humanitných a prírodných vied (FHPV) PU z vyučovania IKT ako povinného predmetu v spoločenskovednom a pedagogicko-psychologickom základe, čím sa splnili požiadavky stanovené akčným programom eEurope a eEurope+.

ÚDK okrem iného zabezpečuje výučbu predmetov z oblasti IKT pre celú PU, implementuje IKT do špeciálnych disciplín vyučovaných jednotlivými fakultami PU, rozvíja digitálne kompetencie študentov, zamestnancov a absolventov univerzity ako súčasť kľúčových kompetencií a nevyhnutnú zložku celkového rozvoja osobnosti.

ÚDK buduje materiálno-technické podmienky a pracovné prostredie tak, aby bolo adekvátne požiadavkám výučby, výchovy, vedy, výskumu, umenia a služieb na PU. Vyvíja činnosť pri modernizácii edukačného procesu na PU, zúčastňuje sa na vedecko-popularizačnej činnosti, sleduje rozvoj v oblasti IKT. Je garantom toho, že do edukačného procesu na PU sú zavádzané najnovšie poznatky z oblasti IKT. Priamu podporu edukačnému procesu na PU poskytujú formou technickej podpory pri tvorbe multimediálnych učebníc, počítačových prezentácií, učebných pomôcok prostredníctvom činnosti štúdia tvorby mediálnych dátových súborov, ktoré je jedným z pracovísk ústavu. Vytvára a sfunkčňuje systém edukačných internetovo-multimediálnych učebníc a pracovísk PU pre všetkých jej študentov a absolventov. Vytvára podmienky pre postupné otváranie týchto kapacít verejnosti. Podporuje vytváranie a používanie štandardov v kľúčových oblastiach, ako je certifikácia v zmysle štandardov ECDL (European Computer Driving Licence).

Ústav vytvára metodický a organizačný priestor k výchove pre rýchly prenos nových vedeckých výsledkov z oblasti IKT do edukačného procesu. Vytvára platformu v prostredí PU pre e-vzdelávanie.

Vychádzajúc z týchto hlavných úloh a poslania, má ÚDK niekoľko oblastí činnosti a sekcií.

Centrálne pracovisko je vo vysokoškolskom areáli na Ul. 17. novembra v Prešove, vrátane ďalších pracovísk. Pracovisko na testovanie v zmysle certifikácie ECDL sa nachádza v budove rektorátu. Sekcie sú – IKT v edukácii, certifikácie ECDL a základných digitálnych kompetencií, multimediálnej tvorby s pracoviskom servisu audiovizuálnej techniky (operaatívne sa používa názov Štúdio ÚDK), marketingu a koncepčných činností.

Sekcia IKT v edukácii je poradenským, informačným a gestorským pracoviskom na zabezpečovanie výučby predmetu IKT v učiteľských a neučiteľských študijných programoch podľa štandardov ECDL pre všetkých študentov, vysokoškolských učiteľov a zamestnancov univerzity, ktorí o to prejavujú záujem. Sekcia najmä zvyšuje technickú gramotnosť študentov i vysokoškolských učiteľov v oblasti využitia technických zariadení na editáciu a spracovanie zvukovej a obrazovej informácie, zabezpečuje vývoj e-learningových výučbových modulov na zefektívnenie výučby daného predmetu na PU. Výučba prebieha kombináciou prezenčnej a dištančnej metódy vzdelávania.

Sekcia certifikácie ECDL a základných digitálnych kompetencií komplexne zabezpečuje činnosti v zmysle certifikácie ECDL na celej PU a vo vzťahu k širokej laickej verejnosti.

V zmysle výučby štandardov ECDL sekcia metodicky riadi a záväzne usmerňuje činnosť všetkých lokálnych pracovísk zameraných na výučbu IKT vytvorených pri jednotlivých fakultách a súčiastiach PU. S podporou vedenia PU sme v budo-

ve rektorátu zriadili učebňu na testovanie podľa zásad certifikácie ECDL. Požiadali sme o jej akreditáciu. Vychádzame z toho, že systém ECDL je rešpektovaný ako medzinárodný štandard pre kvalifikáciu v základných zručnostiach pri práci s počítačom. Dáva odpoveď na problémy trhu práce so zisťovaním a preukazovaním schopností zvládnuť základné informačné technológie a rieši potrebu jednotnej kvalifikácie znalostí a zručností pre ovládanie osobných počítačov a bežných počítačových aplikácií.

Štúdio ÚDK zabezpečuje najmä technickú podporu

edukačného procesu pre všetky fakulty a celouniverzitné pracoviská. Priamo podporuje výučbu špeciálnych predmetov, ktorých súčasťou je poznanie tvorby mediálnych dát a súborov v oblasti štúdia masmediálnej komunikácie, hudby (hudobný softvér), estetiky a výtvarného umenia (práca s grafickými editormi, s fotoeditormi). Okrem toho slúži tvorbe edukačných digitálnych obsahov, ako aj učebných textov pre základnú školu a strednú školu (edukačné web stránky, CD-ROM, učebnice pre implementáciu IKT do vyučovania prírodovedných predmetov atď.), ktoré budú priamo využívané vo vysokoškolskej príprave budúcich učiteľov a v ďalšom vzdelávaní učiteľov. Dajú sa v ňom vytvárať audio, video a multimediálne nosiče charakteru CD, DVD, video a audio kaziet, možno v ňom kopírovať dáta na zabezpečenie vyučovacieho a vzdelávacieho procesu predovšetkým v oblasti výučby cudzích jazykov. Služi aj na spracovanie nahrávok hudby a hovorenej reči, výrobu krátkych rozhlasových známkov, tvorbu dátových súborov pre internetové a počítačové prezentácie, semináre a prednášky, na podporu technického zabezpečenia akcií, audiovizuálneho a ďalšieho vybavenia a v neposlednom rade na základnú údržbu audiovizuálnej a inej didaktickej techniky v priestoroch vysokoškolského areálu vrátane modernizácie a obnovy technického didaktického prostredia na PU.

Sekcia marketingu a koncepčných činností ponúka a sprostredkúva programy, produkty a služby v oblasti IKT, komunikácie, public relations a marketingu pre interné aj externé prostredie na základe komerčnej objednávky. Zabezpečuje najmä tvorbu výstupných dát na výrobu klasických kníh, brožúr, prospectov, pozvánok, reklamných

a propagačných materiálov a predmetov, usmerňuje vedecko-výskumnú činnosť zamestnancov ÚDK a ich pôsobenie vo vedecko-výskumných projektoch, grantoch a projektoch ESF.

Vzťah ústavu k ostatným súčastiam

a pracoviskám univerzity je založený na zásadách vzájomnej spolupráce pri zabezpečovaní plnenia hlavných úloh univerzity a ústavu. Činnosť ústavu podporuje Rada pre rozvoj a informatiku PU v rozsahu svojich kompetencií a zabezpečuje adresnejší kontakt s ostatnými súčastami PU.

ÚDK úzko spolupracuje s ostatnými celouniverzitnými pracoviskami, napr. Ústavom jazykových kompetencií, Študentským servisným centrom a Univerzitnou knižnicou (UK) PU, prostredníctvom ktorej študenti dostávajú študijné materiály v printovej podobe. Riaditeľ UK Ing. Peter Hal'ko pôsobí ako lektor v ÚDK pre oblasť knižnično-informačných štúdií.

Koncepcia a stratégia rozvoja ÚDK PU v nasledujúcich dvoch – troch rokoch ráta so zvýšením atraktivity štúdia vo vybraných študijných odboroch a oblastiach výučby na PU a všade tam, kde môže prirodzeným spôsobom prispieť ku zvýšeniu kvality a zmodernizovaniu vyučovacieho procesu. Užšie chceme spolupracovať s tými pracoviskami PU, ako sú „umelecké“ katedry, Katedra techniky a digitálnych kompetencií FHPV, Katedra praktického bohoslovía PBF, Katedra praktickej teológie GTF. Ak sa nám podarí rozšíriť sféry terajšieho pôsobenia, rozšírime aj obzor potenciálnej účasti v rôznych rozvojových projektoch (vládných i projektoch ESF) a tým zvýšiť prílev financií na rozvoj samotného ÚDK i celej PU.

PhDr. Daniela Palaščáková,
riaditeľka ÚDK PU

O postupe a problémoch vo vykazovaní publikačnej činnosti na PU pre potreby MŠ SR

Publikačná činnosť vysokoškolských učiteľov, výskumných pracovníkov a doktorandov patrí k významným kritériám hodnotenia vysokej školy (VŠ). Zoznamy publikačnej činnosti sa vyžadujú pri akreditácii, evaluácii, ale aj pri predkladaní projektov, grantov, pri kvalifikačných postupoch a najnovšie aj pre rozpis dotácií verejným VŠ z rozpočtu Ministerstva školstva (MŠ) SR. Evidencia publikačnej činnosti na VŠ nie je teda dobrovoľnou záležitosťou autorov či pracovníkov.

Zákon č. 183/2000 Z. z. o knižniciach stanovil akademickým knižniciam povinnosť jej bibliografickej registrácie. MŠ SR vydalo pre zabezpečenie jednotného celoslovenského postupu pri registrovaní a vykazovaní publikačnej činnosti Smernicu č. 13/2005-R z 31. augusta 2005 o bibliografickej registrácii a kategorizácii publikačnej činnosti a ohlasov. Evidenciu publikačnej činnosti v podmienkach PU bližšie upravuje interná smernica vydaná rektorom PU 12. decembra 2005 (Smernica o bibliografickej registrácii a kategorizácii publikačnej činnosti a ohlasov na PU v Prešove).

Nový pohľad priniesla Metodika rozpisu dotácií zo štátneho rozpočtu verejným VŠ na rok 2006, ktorá stanovila, že pridelenie časti ročnej dotácie (dve percentá) bude podľa výkonu VŠ v oblasti publikačnej činnosti za dva ostatné roky. Za týmto účelom MŠ SR vyčlenilo 54 zo 78 kategórií publikačnej činnosti, ktoré sú uvedené v Smernici č. 13/2005 a rozdelilo ich do štyroch skupín:

skupina A1 - Knižné publikácie charakteru vedeckej monografie (AAA, AAB, ABA, ABB),

skupina A2 - Ostatné knižné publikácie (ACA, ACB, BAA, BAB, BCB, BCI, EAI, CAA, CAB, EAJ, FAI),

skupina B - Publikácie v karentovaných vedeckých časopisoch a autorské osvedčenia, patenty a objavy (ADC, ADD, AEG, AEH, BDC, BDD, CDC, CDD, AGJ),

skupina C - Ostatné recenzované publikácie (ABC, ABD, ACC, ACD, ADE, ADF, AEC, AED, AFA, AFB, AFC, AFD, AFE, AFF, AFG, AFH, BBA, BBB, BCK, BDA, BDB, BDE, BDF, BEC, BED, BFA, BFB, BHG, CDE, CDF).

Metodika stanovila aj váhu jednotlivých skupín a ich finančné ohodnotenie, ktoré vychádza z celkového rozpočtu prideleného VŠ a z celkového počtu publikačných jednotiek všetkých VŠ v jednotlivých kategóriách. Pre rok 2006 tak bola finančná hodnota jednej publikácie pre VŠ nasledovná: skupina A1 - 23 700 Sk, skupina A2 - 7690 Sk, skupina B - 14 510 Sk, skupina C - 1047 Sk.

Okrem finančného vyjadrenia publikácií (treba si uvedomiť, že jedna publikačná jednotka je vykazovaná dva roky) stanovila metodika aj ďalšie pravidlá. Publikácia sa VŠ započítava, ak aspoň jeden z jej autorov bol v čase vydania publikácie s VŠ v pracovnom pomere na ustanovený pracovný čas (plný úväzok) alebo študentom v dennej forme doktorandského štúdia. Nutnou podmienkou zohľadnenia publikácií VŠ pri rozpise dotácií

bude uverejnenie ich zoznamu vo forme určenej ministerstvom na internetovej stránke VŠ.

Uvedená metodika je platná aj pre rok 2007 len s tým rozdielom, že tento rok MŠ SR listom z 12. decembra 2006 stanovilo termín odovzdania zoznamu publikačnej činnosti za rok 2006 už na 12. januára 2007. Skrátčením termínu o takmer tri mesiace MŠ SR značne skomplikovalo VŠ splnenie tejto požiadavky (k 12. decembra 2006 bolo Univerzitnej knižnici PU odovzdaných len 298 publikačných jednotiek z 1566 vykázaných), a tak značné množstvo publikačných jednotiek ostalo nevykázaných (bude však možné ich vykázať za tento rok). Táto situácia mohla byť menej komplikovaná, keby katedry odovzdávali publikačnú činnosť priebežne po celý rok tak, ako je to uvedené v internej smernici PU. Napriek týmto komplikáciám PU vďaka celoplošnej „mobilizácii“ vykazovanie publikačnej činnosti za minulý rok zvládla vcelku úspešne (pozri tabuľku).

Kategória	FF	GTF	FHPV	FM	PF	PBF	FS	FZ	UDK	URNS	UK	PU
A1	17	4	10	2	3	5	2	2	0	5	0	47
A2	62	14	30	8	13	6	3	10	1	2	1	140
B	4	0	8	1	0	0	0	3	0	0	0	16
C	447	103	378	97	145	106	31	48	14	21	1	1363
Sumár	530	121	426	108	161	117	36	63	15	28	2	1566

Podrobnejšie informácie nájdete na <http://www.pulib.sk/svk/epcpu.html>

Skrátenie termínu odovzdania publikačnej činnosti nielen znemožnilo jej verifikáciu vedeckými radami fakúlt, ale aj zvýraznilo niektoré chronické problémy, s ktorými sa Univerzitná knižnica (UK) PU potýka. Ide o nedodanie kompletných podkladov autormi v stanovených termínoch podľa smerníc, zatriedovanie do kategórií v rozpore s definíciami uvedenými v smerniciach, podceňovanie významu odovzdávania publikačných jednotiek do UK PU, migrácia autorov medzi katedrami, resp. fakultami bez upozornenia UK PU.

Tieto neduhy výrazne komplikujú život univerzitnej knižnici pri plnení si povinnosti bibliografického registrátora publikačnej činnosti na univerzite a často majú za následok nezaevidovanie publikačných jednotiek.

Uverejnenie publikačnej činnosti umožnilo verejnú kontrolu a VŠ dalo možnosť porovnávať sa. Kategorizácia publikačnej činnosti sa tak stala vecou verejnou a je preto potrebné pristupovať k nej s náležitou vážnosťou a zodpovednosťou, keďže nesprávne zaradenie publikácie poškodí nielen autora, ale aj univerzitu. Finančné ohodnotenie publikačnej činnosti ešte zvýšilo jej dôležitosť a význam. Je preto nevyhnutné, aby sa tieto aspekty preniesli aj do každodenného života univerzity a stali sa neoddeliteľnou súčasťou hodnotení (aj finančných) jej zamestnancov a pracovníkov, aby univerzita mohla každoročne vykazovať všetky vydané publikačné jednotky jej zamestnancov.

Ing. Peter Haľko, riaditeľ UK PU

Udialo sa v UK

Zmeny v online používaní katalógov

Od 8. januára UK PU sprevádzkovala novú verziu knižnično-informačného systému ALEPH - ver.16.2 (pozri www.pulib.sk, sekcia Online katalogy), čo sa prejavilo aj vo vizuálnom prevedení nášho elektronického katalógu (OPAC). Systém práce s katalógom sa nezmenil, takže nie sú potrebné žiadne preškolenia, stačí si to vyskúšať.

Od 12. januára UK PU taktiež sprístupnila elektronický katalóg publikačnej činnosti PU v systéme PROFLIB (pozri www.pulib.sk, sekcia Online katalogy). Tento katalóg je prístupný len z počítačov na PU (okrem internátov a WIFI siete). V katalógu sú aktuálne spracované publikačné jednotky, odovzdané UK PU (chýbajú len dodatky z roku 2005

a „neministerské“ kategórie z roku 2006, ktoré budú spracované postupne, najneskôr do konca marca).

Keďže obidva systémy sú v skúšobnej prevádzke a naďalej prebieha ich parametrizácia a prispôbovanie našim podmienkam, prosíme o trpezlivosť pri ich používaní. V prípade problémov poradia pracovníci Oddelenia knižnično-informačných služieb UK PU alebo na adrese elektronickej pošty - library@pulib.sk.

Ing. Peter Haľko,
riaditeľ UK PU

Stanovisko OZ PŠaV

k metodike pridelovania dotácií vysokým školám na rok 2007

Predseda Odborového zväzu pracovníkov školstva a vedy na Slovensku Ján Gašperan a podpredseda Odborového zväzu pracovníkov školstva a vedy na Slovensku a predseda Združenia vysokých škôl a priamoriadených organizácií Ivan Haverlik sa zúčastnili rokovania Rady vysokých škôl dňa 26. januára 2007 a rokovania Slovenskej rektorskej konferencie dňa 29. januára 2007 v Bratislave. Podporuje uznesenie týchto orgánov.

OZ PŠaV má veľmi podrobne rozpracovaný štátny rozpočet na rok 2007 pre verejné vysoké školy, ako aj rozpočet pre vysoké školy a vedu na Slovensku. OZ PŠaV po analýze rozpočtu dospel k záveru, že v štátnom rozpočte pre verejné vysoké školy je zohľadnená valorizácia plátov od 1. júla 2007, ktorá sa v rozpočte na rok 2007 prejavuje minimálne sumou 420 miliónov Sk. Navýšenie do 536 mil. Sk – rozdiel 116 mil. Sk podľa nášho názoru je potrebný na vykrytie ďalších záväzkov vyplývajúcich z Kolektívnej zmluvy vyššieho stupňa na rok 2007 a pokrytie chodu vysokých škôl sa javí problematické (valorizácia od 1. júla 2007 je vo všeobecnej pokladničnej správe, preto ju nekomentujeme – ale je zabezpečená). Nakoľko došlo k dohode sociálnych partnerov a Kolektívna zmluva bola podpísaná, pričom neboli deklarované žiadne reštrikčné kroky na vysokých školách, dospel OZ PŠaV na Slovensku k záveru, že v roku 2007 nie je možná zmena metodiky tak, aby zníženie rozpočtu pre väčšinu vysokých škôl ohrozilo riadny chod niekoľkých vysokých škôl a spôsobilo prepúšťanie zamestnancov.

Slávnostne inaugurovali staronovú dekanku FZ PZ docentku Annu Eliašovú

Slávnostná inaugurácia dekanky Fakulty zdravotníctva (FZ) PU v Prešove sa konala 1. februára. Slávnostný inauguračný akt viedla prorektorka pre vzdelávanie PU prof. PhDr. Zuzana Stanislavová, CSc.

Privítala na ňom rektora PU dr. h. c. prof. PhDr. Františka Mihinu, CSc., prorektor PU prof. PhDr. Vieru Bačovú, DrSc., doc. Ing. Petra Kuzmišina, DrSc., a prof. PhDr. Petra Šturáka, PhD., predsedu Akademického senátu (AS) PU doc. PhDr. Jána Mojdisa, CSc. a dekanov fakúlt PU prof. PhDr. Rudolfa Dupkalu, CSc., prof. RNDr. Ivana Bernasovského, DrSc., doc. PhDr. Milana Portika, PhD., prof. ThDr. Vojtecha Boháča, PhD., prof. ThDr. Petra Kormanika, PhD., prof. PaedDr. Jána Jungera, PhD., a prof. Ing. Róberta Štefka, PhD.

Slávnostného inauguračného aktu sa ďalej zúčastnili MUDr. Mikuláš Buzgó, riaditeľ Fakultnej nemocnice s poliklinikou Jána Adama Reimana v Prešove, MUDr. Peter Chudík, predseda Prešovského samosprávneho kraja a predseda Správnej rady PU.

Vedúca inauguračného aktu prof. Z. Stanislavová oznámila, že na základe výsledkov volieb AS FZ PU v zmysle zákona o vysokých školách a v súlade s Volebným poriadkom pre voľbu akademických senátov a akademických funkcionárov PU bola do funkcie dekanky FZ zvolená doc. PhDr. Anna Eliašová, PhD.

Dekanka FZ PU doc. PhDr. Anna Eliašová, PhD., sa narodila v Mlynici, okres Poprad. Tu absolvovala aj svoje prvé školské roky. Stredoškolské štúdium ukončila maturitnou skúškou v roku 1969 na Strednej zdravotníckej škole (SZŠ) v Prešove, odbor ženská sestra. V roku 1986 promovala na Filozofickej fakulte UK v Bratislave a o rok neskôr na tej istej fakulte získala akademický titul PhDr.

V roku 2002 na Fakulte zdravotníctva a sociálnej práce Trnavskej univerzity ukončila doktorandské štúdium a bola jej udelená vedeckoakademická hodnosť PhD.

Pedagogickú odbornosť obohatila aj odbornou praxou. Od roku 1975 pôsobila ako stredoškolská učiteľka odborných predmetov v ošetrovateľských disciplínach na SZŠ Prešov.

V roku 1993 bola založená na Slovensku skupina TAIEX (expertná skupina menovaná EÚ), stala sa jej členkou a garantkou pre odbor pôrodná asistancia. V roku 1993 sa prvýkrát začali vzdelávať sestry vo vyššom odbornom štúdiu v pomaturitnej forme na SZŠ v Prešove, kde od roku 1992 do roku 2003 pôsobila ako jej riaditeľka.

Zaslúžila sa o vznik FZ PU ako

Následne predsedníčka AS FZ PhDr. Jana Bačišinová prečítala charakteristiku dekanky.

Po predstavení dekanky rektor PU vykonal akt inaugurácie a odovzdal insignie, symbol hodnosti dekana – reťaz novozvolenej dekanky. Po tomto akte novozvolená dekanka predniesla prejav. Výnimočnosť chvíle umocnil svojim príhovorom rektor PU. Slávnostné zhromaždenie obohatili umeleckým vystúpením študenti FHPV PU pod vedením svojich pedagógov.

Súčasťou inauguračného aktu bola inaugurácia prodekaniek FZ PU: PhDr. Štefanie Andraščíkovej, PhD., MPH, prodekanke pre vzdelávanie, PhDr. Ľubice Derňarovej, PhD., MPH, prodekanke pre vedu a výskum a PhDr. Ľubice Rybárovej, prodekanke pre zahraničné vzťahy.

Veríme, že vedenie FZ a každý člen jej akademickej obce si nájde spôsob, ako prispieť k naplneniu prednesených zámerov na ošetrovateľskej fakulte a celej univerzity. Prajeme dekanke fakulty a prodekanám veľa pracovného entuziazmu a úspechov v novom funkčnom období.

PhDr. Jana Bačišinová,
PaedDr. Ivana Fedurcová
Foto: Viktor Zamborský

prvej fakulty, ktorá vychováva a vzdeláva zdravotníckych pracovníkov podľa študijného programu stanoveného smernicami EÚ. Bola jej prvou dekankou.

Zvolili ju za členku poradného zboru Ministerstva zdravotníctva (MZ) SR, za členku expertnej skupiny pre posudzovanie študijných programov. Je členkou komisie Národného programu pre vzdelávanie sestier a pôrodných asistentiek pri MZ SR a Slovenskej komore sestier a pôrodných asistentiek, kde pôsobí v predsedníctve.

Je členkou Komisie pre 1. a 2. kvalifikačnú skúšku odborných učiteľov pri MZ SR.

Roku 2006 absolvovala habilitačné konanie na Fakulte zdravotníctva a sociálnej práce Trnavskej univerzity.

Je spoluriešiteľkou štyroch vedeckých projektov, zástupcom vedúceho projektu a spolugarantom študijných programov na FZ PU.

Je členkou štátnicových komisií na FZ PU a Pardubickej univerzite. Pôsobí ako konzultant diplomových prác v magisterskej forme štúdia na Trnavskej univerzite a na Slovenskej zdravotníckej univerzite (SZU) v Bratislave. Je členkou skúšobnej komisie pre rigorózne skúšky pri SZU.

Z inauguračného prejavu dekanky FZ PU

Byť zakladateľom, budovateľom či tvorcom niečoho nového je vždy výzvou. Vyžaduje si to veľa entuziazmu, trpezlivosti, sily, ale predovšetkým podpory a pochopenia. Každý máme s tým svoje skúsenosti. Nebolo to inak ani v prípade vzniku Fakulty zdravotníctva PU. Začiatky jej nedávnej minulosti siahajú do roku 2002, keď na základe súhlasného stanoviska akreditačnej komisie a povolení Ministerstva školstva SR vykonávať štátne skúšky v študijnom odbore ošetrovateľstvo a pôrodná asistancia mohla FZ vzniknúť. Návrh projektu zriadenia FZ PU vychádzal z národného plánu rozvoja ošetrovateľstva, ktorý je súčasťou kontinuálneho transformačného procesu plánovania v SR a programového vyhlásenia vlády SR.

Začiatky boli skromné – ľudsky i materiálne, fakulta nemala vlastnú budovu a na prechodný čas sídlila v budove strednej zdravotníckej školy. Záležalo na ústretovosti všetkých zainteresovaných a po dvoch rokoch sa náš sen stal skutočnosťou – nastal deň, keď slávnostným prestrihnutím pásky a odovzdaním symbolického kľúča z rúk rektora Prešovskej univerzity prof. PhDr. Františka Mihinu, CSc., sme sa presťahovali do zrekonštruovanej, modernej vzdelávacej inštitúcie, kde dnes máme svoje sídlo. (...)

Za obdobia štyroch rokov sa nám podarilo zakreditovať ďalšie tri študijné odbory: fyzioterapiu, dentálnu hygienu a urgentnú zdravotnú starostlivosť. Akreditácia týchto odborov v zmysle Strategických dokumentov Európskej únie a Mnichovskej deklarácie si vyžaduje veľmi úzku spoluprácu s klinickými pracoviskami Fakultnej nemocnice s poliklinikou J. A. Reimana v Prešove, ktorá začala písať svoju novú históriu práve vznikom fakulty. V dôsledku toho požiadala Ministerstvo zdravotníctva SR o zmenu zaradenia z nemocnice 3. typu na fakultnú nemocnicu, podieľajúcu sa významnou mierou na teoretickej a najmä praktickej výuke študentov FZ – zriadením výučbových základní na trinástich klinikách, ktoré boli obsadené funkciami prednostov výberovým konaním. (...)

Môj obdiv a uznanie patrí všetkým tým, ktorí pri svojej náročnej a zodpovednej práci nezabúdajú ani na svoj vedecko-pedagogický rast. V súčasnosti prednostovia klinik majú ukončený 3. stupeň vysokoškolského vzdelania, alebo sú zaradení v doktorandskom štúdiu. Avšak ťarcha zodpovednosti v najväčšej miere leží na pleciach pedagógov fakulty, ktorí veľmi rýchlo pochopili, že ich doménou musí byť celoživotné vzdelávanie, ktoré sa najmarkantnejšie prejavilo tým, že 65 % z nich je zaradených v 3. stupni vysokoškolského štúdia, štyria toto štúdium ukončili a v priebehu nasledujúcich rokov sa tento trend bude zvyšovať. Dnes na fakulte zdravotníctva pracuje v oblasti vedy a vzdelávania jeden profesor, sedem docentov, 37 odborných asistentov. (...)

Povedané slovami klasika: „To, čím si, nie je len Tvoja zásluha!“ Uvedomujúc si vážnosť tohto výroku, skláňam sa pred všetkými, ktorí mi to nezištne umožnili. Je to predovšetkým moja rodina, príbuzní, priatelia, ale aj vy, moji spolupracovníci. Nijaká osobnosť sa neprejaví bez vhodných podmienok a prostredia, v ktorom pôsobí. Uvedomujem si, že občas pri komunikácii s Vami môj výrok navonok odznel akoby pohľadovo. Neberte to za úmyselné zlo. Bolo to pod ťarchou zodpovednosti za vykonanú prácu a myšlienok, smerujúcich k vypracovaniu habilitačnej práce a jej obhajobe. Dnes je to už všetko minulosťou. Spolu s Vami ma čaká (mám za to) len svetlá budúcnosť a úspechy, ku ktorým sa spoločnými silami dopracujeme. (...)

Na príčiny vzniku, okolnosti „pôrodného“ procesu i na ďalšie súvislosti zrodu PU spomína jej prvý rektor prof. Karol Feč

PU vznikla 1. januárom 1997. Pri jej zrode, kolíske i pri prvých krokoch stal profesor Karol Feč. Ako si na atmosféru tamných rokov a na vtedajšie rozhodnutia spomína s odstupom decénia? Na túto tému sme sa porozprávali a výsledok predkladáme.

Ako s odstupom času hodnotíte rozhodnutie vlády založiť PU?

- Vznik PU bol dobrým krokom. Samozrejme, že sprevádzali ho rôzne sociálno-politické problémy a pnutie, ale východ potreboval novú univerzitu. Prešovská časť UPJŠ mala štyri fakulty a v Košiciach boli tri, čiže už väčšie množstvo pracovísk bolo v Prešove. Súvisel s tým aj vyšší počet senátorov z prešovských fakúlt v senáte UPJŠ. Na druhej strane košické fakulty UPJŠ mali vtedy silnú podporu VSŽ. Keď si však zoberieme východ Slovenska napríklad z hľadiska nezamestnanosti, ktorá sa v tomto období veľmi zvýšila v súvislosti s prechodom na nový typ spoločnosti, tak to má priamu súvislosť so vzdelaním obyvateľstva. Celoslovenský priemer z hľadiska vysokoškolsky vzdelaných ľudí je dnes okolo 11 percent. V dobe, o ktorej hovoríme bol asi 10 percent. Bratislava mala okolo 20 percent vysokoškolsky vzdelaných ľudí, čo má a malo priamy vplyv na ekonomiku daného regiónu. Na východe tento podiel činil asi štyri percentá. Tieto faktory veľmi poriadne ovplyvnili rozhodnutie.

A boli aj iné?

- Že napríklad v Košiciach v sídle UPJŠ nebol ani raz rektor z Prešova. Keď sa len mierne vyjadrim, tak panoval v Prešove pocit, že tunajšie fakulty boli potláčané. Všetko to bolo cítiť, ľudia to vedeli. Navonok sa to naplno dostalo po zmene spoločenského zriadenia. O vzniku samostatnej univerzity v Prešove sa začalo hovoriť hneď na začiatku roku 1990. Študenti sa veľmi chceli pustiť do jej zakladania. Situácia bola taká, nakoniec sa prístupom učiteľov hlavne z našej pedagogickej fakulty, kde

som pôsobil, utlmila. Nebola na to vtedy vhodná doba. Viac by poškodilo ako pomohlo myšlienke zriadiť univerzitu. Počas ďalších rokov sa však táto téma zas dostala na pretras. Súviselo to hlavne s otázkou financií pre fakulty, so zvyšovaním počtu študentov. To bol impulz ale ani nie tak k vzniku, ako k prenosu rektorátu z Košíc do Prešova. To bola dosť nešťastná, ale keď to dnes tak hodnotím, možno aj šťastná myšlienka. Tým sa začalo. Vyvrcholila až tak, že sa dostala na pretras v Národnej rade SR. Ja som si o tom myslel, že to nemôže prejsť a viac som hovoril o vzniku samostatnej univerzity v Prešove. Stalo sa, že naozaj návrh neprešiel. Pamätám si ako sme pri tom boli v Národnej rade SR ja ako prodekan s vtedajším dekanom docentom Novodomcom.

Prečo spomínate vtedajšiu pedagogickú fakultu?

- Pretože my sme mali pripravené a schválené senátom fakulty rozdelenie pedagogickej fakulty. Bola

poznať, veď som už bol na fakulte vtedy 25 rokov. Vedel som, že určití ľudia, ak nepomohli, tak určite neublížili aj keď boli stranícky činní. Dost som sa zastal určitých ľudí. Jednoducho, bolo treba veci konsolidovať. Tak som sa vtedy aj s profesorom Turekom, ktorý tiež nebol prv v strane, snažil situáciu ovplyvňovať. Aj v senáte, ktorého sme členmi boli, aj inde. Študenti boli napríklad veľmi radikálni, požadovali zrušiť diplomové práce, štátne skúšky z pedagogiky. To druhé sa im aj na chvíľu podarilo, lebo vtedy bolo tak v senáte, že študentská i učiteľská časť bola 50 na 50. Študenti sa zjednotili a načas si to presadili.

Mali ste svoje skúsenosti s „Košicami“?

- Ako prodekan na pedagogickej fakulte som bol členom fakultného senátu aj celouniverzitného UPJŠ, a keď prišlo na voľbu nového jeho predsedu, tak ma zvolili. Navrhli ma kolegovia z filozofickej. Ani som nechcel ním byť, ale moja kandidatura prešla preto, lebo ma volili aj Košičania. Bolo to pre mňa dosť prekvapením. Za môjho predsedovania bol druhýkrát za rektora UPJŠ

mi ťažké hektické obdobie. Vtedy sa to mohlo všetko pokaziť, alebo správne naštartovať. Dostal som plné moci všetko zrušiť. Dekanov, vedúcich katedri, všetkých. A menovať nových. Každý čakal, že to urobím. Ja som vedel, že keď to urobím, tak je koniec mne i celému projektu. Vtedy ešte totiž zhruba polovica, orientačne hovorím, ľudí v Prešove na fakultách novú univerzitu nechcela. Prišiel čas bojov, petícií, štrajkov. Preto zriaďovanie novej univerzity muselo byť robené veľmi citlivo, rozumne, aby sa podarilo. Takže nikoho som z funkcií nevyhodil, všetkých vedúcich som nechal na ich miestach. Akurát sme museli obsadiť riadiace miesta na novozriadených fakultách pedagogickej a humanitných a prírodných vied. Samozrejme, že nechcel som dať telocvikára, aby sa nehovorilo, že presadzujem svojich. Povedal som vedeniu, teda tým, ktorých som menoval na posty prorektorov, navrhnete mi na miesto dekana pedagogickej fakulty. Navrhli mi určitého človeka z matematiky. Oslovil som ho, povedal, že berie, na druhý deň však odmietol. Nechceli to robiť, ľudia sa toho báli. Tak som to zobral rýchlo do rúk ja, nebol čas a menoval som do funkcie vtedajšieho docenta Turka. Rázneho tvrdého človeka, lebo niektoré veci bolo potrebné nekompromisne riešiť. Neskôr medzi nami boli aj problémy, pretože on je tvrdý chlapík, ale myslím, že som urobil dobre.

Rozmýšľali ste na začiatku o tom, že sa budete uchádzať o post rektora?

- Vôbec nie, pretože funkcia rektora obnáša kopu iných znalostí. Do hlby treba poznať nielen jednu katedru, fakultu. Do toho patria celospoločenské problémy. Všetko možné do toho patrí. Keď sa ma vtedy médiá pýtali, či chcem byť rektorom, tak som odpovedal, že o tom neuvažujem. Teraz robím to, čo robím, teda splnomocnenca a chcem to splniť v plnej miere, tak ako som sa na to podujal. Polrok však prešiel.

(Pokračovanie v budúcom čísle.)

(jn)

Foto: Archiv redakcie

Dobré rozhodnutie

veľkým konglomerátom, ťažko riaditeľná. V Bystrici ale aj inde začali takéto veľké pedagogické fakulty deliť na samotnú pedagogickú a na fakultu humanitných a prírodných vied. Štúdium učiteľstva pre ročníky 1 až 4 bolo treba oddeliť od ostatného štúdia. Mal to na starosti prodekan, ale ten nedokázal toto riadiť popri svojich ďalších povinnostiach. Žiadalo si to novú fakultu. Boli sme teda pripravení rozdeliť starú pedagogickú fakultu bez ohľadu na to, či nová univerzita vznikne alebo nie. Preto, ak to predbehnem, keď sa hovorilo o tom, koľko má mať nová univerzita v Prešove fakúlt, tak sme hneď odpovedali, že päť.

Ako ste vnímali atmosféru na prešovských fakultách UPJŠ po roku 1989?

- Po roku 1989 bola veľmi komplikovaná situácia na univerzite a aj v celej spoločnosti. Ja ako nestraník som videl, že celé sa to v dôsledku virvaru uberať na našej fakulte nezdravým smerom. Dost som takých ľudí, ktorých sa chystalo prepustiť, vylúčiť, a tak ďalej. Ja som však tých ľudí

zvolený profesor Bukovský. Vznikol aj jeden spor, keď ma zvolili za dekana na pedagogickej fakulte, no rektor má nevymenovať. Vtedy mal také právo. Fakultný senát ma opätovne zvolil za dekana a rektor ma zas nechcel menovať. Vzdal som sa funkcie kandidáta na dekana, keďže som videl, ako sa to ťahá. Miesto dekana nebolo skoro pol roka obsadené. Neskôr zvolili za dekana docenta Novodomca. A ja som bol jeho prvý prodekan. Spomínam to preto, lebo okolo môjho nevyvolania vznikol rozruch. Predseda volebnej komisie na fakulte sa sťažoval, prezident SR sa tým zaoberal.

Ako ste sa dostali k práci na založení PU, najprv ako splnomocnenec vlády?

- Ani neviem ako, ale dostal som skrátka ponuku. Oslovili ma, či by som to zobral. Povedal som, že áno. Neviem, koľko ďalších rovnakú ponuku dostali. Menovali ma za splnomocnenca 20. decembra 1996, teda tesne pred sviatkami. Splnomocnenec mal úlohu za šesť mesiacov postaviť novú univerzitu na nohy. Bolo to veľ-

Pripomenuli si 150. výročie narodenia Ivana Franka

Katedra ukrajínistiky Inštitútu rusistiky, ukrajínistiky a slavistiky Filozofickej fakulty (IRUaS FF) PU, Generálny konzulát Ukrajiny v Prešove, Asociácia ukrajínistov Slovenska a Spojená škola Tarasa Ševčenka s vyučovacím jazykom ukrajinským v Prešove usporiadali 11. októbra 2006 v zasadačke dekana FF PU okrúhly stôl pri príležitosti 150. výročia narodenia Ivana Franka – všestranne talentovaného a významného ukrajinského spisovateľa, kritika, historika literatúry, prekladateľa, jazykovedca, filozofa, etnografa, folkloristu, vydavateľa, publicistu, vedca a dejateľa.

Ivan Jakovčák Franko sa narodil 27. augusta 1856 v dedine Nahujevyči v Haliči v Rakúsko-Uhorsku (dnes obec Ivana Franka v Lvovskej oblasti na Ukrajine). V sedemástich rokoch osirel, no napriek tomu v roku 1875 absolvoval gymnázium v Drohobyči a neskôr študoval na univerzitách vo Lvove, Černivciach a vo Viedni, kde napokon obhájil doktorskú dizertáciu. I. Franko patril medzi prvých ukrajinských literátov, ktorí si na živobytie privyrábali literárnou prácou. Voľne písal po ukrajinsky, poľsky a nemecky a prekladal zo 14 jazykov. Bol redaktorom a členom redakcií mnohých časopisov a novin. Často sa politicky angažoval. Usiloval sa organizovať opozičnú politiku, ktorá by umožnila modernizovať spoločensko-politický život Haliče, zvlášť zavádzať do nového európskeho idey. Vrcholom bola jeho podpora politickej samostatnosti Ukrajiny.

Dôsledkom tohto úsilia bolo viacnásobné väznenie. V roku 1899 sa stal členom Vedeckej spoločnosti Tarasa Ševčenka. Enormné pracovné nasadenie, ako aj permanentná finančná neistota sa podpísali na zdraví I. Franka. Zomrel 28. mája 1916 vo Lvove, kde ho na známom Lyčakivskom cintoríne aj pochovali.

Významnú osobnosť sme si pripomenuli na podujatí, ktoré otvorila vedúca Katedry ukrajínistiky IRUaS, prodekanka pre zahraničné vzťahy FF PU doc. PhDr. Lubica Babotová, CSc., úvitaním početného publika, ktoré tvorili zástupcovia rôznych organizácií (okrem horeuvedených aj Zväzu Rusínov-Ukrajincov SR, SNM – Múzea rusínsko-ukrajinskej kultúry vo Svidniku, Štátnej vedeckej knižnice v Prešove), médií, akademickí funkcionári, súčasní aj bývalí učitelia, študenti a i. Prvý z prednášajúcich prof. PhDr.

Juraj Bača, CSc., oboznámil prítomných s najnovšími poznatkami na pôde frankiany. Zdôraznil veľkolepé úsilie I. Franka, čoho dôkazom je vyše 8 tisíc jeho prác. Výber z jeho tvorby vychádzal v rokoch 1976 – 1986 v 50 častiach, no počas sovietskeho režimu jednotlivé diela podliehali ideologickým zásahom. Tento nedostatok by malo kompenzovať nové 100-dielne vydanie.

O oslavách 150. výročia narodenia I. Franka na Ukrajine informoval Generálny konzul Ukrajiny v Prešove Jevhen Perebyjnis. E. Babotová vystúpila s príspevkom zaoberajúcim sa prekladmi tvorby I. Franka v Uhorsku na začiatku 20. storočia. Etnológ a folklorista akademik PhDr. Mikuláš Mušínska, DrSc., zaujal svojou bohatou súkromnou zbierkou kníh zaoberajúcich sa životom a tvorbou I. Franka. Akciu vhodne doplnila diskusia. S kultúrnym programom vystúpili žiaci Spojenej školy T. Ševčenka a ukrajinská herečka Evelina Hvat'ová, ktorá zarecitovala ukážku z Frankovho diela.

Mgr. Michal Andrejco, Katedra ukrajínistiky IRUaS FF PU

Skúmali uplatnenie absolventov FF PU v praxi

Učitelia Katedry pedagogiky Filozofickej fakulty (KP FF) PU riešili výskumnú úlohu VEGA 1/9189/02 s názvom Uplatnenie absolventov učiteľstva v praxi a ich reflexia pregraduálnej prípravy na FF PU.

Ucelený prehľad výsledkov výskumnej úlohy je k dispozícii v Univerzitnej knižnici PU v publikácii Černotová, M. a kol.: Uplatnenie absolventov učiteľstva v praxi a ich reflexia pregraduálnej prípravy. Prešov: FF PU 2006.

Výsledky môžu byť podľa potreby konfrontované so situáciou na ďalších učiteľsky orientovaných fakultách PU.

Projekt výskumnej úlohy vychádzal z viacerých spoločenských a pedagogických javov ostatnej doby. Reflektovali sa napr. fakt, že sa na Slovensku „udomácnila“ nezamestnanosť, že v školách, zvlášť východného Slovenska, je vysoké percento nekvalifikovanej výučby napriek tomu, že každoročne tzv. učiteľské fakulty produkujú stovky absolventov, že v učiteľskej verejnosti existuje kritika pregraduálnej prípravy a pod. Z týchto a ďalších východísk vyplynul hlavný empirický cieľ výskumu - získať poznatky o uplatnení absolventov FF PU (zvlášť v podskupine študijného odboru pedagogika) v praxi, posúdiť adekvátnosť ich umiestnenia vzhľadom na profiláciu odboru, na ich kvalifikáciu, zistiť zamestnanosť absolventov v iných rezortoch a zmapovať reflexiu pregraduálnej prípravy na

FF PU. Hlavnou výskumnou metódou bol štrukturovaný dotazník pre 600 absolventov FF PU v Prešove, ktorí v rokoch 1998 - 2003 končili štúdium na FF PU s tzv. učiteľským zameraním. Výskum bol realizovaný výskumným tímom KP na FF PU v Prešove v januári 2003. Návratnosť dotazníka bola 34 percent, čo predstavuje 213 vyplnených dotazníkov. Respondentmi boli absolventi štúdia zo 42 kombinácií.

Hlavný cieľ výskumu - početnosť absolventov umiestnených v školských službách - sa javí takto: zistili sme, že aktuálna zamestnanosť absolventov je pomerne vysoká – 77,4 percenta pracuje v školstve. Tento údaj, z FF PU, je vyšší ako zistený celoslovenský priemer, a to 60 percent. Z 213 respondentov ostalo pracovať v školstve 165. Najviac absolventov pracuje na stredných školách: 86 (49,3 percenta). Menej je tých respondentov, ktorých zamestnávajú základné školy 54 (25,3 percenta) a 15 respondentov pôsobí na vysokých školách. Z nich deväť si vzdelanie rozširujú doktorandským alebo ďalším štúdiom. Štyria sú v školstve, ale nie na učiteľskom poste a traja v oblasti výchovy a vzdelávania, ale v iných rezor-

toch. Šiesti pracujú vo funkciách výchovateľov v domovoch mládeže. Aktuálne nezamestnaní boli iba štyria respondenti, t. j. 1,8 percenta (!), údaj je nižší ako celoslovenský priemer.

Skúmanie názorov absolventov na pregraduálnu prípravu prinieslo konkrétne návrhy pre FF PU, ale i také, ktoré môžu byť zovšeobecnené a prenosené na iné fakulty pripravujúce budúcich učiteľov. V obsahovej prestavbe ide na prvom mieste o posilnenie a skvalitnenie didaktickej prípravy. Dominantnou bola požiadavka zaradiť do pregraduálnej prípravy viac týždňov praxe, klásť väčší dôraz na psychohygienu rozvrhu hodín, ako i žiadosť o možnosť výberu vyučujúceho a väčšie využívanie didaktickej techniky pri výučbe na FF.

Zistené poznatky by mohli a mali byť prijaté FF PU ako výraz sebareflexného poznania. Môžu slúžiť ako prejav tzv. internej evaluácie štúdia, ktorá je trendom európskeho hodnotenia práce vysokých škôl. Hodnotenie by nemalo byť samoúčelné a nemalo by zostať iba ako výsledok konkrétnej výskumnej úlohy. Výsledky môžu byť podnetom pre skvalitňovanie a modernizovanie doterajšej prípravy učiteľov nielen v podmienkach jednej fakulty.

doc. PhDr. Marta Černotová, CSc.

Večer študentov ukrajínistiky FF PU

Koniec semestra je už tradične poznačený zhonou a z každého kúta sa ozýva klasické „nič nestíham“. O to vzácnejšie bolo pre mnohých pozvanie na spoločný večer členov Katedry ukrajínistiky Inštitútu rusistiky, ukrajínistiky a slavistiky Filozofickej fakulty (KU IRUaS FF) PU spolu so študentmi ukrajínistiky, ktorého iniciátorom bolo Občianske združenie Identita, fungujúce pri tejto katedre.

Jeho činnosť predstavila hneď v úvode predsedníčka Identity Mgr. Jarmila Kredátusová, PhD., a na jej slová nadviazala doc. PhDr. Lubica Babotová, CSc., vedúca katedry. Milým prevapením bola pre nás účasť riaditeľa nášho inštitútu, prof. PhDr. Jozefa Sipka, CSc., ako aj zahraničných hostí z Bieloruska a Ukrajiny.

V predvečer sviatku sv. Mikuláša, 5. decembra 2006, sme sa teda všetci, ktorí sme sa nachádzali v priestoroch reštaurácie U Leva, preniesli do prostredia ukrajinskej dedinky, kde sme boli svedkami netradičného parádovného sporu medzi mladým párom (v predvedení V. Černakovej, L. Špakovej a M. Madeja), zaspievali sme si niekoľko ukrajinských ľudových piesní (v hudobnom sprievode R. Smatanu a V. Kochana), privítali sme medzi sebou aj Mikuláša, ktorý, samozrejme, neprišiel bez sladkých darčiekov... a to všetko v réžii študentov tretieho ročníka. Nemohlo chýbať ani tradičné privítanie prvákov a ich uvedenie do života katedry. K príjemnej atmosfére iste prispeli aj ľudové kroje, v ktorých sa účastníci programu predstavili. Vďaka za ich požičanie patri predovšetkým Zväzu Rusínov-Ukrajincov na Slovensku.

Neformálny program (aj pri štedro prestretých švédskych stoloch) pomohol predovšetkým zblíženiu študentov jednotlivých ročníkov. Celý večer priniesol všetkým nielen zastavenie sa uprostred predzápočetného zhonu, ale predovšetkým pocit rodinnej atmosféry i túžbu usporadúvať podobné večery častejšie.

Juliána Žumárová, študentka 3. ročníka, KU IRUaS FF

Ceny Akadémie vzdelávania putovali aj na Inštitút edukológie a sociálnej práce FF PU

Akadémia vzdelávania (AV) v SR zorganizovala na sklonku novembra 2006 v Bratislave v rámci Týždňa celoživotného učenia na Slovensku konferenciu s ústrednou problematikou *Lektor vo vzdelávaní dospelých*.

Pri tejto príležitosti boli tiež udeľované Ceny AV za najlepšie publikácie a úspešné vzdelávacie programy. Tri najhodnotnejšie ceny získali laureáti z Inštitútu edukológie a sociálnej práce Filozofickej fakulty (IESP FF) PU - PhDr. Vladimír Frk, CSc., vedúci katedry andragogiky, PhDr. Ivana Pirohová, PhD., členka tejto katedry a PaedDr. Tatiana Matulayová, PhD., vedúca katedry sociálnej práce.

V kategórii Cena za publikačnú činnosť v oblasti celoživotného učenia rozhodla porota udeliť prvú cenu PhDr. V. Frkovi, CSc., za publikáciu *Systém a organizácia profesijného vzdelávania zamestnancov*, v ktorej autor zdôrazňuje, že rozvoj ľudských zdrojov prostredníctvom profesijného vzdelávania by naše organizácie mali považovať za výzvu, ako obštat' v konkurenčnom prostredí v súčasnosti aj v budúcnosti, keďže základným zákonom podnikania je flexibilita a pripravenosť na zmeny. Flexibilitu zamestnancov a ich pripravenosť na zmeny umožňuje podľa neho práve systematické profesijné

vzdelávanie. V práci sa autor ďalej zaoberá andragogikou ako teóriou a praxou edukácie dospelých, vzdelávateľom dospelých, jeho osobnosťou i jeho profesijnými kompetenciami a funkciami, problematikou diagnostikovania účastníkov v jednotlivých etapách edukačného procesu, diagnostickými kompetenciami lektora a hodnoteniu výchovy a vzdelávania zamestnancov.

Druhú cenu v kategórii Cena za publikačnú činnosť v oblasti celoživotného učenia získala PhDr. I. Pirohová, PhD., za monografiu *Diagnostika v teórii a praxi edukácie dospelých*. Publikácia je veľkým prínosom v oblasti diagnostiky v andragogike, konkrétne didaktickej diagnostiky. Autorka sa zameriava na základy andragogickej diagnostiky, na diagnostický proces vo výučbe, ktorý interpretuje ako synergetický systém. Pozornosť venuje aj profesijnej kompetencii lektora, diagnostickým činnostiam v interakčnej fáze edukačného procesu, diagnostickým metódam a nástrojom, ktoré sú vlastné lektorovi.

V kategórii Najlepší vzdelávacie program udelila porota tretiu cenu PaedDr. T. Matulayovej, PhD., za program *Ženy ženám*, ktorý sa realizoval cez pobočku AV v Spišskej Novej Vsi v obci Domaňovce. Cieľom vzdelávacej aktivity je vyškoliť zamestnancov verejnej správy, ktorí majú vo svojej pracovnej náplni riešenie problematiky domáceho násillia a vyškolit' ženy v problematike prevencie a riešenia domáceho násillia. Ako lektori boli do tohto projektu zapojení vysokoškolskí učelia z IESP FF PU.

Oceneným kolegom k úspechu blahoželáme a želáme im ešte veľa podobne vydatených publikácií a projektov.

PhDr. Martina Šoltisová Semešiová,
Katedra andragogiky, IESP FF PU

Docent Karel Sekvent rytierom Rádu Akademických paliem

Dňa 7. decembra 2006 sa na Inštitúte román-ských a klasických filológií Filozofickej fakulty (IRKF FF) PU odohrala výnimočná udalosť. Pán Jacques Faure, veľvyslanec Francúzskej republiky na Slovensku, odovzdal doc. PhDr. Karlovi Sekventovi, CSc., vedúcemu katedry francúzskeho jazyka a literatúry, francúzske štátne vyznamenanie a ustanovil ho za rytiera Rádu Akademických paliem.

Rád Akademických paliem vznikol v roku 1808 a francúzska vláda ho udeľuje univerzitným pracovníkom a osobnostiam, ktoré preukázali mimoriadne služby školstvu a umeniu.

Doc. PhDr. K. Sekvent, CSc., stál v roku 1966 pri zrode francúzštiny ako študijného odboru na FF v Prešove. Za 40 rokov pôsobenia na prešovských učiteľských fakultách vychoval desiatky učiteľov francúzštiny pre základné a stredné školy. Mnohí z jeho študentov sú vysokoškolskými pedagógmi na pracoviskách na Slovensku aj v Čechách. Iní, medzi nimi absolventi neučiteľského štúdia, našli uplatnenie vo firmách so zahraničnou účasťou a v rôznych európskych inštitúciách.

Vo svojej vedecko-výskumnej činnosti sa doc. PhDr. K. Sekvent, CSc., zaujímal o všetky roviny jazyka a zaoberal sa i didaktikou cudzieho jazyka. Prispievala do mnohých odborných periodík a zborníkov. Vydal učebné texty, bibliografiu prekladov francúzskych literárnych diel, príručku o používaní francúzskych vlastných mien a zemepisných názvov v slovenči-

Nový rytier Rádu Akademických paliem v kruhu gratulantiek z IRKF Mgr. Adriany Koželovej (vľavo) a Mgr. Petry Rabatinovej, vzađu za docentom Sekventom francúzsky veľvyslanec v SR Jacques Faure.

Foto: Mgr. Ján Drengubiak

ne, podieľal sa na revízii prekladov a je autorom prekladov, ktoré sú súčasťou reprezentatívnych publikácií o osobnostiach, prírodných krásach a architektonických pamiatkach východoslovenského regiónu.

Vymenovanie za rytiera Rádu Akademických paliem je korunovaním doterajšej pedagogickej a vedecko-výskumnej činnosti doc. K. Sekventa, ktorý sa významnou mierou pričínil o rozvoj štúdia francúzštiny a o šírenie francúzskej kultúry na východnom Slovensku. Kolektív učiteľov IRKF FF PU je pyšný na to, že po doc. PhDr. Zuzane Malinovej, CSc., má vo svojich radoch už druhého nositeľa francúzskeho štátneho vyznamenania a novému rytierovi úprimne blahoželá.

PhDr. Katarína Kupčihová,
Katedra francúzskeho jazyka a literatúry, IRKF FF PU

Romistika na PU

Na pôde PU sa 19. januára sa uskutočnila medzinárodná odborná konferencia *Rómska problematika a Prešovská univerzita, ktorú organizoval Ústav národnostných štúdií PU. Z pôvodného zámeru uskutočniť krátke pracovné kolokvium ľudí, ktorí sa na pôde PU systematicky venujú rómskej problematike, sa nakoniec vykryštalizovalo medzinárodné stretnutie ľudí, ktorí dlhodobo spolupracujú s PU a zároveň sa venujú sledovanej oblasti.*

Cieľom stretnutia, na ktorom sa zúčastnilo viac ako 40 odborníkov, bolo v prvom rade vzájomne sa spoznanie všetkých zúčastnených prostredníctvom prezentácie ich minulých ako aj aktuálnych aktivít v romistike (výskumné projekty, publikačná činnosť, vzdelávacie aktivity a pod.) a zároveň prezentovanie plánov a vízií do budúcnosti.

Na konferencii boli zároveň definované možné spoločne smerovania výskumov, projektov, ale tiež výskumných tímov, ktoré by sa uchádzali o grantovú podporu z prostriedkov európskych a domácich fondov. Všetci zúčastnení sa zhodli na fakte, že romistické štúdie sú ešte stále, oproti potrebám a požiadavkám spoločnosti, značne personálne a finančne poddimenzované, a že v tomto smere sa naskytujú veľmi široké možnosti vzájomnej tímovej spolupráce.

Okrem zástupcov pozývajúcej inštitúcie sa na tomto podujatí zúčastnili zástupcovia takmer všetkých fakúlt PU na ktorých sa realizujú aktivity v oblasti romistiky - Pedagogická fakulta, Filozofická fakulta, Fakulta zdravotníctva a Fakulta športu (nebola zastúpená iba Fakulta humanitných a prírodných vied). Zo zahraničných hostí pozvanie prijali David Z. Scheffel z Thompson Rivers University (Kanada), Jaroslav Skupník z Ústavu etnológie FF UK Praha, Zdeněk Uherek z Etnologického ústavu AV ČR Praha a Tomáš Kobes z Katedry sociológie ZČU v Plzni. Pre organizátorov bolo poctou, že tohto stretnutia sa zúčastnila aj splnomocnenkyňa vlády SR pre rómske komunity Klára Orgovánová, Anna Jurová zo SVÚ SAV z Košíc, ako aj zástupcovia zo spolupracujúcich vládnych a mimovládnych organizácií - ROCEPO Prešov, KŠÚ Prešov, Nadácia Milana Šimečku z Bratislavy, Regionálna kancelária ÚSV SR RK z Prešova, Vihorlatské múzeum Humenné, Človek v tísni - Slovensko a i. Alexander Mušinka

Vysokoškolský život v USA je v porovnaní s našim iný

PhDr. Tomáš Koziak, PhD., z Katedry teórie politiky Inštitútu politológie Filozofickej fakulty PU sa na niekoľko mesiacov v roku 2006 stratil „z očí“. Vybral sa do veľkého sveta, ako sa vraví, až „za veľkú mláku“ - do Spojených štátov amerických. To, čo tam robil, aké poznatky získal, zvlášť, či je vysokoškolský život iný, objasňuje v nasledujúcom rozhovore.

Kto vás vyslal do USA? Ako ste sa k ponuke dostali, aké podmienky ste museli splniť?

- Mój pobyt v USA bol realizovaný v rámci programu Fulbrightovej komisie. Oslovili ma zástupcovia americkej univerzity, ktorí ma poznali z mojich predchádzajúcich pracovných pobytov v zahraničí. Oni potom na moje meno pripravili grant.

Kde ste boli? Čo bola vaša hlavná úloha?

- Išlo o jeden z podprogramov Fulbrightovej komisie (Scholar in Residence Program), prostredníctvom ktorého si americké univerzity zabezpečujú zahraničných odborníkov na výučbu niektorých predmetov. V mojom prípade to boli Politické dejiny Európy po roku 1945, ktoré som učil na St. Ambrose University v Davenporte a Politické systémy vybraných európskych štátov, ktoré som učil na Black Hawk College v Moline. Mojou hlavnou úlohou bola bežná výučba od prípravy syláb, cez vedenie prednášok a seminárov, konzultácie, až po záverečné hodnotenie študentov.

Čo bolo na tých školách najzaujímavejšie najmä z hľadiska porovnania toho, čo je na PU a čo bolo u nich? Ako je napríklad organizovaná práca v škole?

- St. Ambrose University je relatívne malá a drahá súkromná univerzita. Black Hawk College je naproti tomu väčšia a lacnejšia štátna vzdelávacia inštitúcia. Hoci tam učiteľia zarábajú viac (môžu za to fungujúce odbory, ale aj vyššie úväzky), St. Ambrose je rozhodne kvalitnejšia a prestížnejšia univerzita. Funguje ako dobre zorganizovaná firma, kde má každý pridelenú takú prácu, ktorú vie robiť. Počnúc minimálnou, no efektívnou byrokraciou, ktorá je všestranným servisom pre študentov i vyučujúcich, cez učiteľov zodpovedných za priebeh vzdelávacieho procesu, prácu marketingového a public relations oddelenia až po vedenie - profesionálnych manažérov, ktorí zabezpečujú najmä

prostriedky na prevádzku a na rozvoj univerzity.

Ako vyzeralo vedenie seminárov? Aké sú tam tlaky na vysokoškolského pedagóga? Musí sa vzdelávať? Publikovať?

- Organizácia štúdia v USA je iná ako u nás. Vyučovanie prebieha vo forme „vyučovacích hodín“, ktoré nie sú rozdelené na prednášky a semináre. Učiteľ si sám vyberá formu výučby, ktorá mu pre preberanú tému najviac vyhovuje. So svojou skupinou (10 až 20 študentov) je v kontakte oveľa častejšie ako u nás. „Vyučovacia hodina“ je dlhšia (60, resp. 75 minút) a v rozvrhu je aj trikrát týždenne. Úplnou samozrejmosťou sú časté konzultácie, a to aj prostredníctvom e-mailu. Na druhej strane však treba povedať, že odborné nároky na vysokoškolských pedagógov sú v USA vo všeobecnosti nižšie ako u nás. Publikáčna činnosť a prezentácie na konferenciách tam nie sú až takou samozrejmosťou. Toto tvrdenie však neplatí pre ich niekoľko špičkových výskumných univerzít, ktoré patria medzi centrá svetovej vedy.

Aki sú vlastne americkí vysokoškolskí? Napríklad opisujú medzi sebou?

- Americkí vysokoškolskí nie sú nepodobní našim. Na súkromnej univerzite boli možno motivovanejší. Ich štúdium je pomere drahé a zdalo sa mi, akoby si ho preto viac vážili. Na štátnej college som sa však stretol aj so študentmi, ktorí tam boli len preto, aby dostávali sociálnu podporu. Určite však musím spomenúť jeden zásadný rozdiel. Na amerických univerzitách študenti nepodvádzajú. Na skúškach nepoužívajú ťaháky, neodpisujú a ich seminárne či diplomové práce nie sú plagiatmi. Univerzity majú presne definovaný etický kódex, ktorého porušenie je predmetom tvrdých sankcií. Plagiátorstvo môže byť potrestané až vylúčením zo štúdia.

Akej najväčšej pocty ste sa dočkali za svoje pôsobenie v USA?

- Už získanie Fulbrightovho štipendia je v USA považované za prestížnu záležitosť. Snáď aj preto som bol pozývaný na množstvo rôznych verejných prezentácií. Najvýznamnejšou poctou však bola určite možnosť predniesť výročnú Geigerovu prednášku na St. Ambrose University. Zúčastnilo sa na nej do sto ľudí, vysielala ju miestna televízia a bola to veľmi príjemná slávnostná udalosť (na obr.).

Zásadná otázka - môžete povedať, kde je vyššia kvalita štúdia - na PU alebo tam, kde ste boli v USA?

- Ako som už spomenul, univerzity v USA fungujú v istých aspektoch lepšie. Okrem vynikajúceho materiálneho zabezpečenia k tomu možno prispieva aj vysoká miera slušnosti v medziľudských vzťahoch. Som však presvedčený, že odbornosť našich vysokoškolských pedagógov je vo všeobecnosti na vyššej úrovni a naši študenti vychádzajú z univerzít kvalitnejšie pripravení. Je to spôsobené asi aj tým, že naše študijné programy sú postavené všeobecnejšie. V USA je oveľa viac špeciálnych výberových predmetov a študentom

preto akoby často chýbal širší kontext v rámci vedného odboru, ktorý študujú.

Akú Ameriku ste videli vo voľnom čase?

- V rámci svojho pobytu som mal možnosť aj cestovať. Videl som veľa miest najmä vo východnej časti USA. Oveľa dôležitejšie však je, že polročný pobyt mi poskytol dostatok priestoru, aby som Ameriku spoznal hlbšie. Bežný život tam vôbec nie je taký dokonalý a žiarivý, ako sa to možno na prvý pohľad zdá. Aj kvôli tomu to bola vynikajúca skúsenosť.

(jn)

Foto: archív T. Koziaka

Mladým Rusinom – nielen maturantom!

Jedným z najvýznamnejších úspechov rozvoja rusínskeho kultúrneho a spoločenského života od roku 1989 je dosiahnutie akreditácie študijného programu (ŠP) Rusínsky jazyk a literatúra. Minister školstva SR priznal PU 28. júna 2005 právo udeľovať akademický titul bakalár Bc. absolventom dennej formy štúdia tohto trojročného bakalárskeho študijného programu v rámci študijného odboru 1.1.1. Učiteľstvo akademických predmetov.

Vďaka tomu od akademického roku 2006/2007 študijný program Rusínsky jazyk a literatúra je možné na PU študovať v 12 akreditovaných kombináciách na piatich fakultách.

Na Filozofickej fakulte PU je to v kombinácii so ŠP - Ruský jazyk a literatúra, História, Nemecký jazyk a literatúra, na Fakulte humanitných a prírodných vied PU so ŠP - Anglický jazyk a literatúra, Slovenský jazyk a literatúra, Výtvarná výchova, Hudobná výchova, Biológia, Geografia, na Fakulte športu PU so ŠP Telesná výchova, na Gréckokatolíckej teologickej fakulte PU so

ŠP Náboženská výchova a na Právoslavnej bohosloveckej fakulte PU so ŠP Náboženská výchova.

Viac informácií sa môžu uchádzači dozvedieť na web stránke univerzity: www.unipo.sk, alebo priamo kontaktovať Inštitút regionálnych a národnostných štúdií PU - PhDr. Anna Plišková, PhD., Nám. legionárov č. 3, 080 01 Prešov, č. tel. 0907 629 127, e-mail: pliskova@unipo.sk, rusyn@stonline.sk.

Garantom ŠP je doc. PhDr. František Ruščák, CSc. z Katedry knižničných a slovackistických štúdií Fakulty humanitných a prírodných vied PU. Gestorom vyučovania nového ŠP je Inštitút regionálnych a národnostných štúdií PU.

Informáciu dávame do pozornosti hlavne budúim vysokoškolačom, ktorí sa rozhodujú, na akej vysokej škole chcú študovať a v akom odbore. Veríme, že novoakreditované kombinácie zaujmú tých, ktorí majú záujem o rozvoj svojho materinského jazyka, rusínskej literatúry, histórie a kultúry. Zdroj: www.rusyn.sk

Uplynulo 10 rokov od založenia Fakulty humanitných a prírodných vied PU v Prešove

*Na prahu tohto prebiehajúceho kalendárneho roku uplynulo už decénium od vzniku našej fakulty. Je to príležitosť na oslavu, ale zároveň i na reflexiu tohto obdobia, na zamyslenie, ako sme tento čas pretavili do výsledkov našich pedagogických, vedecko-výskumných, umeleckých a organizačných aktivít. Pri tomto zamyslení môžeme vychádzať z Cicerových slov *Historia est testis temporum, lux veritas, vita memoriae, magistra vitae, nuntia velustatis* – história je svedectvom času, svetlom pravdy, život pamäti, učiteľka života, zvestovateľka dárnych dôb.*

Zrod fakulty humanitných a prírodných vied je časovo nerozlučne spojený s konštituovaním sa PU v Prešove po rozdelení Univerzity Pavla Jozefa Šafárika so sídlom v Košiciach. PU bola zriadená zákonom od 1. januára 1997. Naša fakulta sa stala jednou z piatich zakladajúcich fakúlt. Vznikla na báze 16 katedier a ďalších pracovísk z rozdelenej pedagogickej fakulty. Išlo o katedry anglického jazyka a literatúry, biológie a ekológie, dejín, fyziky, geografie a geokológie, hudobnej výchovy, matematiky, nemeckého jazyka a literatúry, pedagogiky, psychológie, ruského jazyka a literatúry, slovenského jazyka a literatúry, spoločenských vied, technickej výchovy, telesnej výchovy a výtvarnej výchovy. Hlavným poslaním fakulty pri jej zrode bola príprava budúcich pedagógov pre druhý stupeň základných škôl a stredné školy v učiteľských špecializáciách odrážajúcich zameranie jej jednotlivých štruktúrnych zložiek. V edukačnej oblasti rozširovala profil o viaceré neučiteľské študijné programy.

Naša fakulta taktiež výrazne prispela k rozvoju sesterských fakúlt PU, ktorým takto prejavila vysoký stupeň solidarity. Študijný program manažment verejnej správy a regiónov bol základom pre vznik katedry verejnej správy, ktorá sa neskôr stala jednou z troch zakladajúcich katedier fakulty manažmentu. Podobne rozvoj športovej edukológie prispel k posilneniu katedry telesnej výchovy, ktorá sa stala hlavnou bázou novozaloženej fakulty športu. Niektoré filologické a spoločenskovedné pracoviská našej fakulty, akými boli katedry ruského jazyka a literatúry, dejín a nemeckého jazyka a literatúry, po integrácii výrazne posilnili filozofickú fakultu. Katedry pedagogiky a psychológie sa stali základom ústavu pedagogiky a psychológie, ktorý garantuje akreditáciu učiteľského štúdia akademických a umelecko-výchovných predmetov a učiteľstva praktickej prípravy na celej univerzite.

Učiteľstvo zostáva pilierom edukačného profilu fakulty. Okrem toho sa na jej pôde dynamicky rozvíjajú viaceré prírodovedné, humanitné a interdisciplinárne študijné odbory a programy, akými sú anglický jazyk a kultúra, biológia, ekológia, geografia v regionálnom rozvoji, jazykovo-komunikačné štúdiá, knižničné a informačné štúdiá, sociálna peda-

gogika na úrovni bakalárskeho, či magisterského štúdia.

Celkove má fakulta akreditovaných 175 bakalárskych a 160 magisterských študijných programov v dennej i externej forme štúdia. Postupne sa rozširuje ponuka doktorandských študijných programov, ktoré zohrávajú dôležitú úlohu pri hodnotení kvality fakulty. Zatiaľ je možné využiť štyri možnosti – antropológia, environmentálna ekológia, pedagogika a regionálna geografia a regionálny rozvoj. V najbližšom období pripravuje fakulta viaceré doktorandské študijné programy v oblasti odbornej didaktiky. Fakulta disponuje právom konať habilitácie docentov a inaugurácie pro-

pre realizáciu interdisciplinárneho výskumu a medzi-odborových študijných programov. Vzdelávacia, vedeckovýskumná a umelecká činnosť sa v súčasnosti realizuje na trinástich katedrách a dvoch špecializovaných pracoviskách.

V uplynulom decénií došlo k mimoriadnej akcelerácii vedeckovýskumných aktivít fakulty. Prejavilo sa viac ako štvornásobným zvýšením priemerného finančného prínosu jedného tvorivého pracovníka z grantových prostriedkov vedy. Najvýznamnejší finančný prínos pre fakultu mali projekty na štátnu objednávku a projekty aplikovaného výskumu. Výsledky projektu koordinovaného na katedre biológie a zameraného na štúdium etnogenézy, somatických a zdravotných špecifik rómskeho etnika prešli prísny sítom výberu na prezentáciu najvýznamnejších výsledkov slovenskej vedy a techniky pod názvom Slovakia in European Research Area v EÚ v Bruseli v dňoch 17. - 18. októbra

Fakulta udržiava čulé kontakty s domácimi i zahraničnými akademickými pracoviskami a s praxou. Osobitne potešiteľná a žiaduca je spolupráca s mestom Prešov a Prešovským samosprávnym krajom, pretože jedným z našich poslání je prispievať k zvyšovaniu vzdelanosti a kvality života v najbližšom priestore nášho pôsobenia.

Históriu fakulty písali osobnosti vedeckého a pedagogického života. Prvým štatutárnym orgánom novovzniknutej fakulty sa stal doc. RNDr. Rudolf Novodomec, CSc. Prvým zvoleným dekanom, ktorý stál na čele fakulty v rokoch 1997 – 2003 bol doc. Ing. Peter Kuzmišin, DrSc. Vo vedení fakulty v jednotlivých obdobiach ako prodekan pôsobili a pôsobia PhDr. Marián Bílý, CSc., prof. PaedDr. Ján Junger, PhD., doc. PhDr. Viliam Kubáni, PhD., doc. PhDr. Nadežda Krajčová, PhD., doc. RNDr. René Matlovič, PhD., PhDr. Marianna Prčíková, dr. h. c. doc. PaedDr. Vladimír Šebeň, PhD., a prof. RNDr. Jozef Tereč, PhD. Na čele akademického senátu pôsobili doc. RNDr. Zdenko Hochmuth, PhD., a doc. PhDr. Mikuláš Špirko, CSc. V súčasnosti túto funkciu zastáva prof. RNDr. Eva Michaeli, PhD. Ekonomický a prevádzkový chod fakulty zabezpečuje od jej vzniku tajomník PhDr. Pavol Fabian. Viacerí významní súčasní a bývalí učitelia počas svojho pôsobenia na našej fakulte zastávali čelné akademické funkcie na PU a mohli tak prejavovať svoju erudíciu a skúsenosti pri jej riadení. Boli a sú to prof. PhDr. Karol Feč, CSc., ako rektor, doc. PaedDr. Jozef Pavelka, PhD., a doc. Ing. Peter Kuzmišin, DrSc., ako prorektor a dr. h. c. prof. RNDr. Ján Birčák, CSc., ako predseda Akademického senátu PU. Prestíž fakulty budovali a budujú vedúci katedier, profesori, docenti, odborní asistenti, asistenti, výskumní pracovníci, doktorandi, študenti, administratívno-technickí pracovníci a všetci ostatní spolupracovníci.

prof. RNDr. Ivan Bernasovský, DrSc.,
dekan fakulty od roku 2003

Dôvod k oslave i reflexii

fesorov v študijnom odbore 4.1.35. Geografia ako jediné akademické pracovisko v SR.

Dôležitým krokom uplynulého decénia bola implementácia bolonského procesu, najmä zavedenie kreditového systému štúdia. Priestorový záber fakulty sa rozšíril edukačnými aktivitami na vysunutých konzultačných strediskách v Dubnici nad Váhom, Poprade a Trebišove. Rozšírenie a spštenie ponuky viedlo k neustálemu rastu počtu študentov fakulty. Vo svojom prvom akademickom roku 1997/1998 mala 1782 študentov. V akademickom roku 2003/2004 ich počet dosiahol 3161. Pokles v nasledujúcom roku bol spôsobený odchodom viacerých pracovísk na sesterské fakulty. Trend je však naďalej stúpajúci. V akademickom roku 2004/2005 mala fakulta 2523 študentov, v roku 2005/2006 už 2783 a v roku 2006/2007 2709 študentov.

S potešením môžeme konštatovať, že fakulta sa profiluje v kontexte nášho edukačného a výskumného priestoru ako takpovediac unikátna inštitúcia s dominantnou edukačnou, vedeckou a umeleckou orientáciou. Jej špecifikom je symbióza prírodných a humanitných vied a z nej vyplývajúci tvorivý potenciál

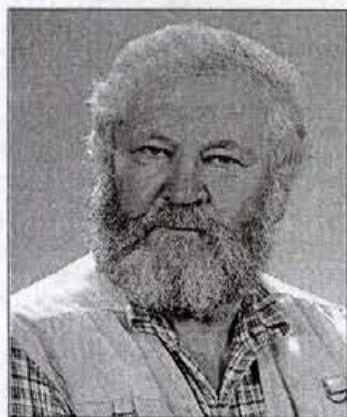
2000. Fakulta sa v ostatnom decénií začala presadzovať aj v medzinárodnej konkurencii o čom svedčí získanie prvého projektu 6. rámcového programu EÚ v rámci PU, ktorý je riešený na katedre geografie a regionálneho rozvoja. O vedeckej aktivite pracovníkov fakulty svedčí, že v uplynulom decénií uverejnili 5233 publikácií, z toho 129 monografií a 2631 pôvodných vedeckých prác. Odrazilo sa to v postupnom zlepšovaní kvalifikačnej štruktúry tvorivých pracovníkov fakulty. Došlo tiež k významnému pokroku v oblasti výskumnej infraštruktúry, najmä vybudovaním špičkových laboratórií molekulárnej genetiky a geografických informačných systémov.

Výsledky vo vedeckých a publikačných aktivitách rozhodujúcim spôsobom prispeli k tomu, že nezávislá Akademická rankingová a ratingová agentúra ARRA vyhodnotila v roku 2006 fakultu humanitných a prírodných vied ako najlepšiu slovenskú fakultu v skupine humanitných fakúlt.

Spektrum odborných aktivít by však nebolo úplne bez umeleckej činnosti, ktorá je reprezentovaná hudobným, výtvarným a literárnodramatickým umením.

Je potrebný rozvoj prírodovedných disciplín na PU?

V nadväznosti na moje upozornenia v časopise PU v apríli a v júni 2006, smerujúcim k zlepšeniu stavu, dovoľujem si sformulovať niekoľko myšlienok dotýkajúcich sa stavu prírodovedných disciplín s ambíciou posunúť ich k progresívnejšiemu vývoju.

Jedným zo spôsobov ako predpokladať vývoj organizmu, štruktúry či organizácie je porovnanie začiatočného a terajšieho stavu. Na základe toho možno extrapoláciou predikovať ďalší vývoj. Túto axiómu možno použiť pri rozbere situácie na PU.

PU sa zrodila ako nevyhnutnosť podieľať sa na príprave učiteľov pre najzaostalejšiu časť Slovenska z hľadiska vzdelanosti i vedeckého výskumu. Takto bude posudzovaná pri každej evaluácii.

Ak porovnáваме históriu prírodovedných disciplín na obidvoch univerzitách východného Slovenska, potom Prešov má lepšie skóre pred Košicami. Už v 50-tych rokoch minulého storočia vtedajšia Pedagogická fakulta UPJŠ mala vybudované základné prírodovedné katedry (matematiku, fyziku, chémiu, geografiu, základy techniky a katedru geológie, biológie a základov poľnohospodárskej výroby). Tieto katedry mohli byť v kvalifikačnej štruktúre i výskumnej aktivite porovnané s podobnými v Československu a v mnohých ukazovateľoch ich aj presahovali. Spomínam si na konštatovanie istého profesora Karlovej univerzity: „Pane doktore, za vaše zbirky by sa nemuselo stydieť ani Národné múzeum v Bratislave.“

Aký je stav dnes? Pribudla katedra ekológie, chýba katedra chémie, informatiky, z pôvodne veľkej katedry geológie, biológie a základov poľnohospodárskej výroby zostalo iba torzo biológie a to na antropológiu orientovaná, ostatné perzistujú s redukovaným stavom pracovníkov. Nenárokuje si na rozbor pomerov, či hlbšie posudzovanie terajšieho stavu a iba s nostalgiou spomínam na sľubne započatý rozvoj v poprevratovom období. Je len samozrejme, že pod terajší stav sa tiež podpísali politické reformy i osobné rozhodnutia, ktoré nerešpektovali a nerešpektujú tendencie v univerzitnom škol-

stve. Ich dôsledky sú veľké. Napr. bez chémie a jej laboratórií nie je možné rozvíjať ani pedagogické smery ekológie, biológie, geografie i dnešnej katedry základov techniky, bez nich je ťažko robiť aj seriózny ekologický výskum. Je problematické zriaďovať jednodobrové, t. j. vedecké štúdium, bez chemicko-fyzikálneho prístrojového vybavenia a navyše pri terajšom nekompletnom odbornom obsadení jestvujúcich katedier. Argumentácia, že chémiu je drahá (cca 1 milión Sk) absolútne neobstojí, zriadenie katedry či oddelenia je nevyhnutné pre rozvoj horeuvedených disciplín. Zvýšené finančné dotácie pri jednodobrovom štúdiu si vyžadujú aj zvýšené nároky na materiálo-technickú i personálnu vybavenosť.

Potreby spoločnosti sú už dávno anachronizmom a terajší stav je nepriaznivý ako celok. Absencia kvalitne vybudovaných prírodovedných katedier v takomto prostredí je zarážajúca. Ony sa podieľajú na výchove učiteľov, ktorí zabezpečujú aspoň polovicou predmetov na základných i stredných školách, teda sú jedným zo základných fundamentov školskej edukácie, ktorá v Prešove má svoju dlhodobú tradíciu.

Napriek tomu vo výskumnej činnosti v porovnaní s inými odborními nezaostávajú, alebo sú v popredí, iste existujú veľké rozdiely v personálnej i výskumnej činnosti. Napriek tomu možno konštatovať, že pôsobia štruktúrotvorne a tvoria kvalitu PU. Samozrejme, že existujú nedostatky, ale sú aj veľké možnosti, ktoré je možné za pochodu riešiť. Zanedbanie prírodovedných katedier (okrem geografie a biológie), alebo ich personálna redukcia bola v posledných rokoch evidentná.

Túto skutočnosť prezentoval aj rektor PU prof. PhDr. František Mihina, CSc., na iniciačnom stretnutí vedúcich prírodovedných katedier 19. januára 2006. Zdôraznil, že sa výrazne podieľali na strednom umiestnení PU v rámci univerzít Slovenska. Rektor vyzval vedenie fakulty humanitných a prírodných vied k riešeniu urýchlenej revitalizácie prírodných vied a tiež vyzval na ďalšie skoré rokovanie. Nebolo to skoré, vedenie FHPV konštatovalo, že podmienky pre vznik prírodovednej inštitúcie sú nedostatočné a je možné uvažovať v časovom limite 10 rokov. Predpokladám, že veľká časť akademickej obce, resp. prírodovedná sa s tým nestotožnila, čo bolo aj prezentované. Od uvedeného

ho stretnutia, pokiaľ je mi známe, sa doposiaľ žiadne podstatné kroky neuskutočnili.

Pán rektor ako štatutár to zobral na vedomie a vec revitalizácie ako sa zdá je odložená na neurčito. Alebo je to už stav trvalý?

Rektor je nielen štatutár a predstavený PU, ale aj zodpovedný za jej rozvoj a iste mu leží na srdci osud prírodovednej časti, bez ktorej väčšina odborov, študijných programov predstavujú iba výchovu a ideológiu. Pokiaľ viem každá univerzita na Slovensku tohoto typu má viac menej vo svojej štruktúre prírodovednú zložku dobre zastúpenú, prevažne fungujúcu ako samostatná fakulta.

Podmienky pre rozvoj na FHPV sú pre všetky existujúce katedry, vrátane tých plánovaných (chémiu a informatiku), ktoré je potrebné vybudovať. Za posledné roky sa skoro nič pre ich vznik neurobilo a prehlásenie pána rektora na začiatku akademického roku 2006/2007, že „rozvoj prírodných vied – pokiaľ ide o našu univerzitu, najmä tých, pre ktoré máme vytvorené podmienky“ je kapitulačné prehlásenie v neprospech ich rozvoja ako celku.

Dnes už možno povedať, že po zriadení PU a jej diverzifikácii bolo chybou, že sa plne neobnovili a neoživili prírodovedné katedry a ešte väčšou chybou by bolo ich ponechať osudu, resp. zrušeniu, hoci personálna redukcia už veľa napovedá. Ako sa to riešilo na iných nových univerzitách Slovenska, stačí sa pozrieť na internet.

Iba na margo. Pýtam sa tých, ktorí chcú všetko humanizovať. Je niečo humanitnejšie ako pravda vyplývajúca z poznatkov prírodovedných disciplín? Prírodné vedy sú základnými disciplínami, bez ktorých veda či pokrok nemôže napredovať a ich spochybňovanie či zanedbávanie na PU je spochybnením rozvoja celej univerzity. To nie je uplatňovanie tzv. stredovekého modelu univerzity, ale konštatácia pragmatická i intelektuálna, ktorej štruktúru je potrebné plne akceptovať.

Opakovane zdôrazňujem, že podmienky pre rozvoj prírodovedných disciplín boli a sú aj vo vnútri FHPV, resp. PU.

Ak by sa len časť mzdových prostriedkov dala po odídencoch v prospech rozvoja prírodovedných disciplín, ak by sa len malá čiastka finančných prostriedkov EÚ určená pre rozvoj prešovského regiónu dala na zlepšenie výskumnej infraštruktúry, potom výskumný i aplikačný potenciál ako aj umiestnenie PU pri racionálnom manažovaní v rámci univerzít Slovenska by bolo celkom iné.

Je tiež na škodu, že podiel akademickej obce a senátu ako prvkov samosprávy sa na správe vecí verejných málo podieľajú alebo je ich málo cítiť.

Kvalitu prírodovedných disciplín na PU nechceme porovnávať s inými fakultami podobného charakteru, napriek svojej všeobecnosti či univerzálności sú však iného zamerania a prezentujú nielen úroveň ale aj osobitosť. Synergický efekt, ktorý sa priam nuka pri širokej predmetovej a odbornej skladbe humanitných vied sa môže prejaviť veľmi skoro aj v nekonvenčných študijných kombináciách i výskumných aktivitách.

Argumentácia, že existencia dvoch prírodovedných pracovísk v 35-kilometrovej vzdialenosti neobstojí, nepotvrďuje ju ani zakladanie novej filozofickej fakulty na zelenej lúke v rámci UPJŠ v Košiciach. A štartovacie pozície sú úplne rozdielne.

prof. RNDR. Jozef Terek, PhD.

Od redakcie

Vitajte v novom roku 2007. Prvé číslo 11. ročníka časopisu PU vychádza približne so začiatkom letného semestra akademického roku 2006/2007, takže vitajte v ňom. Opäť vychádzame na 24 stranách a vo výške dvojtisícovom náklade. I napriek tomu, že sme časopis tvorili v čase skúškového obdobia.

Dôvodom k článkom je vždy dost. Ako napríklad aj pre toto číslo časopisu bolo impulzom hodnotenie vysokých škôl agentúrou ARRA. Na tomto mieste ich nekomentujeme, urobili sme tak na s. 3. Ide o zrkadlo, ktoré nepatrí do kráľovstva krivých... V tomto čísle sme nastavili pokusné zrkadlo aj desiatim rokom PU. Je jasné, že väčšina pamätníkov tohto kroku je medzi nami, pre lepšiu reflexiu chýba teda časový odstup, ale na druhej strane je to pohľad úplne autentický. Aj v ďalších číslach urobíme príspevky na túto tému. Čakáme ich iniciatívne aj od akademickej obce.

Ďakujeme všetkým, čo nám napísali, prípadne aj poslali fotografie k svojim textom. Pri fotografiách však niektorí stále zabúdajú, že aj ony majú svojich autorov, takže myslite na to v budúcnosti.

Svetový filozofický kongres venovali vzťahu globalizácie a rozdielnych filozofických tradícií

V polovici decembra 2006 sa uskutočnil v Dilli (India) „interim“ Svetový filozofický kongres, ktorý FISP (Fédération Internationale des Sociétés de Philosophie) organizovala po prvýkrát v období medzi jednotlivými svetovými filozofickými kongresmi. Generálny sekretár FISP, profesor William McBride (USA) to zdôvodnil potrebou pružnejšie reagovať na otázky, ktoré prináša rýchlo sa meniaci doba. Pripomenul, že zatiaľ čo kongres v Istanbuli (Turecko) v roku 2003 bol prvým krokom FISP smerom do Ázie, keď sa svetoví filozofi stretli na hraniciach východnej a západnej kultúry a civilizácie, kongres v Dilli je ďalším krokom do Ázie, ktorého pokračovaním bude riadny Svetový filozofický kongres v Soule (Kórea) v roku 2008.

Hlavná téma kongresu Filozofia vo veku narastajúcej globalizácie spoločnosti sa preberala najmä na úrovni plenárnych zasadnutí. Témou sympózií a okrúhlych stolov boli predovšetkým otázky, ktoré sú aktuálne v kontexte ázijskej, resp. indickej filozofickej, kultúrnej a náboženskej tradície, ako napríklad vzťah čínskej, indickej a svetovej filozofie, ďalej to bol vzťah Schopenhauerovej a indickej filozofie, prípadne budhizmus a spoločenský poriadok, či človek v indickej tradícii. Rokovania prebiehali aj v sekciách, kde početnosťou dominovali najmä tri sekcie: jedna bola venovaná etike, estetike a filozofii hodnôt, v ktorej bolo prihlásených 28 príspevkov, ďalej to bola sekcia venovaná sociálnej a politickej filozofii s 27 prihlásenými príspevkami a sekcia zaoberajúca sa filozofiou dejín, kultúry a náboženstva, kde bolo 24 prihlásených príspevkov. V prvej zo spomínaných sekcií vystupoval aj autor tohto príspevku, ktorý prezentoval „filozofiu a etiku života“ Martina Rázusa v kontexte s globálnymi či univerzálnymi problémami ľudstva.

Problematika globalizácie poukázala na rozdielnosť vnímania tejto témy zo strany európskych a amerických filozofov na jednej strane a ázijských či afrických filozofov na druhej strane. Zatiaľ čo európski a americkí filozofi prezentovali globalizáciu ako priestor pre vzájomné spoznávanie, hľadanie spoločných hodnôt a obohacovanie vlastných kultúr a tradícií o nové prvky vyplývajúce z interkultúrneho dialógu, v ázijsko-africkom pohľade na globalizáciu išlo predovšetkým o jej kritiku, ako príklad euro-americkéj hegemonie nielen v oblasti ekonomiky, politiky, ale aj kultúry vrátane filozofie.

Prezident FISP, profesor Peter Kemp (Dánsko) poukázal na to, že filozofi majú hľadať nové odpovede na otázky a problémy globalizujúceho sveta. Ide o hľadanie nadnárodných riešení akceptujúcich kultúrnu diferentnosť. Problematika ľudských práv je podľa neho jedným z najpodstatnejších prejavov globa-

lizácie. Podľa Jesusa Mosterina (Španielsko) ľudia chápu vedu a filozofiu ako návod na život, ale obidve sú rozdelené na množstvo jednotlivých častí. Filozofie by mali vytvoriť intelektuálnu a duchovnú odpoveď na požiadavky súčasnej doby. Lenže zatiaľ nedokážu ponúknuť spoľahlivý pohľad či názor na svet.

Na ďalší aspekt globalizácie poukázal Hans Lenk (Nemecko). Podľa neho globalizácia funguje najmä ako ideologický pojem, ktorý hypotetizuje všeobecnú dynamiku odvodenú najmä z ekonomiky a vzťahuju ju na všetky sociálne javy a stavy sveta vôbec. Je to fascinujúci pojem zahrňujúci dynamiku, systematickosť svetovej výmeny a interakcie, ako aj narastajúcu prepojenosť všetkých kontinentov, spoločností, životných štýlov, tradícií, výziev, vrátane problémov s klimatickými zmenami a problémami týkajúcimi sa životného prostredia vôbec. Neboho by správne, keby filozofia prevzala pojem globalizácie od ekonomiky na obsiahnutie všetkých aspektov života. Treba zdôrazňovať predovšetkým globalizáciu zodpovednosti za globálnu budúcnosť ľudstva a vyhnúť sa nástrahám či pascám vyplývajúcim z ideológie globalizácie používanej korporáciami a tvrdým jadrom liberálnych ekonómov. V takomto duchu sa nieslo ešte aj vystúpenie prezidenta Indického filozofického kongresu, profesora D. P. Chattopadhyaya, ktorý prirovnal diskusiu filozofov na kongrese k diskutujúcim Rimanom, pretože len v diskusii dochádza k stimulácii názorov.

Profesor Daya Krishna (India) poukázal na iný rozmer globalizácie, ktorý je vnímaný do značnej miery ako kritika voči prevládajúcim interpretáciám globalizácie a v mnohom bolo jeho vystúpenie protikladné tým predchádzajúcim. Položil si napríklad otázku: Ak má OSN 191 členských krajín, ako potom môže vzerať globálna spoločnosť? Jeho odpoveď bola, že je roztrieštená na desiatky národných spoločností. Ako môže byť mier vo svete, keď prosperujúce krajiny sa chcú stále rozvíjať? Ako môže byť mier vo svete, keď

existuje „jediná správna politická identita“? Ako môže existovať mier vo svete, keď neexistuje správny spoločný základ pre dialóg? Na jeho kritické vystúpenie nadviazal Yersu Kim (Kórea), ktorý poukázal na to, že veda, technika a globalizujúca sa ekonomika vytvorili vzrastajúce problémy biedy, ohrozenia prostredia, klonovania atď. Západ založený na individualizme zdôrazňuje rast a modernizáciu, čo o. i. znamená westernizáciu ako mierku progresu a vývoja. Modernizácia a racionalita sú hybnými momentmi vývoja, ale treba spojiť múdrosť a poznanie rozličných civilizácií v záujme nášho prežitia. Najsilnejšou kritikou existujúcej euro-americkéj koncepcie globalizácie bolo vystúpenie Paulina Hountondjia z Beninu, ktorý zdôrazňoval, že globalizácia je poznamenaná veľkou sociálnou, politickou, kultúrnou nerovnováhou a dominanciou. Globalizácia je všeobecnou expanziou európskeho kapitalizmu. Nerozvinutosť ekonomík nie je podľa jeho názoru výsledkom vnútorných nedostatkov tradičných spoločností a kultúr, ale je to výsledok svetovej ekonomiky a trhu. Globalizácia sa podľa neho začala koncom 15. storočia, keď Európania objavili Ameriku. Aj názov Ďaleký východ podľa jeho názoru vyjadruje pohľad zo západnej Európy na geografickú vzdialenosť istej časti sveta. Medzinárodné časopisy z oblasti filozofie, fyziky atď. sú v skutočnosti európske a americké. Africké hodnoty, umenie, literatúra boli prekrútené, znetvorené. Imperializmus bol nahradený hegemonizmom. Africké spoločnosti boli perfektné, ich schopnosti komplexné, ale brutálna integrácia do svetového trhu zastavila ich prirodzený vývoj. Na mnohé ďalšie negatívne javy súvisiace s globalizáciou poukázal aj Samuel Lee (Kórea). Podľa neho v ére narastajúcej globalizácie v 21. storočí je etickým dôvodom pre globálne občianstvo obrovský nárast negatívnych vplyvov globalizácie a potreba riešenia nespravodlivosti, diskriminácie, konfliktov a násillia. Globálne občianstvo nemožno budovať na inštrumentálnej a technickej racionalite, ale na základe komunikatívneho a diskurzívneho dialógu. Dialóg medzi civilizáciami pre lepšie inter-

kultúrne pochopenie je spôsob ako nájsť filozofické a etické dôvody globálneho občianstva.

Profesor Josph Margolis (USA) sa do značnej miery pridal k tejto kritike súčasných euro-amerických koncepcií globalizácie, keď pripomenul, že globálne a univerzálne nie je jedno a to isté, univerzálne je v určitom zmysle ideál. Globálne vyjadruje celkové, ale nemôže garantovať jednotu kultúry, umenia či literatúry. Žiadna globálna etika sa nemôže spoliehať na globálnu ekonomiku, ale skôr na distributívnu spravodlivosť, zodpovednosť k narastajúcej populácii atď. Hľadanie globálnej politickej morálky je hľadaním globálneho porozumenia. V súčasnosti ide o kontrolu svetových zásob ropy, nejde len o kolonizáciu politiky a ekonomiky, ale aj o kolonizáciu umenia a literatúry. Jednota ľudstva je utopická vízia. Hľadanie filozofickej jednoty je protikladné všetkým súčasným západným filozofickým tradíciám a koncepciám. Podobnú pochybnosť vzniesla aj profesorka Ioanna Kucuradi (Turecko), ktorá konštatovala, že je vôbec diskutabilné či dialóg o jednote ľudstva môže naplniť očakávania tých, ktorí ho uskutočňujú.

Aj na základe toho možno vidieť, že na kongrese bola veľmi živá diskusia, ktorá súvisela práve s rozdielnosťou vnímania možností, limitov, ale aj ohrození vyplývajúcich z procesu globalizácie. Oveľa dôležitejším momentom rezultujúcim z témy globalizácie je podstatná obsahová odlišnosť vo vnímaní samotného obsahu, rámca, možnosti a dôsledkov globalizácie pre rozličné civilizácie, náboženstvá, kultúry, vrátane filozofie. Dobrou správou je to, že filozofi vidia priestor pre diskusiu a hľadanie odpovedí na tieto aktuálne otázky. Veľa o tom napovie 22. svetový filozofický kongres, ktorý sa bude konať už o jeden a pol roka v Soule. prof. PhDr. Vasil Gluchman, CSc.,
Inštitút filozofie a etiky FF PU

Vzťahy a súvislosti v preklade boli témou veľmi aktuálnej vedeckej konferencie

Pod názvom *Vzťahy a súvislosti v preklade prebiehala 15. až 17. januára na Filozofickej fakulte (FF) PU v Prešove medzinárodná vedecká konferencia, na ktorej vystúpilo viac ako 70 domácich a zahraničných odborníkov z oblasti translológie. Podujatie bolo výstupom z grantov KEGA č. 3/2233/04 pre odbor Prekladateľstvo a tlmočnictvo III. stupeň a VEGA č. 1/3716/06 Literatúra v medzikultúrnych vzťahoch.*

Konferenciu otvorila riaditeľka Inštitútu prekladateľstva a tlmočnictva (IPT) FF PU v Prešove prof. A. Valcerovej. Ako prvého vystupujúceho uviedla rektora PU prof. F. Mihinu, ktorý sa zamýšľal nad skutočnými vzťahmi v preklade nielen z hľadiska jazykovej komunikácie, ale poukázal na širšie súvislosti, ktoré najmä v súčasnosti primarizujú preklad ako jeden z veľmi dôležitých predpokladov medzinárodných kontaktov. Účastníkov konferencie pozdravil aj dekan FF prof. R. Dupkala.

Hneď úvodné vystúpenia predznamenal celkový zámer vedeckej konferencie. Prekladateľstvo a tlmočnictvo ďaleko presahuje rámec jazyka a je interdisciplinárne veľmi tesne prepojené aj s nefilologickými odborami. Presvedčivo v tomto zmysle vyznelo vystúpenie prof. L. Šimona Preklad a hermeneutika, v ktorom sme sa mali okrem iného možnosť zoznámiť s mnohými názormi najmä nemeckých odborníkov na to, do akej miery sa má umelecký text interpretovať. Podobnú tému si zvolila doc. Z. Malinová, ktorá vo svojom vystúpení Interpretácia a preklad analyzovala konkrétne príklady z prekladov z francúzskej literatúry. Dr. M. Andričík porovnával viaceré preklady Shakespeareových Sonetov do slovenčiny. Analyzoval mnohé stránky uvedených prekladov a ako skúsený prekladateľ zaujal v jednotlivých prípadoch otvorené hodnotiace stanoviská. Nachádzaním paralel medzi Rilkeho Zápiskami Malteho Bridgea a Silanovým Domom opustenosti sa venovala hlavná organizátorka konferencie prof. A. Valcerovej. Rozoberala motív javovania sa mŕtvych žien, ktorým autori vyjadrujú hľadanie spoja medzi životom a smrťou a túžby po absolútnom vyjadrení krásy. Mgr. J. Svobodová sa sústredila na jeden zo základných problémov prekladu z blízkych jazykov. Na rusko-slovenskom prekladateľskom pozadí sa sústredila na Interferenciu a preklad, kde cenným bol bohatý ilustračný materiál.

Po úvodnom rokovaní sa program rozdelil na dve sekcie: umelecký a odborný preklad.

V umeleckej sekcii si dr. W. Adamczyk z Bielska všimol vplyv holywoodských kasových filmov na poľskú stredoškolskú mládež a ukázal možnosti využitia formovania pozitívneho hrdinu vo vyučovačom procese.

Prvý deň konferencie spestrila A. Adamska, PhD., z Krakova porovnaním ikon, najmä svetoznámej Svätej trojice od A. Rubľova, s prísľušnými pasážami z knihy Genesis, ako aj s fotografiami súčasných ikon šoubiznisu.

Jedna z najzaujímavejších prezentácií druhého dňa konferencie patrila skúsenej prekladateľke doc. K. Bednárovej z Bratislavy. Jej úvahy o jazyku v čase a priestore prostredníctvom porovnávania Célinovho kontroverzného románu Cesta do hĺbin noci s jeho prvým slovenským (ešte nevydaným) prekladom, ktorého je prednášajúca aj autorkou, zaujali najmä vďaka jej osobným prekladateľským skúsenostiam. Informovala, že miera nesúmerateľnosti jazykov originálu a prekladu je v Célinovi vysoká, že ide o nepreložiteľný text, pri ktorom prichádza do úvahy len preklad ako variant alebo polemizujúci preklad. Doc. D. Tellinger zaujal novými materiálmi o prekladoch prozaických klasických textov z ruštiny do slovenčiny, ktoré našiel v archíve Matice slovenskej. Doc. V. M. Lašuk sa venovala prekladu bieloruských folklórnych textov do slovenčiny. Dnes takmer zabudnutou kritikou básnického prekladu sa vo svojich príspevkoch venovali doktorandky PhDr. V. Jurčíková (preklad ukrajinského poézie B. H. Antonyča), Mgr. L. Jakubčáková (preklad francúzskej spirituálnej poézie Ch. Péguyho) a Mgr. J. Tkáčová (preklad poézie B. Okudžavu). Príjemným osviežením bol Tkáčovej hudobný príspevok, keď za sprievodu gitary zaspievala známu báseň B. Okudžavu Korol'. Prekladmi literárnych textov zo španielčiny do slovenčiny sa zaoberali doc. P. Šišmišová, konkrétne problematike prekladu esejistických textov na príklade Borgesa, a Mgr. et Mgr. A. Koželová, ktorá dôkladne zhodnotila niektoré riešenia v rôznych rovinách Oleríného prekladu G. G. Márqueza, ktorý napriek svojej poetickosti uberá textu na magickosti príznačnej pre Márquezove diela. O prekladaní ruských jazykovo novátorských textov uvažovala Mgr. I. Kupková a konštatovala, že tieto diela kladú na prekladateľa vysoké nároky. Preto navrhuje, aby takéto preklady obsahovali vysvetlivky. Vďačným vystúpením boli teoretické úvahy a štatistiky o stave slovenskej

kritiky prekladu na Slovensku v podaní PhDr. B. Bakovej. Objasnila často zle chápaný pojem kritiky prekladu a predstavila jej typológiu a postupy. Jej súčasný stav označila ako neuspokojivý, čo okrem často povrchného obsahu prekladových kritik potvrdzuje aj absencia periodika, ktoré by sa tomuto žánru venovalo. Druhý deň konferencie v umeleckej sekcii uzavrel príspevok Mgr. J. Dolinskej, zaoberajúci sa básnickými trópmi a figúrami v preklade na príklade Balzacových Rozmarných poviedok v podaní významného prekladateľa B. Hečka.

Posledný deň konferencie sa niesol v znamení rokovania o vyučovaní translologických disciplín na vysokých školách pri okrúhlym stole. Zišli sa na ňom najmä vedúci inštitútov a učelia zabezpečujúci výučbu translológie nielen z FF PU, ale aj z Rakúska a Česka. Skúsení pedagógovia, ako germanista Mgr. M. Fedorko, doc. T. Hrehovčík, odborník na preklady právnych textov Mgr. et Mgr. I. Petrú, prof. M. Kusá a iní, prezentovali ich vlastné skúsenosti z praxe, ako aj koncepcie škôl či výskumných ústavov, kde pôsobia. Napr. prof. Kusá apelovala najmä na širší kulturológický pohľad na translologickú problematiku, čo odôvodnila tým, že každý preklad je vlastne vždy udalosťou medzi dvoma kultúrami. Problém vidí v nadväznosti rôznych stupňov tohto typu štúdia a upozorňuje na dôležitosť zdanlivo zbytočných predmetov podporujúcich poznanie vlastnej kultúry, ako napr. domáce reálie v cudzom jazyku a potrebu výučby teoretických disciplín ako teória literatúry, ktorá na katedrách translológie často prekvapivo chýba.

Túto mimoriadne podnetnú konferenciu uzavrela živá diskusia (zaznamenaná v písomnej aj zvukovej podobe) o budúcnosti IPT a o návrhoch a zmenách, ktoré je treba

v tomto smere podniknúť. Veda o preklade je špecifickou a diskutovanou oblasťou, ktorá si vyžaduje od tlmočníkov, prekladateľov a kritikov prekladu náročné výkony, v našich zemepisných šírkach, žiaľ, často nedocenené. Nič na tom nemení fakt, že prekladateľ je ten, bez ktorého by väčšina ľudí nemala možnosť poznať cudzojazyčnú literatúru, a prekladový vedec je ten, vďaka ktorému sa úroveň prekladu môže kontrolovať a zvyšovať.

Z konferencie bude vydaný zborník, ktorý ponúkne možnosť zoznámiť sa s mnohými problémami prekladateľskej a tlmočnickej činnosti. Žiada sa však zdôrazniť, že podobné podujatia sú veľmi potrebné, keďže preklad a tlmočenie sú v súčasnosti v centre pozornosti filozofov, kulturoológov, politikov, ekonómov a vlastne bez neho sa nemôže zaobiť žiadne medzinárodné podujatie. Preklad a tlmočenie sa stávajú medzikultúrnym fenoménom, ktorý si vyžaduje premyslenú prípravu prekladateľov a tlmočníkov, pričom je evidentné, že iba jazykové kompetencie sú nedostatočné.

Je možno aj symbolické, že prešovská konferencia o vzťahoch a súvislostiach v preklade bola prvým významným vedeckým podujatím v roku 2007 na PU, na ktorom vystúpili vedeckí pracovníci aj z iných ako iba z filologických odborov. Preklad sa v tomto zmysle stáva integrujúcim odborom, ktorý ponúka značné perspektívy najmä pre mladú generáciu filológov a ostatných študentov humanitných disciplín. Vyslovujeme uznanie prof. A. Valcerovej a jej kolektívu za veľmi dobre pripravené vedecké podujatie, za bohatý odborný, ale aj kultúrno-spoločenský program konferencie a súčasne môžeme vysloviť želanie, aby sa podobné podujatia organizovali pravidelne.

J. Sipko,

L. Jakubčáková

Na PU je 380 doktorandov

Dovedna 380 študentov v doktorandskom štúdiu má v tomto akademickom roku PU. V dennej forme študuje na treťom najvyššom stupni vysokoškolského štúdia 90 ľudí, v externej forme ďalších 290. Na zasadnutí členov kolégia rektora PU 5. februára informovala o tom prorektorka Viera Bačová. PU má pre doktorandské štúdium akreditovaných dovedna 34 programov.

Uvedený súčet je rekordným v histórii PU, navyše aj medziročný nárast - o 58 - je najvyšší. V akademickom roku 2005/2006 mala PU

100 denných a 222 externých doktorandov.

Jediným mínusom je fakt, že ani jedného študujúceho doktoranda nemá Fakulta zdravotníctva (FZ) PU. Na ostatných siedmich jej „sestrách“ počty kolíšu od 15 - majú ich fakulty športu a gréckokatolícka, až po 176 na filozofickej. Tá vedie s veľkým náskokom, pretože fakulta na druhom mieste - humanitných a prírodných vied - má v tomto akademickom roku 75 doktorandov.

Doktorandské štúdium v roku 2006 absolvovalo 36 osôb. (jn)

Mikuláš seminaristov v Prešove a okolí

Seminaristi Gréckokatolíckeho kňazského seminára blahoslaveného biskupa P. P. Gojdiča v Prešove sa aj v roku 2006 podujali pripraviť akciu pod názvom sv. Mikuláš ľudom. Chceli tak sprítniť duchovné hodnoty tohto veľkého človeka a prepojiť to s kultúrnym programom. O svoju prezentáciu sa nepostarali iba na domácej pôde v kňazskom seminári, ale navštívili aj mnohé zdravotnícke a sociálne zariadenia v Prešove a blízkom okolí. Organizátorom týchto „mikulášskych návštev“ bol PaedDr. Vasil Kormaník, rektor seminára. Za niektoré môžeme spomenúť detskú nemocnicu, onkológiu, hospic a iné. Hlavným dôvodom mikulášskej návštevy bolo

vyčariť úsmev na tvári deťom, trpiacim. Veď práve tí, ktorí trpia, často toto svoje utrpenie obetujú za nás. Okrem iného z úst Mikuláša odzneli aj slová povzbudení adresované ľudom so zdravotnými problémami, že aj ich utrpenie má zmysel.

Sv. Mikuláš je známy svojou štedrosťou a dobrostrednosťou. Mohli sme si to vyskúšať na svojej vlastnej koži. Lebo dávať je viac ako prijímať. Nech teda radosť, ktorú sv. Mikuláš zasial v ich srdci bude trvať a aspoň trochu im uľahčí utrpenie.

Pavol Fenik

Oganzuje sa Ďakovná púť gréckokatolíkov do Ríma

Prešovský eparcha Ján Babjak, SJ srdečne pozýva na Ďakovnú púť gréckokatolíkov do Ríma, ktorá sa uskutoční pri príležitosti 80. výročia biskupskej vysviacky blahoslaveného prešovského biskupa mučeníka Pavla Petra Gojdiča, OSBM. Biskupské sviatenie prijal 25. marca 1927 v Bazilike sv. Klementa v Ríme. Táto púť chce byť znakom lásky a vernosti gréckokatolíckej cirkvi Svätému Otcovi. Za túto vernosť blahoslavený vladyka Pavel obetoval svoj život.

Program spoločný pre všetkých

pútnikov bude pozostávať z týchto svätých liturgií: v piatok 23. marca o 16. h budeme sláviť svätú liturgiu vopredposvätených darov v Chráme sv. Antona Veľkého v Russiku, v sobotu 24. marca o 10. h archierejskú svätú liturgiu v Bazilike Santa Maria Maggiore a v nedeľu 25. marca na Sviatok Zvestovania Presvätej Bohorodičky sa najprv na Námestí sv. Petra o 12. h pomodlíme so Svätým Otcem Benediktom XVI. modlitbu Anjel Pána a o 15.30 h púť vyvrcholí archierejskou svätou liturgiou v Bazilike sv. Klementa. Na púť sa možno prihlásiť u ktoromkoľvek gréckokatolíckom farskom úrade. (fp)

Posvätili mládežnícke centrum

Za spevu mládežníckeho spievачeho zboru z gréckokatolíckej farnosti Prešov mesto a prešovského Katedrálneho zboru sv. Jána Krstiteľa požehnal v nedeľu 7. januára vladyka Ján Babjak, SJ nové priestory, ktoré budú slúžiť ako Gréckokatolícké mládežnícke centrum. Prešovské biskupstvo zriadilo toto centrum na stretávanie stredoškolskej a vysokoškolskej mládeže v centre Prešova v budove, ktorá je v jeho vlastníctve. Najprv ju však bolo potrebné zrekonštruovať a zväčšiť jej kapacitu o ďalšie dve poschodia.

Centrum tvorí priestor na neformálne stretnutia mladých, kde sa môžu porozprávať, niečo hodnotné si prečítať, pracovať s počítačom a pripojiť sa na internet. V ďalšom priestore je viacúčelová zasadacia miestnosť, v ktorej sa budú stretávať rôzne spoločenstvá, konať návčiky zborov, uskutočňovať zaujímavé prednášky a duchovné katechézy. Suterén a prvé nadzemné podlažie slúžia na prenájom.

Prešovský eparcha po obrade posviacky vysvetlil dôvody, ktoré ho viedli k zriadeniu centra a pozval

mládež, aby ho s radosťou navštevovala. Vyjadril presvedčenie, že sa z neho stane obľúbené miesto pre stretávanie mladých, ktorí chcú žiť svoj život hodnotne a ktorým záleží aj na duchovnej rovine života.

Gréckokatolícké mládežnícke centrum je k dispozícii od pondelka 8. januára vždy od 14.00 do 22.00 hod. Vstup je z ulice Hurbanistov (v blízkosti Gréckokatolíckej diecéznej charity).

Lubomir Petrik

Prijali subdiakonát

V utorok 14. decembra 2006 v Kaplnke Najsvätejšej Trojice v Prešove prijali z rúk vladyku Jána Babjaka, SJ poddiakonské sviatenie Ján Čekan, Pavol Fenik, Maroš Palej a Martin Roman, seminaristi šiesteho ročníka Gréckokatolíckeho kňazského seminára blahoslaveného biskupa Pavla Petra Gojdiča v Prešove. Ako vo svojej homílii vladyka Ján zdôraznil, služba poddiakona je predovšetkým službou spoločenstvu. Nech je teda toto naše sviatenie skutočnou Kristovou službou pre všetkých ľudí.

Pavol Fenik

Grécky partner si prišiel opäť vybrať študentov KTHM FM na letnú prax

Koordinátorka pre zahraničné praxe študentov Maria Karafoulidou zo strediska Sani Beach Holiday Resort v Grécku navštívila v novembri 2006 Katedru turizmu a hotelového manažmentu Fakulty manažmentu (FM) PU v Prešove. Tento medzinárodne známy rezort na brehu Egejského mora spolupracuje s katedrou už sedem rokov, umožňuje študentom tohto odboru zúčastniť sa na zahraničnej letnej praxi.

Sani Resort S. A. sa zaraďuje medzi najznámejšie komplexy prímorského turizmu. Svoju kvalitu a úroveň poskytovaných služieb potvrdil v roku 2006, keď sa začlenil medzi päťicu najlepších hotelov Grécka. Jednou zo súčastí rezortu je Sani Beach Club, ktorý získal prvenstvo v kategórii rodinných hotelov. Svoju rozlohou rezort patrí k najväčším na gréckej pevnine. Je známy tiež organizovaním Sani Festivalu, ktorý sa koná každoročne v júli a v auguste priamo v rezorte, na mieste so starobylou byzantskou vežou nazývanou Sani Hill. Rok čo rok Sani vyhŕava množstvo ocenení, či už od cestovných kancelárií a tour operátorov za poskytované služby, ale i kvalitu, dizajn katalógov či jedálnych lístkov.

Zahraničné praxe sú pre študentov obrovským prínosom. Počas trojmesačného pobytu v Sani Resort majú možnosť premeniť teoretické poznat-

ky z viacerých predmetov na praktické skúsenosti a tak si obohatiť svoj osobnostný profil. Po absolvovaní praxe si každý zo študentov prinesie certifikát o úspešnom pôsobení v tomto uznávanom gréckom rezorte. Z doterajších skúseností tieto certifikáty vo veľkej miere pomáhajú študentom i absolventom štúdia pri uchádzaní sa o zamestnanie. Jedným z plusov je absolvovanie praxe v štvor či päť hviezdičkových hoteloch s medzinárodnou klientelou (prevažne anglická, nemecká, grécka, ruská). Ďalšou z výhod i predností sú komunikačné zdatnosti a hlavne ich zlepšenie práve počas participácie na takejto zahraničnej praxi. Inou devízou je nadviazanie kontaktov s domácimi, hosťami, no taktiež s inými zahraničnými študentmi z rôznych krajín ako napríklad Estónsko, Grécko, Lotyšsko, Litva, Poľsko, Česká republika, ktorí taktiež vyžívajú ponuku Sani Resort. Záu-

jmcovia z katedry FM majú možnosť stráviť tri - štyri mesiace počas letnej sezóny v jednom z popredných letovísk. Podmienkou účasti je úspešné absolvovanie vstupného pohovoru, kvôli ktorému cestujú koordinátori intership a manažérka regionálnych ľudských zdrojov Georgia Routsou, prípadne manažéri hotelov už štyri roky do jednotlivých krajín Európy, aby si vybrali čo najlepších, najvhodnejších a najšikovnejších študentov vysokých škôl zameraných na turizmus.

Tohto roku bola výberom študentov poverená M. Karafoulidou. Na výberovom pohovore sa zúčastnili najmä študenti prvého ročníka Katedry turizmu a hotelového manažmentu FM PU. Svoje kvality preukazovali hlavne prostredníctvom jazykových schopností a prezentáciou ich doterajších skúseností v odbore. Ovládanie cudzieho jazyka je jedným z najdôležitejších kritérií a faktorov pre výber budúcich zamestnancov. Študenti vyšších ročníkov katedry (prevažne druhého a štvrtého) si svoje pôsobenie počas letnej sezóny 2007 zrealizovali už pred príchodom M. Karafoulidou so

svojím manažérom z Oceania Club, ktorý ich do Prešova prišiel navštíviť.

V porovnaní s minulými rokmi rastie záujem zahraničiaci o študentov katedry. Grécky partner je s výkonom, správaním a schopnosťami „našich“ mimoriadne spokojný. Považuje ich za popredných spomedzi všetkých účastníkov projektu. Ako tvrdí, sú obrovským prínosom pre ich rezort. Spokojnosť dokazuje aj fakt, že záujem o našich študentov nemajú iba počas letnej sezóny, ale aj počas celého roka. Pre ďalšiu sezónu si z PU vybrali 50 študentov.

Dúfam, že úspešná reprezentácia študentov Katedry turizmu a hotelového manažmentu FM PU bude ešte lepšia, aby bolo o nich počuť nielen v Grécku, ale aj v iných krajinách.

Mgr. Daniela Matušiková

Čo malo nohy, plesalo...

Albert Einstein kedysi vyriekol, že čas je relatívny. O tom, že tento človek vedel, čo hovorí, sa presvedčili aj účastníci III. reprezentačného plesu Pedagogickej fakulty (PF) PU, ktorý sa v príjemných priestoroch Domu kultúry v Prešove uskutočnil 26. januára.

Vďaka vynikajúcej organizácii ples PF zažiaril tým, čím by mali všetky plesy vynikať – bol nielen prehliadkou krásne upravených dám a slečien v okulahodiaciach róbach, ale zároveň bol ukážkou kultúrnej a kultivovanej zábavy, o ktorú šlo v prvom rade. Medzi dvestosedemdesiatimi prítomnými sa, samozrejme, nestratili ani nenápadne galantní džentlemani, ktorí sa ako sivé eminencie starali o spokojnosť svojich nežných partneriek.

Hudobno-spevácky úvod nada-

ných študentov (Stanislavy Berezňákovvej, Moniky Marchevskej, Michala Kučmaša) a tanečná exhibícia profesionálnych tanečníkov – Michala Kočiša a Martiny Sekaninovej – pripravili pôdu pre dekana PF doc. PhDr. Milana Portika, PhD., ktorý úprimným slovom a slávnostným prípitkom reprezentačný ples otvoril. Čo tento nekaždodenný večer urobilo ešte výnimočnejším? Za všetkým treba hľadať fluidum, ktoré sa nedá umelo vytvoriť, pretože vyžaruje iba z dobre fungujúceho kolektívu. A tým kolektív študentov a učiteľov PF vždy bol.

Práve preto sa spontánna nálada a uvoľnená atmosféra počas večera akosi prirodzene preniesla aj na parket, a preto nikoho neprekvapilo, že mnohé tanečné páry choreograficky i elánom zatienili aj víťazov nedávnej

televíznej šou Let's Dance. Niet sa čo čudovať, veď sa bolo na čo dívať, malo sa čo počúvať a úprimný smiech takisto nechýbal. Posúďte sami. Spievala nám finalistka Superstar Petra Kepeňová, ktorá svoje vystúpenie spestrila aj predpremiérou piesne Budeš mi chýbať z pripravovaného albumu, ako nevinný zajačik sa excelentne predviedla reprezentantka Slovenska vo fitnes Ivana Magáčová a motiváciou pre nesmelších bol nesporné aj náročný spoločenský mix Terézie Šebešovej s partnerom. Ale týmto sa, prirodzene, program nekončil – práve naopak. Bohatá tombola od štedrých sponzorov (na pódiu sa vystriedalo neuveriteľných dvadsať šesť štátnikov – medzi nami, vyhral aj dekan! - dôkaz na obr.), rezké vystúpenie ľudového súboru Jahodná z Košíc, ktoré rozihralo žilky nielen tým skôr narodeným, osviežujúca hip-hopová kreácia dievčenského zoskupenia Yamaha, ako aj dražba netradičných predmetov plná

napätia a humoru – to všetko zrelativizovalo čas, ktorý uplynul akosi prírychlo. Skrátka nepostál, aj keď v ten večer si to mnohí želali. Možno aj preto, že – ako hovorí ľudová múdrosť – dobré veľa nebyva.

Čo sa však 26. januára 2007 v Dome kultúry v Prešove udialo, dobrým rozhodne bolo. Vlastne – vynikajúcim. A vynikajúce veci si predsa zaslúžia repete každý rok.

Radoslav Rusňák
Foto: Martin Dzurilla

Vyhodnotili Písmenkový Prešovský kraj

Slávnostné vyhodnotenie literárnej súťaže Písmenkový Prešovský kraj sa uskutočnilo 12. decembra 2006 v priestoroch Pedagogickej fakulty (PF) PU v Prešove. Vyhlasovateľom bola Katedra predškolskej a elementárnej pedagogiky a psychológie PF.

Žiaci ako aj celé triedne kolektívy prvého stupňa základných škôl (ZŠ) Prešovského kraja súťažili v troch kategóriách – žiaci 1.- 2. ročníka ZŠ, žiaci 3.- 4. ročníka ZŠ, celá trieda a v dvoch skupinách: rozprávka o písmenku a rozprávka s čo najvyšším počtom ľubovoľného písmenka.

Do prvého kola súťaže vyhláseného 10. mája 2006 prišlo dovedna 161 rozprávok, z ktorých 43 postúpilo do ďalšieho kola, zameraného na ilustráciu ľubovoľnej rozprávky. Originálnych ilustrácií prišlo takmer 500 zo 68 základných škôl.

Štvorčlenná porota nemala teda ľahkú úlohu. Nakoniec bolo ocene-

ných 20 rozprávok, 30 ilustrácií a udelené aj dve čestné miesta.

Odovzdávanie cien bolo súčasťou vianočného koncertu PF, na ktorom Písmenkový kráľ, dekan PF doc. PhDr. Milan Portik, PhD., odovzdal víťazom diplomy a medaily a všetkým školám, ktoré sa do súťaže zapojili upomienkové darčeky.

Radosť z víťazstva mali nielen ocenení žiaci, ale aj ich učitelia a rodičia. Vianočného koncertu PF sa zúčastnili jej študenti a učitelia, ako aj bývalí zamestnanci.

Text a foto:

Daniela Belášová, 1. roč.,
masmediálne štúdiá FF PU

Pediatri mali svoj deň v Prešove

Približne 200 detských lekárov zo Slovenska, prevažne z Prešovského a Košického kraja sa zišlo 7. decembra 2006 na VIII. Prešovskom pediatrickom dni (PDD), aby si vymenili aktuálne poznatky vo svojom medicínskom odbore.

V dvoch sekciah pre lekárov a pre sestry odznelo dovedna 31 vystúpení odborníkov zo všetkých pediatrických nemocničných pracovísk v SR a od hostí z Česka, pričom nechýbali medzi nimi ani tí, čo pôsobia na Fakulte zdravotníctva (FZ) PU v Prešove. Týkali sa takých oblastí ako popáleninová trauma u detí, poranenia hrudníka v detskom veku, liečba prieduškovastej astmy u detí, či perspektívy očkovania v 21. storočí a možnosti preventívneho využitia probiotík u detí a u mladistvých.

Nestor detskej imunológie a alergológie v SR Ivan Hruškovič predniesol niekoľko zo svojich záverov zo sledovania alergických detí. Ide o stále väčší problém, ktorý sa aj komplikuje a ani moderná medicína nemá odpovede na všetky otázky. Medzi referujúcimi bol aj Milan Dragula, prezident Slovenskej lekárskej komory.

Exminister zdravotníctva SR a predstaviteľ jedného zo spoluorganizátorov dňa Slovenskej pediatrickej spoločnosti Tibor Šagát ocenil význam takýchto vzdelávacích aktivít pediatriov. Potešil ho aj záujem o PDD, čo je základná podmienka pre to, aby sa pediatria robila dob-

re. I napriek problémom je organizácia starostlivosti o detského lekára v SR na veľmi vysokej úrovni v porovnaní s inými krajinami. Šagát ocenil, že zostal inštitút detského lekára a neprešlo sa na model rodinného lekára. „Dúfam, že tento model sa tu zachová,“ dodal. Ako naliehavú úlohu do budúcnosti vidí potrebu ďalšej humanizácie, „ďalej rozvíjať vzťah detský lekár, rodič, dieťa“.

Primár Kliniky pediatrie Fakultnej nemocnice s poliklinikou J. A. Reimana v Prešove Ján Kovaľ vyzdvihol fakt, že odborné podujatie malo dve sekcie. Odborný program pre sestry je súčasťou programu od vzniku PDD, pretože podľa primárovo presvedčenia musí byť jednotný postup oboch zložiek. Sestry, pričom v auditóriu sedeli aj poslucháčky FZ PU, sa zaoberali svojimi skúsenosťami na také témy ako správať dieťaťu s chorobou, špecifiká manažmentu bolesti u detí, príjem dieťaťa s traumou, či sociálne aspekty diabetu u detí.

(jn)

Zabrániť fajčeniu žiakov ZŠ bol hlavný cieľ projektu

Projektom podpory nefajčenia u žiakov základných škôl (ZŠ) sa Fakulta zdravotníctva (FZ) PU zapojila do globálnej stratégie Zdravie pre všetkých v 21. storočí. Reagovala na výzvu č. 4 Zdravie mladých ľudí (do 18 rokov). Jej zmyslom je podstatne znížiť podiel mladých ľudí praktizujúcich škodlivé formy správania, ako sú užívanie drog, tabaku a alkoholu. Uvedený projekt sa bezprostredne dotýka aj cieľa č. 12 Zmenšenie škôd z alkoholu, drog a tabaku. V tomto je potrebné dosiahnuť, aby vo všetkých štátoch podiel nefajčiarov bol u starších ako 15-ročných najmenej 80 percent a vo veku do 15 rokov takmer 100 percent.

Vychádzajúc z týchto cieľov sme v akademickom roku 2005/2006 pripravili a realizovali edukačné stretnutia so žiakmi ZŠ v Prešove, Tulčíku a v Bardejove, zamerané na prevenciu fajčenia. Ich cieľom bolo oboznámiť žiakov so škodlivosťou fajčenia, ale najmä hľadať nové možnosti prevencie. Na jednotlivých stretnutiach sme im obrazovou pre-

zentáciou priblížili anatómiu a fyziológiu dýchacieho systému. Sprístupnili sme im historické fakty a nevyhnutné poznatky o fajčení. Veľkú pozornosť sme venovali prezentácii štatistiky a komplikácií, ktoré plynú z fajčenia. Dôsledky fajčenia sme názorne demonštrovali pomocou dvoch modelov – fajčiarky Sue a špeciálnym fajčiacim prístrojom. Podrob-

ne sme rozobrali možnosti liečby fajčenia, avšak najväčšiu pozornosť sme venovali náhradným aktivitám v zmysle hodnotného využitia voľného času. V rámci diskusie sme si vypočuli rôzne názory a skúsenosti žiakov a ich pedagógov v súvislosti s aktívnym či pasívnym fajčením.

Záver našich stretnutí vyplnili odporúčania žiakom a ich učiteľom, akými sú linky na odvykanie od fajčenia, preventívne aktivity pre školy, ako napr. súťaž nefajčiarskych tried, súťaž mladých spisovateľov a iné projekty.

V uvedenom projekte s cieľom zabrániť fajčeniu na ZŠ chceme pokračovať i v tomto akademickom roku. Keďže prvé podnety a skúse-

nosti z prijímania škodlivých látok sú dokumentované práve u 11 až 14-ročných žiakov, sme presvedčení, že aktivity tohto druhu sú prínosom pre samotných žiakov a ich učiteľov.

PhDr. Anna Hudáková,
Katedra klinickej a komunitnej
praxe v ošetrovatelstve FZ PU

Častokrát si kladieme tú známu otázku „čo by bolo, keby...“. Čo by bolo, keby som sa bol narodil o tisíc kilometrov ďalej? Čo by bolo, keby nebola bývala druhá svetová vojna? Čo by bolo, keby pán Edison nebol vynálezca žiarovky? Čo by bolo, keby sa nebola rozpadla Rímska ríša? Čo by bolo, keby pračlovek nebol objavil svoje schopnosti odlišujúce ho od iných zvierat? A tak ďalej. Na mnohé z otázok si vzápätí na to dávame aj odpoveď v tom zmysle, že by sa zrejme nič nestalo, lebo osud (alebo to nazvite akokoľvek ináč) by si bol svoju cestu našiel aj tak. A čo sa malo stať, by sa predsa len bolo stalo. Niekedy sa však oddáme pochybnostiam. Čo ak nie?

Mnohokrát premýšľam, ako by asi vyzeral vývoj v pôvodnej kresťanskej cirkvi, keby z rôznych príčin, ktoré mi neprislúcha hodnotiť, neboli vznikli spory, roztržky a nakoniec aj rozdelenia na rôzne prúdy, smery a samostatné cirkvi. Opäť môžeme rozmýšľať nad alternatívou, že skôr či neskôr by k rozkolom aj tak dôjsť muselo. Pretože sme dennodenne svedkami situácií, že ak niektorá spoločnosť či organizácia narastie do istých rozmerov, stáva sa neudržateľnou najmä v oblasti zhodnosti alebo aspoň podobnosti názorov. Spomeňme si na bývalé Československo, Juhosláviu či iné štáty. Alebo sa pozrime na mnohé súkromné či štátne firmy, našu univerzitu (a jej predchodkyňu) nevnímajúc. V tejto chvíli je možné namietať, že v spomenutých príkladoch bolo tých dôvodov pre rozpad omnoho viac a niektoré z tých dôvodov už existovali dokonca aj v čase vzniku jednotlivých spoločností či organizácií. Je to pravda a platí to určite aj pokiaľ hovoríme o kresťanských cirkvách. Ale ako som spomínal, nie som kompetentný tieto dôvody hodnotiť. Vráťam sa preto k základnej otázke, čo by bolo, keby sa predsa len pôvodná kresťanská cirkev nebola rozde-

lila? Bola by dnešná európska spoločnosť iná? Bol by počet veriacich ľudí iný ako je dnes? Mali by tí, ktorí vyhlasujú, že veria, ale necítia potrebu byť súčasťou nejakej cirkvi, iný názor? Mala by cirkev väčší vplyv?

Rozdelenie sa však udialo. A v priebehu niekoľkých storočí vzniklo niekoľko desiatok kresťanských cirkví a niekoľko stoviek a možno tisícok spoločností či hnutí v ich rámci, ale aj mimo nich. A cesta, ktorú tieto cirkvi za ten čas prešli, ich viedla smerom, ktoré už v dnešnej dobe v podstate vylučujú akýkoľvek návrat do jedného spoločného košiaru. Aspoň po stránke formálnej. Aj

Mihina. Skeptik by určite poznamenal, že je samozrejme, že na podobných akciách sa takéto osobnosti objavujú vždy bez ohľadu na to, čo si v skutočnosti myslia. Pozitivistu by namietol, že sledovanosť druhého verejného programu v nedeľu o desiatej dopoludnia nie je taká vysoká, že by nemohli mať práve vnútorný dôvod prítomnosti na tomto podujatí. Posúdenie nechám na vás. Fakt je však ten, že z iných zástupcov samosprávy, školstva či kultúry by ste tam našli už len málokoho. Oveľa dôležitejšia však bola samozrejme prítomnosť predstaviteľov cirkví. Prítomní boli duchovní z dva-

konat' posolstvom. A to bude omnoho účinnejšie, ak bude prichádzať od kresťanov z rôznych vierovyznaní. Kdesi v úvode som napísal, že je dnes prakticky nemožné zjednotiť kresťanské cirkvi po stránke formálnej. Pri hľadaní jednotnej cesty napríklad v oblasti obradov, modlitieb, jazyka a podobne sa totiž stále pozerať iba jeden na druhého a zároveň aj sami na seba. Táto modlitba mne, ostatným prítomným (a dúfam, že to bolo cítiť aj v televíznom prenose) ukázala, že možno jedna z ciest je pozrieť sa spoločne jedným smerom. Pozrieť sa smerom, kde by sa naše cirkvi mohli zjednotiť v pomoci tým, ktorí to najviac potrebujú. Dnes to bola pomoc na úrovni modlitby. Zajtra by to možno mohla byť aj pomoc vo forme konkrétnej a hmatateľnej. Také zjednotenie by totiž dávalo zmysel nielen v rámci samotných cirkví. Možno by sme sa konečne dozvedeli odpoveď na otázku: Čo by bolo, keby...

Ešte dodatok. Na mieste je otázka, čo má táto akcia a tento článok spoločné s PU. Jediný dôvod nie je účasť rektora PU a ďalších zástupcov PU v programe modlitby. Treba pripomenúť, že nech by PU chcela byť akokoľvek oddelená a nezávislá od náboženského života, nikdy sa jej to tak úplne nepodarí. Či už kvôli samotnej prítomnosti dvoch bohosloveckých fakúlt, kvôli geografickému umiestneniu v meste, ktoré je známe svojím mnohonáboženským charakterom alebo jednoducho kvôli samotným pracovníkom a študentom, z ktorých mnohí sa k nejakej kresťanskej cirkvi verejne či neverejne hlásia. V tejto situácii by práve PU mohla zohrať v ekumenickom procese veľkú a najmä pozitívnu úlohu. A na to netreba oficiálne vyjadrenia jej predstaviteľov. Na to stačí jasný postoj každého z nás. Pedagóg, radového zamestnanca či študenta.

Mgr. Martin Michelčík

Čo by bolo, keby...

napriek tomu si myslím, že existujú ľudia, ktorí si kladú podobné otázky ako boli vyslovené pred chvíľou. Nekladú si ich preto, aby na ne našli odpoveď. Možno cítia akúsi dedičnú spoluzodpovednosť a možno len nie sú spokojní so súčasným stavom. Nech sú pohnútky akékoľvek, výsledok je ten, že dnes, po takmer tisíc rokoch prvého delenia v kresťanskej cirkvi, sú predstavitelia súčasných cirkví ochotní spolu hovoriť.

Jedno živé svedectvo tejto skutočnosti mali možnosť vidieť aj obyvatelia Prešova a s nimi prostredníctvom televízneho prenosu aj celé Slovensko v nedeľu 21. januára. V ten deň sa v evanjelickom a. v. chráme sv. Trojice v Prešove konala ekumenická bohoslužba. Ak by sme chceli byť exaktní v oblasti náboženských pojmov, museli by sme poznamenať, že to nebola bohoslužba v pravom slova zmysle. Skôr akési modlitbové stretnutie. Host'ami z oblasti spoločenského a politického života boli prezident SR Ivan Gašparovič a rektor PU prof. František

nástich rôznych cirkví pôsobiacich na Slovensku a väčšina z nich patrila k najvyšším predstaviteľom v regióne alebo aj v rámci Slovenska.

Keby tento článok bol písaný pre bulvárny denník, na tomto mieste by som skončil. Super, senzácia, ohromné! Videli sme najvyšších predstaviteľov, malo to svoj zmysel, bolo to vynikajúce predstavenie. Pardon, podujatie. Ten kto tam bol prítomný však musí uznať, že z tohto stretnutia bolo cítiť určite oveľa viac. Akoby sa tam dôležitosť jednotlivých osobností na chvíľu strácala. Aj prísne pravidlá prezidentského protokolu akoby na chvíľu povolili. Strácala sa osobnosť, na sile získaval duch. Duch vzájomnosti, spolupatričnosti, zodpovednosti, ochoty a hlavne, nech to znie akokoľvek pateticky, lásky. Hlavnou myšlienkou celého stretnutia boli modlitby za kresťanov z Juhoafrickej republiky, ktorí trpia možno aj kvôli nášmu mlčaniu. Ako sa vyslovili mnohí z prítomných hostí, ticho, ktoré vychádza z našej spoločnej nekomunikácie treba pre-

Poslucháči odboru urgentná zdravotná starostlivosť FZ PU

Vďaka neúnavnej angažovanosti vedenia Fakulty zdravotníctva (FZ) PU a štedrej ruke firmy Slovenská záchraná, a. s., v Košiciach poslucháči II. ročníka odboru urgentná zdravotná starostlivosť (UZS) FZ PU mohli navštíviť niektoré pracoviská záchranného systému v Dánsku.

Hneď na úvod je potrebné vysvetliť, že záchranné služby v Dánsku ovláda takmer na 96 percent súkromná firma Falck, ktorá má vyše 100-ročnú tradíciu. Pôvodne začínala organizovaním profesionálnych hasičských zborov v Dánsku. Po 100 rokoch pôsobenia má podstatne širší záber, zabezpečuje požiaru ochranu, zdravotnícku záchrannú pomoc na cestách, transporty chorých, invalidov, starých imobilných pacientov a mnohé ďalšie činnosti. Tieto aktivity rozšírila aj do ďalších krajín. Napríklad v Európe je dominantným subjektom v týchto činnostiach v Anglicku, Holandsku, Írsku a z tzv. krajín východného bloku podniká v Poľsku a na Slovensku.

Azda jediným negatívom našej návštevy bola dlhá cesta. Do Dánska je to autobusom 1700 km. Ak pripočítam aj kilometre absolvované po výcvikových centrách pre záchranárov, počas našej exkurzie sme najazdili viac ako 4000 km. O všetkom ostatnom, čo sme zažili od 5. do 7. februára, možno hovoriť len v superlatívoch. Dánsko je veľmi príjemná, čistá krajina a hneď po prvých minútach sme zistili, že je plná zaujímavých, krásnych, prívetivých, kľudných a spokojných ľudí. Celá krajina na nás pôsobila dojmom čistoty, pokoja a pracovného zánietenia.

Hneď po príchode do hlavného centra záchrannej služby Falck v Aalborgu sa nás ujal Kjell Brogaard, šéf záchrannej služby zodpovedný za výchovu paramedikov. V Dánsku sa obsah pojmu paramedik zásadne líši od ponímania jeho významu v našich končinách. V našom záchrannom systéme považujeme za paramedika zdravotníka v záchranných službách, ktorý má minimálne vzdelanie, často len dvojtýždňové školenie. V Dánsku je toto vysoko vážene povolanie, paramedik, náročné nielen pracovne, ale aj edukáciou.

Naše pohľady pri prvom stretnutí s firmou Falck upútali obrovské transportné a vyslobodzovacie mechanizmy na dvore firmy. Dozvedeli sme sa, že Dáni už majú dávno vyriešený problém, ktorý my na Slovensku ešte len skúmame a hľadáme riešenie - pred štyrmi rokmi sme ustanovili Integrovaný záchranný systém. Jeho zložky však patria pod rôzne ministerstvá a inštitúcie, preto efektívnosť a riadenie systému záchrany u nás stále pokulháva. V Dánsku jednoducho všetko, čo sa týka záchrany čokoľvek, od života a zdravia obyvateľov, cez záchrannú zvierat až po záchrannú majetku, patrí pod

ministerstvo vnútra. Podlieha jednotnému riadeniu a vyhýba sa tým akýmkoľvek problémom s dirigovaním. Podľa toho, čo sme tam videli, musím potvrdiť, že ich záchranný systém funguje ako dobre naolejované súkolie.

Po úvodnom pohostení nám ukázali priestory záchrannej stanice, kde nás zaujali moderne vybavené sanitky, výkonné požiarne a vyslobodzovacie vozidlá. Uhadnete, na čom chodí k akútne chorým lekárom rýchlejšie lekárskej pomoci? My sme zostali stáť v nemom úžase. Na športovom 10-valcovom Audi s výkonom 280 koní a maximálnou rýchlosťou 250 km/h. Z čoho sme vzápätí zosmutneli, bolo vybavenie stanice záchrannej služby. Mám na mysli zariadenie pracovných a ubytovacích priestorov, ktoré bolo jednoduché, ale vkusné, moderné, čisté a k dispozícii mali zamestnanci také vymoženosti ako sú sauna, solárium, biliard, internet, knižnicu a mnoho ďalších príjemností, ktorých sa my, slovenskí zdravotníci, asi nikdy nedožijeme. Keď sme sa na tieto príjemnosti trochu popytovali, vysvitlo, že v Dánsku je veľmi silné odborové hnutie. To pre zamestnancov často vymože takmer všetko, na čo si títo zmyslia. Ale má to aj negatívny pohľad. Nik si tam nedovolí zostať v práci po pracovnom čase, aby dorobil niečo, čo počas dňa nestihol. V tom momente sa naňho pozerajú ako na štrajkokaz. Kvôli zánietenej diskusii so záchranármi o každodenných povinnostiach sme len - len stihli jednoduchý obed, tzv. lunch (bol to naozaj len väčší obložený chlebiček) a už sme sa hnali ďalej.

Nasledujúcim prekvapením bol vysoký plot, natretý na zeleno a jednoduchá vrátnica. Tam sme povedali, kto a čo sme, čo chceme a išli sme ďalej. Viete, čo to bolo? Vojenské letisko. Skúste to tak urobiť

u nás! Ukázali nám obrovskú americkú helikoptéru, ktorá slúži na záchrannú a transportnú službu na mori. Dánsko sa rozkladá na mnohých ostrovoch a jediným spôsobom transportu postihnutých a poskytnutia pomoci v takýchto oblastiach sú helikoptéry. Obsluhu tvoria dvaja piloti, navigátor, dvaja paramedici a v prípade potreby aj lekár. Všetci sú osobitne zaškolení v záchrane na mori. Vybavenie nám, nemorským živočíchom, veľa nehovorilo, ale bolo veľmi zaujímavé. Mali sme drobné pripomienky k fixácii pacienta na nosnom lane helikoptéry. To sa nám totiž zdalo veľmi nestabilné, ale, ako sa zdalo, Dánom to vyhovovalo. Helikoptéra nás očarila natoľko, že sa nám nechcelo odísť, ale už nás čakali v škole pre paramedikov. Tam sme sa dozvedeli, ako vlastne prebieha celá príprava záchranára. Naschvál nepišem zdravotníckeho záchranára, lebo keď som si pozrel výučbový program, mal som pocit, že ich záchranár ovláda takmer všetko. Zaujímavé je, že celé školenie je pod patronátom firmy, nie pod záštitou štátu a prebieha na tzv. troch úrovniach. Každá úroveň sa skladá z troch - piatich týždňov teoretickej prípravy, po ktorej nasleduje troj až šesťtýždňová prax na pracovisku, kde si teoretické vedomosti adepty doplnia praktickými skúsenosťami. Bolo by náročné vymenovať všetky predmety výučby, preto spomeniem len všeobecné a najobsiahlejšie: ich záchranár je vyškolený za zdravotníka, hasiča, šoféra (má vo vodičskom preukaze licenciu na vedenie všetkých typov vozidiel), automechanika a ovláda viacero ďalších profesií. Celková výchova záchranára trvá takmer sedem rokov! Potom je jeho základný plat 2500 EUR a príplatky za služby v noci a počas sviatkov a voľna. Tie sú však veľmi štedré.

Na záver prvého návštevného dňa bola ukážka bežnej prevádzkovej záchrannej stanice firmy Falck, kde sme si dôkladne prezreli komplex-

né vybavenie. Najväčší úžas u poslucháčov vzbudilo vozidlo na prevoz tých, pre ktorých záchrana prišla neskoro - mŕtvych. Výzorom sa nelíšilo od bežne používaných sanitných vozidiel, ale vnútro bolo úplne iné. A čo bolo najzaujímavejšie, vybavením tohto neobľúbeného vozidla sa nemyslelo len na nehožítikov, ale aj na tých, ktorí sa oňho musia postarať. Mám na mysli dokonalé a pritom jednoduché pomôcky na jednorázové použitie pre záchranárov pri transporte a manipulácii s nehožítikmi.

Na noc nás prichýlili do ubytovne miestnych hasičov, ktorá sa viac podobala na trojhviezdičkový hotel vybavením miestnosti, podávaným jedlom aj službami (opäť biliard, šípky, internet, pivo, malinovka gráttis a kopec ďalších maličkosťí, ktoré nám veľmi spríjemnili pobyt).

Na druhý deň ráno po typických dánskych, ale na naše pomery skromných raňajkách, sme sa vybrali na hlavnú policajnú stanicu. Až tam sme zistili, že všeobecné volacie číslo volania o pomoc v EÚ (112) je v Dánsku pod palcom polície. Šéf, ktorý nás privítal, vyzeral na prvý pohľad prísne, ale neskôr sa ukázalo, že sa to prejavil len jeho sklon k tzv. anglickému humoru. Najpodrobnejšie sme sa venovali centrálne tiesňového volania. To preto, že nám veľmi dlho trvalo, kým sme pochopili, ako to celé funguje. V centrále sedelo 12 policajtov (aj policajtičky, aby som bol spravodlivý) so slúchadlami na ušiach a troma počítačovými obrazovkami pred sebou. Na jednej sa zobrazovali prichádzajúce volania o pomoc (u pevných liniek už hneď aj s adresou, u mobilných telefónov s presnosťou určenia miesta v okruhu 500 m), na druhej bola absolútne podrobná mapa sledovaného regiónu a na tretej svietilo využitie pohotovostných vozidiel. To znamená, kde sú, kam idú, kým sú obsadené a ešte niekoľko ďalších informácií, ktoré sme ale nepochopili. Ako to funguje, sme zistili vzápätí pri volaní o pomoc po prepade banky. Policajtky, ktorá hlásenie prijala, ho automaticky zaznamenávala do počítača a vzápätí na miesto nehody poslala tých, ktorých tam urgentne potrebovali. V danom prípade poslala najbližšiu policajnú hliadku a sanitku, lebo vraj tam niekto dostal niečím po hlavu. Verte alebo neverte, celé to trvalo, aj s dvojitým kliknutím počítačovej myšky, presne osem sekúnd. Keď sme sa jej opýtali, koho všetkého môže tým stisnutím ikony na obrazovke na miesto nešťastia poslať, odpovedala, že všetkých. Vraj aj armádu, letectvo a všetko ostatné, čo je nevyhnutné. Najväčšie umenie je

často neveriacky otvárali oči počas pobytu v Dánsku

vraj rozoznať, čo je na mieste nehody potrebné. Ďalej to vraj fungovalo tak, že policajti, aj všetci ostatní záchranári, majú v autách podobné monitory, na ktorých sa im v zlomku sekundy zobrazia tie isté informácie. Keď sme sa opýtali, za ako dlho tam budú, policajka len hodila očkom na obrazovku a povedala, že o dve minúty. Odkiaľ tú informáciu zobrala, to sme nezistili. Na záver prehliadky policajnej stanice nám ukázali izby pre opilcov, ktoré sa až priveľmi podobali na staré známe záchytky z čias nášho bývalého režimu, ale boli doplnené o kamerový systém na sledovanie alkoholom zmoreného občana. Predstavte si, že sa v Dánsku za to neplatí!!! Náčelník policajnej stanice nám povedal, že je to policajná služba občanom!

Logicky viedla naša ďalšia cesta do centrály zdravotníckej rýchlej pomoci. Bola to stanica, na ktorú spomenutá policajka poslala informáciu o prepade banky so žiadosťou o sanitku. Na počudovanie bola, na rozdiel od našich zvyklostí, umiestnená v širom poli a samozrejme opäť perfektne vybavená. Nie sanitkami, ale počítačmi a obrazovkami. Riadila celú zdravotnícku pomoc, nielen rýchlu, v regióne s priemerom 90 km. Obrovské pracovné stoly, ktoré sa dali dokonale prispôbiť postave a postojú odsluhujúceho, okupovali 24 dispečerov - 20 len takých „obyčajných“, dvaja šéfovia a dvaja tzv. supervízori. Ti tam boli na riešenie situácie a rozhodovania,

ných vozidiel v službe a aj to, čím sa práve posádka ambulancie zaoberá. Či sa ponáhľa na miesto iného nešťastia, alebo nesie starenku chorú na srdce na kontrolné vyšetrenie k lekárovi, pomáha invalidovi dostať sa do banky, alebo či sa voľná vracia na stanovisko. Počítač jej v prípade potreby okamžite ponúkne najbližšie voľné a vhodné vozidlo a dispečerka ho opäť stlačením počítačovej myšky pošle tam, kde ho najviac potrebujú. Celé to trvá približne tri sekundy opäť tým spôsobom, že sa všetky informácie objavia na obrazovke daného záchranného sanitného vozidla. Pre tých z nás, ktorí tomu rozumujú, to bola doslova šíalená rýchlosť komunikácie. Radšej ani nepopíšem, ako to prebieha u nás.

ktoré nedokázali zvládnuť ostatní. Supervízori vyzerali aktuálne k svojmu postaveniu - postarší, šediny, v tvárach skúsenosti rokov, pokojní, dalo by sa povedať jednoducho po našom, rozhodcovia. Bol akurát poľudnie a aj napriek tomu, že sme ich svojou prítomnosťou vyrušovali a zdržiavali, názorne nám predviedli, ako poslali na miesto prepadnutia banky sanitku s rýchlou zdravotníckou pomocou. Signál z centrály čísla 112 sa v priebehu tisíciny sekundy zobrazil na obrazovke voľného dispečera. Ten vidí na druhej obrazovke v každom momente pohyby sanit-

ku jú plamene a dym. Mali tam aj druhý domček, ktorý vraj slúži na vysušenie maximálnej teploty, akú vydrží požiarnik v špeciálnom oblečení s kyslíkovou bombou, ale odvahu preveriť tvrdenia náčelníka tohto výcvikového strediska už nenašiel v sebe nikto z nás. Na záver nám ešte predviedli parádny výbuch plynu, len nám zabudli povedať, že ten plyn vybuchne vo vnútri ďalšieho väčšieho domčeka, do ktorého nás zatvorili.

Druhý deň pobytu u našich dánskych priateľov - záchranárov sme uzavreli návštevou obrovskej požiarnej stanice, ktorá zabezpečovala všetky záchranné práce v okolí 30 km. Bol to neuveriteľne veľa všakovakej záchrannej techniky. Keď sme zo záchranných áut vyvláčili všetko, čo sme chceli bližšie spoznať, zdalo sa, že to všetko späť nepopraceme. Počas „vizity“ v priestoroch stanice sme našli v skrini jedného záchranára uniformy štyroch rôznych farieb, a tak sme sa pýtali, čo to má znamenať. Predstavte si, záchranár firmy Falek slúži jeden deň v bielej uniforme ako vodič - paramedik pre lekára s rýchlom autom, druhý deň v zelenom ako hasič, tretí deň v čiernej ako vodič ťahača na vyslobodzovanie havarovaných vozidiel a v poslednej tmavomodro-oranžovej kombinéze pracuje ako záchranár - paramedik na vozidle rýchlej zdravotníckej pomoci. Na záver našej inšpekcie požiarneho strediska nám dali napíť, zajesť a postupne nás všetkých vyťahli do výšky 35 m na špeciálnom požiarom rebríku. To už ani nebolo auto, ale robot. Do dvoch minút od príchodu na miesto použitia bolo opreté o zem a vysunulo v kletke troch záchranárov do spomenutej, pre jednoducho smrteľníka závratnej výšky! Pri návrate na zem toto zariadenie už nepotrebovalo ľudské riadenie, po stlačení jedinej gombičky to všetko zvládlo samo

a záchranári sa mohli venovať v kletke pomoci zachránenému! Z tej výšky bol do minúty už na zemi v sanitnom vozidle. Klobúk dole pred takou rýchlosťou! Azda jediná vec, ktorá nám všetkým nešla do hlavy, že prakticky každé vozidlo dánskej záchrannej služby bolo inej značky. Videli sme tam, Fiatom počnúc, všetky bežné značky európskych výrobcov, azda okrem našej Tatry a Škody. Logika hovorí, že takáto pestrosť spôsobuje problémy pri údržbe a opravách. Dáni sa však vyjadrili, že to nie je žiadny problém, lebo si všetky opravy a údržbu robia záchranári sami!

Dojemov z oboch dní pobytu bolo pre nás toľko, že sme už ďalšie návštevy v centrách záchranného systému s vďakou odmietli. Jednoducho toho bolo na nás priveľa a chceli sme sa dozvedieť aj niečo o meste, kde sme bývali a stretnúť aj takých „normálnych“ ľudí na ulici. Jasné, že aj niečo kúpiť pre seba a pre svojich doma. Lákali nás aj zimné zľavy v obchodoch. Tam sme narazili na problém, ktorý sme vôbec nečakali. Dáni sú dosť svojiskí a vo verejnom referende jednoznačne odmietli zaviesť eure ako jednotnej meny EÚ. Keď sme poprosili v banke o výmenu slovenských korún, zatvárali sa, ako keby o takom niečom v živote nikdy nepočuli, potom niekde zatelefonovali a opýtali sa nás, či sme zo Slovinska?! Pokúšali sme sa platiť v obchode Visa kartou, tam nás odmietli s tým, že berú len platby dánskymi kartami. Už to vyzeralo beznádejne, no podarilo sa nám nájsť jeden hlúpy bankomat, ktorý sa nechal oklamať a vyplul nám zopár dánskych korún. V skutočnosti sú naše skúsenosti z krátkého pobytu medzi dánskymi záchranármi oveľa cennejšie, ako tých pár čačiek, ktoré sme nakúpili, ale nejaký dôkaz, že sme tam naozaj boli, musíme predsa v škole ukázať, nie?

doc. MUDr. Marián Šanta, CSc.,
Katedra UZS FZ PU

Zrodil sa ďalší ročník zborníka Slovo o slove

Zborník, ktorý vám chcem predstaviť, sa už po dvanásťkrát zrodil na Katedre komunikačnej a literárnej výchovy Pedagogickej fakulty (KKLV PF) PU v Prešove. Je svedectvom aktívnej a invenčnej práce pedagógov katedry i ďalších externých spolupracovníkov s cieľom rozširovať poznanie v dielni múdrosti na pôde jazyka a literatúry a otvárať brány budúcim učiteľom do sveta vyučovania materinského jazyka a literatúry na prvom stupni ZŠ. Svojím vedeckým, estetickým, kultúrnym, umeleckým, miestami až filozofickým raportom dáva priestor každému potenciálnemu čitateľovi nájsť si tú-ktorú oblasť ako východisko ďalšieho „stretnutia“ percipienta so zborníkom.

Zborník je členený na príspevky z oblasti teórie a didaktiky jazyka, teórie a didaktiky literatúry, nemalé miesto si tu našli i recenzie, kultúrne a odborné informácie, ako i príspevky z jazykového okienka Rádia Regina v Košiciach. Okrem toho dostali priestor učiteľia a študenti vo vlastnej literárnej tvorbe.

Prvá časť zborníka je venovaná teórii a didaktike jazyka. Príspevky v tejto časti svedčia o vysokej angažovanosti autorov vo svojich výskumných oblastiach i o odozve v študentskej čitateľskej populácii. Problémy, ktoré autori rozoberali a ktoré nám v skratke približujú vo svojich príspevkoch, objasňujú mnohé nevypovedané otázky v nás – aký je vzťah nárečia a spisovného jazyka (zvlášť v našom regióne páľčivá téma), aká je súvislosť medzi čitateľskou a pisateľskou gramotnosťou žiakov všetkých stupňov škôl, ako vymedziť základné pojmy a termíny, s ktorými pracuje jazyk a i., no často

sú to samotné príspevky, ktoré nás učiteľov elementaristov nabádajú a inšpirujú k tomu, aby sme sa sami vydali cestou objavovania nových možností práce s jazykom (techniky a proces tvorivého písania na prvom stupni ZŠ, kresťanské a biblické frazémy vo vyučovaní atď.).

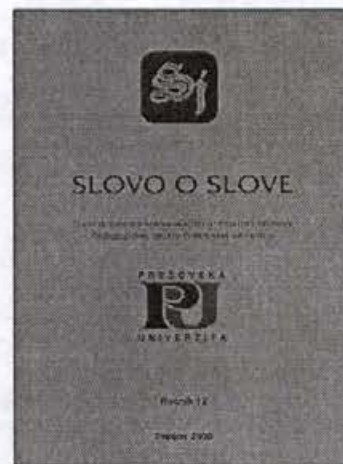
Dlhoročná spolupráca katedry s českými kolegami pravidelne ústi do zborníkových príspevkov týkajúcich sa obdobnej problematiky v materinskom (českom) jazyku. Analýza obrazového materiálu v učebniciach českého jazyka, komunikácia so žiakom – cudzincom, integračné tendencie v komunikačne ladenom vyučovaní – tieto i iné spoločné témy sú v zborníku rozoberané. Nemožno tiež opomenúť, že nielen fundovaní odborníci vytvárajú obsahovú náplň tejto časti, ale priestor si nachádzajú aj úspešní diplomanti katedry komunikačnej a literárnej výchovy a ich témy, ktoré spracovávali ako svoje diplomové práce. Pre končiacie ročníky sú veľmi podnetné najmä príspevky týkajúce sa štátnych záverečných skúšok, písania diplomových prác a citačných noriem.

Druhú časť symbolicky otvára príspevok Čo rok 2005 dal (detskej literatúre), t. j. pohľad na detskú literatúru a jej najzaujímavejšie knižné novinky roka 2005. Príspevok vyzdvihuje nielen ich vysokú literárnu hodnotu, ale poukazuje i na možnosti použitia textu viacúčelne. Citlivo zostavované príspevky literárnej oblasti nás nútia hlbšie sa ponoriť do daného problému a získať tak jasnejší obraz o ňom, zároveň však cibriť svoj názor i postoj k literárnym problémom v pozitívnom slova zmysle, či už je to prezen-

ovaná problematika rozprávky a dieťaťa v súčasnosti – v mediálnom svete alebo zaujímavé porovnanie Hevierovej Krajiny Agord a Pastirčákovej knihy Čítet nútiace nás spoznávať tieto diela. Milovníci Hečka a Urbana sa nájdu v príspevkoch analyzujúcich isté problémy v dielach Červené víno a Staroba. Publikačný priestor spestrujú i príspevky s množstvom nápadov na tvorivé hodiny literatúry. Pozornosť si zasluhuje príspevok o dyslexii a možnostiach jej riešenia prostredníctvom umenia, konkrétne umeleckej ilustrácie. V tejto literárnej oblasti nájdeme i ďalšie príspevky nesúce sa v duchu Feldekovho štýlu písania či odkazu v tvorbe A. Lindgrenovej.

Tretia časť pozostávajúca z recenzií, kultúrnych a odborných informácií poukazuje na paletu našich študentských dní – jej pestrosť a rozmanitosť. Apeluje na to, ako sa otvárať estetickým, spoločenským i kultúrnym dobrám, ako odhaľovať širšiu dimenziu svojej osobnosti v dnešnom svete dýchajúcom chudobou v umeleckej oblasti. Citujem: „Ak sa estetické chápe aj ako etické, vtedy sa odhaľuje bytostný aspekt samotnej umeleckosti.“ Nemenej hodnotný je príspevok približujúci nielen dielo Juraja Furdíka, ale i jeho osobnosť. Mozaiku rozľadu spestrujú recenzie knižných publikácií a zborníkov i správy zo stretnutí s významnými osobnosťami jazykovedy i literárnej vedy (J. Svobodová, T. Vráblová) či slovenskými spisovateľmi (J. Bodnárová, D. Hevier) na pôde PF PU.

Jazykové okienka Rádia Regina tvoria štvrtú časť zborníka zameranú na frekventované chyby v jazyku, ktorých sa často dopúšťame. Príspev-

ky sú podané citlivo a s nadhľadom, miestami úsmevne, no vždy so zámerom vyhýbať sa chybám, resp. znížiť ich frekvenciu na minimum.

Piatu, nemenej významnú časť tvorí vlastná literárna tvorba učiteľov a študentov. Prezентujú svoju osobnosť, myšlienkové pochody a reflexie sveta, zároveň však dokazujú, že objavovanie tejto stránky jazyka zohrieva, zblízuje, inšpiruje, ale i formuje.

Zborník uzatvárajú knižné a časopisecké novinky KKKV PF, ktoré sú dôkazom aktívneho vedecko-pedagogického života na nej.

Ďakujem všetkým, ktorí aktívne prispeli k tvorbe už etablovaného zborníka, a za ich záujem čo najlepšie sa priblížiť študentom a pomôcť im nielen v ich terajšom štúdiu, ale i v príprave na prax – na život ako učiteľov elementaristov, ktorí ponosú na svojich pleciah zodpovednosť za formovanie budúcej generácie tohto sveta.

Marianna Labantová,
4. roč., PF PU

Súčasná situácia v literatúre hovorí o fenoméne postmoderny, ktorý má špecifický dosah na autorské poetiky. Na jej pozadí umením písania sa stáva deštrukcia textov, persifláž, „vykrádanie“, štýlová koláž, vulgarizovanie, nízky štýl jazyka, dekanonizácia foriem a žánrov, atď. Postmoderna je obdobím experimentovania vo všetkých úrovniach literárneho diela, pričom nadobúda status nového princípu písania. Do tejto nestálej situácie vstupuje Ján Sabol st. svojím debutom *Láska na modro*. Zvolenou formou písania – sonetmi – manifestuje nevdôľu prispôbiť sa súčasným nastoleným tendenciám, čo svedčí o silnej autorskej osobnosti, ktorá si uvedomuje, že aj z dávno prekonanej štruktúry/formy básne sa dá ešte aj dnes „vytážiť“ hodnotná lyrická výpoveď.

Sonet Jána Sabola v sebe nesú múdrosť života zaznamenanú časom.

Temporálny posun od spomienok na detstvo k súčasnému životnému postoju autora vyznieva alegoricky. Lyrický subjekt prežíva radosť so spomienok, ktorá sa neskôr modifikuje na úzkosť z osudového, neod-

predstavujúca vieru a nádej, ktorá popiera rezignáciu. Vidím v tom istý spôsob aktívneho vyrovnávania sa s úzkostlivosťou pocitom.

Motív detstva je podmienený slovnými hračkami – autor sa vracia do

Láska na modro

vratného, bližšieho sa konca. Tejto úzkosti však nepodlieha, stále hľadá a určuje si pozitívny výraz, ktorý ho má odvrátiť od dobiedzavých, nechcených myšlienok. Hymnickosť návratov strieda nekompromisné hodnotenie či rekapitulácia života (osud nám spísal antiromán), avšak toto hodnotenie nie je definitívne – autor skôr relativizuje a cez rečnícke otázky hľadá „pohyb“, ktorý znamená zmenu (báseň Trio). K tomu mu dopomáha aj spiritualita, symbolicky

detstva nielen z pozície zrelého človeka, ale tiež priamo vytvára detský jazyk, čím v čitateľovi navodzuje pocit, že báseň písalo dieťa. Radosná až úsmevná atmosféra uvoľňuje napätie vyvolané ťaživými obrazmi a celok zbierky tak zanecháva v percipientovi ambivalentný pocit radosti i smútku. Týmto spôsobom autor zachytil ľudské prežívanie v jeho kontrastnosti, čím sa vyhol ustrnutému monotematizmu.

Zaujímavé je tiež sledovať spôsob

vyjadrovania. Gramatická hra s významom nie je v sonetoch ničím limitovaná. V jednej básni si dovoľí použiť slová Kainove objatie, tátošik, ktoré doplnia cudzím výrazom myokard. Použitie moderných výrazových prostriedkov v kontraste s archaickými, dialektickými či latinskými výrazmi je mu príznačné.

Vysoký, vznešený jazyk nesie príznaky ornamentalizmu, ktorý však nedeštruuje text smerom k patetickosti. Symbole a obrazy tak nestrácajú svoju vierohodnosť, pôsobia síce neskutočne, „presahovo“, no čitateľ vie, že to „neskutočné, presahujúce človeka“ má svoj základ práve v skutočnom bytí – priravnal by som to k sugestívnej ozvene, ktorú vytvoril ľudský hlas.

Marcel Forgáč,
5. ročník, FF PU, filozofia – SJ
(príspevok odznel na prezentácii zbierky v UK PU)

Vyšlo

Nedávno vyšla v Prešove publikácia s názvom História Katedrálneho chrámu svätého Jána Krstiteľa a biskupskej rezidencie v Prešove.

Je to v poradí tretia publikácia o prešovskej gréckokatolíckej katedrále, ktorú vydala nezisková organizácia Petra, n. o., v Prešove. Prvá z publikácií, určená skôr pre pútnikov a turistov, má názov Katedrál-ny chrám svätého Jána Krstiteľa v Prešove, druhá – reprezentačná – Gréckokatolícky katedrál-ny chrám sv. Jána Krstiteľa v Prešove a v poradí tretia je odbornou publikáciou, v ktorej sa dozviete o cirkevných pomeroch v Prešove od najstarších čias do vzniku Prešovskej eparchie. Ďalej sa dočítate o pôsobení jednotlivých gréckokatolíckych prešovských biskupov, ale aj o architektonickom vývine a umeleckej výzdobe katedrály, o ikonostase, kaplnkách a zvonoch. Text vás zavedie aj do krypty katedrály a do gréckokatolíckej biskupskej rezidencie. Nechýba ani kapitola o Turínskom plátne a kapitola o novodobej histórii a súčasnosti tohto vzácného biskupského chrámu a nakoniec faktografia jeho histórie.

Gréckokatolícka katedrála v Prešove je vzácna predovšetkým tým, že sú v nej k verejnej účte uložené relikvie blahoslavených mučeníkov – prešovského biskupa Pavla Petra Gojdiča, OSBM a jeho pomocného biskupa Vasiľa Hopka a verná kópia Turínskeho plátne.

Kniha vyšla z iniciatívy prešovského eparchu Mons. Jána Babjaka, SJ. Autormi textov sú Jaroslav Coranič, Marcel Mojzeš, František Pavlovský, Lubomír Petrik, Gabriel Székely a Peter Šturák. Kniha má 114 strán a 13 kapitol.

(I/p)

Nostro canto, pregiatamente!

Speváckemu telesu Nostro Canto, pôsobiacemu na pôde PU, pribudol do kroniky ďalší úspešný záznam, svedčiaci o tom, že ak sa robí hudba srdcom, zaujme a pohne každým, bez rozdielu veku, národnosti a iných faktorov, ktoré už veky nezmyselne rozdeľujú ľudí a svet. Hudba spája! S takýmto mottom sa pod vedením dirigentky Mgr. Tatiany Kanišákovéj, PhD., vybrali prešovskí poslovia múz do krajiny šestnástich vojvodstiev na podujatie, ktoré malo ešte dlho zanechať príjemné zážitky v srdci každého z jeho účastníkov.

Zbor PU Nostro Canto pod vedením dirigentky Mgr. Tatiany Kanišákovéj, PhD., na vystúpení v Poľsku

Po namáhavej ceste sa zrazu, kdesi z hĺbky nočnej scenérie, vynorilo množstvo svetiel, budov a reklám. Cieľ cesty, Varšava, je tu. Počas nasledujúcich štyroch dní sa tu malo odohrať čosi, čo sa na pôde speváckych telies len tak nevidí. Osem zborov zo šiestich európskych krajín sa tu zišlo kvôli jednej veci. V predvianočnom čase dostali za úlohu vyčariť v dušiach ľudí neopakovateľnú atmosféru pokoja a radosť, odovzdať im posolstvo, v ktorom stojí, že i keď pochádzame z rôznych krajín, existujú veci, ktoré nás spájajú.

14. december 2006, 19.45. Práve sa začína siedmy ročník veľkolepej hudobnej akcie, ktorá je vo svete

hudby známa pod názvom Európske Spotkania Chóralne. Otvárací koncert v katedrále sv. Floriána vo Varšave je sprevádzaný prezentáciou všetkých zúčastnených zborov a ich krátkym vystúpením. Spevácky zbor PU Nostro Canto zažíva prvý úspech. Prezentáciou skladby Ave Maria, ktorá je dielom slovenského skladateľa Mirka Krajčihho, posúva plody slovenskej kultúry za hranice našej krajiny, keď si partitúru tohto hudobného skvostu vyžiadalo viacero dirigentov renomovaných európskych zborov.

Nasledujúce dni sa nesú v znamení tvrdej práce, nácvikov v divadle a prípravy dramaturgie na jednotlivé vystúpenia. No ani vyčerpanosť a na-

bítý program mnohokrát neodradia človeka od obliadky mesta, kultúrnych pamiatok a návštevy kaviarní, v ktorých to hýri životom.

Dva dni po prvom vystúpení vo Varšave odchádzajú prešovskí speváci do takmer päťdesiatstícového Ciechanowa, ležiaceho asi sto kilometrov severne od poľskej metropoly, kde vystupujú ako hostia na večernom koncerte v kostole sv. Petra. Do programu boli zaradené skladby rôznych hudobných období, od renesancie až po súčasnú tvorbu. Po návrate do Varšavy nebolo veľa času na oddych, ale ako to už býva, človek si ho nájde vždy, ak si to situácia vyžaduje.

Prichádza veľké finále! Po troch dňoch spoločných nácvikov všetkých zborov, pod vedením nezabudnuteľnej poľskej dirigentky Saby Włodarskej, sa dostáva celá akcia do poslednej fázy. Je ňou veľký večerný galakonzert, ktorý sa koná v budove Národnej opery. Nezabudnuteľná scénografia, režisérka taktovka, v Poľsku veľmi známa, Magdalény Lazariwicz a fantastické výkony jednotlivých speváckych telies, pod vedením ich dirigentov, to všetko boli faktory, ktoré pomohli naplniť očakávaná náročného publika. Záverečná Óda na radosť z úst 400 spevákov, vyburcovala publikum k neutíchajúcim ováciám.

Milujem zborové piesne, podobné súladu života. Tak by sme mohli parafrázovať myšlienky gréckej poetky Sapfo v súvislosti s každým vystúpením miešaného speváckeho zboru PU Nostro Canto na VII. Európskom stretnutí speváckych zborov vo Varšave, ktoré sa nieslo v duchu hesla Žijeme vedľa seba – spievajme spolu!

Dodo Dzurjak,
5. roč., Hv - Sj, FHPV

Koncerty na univerzitnej pôde majú svoje opodstatnenie

Tretí ročník Akademických komorných koncertov je úspešne za nami. Po doznení festivalu Prešovská hudobná jeseň tak koncertná sezóna pokračovala v meste až do predvianočných dní. Podľa latinského slova adventô, približovanie sa čoraz viac k očakávaným sviatkom, študenti a taktiež pedagógovia si tento príchod mohli obohatiť aj v estetickvej rovine.

Organizátori Prešovský hudobný spolok Súzvuk, Vysokoškolský klub a univerzitné pastoračné centrum na Jarkovej ulici a Univerzitná knižnica PU v Prešove spolu pripravili štyri koncerty, ktoré mali poukázat, že pestovanie komornej hudby, v ktorej zažiarí súhra malých zoskupení má v meste Prešov dlhodobú tradíciu a našla svojich nasledovníkov aj v súčasnosti, či už v interpretačnej alebo poslucháčskej oblasti.

Príležitosť ukázat mieru svojho talentu dostali študenti prešovskej

Alma Mater na prvom koncerte (22. novembra) v podobe akordeónového kvarteta a komorného orchestra Camerata Academica. Pre poslucháčov pripravili pestrý program, v ktorom nechýbali skvosty našej hudobnej histórie zo 17. storočia Vietorisov kódex a Pestrý zborník, z ktorých uviedli niektoré tance.

Druhý koncert (29. novembra) na akademickej pôde patrili klarinetistovi a pedagógovi Júliusovi Kleinovi, ktorý je v súčasnosti riaditeľom Štátnej filharmónie v Košiciach. Jeho

koncert mal za úlohu poukázat na postavenie klarinetového nástroja, ktorý v komornej hudbe má svoje pevné miesto tri storočia. Obecenstvo ocenilo pôsobivú Malú suitu in B s priliehavými programovými názvami, prešovskej rodáčky a absolventky košického Konzervatória, skladateľky Iris Szeghyovej.

Na treťom koncerte (6. decembra) bolo zjavné, že hudobný klasicizmus komornému muzikovaníu prial navyše. Na pódiu svoje umenie predviedli hneď traja sláčikári: Z. Oráčová – husle, P. Olejár – viola a M. Červenák – violončelo, za klavírnej spolupráce I. Červenákovéj.

V dramaturgickej skladbe adventných koncertov mala zastúpenie aj

historicky poučená interpretácia starej hudby, konkrétne sonáty nemeckých barokových majstrov. Na poslednom, štvrtom koncerte (13. decembra) ich v priestoroch Vysokoškolského klubu na Jarkovej ulici, interpretoval súbor Musica historica. Ako uviedol dramaturg Karol Medňanský v bulletine, komorné koncerty mali snahu prispieť v predvianočný čas „pre radosť srdca a pozdvihnutie mysle“. Dodajme, že predstavujú pre vkus mladého človeka alternatívne hudobné vyžitie.

Renáta Kočišová

Pri hádzanárskom zlate pred 40 rokov bol aj R. Horváth

Na snímke z archívu R. Horvátha (v podrepe prvý sprava) je mužstvo majstrov sveta s víťaznou trofejou po prilete do Prahy.

Začiatkom roku 1967 zaznamenali hádzanári vtedajšieho Československa historický a nikdy viac zopakovaný úspech - vo Švédsku vyhrali majstrovstvá sveta. V kolektíve šampiónov boli aj dvaja hráči Tatry Prešov. Obaja potom podstatnú časť svojho života spojili s tunajšou vysokou školou. Žiaľ, jeden z nich už nie je medzi nami. Ide o Martina Gregora. Benjaminom v tíme majstrov sveta bol dnešný prof. PhDr. Rudolf Horváth, PhD., z Fakulty športu PU. „Sú to jedny z mojich najkrajších športových spomienok,“ konštatoval pri príležitosti 40-ročného jubilea od zisku titulu jeden z jeho „spoluvlastníkov“. Vďaka talentu, pracovitosti, výdržu nezaspal R. Horváth hneď na prvom vavríne. Naopak stal sa preňho odrazovým mostíkom ku závideniahodnej kariére. Nečudo, že v roku 2001 ho spolu s kolegami Gregorom a PaedDr. Vincentom Lafkom, PhD., zaradili do družstva hádzanárov Slovenska 20. storočia. Horváth sa stal sedemkrát majstrom Československa, z toho trikrát medzi dospelými, šesťkrát hral na svetových šampionátoch, trikrát na akademických majstrovstvách sveta. Za „áčko“ ČSSR odohral 24 zápasov v rokoch 1965 až 1971, v najvyššej ligovej súťaži „strávil“ desať ročníkov. Po skončení hráčskej kariéry pokračoval aj ako tréner. (jn)

Reprezentanti PU medzi najlepšimi

V historickej sále Čierneho orla PKO v Prešove sa vo štvrtok 22. februára uskutočnila štyridsiata šiesta slávnosť oceňovania najúspešnejších športovcov a športových družstiev dospelých a mládeže Prešovského okresu za rok 2006. Milú slávnosť pripravili Obvodný a Mestský úrad v Prešove a Prešovské oblasťné športové združenie. Medzi laureátmi boli aj reprezentanti PU.

Laureátkou ankety sa stala taekwondistka ŠK Taekwon-do Ge-baek TJ Slávia PU Lenka Palaščáková, ktorá na juniorských majstrovstvách Európy získala v špeciálnych technikách striebornú medailu, v disciplíne prerážacie techniky bola bronzová. Stala sa víťazkou Svetového pohára v taekwonde ITF v Španielsku. V ankete Prešovského večerníka, firmem Mantica a Elzin sa stala športovkyňou roka 2006.

Medzi laureátmi bol aj taekwondista ŠK Taekwon-do Ge-baek TJ Slávia PU Róbert Škop. Vybodoval si titul juniorského majstra Európy v disciplíne tuly - súborné cvičenia.

Ocenenie si tiež prevzal volejbalista VK PU Martin Sopko. Slovensko reprezentoval na juniorských majstrovstvách Európy. Je výraznou oporou extraligového tímu VK PU.

Organizátori slávnosti ocenili tiež jubilujúce športové osobnosti, ktoré sa výraznou mierou podieľali na úspechoch a rozvoji prešovského športu. Z vysokoškolskej TJ Slávia PU (predtým UPJŠ) boli ocenení docentka PhDr. Kvetoslava Perečinská, PhD., a profesor MUDr. Karol Gurský, PhD. (jac)

Judista na reprezentačnom sústreďení

Prešovský judista z oddielu judo TJ Slávia PU a zároveň študent Fakulty športu PU Štefan Barjak sa v jeden januárový víkend zúčastnil reprezentačného sústreďenia so zameraním na newazu, tačiwazu a randori. Štefan mal možnosť prebrať poznatky od najlepších reprezentantov SR ako sú olympionik Jozef Krnáč, reprezentanti Zoltán Pálkovács, Anton Minárik. Špeciálne na tačiwazu prišiel odovzdať reprezentantom svoje skúsenosti najlepší zápasník, olympionik a majster sveta Jozef Lohyňa. Štefan úspešne reprezentoval nielen náš oddiel, ale svojím zaradením medzi reprezentantov urobil dobré meno celej PU.

PaedDr. Lucia Malá, PhD., predsedníčka oddielu judo Slávia PU

KGŠ TJ Slávia PU oceňoval

Decembrové finále Pohára federácií v gymnastickom aerobiku (bol to spoločný projekt Slovenskej gymnastickej federácie a Českej gymnastickej federácie) malo v hale PU v Prešove vynikajúcu športovú aj spoločenskú úroveň. Pripravili ho Klub gymnastických športov (KGŠ) TJ Slávia PU, Fakulta športu (FŠ) PU a Mesto Prešov. Záštitu nad pretekami mal dekan FŠ PU profesor Ján Junger.

Vydarené podujatie umocnili vystúpenia účastníčok majstrovstiev sveta a Európy a úspechy aerobičiek Slávie PU. Pohár federácie pod vedením trénerky docentky Kvetoslavy Perečinskej získali juniorky KGŠ TJ Slávia PU Alžbeta Segedyová, Petra Tomková, Ivana Faměrová, medzi jednotlivkyňami bola Tomková tretia a Faměrová štvrtá. V súťaži senioriek získala Tamara Ferencová štvrté miesto.

Vedenie KGŠ TJ Slávia PU ocenilo svoje najlepšie pretekárky v roku 2006. Stali sa nimi Segedyová, Tomková, Faměrová a Klaudia Murgová.

Segedyová sa stala majsterkou Slovenska v športovej gymnastike žien B kategórie, v A kategórii si vybojovala bronzovú medailu. Zvíťazila v Slovenskom pohári v športovej gymnastike.

Pričinila sa o víťazstvo junioriek

v Pohári federácií v gymnastickom aerobiku v súťaži trojíc.

Murgová, študentka FŠ PU, získala druhé miesto na majstrovstvách Slovenska v športovej gymnastike, v Slovenskom pohári jej tiež patrila druhá priečka.

Juniorka Tomková bola na medzinárodných majstrovstvách Rakúska v gymnastickom aerobiku piata, na medzinárodných majstrovstvách Slovenska v tomto športe si vybojovala účasť vo finále, v rámci SR bola štvrtá. Pričinila sa o víťazstvo junioriek v Pohári federácií v súťaži trojíc.

Juniorka Faměrová dosiahla štvrté miesto na medzinárodných majstrovstvách Rakúska v gymnastickom aerobiku a pričinila sa o víťazstvo junioriek v Pohári federácií v súťaži trojíc. V súťaži jednotlivkyň v Pohári federácií bola dvakrát tretia.

(jac)

Hostiteľky vyhrali turnaj

Družstvo PU Prešov pod trénerskou taktovkou profesora Rudolfa Horvátha vyhralo 11. ročník turnaja v hádzanej vysokoškolských. Podujatie v závere roka 2006 pripravila PU a oddiel ženskej hádzanej TJ Slávia PU. Slávnostné vyhodnotenie turnaja sa uskutočnilo v prítomnosti rektora PU profesora Františka Mihinu, ktorý mal nad turnajom záštitu.

Okrem hostiteľského družstva, ktorého kapitánkou bola Alexandra Trusová, si v hale PU zahrali dievčatá v univerzitných výberoch z Rzeszowa a z Nitry. Štvrtým do partie bol kolektív ŠŠK Hermes Prešov.

Podujatie založil a celý čas ho pripravuje z funkcie predsedu organizačného výboru R. Horváth. „Turnaj má osobitý charakter, lebo v akademickom športe akéhokoľvek druhu nikto druhý také niečo neorganizuje,“ poznamenal. Hlavným motívom je dať priestor vysokoškolským aktívne sa zasúťažiť, čím sa doplnia vzdelávacia oblasť vysokoškolského štúdia.

Podľa R. Horvátha turnaju pomáha aj fakt, že pre tieto aktivity má zmysel rektor PU.

Výsledky: PU - Hermes 18:18, Šípková 8/1 - L. Pločivová 7, Rzeszow - Hermes 16:19, Flisaková 9 - Eštočáková 9/4, PU - Nitra 23:10, Šípková 8/1 - Vachová 4, Nitra - Rzeszow 27:18, Behinská 11/1 - Flisaková 12/1, Nitra - Hermes 23:19, Behinská 8 - Karnišová 5/1, PU - Rzeszow 23:17, Šípková 7/2 - Flisaková 8.

Poradie: 1. PU 5 b., 2. Nitra 4 b., 3. Hermes 3 b., 4. Rzeszow 0 b.

Najlepšia brankárka: Katarína Paločková (Hermes), najlepšia hráčka: Kristína Behinská (Nitra), najtechnickejšia hráčka: Dorota Bačová (PU), najlepšia strelkyňa: Diana Flisaková 29 gólov, miss turnaja: Anna Rymarská (obe Rzeszow). (jn)

V poradí 5. ročník Prešov Open v taekwon-do s doteraz najvyššou účasťou sa vydaril

Slovenský zväz Taekwon-do ITF a ŠK Taekwon-do Ge-baek TJ Slávia PU v Prešove zorganizovali 3. a 4. februára v Športovej hale PU v Prešove v poradí už 5. ročník najvýznamnejšieho podujatia na Slovensku v Taekwon-do ITF – medzinárodnú súťaž Prešov Open pre žiakov, juniorov a seniorov, farebné a čierne pásy.

Na šampionáte sa zúčastnilo 21 klubov z piatich európskych krajín – Poľska (12 klubov), Maďarska (štyri), Čiech (dva), Lotyšska (jeden) a Slovenska (dva), čím sa prekonal rekord z minulého ročníka, na ktorom sa zúčastnilo 17 klubov.

Najúspešnejším klubom turnaja sa stal klub KS Dragon z Poľska. Len o 3 body za ním skončil domáci klub ŠK Taekwon-do Ge-baek TJ Slávia PU. Cenu pre najúspešnejší klub turnaja – pekný pohár venoval primátor mesta Prešova JUDr. Pavel Hagyar. ŠK Drako TKD Smolenice sa umiestnil na 13. mieste v celkovom poradí klubov podľa úspešnosti.

Po prvýkrát v histórii turnaja Prešov Open sa súťaženie rozložilo do dvoch dní. Dôvodom bol z roka na rok stúpajúci počet súťažiacich v jednotlivých disciplínach. Hlavným cieľom šampionátu bolo umožniť štartujúcim viac časového priestoru v ringoch a priblížiť sa atmosfére, ktorá vládne na európskych a svetových významných podujatiach.

V sobotu 3. februára sa v dopoludňajších hodinách uskutočnila registrácia a na pravé popoludie začala súťaž v súborných cvičeniach a v špeciálnych technikách. V súťaži súborných cvičení mal každý súťažiaci možnosť zacvičiť voliteľnú zostavu a povinnú zostavu, čím sa tiež zvýšila prestíž súťaže. V špeciálnych technikách sa testovali tri techniky a to priamy kop vo vzduchu do výšky 280 cm, bočný kop do výšky 240 cm a kop do diaľky vo vzdialenosti 3 m. Jednotlivé parametre boli samozrej-

me prispôbované vekovým kategóriám.

Po prvýkrát v histórii turnaja musela zasahovať rýchla pomoc, ktorá bola privolaná k maďarskej reprezentantke po neúspešnom vykonaní dopadnutia pri špeciálnych technikách. Previezli ju do prešovskej nemocnice na vyšetrenie röntgenom.

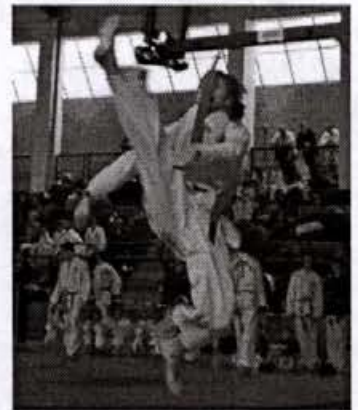
Nedeľa sa začínala špeciálnymi technikami starších juniorov. Od 10. h sa začali prvé súboje v disciplíne športový boj K. O. systémom. Každý súťažný zápas pozostával z dvoch kôl, jedno trvalo dve minúty.

Súťažilo sa na štyroch ringoch s povrchom tatami, pričom jeden ring bol vyvýšený a špeciálne upravený na večerné finále, ktoré bolo sprevádzané svetelnými efektmi firmy Valdo, bránou borcov, videoprojekciou a samozrejme kultúrnym programom, ktorý zabezpečil Klub športových gymnastiek TJ Slávie PU

spolu s Klubom aerobikiek TJ Slávie PU pod vedením doc. PhDr. K. Perečinskej, PhD.

Tento rok sme do finále zaradili päť najlepších zápasov, pričom dva zápasy boli obsadené domácimi reprezentantmi, ktorí sa vynikajúcimi výkonmi prebojovali do večerného finále. Išlo o Lenku Palaščákovú a Damiána Gabániho. L. Palaščáková bola úspešná aj vo finálovom zápase, v ktorom zdolala poľskú reprezentantku a tým si pripísala tretiu zlatú medailu zo šampionátu, čím sa stala najúspešnejšou zo všetkých účastníkov turnaja (na obr. jej dekorácia). D. Gabáni vo finále nestačil na Petra Swiejkowskeho z Poľska a tak sa musel uspokojiť so striebornou medailou.

Na šampionáte sme mali možnosť privítať Tadeusza Lobodu, 6. Dan – prezidenta Európskej Taekwon-do Federácie, Jerzyho Jeduta, 6. Dan – generálneho sekretára Európskej Taekwon-do Federácie, Ing. Jozefa Višňovského – prednostu Mestského úradu v Prešove, doc. Ing. Petra Kuzmišina, DrSc. – prorektora pre

rozvoj a informatiku PU v Prešove, PaedDr. Svorada Herdického – z odboru športu MsÚ v Prešove, Tomáša Hubera – manažéra Hotela Átrium vo Vysokých Tatrách.

Za pomoc pri organizovaní 5. ročníka Prešov Open – otvorených Majstrovstiev Slovenska patrí vďaka mediálnym partnerom: Slovenskému rozhlasu, Tatra Temex cable, a. s., Prešovskému večerníku, denníku Korzár a sponzorom: B.I.G.O. – Jozef Zavecký, Renojave, Stolárstvu Petro, Beka Optik – Belejik, firmám Pejtr, Niosart, Mantica a Todekor. Vďaka patrí tiež všetkým členom organizačného výboru za ich húževnatosť, záujem a voľný čas, ktorý venovali príprave a realizácii podujatia.

Konkrétne výsledky zo šampionátu sú dostupné na www.sztkd-itf.sk.

Organizačný tím sa v najbližších mesiacoch popasuje s organizáciou 13. juniorských a 22. seniorských Majstrovstiev Európy v Taekwon-do ITF Poprad – Vysoké Tatry, ktoré sa uskutočnia od 27. do 30. apríla v Poprad Aréne.

PhDr. Martina Šoltisová
Semešiová

Foto: Pavol Lenhardt

Na Memoriáli Š. Stanislava padali rekordy

Atletický klub TJ Slávia PU v Prešove usporiadal 31. januára už 15. ročník Memoriálu Štefana Stanislava v skoku do výšky. Týmto podujatím si prešovskí atleti pripomenuli svojho bývalého vynikajúceho skokana, niekoľkonásobného majstra Československa spredu druhej svetovej vojny.

V hale PU súťažilo 57 pretekárov východoslovenského regiónu. Preteky obohatilo vystúpenie klubu športovej gymnastiky pod vedením docentky K. Perečinskej.

Potešením pre usporiadateľov bolo prekonanie dvoch rekordov podujatia v kategórii dorasteniek a junioriek a jeden vyrovnaný rekord v kategórii juniorov. Po športovej a spoločenskej stránke bol dobrým nástupom do sezóny 2007.

Pretekári na prvých troch miestach boli odmenení diplomom a vecnými cenami.

V jednotlivých kategóriách zví-

ťazili: ml. žiaci Adrián Hankovský 140 cm, ml. žiačky Júlia Kočarová (obaja ŠŠK Bardejov) 135 cm, st. žiaci Michal Grega (Junior Prešov) 150 cm, st. žiačky Soňa Suriová (VSŽ Košice) 153 cm, dorastenci Pavol Kapcala (ŠŠK Bardejov) 165 cm, dorastenky Lucia Miňová (Junior Prešov) 163 cm (rekord podujatia), junióri Martin Buffa 195 cm (vyrovnaný rekord), juniorky Miroslava Kažimirová (obaja ŠŠK Bardejov) 155 cm (rekord podujatia), vysokoškooláci Jaroslav Stach (Slávia Prešov) 180 cm.

dr. Juraj Maľcovský, PhD.

Volejbalisti VK PU druhí v pohári

Mladý tím volejbalistov VK PU dosiahol pod vedením trénera Rastislava Chudíka druhé miesto v Slovenskom pohári 2006/2007. Reprezentanti PU prehrali vo finále pohárovej súťaže s VKP Bratislava 1:3 (-23, -26, 11, -18). VK PU hral v zostave: Feňo, Škvarek, Mikita, Javorčík, Sopko, Gešperik (libero Váhovský, Barlík, Varchola, Soták, Nemtuda).

„Finále v Leviciach malo pravú športovú atmosféru, skvelú kulisu. Som rád, že sme sa do favorita nebojzli zahryzli, bojovali,“ zvýraznil tréner vysokoškoolákov Rastislav Chudík. „Vo vyrovnanom zápase rozhodli naše chybičky, nakoniec sa presadil favorit. Kiežby takých kvalitných zápasov bolo v našej extralige čo najviac.“

Extraligisti z PU si úspešne začínajú aj v najvyššej súťaži. V nadstavbovej časti extraligy skončili na druhom mieste a pripravujú sa na boje v play off. „Práca s týmto druž-

stvom ma príjemne prekvapila, chlapi sú inteligentní a chcú na sebe pracovať,“ podčiarkol Rastislav Chudík. „V Prešove sú prínosné podmienky na prácu i študovanie. Trénovanie v Prešove ma baví, čakajú nás i náročné chvíle. Ale verím, že to spolu zvládneme, táto partia má šancu niečo dosiahnuť.“

Termíny štvrtfinále play off VK PU Prešov – Zvolen/Nitra: 10., 14., 17., 21. a 24. marca, semifinále play off: 28., 29. marca, 3., 6. a 11. apríla, finále a o 3. miesto: 17., 18., 21., 22., 26., 29. apríla a 2. mája. (jac)

ŠSC otvorilo novú internetovú miestnosť

Študentské servisné centrum (ŠSC) PU v spolupráci s Univerzitným pastoračným centrom (UPC) Dr. Štefana Héseka, otvára od letného semestra 2006/2007 (19. februára) pre vysokoškolských študentov novú internetovú miestnosť. Jej potreba vzišla z požiadaviek študentov, ktorí mali záujem o IT služby ŠSC aj počas večerných hodín. Keďže táto požiadavka nebola realizovateľná v režii samotného ŠSC, vznikla spolupráca s UPC v Prešove.

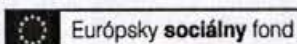
Internetová miestnosť je vybavená zatiaľ deviatimi miestami s pripojením na internet. V softvérovom vybavení nechýbajú kancelárske balíky MS Office a OpenOffice, možná je aj jednostranná čiernobiela tlač na formát A4 za poplatok. Zaujímavé a tak trochu aj výnimočné je hardvérové vybavenie. Prvýkrát v rámci PU je použitý systém terminálov. Znamená to, že študent síce pracuje vo

virtuálnom prostredí klasického počítača, v skutočnosti však využíva výkon spoločného servera prostredníctvom malých hardvérových terminálov. Výhodou tohto riešenia je jednoduchá centrálna správa, úspora energie a nižšia poruchovosť celého systému. Keďže ide o testovaciu prevádzku, sú použité zatiaľ iba štyri terminály a zvyšných päť miest je obsadených klasickými PC.

Najdôležitejšia informácia na záver – internetová miestnosť ŠSC sa nachádza v átriu Vysokoškolského klubu a UPC v Prešove na Jarkovej ulici č. 77. Otváracie hodiny sú v pondelok, utorko a stredu od 15.00 h do 20.00 h. Vo štvrtok a v piatok od 10.00 h do 14.00 h. Pri vstupe sa študenti musia preukázať študentskou čipovou kartou alebo indexom.

Mgr. Martin Michelčík,
riaditeľ ŠSC PU

Získajte prácu v odbore, ktorý študujete

Pre mnohých sa práve začína posledný semester štúdia na vysokej škole. S tým úzko súvisí otázka: Čo ďalej? Násť si prácu alebo pokračovať v ďalšom štúdiu? Tým, ktorí si chcú nájsť prácu, môže pomôcť priamo na pôde PU zriadené Informačno-poradenské centrum (IPC). Zriadili ho pri Inštitúte psychológie Filozofickej fakulty (IP FF) PU v októbri 2005 z prostriedkov Európskeho sociálneho fondu (ESF), ktoré získala FF PU na dobu troch rokov.

Hlavnou úlohou IPC je získavanie informácií o voľných pracovných miestach na území SR a ich bezplatné sprostredkovanie študentom/kám končiacich ročníkov denného baka-lárskeho a magisterského štúdia PU. Poskytované informácie sa týkajú pracovných miest, ktoré sú adekvátne zameraniu absolventov jednotlivých študijných odborov PU. Na tento účel bola zriadená on-line databáza pracovných miest na internetovom portáli www.ipcpu.sk, kde nami oslovení zamestnávateľia uverejňujú informácie o voľných pracovných miestach. Medzi aktuálne pracovné ponuky patria napríklad: klinický psychológ, lektor cudzích jazykov, prekladateľ, tlmočník, liečebný pedagóg, učiteľ cudzích jazykov, animátor voľného času v hoteli, asistent pre výskumné projekty, učiteľ ZŠ, učiteľ SŠ, zdravotná sestra, zahraničný referát, finančný poradca, archi-vár, personálny konzultant.

Pre umožnenie prístupu do databázy je potrebná osobná návšteva IPC a registrácia študenta/ky. Po registrácii majú záujemcovia/záujemkyne prístup do tejto databázy počas šiestich mesiacov (obvykle

v mesiacoch máj – december kalendárneho roku, v ktorom končia vysokoškolské štúdium).

Druhou úlohou IPC je umožniť, v prípade záujmu, končiacim študentom/kám absolvovanie prípravy pre aktívne vyhľadávanie a úspešné získanie pracovného miesta formou sociálno-psychologického výcviku. Výcvik zabezpečujú odborníci IP FF PU. Tematicky môže byť výcvik zameraný na tieto oblasti: pracovné pohovory – ako žiadať o prácu a ako uspieť, komunikácia – zdvorilosť vs. sebavedomie, reč tela, na akú prácu sa hodím, ako byť výkonný a nevyhorieť, firemná kultúra – čo je to a aký to má pre mňa význam, životné plány a ciele a ich vzťah k uplatneniu na trhu práce, sebaopoznanie a sebaaprezentácia.

Nájdete nás na 4. poschodí v budove FF PU v miestnosti č. 433 každý pracovný deň v čase od 8.30 do 12.00 a od 12.30 do 15.30.

Mgr. Mária Zuzová,
Ing. Katarína Albertyová,
pracovníčky IPC

(Projekt je hradený z prostriedkov ESF a na jeho spolufinancovanie sa podieľa FF PU.)

Spoločnosť Michala Bosáka

dňa 15. februára 2007 vyhlásila

celoslovenskú súťaž pre študentov vysokých škôl
v riešení podnikateľských plánov, zámerov, ekonomických projektov

Cena Michala Bosáka 2007

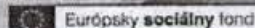
Podujatie sa koná pod záštitou J. E. pána Jána Rubiša
ministra zahraničných vecí Slovenskej republiky.

V tomto roku, 25. júna 2007 uplynie 100 rokov od podpisu
bankára Michala Bosáka na amerických 5-, 10- a 20-dolárovkách.

Téma:	Ľubovoľný ekonomický projekt, podnikateľský plán, zámer, ktorého realizáciou sa predpokladá finančný prínos a je možné aplikovať ho v praxi.
Rozsah práce:	Nie je limitovaný (optimálne 20-25 strán A4), vítané sú praktické produkty, multimediálne prezentácie a pod.
Účastníci súťaže:	Študent vysokých škôl a univerzít - jednotlivci. Projekt, ktorého autorami sú viacerí študenti, nebude akceptovaný.
Termín vypracovania:	Do 30. apríla 2007.
Termín zasielania:	Projekt so všetkými prílohami spolu so záväznou prihláškou zasielate do 10. mája 2007 na adresu: Spoločnosť Michala Bosáka, Masarykova 10, 080 01 Prešov
Vyhodnotenie:	Najlepších dvadsať študentov bude pozvaných na slávnostné vyhodnotenie súťaže do Národnej banky Slovenska v júni 2007, kde odborná komisia s predsedom Prof. em. Filipom R. Tuhyň, Wilkes University, USA, určí víťazcu súťaže. Pre najlepších študentov sú pripravené zahraničné pobyty.

Podrobnejšie informácie na www.bosak.sk

Projekt je spolufinancovaný Európskou úniou.

Spoločnosť Michala Bosáka, Masarykova 10, 080 01 Prešov, www.bosak.sk
tel.: 055-402 2793, 0908 006 114, e-mail: info@bosak.sk

Záväzná prihláška

do celoslovenského kola súťaže CMB 2007

(Vyplňte prosím paličkovým písmom alebo na počítači)

Týmto sa prihlasujem do celoslovenského kola súťaže
„Cena Michala Bosáka 2007“

Meno a priezvisko:

Názov projektu:

Prílohy projektu:

Názov školy:

Fakulta:

Adresa školy:

Ročník:

Kontaktná adresa:

Telefón - mobil:

E-mail:

Dátum:.....

podpis

PREŠOVSKÁ UNIVERZITA

ČASOPIS AKADEMICKEJ OBCE PU V PREŠOVE

ROČNÍK XI.

ČÍSLO 2/APRÍL 2007

I. Bernasovský, R. Dupkala a M. Portik zostávajú

Doterajší dekáni Fakulty humanitných a prírodných vied PU profesor Ivan Bernasovský, Filozofickej fakulty PU profesor Rudolf Dupkala a Pedagogickej fakulty PU docent Milan Portik budú zastávať tento post aj v druhom funkčnom období.

O tom, že sa stali kandidátmi na dekanov rozhodli v marci voľbou členovia akademických senátov (AS) fakúlt.

I. Bernasovský mal protikandidáta v osobe docenta Vladimíra Dudinského. Spolu s R. Dupkalom sa o priazeň senátorov uchádzal aj profesor Peter Švorc a pomer hlasov senátorov bol 13 ku 5. M. Portik protikandidáta nemal. Prvé funkčné obdobie všetkých troch trvá do júna, potom ich do dekanovej funkcie uvedie rektor PU.

Zo súčasných ôsmich fakúlt PU sa v tomto roku nevolia čelní akademickí hodnostári na dvoch - manažmentu a športu. Voľby kandidátov na dekana po uzávierke tohto vydania časopisu PU sa ešte konali na dvoch teologických fakultách PU - pravoslávnej a gréckokatolíckej. (jn)

AS PU vo svojom starom zložení sa lúčil

Akademický senát Prešovskej univerzity (AS PU) v Prešove sa zišiel 26. marca na svojom poslednom zasadnutí v tomto funkčnom období. Íšlo o 23. riadne zasadnutie a v prítomnosti rektora PU prof. Františka Mihinu ho viedol predseda AS doc. PhDr. Ján Mojdis, CSc.

Aj keď išlo o rozlúčkové stretnutie, členovia AS schválili bez väčšej diskusie veľmi dôležitý dokument – rozpis dotácie zo štátneho rozpočtu pre verejnú vysokú školu na rok 2007. Rektor k tomu povedal, že ide o priaznivý rozpočet pre PU, pretože predstavuje nárast o 10 percent v porovnaní so skutočnosťou v roku 2006. Ako však dodal, finančné prostriedky navyše sú účelovo viazané, nejde o púhe zvýšenie dotácie. „Objemy dotácií nie sú na veľké

rozvojové programy, sú však napríklad na zabezpečenie očakávaných nárastov v mzdovej oblasti,“ poznamenal. Na mzdy je v tomto roku v porovnaní s minulým o 21,8 milióna Sk viac. Výrazne sa zvýšil aj objem dotácií na sociálnu podporu študentov – z 59 miliónov na 87 miliónov Sk. Rektor ešte doplnil, že tak ako tomu bolo v roku 2006, tak očakávajú aj v tomto roku, že v jeho priebehu prídu ďalšie štátne dotácie na pokrytie potrieb PU.

Rektor informoval o záveroch svojich niekoľkých pracovných stretnutí s vedeniami fakúlt PU pred konečnou verziou návrhu. Jediný nesúhlas s návrhom vyjadrila dekanka Fakulty zdravotníctva PU doc. PhDr. Anna Eliašová, PhD. Žiadala vo väčšej miere rozpočtom rešpektovať charakter fakulty a to, že má veľa študijných programov na bakalárskom stupni štúdia. Samostatne rokovali aj tajomníci fakúlt a členovia ekonomickej komisie AS PU. F. Mihina spresnil, že pre fakulty stanovili 95-percentné garančné minimum.

(dokončenie na s. 5)

Predseda Národnej rady SR Pavol Paška navštívil PU

Predseda Národnej rady (NR) SR Pavol Paška sa 19. marca v budove Rektorátu PU stretol s rektorom PU Františkom Mihinom a s členmi kolégia rektora. Host'a sprevádzal predseda Správnej rady PU a predseda Prešovského samosprávneho kraja Peter Chudík a poslanec NR SR Stanislav Kubánek (Smer – SD).

Paška na besede prisľúbil, že sa bude zaujímať o osud návrhu novely zákona o vysokých školách. Ako dodal, návrh bol v čase jeho návštevy PU ešte v pripomienkovom konaní, tak možno doň vstupovať a reagovať na pripomienky z akademickej obce, ktoré majú svoju logiku.

Paška diskutoval s rektorom PU o viacerých aktuálnych aspektoch fungovania PU. Podľa predsedu NR SR diskusia bola najkonkrétnejšia v časti pri návrhu novely vysokoškolského zákona „o postavení správnej rady, senátu a vymedzení zastupiteľskej demokracie na akademickej

úrovni“.

Rektor PU k tomu poznamenal, že osožná bola aj výmena názorov na fakt, že novela na riešenie predkladá problém čiastočnej participácie študentov externého štúdia na spolplatnení nákladov na vysokoškolské vzdelávanie. „To, predpokladáme, bude vyriešené pozitívne, teda v prospech zabezpečenia viaczdrojového financovania vysokých škôl,“ dodal rektor.

(jn)

Zo stretnutia rektora PU a členov jeho kolégia s predsedom Národnej rady SR Pavlom Paškom (na pravej snímke uprostred). Na pôde PU ho sprevádzal predseda Správnej rady PU Peter Chudík (prvý sprava).
Foto: Mgr. Luboslav Krajňák

Z REKTOROVHO DIÁRA

22. februára – účasť na slávnostnej inaugurácii rektora a dekanov fakúlt Univerzity Komenského

26. februára – účasť na slávnostnom zasadnutí Vedeckej rady Lekárskej fakulty UPJŠ v Košiciach k 350. výročiu založenia

27. februára – pracovné rokovanie s primátorom mesta Trebišov MVDr. Vladimírom Anďalom, CSc.

28. februára – prijatie veľvyslancu Kuby v SR Davida Pavlovicha

5. marca – zasadnutie kolégia rektora PU

6. a 7. marca – návšteva Sliezskej univerzity v Opave, Česko, inaugurácia rektora a dekanov fakúlt

8. marca – účasť na slávnosti udelenia titulu doctor honoris causa na Karlovej univerzite v Prahe prof. Clerqovi a prof. Novotnému

9. marca – prijatie čelných funkcionárov akademickej obce Trenčianskej univerzity

9. marca – prijatie primátora mesta Vranov nad Topľou PhDr. Tomáša Leša

12. marca – rokovanie s dekanmi fakúlt PU k rozpočtu PU na rok 2007

13. marca – účasť na slávnostnej inaugurácii rektora a dekanov fakúlt Ekonomickej univerzity v Bratislave

14. marca – slávnostné zasadnutie Vedeckej rady PU spojené s udelením čestného titulu doctor honoris causa profesorovi Ivanovi Lefkovitovi v Prešove (viac na s. 13)

15. marca – účasť na inaugurácii rektora a dekanov fakúlt Trnavskej univerzity

16. marca – pracovné rokovania s vedením Centra celoživotného vzdelávania PU, Ústavu jazykových kompetencií PU a Študentského servisného centra PU

19. marca – pracovné rokovanie s dekanmi fakúlt PU, predsedom Akademického senátu PU a členmi ekonomickej komisie AS PU k rozpočtu PU na rok 2007

20. marca – pracovné rokovanie na Ministerstve školstva SR

22. marca – pracovné rokovania s vedením Ústavu digitálnych kompetencií PU, Ústavu regionálnych a národnostných štúdií PU a Ústavu pedagogiky a psychológie PU

23. marca – prijatie veliteľa 1. mechanizovanej brigády v Prešove generála Štefana Mečára

2. apríla – zasadnutie kolégia rektora PU

4. apríla – účasť na slávnostnej inaugurácii rektora Univerzity veterinárneho lekárstva v Košiciach

10. apríla – pracovné rokovanie na Ministerstve školstva SR

11. apríla – účasť na zasadnutí Slovenskej rektorskej konferencie (zel)

V Kyjeve ocenili rektora PU

Na pozvanie rektora Národnej pedagogickej univerzity (NPU) M. P. Drahomanova v Kyjeve na Ukrajině akademika prof. Viktorija Petroviča Andruščenka navštívil 29. - 30. marca tamojšiu univerzitu rektor PU prof. PhDr. František Mihina, CSc., v sprievode prorektora PU pre zahraničné vzťahy prof. ThDr. Petra Šturáka, PhD.

Na slávnostnom zasadnutí Vedeckej rady NPU 30. marca bol rektorovi PU udelený čestný doktorát – doctor honoris causa tamojšej univerzity. Rektor partnerskej univerzity v pozdravnom slove okrem iného povedal, že udelenie tejto najvyššej akademickej hodnosti je

výrazom ocenenia osobných zásluh rektora PU o rozvíjanie a naplnenie vzájomnej spolupráce medzi obidvoma vysokoškolskými ustanovizňami. Aktuálnym výsledkom spolupráce bol aj študijný pobyt 10 zástupcov z radu pedagógov a študentov z Kyjeva na PU v marci. S veľkou odzvou u akademickej obce bol prijatý slávnostný príhovor oceneného prof. Mihinu, ktorý zdôraznil význam univerzít, ktoré boli a sú v rozmere historickom a aktuálnom neodmysliteľnou súčasťou európskeho kultúrneho priestoru.

prof. ThDr. Peter Šturák, PhD.,
prorektor PU

Zasadala
Správna rada PU

Dňa 18. decembra 2006 sa uskutočnilo zasadnutie Správnej rady (SR) PU, ktoré sa zaoberalo aktuálnym stavom realizácie Dlhodobého zámeru PU pre roky 2003 - 2008 s výhľadom do roku 2010.

Členovia SR PU si vypočuli informáciu rektora prof. PhDr. Františka Mihinu, CSc., o súčasnom stave riešenia naliehavých úloh, ktoré chce PU plniť s cieľom upevnenia svojho postavenia v rámci akademickej vysokoškolského systému SR. Súčasne si vypočuli výsledky hodnotenia PU a jej fakúlt, ktoré uskutočnila Akademická rankingová a ratingová agentúra, ako aj informáciu o pripravenosti PU ukončiť proces autoevalvácie prostredníctvom EAU, ktorý sa uskutoční v apríli 2007.

Hlavným predmetom diskusie bol návrh rektora PU na celkovú rekonštrukciu budúceho centra PU na Ul. 17. novembra 15 v Prešove. SR vzala po konštruktívnej diskusii všetky predložené návrhy na vedomie a odobrila ich. O postupe rekonštrukčných prác bude akademickej obec PU informovaná v najbližšom čase.

PhDr. Mária Dančišinová,
kvestorka PU,
tajomníčka SR PU

Delegácia univerzity Blaisa Pascala
z Clermont-Ferrand vo Francúzsku navštívila PU

Dňa 28. februára navštívila PU v Prešove delegácia partnerskej univerzity Blaisa Pascala z Clermont-Ferrand vo Francúzsku. Boli v nej rektorka Nadine Lavignotte, prorektorka pre zahraničnú spoluprácu Anne Garrait-Bourrier a zástupkyňa tamojšej filozofickej fakulty (FF) Sylviane Coyault.

Na pôde rektorátu PU vzácnu návštevu privítal rektor PU dr. h. c. prof. PhDr. František Mihina, CSc. Za PU na stretnutí boli prítomní aj prof. ThDr. Peter Šturák, PhD., prorektor pre zahraničné vzťahy, prof. PhDr. Rudolf Dupkala, CSc., dekan FF PU, doc. RNDr. René Matlovič, PhD., prodekan FHPV pre vedu a doktorandské štúdiá a zástupujúci prodekan pre zahraničné vzťahy a doc. PhDr. Zuzana Malinová, CSc., riaditeľka Inštitútu románskych a klasických filológií FF.

Stretnutie prebiehalo v priateľskej pracovnej atmosfére. Rektor PU na úvod predstavil PU, jej organizačnú štruktúru a zameranie. Predstavitelia obidvoch univerzít zhodnotili doterajšiu vzájomnú spoluprácu, posúdili naplnenie zmluvy o vzájomnej spolupráci, ktorú podpísali v roku 2006. Výsledkom doterajšej spolupráce je aj úspešný študijný pobyt doktorandky A. Paľovej z FF PU na francúzskej univerzite. Okrem štúdia francúzskeho jazyka sú ďalšími možnými prienkami rozvíjania vzájomných

vzťahov oblasť geografie (doc. PhDr. R. Matlovič, PhD.) a histórie. Francúzska strana zvlášť ocenila aktivity a prínos doc. PhDr. Z. Malinovej, CSc., ktorá sa s osobitným zánietením najviac podieľa na naceľňaní zmluvy medzi obidvoma univerzitami. Na záver obidve zúčastnené strany sa zaviazali robiť všetko preto, aby sa vzájomná spolupráca dynamizovala a všestranne rozvíjala.

prof. ThDr. Peter Šturák, PhD.,
prorektor PU

Foto: Mgr. Luboslav Krajňák

PU realizuje 11 projektov v programe Leonardo da Vinci

Program Leonardo da Vinci, ktorého cieľom je zlepšenie odborných a jazykových zručností študentov prostredníctvom zahraničných stáží, má na PU dlhoročnú tradíciu.

Prvé projekty sa začali realizovať už v roku 2001 a počas nasledujúcich rokov sa ich počet každoročne zvyšoval. Zatiaľ čo v roku 2001 boli na univerzite tri projekty, v roku 2007 aj vďaka iniciácii Oddelenia zahraničných vzťahov (OZV) Rektorátu PU ich počet vzrástol na 11.

OZV administratívne a finančne manažuje všetky projekty a zároveň poskytuje odbornú a profesionálnu pomoc a konzultácie.

V roku 2006 pripravili tri fakulty PU v spolupráci s OZV 10 mobilných projektov - Fakulta zdravotníctva (FZ) štyri projekty (dva projekty stáží pre študentov a dva projekty výmen expertov), Pedagogická fakulta (PF) jeden projekt, Filozofická fakulta (FF) tri projekty a Ústav jazykových kompetencií pri FF jeden projekt.

Šesť projektov je zameraných na stáže študentov v zahraničí. Ich hlavným cieľom je podpora a rozvíjanie praktického uplatnenia teoretických poznatkov a odborných zručností študentov v pracovnom prostredí Európskej únie (EÚ), zdokonalenie už existujúcich a nadobudnutie nových odborných skúseností a schopností a sociálnych zručností študentov, potrebných pre úspešné uplatnenie v praxi a zdokonalenie jazykových kompetencií. Okrem toho má každý projekt svoje čiastkové ciele.

Tri projekty sú zamerané na výmeny jazykových expertov (učiteľov) - doc. MUDr. Marián Šanta, PhD., PaedDr. Zdenka Uherová, Mgr. Eva

Plavčanová absolvujú výmenu na Klinike Ingotstadt v Nemecku a RNDr. Anna Horňáková, CSc., v National Hospital v Oslo v Nórsku.

Okrem toho pripravil doc. PhDr. Teodor Hrehovčík, CSc., v spolupráci s bulharskou organizáciou SCAS pilotný projekt s názvom Quality Assurance in Youth Career Consultancy. Cieľom je kreirať a skvalitniť služby v kariérnom poradenstve zúčastnených krajín. Výstupom je tvorba audiovizuálnych materiálov a publikácie.

V januári 2007 sme úspešne ukončili dvojročný projekt s názvom Integrácia študentov anglistiky a amerikanistiky do pracovného trhu EÚ, ktorý pripravila Mgr. Beáta Bilíková, PhD., z Inštitútu anglistiky a amerikanistiky FF PU. Zámerom tvorcov projektu bolo využiť výstupy v záujme inovovania a zdokonaľovania študijného programu, aby čo najviac zodpovedal potrebám praxe. Ťažiskovým účelom projektu bola preto identifikácia rozdielov medzi schopnosťami a zručnosťami študentov potrebnými v praxi a schopnosťami a zručnosťami nadobudnutými akademickým vzdelaním na univerzite. Projekt kládol vysoký dôraz na valorizáciu výstupov. Sledované aspekty stáží zahŕňali jazykovú kompetenciu v rôznych špecializovaných oblastiach, schopnosť komunikovať prostredníctvom rôznych médií (listy, e-mail, telefonická a osobná ko-

munikácia) a praktická aplikovateľnosť vedomostí z rôznych oblastí štúdia (nadobudnutých počas univerzitného štúdia) počas pracovných stáží.

Na základe získaných výstupov možno konštatovať, že najvýraznejší deficit v jazykovej kompetencii stážisti pociťovali v oblasti ekonomie, obchodu a financií, čiastočne aj v oblasti dopravy, techniky a technológie. Ostatné oblasti študentom nespôsobovali relevantné problémy. Schopnosť študentov efektívne komunikovať sa vo všeobecnosti ukázala ako veľmi dobrá. Isté nedostatky sa v ojedinelých prípadoch vyskytli len pri telefonickú komunikácii. Pokiaľ ide o praktickú využiteľnosť teoretických znalostí študentov, najčastejšie využívané boli vedomosti z politických vied, sociológie, kultúry a geografie. Naopak, najmenej využité boli znalosti z histórie. Úlohou študentov tiež bolo uviesť oblasť/oblasti, vedomosti z ktorých im pri výkone práce počas stáže najviac chýbali. Oblasti, ktoré študenti v dotazníkoch uviedli, sa samozrejme rôznili v závislosti od charakteru a zamerania prijímajúcej organizácie, avšak veľmi často sa tu spomínala obchodná angličtina, obchodná komunikácia, právnická angličtina, praktický preklad odborných textov, európska legislatíva a počítačové zručnosti (ovládanie viacerých programov).

Projekt PF s názvom Zvyšovanie profesionality v oblasti sociálnej a edukačnej práce s mentálne handicapovanými pripravila prodekanka doc. PhDr. Iveta Kovalčíková, PhD.,

pre 11 študentov odboru špeciálna pedagogika. Projekt sa realizuje v špeciálno-pedagogických zariadeniach camphillského hnutia v Nemecku a vo Veľkej Británii a v diagnostických a terapeutických centrách pre mentálne postihnutých v Turecku. V súčasnosti sa vrátili z pobytu tri študentky, ktoré boli v organizáciách Beannachar a Corbenic Camphill Community v Škótsku a štyri študentky sú na stáži v Camphill Dorfgemeinschaft Sellen a Camphill Schulgemeinschaft Fohrenbuhl v Nemecku. Cieľom projektu z hľadiska účastníkov je získať poznatky o spôsoboch organizácie camphillských komunit a ďalších špeciálno-pedagogických zariadení, získať praktickú skúsenosť z terapeutických a edukačných stratégií komunit pre mentálne postihnutých i z oblasti prípravy mentálne postihnutého na relatívne samostatný život, apod. Cieľom projektu z hľadiska výsielajúcej organizácie je skvalitňovať obsah študijného programu Psychopédia, ktorý reflektuje na najnovšie, aktuálne a efektívne stratégie v oblasti socializácie mentálne postihnutých. Odborná stáž umožní rozšíriť teoretický potenciál študentov, prinesie nadnárodnú pracovnú skúsenosť v špeciálno-pedagogických inštitúciách, ktoré sa

(dokončenie na s. 4)

20. výročie programu Erasmus a jeho fungovanie na PU

Program Erasmus začal v niektorých európskych krajinách svoju činnosť v roku 1987. Slovenská republika pristúpila v roku 1998 a PU bol European University Charter udelený hneď v nasledujúcom roku. Poskytovaním informácií pre študentov a učiteľov, propagáciou myšlienky európskej vysokoškolskej konfrontácie, vydaním príručiek pre koordinátorov a aktualizáciou webovej stránky sa Oddeleniu zahraničných vzťahov Rektorátu PU darí neustále zvyšovať počet mobility.

Ku kvalitatívnemu zlepšeniu reprezentácie univerzity a prijímaniu zahraničných študentov prispieva hlavne Pedagogická fakulta PU, ktorá už tretí rok ponúka jednosemestrálny program v anglickom jazyku pre študentov z Portugalska, Španielska a Belgicka. Na programe podľa potreby participujú aj niektorí učelia z Fakulty športu a Filozofickej fakul-

Prezentácia programu Erasmus na PF PU.

Foto: Zdenka Medoňová

ty PU. Pre nasledujúci akademický rok sme ponuku rozšírili o ďalšie dva moduly - Central European Studies a Central European Literature. Snahou Oddelenia zahraničných

vzťahov Rektorátu PU je v nasledujúcom období udržať proporcionálnosť medzi počtami prichádzajúcich a odchádzajúcich študentov, skvalitniť ponuku študijných predmetov, zvýšiť starostlivosť o zahraničných študentov a rovnomerne rozdeliť povinnosti medzi jednotlivé zahraničné oddelenia na fakultách.

Dňa 22. marca 2007 sa na všetkých fakultách PU konal Informačný deň Erasmus, na ktorom sa mohli študenti a učelia dozvedieť akými zmenami program v súčasnosti prechádza a aké sú priority jednotlivých fakúlt. Odzneli veľmi pekné prezentácie študentov z ich pobytov v zahraničí, čo do istej miery motivovalo ďalších vyše 100 študentov, aby sa prihlásili na mobility v nasledujúcom akademickom roku.

PhDr. Naďa Polláková,
Erasmus inštitucionálny
koordinátor PU

PU realizuje 11 projektov v programe Leonardo da Vinci

(dokončenie zo s. 3)

v domovskej krajine nevyskytujú.

Na FF sa realizujú dva projekty. OZV pripravilo v spolupráci s Mgr. Janou Pospíšilovou z Katedry etiky FF PU projekt stáže pre 12 študentov odboru Etika v zahraničných inštitúciách s názvom Rozvoj pracovných zručností študentov aplikovaných etík v krajinách EÚ. V súčasnom období sú na trojmesačnej stáži v Prahe dvaja študenti (v CE-VAP – Centrum etické výchovy a prevencie sociálne patologických javů a PRAK - združení pro prevenci kriminality). V septembri plánujeme stáže v Poľsku (Futurum), vo Veľkej Británii (CORE – Comment on Reproductive Ethics) a v ČR (Transparency International).

PaedDr. Tatiana Matulayová, PhD., z Katedry sociálnej práce FF PU spolupracovala na príprave projektu Sociálna práca vo vybraných krajinách EÚ pre študentov odboru Sociálna práca. Jeho cieľom je podpora profesionalizácie budúcich so-

ciálnych pracovníkov posilnením ich praktickej prípravy (spoznaním pracovísk sociálnej práce). V marci vykonával Mgr. Martin Murár monitoring 12 študentov v Českej republike (La Strada, ROMODROM, Centrum komunitní práce Ústí nad Labem, Denní centrum Skok do života, Zlínske aplikované sporty, Magdalena, o. p. s., Diagnostický ústav pro mládež, středisko výchovné péče). Všetci partneri vyjadrili veľkú spokojnosť so stážami a prejavili záujem o spoluprácu aj v budúcnosti. V jeseni plánujeme vyslať osem študentov do Veľkej Británie (Gateshead Council) a do ČR (Mestský úrad Pardubice, Všeobecná fakultní nemocnice v Prahe).

Prodekanka FZ PhDr. Ľubica Rybárová pripravila dva projekty Inovácia prístupov v starostlivosti o zdravie a Inštitucionálna komunikácia ako predpoklad poskytovania kvalitnej zdravotnej starostlivosti. Projekty sú určené pre študentov FZ v odbornej príprave na povolanie

sestry, pôrodnej asistentky, fyzioterapeuta a dentálneho hygienika. Cieľom projektov je umožniť účastníkom stáže zistiť, porovnať a do praktickej odbornej prípravy implementovať získané informácie, poznatky, vedomosti a skúsenosti s inováčnymi metódami poskytovania zdravotnej starostlivosti, čím by sa mala kvalitatívne zlepšiť úroveň poskytovanej zdravotnej starostlivosti špecifickým skupinám klientov. Informácie študentov budú zakomponované do praktickej odbornej prípravy budúcich zdravotníckych pracovníkov. Stáže 23 študentov budú prebiehať v nemocniciach v Rakúsku (Landeskrankenhaus Bruck an der Mur), v ČR (Fakultní nemocnice Hradec Králové), v Poľsku (Uniwersytecki Szpital Ortopedyczno-Rehabilitacyjny w Zakopanem, Uniwersytecki Szpital Dzieciacy w Krakowie) a v Nemecku (Krankenhaus Nordwest, Universitätsklinikum Carl Gustav Carus).

Okrem toho pripravila PaedDr.

Zdenka Uherová projekt Porovnanie kompetencií zdravotníckych záchranárov v krajinách EÚ pre študentov odboru Urgentná zdravotná starostlivosť (UZV). Jeho cieľom je okrem iného aj zjednotenie systému vzdelávania v študijnom odbore UZV. Projekt reaguje predovšetkým na snahy o zjednotenie funkcií a orientácie záchranných systémov Európy. V apríli nastúpilo osem študentov na stáže do nemocníc v Nemecku (Klinikum Ingolstadt), v Poľsku (Wojewódzki Szpital specjalistyczny im. Ludwika Rydygiera w Krakowie) a v ČR (Zdravotnícka záchranná služba Královohradeckého kraje).

Pri takomto vysokom počte projektov a hlavne kvôli garancii kvality by bolo potrebné prehodnotiť administratívne zaťaženie OZV a koordinátorov a stanoviť jasné priority pre nasledujúci akademický rok.

Mgr. Zdenka Medoňová

Erasmus party

Foto: Zdenka Medoňová

Autorka textu: Silvia Timčáková

V tomto akademickom roku PU prijala 52 študentov v rámci programu Erasmus. Študenti z Belgicka, Portugalska, Lotyšska, Poľska a Českej republiky, ktorí sú u nás v letnom semestri sa mali možnosť stretnúť na party 22. marca v reštaurácii Kepasa v Prešove.

Cieľom podujatia bolo, aby sa účastníci mobilít navzájom spoznali a získali o sebe čo najviac informácií. Stretnutie sa konalo v neformálnom prostredí. Pre všetkých zúčastnených boli pripravené švédске stoly s občerstvením. Každý si pri vstupe vyplnil menovku, aby sa uľahčilo zoznamovanie.

V prvej časti programu sa študenti mohli dozvedieť, čo všetko môžu vidieť a navštíviť v okolí Prešova s podrobnými informáciami o doprave a cenách, prípadne o možnostiach ubytovania. Druhá časť programu mala viac súťažno-zábavný charakter. Boli pre nich pripravené netradičné zábavné hry, v ktorých sa súťažilo v družstvách. Do skupiniek boli rozdelení podľa národnosti a takto zbierali body pre svoju krajinu. Víťazi dostali malé odmeny v podobe sladkostí. Na party neboli prítomní len študenti, ale aj koordinátori. Tešili sme sa aj prítomnosti vzácných hostí ako bol Sturla Edberg, profesor z Nórskej univerzity a prodekanka z Olomouca. Spolu sa stretlo 28 osôb z toho 23 študentov, 3 koordinátori a dvaja hostia. Dúfame, že aj v nasledujúcom akademickom roku sa na PU budú zahraniční študenti cítiť rovnako dobre ako doposiaľ.

Počet mobilít rapídne rastie

Štatistický prehľad s kvantitatívnymi ukazovateľmi o zahraničných mobilitách na PU poukazuje hlavne na ich enormný nárast. Kým v akademickom roku 2003/2004 bolo 23 mobilít, tak v tomto akademickom roku je ich 170 pri nezmenených personálnych kapacitách možností Oddelenia zahraničných vzťahov Rektorátu PU (dve referentky).

Na podporu mobilít bola vydaná publikácia o PU pre zahraničných študentov, vypracovaná príručka pre Erasmus koordinátorov a pravidelne sa aktualizuje webová stránka. To všetko prispelo k zvýšenej informovanosti a záujmu študentov a učiteľov o mobility. K silným stránkam procesu patria fakty, že bilaterálne dohody programu Erasmus sa pravidelne vyhodnocujú, že pravidelne je na Pedagogickej fakulte PU ponúkaný jeden z troch modulov s participáciou iných fakúlt a napokon zvýšený záujem o pobyt na PU.

Slabé stránky tvoria neriešený problém prerozdelenia zodpovednosti a pracovnej náplne referátov zahraničných vzťahov fakúlt a univerzity, neuznávanie štúdia počas mobilít na niektorých katedrách, absencia pracovných stretnutí s prodekanmi a referentkami, nejasne definované priority zahraničných oddelení, harmonogram práce a kontrola konkrétnych aktivít a napokon nerovnomerné zastúpenie katedier a fakúlt pri prijímaní zahraničných študentov.

PhDr. Naďa Polláková,
OZV Rektorátu PU

Kreovanie nového AS PU sa skončilo

Zloženie Akademického senátu PU pre ďalšie funkčné obdobie bolo v čase uzávierky toho čísla časopisu PU už bezmála jasné. Ako informoval RNDr. Vladimír Čech, PhD., z Fakulty humanitných a prírodných vied PU, predsedá 16-člennej volebnej a mandátovej komisie pre voľby do AS PU, posledným krokom bolo zvolenie troch členov v novozriadenom tzv. deviatom volebnom okrsku, ktorí tvorili celouniverzitné pracoviská. Malo sa tak stať v utorok 24. apríla. Na ten istý deň V. Čech zvolal zasadnutie komisie, ktorej predsedá.

Na všetkých ôsmich fakultách PU sa už voľby ich zástupcov v AS PU uskutočnili. Menoslov právoplatne nových senátorov prinášame na inom mieste.

Po tomto akte je jedinou povinnosťou predsedu komisie zvolať prvé zasadnutie novozvolených členov AS. Povedie ho do okamihu zvolen-

nia predsedu komisie pre voľby predsedu AS PU.

Nový AS potom bude vyberať kandidáta na rektora PU pre ďalšie funkčné obdobie. Predbežne voľby kandidáta na rektora PU by sa mohli uskutočniť koncom mája. Zvoleného kandidáta následne odobrí minister školstva. (jn)

PU sa podrobuje evalvačnému procesu

PU vstúpila návštevou tímu odborníkov v dňoch 18. a 20. apríla do rozhodujúcej fázy evalvačného procesu. Skupinu viedol emeritný profesor, bývalý rektor Univerzity vo fínskom meste Tampere Jarmo Visakorpi a jej členmi boli prof. Johannes Gerlach, bývalý rektor Freie Universität v Berlíne, prof. Stavros Zenios, rektor Cyperskej univerzity a Christina Rozsnyai, tajomníčka pre medzinárodné záležitosti Maďarskej akreditačnej komisie z Budapešti. Išlo o zástupcov Európskej asociácie univerzít, v gescii ktorej sa celý proces uskutočňuje.

Program pobytu tímu pripravil vedúci autoevalvačnej komisie PU, prorektor PU pre rozvoj a informatiku doc. Ing. Peter Kuzmišin, DrSc. Ako zdôraznil, program predbežne odobrili s členmi evalvačného tímu. Komisia už v novembri 2006 na stretnutí s rektorom PU Františkom Mihinom predstavila prvý variant autoevalvačnej správy PU. Potom nasledoval proces jej pripomienkovania a prijímanie návrhov pre budúce obdobie v oblasti vzdelávania, vedeckého výskumu, zahraničných stykov, riadenia univerzity a kvality jej fungovania.

Prof. Visakorpi na záver pobytu pre časopis PU povedal, že až po hlavnej návšteve PU v októbri 2007 bude schopný zaujať omnoho širší postoj, ako po prvom dvojdnovom pobyte. Tím sa dovedy stretne, porozpráva a získa jednotný názor. Každopádne jedným z prvých dojmov bol fakt, že musel si opraviť svoju pôvodnú predstavu, že PU bude asi malá univerzita, keď vznikla rozdelením veľkej UPJŠ v Košiciach. Po tom, čo však za dva dni videli a stretli sa s rektorom PU, členmi Akademického senátu PU, dekanmi fakúlt, študentmi, dovedna asi so stovkou ľudí, tak pochopil, že „je to v podstate dostatočne veľká univerzita a je veľmi dôležitá pre mesto Prešov a región“. Prof. Visakorpi za jeden z prvých spozorovaných problémov označil veľmi autonómne postavenie fakúlt PU. „Je zrejme, že

ľudia z fakúlt, ktorí sú najdôležitejší pre PU nie vždy rozumejú, prečo je dôležité byť podriadený univerzite“. Ako dodal, to bude jedna z hlavných vecí, ktorú napíšu do správy. „Poukážeme na to, že pre všetky fakulty a pre všetkých študentov a pracovníkov PU je dôležité mať jednotnú univerzitu, ktorá prepája všetky pracoviská,“ uzavrel.

Evalvačný tím o. i. navštívil areál na Ul. 17. novembra, Univerzitnú knižnicu, pracoviská Fakulty manažmentu a Filozofickej fakulty PU a špecifické pracoviská Fakulty humanitných a prírodných vied PU – Laboratórium geografických informačných systémov a Laboratórium molekulárnej genetiky.

Do autoevalvačného projektu sa PU zapojila na základe iniciatívy Slovenskej rektorskej konferencie a Ministerstva školstva SR. Zúčastňuje sa na ňom dovedna 23 vysokých škôl SR. K celej problematike sa vrátíme v júnovom vydaní časopisu PU. (jn)

Noví členovia AS PU za jednotlivé fakulty (zamestnanci a študenti)

Fakulta manažmentu:

Doc. Ing. arch. Václav Kohlmaier, PhD.
Ing. Juraj Rákoš
PhDr. Radovan Bačík - študentská časť

Pedagogická fakulta

Doc. Ing. Jana Burgerová, PhD.
PaedDr. Monika Miňová
Jana Cibulková - študentská časť

Filozofická fakulta

Mgr. Ján Adam, PhD.
PhDr. Júlia Paračková, PhD.
Jana Malčická - študentská časť

Gréckokatolícka teologická fakulta

Doc. ThDr. Marek Petro, PhD.
Mgr. Kamil Kardiš, PhD.
Martin Miňo - študentská časť

Fakulta zdravotníctva

PaedDr. Helena Galdunová
PhDr. Jana Bačišinová
Dušan Hažír - študentská časť

Pravoslávna bohoslovecká fakulta

Prof. ThDr. Milan Gerka, CSc.
Mgr. Vladimír Kocvár, PhD.
Marián Derco - študentská časť

Fakulta športu

PaedDr. Tomáš Malý
Prof. PhDr. Milan Turek, PhD.
Pavol Čech - študentská časť

Fakulta humanitných a prírodných vied

PhDr. Juraj Daňo, PhD.
Doc. RNDr. Robert Ištók, PhD.
Mgr. Radoslav Slovík - študentská časť
Zdroj: volebná komisia

AS PU vo svojom starom zložení sa lúčil

(dokončenie zo s. 1)

Znamená to, že z minulosti známy princíp solidarity medzi fakultami sa už prestal uplatňovať. Ekonomická komisia AS PU odporúčala prijať predložený návrh s doplnkom „hľadať nové formy financovania PU“.

Podľa schváleného návrhu PU dostane zo štátneho rozpočtu v tomto roku bezmála 467 miliónov Sk.

Senátori schválili dodatok k zásadám volieb členov AS PU. K do-terajším ôsmim volebným okrskom, kryjúcim sa s počtom fakúlt, ustanovili deviaty, čo je celouniverzitné pracovisko. Týka sa napríklad Univerzitnej knižnice, celouniverzitných ústavov, z ktorých niektorí majú aj „svojich“ študentov. Dovedna ide momentálne o 141 ľudí – učiteľov a výskumných pracovníkov. Rektor pri návrhu dodatku podčiarkol, že

nejde o počty, ale o princíp, každý člen akademickej obce má právo voliť a byť volený. Schválený dodatok umožňuje voľby zástupcov deviatého okrsku do AS už hneď v novom funkčnom období. (Doplnovanie voľby sa konali v apríli po uzávierke toho vydania.). Po tejto úprave bude mať AS namiesto súčasných 24 až 27 členov.

Členovia AS vyjadrili súhlas aj so správou o činnosti AS za obdobie od 26. apríla 2006 do 26. marca 2007. Jej plné znenie je na internetovej stránke PU.

Rektor PU v závere zasadnutia poďakoval členom AS ako najvyššiemu orgánu akademickej samosprávy za spoluprácu. Ako sa vyjadril, nebolo kontroverzných situácií, nebolo okamihu, žeby AS PU v tomto období bol nefunkčný. (jn)

Nové programy APVV

Vláda SR na programy zasadnutí 4. apríla schválila nové programy Agentúry na podporu výskumu a vývoja (APVV) na roky 2007-2010. Ide o: Podpora spolupráce univerzít a SAV s podnikateľským prostredím (SUSPP), Podpora výskumu a vývoja v malých a stredných podnikoch (VMSP), Podpora vzniku a činnosti výskumných a vzdelávacích centier excelentnosti (VVCE), Podpora prípravy projektov 7. rámcového programu výskumu a vývoja (PP7RP)

Základným východiskom pre vypracovanie nových programov bolo

Programové vyhlásenie vlády SR. Cieľom programov je podpora aplikácie výskumu, mladých vedeckých pracovníkov a vedeckého doktorandského štúdia.

Na základe týchto programov bude APVV vyhlasovať každoročne verejné výzvy počas rokov 2007 - 2010. Finančné prostriedky na riešenia niektorých projektov (v závislosti od programu) budú pokrývať obdobie až do roku 2015.

Bližšie informácie o programoch agentúry získate na stránke www.apvv.sk.

(nr)

Po úspešnej akreditácii štartuje na PU testovací systém ECDL

V novembri 2005 Európska rada a Európsky parlament prijali smernice o kľúčových kompetenciách v rámci celoživotného vzdelávania. Jednou je aj digitálna gramotnosť a kompetentnosť všetkých obyvateľov Európskej únie (EÚ).

Na trhu práce vznikol problém s preukazovaním schopnosti zvládnuť základné informačné technológie. Ako odpoveď na potrebu jednotnej kvalifikácie znalostí a zručností pre ovládanie osobných počítačov a bežných počítačových aplikácií bol definovaný štandard v tejto oblasti. Overovanie štandardu sa uskutočňuje pomocou centrálne zadávanej bázy testov. Uchádzači, ktorí dosiahnu úroveň štandardu, môžu získať medzinárodne uznávaný certifikát ECDL.

Systém ECDL pozostáva zo siedmich modulov: Základy informačných technológií, Používanie počítača a správa súborov, Spracovanie textu, Tabuľkový kalkulátor, Databázový systém, Elektronická prezentácia a Informácie a komunikácia. Testovanie prvého modulu trvá maximálne 45 minút a na jeho úspešné absolvovanie je potrebné získať minimálne 75 percent z možného počtu bodov. Každý uchádzač o tento certifikát si pred prvým testovaním musí zakúpiť index ECDL od Slovenskej informatickej spoločnosti (SISp) v hodnote 900 Sk bez DPH. Do indexu sa zapisujú úspešne vykonané skúšky z jednotlivých modulov. Po poslednom úspešnom teste SISp vystaví uchádzačovi certifikát

ECDL alebo osvedčenie ECDL štart za poplatok 100 Sk bez DPH.

Na podporu a rozvoj digitálnych kompetencií na PU po schválení v Akademickom senáte PU bol 1. februára 2006 zriadený Ústav digitálnych kompetencií (ÚDK). Súčasťou ÚDK sú štyri sekcie: Sekcia IKT v edukácii, Sekcia certifikácie ECDL a základných digitálnych kompetencií, Sekcia multimediálnej tvorby s pracoviskom servisu audiovizuálnej techniky (pre operatívnu potrebu sa používa názov Štúdio ÚDK) a Sekcia marketingu a koncepčných činností. Sekcie ústavu medzi sebou úzko kooperujú a vytvárajú podmienky pre postupné otváranie svojich kapacít pre verejnosť.

Pri postupnom kreovaní jednotlivých sekcií sa v rámci Sekcie certifikácie ECDL a základných digitálnych kompetencií v priebehu zimného semestra akademického roka 2006/2007 začala budovať učebňa, ktorá má slúžiť ako testovacia miestnosť ECDL. Učebňa vznikla predovšetkým za podpory vedenia PU. Na účel testovacieho centra vyhradilo priestory v miestnostiach č. 26 na treťom poschodí budovy Rektorátu PU na Námestí legionárov 3. V priestoroch bola zriadená prijímacia miestnosť, kde sa študenti a ďalší záujem-

Skúšobní komisári v testovacím systéme ECDL Mgr. Andrea Hricová a Ing. Alexander Pella
Foto: Marek Sokol

covia z radov zamestnancov PU a širokej verejnosti o certifikát ECDL môžu zaregistrovať a samotná testovania miestnosť s 13 testovacími stanicami.

Dňa 22. marca sa uskutočnila akreditačná návšteva zástupcov SISp. V rámci návštevy bola akreditovaná testovacia miestnosť, testovacie centrum a štyria skúšobní komisári (Mgr. Andrea Hricová, Ing. Alexander Pella, Ing. Miroslav Gombár, PhD., a Ing. Vladimír Pisarský). Celý tento proces môžeme teda považovať za nadmieru úspešný.

Centrum je schopné v priebehu jedného dňa otestovať až 84 uchádza-

čov. Študenti a zamestnanci PU budú mať poplatky za testovanie výrazne nižšie. Ich výšku schvaľuje Akademický senát PU. Študenti, ktorí preukázateľne absolvovali štyri semestre predmetu IKT, ktorého výučbu zabezpečuje ÚDK, budú od poplatku za testovanie oslobodení.

Samotný začiatok činnosti sekcie ECDL sa predpokladá od mája po uzavretí schvaľovacej procedúry SISp vystavením certifikátu pre uvedenú testovaciu miestnosť.

Ing. Alexander Pella,
koordinátor Sekcie ECDL
a základných digitálnych
kompetencií ÚDK

Začal sa projekt Sokrates Transition

Prvé stretnutie expertov zo šiestich európskych krajín (Rakúsko, Nemecko, Lotyšsko, Anglicko, Švédsko, Slovensko), ktoré sa uskutočnilo v Nemecku na sklonku minulého roka, odštartovalo spoločný európsky projekt pod názvom Transition - Ausbildung zum Übergangsbegleiter für frühkindliche Bildungsprozesse (Vzdelávanie sprievodcu ranými prechodnými obdobiami dieťaťa), Sokrates/Grundtvig 1.1 229737-CP-1-2006-DE-GRUNDTVIG-G11 20062548/001-001 SO2.

Cieľom je vychovať odborníkov – sprievodcov ranými obdobiami, ktorých úlohou bude pripraviť deti na plynulý prechod z rodiny do nového výchovno-vzdelávacieho zariadenia, t. j. materskej a základnej školy, aby tie sa bez väčších problémov dokázali adaptovať na nový kolektív a požiadavky vyplývajúce z novej životnej role.

Život človeka predstavuje sled kvalitatívnych a kvantitatívnych zmien od počatia až po smrť. Jeho prežitie je závislé od schopnosti adaptovať sa na spoločenské, ekonomické, emocionálne, kultúrne zmeny v jeho živote. V tejto súvislosti vari najcitlivejšie obdobia v živote dieťaťa a rodičov predstavujú prechodné obdobia vstupu dieťaťa do materskej a následne základnej školy. Deti v tomto období opúšťajú prostredie

istoty, bezpečia a prichádzajú do nového prostredia, kde sú nevyhnutne konfrontované s novými kamarátmi, učiteľmi a úlohami, ktoré im z novej role vyplývajú. A práve životné etapy od obdobia batolaťa až po mladší školský vek sa stali hlavným cieľom skúmania spomenutého európskeho projektu. Koordinuje ho predsedníčka Rodičovskej rady krajiny Baden-Württemberg, dr. Renata Heinisch.

Európska komisia odporučila projekt k finančnej podpore a na spolufinancovaní sa podieľa aj Nadácia Roberta Boscha.

Na riešení projektu sa zúčastňujú šesť krajín Európskej únie (EÚ). Slovensko zastupujú PU a Slovenská rada rodičovských združení (SRRZ) v Poprade.

Členmi trojčlenného riešiteľského

ho kolektívu na Slovensku sú koordinátorka projektu doc. Mgr. art. Irena Medňanská, PhD., vedúca Katedry hudby Fakulty humanitných a prírodných vied PU, ktorej čiastkovou témou je možnosť využitia hudby a výber vhodných druhov a foriem pre toto obdobie a odborní spolupracovníci, (v terminológii EÚ projektov nazývaní ako experti) Mgr. Marianna Konečná a Mgr. Stanislava Mihoková.

Priebežné výsledky projektu budú prezentované a konfrontované expertmi na pracovných stretnutiach, konferenciách a seminároch realizovaných v partnerských krajinách. Na Slovensku sa takéto pracovné stretnutie uskutoční 17. až 19. mája 2007 v Spišskej Novej Vsi. Jeho usporiadateľom bude SRRZ.

Mgr. Stanislava Mihoková

Infodeň o europrojektoch

Dňa 16. marca sa v Aule Maxima Technickej univerzity v Košiciach uskutočnil Informačný deň o európskych projektoch, ktorého cieľom bolo informovať o možnostiach riešenia projektov EÚ celoživotného vzdelávania - Comenius, Erasmus, Leonardo, Grundtvig a oblasť výskumu a vývoja v rokoch 2007 - 2013 (6RP, 7RP). Pozornosť bola venovaná prioritám začínajúceho sedemročného programovacieho obdobia.

Prezentácie boli zamerané okrem všeobecných informácií o období, aj na konkrétne tematické priority (spolupráca, ľudia, kapacity, JRC). Súčasťou informačného dňa boli aj osobné konzultácie k prezentovaným projektom. Konzultantmi boli doc. RNDr. A. Lavrin, CSc., RNDr. Ivan Škorvánek, CSc., Ing. Erna Béres, Mgr. Zuzana Lavrinová, Ing. Andrea Kalafúsová, Ing. Kristína Adamcová. Všetky prezentácie z infodeňa sú na internetovej stránke Rektorátu PU Veda a výskum/Projekty 7RP.

Mgr. Nicole Remováčková,
Útvar prorektorky PU pre vedu
a doktorandské štúdium

Na príčiny vzniku, okolnosti „pôrodného“ procesu i na ďalšie súvislosti zrodu PU spomína jej prvý rektor prof. Karol Feč

PU zriadili zákonom k 1. januáru 1997. Najprv vládnym splnomocnencom na jej zriadenie a potom prvé dve funkčné obdobia bol jej rektorom profesor Karol Feč. K 10. výročiu vzniku yPU sme s ním pripravili rozhovor, ponúkame teraz jeho druhú časť.

Čo bolo pre vás na začiatku existencie PU najťažšie?

- Aby som to mohol sfunkčniť. Lenže všetky pracoviská rektora zostali v Košiciach. Ja som bol sám, nič som nemal, dal som si iba svojich štyroch prorektorov - docent Pavelka, teraz už profesor Hrehovčík, profesor Belejkaníč a profesor Leško. Každý na svojom poste, ale žiaden aparát. Oslovil som fakulty, požiadal o nejakých odborníkov na vytvorenie oddelení, ktoré univerzita má mať. Ani jeden dekan mi však nechcel nikoho dať. Tak som musel urobiť výberové konania a rýchlo konať. Najväčší problém, keď sme sa etablovali a aby sme hneď na začiatku neskrachovali, bol ten, že šiesteho januára bola výplata. Ja som pritom nemal ani jeden účet, ani univerzita, ani fakulty v Národnej banke. Ani peniaze sme nemali. A bolo mi treba asi osem - deväť miliónov korún na výplatu. PU mala asi 500 zamestnancov. Podarilo sa to zvládnuť. Ďalším problémom na riešenie boli pracovno-právne vzťahy. Zrušili Univerzitu Pavla Jozefa Šafárika ako takú, nestanovili nástupnícku organizáciu. Vznikli dve nové univerzity. Košičania si však názov UPJŠ ponechali a na začiatku boli aj problémy s tým, že z ich právnickej fakulty sa ozývali hlasy, že oni sú nástupníckou organizáciou. Nebolo to tak. Pri tých pracovno-právnych vzťahoch mi poradili určití ľudia, odborníci, ako na to. Niektorí učelia totiž nechceli prijať PU za svojho zamestnávateľa.

Nasledoval delimitačný proces. Bol zložitý?

- Išlo o veľmi vážny problém. I on na začiatku bol hrozbou krachu pre PU. Otázka stala: Pustíť sa do boja s Košicami? Nálada v Prešove bola čiastočne taká, že po zriadení PU sa časť vedenia, zamestnancov chcela prejaviť tak, že teraz Košiciam ukážeme. A že všetko sa bude deliť na poly. Nie, povedal som. Všetko pôjde po bratsky. Vieme, čo to znamená. Samozrejme, že väčšia časť majetku musí zostať Košiciam a nám len to, čo nám naozaj patrí. A tak v Košiciach zostalo rektorátu v podstate všetko. My sme mali dojednané s ministerstvom školstva, že nám dajú financie na zriadenie tých základných potrieb PU. Dostali sme, ale zas nie toľko, aby to na začiatok stačilo. V tejto fáze sme dostali možno polovičku z toho, aby sme všetko mohli naplno zriadiť.

Vznikla delimitačná komisia. Ustanovilo ju rezortné ministerstvo?

- Nie, my dvaja splnomocnení - na UPJŠ bol v tejto funkcii ako ja profesor Podhradský. On mal hneď všetko spravené, lebo mal štáb ľudí, všetko mu zostalo, mal oddelenia rektorátu. V komisii bol aj jeden človek z ministerstva školstva. Delili sme majetky. Išlo viac-menej o rektorát, pretože podľa vtedy platného zákona mali fakulty právnu subjektivitu. Nedelilo sa teda to, čo vyložene patrilo tej-ktorej fakulte. Trvalo to niekoľko mesiacov, boli problémy, hádky. Keď sa členovia komisie nevedeli dohodnúť, tak sme si sadli my dvaja s profesorom Podhradským a my sme to dotiahli.

Bol nejaký najväčší problém, pri ktorom sa nevedela komisia dohodnúť?

- Išlo o Botanickú záhradu UPJŠ. Mala vtedy hodnotu okolo 160 miliónov korún. Naši chceli, že napoly. To Košičania odmietali. Našťastie, poznačil som si informácie, že do tej záhrady nedal veľa peňazí len rek-

A čo majetky UPJŠ pri Šírave? O tie sa v komisii nehádali?

- Áno, hotel na Šírave bol problém. Tam zase chceli oni ho napoly. Nedohodli sme sa. My sme však mali študijné odbory, ktoré to využívali na 95 percent a oni taký odbor nemali. Chceli to len na rekreáciu. Boli k tomu využívaniu podklady, tak sme neustúpili. Pozvali nás na ministerstvo školstva. Napokon som tiež ustúpil, že majetkovo pôjdeme na poly, ale dispozičné právo budeme mať my na 90 percent, na desať Košice a aj to len na rekreácie. Profesor Podhradský bol z tohto môjho kroku prekvapený. Chcel som byť s Košicami zadobre.

Napätie vo vzťahoch s Košicami povoľovalo?

- Áno, začali sme sa aj podporovať. Vznikli dobré vzťahy. V dobrom sa nám to vrátilo, keď bolo treba etablovať PU do Slovenskej rektorskej konferencie. Hlavne bratislavské vysoké školy nás tam veľmi nechceli. Vtedy bolo tak, že za člena konferencie sa bolo treba prihlásiť. Urobili sme tak a na zasadnutí doterajší členovia hlasovali či nás prijímú alebo

člen rady mi poradil to, druhý zas iné. Išiel som na rokovanie s prekonzultovanými vecami. Tak som si začal hovoriť, že príde do funkcie rektora niekto úplne nový, ktorý toto všetko neovláda, nemá prehľad a začne odzovna, lebo nevedel o tom, čo všetko som na začiatku rozpracoval. Bol som najmädrejší, ale je to logické, veď som bol informovaný o všetkom. Aj dnes súčasné vedenie, dnešný rektor je najmädrejší, lebo chodí na ministerstvo, na rektorskú konferenciu, má informácie, má kontakty, všetko rozpracované. A teraz príde nový a ten nevie čo, ako začať. Poškodilo by sa PU v tej prvej fáze, ak by som nekandidoval. Tak som zistil, že teraz som najvhodnejší ja. Úplne na začiatku som taký presvedčený nebol, to všetko vývojom.

Čo bolo najťažšie pre vás ako rektora?

- Určite prvá fáza, etablovanie PU. Potom sa rozbehol kolotoč, veľmi rýchly a človek si ani neuvedomoval, čo všetko musel riešiť. Na jednom stretnutí v Tatranskej Lomnici, kde sme celé vedenie PU i fakulty sa na tri dni stretli a vytýčili priority, ktoré platia pre PU i teraz. Je to jej stabilizovanie, budovanie informačného systému a dobudovanie priestorov podľa pôvodného plánu pre pedagogickú fakultu teraz pre rektorát po bývalej základnej škole. Stále som sa snažil radíť sa s vedeniami fakúlt, chcel som, aby si dávali rozvojové úlohy. Teší ma, že som bol pri projekte zrodu fakulty zdravotníctva, presadil som aj viacero iných zásadných projektov.

Keby ste ešte raz dostali takú príležitosť, čo by ste urobili ináč?

- Otázka je hypotetická, ťažko odpovedať. I ja som múdry až dnes, po boji. Ťažko aj povedať, že dnes by som to a to urobil ináč. A možno ani veľmi veľa nie. Aj preto, lebo nerozhodoval som o všetkom ja sám. Keď som bol vo funkcii, povedal som si, to ja všetko nemôžem sám robiť. Ani nie som taký múdry, vševedec, musím mať tím spolupracovníkov. Jedno si myslím, že som zvolil dobrú taktiku i stratégiu, pritiahol som k spolupráci aj tých, ktorí mi veľmi nežičili. (j/n)

Dobré rozhodnutie - II.

torát tej prvej UPJŠ, ale aj mesto Košice. Dalo aj pozemok, čiže nešlo len o majetok rektorátu. Dlhobolo to samostatné pracovisko, ale tak sa mi zdá, že asi rok pred vznikom nových univerzít ho dali pod UPJŠ, do správy rektorátu. Bola to citlivá otázka. Uvedomoval som si, že Prešov do toho nedal nič a ani sme nemali také študijné odbory, aby do záhrady chodili študovať. Takže nakoniec som pri tej hádke zasiahol. Vravil som si, bude zlé, ak budeme trvať na polovičke z majetku záhrady. Košice nás pri inom vyblokujú, vrátia nám to ináč. Navyše vyrobili by sme si nepriateľa a my sme potrebovali bojovať za našu PU. Niektorí členovia delimitačnej komisie mi vyčítali, že takýmto mojím prístupom sme prišli o milióny za záhradu. Nie, ja som oponoval, že sme vyhrali, veď na to treba veľa peňazí ako financovať prevádzku. Zasiahol som teda tak, že podpíšem protokol s tým, že nech to zostane Košiciam. Vyhradili sme si akurát dispozičné právo, že keby niektoré naše katedry ako práce na pozemku potrebovali tam ísť, tak Košice im to umožnia bezplatne využívať.

nie. Dnes je tak, že nová škola je automaticky zo zákona členom konferencie. Nás na jednom takom zasadnutí prijali. A len preto, že Košičania sa postavili, že treba PU prijať. Vtedy boli v konferencii traja rektori z košických vysokých škôl a všetci podporili naše členstvo.

Vráťme sa k vášmu rozhodnutiu kandidovať na funkciu rektora. Prečo ste sa tak rozhodli?

- Ako vládny splnomocnenec som za stanovenú šesťmesačnú lehotu musel toho urobiť veľa, vybudovať rektorát, zriadiť a obsadiť oddelenia, vypracovať štatút PU i nanovo štatúty fakúlt. Na ich základe sme mohli vyhlásiť voľby do senátu univerzity i fakúlt. Zvažoval som svoju kandidatúru, ale ešte viac, že začali ma presvedčať niektorí ľudia, že jedine ja do vecí vidím, keďže za šesť mesiacov som bol úplne blízko pri nich. Ešte prv som si tiež urobil Radu štatutára, vybral som si asi 25 najšikovnejších a najmädrejších ľudí z každej fakulty PU. Každý týždeň sme sa stretávali a riešili sme problémy. Tímovo, nie direktívne. Keď som išiel do Bratislavy niečo vybavovať, tak som bol múdry, lebo ten

Sociálne a ekonomické zabezpečenie študentov VŠ

Pod názvom *Kvalitné vzdelávanie s tvorivým pedagógom* sa 29. marca v Košiciach konal 4. ročník odbornej konferencie s medzinárodnou účasťou. Zorganizoval ju Odborový zväz pracovníkov školstva a vedy na Slovensku (OZPŠaV). Podľa predsedu zväzu Jána Gašperana bola konferencia súčasťou snáh o sledovanie pracovno-právnych vzťahov, sociálnych a ekonomických podmienok členov zväzu, pričom vstupuje aj do riešenia profesijných problémov slovenského školstva. V diskusiách k jednej zo štyroch tematických oblastí konferencie prehovoril aj Mgr. Ján Mikluš, predseda Rady Základných organizácií OZPŠaV pri PU. Išlo o problematiku novely vysokoškolského zákona. Podstatnú časť jeho diskusného vystúpenia zverejňujeme na tejto strane. (jn)

Zákon o vysokých školách (VŠ) č. 131/2002 Z. z. sa zaoberá systémom sociálnej podpory študentov, ktorý je zameraný na jej poskytovanie v priamej a nepriamej forme. Priama forma sú štipendiá, nepriama sú najmä služby a možnosť stravovania a ubytovania s poskytnutím príspevku na ich náklady.

Každý študent VŠ má právo zo zákona uchádzať sa o služby systému sociálnej podpory, ak spĺňa podmienky predpísané na ich poskytovanie. Pri počte uchádzačov o niektoré z nenáročnejších služieb presahujúce jej celú kapacitu sa služba poskytne uchádzačom podľa kritérií vopred určených VŠ, ktoré zohľadnia najmä sociálnu situáciu a študijný prospech uchádzača.

Toľko zo zákona. Treba si uvedomiť, že jednotlivé VŠ tvoria špecifické komunity pri poskytovaní sociálnej podpory študentom. Iné kritériá sú na PU a iné kritériá na Univerzite veterinárneho lekárstva v Košiciach a STU v Bratislave s celoslovenskou pôsobnosťou. Svoje špecifiká má PU, ktorej súčasťou sú aj kňazské semináre, špecializované pracoviská bohosloveckých fakúlt, v ktorých sa uskutočňuje vysokoškolské vzdelávanie a výchova študentov k hodnotám podporovaným príslušnou cirkvou v súlade s jej vnútornými predpismi. Podľa môjho názoru zvýšenú pozornosť je potrebné zamerať na nepriamu sociálnu podporu študentom ako na významný fakt vysokoškolských činností mimo pedagogického procesu. Ubytovanie a stravovanie by malo spĺňať štandardné kritériá súčasnej doby. Dotácia na dve hlavné jedlá denne činí 40 Sk, čo je v súčasnej dobe nedostačujúce.

Od roku 2003, po prechode na samofinancovanie, niektoré prevádzky vysokoškolského stravovania v rámci SR nezvládajú udržať hospodárske výsledky. Riadiace orgány neberú do úvahy špecifiká a prekážky pri hospodárení stravovacích zariadení na VŠ (napr. deficit tržieb v letnom a zimnom období, nízka kúpyschopnosť stravníkov, neviazanosť ubytovania na odber stravy a pod.).

Znížila sa aj dotácia na stravovanie

pre študentov z troch jedál na dve. Netreba zdôrazňovať, aká je potrebná, z hľadiska zdravej výživy, konzumácia raňajok pre mládež. Navrhujeme zväziť toto zdravotné hľadisko. Dotácia môže zároveň kontinúálne zlepšiť hospodárenie stravovacím prevádzkam.

Dlhé roky pracovala ako poradný orgán pri Ministerstve školstva SR odborná skupina manažérov ŠDaJ, ktorí vedeli operatívne poukázať na nedostatky, resp. potreby. Výmena skúseností je väčšinou prínosom. Pomôžte riešiť túto situáciu, aby sme nemuseli odovzdávať do prenájmu zariadenia, ktoré roky slúžili pre akademickú obec, nekvalifikovaným podnikateľským subjektom, resp. nadnárodným spoločnostiam.

Veľké rezervy sú v ubytovacích kapacitách v predimenzovaní a prekročení počtu projektovaných lôžok, ale aj ich morálne opotrebovanie a zastaranosť materiálov. Pokiaľ niekedy stačilo, že študent mohol prespať, teraz v modernej dobe, kreditovom systéme štúdia, sú nároky na informačno-komunikačné technológie, internetové pripojky, tým je aj zvýšená záťaž na elektrické rozvody a energetické pripojenie, ako štandard každej izby. Aj keď väčšina študentských domovov je projektovaná v bunkovom systéme, aj tu vidíme z hľadiska SR veľké rozdiely.

Je potrebné sa zamyslieť nad štandardizovaným typom ubytovania a trávením voľného času vysokoškolačka nad vytvorením podmienok pre samoštúdium a nad možnosťou čerpania vedomostí z internetu. (...)

VŠ v rámci svojich možností poskytuje študentom ubytovanie a prispieva na náklady s ním spojené. Ubytovacia komisia pri jeho prideľovaní zohľadňuje sociálnu situáciu študenta, študijný prospech, zdravotný stav študenta, dostupnosť školy prostriedkami hromadnej dopravy z miesta trvalého alebo prechodného bydliska žiadateľa. (...)

V súčasnom období môžeme vidieť tendenciu nárastu ubytovaných študentov so zdravotným postihnutím, mnohokrát s ťažkými zdravotnými problémami (vozičkári, zrakovo a sluchovo postihnutí a pod.). Tu vidíme dôležitosť zabezpečovania

možnosti systému sociálnej podpory pre študentov VŠ. Osobitná pozornosť by sa mala venovať študentom pochádzajúcim zo sociálne znevýhodneného prostredia a v žiadnom prípade uvedený sociálny systém podpory študentov by nemal prejsť v budúcnosti do súkromnej sféry.

Uvedenú oblasť priamej dotácie sociálnej podpory, t. j. štipendiá, by nemali kreovať z ministerstva škol-

stva, ale priamo Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR, ktorú uvedenú problematiku má detailne rozpracovanú (viď osobitný príjemca na základných školách a pod.). Mapovanie sociálne slabších rodín je priamo v pracovnej náplni uvedeného ministerstva. (...)

Mgr. Ján Mikluš,
predseda Rady ZO OZPŠaV pri PU

Nebráňme sa prospešnej modernizácii

Podľa Opatrenia rektora PU č. 5/2006 k evidencii pracovného času, na základe ustanovenia § 99 Zákonníka práce, sú zamestnanci univerzity povinní evidovať svoj príchod a odchod z pracoviska, tiež prerušenie pracovnej doby či už z dôvodu služobnej cesty, návštevy lekára, ošetrovania člena rodiny a podobne. Toto opatrenie platí s účinnosťou od 1. augusta 2006 a je záväzná pre všetky súčasti univerzity a pre všetkých zamestnancov univerzity.

Na Pedagogickej fakulte (PF) PU majú zamestnanci dve novinky – jednou z nich je evidencia dochádzky prostredníctvom čipových kľúčov. V praxi to znamená, že namiesto všetkým známej knihy dochádzky používa každý zamestnanec vlastný čipový kľúč s prideleným identifikačným kódom. Zariadenie na snímanie údajov, tzv. čítačka, je umiestnené pri vstupe do budovy v priestoroch vrátnice. Mesačnú dochádzku spracujú za jednotlivé úseky sekretárky a v konečnej podobe ju postúpia na personálne oddelenie.

Tento systém bol skúšobne spustený vo februári 2007, od marca boli z jednotlivých pracovísk stiahnuté knihy dochádzky a najbližšie mesačné výkazy budú sekretárky spracúvať na základe podkladov z elektronického evidovania dochádzky.

Druhou novinkou je umiestnenie plazmovej obrazovky v priestoroch učebni v sekcii B. Plazmový monitor denne od 8. h do asi 15.30 h posky-

tuje aktuálne informácie o dianí na fakulte. Sú to informácie v prevažnej miere adresované denným i externým študentom fakulty, ako aj jej zamestnancom či náhodným návštevníkom. Takýmto spôsobom majú možnosť zachytiť aktuálne správy z úsekov prodekanov, z jednotlivých katedier, z oddelenia pedagogickej praxe alebo si spomenúť, že niekto z kolegov alebo známych oslavuje meniny. Podnety dodávajú podľa potreby vedúci jednotlivých úsekov poverenej pracovníčke, ktorá ich na základe požiadaviek spracuje v programe power point.

Snažiť sa byť vždy o krok vpred, sledovať, čo nové nám poskytuje míľovými krokmi napredujúca veda a technika. Nedržať sa kŕčovito starých metód, potreba byť progresívny, iniciatívny a nachádzať optimálne riešenia i vzhľadom, či napriek finančným možnostiam. Na to treba schopný tím ľudí, práve takých nájdete na PF PU. (elem)

Pud sebazáchovy, alebo čo je vidieť a čo nie

Od vzniku Fakulty športu (FŠ) PU (je mi ľúto, že po zverejnení inštitúcie mnohí inteligentní čitatelia z princípu „nezaujatosť“ prestanú o článok prejavovať záujem) sa stále častejšie a intenzívnejšie zaoberám otázkami hodnot a priorit ľudského života. Dôvodov je niekoľko.

Ako človek som absolútne presvedčený o význame toho, čo obhajujem. Nakoniec, svoje myšlienky som verejne prezentoval prostredníctvom množstva publikácií, článkov a referátov na vedeckých, či odborných zameraných konferenciách. A viera v pravdu mi dáva stále viac síl na obhajobu princípov, ktoré sa pokúsim rozviesť v nasledujúcom texte.

Ako predseda Združenia učiteľov telesnej výchovy na vysokých školách SR mám povinnosť obhajovať zmysel a spôsob jeho pôsobenia v praxi. A ako dekan Fakulty športu (FŠ) mám česť reprezentovať a presadzovať jej základné myšlienky, v plnej miere korešpondujúce s tými, ktoré uznávam aj osobne.

Na úvod niekoľko slov, prečo sa chcem s čitateľmi podeliť o myšlienky, ktoré z pohľadu budúcnosti ľudstva považujem za dôležité a ničím nenahraditeľné. Pri sledovaní televízneho programu Aj múdry schybí, ktorý prednávať pri príležitosti 10. výročia relácie odvysielala televízia Markíza, som si spomenul na myšlienku, ktorú som pred časom už niekoľkokrát publikoval, veľa ráz citoval a ktorú mi v programe pripomenul Boris Farkaš v súvislosti s jedným zážitkom z vojenskej prípravy absolventov vysokých škôl. Tú prípravu sme o. i. absolvovali v tom istom čase. Pravdaže, on si spomenul na jednu vec a ja na druhú, keď nám počas sústredenia veliteľ pravidelne pripomínal tú istú vetu. Vtedy u nás vyvolávala úsmev na perách. Sústredenie totiž začínal slovami: „Vojaci, vojak má byť inteligentný a oholený, ale najmä to druhé, lebo to je vidieť.“

Ďalším podnetom môjho zamýšľania sa nad životom boli práve prežité sviatky Veľkej noci. Dni všeobecne vnímané ako najväčší sviatok kresťanov v roku. Napriek tomu, zmyslom môjho článku nie je polemika o význame sviatkov, ale naopak, uvedenie si reality, na ktorú reagujem. Práve dnes, počas Veľkého týždňa a v deň Veľkého piatku sa u mňa spustil mechanizmus verejnej prezentácie mojich myšlienok. Inšpiráciu mi dlhodobo poskytovalo všetko to, čo sa týkalo predchádzajúceho života a štartérom bola správa Úradu verejného zdravotníctva, ktorú táto inštitúcia zverejnila prostredníctvom viacerých denníkov, o. i. konštatuje, že dojevenská úmrtnosť dlhodobo klesá, vďaka očkovaniu je u nás pomerne málo prenosných ochorení, že zdravotnícka starostlivosť o človeka sa neustále zlepšuje a prie-

liečenie. A nehmotná cena šťastného a zdravého života je finančne a ekonomicky priam nevyčísliteľná.

A tak mi neostáva nič iné, ako ďalej rekapitulovať argumenty, výzvy, hrozby a neviem, čo ešte, ktoré som naposledy vytrvalo opakoval pri zostavovaní štruktúry všeobecného základu študijných programov realizovaných na domácej PU a prostredníctvom združenia aj na iných vysokých školách. Argumenty, ktoré som ohľadom zachovania pohybovej aktivity študentov a nielen ich musel kolegom pripomenúť a neustále pripomínať v kolégiu rektora pri príprave rozpočtu. V obidvoch prípadoch sa diskusia niesla v znamení, čo je dôležitejšie, to, čo je vidieť (a v prípade peňazi aj cítiť). Myslím tým množstvo odučených hodín, alebo to, čo vidieť nie je – fyziologická požiadavka organizmu na pohyb. Práve preto, že to nie je vidieť, viacerí veria, že nás sa to netýka a možno ani nedotkne. A to je ďalší veľký omyl. Keď niečo momentálne nevidíme, prehliadame, zanedbávame..., neznamená že nejstuje, že nie je dôležité. Ono si skôr či neskôr vždy nájde cestu a spôsob, ako sa nám pripomenúť. Žiaľ, často býva už neskoro. A keďže vysoká škola je najmä o vzdelávaní a výchove, nemôžeme v jej programe preferovať iba hodnoty hmotnej podstaty a odovzdávanie čo najväčšieho množstva teoretických poznatkov. Myslím, že sa nemýlim, keď upozorním na absenciu výchovy starostlivosti o samotného človeka.

A možno práve tento moment je dôsledkom aj nášho menšieho spoločenského uznania. Na rozdiel od rezortu hospodárstva, financií, dopravy, ale aj spomenutého zdravotníctva, kde každú zmenu okamžite zaregistrujeme a sme pripravení o jej význame okamžite diskutovať, bojovať o ňu, problém vzdelania a výchovy zostáva naďalej iba v našej teoretickej pozornosti. O zdravom spôsobe života a s ním súvisiacom pravidelnom pohybe ani nehovoríme. Vieme, že myšlienky s ním súvisiace sa objavujú ako imperatív v predvolebnej kampani, vieme, že je o nich menšia zmienka v programovom vyhlásení Vlády SR, že ich význam sa „patrí“ všeobecne uznať a deklarovať. Ale to je všetko. Napriek tomu, alebo práve preto, že školskou dochádzkou prešiel každý, kto môže daný stav zmeniť.

Pritom je všeobecne známe a vedecky potvrdené, že v priebehu evolúcie bol ľudský organizmus nútený reagovať na pôsobenie množstva faktorov, adaptovať sa na nich a stabilizovať sa proti ich vplyvom. Jedným z faktorov, sprevádzajúcich

vývoj a životaschopnosť ľudského organizmu v priebehu celej fylogenezy bola a je pohybová aktivita.

Poznatky o spôsobe života a charaktere výrobného procesu našich predkov potvrdzujú dominantné postavenie pohybovej aktivity pri zabezpečovaní základných životných potrieb v rámci všetkých spoločensko-ekonomických formácií, vrátane prvej polovice 20. storočia. Tejto skutočnosti by malo zodpovedať aj zameranie voľného času, v rámci ktorého by sa kompenzovalo telesné a pohybové zaťaženie duševnou činnosťou, resp. odpočinkom a regeneráciou. História však potvrdzuje pravý opak. Aj napriek tomu, že pri výrobe základných prostriedkov a zabezpečovaní každodenných životných potrieb bol človek aktívnou zložkou tohto procesu s nárokmi na vysokú fyzickú záťaž, pohybová činnosť mala naďalej svoje štandardné miesto aj v obsahovej náplni jeho voľného času (o niekoľko rokov neskôr bolo možné tento zdánlivý paradox vysvetliť aj vedecky na základe paradigmy Sečénova o priaznivom pôsobení aktívneho odpočinku na osvieženie a regeneráciu sil vynaložených na iný druh pracovného zaťaženia).

Ako príklad záujmu o pohybové činnosti môžeme uviesť preferenciu športových súťaží a hier v Starom Grécku a Ríme, štruktúru siedmych feudálnych rytierskych cností, z ktorých päť bolo pohybového charakteru. Rovnako do prvej fázy rozvoja kapitalizmu spadajúci vznik a rozvoj nemeckého turnérskeho hnutia, švédskeho zdravotného telocviku a anglického systému športov a hier. Zvlášť toto obdobie charakteristické nástupom priemyselnej revolúcie a z nej vyplývajúceho zvýšeného úsilia robotníckej triedy v boji o voľný čas, zabezpečujúci jeho zotavnú a neskôr aj zábavnú funkciu, dalo priestor pre obrovský rozvoj

(dokončenie na s. 10)

Pud sebazáchovy, alebo čo je vidieť a čo nie

(dokončenie zo s. 9)

telovýchovných a športových aktivít.

Napriek prezentovanému vplyvu uvedených aspektov a stále presvedčujúcejších faktov o potrebe a význame pravidelnej pohybovej aktivity v živote človeka, silnejších najmä od druhej polovice 20. storočia, nezaznamenávame v spôsobe života dnešných ľudí žiadne mimoriadne pozitívne zmeny. Dané obdobie, charakteristické nástupom vedeckotechnickej revolúcie, bolo začiatkom zmien týkajúcich sa postavenia výrobného procesu s menším energetickým výdajom a zvýšením duševného napätia. Nastala tak situácia, keď sa po prvý raz v histórii ľudstva nedokázal nahradiť a eliminovať výpadok pohybovej aktivity spôsobený zmenami vo výrobnom procese a spôsobe života. Problém spočíval a spočíva v tom, že ľudstvo sa po tisíce rokov vyvíjalo v relatívnom nedostatku potravy, ale s vysokým zastúpením pohybovej aktivity v živote. Tzn. adaptovalo sa na nižší energetický príjem a vyšší výdaj. V súčasnosti je situácia opačná, ale nová adaptačná schopnosť človeka na tento stav nie je vybudovaná. Zmena životosprávy, výživy a najmä pravidelné zaraďovanie pohybových činností do každodenného režimu sú zatiaľ jediným a zdá sa najúčinnjším riešením spočívajúcim v zachovaní fylogeneticky podmienených znakov a zamedzení pôsobenia stále silnejších retardačných vplyvov. Dochádzalo tak a stále viac dochádza k postupnému narušovaniu prirodzenej rovnováhy vo fungovaní jednotlivých životných funkcií. Veľmi výstižne situáciu komentoval známy americký lekár K. H. Cooper: „Jedným zo základných princípov rovnováhy vesmíru je princíp rovnováhy. A človek je súčasťou vesmíru. Ľudské telo k dokonalej rovnováhe potrebuje najmä pohyb, výživu a duševné uvoľnenie. Akýkoľvek extrém, spočívajúci v preferencii, resp. absencii jednej z uvedených zložiek, narúša funkčný systém organizmu. A naopak, rovnováha systému prináša stav aktívneho zdravia.“

K účinným determinantom predpokladaných pozitívnych zmien bola odborníkmi zaradená aj viackrát spomenutá pohybová aktivita, ktorej sa pripisuje veľký potenciál v udržaní aktívneho zdravia a mala by sa stať súčasťou nášho každodenného života. Aktívne zdravie chápeme pritom oveľa širšie ako iba absenciu chorôb, telesných defektov a oslabení. Keďže zdravotnícky systém môže ovplyvniť zdravotný stav človeka iba z 10 až 20 percent, za-

tiaľ čo spôsobom života dokážeme vplyvať tri - štyrikrát viac, podstatná prevencia a ochrana zdravia spočíva v každom z nás. Aktívne zdravie nemôžeme vnímať ako samozrejmosť, ale musíme si čoraz intenzívnejšie uvedomovať, že je to hodnota, ktorú nezískame zadarmo a ktorej musíme venovať celoživotnú pozornosť.

Uskutočnené výskumy potvrdzujú, že aj napriek pôsobeniu uvedených činiteľov, hypokinetický spôsob života naďalej prevláda a z neho vyplývajúce problémy sa prejavujú vo všetkých vekových skupinách.

Typickým príkladom neakceptovania základných životných potrieb je spôsob života detí predškolského veku, a to aj napriek tomu, že ide o vekové obdobie, v rámci ktorého sa vytvárajú základy zdravého vývinu celkového organizmu človeka. Doteraz uskutočnené výskumy potvrdzujú, že pohybovým činnostiam by v tomto vekovom období malo byť vymedzených približne 60 percent času bdenia dieťaťa, pričom minimálne tri hodiny by intenzita pohybovej činnosti mala zodpovedať minimálnemu priemernému pásmu stimulácie obehového systému 150 percent pokojových hodnôt. Naše rozsiahle výskumy potvrdili predpoklad o nedostatku pohybovej aktivity v živote detí, keď v materských školách boli na pohybové činnosti vymedzené asi tri 3 hodiny, čo je okolo 40 percent času bdenia. Pritom väčšina činností je vykonávaná v triede a s nízkou intenzitou zaťaženia. V domácom prostredí sa pohybovej činnosti detí venujú počas pracovných dní približne 41 percent a počas víkendov okolo 38 percent času bdenia. V prípade víkendov už bez potreby v predškolskom zariadení.

Dôležitým motívom rodičov dieťaťa k pohybovej činnosti je rodina. Sledovaním rodín s deťmi predškolského veku bolo zistené, že menej ako 10 percent rodičov cvičí pravidelne, minimálne trikrát týždenne, štvrtina sa cvičeniu venuje aspoň raz do týždňa. V obidvoch prípadoch sú na tom otcovia lepšie ako matky. Ostatní rodičia cvičia nepravidelne, resp. ne cvičia vôbec.

Výskumami zameranými na pohybovú aktivitu dospelých populácie sa zistilo, že telovýchovná aktivita z hľadiska vekových skupín má klesajúcu tendenciu už od 26. až 35. roku života. Na celoslovenskej vzorke 3779 respondentov vo veku od 15 do 65 rokov bolo zistené, že v súbore mužov nešportuje 15 percent a vyše 33 percent sa pohybovej aktivite venuje nepravidelne. U žien je významne nižšia kvalita telovýchovnej činnosti. Takmer 20 percent z nich

nešportuje vôbec a vyše 40 percent sa pohybovej aktivite venuje nepravidelne.

Celkovo môžeme konštatovať, že spontánne vykonávaná pohybová aktivita obyvateľstva má sezónny charakter, v lete je výrazne vyššia ako v zime. Podľa výskumov časových snímkov dospelí trávia väčšinu času v sede (za týždeň asi 56 h), v stojí (asi 29 h), v pohybe (28 h) a zostatok času v ľahu (asi 55 h). Denne sa teda pohybujeme asi štyri 4 hodiny, ale presedíme raz toľko, tzn. osem hodín.

A čo sa týka samotného športu, bez ohľadu na vekové kategórie, prejavujeme k nemu všeobecne kladný vzťah, ale málo aktívne športujeme. Dve tretiny ľudí si myslí, že šport je dôležitý, ale len každý tretí športuje aspoň raz týždenne. Väčšina z nás uznáva dôležitosť pohybovej aktivity pre zdravý vývoj organizmu, ale po ukončení povinnej školskej dochádzky, v rámci ktorej sa ešte stále máme možnosť zapojiť do cvičenia na hodinách telesnej výchovy, dochádza k radikálnemu zníženiu záujmu o pravidelnú telovýchovnú a športovú činnosť. Málokoho z nás trápi, že táto cesta nezodpovedá doterajšiemu fylogenetickému vývoju ľudstva a popiera význam zdedených motorických znakov, akými sú vzpriamená postava, bipedálna chôdza, jemná motorika rúk, obrátený palec atď. Keďže ide o dlhoročný vývojový proces, ktorého zmeny neregistrujeme počas vlastnej ontogenézy, zabúdame, že tam, kde neprichádzajú rozvíjajúce impulzy, nenastávajú ani žiadne pozitívne reakcie. Nanajvýš degeneratívne a deštruktívne. Málokto si uvedomuje, že človek sa v rámci svojho vývoja síce vymanil z ríše prírody, ale nie z pôsobenia prírodných zákonitostí. Biologické normy, sformované v priebehu celej fylogeny, sú zakotvené v jeho genetickom kóde a sú v rozmedzí niekoľkých generácií nemenné. Nezbúdajme, že už staroveká medicína, vďaka prácam Hippokrata dávno pred našim letopočtom poukázala na funkciu pohybu a na jeho nenahradiťnosť. Tento praotec modernej medicíny napísal, že „orgán, ktorý je určený k funkcii, ju musí aj vykonávať, inak zaniká“.

A práve tento posledne menovaný, navonok veľmi všeobecne formulovaný problém, nás musí z pohľadu telesnej výchovy a športu detí a mládeže paradoxne zaujímať najviac. Všetkým nám je jasné, že pohyb patrí medzi základné ľudské potreby – podobne ako jedlo, pitie, spánok. Prostredníctvom pohybu sme sa fylogeneticky formovali. Ako sa teda môžeme oslobodzovať od biologickej

potreby? Prečo to neskúsime s jedlom, resp. pitím?

Do roku 1989 nebolo potrebné sa osobitne zaoberať významom telesnej výchovy v rámci vysokoškolského štúdia. Vyplyvalo to o. i. aj z toho, že súčasťou štátnej politiky bola aj branná povinnosť, za ktorou stála mocná lobby – armáda. V dôsledku spoločenských zmien došlo k oslabeniu aj tejto funkcie štátu. Žiaľ, na úkor zdravotného významu pohybovej aktivity. Neveľmi šťastnou interpretáciou princípov demokracie sa aj otázka zdravia začala považovať za osobnú hodnotu, t. j. vec súkromnú a zasahovanie do súkromných vecí je neprijateľné.

Zavádzaním kreditového systému štúdia a znižovaním hodín priameho kontaktu, dochádza k vyradovaniu telesnej výchovy zo základného programu medzi výberové predmety. Trend dávno existujúci na väčšine zahraničných škol. S rozdielom, že študenti sú od malička vedení k dôležitosti zdravého spôsobu života (každé zabudnutie a vnechanie dôležitého faktoru má o. i. finančný dosah) a k realizácii výberového predmetu existuje dokonalé materiálne a priestorové vybavenie.

Zdôvodnenie „kompetentných“ na našich vysokých školách spočíva v preferencii iných, „dôležitejších“ disciplín. Veď obzor poznania sa pochopiteľne rozširuje. Čo na tom, že kalokagatiu chápeme ako historicky potvrdenú pozitívnu filozofiu harmónie ducha a tela, keď ju môžeme v pokoji vysvetliť v rámci niektorej teoretickej disciplíny, ktorá sa do základného programu dostala práve na úkor telesnej výchovy. Čo na tom, že na vysokej škole dochádza v zásade k ukončeniu vývinových procesov základných systémov organizmu, keď v tomto veku sa ešte výrazne neobjavujú dôsledky hypokinetického spôsobu života. A čo je azda najhoršie, takýmto prístupom dochádza k narušeniu komplexného rozvoja jedinca, pretože každý človek je tvorený určitým telesným základom na ktorom sa buduje jeho duševné vybavenie. Fyziologický základ mysle je vedecky preukázaný. Jej vitalita závisí od vitality celého organizmu. Stav mysle sa prejavuje aj vo fungovaní organizmu a opačne. Poruchy organizmu môžu vyvolať aj poruchy myslenia. Telo jednoducho od mysle (a celkovo duše) oddeliť nie je možné. K takému záveru došiel aj vynikajúci psychológ Jaroslav Hlavsa, keď si dovolil parafrázovať klasickej Descartov výrok Cogito ergo sum na „Moveo, ergo cogito, ergo sum“.

(dokončenie v budúcom čísle)
prof. PaedDr. Ján Junger, PhD.,
dekan FŠ PU v Prešove

V UK PU sa už umelecké výstavy udomácnili

V Univerzitnej knižnici (UK) PU začali s realizáciou umeleckých výstav (maľba, kresba, fotografia,...) v roku 2002 a odvtedy ich usporiadali už vyše 30. Cieľom bolo poskytnúť výstavný priestor študentom a najmä učiteľom výtvarnej výchovy na PU, z ktorých viacerí sú známi prešovskí umelci. Prvým, kto prijal ponuku vedenia UK na realizáciu výstavy, bol akademický maliar Peter Kocák. Medzi najnovšími – vernisáž v stredu 21. februára, záver 25. marca - bola výstava *Všecky krásy sveta*. Venovali ju básnikovi, spisovateľovi, novinárovi, prekladateľovi a nositeľovi Nobelovej ceny Jaroslavovi Seifertovi. Na tému výstavníckej činnosti UK sme sa porozprávali s jej riaditeľom Ing. Petrom Haľkom.

Čo bolo prvým impulzom pre vznik výstavy o Seifertovi?

- Koncom minulého roka sme sa z médií dozvedeli informáciu o tejto výstave, ktorú realizovalo České centrum v Košiciach. Keďže Seifert je významný český básnik a nositeľ Nobelovej ceny, tak sme si povedali, že by bolo vhodné túto náučnú výstavu priniesť aj našim študentom. Skontaktoval som sa s pani riaditeľkou Stanislavou Bartošovou, ktorej sa tento návrh zapáčil. Bez problémov sme sa dohodli na vhodnom termíne a tiež ďalšej spolupráci, keďže České centrum je veľmi aktívne v propagácii českých umelcov. Seifertov život a dielo sme predstavili na 14 posteroch s fotografiami, básňami a rôznymi písomnosťami. Okrem Českého centra v Košiciach výstavu pod záštitou Ministerstva

zahraničných vecí ČR pripravili Múzeum českej literatúry a Český spolek v Košiciach.

Čo bolo súčasťou vernisáže?

- Hudobno-poetické pásmo, ktoré pripravili naši pedagógovia - umelci, obdivovatelia Seifertovej poézie Mgr. Soňa Pariháková, Mgr. Martin Michelčík a Mgr. Miron Pukan. Na záver tohto pásmo predniesla Seifertove texty aj Stanislava Bartošová, ktorá je pôvodným povoláním herečka. Všetkým nám pripravili nezabudnuteľný umelecký zážitok.

Aké ohlasy majú akcie UK u verejnosti a u študentov PU?

- Naša knižnica usporadúva ročne okolo 30 rôznych akcií. Okrem umeleckých výstav sú to aj výstavy a prezentácie kníh, koncerty univerzitných umeleckých telies, rôzne

tematické prednášky a pod. Vedenie univerzity, naši učители a odborná verejnosť akcie veľmi uvítali a podporujú ich. No keďže akcie sa konajú počas prevádzkových hodín, mali aj obavy, či také množstvo akcií neobťažuje našich študentov. Minulý rok sme preto počas Týždňa slovenských knižníc urobili anonymný prieskum a výsledok nás pozitívne prekvapil. Zo 174 vyplnených lístkov až 172 čitateľov hodnotilo tieto naše aktivity pozitívne a dvaja nezaujali žiadne stanovisko. Čo sa týka samotného hodnotenia kvality vystavovaných diel, neboli na všetky diela len pozitívne ohlasy. To je však prirodzené, sme na akademickej pôde, a tak polemika je tu priam žiaduca.

Na aké výstavy ešte v tomto roku sa môžeme tešiť?

- Program výstav je u nás veľmi flexibilný a nerád by som ho dopredu

Riaditeľka Českého centra v Košiciach, bývalá herečka Stanislava Bartošová otvára výstavu venovanú Jaroslavovi Seifertovi v UK PU. Vedľa nej riaditeľ UK PU Ing. Peter Haľko. Foto: Mgr. Zuzana Karnišová

konkretizoval. Môžem len prezradiť, že pripravujeme výstavu študentských prác a výstavu umeleckých fotografií známeho fotografa, ktorého meno zatiaľ nepoviem.

PaedDr. Slavomír Laca

Profesor Carlos Morton z USA predstavil americkú drámu

Na Katedre anglického jazyka a literatúry Fakulty humanitných a prírodných vied (KAJL FHPV) PU sa už takmer pravidelne uskutočňujú prednášky amerických a iných odborníkov na americkú, austrálsku a britskú literatúru, ktoré výrazným spôsobom prispievajú nielen k zatraktívňovaniu štúdia angličtiny, ale aj k nadobúdaniu poznatkov z oblasti americkej literatúry a kultúry.

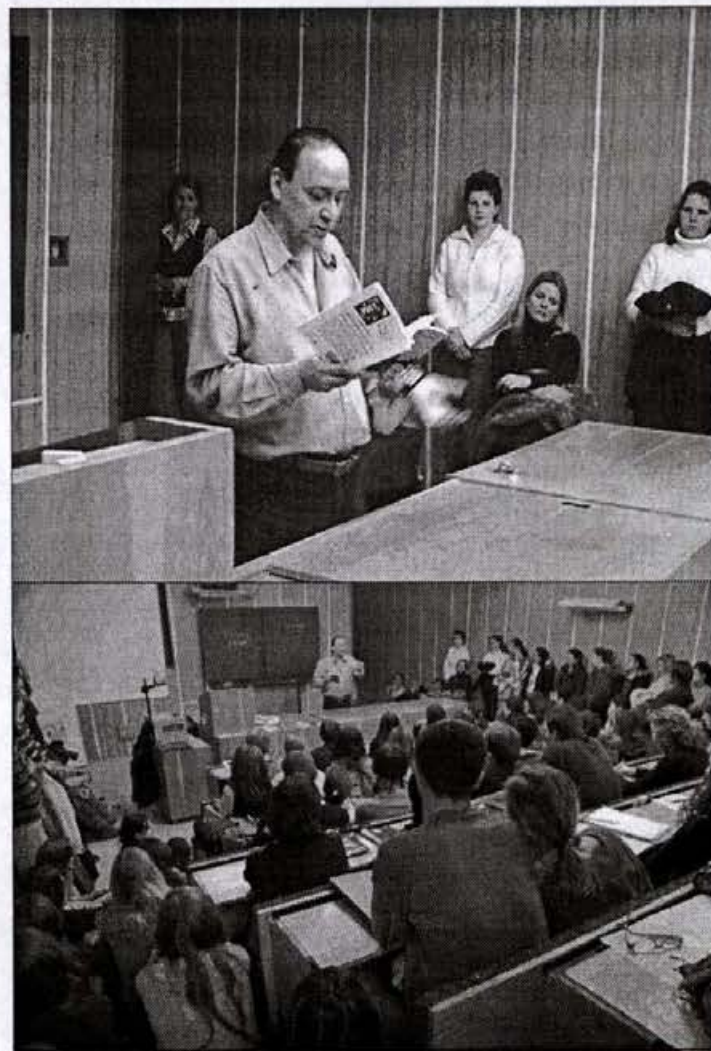
Prednášky odborníkov z USA umožňuje intenzívna spolupráca KAJL FHPV PU nielen s týmito odborníkmi, ale aj s pobočkou nadácie Fulbrightovej komisie v Bratislave, ktorá spravádza finančne zabezpečuje cesty uvedených odborníkov. Najnovšie, 27. februára sa na pôde KAJL FHPV PU predstavil Carlos Morton, profesor americkej literatúry a drámy na Kalifornskej univerzite v Santa Barbare v USA mexického pôvodu. Je režisérom a autorom vyše 100 divadelných hier a predstavení a ktorý v súčasnosti vyučuje na Univerzite M. Sklodovskej-Curie v Lubline v Poľsku. Medzi jeho najznámejšie divadelné hry patria hry *Viacnásobná smrť Dannyho Moralesa*, ktorá bola uverejnená spolu s inými hrami v zbierke *Viacnásobná smrť Dannyho Moralesa* a iné hry (*The Many Deaths of Danny Rosales and Other Plays*, 1983), *Johnny Tenorio* (uverejnená v súbore *Johnny Tenorio and Other Plays*, 1992), či *Nevypočítateľný prst pani Smrti* (*The Fickle Finger of Lady Death*, 1996). Prostredníctvom prednášky a čítania z vlastnej dramatickej tvorby, v ktorom sa profesor Morton predstavil aj ako presvedčivý herec

a recitátor, sa mali prítomní možnosť zoznámiť nielen s kultúrnou rôznorodosťou americkej kultúry, či hispano-americkou dramatickou tvorbou písanou v angličtine, ale aj s niektorými aspektmi fungovania americkej spoločnosti. Takými sú vzťahy medzi beloškým obyvateľstvom a obyvateľstvom pochádzajúcim z iného kultúrneho prostredia či s uplatňovaním občianskych slobôd. Prednáška profesora Mortona bola súčasťou Dňa otvorených dverí na KAJL FHPV PU, v rámci ktorého sa potenciálni záujemcovia o štúdium anglistiky na KAJL FHPV PU mali možnosť zoznámiť s fungovaním katedry, prezrieť si jej priestory a knižnicu, vymeniť si skúsenosti so študentmi denného štúdia či prostredníctvom testu si overiť svoje vedomosti z angličtiny.

Cyklos prednášok hostí KAJL FHPV PU bude pokračovať ešte v tomto semestri, keď sa 17. mája predstaví profesor austrálskej literatúry a významný súčasný austrálsky básnik Geoffrey Page.

Jaroslav Kušník

Foto: Mgr. Ivan Širba, obaja KAJL FHPV PU

Podujatie na popularizáciu prírodných vied sa konalo po tretíkrát

Popularizácia prírodovedne zameraných oblastí na stredných školách je veľmi aktuálnou témou nielen na Slovensku. Čoraz viac mladých ľudí pri rozhodovaní kde a čo ísť študovať po strednej škole sa odkláňa od takých predmetov, ktoré sú považované za neobľúbené. Sú to najmä fyzika, matematika, chémia. Často uvádzané dôvody sú vraj nezaujímavý obsah, príliš obtiažny podmieňujúci aparát matematiky a ďalšie. Medzi aktivitami, ktoré sa snažia o pozitívnu zmenu tohto stavu patrí aj netradičné medzinárodné podujatie Hands On Particle Physics Masterclasses.

Na jeho treťom ročníku sa zúčastnilo približne 4000 stredoškolských študentov z 20 krajín prostredníctvom 70 univerzít a výskumných centier zapojených do projektu unikátneho sprístupnenia tajomstiev časticovej fyziky. Na Slovensku sa prihlásilo osem univerzitných pracovísk v Bratislave, Trnave, Trenčíne, Banskej Bystrici, Nitre, Žiline, Košiciach a Prešove. Kvôli veľkému tohoročnému záujmu sa podujatie konalo od 15. do 30. marca. V poslednom dni sa zúčastnili okrem skupín stredoškolských študentov v Žiline a Prešove ešte aj skupiny študentov z Bristolu, Manchesteru, Talahassee a Cincinnati.

Piatkové podujatie sa začalo krátkym vystúpením slovenského koordinátora akcie RNDr. I. Mela, PhD., zo Žilinskej univerzity prostredníctvom videokonferenčného spojenia v prostredí VRVS (Virtual Room Videoconferencing System). Bezprostredne nasledovalo vystúpenie prorektorky PU pre vzdelávanie prof. PaedDr. Z. Stanislavovej, CSc., ktorá

v príjemnom prostredí študovne Univerzitetnej knižnice PU celodennú akciu oficiálne otvorila. V dopoludňajších hodinách sa počas prednášky doc. RNDr. J. Hlaváčovej, CSc., s názvom Pohľad do mikrosvetu študenti mohli dozvedieť základné informácie z atómovej a jadrovej fyziky. Nasledovala prednáška Urýchľovače a detektory RNDr. J. Vrlákovéj, PhD., ktorá populudní viedla nadväzujúce cvičenie analýzy reálnych dát z experimentov OPAL na urýchľovači LEP v CERN (Európske centrum jadrového výskumu v Ženeve). Cvičenie prebiehalo v počítačovej učebni. Študenti rozdelení do dvojíc vyhodnocovali pridelené vybrané prípady zrážok z urýchľovača. Cvičenie bolo prvou praktickou časťou podujatia a zúčastnili sa na ňom ako asistenti aj vysokoškolskí študenti jadrovej fyziky z Prírodovedeckej fakulty UPJŠ v Košiciach. Poobede vystúpili RNDr. S. Ilkovič, CSc., s prednáškou Načo sú nám vysoké energie a RNDr. A. Dimer, CSc., s prezen-

tačiou aktivít združenia Virtuálna kolaborácia.

O 16.30 h sa začala medzinárodná videokonferencia v prostredí EVO (Enabling Virtual Organisations), počas ktorej študenti okrem diskusií a nahlásenia získaných výsledkov do CERNu, absolvovali kvíz a súťažili o vecné ceny. Nakoniec, po vyplnení dotazníkov, boli študentom odovzdané suveníry (brožúry a CD-ROM) a certifikáty podujatia. Tri najúspešnejšie dvojice zo súťažného kvízu boli ocenené atraktívnymi tričkami podujatia Masterclasses. Víťaznou dvojicou kvízu v Prešove sa stali Jakub Kory a František Cisko, študenti Gymnázia J. A. Raymana v Prešove.

Na podujatí v Prešove sa zúčastnilo 27 prihlásených študentov zo štyroch škôl. Keďže študovňa v rámci prebiehajúceho Týždňa slovenských knižnic bola sprístupnená všetkým záujemcom, okrem prihlásených študentov sa v prednáškovej časti na podujatí zúčastnilo aj niekoľko hostí. Pilotné prednášky boli zaznamenané a budú po spracovaní vystavené v prostredí webuniverzity všetkým potenciálnym záujemcom. Fotoarchív z priebehu podujatia v Prešove je vystavený na http://vk.science.upjs.sk/~franko/mc2007/foto_presov_20070330/. Spolu s vyučujúcimi a spoluorganizátormi

sa na podujatí v Prešove zúčastnilo viac ako 40 osôb. Nenahraditeľnou pomocou pre prešovskú časť podujatia bola účasť spoluorganizátorov z Košíc (doc. RNDr. J. Hlaváčová, CSc., RNDr. A. Dimer, CSc., RNDr. J. Vrláková, PhD.). Videokonferenčné prepojenie účastníkov z celého sveta bolo realizované vďaka priamej podpore slovenského Caltech EVO tímu. Slovensko sa spolu s USA bude tiež podieľať na štatistickom vyhodnotení dotazníkov z MC 2007 (70 univerzít z Európy, USA a Afriky).

Hlavní odborní garanti projektu boli prof. RNDr. G. Martinská, CSc., a prof. Ing. S. Chalupka, CSc. Realizáciu projektu organizovali Virtuálna kolaborácia PU v Prešove, PF UPJŠ v Košiciach, Katedra techniky a digitálnych kompetencií FHPV PU a Katedra fyziky FHPV PU. Spoluorganizátormi boli učelia fyziky na zúčastnených školách, CVT FHPV PU a Univerzitná knižnica PU. Podujatie v Prešove finančne podporili Rektorát PU, Dekanát Fakulty humanitných a prírodných vied PU, Ministerstvo školstva SR, Grant LPP na UPJŠ pre popularizáciu vedy a mobilný operátor Orange.

RNDr. František Franko,
koordinátor podujatia na PU

Odštartoval európsky sieťový projekt Comenius C3

Music Education Network (MeNet) je európsky sieťový program (Netzwerk) rozvíjajúci komunikáciu a vedecký manažment v oblasti hudobného vzdelávania. Tento nový EÚ projekt, na ktorom participuje autorka tejto informácie doc. Mgr. art. Irena Medňanská, PhD., vedúca Katedry hudby Fakulty humanitných a prírodných vied PU začal stretnutím účastníkov Kickoff-Meeting 30. novembra až 3. decembra 2006 na Inštitúte hudobnej pedagogiky Univerzity hudby a dramatického umenia vo Viedni.

Cieľom trojročného projektu Hudobná výchova a vzdelávanie v Európe Comenius C3 230217-CP-1-2006-1-AT-COMENIUS-C3PP, je uchopiť, analyzovať a ďalej kreovať hudobnú a kultúrnu mnohorakosť Európy, obzvlášť rôznorodosť hudobných školských systémov a vzdelávania učiteľov hudby najmä pre všeobecnovzdelávaciu školu. Projekt tak vytvára úplne novú bázu spolupráce rôznych krajín.

Projekt MeNet ako sieť inštitúcií posilňuje prostredníctvom každej kultúry, participujúcej na projekte ďalšie formy medzinárodnej kooperácie, ktoré majú pokračovať aj po ukončení projektu v roku 2009.

MeNet pozostáva z angažovanej práce 30 účastníkov z 27 inštitúcií a 11 krajín. Do projektu je tiež zapojených 60 tzv. tichých partnerov – univerzity, vysoké školy, základné a stredné školy, inštitúcie ďalšieho

Medzinárodná skupina hudobných pedagógov z rôznych typov škôl participujúca na projekte MeNet-Comenius 3 Hudobná výchova a vzdelávanie v Európe. Doc. Medňanská v stojacom rade tretia zľava.

vzdelávania, koncertné inštitúcie, ako aj národné a medzinárodné spoločnosti, ako je ISME (International Society for Music Education), EMC (European Music Council) a EAS (European Association for Music in Schools), ktoré na báze získaných výsledkov budú využívať nové poznatky, informácie pre skvalitnenie

hudobnej edukácie v Európe.

MeNet je podporovaný Európskou komisiou v rámci programov Sokrates/Comenius. Ďalšie informácie o projekte sú obsiahnuté na webovej stránke: www.menet.info alebo www.eas-music.net.

Doc. Mgr. art. Irena Medňanská, PhD.

Čestný doktorát PU dostal svetoznámy imunológ profesor Ivan Lefkovits

Svetoznámemu imunológovi profesorovi Ivanovi Lefkovitovi, PhD. (na obr.), udelili 14. marca na slávnostnom zasadnutí Vedeckej rady (VR) PU v historickej budove Divadla Jonáša Záborského v Prešove čestný titul doctor honoris causa. Najvyššie akademické ocenenie PU dostal v odbore biológia na návrh VR Fakulty humanitných a prírodných vied (FHPV) PU. Išlo o podujatie pri príležitosti 10. výročia vzniku FHPV PU.

Lefkovits úzko spolupracuje s výskumným tímom, ktorý vedie dekan FHPV profesor Ivan Bernasovský. Ten vo svojom laudatiu povedal, že Lefkovits je príkladom tvrdenia, keď správny človek sa ocitne na správnom mieste v správ-

Keď som si znovu a znovu prečítal životopisné a odborné údaje týkajúce sa profesora I. Lefkovitsa, uvedomil som si, že existuje jeden prým časový úsek, ktorý považujem za rozhodujúci pre pochopenie osobnosti nášho vzácného laureáta; začína sa jeho zoznámením sa s dánskym vedcom Nielsom Jernem, ktorý v roku 1967 prijal I. Lefkovitsa na Paul-Ehrlichov ústav vo Frankfurt nad Mohanom. N. Jerne bol už v tomto období, a to najmenej 15 rokov predtým, než dostal Nobelovu cenu v roku 1984, azda najvýznamnejším imunológom na svete. Tento počiatkový kontakt a nepochybne aj rad iných priaznivých okolností otvorili pre I. Lefkovitsa priam netušené a zároveň i neočakávané vedecké obzory a umožnili mu dynamický odborný rast.

Profesor I. Lefkovits sa narodil 21. januára 1937 v Prešove, počiatkové roky štúdia prežil v Prahe; práve Praha bola miestom i mestom jeho vedeckej aspirantúry, ktorú absolvoval na Mikrobiologickom ústave Československej akadémie vied. Odrasovým mostikom do svetovej vedy bol preň nástup na študijný pobyt na Ústavu genetiky a biofyziky v Neapole roku 1965. Tento pobyt bol výsledkom konkurzu vypísaného UNESCO-m a uskutočnil sa ešte s oficiálnym československým cestovným pasom. (...)

ny čas. (Podstatnú časť slávnostnej reči zverejňujeme ďalej.)

Lefkovits sa narodil v Prešove v roku 1937 a jeho rodina zažila kruté časy holokaustu. Študoval a pôsobil v Prahe, talianskom Neapoli a vo švajčiarskom Bazileji, kde po emigrácii od roku 1969 vyše 30 rokov pôsobil na tamojšom Imunologickom ústave, z ktorého vyšlo niekoľko laureátov Nobelovej ceny za biológiu. Ako vo svojom vystúpení povedal, 14. marec 2007 je pre neho veľký medzník v živote. A to aj preto, lebo čestný doktorát prevzal v deň, ktorý v roku 1939 odštartoval v slovenských dejinách „veľkú katastrofu“. V Prešove už dostal v roku 1992 Zlatú medailu J. A. Reimana, historicky známyho lekárnik. Aj jeho mama bola lekárničkou v Prešove. V súčasnosti už nemá v Prešove žiadnych priamych príbuzných, on žije v Bazileji.

Lefkovits daroval pri tejto príležitosti Univerzitnej knižnici PU 328-dielnu encyklopédiu Methods in Enzymology. Podľa riaditeľa knižnice Ing. Petra Haľka je hodnota daru vyše 650 tisíc Sk. Žiadna ďalšia knižnica túto encyklopédiu na Slovensku nemá.

(jn)

Po ukončení neapolského študijného pobytu v roku 1967 - necelý rok pred Pražskou jarou a pred následnou sovietskou okupáciou - je prijatý ako mladý vedecký pracovník, a to už ako emigrant, na Paul-Ehrlichov ústav vo Frankfurt. Po krátkom čase sa v ústave uvoľňuje miesto vedeckého pracovníka a profesor Jerne ho ponúka práve I. Lefkovitovi s prvým samostatným projektom študujúcim klonálnu špecifitu protilátok. Z pokojnej práce ho neočakávané vytrhne priam fascinujúca ponuka profesora Jerneho, ktorý dostáva od firmy Hoffmann-La Roche možnosť vytvoriť vo Švajčiarsku imunologický ústav s cieľom základného výskumu a dodajme - v jedinečných podmienkach úplnej akademickej slobody a bez akejkoľvek firemnej interferencie. A profesor Jerne nielenže pomôkne I. Lefkovitovi - ako jedinému z Paul-Ehrlichovho inštitútu - štátu zakladajúceho člena ústavu, ale poveruje ho náročnou úlohou, vedením jeho vybudovania. Tridsaťdvo-ročný I. Lefkovits túto, preň priam osudovú výzvu prijíma s jedinou požiadavkou, aby mu okrem manažovania spojeného s výstavbou ústavu boli vytvorené podmienky na experimentálnu laboratórnu prácu; zo získaných skúseností z neapolského medzinárodného prostredia a rovnako aj z pracovného kontaktu s profesorom Jernem usudzuje, že pre-

rušenie výskumu by znamenalo stratu najplodnejších rokov jeho vedeckej laboratórnej činnosti. Predvídavo predpokladal, že profesor Jerne jeho požiadavku akceptuje. Vzápätí sa I. Lefkovits s rodinou sťahuje do Švajčiarska; prichádza tam už nie ako emigrant, lež ako zakladajúci člen vedeckého pracoviska. Od apríla 1969 počas nasledujúcich dvoch rokov vedie budovanie ústavu; bol to preň priam krst ohňom, lebo musel zvládnuť pre neho vtedy nové úlohy. Prvotriedna švajčiarska organizácia práce, presnosť kontaktov s architektmi, stavbármi a dodávateľmi prístrojového vybavenia urobili naň veľký dojem; mal voľnú ruku v rozličných rokovaniach, samozrejme, vždy pritom prihliadal na budúce potreby jednotlivých pracovných skupín. Profesor Jerne sa venuje budovaniu štruktúry ústavu, konkrétne výberu jeho budúcich pracovníkov; vtedy sa uskutočňuje aj jeho významná cesta „okolo sveta,“ kde si ich vyberal. Medzitým I. Lefkovits pracuje na pôvodnom projekte klonálnej špecifity imunologickej odpovede. Už bolo známe, že bunky zodpovedné za tvorbu protilátok sú lymfocyty; I. Lefkovits mal informácie takrečeno z prvej ruky, a tak vedel, že sa musí sústrediť na dva typy buniek, na tzv. B bunky a T bunky. Zaviedol in vitro myšie modely, ako prvý použil bunky z myšich mutantov, ktorým chýbal thymus, a preto nemali T bunky.

Po otvorení ústavu odovzdal celú infraštruktúru ústavu profesionálnemu tímu; od tej chvíle sa mohol tridsať nasledujúcich rokov venovať vedeckovýskunnej činnosti. Ústav sa naplnil vedcami takmer z celého sveta. Jeho personálna štruktúra, ktorú tvorilo 50 vedeckých pracovníkov, 50 laborantiek a laborantov a 50 pracovníkov infraštruktúry, predstavovala v tom čase najväčšie a najpribojnejšie vedeckovýskunné pracovisko na svete, ktoré v rukách renomovaného dánskeho vedca profesora N. Jerneho malo všetky predpoklady na úspech. Vedenie ústavu bolo par excellence profesionálne, finančné prostriedky boli priam neobmedzené, a tak ústav mal jasný cieľ: na molekulárnej, bunecnej a na úrovni celého organizmu objasniť vznik a reguláciu špecifity tvorby protilátok a bunecnej imunity v širšej súvislosti. I. Lefkovits bol jedným z desiatich stálych členov ústavu, pričom zostávajúcich 40 vedeckých pracovníkov doň prichádzalo na dvojročné zmluvy. Striedali sa v ňom vedci z viac než tridsiatich krajín; permanentný personálny pohyb - z jednej strany priliv nových ľudí s novými myšlienkami, z druhej strany ich následné odchody po niekoľ-

kých rokov práce na nové pracoviská - rozšíril Jerneho vedecké výsledky do mnohých ústavov na celom svete. Tak sa ústav stal vo svetovom meradle uznávaným a rešpektovaným už v priebehu prvého desaťročia svojej existencie. Dôkazom toho sú najväčšie pocty, aké môže človek - vedec a jeho pracovisko získať: Nobelova cena riaditeľovi ústavu profesorovi N. Jernemu v roku 1984 (za objavy vo vývoji imunologickej špecifity a regulácii imunitného systému), Georgovi Koehlerovi (za objav princípu produkcie monoklonálnych protilátok) a Susumu Tonegawovi (za objav genetického princípu protilátkovej diversity. (...)) I. Lefkovits a jeho oddelenie vyvinuli metódu na stanovenie a kvantitatívne vyhodnotenie prekursorových buniek imunitného systému, ktorá ako metóda limitného zriadenia bola využitá v základnom imunologickom výskume a dodnes sa používa na klinické stanovenia reziduálnych rakoviných buniek.

V polovici sedemdesiatych rokov I. Lefkovits pripravil jednu z prvých kníh špecializovaných na imunologickú metodiku. Táto a jeho ďalšie knihy sa stali priam bestsellermi nielen preto, že prinášali najmodernejšie metódy, ale aj preto, že boli zrkadlom teoreticko-metodologických koncepcií využívaných práve na tomto slávnom pracovisku. V pravidelných intervaloch vychádzali jeho štúdie a diela; táto obdivuhodná práca reflexívne kulminovala v knihe, v ktorej desiatky jeho kolegov zhrnuli a prezentovali celú a bohatú pokladnicu imunologických metód využívaných na prelome nového tisícročia.

Činnosť I. Lefkovitsa ako prednášajúceho profesora na mnohých univerzitách nielen v Európe a Amerike, ale aj v Indii a Číne, boli to istej miery predznamenaním toho, čo po spoločensko-politickej zmene roku 1989 pripravil pre slobodné Československo. I. Lefkovits nestrácal čas, lež začal v našich krajinách organizovať imunologické kurzy známe ako stredoeurópske letné školy; ustavične zdôrazňoval, že tieto letné školy pri-

(dokončenie na s. 14)

Čestný doktorát PU...

(dokončenie zo s. 14)

nášajú na Slovensko a do Čiech nielen nové poznatky a nové kontakty, ale osobne a osobnostne obohacujú učiteľov – kolegov a jeho priateľov. Ivan je priam hrdý na to, že kedykoľvek oslovil potenciálnych prednášateľov, nikto z nich mu účasť neodmietol; mnohí vo voľnom čase a na vlastné náklady prišli ochotne odovzdávať svoje skúsenosti. Dve z týchto letných škôl boli na Slovensku – v Piešťanoch a v Košiciach. Vtedy profesor Lefkovits a s ním aj jeho kolegovia prednášali aj v Prešove. I. Lefkovitovi bola v Prešove na znak úcty k nemu a jeho práci udelená zlatá Reimannova medaila pri príležitosti 20. výročia Reimannových dní. Ako učiteľia prišli na stredo európske letné školy nielen kolegovia zo Švajčiarska, ale aj z Nemecka, kde sa I. Lefkovits v roku 1979 habilitoval; bolo to na Philippsovej Univerzite v Marburgu. Tú istú univerzitu ho roku 1991 vymenovala za univerzitného profesora. (...) Pri pokuse zhrnúť celú šírku vedeckej kariéry Ivana Lefkovitsa možno azda povedať, že jeho vedecký vývoj a dosiahnuté výsledky boli a odvíjali sa ako paralela existencie ústavu; existencia ústavu bola podmienená osobnosťou N. Jerneho: táto existenčná súvzťažnosť ma vedie k jednému z ťažiskových konštatovaní môjho laudatia – ukázať, ako to je, keď sa správny človek objaví na správnom mieste v správnom čase. (...)

Počas mojich mnohých rozhovorov s I. Lefkovitom som vycítil, že on definuje domov inakšie než my; keď mi rozprával, že vo Švajčiarsku ľudia cítia spolupatričnosť na prvom mieste s obcou či mestom, v ktorom vyrastali a v ktorom žijú, a až potom, akoby v druhom rade so Švajčiarskom ako štátom, tak som si uvedomil, že mi zrejme chcel povedať niečo iné; teraz viem, že pre I. Lefkovitsa nielen naša vlasť – Slovensko, ale predovšetkým Prešov je jeho domovom; jeho prešovskí priatelia a kontakty s nimi tak vytvárajú pre neho priam magnetickú silu spolupatričnosti k rodnému mestu. (...)

Vážené akademické zhromaždenie, som presvedčený, že udelenie titulu doctor honoris causa profesorovi I. Lefkovitovi je nielen ocenením jeho prínosu pre svetovú vedu, ale zároveň sviatkom pre akademickú komunitu PU, ktorá týmto aktom zviditeľňuje svoje úsilie zaujať dôstojné postavenie v európskom vzdelávacom a výskumnom priestore.

prof. RNDr. Ivan Bernasovský, DrSc.,
dekan Fakulty humanitných
a prírodných vied PU

Hľadanie slovanskej identity

V centre pozornosti účastníkov X. valného zhromaždenia (VZ) rektorov a pozvaných hostí zo slovanských krajín 16. až 20. októbra 2006 v Moskve bolo hľadanie slovanskej identity. Organizátorom bola moskovská Štátna akadémia slovanskej kultúry (ŠASK), ktorá pre hostí pripravila bohatý vedecký, kultúrny a spoločenský program.

ŠASK vznikla začiatkom 90. rokov minulého storočia ako úplne nový typ akademického pracoviska, kde sa úspešne presadzuje princíp komplexného kultúrneho vzdelávania od detského veku až do obdobia dospelosti vrátane doktorandúry. Komplexnosť zahŕňa aj obsahovú stránku, v rámci ktorej sa v akadémii pripravujú deti a mladá ľudia na širokých duchovných základoch. Vedú ich vynikajúci odborníci z oblasti hudobného umenia, baletu, spevu, folklóru, filozofie, dejín a kulturologie s osobitným zameraním na hodnoty slovanskej kultúry.

ŠASK pravidelne organizuje Slovenské misie do jednotlivých slovanských krajín, počas ktorých jej umelci a odborníci hosťujú ponúkajú ukážky slovanskej kultúry a umenia v podaní svojich najlepších predstaviteľov a umeleckých kolektívov. Pred tromi rokmi 40-členný kolektív ŠASK na jednej z misií zavítal aj na Slovensko, kde v rámci týždenného pobytu navštívil Bratislavu a Prešov. Veľmi hlboké dojmy zanechali vtedy ruskí hostia vystúpeniami v aule PU a v Ruskom dome v Prešove. Na základe tohto prvého kontaktu bola uzavretá dohoda o spolupráci medzi PU a ŠASK, ktorú podpísali rektori prof. PhDr. F. Mihina, CSc., a prof. I. K. Kučmajevová, DrCs. Dohoda vytvorila rámec spolupráce medzi PU a ŠASK. Okrem odborných kontaktov na konferenciách a seminároch za jej najdôležitejšiu formu možno považovať vzájomnú výmenu študentov. Na Katedre rusistiky FF PU v Prešove bola na dvojtýždňovej stáži v minulom akademickom roku skupina študentov zo ŠASK, ktorí sa zoznámali najmä s históriou a kultúrou východného Slovenska. Ruskí študenti boli ubytovaní v rodinách našich študentov, čo im umožnilo efektívnejšie naplniť svoje poslanie na poli slovanskej vzdelanosti. Skupina prešovských študentov navštívila svojich nových priateľov v Moskve, kde im ich hostitelia poukazyvali mnohé kultúrno-historické pamiatky hlavného mesta Ruska. Práve na spomínanom VZ vystúpili dve študentky ŠASK, ktoré nadšene spomínali na vynikajúcich slovenských hosťov a na prírodné a kultúrno-historické krásy slovenského Východu. Práve kontakty medzi mladými ľuďmi zo slovanských krajín majú zrejme najväčšiu perspektívu.

Viaceri vystupujúci na X. VZ upozorňovali na fakt, že nepriaznivý dopad na jednej strane hegemoniz-

mu a na strane druhej etnokultúrnej pasivity sa prejavuje aj v slovanskom svete.

Nedávno bola v Londýne vydaná kniha pod príznačným názvom Smrť kultúry. Vyjadrujú sa v nej opodstatnené obavy z negatívnych dôsledkov globalizácie mnohých stránok života súčasného sveta a z unifikácie jeho kultúry. Autori upozorňujú na to, že keď bude tento proces pokračovať takým tempom ako doteraz, tak koncom tohto storočia zostane z celkového počtu asi 5000 jazykov iba okolo 200 – a to je reálna smrť kultúry.

Jazyk je nesporne najvýraznejšou zložkou každej etnokultúry, čo si uvedomovali predstavitelia národného obrodzenia najmä početne menších národov, keď začínali svoju národnobuditeľskú činnosť snahami o kodifikáciu jazyka. Vo veľmi ťažkých podmienkach sa to podarilo aj našim štúrovcom, hoci boli nežičlivci, ktorí ešte v XX. storočí presadzovali ideu čechoslovakizmu. Štúrovci zápasili o slovenčinu, pritom väčšina z nich ovládala niekoľko jazykov a nerobila rozdiely medzi jazykmi západnými a slovanskými.

Naša doba prináša mnohé neprirodzené paradoxy v kultúrnych procesoch. Máme sice štátny sviatok Deň sv. Cyrila a Metóda, ale absolútna väčšina mladých ľudí u nás neovláda cyriliku - azbuku, teda písmo, ktoré bolo od IX. storočia „sprivodným listom“ nášho vstupu do rodiny európskych kresťanských národov. Veľkým paradoxom našej doby je aj fakt, že Slovanov v súčasnom svete je okolo 300 miliónov, ale v slovanských krajinách sme takmer zlikvidovali vyučovanie slovanských jazykov ako cudzích. Viacerým mladým ľuďom, napriek ich želaniam, nie je umožnené študovať v školách slovanské jazyky, preto niektorí z nich chodia na súkromné vyučovanie. So stratou jazykového povedomia ide aj strata kultúrnej a národnej identity.

Osobitne pred slavistickými pracoviskami v našich krajinách stojí naliehavá výzva, aby sme naše hodnoty približovali najmä mladým ľuďom. Vlastne to bolo základné poslanstvo X. VZ, ktoré sa istým spôsobom materializovalo na jednom z koncertov pre jeho účastníkov. Mladí umelci interpretovali melódie zo slovanských krajín a medzi nimi boli aj slovenské piesne. Každého východniara určite poteší, keď na moskovskej scéne počúva „A od Prešova, a od Prešova“.

Účastníci X. VZ vypracovali dokument, v ktorom sa navrhujú spoločné odborné a kultúrne aktivity na poli slovanológie. Popri spomínanej výmene študentov sa navrhujú spoločné vedecké projekty a vydávanie spoločných monografií. Odborníci ŠASK pripravili rozsiahlu trojdielnu monografiu Istorija kultur slavjanskych narodov (Moskva 2005, asi 1800 s.), v ktorej je opísaný kultúrno-historický vývoj všetkých slovanských národov.

Od nás sa čoraz intenzívnejšie vyžaduje vedecká činnosť v rámci medzinárodných projektov, no reálne sa to zužuje neraz iba na spoluprácu so západnými krajinami. Význam slova medzinárodný sa mení na západný. Nemenej dôležitá je aj tá skutočnosť, že predstavy o vedeckej činnosti sa transformujú na oblasť technických a prírodných vied.

Idea pestovania slovanskej identity je v súčasnosti bezprostredne spojená so vzácnym človekom, prof. I. K. Kučmajevovou, DrCs., súčasťou prezidentkou ŠASK. Práve v dňoch X. VZ sa dožila 70. rokov, a keď pri tejto príležitosti bol zorganizovaný slávnostný koncert, na ktorom vystupovali špičkoví umelci, tak jubilantka tento koncert venovala pamiatke veľkokňažnej Jelizavete Fjodorovne, pôvodom Nemke, ktorá po tom, čo jej revolucionári v r. 1905 zavraždili manžela, navštívila jeho vrahov, odpustila mu a plne sa venovala dobročinnosti až do r. 1918, keď ju bolševici zaživa hodili do šachty. Odtiaľ ešte dlhé chvíle bolo počuť spev žalmov. Prof. I. K. Kučmajevová týmto gestom vyjadrila prirodzenú skromnosť veľkého človeka, v ktorej sa skrýva návod, ako hľadať pravdu života a večnosti. Zhromaždila okolo seba vynikajúci kolektív, v ktorom prevažuje najmä veľká žičlivosť. To sme reálne precítili počas kultúrnej a spoločenskej zložky X. VZ, keď nám bolo umožnené navštíviť najkrajšie časti Kremľa, ktoré pre verejnosť nie sú sprístupnené. Podobné zážitky sme mali na predstavení vo Veľkom divadle, v múzeu Vasnevova a pod. Takto organizované vedecko-kultúrne podujatie umožňuje vytvárať v ľuďoch pocity dobra a krásy na tých najprirodzenejších základoch, ktoré sa trvalo upevňujú v duši jeho účastníkov. Jubilantka pri preberaní pozdravu rektora PU poďakovala krásnymi osobnými spomienkami na svoj pobyt v priestoroch PU, na našich ľuďoch a na naše kultúrno-historické pamiatky a prírodu. Aj táto jej reakcia vyvoláva skutočné pocity slovanskej spolupatričnosti.

Jozef Sipko

PBF PU hostila predstaviteľov Akadémie Srbskej pravoslávnej cirkvi

Na pozvanie dekana Pravoslávnej bohosloveckej fakulty (PBF) PU v Prešove prof. ThDr. Petra Kormanika, PhD., navštívila 19. až 21. marca Prešov delegácia Akadémie Srbskej pravoslávnej cirkvi pre umenie a reštaurátorstvo v Belehrade. Tvorili ju prof. dr. Radomir Popovič, dekan, Iviča Čairovič, tajomník a Srdjan Čosič, diplomovaný teológ.

Akadémia Srbskej pravoslávnej cirkvi pre umenie a reštaurátorstvo v Belehrade je akreditovaná cirkevná vysoká škola, ktorá vychováva budúcich ikonopiscov, reštaurátorov, učiteľov umeleckých škôl, pracovníkov múzeí. Nakoľko ide o vysokošpecializované umelecké štúdium, ktoré trvá päť rokov, musia sa budúci študenti podrobiť veľmi náročným talentovým skúškam, ktoré trvajú štyri dni. Okrem talentu je nevyhnutné aj duchovné založenie študentov a ďalšie vzdelávanie v pravoslávnej teológii. Z umeleckých predmetov sa študuje napr.: kresba, maľba, ikonografia, freska, mozaika, kaligrafia, ako aj technológia materiálov a chémiá.

Hostia zo Srbska strávili na PBF takmer tri pracovné dni a ich pobyt

vyvrcholil podpísaním zmluvy o spolupráci medzi Akadémiou Srbskej pravoslávnej cirkvi pre umenie a reštaurátorstvo a PBF PU. Zmluva obsahuje body týkajúce sa spolupráce v rôznych oblastiach: študijnej, vedecko-výskumnej, pri výmene študentov a učiteľov, pri organizovaní vedeckých podujatí, konferencií, seminárov, výstav a pod. Pomôže obidvom stranám k rozvoju teologického vzdelávania a zintenzívnieniu vzájomnej spolupráce.

V utorok 20. marca predniesol prof. dr. Radomir Popovič, odborník

v odbore Cirkevné dejiny, prednášku na tému Vzťahy Srbskej pravoslávnej cirkvi s Pravoslávnou cirkvou v českých krajinách a na Slovensku v medzivojnovom období. Odznela

v srbskom jazyku, do slovenského jazyka tlmočil odborný asistent PBF PU Mgr. Vladimír Kocvár, PhD., ktorý ctených hosti aj sprevádzal počas ich pobytu v Prešove. Po prednáške nasledovala živá diskusia, v ktorej sa študenti zaujímali o dianie v Srbskej pravoslávnej cirkvi a o spoločenské dianie v Srbsku. Na záver prednášky a diskusie odovzdal prof. ThDr. P. Kormanik, PhD., dar pre srbskú školu – ikonu sv. Lukáša, ktorú napísal študent PBF PU Jozef Balberčák. Dekan Akadémie Srbskej pravoslávnej cirkvi podaroval PBF PU ikonu Isusa Christa – kópiu fresky Isusa Christa - ochranca mesta Prizren. Popoludní sa hostia stretli s pedagógmi a zamestnancami fakulty.

V stredu 21. marca delegáciu akadémie prijal vo svojej rezidencii vysokopreosvietený Ján, arcibiskup prešovský a Slovenska, za prítomnosti preosvieteného Tichona, biskupa komárňanského. Vzájomne sa informovali o živote pravoslávnych cirkví na Slovensku a v Srbsku a o spoločných problémoch v súčasnej spoločnosti, ktorými sú sekularizácia, narkománia, pôsobenie siekt a pod.

Hosti v sprievode dekana PBF PU a vладыky Jána prijal tiež rektor PU prof. PhDr. František Mihina, CSc. Hovorili o súčasných problémoch srbskej spoločnosti, o stave v Kosove a Metochii, o PU a Belehradskej univerzite.

Mgr. Vladimír Kocvár, PhD.,
odborný asistent PBF PU

Výstava fotografií z činnosti študentov PBF PU

Srdečne Vás všetkých pozývame na výstavu fotografií z aktivít študentov Pravoslávnej bohosloveckej fakulty (PBF) PU, ktorí v spolupráci s OZ Bratstvo pravoslávnej mládeže na Slovensku - SYNDESMOS a OZ Podajme si pomocnú ruku, koncom minulého roku zorganizovali niekoľko návštev v sociálnych zariadeniach (Detský domov vo Svidníku a Domov sociálnych služieb v Giraltovcích).

Hlavným cieľom týchto aktivít bola podpora sociálnej integrácie a sekundárnej socializácie detí s viacnásobným postihnutím formou športových, kultúrnych a vzdelávacích aktivít. O úspechu týchto návštev svedčia aj samotné fotografie, ktoré je možné vidieť v pondelok až piatok v čase od 9. do 15.00 hod. v priestoroch požičovne Univerzitnej knižnici PU na Partizánskej ulici 1, v sídle Fakulty zdravotníctva PU. Výstava potrvá do konca mája 2007.

Jozef Vorobel

Veriacich vyzvali k väčšej filantropii

Pravoslávni veriaci majú byť viac pripravení na sociálno-charitatívny charakter svojej duchovnej misie v spoločnosti. Takúto výzvu obsahuje poslanstvo, s ktorým sa na veriacich obrátili účastníci XII. snemu Pravoslávnej cirkvi v českých krajinách a na Slovensku. Jeho dvojdňové rokovanie sa konalo 8. a 9. marca v Prešove. Medzi účastníkmi – duchovnými a laikmi – bolo viacero zástupcov Pravoslávnej bohosloveckej fakulty PU.

Kryštof, arcibiskup pražský, metropolita Pravoslávnej cirkvi v českých krajinách a na Slovensku, zvýraznil, že filantropia veriaceho človeka je všeobecne „viacej poučná ako slovo“.

Hlavnú tému snemu venovali pôsobeniu pravoslávnej cirkvi v tretom tisícročí. Podľa Jána, arcibiskupa prešovského a Slovenska, bolo najdôležitejšie odpovedať na otázku ako zabezpečiť život pre cirkev. „Až nebudeme sa starať o našich veriacich, rozplynú sa,“ varoval arcibiskup Ján. Na sneme, ktorý sa schádza raz za šesť rokov a je najvyšším vieroučným, ústavodárnym, správnym a cirkevnokánonickým orgánom cirkvi, sa preto v tomto zmysle venovali aj intenzívnejšiemu pôsobeniu cirkvi medzi mladými ľuďmi.

Snem sa uzniesol, aby sa farnosť viac venovali práci s mládežou. Prijal tiež uznesenie, aby na podporu

prehlbenia duchovnosti v pravoslávnej cirkvi vzniklo viac nových kláštorov. Jeden z nich by mal začať fungovať ako obnovený v obci Ladomirová v okrese Svidník. Na lepšie zviditeľnenie celej cirkvi založia Tlačovú agentúru pravoslávnych.

Metropolita Kryštof zvýraznil, že Pravoslávna cirkev v Česku i na Slovensku ako jedna z mála historických cirkví početne rastie. Potvrdil, že sa objavujú potreby zriadiť viac eparchií, ako ich je dnes - v Česku so sídlami v Prahe a v Olomouci a na Slovensku v Prešove a v Michalovciach. „Zriadenie biskupstva je však zložitá hospodárska otázka, preto sme zatiaľ žiadne uznesenie v tejto otázke pre najbližšie obdobie neprijali,“ poznamenal.

Prí posledných sčítaniach obyvateľov ČR a SR si pravoslávne vyznание uviedlo vyše 25 tisíc občanov Česka a vyše 50 tisíc občanov SR. (jn)

V Nižnom Novgorode sa konala konferencia o vzťahu cirkiev a problémy súčasnej komunikácie

V septembri minulého roka Katedra rusistiky Inštitútu rusistiky, ukrajinských a slavistiky Filozofickej fakulty PU usporiadala medzinárodnú konferenciu *Итадание эквивалентности III*. Na jednej strane umožnila vymeniť si skúsenosti v oblasti skúmanej problematiky *Язык правды и лжи*, na strane druhej sa v kuloároch zrodil zaujímavý projekt a naznačili sa perspektívy spolupráce. Počas konferencie sa stretli doc. I. V. Bugajevová, CSc., dekanka Filologickej fakulty Pravoslávnej Svjato-Tichonovskej humanitnej univerzity v Moskve, doc. J. V. Plisov, CSc., ktorý pôsobí na dvoch vysokých školách filologickej zamerania a na Pravoslávnom kňazskom seminári v Nižnom Novgorode a Mgr. A. Petriková, PhD. Rozhodli sa usporiadať konferenciu v N. Novgorode, štyri a pol hodiny cesty vlakom od Moskvy.

Myšlienka padla na úrodnú pôdu a 4. až 7. februára som mala česť byť v N. Novgorode na medzinárodnej vedecko-praktickej konferencii po názvom *Церковь и проблемы современной коммуникации*.

Potrebnosť organizovať konferenciu na pôde seminára je zrejme reflexiou na udalosti za posledné obdobie. Ruská pravoslávna cirkev sa aktívne podieľa na spoločenských podujatiach, živo sa zaujíma o problémy v spoločnosti a rada pomáha ich riešiť. V danom prípade Pravoslávny kňazský seminár sa rozhodol podporiť lingvistov, ktorí sa zaoberajú náboženskou tematikou. Je to pozitívny signál zo strany Ruskej pravoslávnej cirkvi, je otvorená voči iným a ponúka priestor pre svetských vedcov, aby sa zaoberali „nesvetskými“ témami. Môže to upevniť úctu k veriacim, tolerantnosť k ich citom, ktoré sa zakladajú na trpezlivosti a na poznanií reálií náboženského života.

Často problémy náboženskej komunikácie sú spojené s existenciou nevyriešených alebo nedostatočne

preskúmaných otázok v oblasti bohoslužobného jazyka, prekladov bohoslužobných textov, výkladu sakrálnych textov. Naposledy bola usporiadaná podobná konferencia u nás - na Pravoslávnej bohosloveckej fakulte PU. Je zrejme, že otázky praktického bohoslovie sú páliivé a vytvárajú sa tímy, ktoré sú zložené z teológov, jazykovedcov, historikov, filozofov. V tomto smerovaní bola aj usporiadaná konferencia v N. Novgorode. Cieľom podujatia bolo spojiť sily vedcov z rôznych oblastí a vytvoriť jediný konceptuálny smer, ktorý je špecifický cirkevným chápaním skúmanej problematiky.

Konferenciu otvoril prorektor pre pedagogickú a výchovnú činnosť arcibiskup doc. A. Mjakinin, CSc. Po privítaní účastníkov konferencie sa slova ujala docentka Bugajevová, ktorá nastolila niekoľko perspektívnych metodologických koncepcií vo výskume náboženskej komunikácie.

Dalšou vystupujúcou bola prof. O. A. Prochvatilovová, DrSc., z Volgogradskej štátnej univerzity. Sústredila sa na cirkevnú kázeň ako ústredný žáner náboženskej komunikácie.

Chápe cirkevnú kázeň ako reč náboženského a zároveň výchovného charakteru, ako ústredný žáner. Je to text, vyznačujúci sa dôležitým obsahom pre veriacich „поведать и разъяснить слушающим учение Иисуса Христа“ (Христианство 1995, II, 401).

Podobnú tému si zvolila aj autorka týchto riadkov. V príspevku K otázke o lexikálnych prostriedkoch súčasnej pravoslávnej kázne uviedla charakteristické príznaky cirkevno-bohosloveckej reči, vyčlenila tematické skupiny, označené v slovníkoch ako slova, patriace do náboženskej sféry. R. Baičová, CSc., z Ústavu srbštiny Srbskej Akadémie vied sa zaoberala liturgickým diskurzom a jeho komunikačnou funkciou. Doc. J. V. Plisov, CSc., zo Štátnej lingvistickej univerzity a zároveň z Nižnegorodského Duchovného seminára rozoberal cudziu reč ako intertextuálnu štylistickú črtu kazateľského žánru.

Kazateľ M. Maslakov z Nikolo-Ugreškého Pravoslávneho Duchovného seminára analyzoval súčasné tendencie v homilitike. Plenárne zasadnutie spestril M. Voznica z Berlínskej eparchie. Pútavo rozprával o gimnografických textoch na počesť západných svätcov.

Na druhý deň konferencia pokračovala v dvoch sekciách - žáner v aspekte súčasnej náboženskej komunikácie a jazykové osobitosti náboženských textov.

Okrem vystúpení a živých diskusií počas zasadnutí účastníci si pozreli múzeum seminára, Blahoveščenský kláštor, stretli sa s pracovníkmi vzdelávacieho centra Glagol. Veľmi prínosná bola aj pútnická cesta do Svjato-Troického Serafimo-Divejevského kláštora.

Z konferencie bude vydaný zborník príspevkov.

Mgr. Anna Petriková, PhD.

Interview s Mgr. Michalom Šimom o Rádiu PaF

S manažérom Rádia PaF Mgr. Michalom Šimom hovoríme o minulosti a prítomnosti rádia, ktorého vysielanie je určené študentom ubytovaných na internáte PU.

Aká je história vzniku Rádia PaF?

- Rádio PaF vzniklo pred dvanástimi rokmi, po pretransformovaní IRŠ rádia, ktoré malo od svojho vzniku zapísaných už niekoľko desaťročí na dnešné Rádio PaF. Presný názov rádia je odvodený zo skratiek slov Pedagogicko a Filozofické rádio. V čase vzniku názvu rádia ešte neexistovala FHPV. Za tie roky čo Rádio PaF existuje, sa v ňom vystriedalo mnoho ľudí, ktorí neskôr pracovali aj v slovenských profesionálnych rádiách, alebo iných médiách. Spomeniem len niektorých: Jozef Benedik - Rádio Východ, Marcel Hamza - rádiá Flash/Východ, Renáta Cenková - Rádio Východ, Matúš Vencúrik - Rádio Východ, dnes pôsobí v Kiss Rádiu, Pavol Janič - TV Vega, Milan Ambróz - Flash/Fun rádio, Katarína Vargová - Rádio Flash, Matúš Jaco - Kiss Rádio, Milan Zimnýkoval -

Flash/Fun rádio.

Čo tvorí organizačnú štruktúru rádia?

- V súčasnosti pôsobí v rádiu 9 moderátorov/moderátoriek, 6 technikov a webmajster. Rádio riadi vedenie, ktoré pozostáva z vedúceho rádia, vedúceho technikov, vedúcej moderátorov a tajomníka/manažéra. Súčasťou úlohy vedúceho a tajomníka/manažéra Rádia PaF je tiež získavanie finančných prostriedkov z rôznych grantov. Vedúcim rádiu je Matúš Vencúrik, vedúcou technikov je Jana Cibul'ková, vedúcou moderátorov je Eva Peknušáková a funkciu tajomníka vykonávam ja.

Rádio PaF je známe rôznymi aktivitami. Prosím, porozprávajte nám o realizovaných a plánovaných akciách.

- Rádio už niekoľko rokov pravidelne organizuje akciu pod názvom

24-ka Rádia PaF. Termín konania akcie síce nie je pravidelný, ale o túto akciu je medzi študentmi veľký záujem. Doteraz sa vždy konala v Prešove. V roku 2004 na nej vystúpili napríklad Marián Čekovský, Love 4 Money, v roku 2005 si na 24-ke rádia PaF zahrali Heřenine oči, Chiki liki Tu A, Bobová diéta. V septembri 2006 sme uskutočnili aj promoakciu mimo Prešova, a to v Bardejove, na Radničnom námestí, na ktorej vystúpili TŠ Kesel, ZUŠ M. Vileca, country skupina Doliňáci a finalista súťaže Slovensko hľadá Superstar Martin Kraus. Okrem toho sme boli spoluorganizátormi Dní študentstva v rokoch 2005 a 2006. V tomto roku plánujeme tiež 24-ku Rádia PaF, okrem toho opäť akciu v Bardejove a to okolo 21 septem'ra.

V rádiu sa prednedávnom konal konkurz. Aký bol jeho cieľ?

- Konkurz sa konal 17. apríla a z uchádzačov sme si vybrali šty-

roch nových technikov, jedného webmajstera a jednu moderátorku. Týmto konkurzom sa nám podarilo vyriešiť problém s nedostatkom technikov, ale ešte by sme chceli do konca semestra uskutočniť jeden konkurz na získanie nových moderátorov, moderátoriek.

Za rozhovor ďakuje Martina Šimková, 2 roč. FF PU

Kontakty do rádia PaF:
IRŠ Rádio PaF, Ul. 17 novembra
13, 080 01 Prešov,
<http://pafradio.unipo.sk>,
e-mail: pafradio@unipo.sk,
ICQ: 341221043

Skončil sa ďalší vzdelávací kurz projektu Vzdelávanie a príprava uchádzačov o zamestnanie v PSK

Za účelom rozvoja miestnej zamestnanosti Prešovského samosprávneho kraja (PSK) je v rámci sektorového operačného programu Ľudské zdroje realizovaný projekt spolufinancovaný Európskou úniou (EÚ) pod názvom Vzdelávanie a príprava uchádzačov o zamestnanie v PSK pod reg. číslom 2004/1.3/01/013. Hlavnou aktivitou projektu je vzdelávací kurz - Rozvojový koordinátor obce. Na základe neradostnej bilancie zaradenia PSK v rámci SR ako najzaostalejšieho, je cieľom kurzu odborná príprava a výbava frekventantov takými kompetentnosťami, ktoré môžu byť ďalej využité pri rozvojových aktivitách obce a hlavne pri aktivizovaní občanov na prácach v obci.

V septembri 2006 začala PU v poradí druhý vzdelávací kurz Rozvojový koordinátor obce. Na základe spolupráce s Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny v Prešove a vo Vranove nad Topľou a v spolupráci so starostami obcí boli do kurzu zaradení evidovaní nezamestnaní. Tak ako predchádzajúci kurz aj tento bol členený na modul teoretický a teoreticko-praktický.

Naplnenie úlohy teoretického modulu pre frekventantov spočívalo v získaní základných teoretických poznatkov z oblasti ekonomiky, práva, manažmentu, IKT, regionálnej politiky SR a EÚ. Jeho realizácia prebiehala v súlade so študijným programom v priebehu mesiacov september až november 2006. Ukončilo ho kolokvium na overenie a upevnenie teoretických poznatkov. Predmetom overenia boli najmä poznatky z ťažiskových predmetov ako Ekonomika a manažment verejnej správy, Regionálna ekonomika, Manažérska ekonomika, Finančný manažment a finančná analýza, Právo - ústavné, obchodné, občianske, živnostenské, pracovné.

V rámci druhého modulu vzdelávacieho kurzu, ktorý bol orientovaný teoreticko-prakticky, boli frekventanti oboznámení s poznatkami z manažmentu projektov a z projektovej činnosti v PSK. Celá ďalšia výučba prebiehala formou individuálnych

konzultácií s lektormi kurzu, expertmi a so starostami obcí. Jeho nosná orientácia spočívala v schopnosti frekventantov transformovať teoretické poznatky do praxe riešením praktických úloh z manažmentu projektov. Získanie absolútoria je podmienené úspešnou obhajobou záverečnej práce. Frekventanti vzdelávacieho kurzu spracovali projekty, resp. projektové zámery z vybranej oblasti, ktorá sa javí ako problémová v mikroregióne. Obhajoba sa konala 30. marca na pôde PU pred komisiou lektorov, expertov, zástupcu partnera projektu PSK a zástupcu starostov obcí zo Združenia obcí hornej Torysy. Záverečné práce úspešne obhájilo 24 frekventantov kurzu. Pri predstavovaní jednotlivých projektov odzneli mnohé zaujímavé a pre dnešok vysoko aktuálne témy, ktoré v mnohých prípadoch sú výsledkami ich vlastných skúseností.

Zvýšenie kvalifikácie sociálnych pracovníkov, zamerané na zvýšenie sociálnej a odbornej kompetentnosti sociálnych pracovníkov v záujme udržania statusu profesionálneho pracovníka. Zmobilizovanie sociálnych pracovníkov k rozvoju sociálnych kompetentností a nadobudnutiu sociálnych zručností, odbornej pripravenosti je poznačené vysoko aktuálnou podporou celoživotného vzdelávania.

Montáž kolektorov v rómskom

komunitnom centre Prešov - Solivar, riešenie neustále aktuálneho problému sociálnej situácie rómskych rodín v konkrétnej komunite Prešov - Solivar so zameraním na zníženie prevádzkových nákladov na vykurovanie a ohrev vody v budove, v ktorej je komunitné centrum, materská škola pre rómske deti a priestory pre aktívnu činnosť Rómov.

Rozšírenie súčasných výrobných kapacít zriadením chránenej dielne predstavuje aktivity smerujúce k zriadeniu chránenej dielne spoločnosti ARIAS PLUS, s. r. o. Zámerom tohto projektu je predovšetkým snaha znížiť fyzický a psychický úpadok telesne postihnutých občanov pri ich vyradovaní z pracovného procesu a tým oddeľovaní od bežného života. Výsledkom bude zapojenie zvýšeného počtu týchto občanov do pracovného procesu a tým podnietenie ich fyzického a psychického rozvoja.

Zaškoľovanie rómskych detí pred vstupom na ZŠ rieši aktuálnu problematiku potreby prípravy rómskych detí na výchovno-vzdelávací proces a tým následné skvalitnenie školskej dochádzky. Cieľom je nadobudnutie základných hygienických návykov, rozvíjanie manipulačných schopností, rozvíjanie slovnej zásoby. Základné samozrejmosti nevyhnutné na etablovanie sa týchto detí v školskom procese, výsledkom ktorého je predpoklad zmeny spôsobu života.

Poznajme sa navzájom razí myšlienku vzájomného poznávania sa susedných regiónov, ich kultúr, tradícií, prírodných krás. Naplnenie tohto projektu spočíva v organizovaní medzinárodnej poznávacej kultúrno-historickej trasy v prihraničnej oblasti Slovenska, Poľska a Česka pre mládež s cieľom vzájomného

poznávania sa a upevňovania vzťahov občianskym združením Spolu v Európe. Poukázanie na podstatu potreby podpory a vyhľadávania možnosti pozdvižnutia regiónov s nedostatočne rozvinutou technickou infraštruktúrou najmä prostredníctvom voľno časových aktivít ako je turizmus, eko-turizmus, agro-turizmus.

Montážna linka na výrobu bubnových bŕzd BU 200x32 rieši otázku zabezpečenia požadujúceho zvýšenia výroby bubnových bŕzd daného typu pre organizáciu VAP, s. r. o., Prešov. Rozvíja myšlienku návrhu montážnej linky pre poloautomatickú montáž brzdových ústrojenstiev s podrobným zabezpečením konštrukčnej dokumentácie a možnosťami realizácie jednotlivých fáz.

Bolo spracovaných a na obhajobách odznelo veľa ďalších vysoko aktuálnych tém reagujúcich na problémy dneška, ako napr. snaha eliminovať rozdiely hľadania zamestnania u mužov a žien s ambíciou posilnenia schopností žien pri hľadaní zamestnania v tvrdej konkurencii spojené s problematikou zamestnávania matiek; snaha riešiť územné plány rozvoja obcí v konfrontácii s otázkou publicity aktivít samosprávy; otázka obecnej infočesne; potreba rekreačno-sportových areálov, ski-parkov; riešenie poskytovania opatrovateľských služieb a pomoci deťom z rodín v hmotnej núdzi. Sú to myšlienky na prvý pohľad také samozrejme, s ktorými sme konfrontovaní denne, a predsa ostávajú nepovšimnuté. Niekoľko mesačný kurz dokázal vyburcovať človeka a z tmy pasívnosti na scénu vystúpil tvorca - aktívnosti.

Mgr. Kristína Jánošová,
manažérka pre publicitu projektu

Aktuálne výzvy Agentúry na podporu výskumu a vývoja

Informácie o otvorených výzvach Agentúry na podporu výskumu a vývoja (APVV) nájdete na stránke www.apvv.sk. Momentálne sú otvorené výzvy pre podávanie návrhov na spoločné projekty vedecko-technickej spolupráce medzi pracoviskami SR a príslušnej krajiny:

Slovensko - Francúzsko 2007. Trvanie výzvy: 15. marec až 15. máj 2007

(<http://www.apvv.sk/vyzvy/vyzva-francuzsko/main.php>).

Slovensko - Ukrajina 2007. Trvanie výzvy: 13. apríl až 13. jún 2007

(<http://www.apvv.sk/vyzvy/vyzva-ukrajina/main.php>).

Uvedené projekty sú vypísané na základe vzájomných dohôd medzi SR a príslušnou krajinou o vedecko-technickej spolupráci. Tematické oblasti výskumu nie sú priorityne definované. Predkladať možno návrhy projektov zo všetkých oblastí výskumu a vývoja s dobou trvania dva roky na základe spoločných výskumno-vývojových aktivít. Projekty sú zamerané výlučne na mobilitu osôb za účelom riešenia spoločného výskumu.

Žiadosti projektov sa podávajú elektronicky prostredníctvom on-line systému.

Bližšie informácie získate na príslušných internetových stránkach alebo priamo cez hlavnú stránku agentúry www.apvv.sk. (Všetky informácie nájdete aj na internetovej stránke Rektorátu PU - Veda a výskum - <http://www.unipo.sk/index.php?sekcia=veda-a-vyskum&id=32>).

Mgr. Nicole Removčíková,
Útvar prorektorky PU pre vedu a doktorandské štúdium

Zomrel zakladateľ časopisu PU

Zakladateľ časopisu PU a dlhoročný vysokoškolský učiteľ doc. PhDr. Michal Rusinko, CSc., už nie je medzi nami. Opustil nás začiatkom tohoročnej jari po dlhšej chorobe, ale v pozhnanom veku vyše 70-ročný. Docent Rusinko sa nezmazateľne zapísal do histórie prešovskej časti UPJŠ i novozriadenej PU. Svojím optimizmom, svojim prístupom k životu. Do Prešova prišiel z Bardejova, kde dlhé roky viedol redakciu Poddukelských novín.

Vedúcim redaktorom časopisu PU a predsedom redakčnej rady bol od prvého čísla, ktoré vyšlo na jeseň roku 1997 až po číslo 12 z decembra 2003.

Čeť jeho pamiatke! (red)

Udialo sa v UK

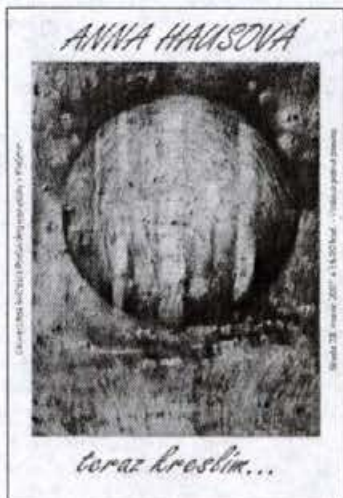

14. marca

- seminár František II. Rákoci v uhorských, maďarských a slovenských dejinách, podujatie v centrálnej študovni Univerzity knižnice (UK) PU pripravila Katedra archívniectva a pomocných vied historických Inštitútu histórie Filozofickej fakulty PU a samotná UK

27. marca – 31. marca

- 8. ročník Týždňa slovenských knižníc s mottom Knižnice pre všetkých, UK PU v jeho rámci pripravila dotazníkový prieskum - Informačná gramotnosť používateľov akademických knižníc, skúšobný prístup do databáz PROQUEST CSA ILLUMINA, ktorá pokrýva humanitné vedy, prírodné vedy, spoločenské vedy, techniku, technológie a inžinierstvo, medicína (<http://www.aip.cz/produkt.php?produkt=2927>) a uviedla novú verziu knižničného systému ALEPH do plnej prevádzky, v programe bolo viacero výstav (napr. Anny Hausovej, vid' plagát)

a 31. marca kvalifikačný turnaj na Majstrovstvá SR v scrabble

5. apríla

- predajná výstava zahraničných odborných kníh NURSING & HEALTH SCIENCE renomovaných vydavateľstiev Anshan, Bailliere Tindall, Blackwell Science, Elsevier, F.A. Davis, Haworth Press, Human Kinetics, Churchill Livingstone, IOS Press, John Wiley, Lippincott Williams & Wilkins, McGraw-Hill, Mosby, Open UP, Oxford UP, Palgrave, Prentice Hall, Routledge, Saunders, zorg. UK PU a akademické knihkupectvo Malé centrum v študovni UK2, Partizánska 1, na vystavené knihy, zakúpené, resp. záväzne objednané v priebehu výstavy bola poskytnutá zľava 10 percent

(red)

V Ríme sa konala Ďakovná púť gréckokatolíkov

V Ríme sa konala Ďakovná púť gréckokatolíkov pri príležitosti 80. výročia biskupskej konsekrácie blahoslaveného prešovského biskupa mučeníka Pavla Petra Gojdiča, OSBM. V piatok 23. marca v Chráme sv. Antona Veľkého v Pápežskom kolégiu Russikum slávilí pútnici svätú liturgiu vopred posvätených darov.

Tomuto oficiálnemu začiatku však predchádzala účasť vладыky Jána Babjaka, SJ, prešovského eparchu, a bohoslovcov z Gréckokatolíckeho kňazského seminára blahoslaveného biskupa Pavla Petra Gojdiča v Prešove na generálnej audiencii Svätého Otca Benedikta XVI. Pri osobnom stretnutí ho vладыka pozdravil v mene všetkých pútnikov, ktorí v tom čase boli na ceste do Ríma. Odovzdal mu aj ikonu Trpiaceho Krista, ktorú pre túto udalosť napísala Emília Dankovčíková z Košíc. Bohoslovci dostali príležitosť, aby Svätému Otcovi zaspievali. S nadšením predniesli výzvu k pozhnaniu Ispolati Despota (Požehnaj Vладыka). Benedikt XVI. potom po slovensky okrem iného povedal: „Zo srdca pozdravujem slovenských pútnikov. Osobitne Slovenskú katolícku misiu v Ríme, ako aj seminaristov z Gréckokatolíckeho kňazského seminára blaženého Pavla Gojdiča v Prešove. Bratia a sestry! Vaša púť k hrobom svätých apoštolov nech vás naplní novým zápalom na ceste evanjeliového svedectva. Žehnám vás a vaše rodiny!“ Vo štvrtok večer ešte pred oficiálnym začiatkom púte, otec biskup slávil s bohoslovcami z prešovského kňazského seminára svätú liturgiu v Russiku, pri ktorej v homílii hovoril o pokání.

Liturgiu vopred posvätených darov predsedal vладыka Ján Babjak, SJ za účasti kardinála Tomáša Špidlíka, vладыky Ladislava Hučka, pražského apoštolského exarchu, vладыky Eugena Kočiša, emeritného pomocného biskupa z Prahy, pátra Lojza Cvikla, SJ, rektora Pápežského kolégia Russikum v Ríme, prof. pátra Cyrila Vasil'a, SJ, dekana Fakulty východného kánonického práva na Pápežskom východnom inštitúte v Ríme, takmer štyridsiatich kňazov a množstva pútnikov, medzi ktorými bol prítomný aj slovenský eurokomisár Ján Figel' a veľvyslankyňa SR pri Svätej stolici Dagmar Babčanová zastupoval jej manžel Stanislav Babčan.

Homíliu predniesol páter C. Vasil', SJ. Zameral sa na fenomén putovania a na jeho zmysel.

Ďakovná púť gréckokatolíkov pokračovala v sobotu 24. marca archijerejskou svätou liturgiou v Bazilike Santa Maria Maggiore. Hlavným slúžiteľom bol vладыka J. Babjak, SJ. Koncelebrovali biskupi L. Hučko, pražský apoštolský exarcha E. Kočiš, emeritný pomocný biskup z Pražského apoštolského exarchátu, spolu s viac ako päťdesiatimi kňazmi.

Stovkám pútnikov sa v homílii prihovoril kardinál T. Špidlík. Venoval sa v nej historickému prierezu cyrilometodskej úcty, mariánskej úcte a hlbšiemu zmyslu putovania do Ríma. Môže nim byť jedine Kristus, povedal kazateľ. Ďalej okrem iného zdôraznil: „Sme tu blízko obrazu Bohorodičky. Každý z nás má úlohu Bohorodičky. Každý z nás má zrodiť Krista. Ako to urobiť? Každým dobrým skutkom prichádza Kristus na tento svet. Kde je dobro, tam je Kristus.“

Na slávnosti sa zúčastnila aj veľvyslankyňa SR pri Svätej stolici D. Babčanová s manželom a apoštolský protonotár Mons. Jozef Král', kanonik kapituly baziliky.

Pred slávnosťou pozdravil prešovského eparchu, a cez neho všetkých pútnikov, rektor baziliky kardinál Bernard Francis Law, ktorý povedal, že táto návšteva gréckokatolíckych veriacich a slávenie byzantskej svätej liturgie je novou nádejou pre ďalšie budovanie vzťahov medzi Východom a Západom. Táto bazilika je oslavou Efeského koncilu. Tu prichádzajú východní kresťania, aby si uctili Matku Božiu, povedal ešte kardinál.

Vyvrcholením Ďakovnej púte gréckokatolíkov bola v nedeľu 25. marca na Námestí sv. Petra v Ríme modlitba Anjel Pána so Svätým Otcom Benediktom XVI. a popoludní archijerejská svätá liturgia v Bazilike sv. Klementa, na ktorej sa zúčastnilo približne 600 pútnikov.

Svätý Otec pozdravil pútnikov slovami: „Srdečne pozdravujem gréckokatolíckych pútnikov zo Slovenska. Bratia a sestry, spolu s vami ďakujem Bohu za blaženého biskupa a mučeníka Pavla Gojdiča, ktorý pred osemdesiatimi rokmi prijal biskupskú vysviacku v rímskej Bazilike svätého Klementa. Príklad jeho hrdinského života nech vás posilní vo vernosti Bohu a Cirkvi. Prajem vám požehnaný pobyt v Ríme. S láskou vás žehnám. Sláva Isusu Christu!“ Gréckokatolíci Svätému Otcovi zaspievali Mnohaja, blahaja Ľita!

V Bazilike sv. Klementa homíliu predniesol kardinál Jozef Tomko. Vysvetlil, že blahoslavený biskup mučeník P. P. Gojdič si cieľavedome zvolil túto baziliku na svoju biskupskú vysviacku, „ktorá sa udiala práve pred osemdesiatimi rokmi, 25. marca 1927, na sviatok Zvestovania Panne Márii, na ktorý pripadalo 1100. výročie narodenia sv. Cyrila. Bola to významná voľba: Rím, pápež sv. Klement, pamätné výročie sv.

Cyrila a naviazanie na cyrilometodskú tradíciu. Biskup Gojdič chcel tým čosi povedať už pri svojej biskupskej vysviacke. Osoba biskupa mučeníka Pavla Petra je nám akoby svetlým majákom za tmavej noci“. Potom priblížil pútnikom jeho život a mučnickú smrť. Zdôraznil, že bol pochovaný v hrobe bez mena, pod jednoduchým číslom 681. „Takzvaný humánný režim takto zbavoval ľudí slobody, cti, zdravia, ľudskej dôstojnosti a práv, ba aj života a dokonca pamiatky po smrti, aby sa ani len meno vážna nezachovalo.“ Pripomenul, že „4. novembra 2001 mnohí z nás boli svedkami, keď ho Ján Pavol II. na Námestí sv. Petra vyhlásil za blahoslaveného. Jeho obraz sa objavil na priečelí Baziliky sv. Petra a jeho osobu si dnes uctieva celá Katolícka cirkev. Väzeň číslo 681 má dnes svoje meno, česť i úctu, ktorá mu patrí. Boh sa nedá zahanbiť!“ V nasledujúcich slovách prešiel do prítomnosti, kedy sa na Slovensku a v susedných krajinách chce zničiť dôvera veriacich vo vlastných biskupov a kňazov. „Mnohí viete, aké tlaky vyvíjali nepriatelia Cirkvi v minulosti. Vieme aj to, že nie všetci mali hrdinskú silu našich mučeníkov. Teraz však sa znovu útočí na jednotu Cirkvi. Ti, čo boli prenasledovatelia, sú znovu hrdinami... Ich obeť sa stali vinníkmi! Ozvite sa konečne proti hanebnej kampani, namierenej u nás, ale aj v susedných krajinách, proti Katolíckej cirkvi s úlisným zámerom ukradnúť vám jednotu a vzájomnú dôveru najmä ku kňazom a biskupom.“

Na slávnostnej archijerejskej svätej liturgii, ktorej predsedal prešovský eparcha J. Babjak, SJ a koncelebrovali pražský apoštolský exarcha L. Hučko, vojenský ordinár biskup František Rábek, emeritný pomocný biskup z Pražského apoštolského exarchátu E. Kočiš a viac ako šesťdesiat kňazov, medzi ktorými boli aj slovenskí kňazi pôsobiaci v Ríme, bol prítomný aj kardinál T. Špidlík, veľvyslankyňa SR vo Vatikáne D. Babčanová s manželom a veľvyslanec SR v Taliansku Stanislav Vallo.

Otec biskup J. Babjak, SJ, v závere slávnosti poďakoval všetkým vzácnym hosťom, ako aj všetkým pútnikom za účasť na púti a pozval prítomných k jednote a láske, k hodnotám, ktoré sú pre nás odkazom mučeníka P. P. Gojdiča.

Spevom jednotlivé slávenia doprevádzal Katedrálny zbor sv. Jána Krstiteľa z Prešova pod vedením Valérie Hricovovej a bohoslovci Gréckokatolíckeho kňazského seminára bl. biskupa P. P. Gojdiča z Prešova.

ThDr. Lubomir Petrik, PhD.,
odborný asistent GTF PU

V Prešove sa kňazi stretli na kňazskom dni

V Prešove sa v dvoch termínoch uskutočnil Kňazský deň Prešovskej gréckokatolíckej eparchie. V stredu 7. marca pre kňazov z protopresbyterátov Bardejov, Banská Bystrica, Bratislava, Nitra, Poprad, Prešov, Sabinov, Stará Ľubovňa a Žilina a vo štvrtok 15. marca z protopresbyterátov Humenné, Medzilaborce, Snina, Stropkov, Svidník, Vranov nad Topľou – Čemerné a Vranov nad Topľou.

V oboch termínoch sa kňazský deň začal archijerejskou svätou liturgiou v Katedrále sv. Jána Krstiteľa v Prešove. Homíliu predniesol vладыka Ján Babjak, SJ. Okrem iného povedal: „Dostali sme ako kňazi od Pána Boha veľa. Povolanie ku kňazstvu je veľmi veľký dar. Ako ho rozvíjame? Som horlivý v kňazskej službe, alebo som sa stal len rutinérskym vykonávateľom svojej práce? Ale kňazstvo nie je zamestnanie. Je to služba, povolanie a poslanie. Celoživotné. Sme povolani nielen veriacich, ale aj seba orientovať na Boha, na večný cieľ. Preto nie svoju, ale Božiu vôľu máme plniť. Poznávame ju cez Cirkev, cez biskupa“. Vладыka svätú

liturgiu slávil na úmysel za kňazov Prešovskej eparchie, aby stále plnili Božiu vôľu.

V pracovnej časti kňazského dňa s prednáškou vystúpil doc. PhDr. Peter Žeňuch, PhD., riaditeľ Slavistického ústavu Jána Stanislava Slovenskej akadémie vied v Bratislave. Oboznámil kňazov s terénnym výskumom cyrilských a latinských pamiatok byzantskej tradície v Prešovskej eparchii.

O kňazskej identite vo svojej prednáške hovoril o. RNDr. Jozef Voskár. S viacerými skutočnosťami kňazskej služby a života Prešovskej eparchie kňazov zoznámil otec biskup. Záver patril diskusií. *Lubomír Petrik*

Slávnosť v Bazilike v Ľutine

Pri príležitosti sviatku Katedry sv. apoštola Petra slávil v sobotu 24. februára prešovský eparcha Ján Babjak, SJ archijerejskú svätú liturgiu v Bazilike Zosnutia Presvätej Bohorodičky v Ľutine. Je to najväčšie pútnické miesto Prešovskej gréckokatolíckej eparchie.

Na slávnosti sa zúčastnili aj bohoslovci z Gréckokatolíckeho kňazského seminára blahoslaveného biskupa P. P. Gojdiča v Prešove a veľa mladých ľudí, z ktorých niektorí, napr. z farnosti Červená Voda, putovali do Ľutiny peši.

Otec biskup sa v homílii zameral na útoky proti Cirkvi. Mňa prenasledovali, budú prenasledovať aj vás, tlmočil slová Ježiša Krista, ktoré povedal na adresu svojich učeníkov. Pozval všetkých dôverovať Bohu a Cirkvi. Slávnosť bola zakončená pápežskou hymnou. *(I p)*

Do kňazského seminára zavítal otec Michal Maslej

mi potešila. Jeho slová každý počúval so záujmom, pretože otec Michal je posledným žijúcim priamym svedkom atentátu na blahoslaveného vладыku Teodora Romžu. Ten sa udial 27. októbra 1947 na Zakarpatskej Ukrajine medzi dedinkami Ivanovci a Lovky. V tom čase bol otec Michal bohoslovcom. Rozprával nám o napadnutí povelu, s ktorým sa vracali s otcem biskupom, o tom ako boli po útoku hospitalizovaní a aj o zavraždení otca biskupa v nemocnici. Spomenul tiež niektoré udalosti, na charakteristiku ktorých sa najlepšie hodí slovo „zázrak“. Otcove spomienky sú aj po mnohých rokoch veľmi živé a silné. Nevychol sa ani dojatiu, ktoré

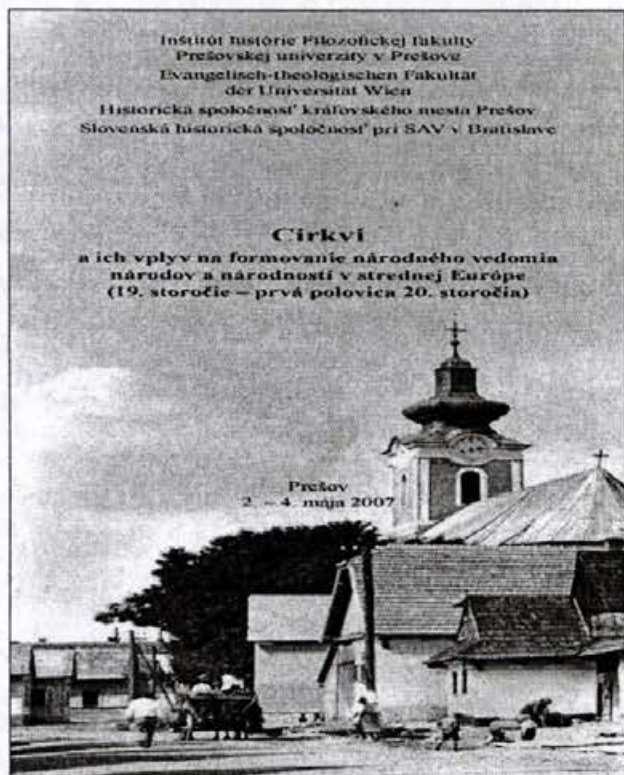
V stredu 21. februára 2007 navštívil Gréckokatolícky kňazský seminár blahoslaveného biskupa Pavla Petra Gojdiča v Prešove otec protojerej Michal Maslej s manželkou. Otec Michal sa narodil v roku 1924 a kňazskú vysviacku prijal tajne z rúk biskupa Chiru v roku 1974. Potom pôsobil ako kňaz v katakombálnej Gréckokatolíckej cirkvi na Zakarpatskej Ukrajine a nakoniec aj na Slovensku. Momentálne je na zaslúženom odpočinku v Košiciach.

Jeho návšteva v seminári nás veľ-

voľal. Jeho myšlienky sa hlboko zapísali do našich srdc.

Po príhovore otca M. Masleja sa ujal slova otec Michal Hospodár, predseda Spolku svätého Cyrila a Metoda, ktorý nás informoval o záujmoch a aktivitách spolku. Všetkých nás pozval k spolupráci. Na záver nám odovzdal pamätný list pri príležitosti 65. výročia založenia a 15. výročia obnovy Spolku svätého Cyrila a Metoda. *Pavol Fenik*

Foto: Autor

Vystavovali fotografie o živote a diele blahoslaveného Pavla Petra Gojdiča

Vernisáž fotografickej výstavy pod názvom Dejinná udalosť Gréckokatolíkov Slovenska, blahorečenie biskupa Pavla Petra Gojdiča v Ríme sa konala 7. marca v Gréckokatolíckom kňazskom seminári blahoslaveného Pavla Petra Gojdiča v Prešove. Táto výstava sa konala pri príležitosti druhej púte gréckokatolíkov do Ríma, pri ktorej gréckokatolícka cirkev ďakovala Bohu za milosť biskupskej vysviacky udelennej dnes už blahoslavenému vладыkovi Pavlovi Petrovi Gojdičovi, OSBM v Ríme pred 80 rokmi.

Túto výstavu zostavil doc. Ing. Viliam Ján Gruska a o životopisné údaje ju doplnil Lukáš Mackovjak. Na 24 paneloch bolo možné vidieť viac ako 120 fotografií a prečítať si niekoľko krátkych textov o živote blahoslaveného, OSBM. Výstavu už videli v Bratislave, Telgarte, Kojšove a inde.

Expozícia bola pre verejnosť prístupná na prízemí Gréckokatolíckeho kňazského seminára blahoslaveného biskupa Pavla Petra Gojdiča v Prešove v pracovných dňoch do 15. apríla. *Text a foto: Pavol Fenik*

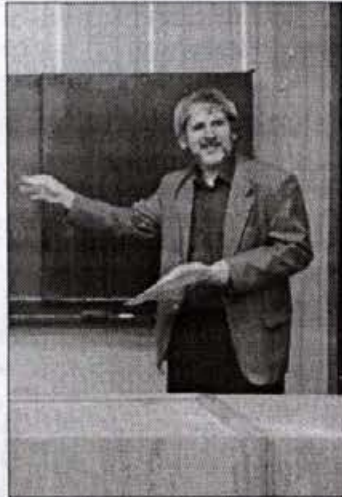

Ján Zambor prednášal, vysvetľoval i recitoval

Na podnet vedenia Inštitútu prekladateľstva a tlmočnictva Filozofickej fakulty (IPT FF) PU prišiel 22. marca do Prešova básnik, literárny vedec, pedagóg a prekladateľ Ján Zambor, autor prekladov najmä zo španielskej a ruskej poézie, ale aj teoretických prác ako napr. *Preklad ako umenie*. Prednášku pod názvom *Kompetencie prekladateľa poézie a preklady Lorcových Cigánskych romanci* ocenili najmä študenti, doktorandi a učelia zaoberajúci sa umeleckým prekladom.

V prvej časti prednášky sa prof. J. Zambor venoval, aj napriek svojmu istému dištancu k všeobecnej teórii prekladu, opozíciám modernizácia – historizácia a naturalizácia – exotizácia. Pri preklade takých veľkých a „ťažkých“ básnikov ako boli náš Hviezdoslav či Španiel Gongora z týchto štyroch javov Zambor upozornil najmä na nevyhnutnosť naturalizácie (pre ktorú mimochodom našiel presnejší termín domestikácia, zdomácnenie alebo privlastnenie), ktorej potreba sa však oslabuje pri preklade iných „zrozumiteľnejších“ básnikov, kde práve naopak stúpa potreba prekladať doslovne, tak reálne ako aj poetiku. Prof. J. Zambor ako stúpenec decentnej modernizácie poukazyval hlavne na dôležitosť charakteru modernizácie a z troch hlavných kompetencií prekladateľa poézie (jazyková, poetologická a básnická) vyzdvihoval najmä básnickú kompetenciu a zmysel pre mieru. Apeloval taktiež na potrebu vytvorenia nových komparatívnych verzológií a poetík ako výsledok práce kolektívu vedcov a za veľkú pomoc prekladateľom považuje komentované vydania básnických zbierok, ktoré sú najmä v Španielsku a Nemecku veľmi obľúbené. Prínos autora je okrem iného aj v klasifikácii metafor, ktorej opodstatnenie je v jeho presvedčení, že istý typ metafor treba prekladať tými istými typmi metafor.

V druhej časti prednášky predstavil svoj vlastný preklad Lorcových Cigánskych romanci, ktorý vyšiel roku 2005 vo vydavateľstve Slovenský spisovateľ. Charakteristické pre túto zbierku sú monoasonancie alebo Zamborov častejšie používaný termín *nepretržitá asonancia*, ktorú predchádzajúci, slovenskí ako aj českí prekladatelia (Žáry, Šimono-

vič, Nechvátal, Čivrný, Uličný) viac alebo menej ignorovali. V oblasti poetologickej obraznosti F. G. Lorcu opäť apeluje na potrebu čo najpresnejšieho transponovania metafor a nezastieranie jeho avantgardnosti. Pri preklade viazaného verša, a teda aj pri preklade Lorcových romanci je Zambor zástancom experimentovania v rytme (rytmické substitúcie), ktoré podľa neho nerobia z prekladov „verklíky“, ale ich naopak osviežujú a spestrujú.

Profesor Zambor uzavrel prednášku myšlienkou, že preklad má byť na úrovni súčasného literárno-vedného poznania a prednesom vlastnej básne - romancie Vlak všetkých, nesúcej sa práve v Lorcovom duchu.

Po prednáške prisľúbil, že v rámci programu IPT FF k nám zavíta častejšie, na čo sa už teraz tešíme. Absolvent Filozofickej fakulty v Prešove UPJŠ v Košiciach je príkladom pre našich študentov v ich ďalšom napredovaní.

Mgr. Lena Jakubčáková,
IPT FF PU
Foto: Autorka

Videokonferenčné podujatie InEduTech 2007 sa konalo po tretíkrát

Dňa 8. februára sa na Fakulte humanitných a prírodných vied (FHPV) PU v Prešove uskutočnil tretí ročník videokonferenčného podujatia III. InEduTech 2007 – Inovácie v edukácii technických odborných predmetov. Ústredná téma znela *Kľúčové kompetencie a technické vzdelávanie*.

Organizátorom podujatia bola Katedra techniky a digitálnych kompetencií FHPV PU. Spoluorganizátormi boli Katedra techniky a technológií FPV UMB v Banskej Bystrici a Katedra techniky a informačných technológií PF UKF v Nitre. V rámci prenosu bola použitá VRVS technológia s paralelným vysielaním pomocou Webcast technológie (Helix RealMediaServer) pre prehrávač RealPlayer.

Videokonferencia mala niekoľko cieľov. Išlo o presadzovanie a prezentáciu inovácií edukačných procesov zameraných na technické vzdelávanie, ktoré preukázateľne znamenajú vedecký prínos v odbore, najmä primerané miesto technickej výchovy vo vzdelávaní tak, ako je tomu vo

vyspelých krajinách sveta a vytvoriť zatiaľ netradičnú platformu pre efektívnu výmenu skúseností a prezentovanie vedeckých poznatkov z oblasti inovácií vo výučbe technických odborných predmetov.

Podujatie bolo určené najmä pre vysokoškolských pedagógov, doktorandov pôsobiacich na fakultách pripravujúcich učiteľov technickej výchovy, pedagógov zaujímavých sa o danú problematiku a pre záujemcov o problematiku technickej vzdelávania.

Na videokonferencii InEduTech 2007 prijali účasť pracovníci z troch domácich a troch zahraničných univerzít (Banská Bystrica, Nitra, Bratislava, Ostrava, Rzeszow a Radoma).
Ing. Oleg Tkáč, PhD.

Oslavovali Deň svätého Patrika

Pravdepodobne najobľúbenejší sviatok všetkých Írov – Deň svätého Patrika (St. Patrick's Day), ktorý každoročne pripadá na 17. marca, si pripomenuli aj študenti Katedry anglického jazyka a literatúry Fakulty humanitných a prírodných vied PU.

Tento populárny sviatok sa oslavuje typickými a zaužívanými spôsobmi na celom svete, a inak tomu nebolo ani u nás.

Študenti 2. ročníka odboru Anglický jazyk a kultúra pripravili popoludnie, počas ktorého priblížili význam patróna Írov – svätého Patrika, ktorý Írom priniesol vzdelanosť, širil vieru a, podľa legendy, vyhnal z Írska všetky hady, ako aj korene a históriu jeho sviatku. Súčasťou podujatia boli aj írské príbehy a legendy, premietanie fotiek z potuliek študentov Írskom, nechýbala ochutnávka tradičných írskych chuťoviek a nápojov, neodmysliteľné trojlístky, ako symbol Írov a všadeprítomná zelená farba, typická práve pre „smaragdový ostrov“ a ešte viac pre Deň sv. Patrika.

Akcia bola prístupná pre akýchkoľvek záujemcov z radov študentov alebo širokej verejnosti.

Torysa v Prešove síce nemala zelenú farbu (ako rieka v Chicagu, ktorá je už tradične na Deň sv. Patrika zelená), nepilo sa zelené pivo, no nálada bola rovnako dobrá a zábava netradičná – presne tak, ako sa na tento sviatok patrí.

PaedDr. Zuzana Zvirinská

Foto: Marek Strachan, 2. roč., KAJL FHPV, odbor Anglický jazyk a kultúra

Otvorili dvere na katedre

Prvý Deň otvorených dverí Katedry anglického jazyka a literatúry Fakulty humanitných a prírodných vied PU sa konal 27. februára. Hlavnou akciou v bohatom programe bola prednáška profesora Carlosa Mortona z Univerzity v Santa Barbare, USA (viac o tejto prednáške v článku doc. Kušníra na s. 11).

V priebehu dňa mali záujemcovia o štúdium na katedre, študenti a pedagógovia stredných škôl, ale aj široká verejnosť možnosť navštíviť prednášky a semináre prebiehajúce na katedre, otestovať si svoju angličtinu, poradiť sa, ako si zlepšiť jazykové schopnosti, zahrať sa rôzne jazykové hry so študentmi a informovať sa o možnostiach štúdia na katedre.

Táto akcia, o ktorú bol značný záujem, založila tradíciu dní, ktoré sa budú opakovať každý rok.

PaedDr. Zuzana Zvirinská

O tridsiatich červených kabátkoch alebo Ako to bolo pri hľadaní v lavíne

Kde bolo, tam bolo, bol jeden zasnežený kus krajiny. Všetko tam bolo čisté, biele a žiarivé, preto mu ľudia dali meno Jasná. Perinbaba sa v marci na Jasnej konečne usadila a unúvala sa ju zasnežiť. (Stálo nás to plno pálenky a údenáčov, dokonca dvakrát zvýšila taxu za sneh, kým sme sa konečne dohodli, potvora jedna chamtivá!) A zrazu, kde sa vzali, tu sa vzali, vyšplhalo sa nahor tridsať červených kabátkov (v hlavnej úlohe prváci – nádejní mladí zdravotníckí záchranári z PU v sexy červených uniformách; bez nároku na honorár, pozn. autorky). S vyplazenými jazykmi vliekli na chrbtoch svoje skromné majetky do kopca a nič ich nemohlo zastaviť. Hneď na druhý deň sa s rovnakým odhodlaním spúšťali na lyžiach smerom dolu. Jeden z nich, isto-iste vášnivý milovník prírody, dokonca neodolal, aby na záver svojej bravúrnej jazdy neobjal hrdý tichý tatranský strom. Alebo to bude tým stromom? Skočil Ti do cesty, však, Jarko?

Sondovanie. Heslo dňa: „Ty picháš, ja kopem!“

Perinbaba sa nevzdávala. Dopriala nám niekoľko slnečných lúčov na úvod a potom sa rýchlo prepracovávala cez neprijemný vietor, sneženie a snehopršanie až k úplnej mokrej zrade. Tridsať červených kabátkov sa muselo večer čo večer túliť k radiátorom a poriadne sa hydratovať na ďalší deň. Mienili sme tento súboj so živlami aspoň prestať, ak nie priamo vyhrať. A hnaní naším „šéfstvom“ sme išli na to tvrdo. Deň po dni sme ráno zúfalo vybíjali na kopec. Rýchlo sme zistili, že útok musíme viesť na dvoch frontoch. Najschopnejší zaujali horné postavenie a vrhali sa na Jasnú z kopcov ako sokoly. Slabší, ale rovnako vytrvalí, zostali dole a krotili miernejší svah. Dva červené kabátky sa vo svojej naivnosti nechali zväbiť zdantlivou nevinnosťou „Čiernej zjazdovky“. Tá ich najprv zúrivo vygúľala v bielych závejoch a napokon sa museli na front vrátiť pekne po vlastných, presnejšie povedané, na vlastných zadkoch. Turisti a lyžiari, chudáci, nechápali, prečo sa záchranári v uniformách šmýkajú po svaahu dole na vlastnom zadku ako malé deti a zdá, že o tom budú v Jasnej ešte dlho kolovať rôzne chýry.

Po patričnej predpríprave červené kabátky zistili, že idyllická krása zasnežených hôr vôbec neteší, ak po pás zapadávajú do čerstvej snehovej

periny. Lyžiarky boli zrazu ťažké, gate mokré, v bunde bolo horúco a potrebovali ešte ďalšie nohy, o pľúcach ani nehovoriac. Najhoršie na tom bol ten prvý kabátek, ktorý vyšliapaval cestičku hore do nekončných kopcov. K cvičnej lavíne sme to mali „pekný“ kusok. Potácali sme sa v rade za sebou ako prerastené červené krvinky s kompletným výstrojom a lyžami na pleciah. Len čo sme začali hľadať v lavíne vylosovaného zakopaného spolužiaka, spadla na nás ďalšia „Santalavína“ a my sme si museli ratovať holé... kože. Mokri a uzimení sme mali sto chutí nechať ten zakopaný červený kabátek tam, kde je až do jari, ale ten nás vysielacovou zdvorilou žiadal, aby sme ho z tej snehovej diery čo najskôr vytiahli, že mu je chladno a že je tam už pridlho. Ten zakopaný červený kabátek vynikal zdvorilosťou v každej chvíli. Polovicu každej vety zaplnil šľavnatými spoločenskými frázami. Aj vďaka tomu získal jeho tím pár „bonusových“ sekúnd v záverečnom preteku.

Ale to už predbiehame. V lavíne sme totiž najprv odhrabali stopy krvi a potom aj zakrvavený kus svetlých chlpkov. Všetkých nás to ešte viac zamrazilo. Veď zakopaný kabátek je blondiak! Našťastie, nebol to on, ufffff. Dobrý tréning! Najmä na nervy! Všetko sa o chvíľu vysvetlilo. Kú-

sok od nás totiž pred nácvikom vlni roztrhali kamzíka a tá zatúlaná srst' zrejme patrila jemu. Koniec dobrý, všetko dobré, zakopaný kabátek sme pomocou psa Langa, lavinových sond a troch lopát našli, vykopali, vyobjímali a transportovali na ošetrovanie podľa pokynov Horskej služby.

Po lyžovaní a nácviku so sondami (ach, aké je príjemné pichať nimi do protivných ľudí!), s prístrojmi na vyhľadávanie ľudí zasypaných v lavinách (tie vás vypipajú ako nič, ale bez signálu ste aj tak v háji), s lavinovým psom Langom (ktorého sme do troch sekúnd premenovali na Langoša), s kanadskými saňami a našim zdravotníckym vybavením (nad niektorým by sa pousmial aj kunsthistorik), nás každý deň čakali aj prednášky.

Ak si niekto myslí, že zimný výcvikový kurz záchranárov je o pohode, lyžovaní a oddychu, je veďľa, ako tá jedľa! Po siedmych hodinách tvrdej a chladnej driny priamo v teréne sme si museli odsedieť ešte odborné prednášky (kiežby boli všetky v teplej zasaďke!). Niektoré sme si museli odstáť aj vonku v hustom snežení a daždi. Skúste sa v týchto podmienkach prinútiť k pozornosti tak, aby vám slová prednášateľa nepreleteli hlavou ako v jednosmerke. Najmä ak vopred viete, že z každej prednášky budú otázky v záverečnom teste. Dni výcviku sa nám v takých momentoch ťahali od nevidím do nevidím. Veď aj jesť, aj trochu zabaviť sa musí.

z vitríny vo vstupnej hale našej fakulty.

Nič nepadne unavenému telu lepšie, ako termálne kúpalisko s toboganmi. Rozpúťali sme uprostred tej rozprávkovej zimy v jednom z otvorených bazénov vojnu titanov. Naši chlapci si určité dievčatá vysadili na pleciah počas bitky len preto, aby videli, ako sa budú navzájom tlať. Ak nie je blato, aj voda postačí, čo, chalani? A čo malo znamenať to striehnutie pri ústí toho prudkého toboganu? Chceli ste vidieť, ktorá prvá z nás zletí bez plaviek? Ale jedno sa im musí nechať, vedľa, ako nás rozosmiať. Občas to niektorí prešvihli. Napríklad, ak sa ráno po dlhej, hlučnej, namáhavej, mrazivej tmavej noci nájdú na chodbe ubytovne dolámané lyžiarske palice. Bolo to trápne o to viac, keď sa k činu nikto nepriznal a ešte si ostatní z „bezpalíčkového“ kabátika uťahovali.

Nastal deň „D“. Záverečný pretek a preskúšanie zo všetkého, čo sme počas kurzu preberali. Keďže kabátkov bolo tridsať, čo zaručene nie je deliteľné štyrmi, mali sme sedem družstiev. Posledné dve mali po päť členov. Úlohou bolo na signál vziať kanadské sane, vytiahnuť ich behom do kopca, vyhľadať poraneného, odborne ho ošetriť a podľa všetkých pravidiel ho transportovať do cieľa v čo najkratšom čase. Že je to ľahké? Tak prečo sme takmer pľuli krv a sústavne videli biele šľaky??? Bežať ako o život v ťažkých lyžiar-

K transportu spievame! Najlepšie od Smatanovej: „Sadnem ti na pleciah, budeš ma niesť!“

Unavenú náladu nám spestrila milá klaunovská show jedného z talianskych priateľov našej spolužiačky. Vyrobil nám z balónov maskota triedy, modrého pštrosa z kresleného seriálu – Mig-Miho, vraj aby sme boli na záverečnom preteku aspoň takí rýchli, ako je on v tých známych kreslených rozprávkach. Dobrý maskot, pomohol. Teraz nám pripomína ťažké tatrenské chvíle

kach, ťahať ťažké kanadské sane a potom sa sústrediť na vyšetrenie a ošetrovanie nie je žiadna lahoda. Stalo sa aj také, že chlapci zo zmiešaného družstva vytiahli sane na stanovisko prv, ako „postihnutý“ a ďalší zo skupiny dorazili na miesto „nehody“. Vtedy sa nám určite všetkým zdalo, že aj telesná sila má

(dokončenie na s. 22)

O tridsiatich červených kabátoch...

(dokončenie zo s. 21)

čosi do seba. Za každú chybu sme dostávali trestné sekundy. Týkalo sa to i testu. Táto písomná zábava nás čakala bezprostredne po praktickej. Dychčali sme, kašľali, naše pľúca boli po behu v plnej polnej s pacientom na saniach celkom zmrazené. Do tohto koncertu našich dýchacích ciest bolo počuť len škrabot ceruziek a tiché rady. Ešte aj písomný test mal časový limit! Riešili sme ho v skupine, ako všetko počas toho pamätného týždňa. Vraj nás vychovávajú k tímovej spolupráci. Aspoň tak to tvrdil big boss.

Podľa záverečného vyhodnotenia sme mali jednu prirodzenú stratu (to koleno), víťazný päťčlenný tím (ktorému môžeme len ticho závidieť), najslabší tím (ktorého je nám trochu ľúto), plno zážitkov, celé vrece fotiek, samozrejme hromadu modrín a o niečo ľahšiu batožinu na cestu domov.

Posterová prezentácia je dobrá škola

Katedra fyzioterapie Fakulty zdravotníctva (KF FZ) PU organizovala 2. apríla II. ročník posterovej prezentácie študentov. Študenti 2. ročníka fyzioterapie sa snažili pútavým, výrazným a prehľadným spôsobom prezentovať svoj študijný odbor, jeho obsah, rôzne metodiky s cieľom vyvolať záujem a pozornosť svojich kolegov z iných katedier.

Tento vizuálny komunikačný prostriedok je blízky mladým ľuďom, ktorí sú v dnešnej rýchlej dobe plnej informačných technológií zvyknutí získavať množstvo informácií v krátkom časovom intervale, pohodlným a rýchlym spôsobom. Poster spĺňa tieto požiadavky a zároveň dáva autorom možnosť prezentovať svoje vedomosti a zručnosti vlastným originálnym, pútavým a estetickým spôsobom, pri dodržovaní zásad tvorby odborného posteru.

Prezentácia vyvolala záujem študentov, ktorí postery pripravovali, ako aj ostatných študentov FZ, ktorí hlasovaním vybrali „naj“ poster, ktorý obsahovo aj graficky najviac upútal. Študenti zistili, že fyzioterapia je veľmi pestrý odbor, ktorý ponúka rôzne metodiky, postupy,

Sme veľmi vďační členom Horskej záchranej služby Jasná, doc. Šantovi (odvedy v našom kruhu známom ako „big boss“), Mgr. Jacovej a manželom Uherovým za to, že nestratili nervy, keď nás naháňali v húfoch po svahu. Verte alebo nie, udržať naše „stádo červených kabátikov“ permanentne pri živote počas celého dňa až do neskorého večera, niečo ho naučiť, vopred uhádnuť aké pestro pripravuje a neskončiť pritom na psychiatrii, to je výkon hodný štátneho vyznamenania za zásluhy. Po záverečných pamätných otcovských slovách big bossa sa tridsať červených kabátikov vybralo domov a Perinbaba ich na rozlúčku poriadne zmáčala dažďom, lebo jej došli údenáče. Celkom dole v Jasnej na zlomenej lyži visel zvonec a rozprávke je koniec.

Majka Bednárová,
I. ročník Katedra UZS FZ

techniky nielen terapie, ale aj prevencie, či príjemnej relaxácie a tým aj rôzne možnosti následného uplatnenia sa v praxi.

Víťazný poster Masáže, ktorého autorský tím tvorili študenti Blanka Harabinová, Jana Klesiková, David Kolarčík a Soňa Majeriková bude vystavený na KF, ostatné postery budú v odborných učebniciach katedry.

Posterová prezentácia je dobrou školou a prípravou na iné odborné a vedecké podujatia, pri ktorej sa autori naučia jednoducho, stručne a výstižne odprezentovať zvolenú tému. Na základe veľmi pozitívneho ohlasu tejto akcie dúfame, že sa z nej stane pekná a zároveň poučná tradícia.

PhDr. Kamila Kociová,
poverená vedením KF FZ

Foto: Autorka článku

V. Frk ponúka viacero pohľadov na personálny a sociálny rozvoj človeka

FRK, Vladimír. 2006. Človek v sociálnom systéme organizácie. Prešov: Pavol Šidelský Akcent Print, 214 s. ISBN 80-969419-5-X

Recenzovaná publikácia má oprávnenú ambíciu upútať pozornosť odbornej i laickej verejnosti, pretože ide o materiálovo bohatú knižku, ktorú napísal autor, nielenže ovládajúci analyzované problémy, ale aj, alebo najmä, chápujúci pomer medzi teoretickými faktami a praktickými poznatkami s realizovanými výstupmi.

Je nezvyčajné, ak sa v jednej publikácii zhromažďujú viacero pohľadov na personálny a sociálny rozvoj človeka a zároveň sa prihlíada na rast produktivity a kvality práce. Je to akiste preto, že recenzovaná publikácia je v istom slova zmysle prehľadom a sumáciou doterajších autorových vedecko-pedagogických a publicistických činov, v ktorých sa zaoberal systémom a organizáciou profesijného vzdelávania zamestnancov, diagnostickými činnosťami lektora ďalšieho profesijného vzdelávania, pôsobením andragóga v poradenstve, komunikáciou v personálnej a sociálnej praxi, základmi personálneho a sociálneho riadenia, teóriou a praxou manažovania inštitúcií zaoberajúcich sa sociálnou prácou, akými sú ústavy sociálnych služieb, domovy dôchodcov etc.

Autor poníma sociálny systém v organizácii ako flexibilné fungujúci obsah, v ktorom sa zrkadlí triáda základných článkov, a to: práca – rodina – zdravie. Práve tento chápatelný prístup, schopnosť zaradiť sociogénne faktory spolu s osobnostnými medzi prvky vytvárajúce sociálnu klímu v organizácii sú v pozornosti autora. Nestretávame sa s takýmto prístupom často, a to nielen v personálnej a sociálnej praxi, ale aj v teórii. Aj preto miestami táto knižka akoby pripomínala dobré ľudské mýty, do ktorých ľudia vkladajú svoje predstavy a ako hovorí Carl Jung, „mýty pravdivo vypovedajú o ľudskej duši“. Spomíname to v tejto recenzii Frkovej publikácie preto, že v množstve činov, úmyslov, zámerov objavujeme dodnes veľa z toho, o čom autor píše, teda aj to, čo nás obklopuje v práci i mimo nej, striedajúce sa prejavy súdržnosti a altruizmu, ale aj faloš, podliacťvo a často aj bezohľadné krutosti. A tak veľmi plasticky ukazuje, že frustrácia, strata viery v elementárne hodnoty, provokovanie konzumnej spoločnosti akcentovaním molocha peňazí, nemusia mať dopady siahajúce na existenčné faktory, ak sociálny systém organizácie naplní autorom zvýraznené jeho prvky.

PhDr. Vladimír Frk, CSc., dlhoročný vysokoškolský pedagogický pra-

doc. PhDr. Jozef Kredátus, PhD.
covník a teraz vedúci Katedry andragogiky Inštitútu edukológie a sociálnej práce Filozofickej fakulty PU, poznajúc názory domácich a zahraničných odborníkov (M. Armstrong, E. Bedrnová, I. Nový, J. Mihálik, A. Pichňa, M. Sedlák, V. Provazník, J. Višňovský, L. Nagyová, M. Šajbidorová a i.) ich komparáciou, vymedzil zameranie a poslanie organizácie, ktorá vytvára priestor pre starostlivosť o zamestnancov tak, že „hlavným zámerom organizácie je utvárať a reprodukovať výkonný, motivovaný a adaptabilný personál, ktorý bude schopný a ochotný aktívne na seba preberať náročné pracovné úlohy zabezpečujúce dlhodobú prosperitu organizácie...“ (s. 20). Pritom uvádza príkladné úlohy a ciele.

Publikácia Človek v sociálnom systéme organizácie je čítaním tak pre sociológa, psychológa, manažéra, andragóga, sociálneho pracovníka, ekonóma, ako aj pre neodborníka – trebárs zamestnanca v pozícii kvalifikovaného robotníka. Poskytuje osobný pohľad autora v konfrontácii s inými autormi, poskytuje aj výstižné detaily v oblasti starostlivosti o zamestnancov. Recenzovaná knižka je napísaná nevtieravým štýlom, čitateľ, nech je študent, manažér, personalista, sociálny pracovník, si nájde svoj uhol pohľadu a tak ju bude hodnotiť. A to je jej najväčším kladom.

Čo je potrebné recenzentsky vzdvihnúť je to, že je aj didakticky vhodne napísaná. Prináša veľa podnetov pre manažerov vo všetkých typoch organizácií (výrobných, kultúrnych, školských a sociálnych inštitúciách). Vyslovujeme želanie, aby sa k nim publikácia dostala.

Dve nové publikácie autorov z Inštitútu histórie FF PU

Medzi najaktívnejšie pracoviská pri prezentácii vlastných vedeckých výstupov v rámci celej PU patrí Inštitút histórie Filozofickej fakulty (IH FF). Svedčia o tom aj dve publikácie, ktoré sa objavili začiatkom roku 2007 a podľa nášho názoru si zaslúžia aspoň krátku zmienku.

Tou prvou je už tradičná ročenka **Annales historici Presovienses 6/2006**. Ed. Pekár, M. – Derfiňák, P. Prešov: Universum, 2006. ISSN 1336-7528. 406 s. Stručne by sme mohli konštatovať, že sa zväčšil formát i celkový rozsah publikácie, no čo je najdôležitejšie, podstatne bohatšia je aj po obsahovej stránke. Popri vedeckých štúdiách domácich aj zahraničných autorov je tu možné nájsť blok venovaný historiografii, dobovým dokumentom, ale i prácam doktorandov.

Mnohé z publikovaných materiálov by si zaslúžili osobitnú pozornosť, aspoň stručne by sme sa však chceli zmieniť o siedmich z nich. Maďarský profesor F. Makk sa v príspevku *Zahraničné pramene a počiatky uhorských dejín* (s. 9 - 26), venuje analýze viacerých dohovorených zdrojov informácií o najstarších dejinách Uhorska, ktoré sú roztrúsené po celej Európe. Problematike stredovekých dejín Balkánu a Byzancie sa venoval vo svojom texte *Georgios Gemistos Plethón: Slovo imperátorovi Manuelovi o situácii na Peloponéze* (s. 301 - 308), prof. I. Belejkančí. Zaujímavý dobový dokument približuje situáciu, keď na územie Balkánu začali v stále širšej miere prenikať Turci. Z prác, ktoré sa venujú našim dejinám v širšom kontexte, je potrebné spomenúť aspoň štúdiu doc. J. Mojdisa, *Francúzsky vplyv na slovenské a české umenie začiatkom 20. storočia* (s. 158 - 168), analyzujúcu vzájomné,

najmä kultúrne kontakty medzi západnou Európou a našimi krajinami.

Veľkú časť publikácie zaberajú však práce regionálneho charakteru. Napríklad prof. P. Kónya v pomerne rozsiahlom texte *Stráňany, Topoľany, Močarany a Vrbovec v druhej polovici 19. a na začiatku 20. storočia* (s. 104 - 123), oboznamuje čitateľa s pomerne komplikovaným materiálom postavením obyvateľov, i významnejšími udalosťami, ktoré sa odohrávali v týchto obciach, dnes už prímestských častiach Michaloviec. Problematike hospodárskych dejín sa v príspevku *Prešovská sporiteľňa, účastinná spoločnosť 1845-1923* (s. 169 - 197), venuje aj P. Derfiňák. I keď sa v texte nevyhnutne objavujú pre čitateľa menej zaujímavé finančné a účtovné pasáže, na druhej strane sa autor úspešne pokúsil štúdiu doplniť informáciami z každodenného života mesta a jeho obyvateľov.

Z prác venujúcich sa najnovším obdobiam našich dejín je potrebné ešte spomenúť štúdiu N. Jurčíšinovej *Povojnová obnova Svidnického okresu v rokoch 1945 - 1948* (s. 236 - 258). V nej je podrobne analyzovaná mimoriadne zložitá situácia tohto chudobného a počas druhej svetovej vojny úplne zničeného regiónu, i postupné snahy o jeho obnovu. Medzi dokumenty z najnovšieho obdobia je zaradený materiál M. Pekára *Výber dokumentov k rómskej otázke na východnom Slovensku v rokoch 1942 - 1945* (s. 309 - 331).

Okrem úvodnej krátkej štúdie, ktorá čitateľa uvádza do problematiky postavenia Rómov v sledovanom období, autor prezentuje aj niekoľko pozoruhodných úradných dobových materiálov z fondov Štátneho archívu v Prešove. Ročenku Inštitútu histórie za rok 2006 možno hodnotiť, v porovnaní s predošlými časťami, ako ďalší výrazný kvalitatívny posun vpred. Navyše je potrebné oceniť snahu redakčnej rady a zostavovateľov o získavanie a výber kvalitných, domácich aj zahraničných príspevkov, no na druhej strane aj zabezpečenie informovanosti o práci samotného IH FF.

Druhá publikácia vyšla sice v Štátnej vedeckej knižnici v Prešove, podiel pracovníkov IH na jej vzniku je však značný. Zborník **Z minulosti a súčasnosti knižnej kultúry Prešova**, ed. Domenová, M. Prešov: ŠVK, 2007. ISBN 978-80-85734-67-6. 180 s., predstavuje významný pokus priblížiť nielen minulosť, ale i súčasnosť knižnej kultúry v metropole Šariša. Zostavovateľke sa podarilo zhromaždiť niekoľko rozsiahlejších vedeckých i odborných materiálov, ktoré sice nevyčerpávajú celú uvedenú problematiku, na druhej strane však zachytávajú viaceré významné momenty nielen z dejín Prešova, ale i osobnosti a národnosti, ktoré tu pôsobili. Z pracovníkov IH sú v publikácii zastúpení rozsiahlejšími vedeckými materiálmi piati. M. Domenová v príspevku *Prešovská typografia a ich produkcia vo fondoch knižnic mesta Prešov do roku 1900* (s. 7 - 28), postupne podrobne mapuje nielen jednotlivých prešovských vydavate-

ľov, ale aj zastúpenie ich prác v jednotlivých významnejších prešovských knižniciach. Ďalší z autorov, P. Derfiňák v materiále *Arpád Kósch, významný prešovský knižničiar a vydavateľ* (s. 46 - 61), spracoval životné osudy i rozsiahle podnikateľské aktivity v tejto oblasti najvýznamnejšieho podnikateľa na prelome 19. a 20. storočia. Aspoň čiastočne venoval pozornosť aj činnosti firmy, ktorú založil, aj po jeho smrti, až do konečného zániku koncom 40. rokov 20. storočia. Štúdia J. Džujka *Prehľad po slovensky písaných novinách a časopisoch vychádzajúcich v Prešove v rokoch 1918-1938* (s. 62 - 88), ponúka záujemcom podrobnú orientáciu v týchto, aj z jazykovej stránky pre bádateľov najdostupnejších prameňoch. Text P. Kovaľa *Týždenník Šariš 1930 - 1938* (s. 89 - 104), zasa, na základe podrobnej analýzy, oboznamuje čitateľa s otázkami slovenskej etnicity a zvyšovania národného povedomia v príspevkoch na stránkach tohto týždenníka. Na historika trochu netradične súčasnosť knižného trhu priblížil prof. P. Švorc prezentujúci v príspevku *Vydavateľstvo Universum - od náhody k cielavedomej práci* (s. 142 - 154), vznik a činnosť jedného z malých, no o to životaschopnejších prešovských vydavateľstiev. Ako naznačujú práce viacerých ďalších autoriek a autorov, problematika spracovávaní knižničných fondov i každodennej činnosti knižnice je veľmi náročná a pestrá, pre laika však takmer neznáma práca. O to viac je potrebné oceniť aj vydanie takéhoto materiálu.

Mgr. Jozef Hlivjak

V Prešove otvorili pobočku Ruského centra vedy a kultúry

Pobočku Ruského centra vedy a kultúry (RCVK) otvorili 27. februára v priestoroch Metodicko-pedagogického centra (MPC) v Prešove. Aktivita súvisí aj s tým, že tento rok prezident Ruskej federácie Vladimir Putin vyhlásil za Rok ruského jazyka.

Na otvorení sa zúčastnili PaedDr. Alica Dragulová, zástupkyňa riaditeľa MPC, Anatolij Grigorjevič Milenin, zástupca riaditeľa RCVK v Bratislave a vedúci oddelenia kultúry RCVK, doc. Alexander Vladimirovič Koreňkov, CSc., vedúci oddelenia vzdelávania RCVK v Bratislave.

Slávnostný akt otvorenia moderovala PaedDr. Jarmila Andrejčíková, metodička ruského jazyka MPC, práca ktorej si zasluhuje uznanie, najmä ak uznáme v akej nevýhode je momentálne ruský jazyk.

Pobočka bola otvorená na základe zmluvy medzi MPC a RCVK, podpísanej a odsúhlasenej Rosza-

rubežcentrom v Moskve v roku 2006.

Súčasťou pobočky v Prešove je knižnica a mediátka, postupne vybavená ruskými učebnicami, metodickou literatúrou, beletriou, kazetami, CD a DVD, ktoré dodáva RCVK v Bratislave. Učitelia, ktorí sa zúčastnili na slávnostnom otvorení si už mohli prvé knihy pozrieť.

Doc. A. Koreňkov, CSc., tiež prisľúbil, že aj Katedra rusistiky a translológie Filozofickej fakulty PU dostane od RCVK dar v podobe učebnice, metodickej literatúry a iných užitočných metodických pomôcok.

Anna Petriková

Vyšlo

V zimnom semestri tohto akademického roku nám na prvých cvičeniach z Didaktiky biológie naša didaktička RNDr. Mária Tulenková, PhD., ponúka dve útle skripta v knižnom vydaní. Bola to jej publikácia na výučbu tohto predmetu pod názvom – **Didaktika biológie I. a Didaktika biológie II.**

„Konečne!“, pomyslela som si, keď sa mi po rozdani dostali skriptá do rúk. A ešte väčšia bola moja radosť, keď som zistila, že sú písané jednoduchou, všetkým zrozumiteľnou rečou. Pani doktorka nám hneď vysvetlila, aká je konštelácia týchto skript, čo, kde a ako je uvedené a poukázala na mnohé pomôcky pre nás, budúcich pedagógov.

Nebudem preháňať, keď tieto skriptá pomenujem akýmsi „táhákom“, alebo „kockou“ pre pedagógov prírodopisu a biológie na všetkých typoch škôl. Myslím, že pre nás študentov boli neoceniteľnou pomôc-

kou počas našej povinnej praxe. Mali sme sa o čo oprieť, keď sme si robili prípravu na vyučovanie. Určite tomu veľa napovedá aj osobná skúsenosť z mojej pedagogickej praxe. Keď som totiž ukázala skriptá RNDr. M. Tulenkovej, PhD., tak si moja cvičná učiteľka Mgr. Jana Sedláčková šla ihneď prefotiť jej napadité štruktúry vyučovacích hodín. A po rýchlym prebehnutí očami mi s nadšením v hlase povedala: „No konečne, že niekto dostal odvahu to spísať a pomôcť tak začínajúcim učiteľom!“

Chcem autorke skript úprimne poďakovať za všetkých študentov odboru biológie, ktorí budú mať tú česť študovať tento predmet z jej skript. Jej neoceniteľná práca a námaha sa určite prejaví po rokoch a to v podobe nových nádejných študentov biológie.

Viktória Mrázová,
4. roč. Bi – Ek, FHPV PU

Diplomanti PU koncertovali

Ak diplomová práca je samostatne vypracovaná práca vysokoškolského študenta, ktorá je ukazovateľom schopností študenta samostatne pracovať, konfrontovať poznatky, orientovať sa v literatúre a iných informačných zdrojoch, tak diplomový koncert (projekt) je náročnejší o „živý vstup“. Diplomant obhajuje naštudovanie diplomového projektu (prednes, technickú, rytmickú, intonačnú a dramaturgickú vyspelosť) nielen pred komisiou, ale aj publikom, ktoré je jeho prvým kritikom. V minulom období sa po roku opäť konalo niekoľko takých koncertov študentiek Katedry hudby Fakulta humanitných a prírodných vied PU.

Diplomový projekt: Sakrálna zborová hudba a jej podoby

Diplomantka: Eva Dopiráková
Študijný odbor Učiteľstvo všeobecnovzdelávacích predmetov Pedagogika – Hudobná výchova

20. marec 2007 o 18.30 h, evanjelický chrám Sv. Trojice v Prešove

V programe spoluúčinkovali vokálne zbory Nostro Canto, miešaný spevácky zbor PU (umelecká vedúca a vedúca diplomovej práce Mgr. T. Kanišáková, PhD.), Hlahol, miešaný spevácky zbor pri gréckokatolíckom chráme bl. P. P. Gojdiča na Sídlišku III. v Prešove (zbormajsterka T. Kanišáková) a Spevácky zbor pri Evanjelickom kolegiálnom gymnáziu v Prešove (vedúca Mgr. Z. Toporcerová), ktorý sa predstavil v zložení 11 dievčat a klavirista.

Pôsobivým príchodom zboru Nostro Canto za znenia v pianissimo Shalom chaverim, (židovská ľudovka zo starého sveta, z Haliča) začala svoj diplomový projekt E. Dopiráková. Skladba vyznela v chráme ako prepojenie hudby a náboženstva. Bol to spev, pri ktorom človek nemusí rozumieť jazyku.

V každej skladbe sa snažila o to, aby vedela, čo chce pri interpretácii dosiahnuť. Analyzovala skladateľov, resp. ich diela (S. Rachmaninov, P. I. Čajkovskij, D. S. Bortňanskij, M. Moyzes, D. J. Evans) tak, aby vo svojej práci ako dirigentka „odhalila“ ich myslenie, cítenie cez melódiu, harmóniu, rytmus. To všetko „preniesla“ na všetky zbory, ktoré boli aktívi jej diplomového projektu. Dramaturgicky vyznel ako snaha o obraz sakrálny hudby a jej podoby počnúc chrámovými skladbami, modlitbami po afro-americký spirituál. Od prvých tónov udržiavala divákovu pozornosť. Pracovala s tromi zbormi, každý z nich mal svoju kvalitu. Na najvyššej úrovni bol zbor Nostro Canto. Znel kompaktné, farebné sýto, technicky na slušnej úrovni, schopný pracovať s dynamikou a výrazom.

Z programového bloku je dobre spomenúť sólový spev Mgr. D. Šanrikovej a D. Dzurjaka v skladbe A. L. Webera Pie Jesu. Aj keď v niektorých pasážach bolo cítiť trému sólistky a menšie intonačné nuansy predovšetkým vo vyšších polohách, išlo prednesovo o pekne zvládnutý „duet“

a patril k vrcholu večera.

Hudba vždy ponúkne silnú emóciu. Záverečný monster koncert všetkých zborov piesňou Shalom chaverim to len uhojnil. Tým sa naplnil cieľ a myšlienka tohto projektu.

Diplomový projekt: Labutia princezná - muzikál

Diplomantka: Miroslava Zelinková
Študijný odbor Učiteľstvo všeobecnovzdelávacích predmetov Pedagogika – Hudobná výchova

26. marec 2007 o 15.30 h, Malá scéna DAD v Prešove

Diplomantka v úlohe scenáristky, rozprávača, klaviristky s frekvenciantmi O. Z. ArtEst – polyestetické vzdelávanie znevýhodnenej mládeže sa podujala na náročný projekt muzikálu s mládežou s mentálnym postihom. Od prvých tónov a textu nás uvádzala do sveta rozprávky. Tematicky čerpala z neskutočného vymysleného sveta, no v detskej duši chápaného a prežívajúceho. Podávala realitu ako nadprirodzenú s naivnou samozrejmosťou, akoby všetko bolo skutočné, pričom spravidla vystihuje základné ľudské túžby a všeobecné životné pravdy.

Pred nami sa odvíjal rozprávkový muzikál so všetkým, čo má mať dobrá rozprávka. V prvom rade kompozičný postup, kde je dôležitý kontrast, t. j. protikladné postavenie dobra a zla, ktoré vyúsťuje do konfliktu. Vystupovali tu ľudia a bytosti s nadprirodzenými vlastnosťami a používali magické predmety (čarovný obrúsok) so záverom „dobro víťazí nad zlom“. Diplomantke sa podarilo zladit' detskú dušu s postavkami tak, že vznikla z toho pekná syntéza textu, hudby, spevu a pohybu. Detskí interpreti rozprávke rozumeli a prežívali ju. Stotožnili sa s postavami (kráľ, princezná, starček, Tarabas, Juraj, pestúnka), ktoré stvárnil na javisku.

Myšlienka rozprávky sa prejavila v réžii. Autorka ju vymyslela pre deti, ktoré dobre pozná a oni poznajú ju. Získala si ich dôveru a deti vyčítali, čo od nich chce. Pre nich to bola óda na radosť z vystúpenia na doskách riadneho divadla, ktoré znamenajú svet. Celý čas fascinovala nefalšovaná detská radosť. Spontánosť detí, ktoré bezprostredne po

vystúpení, boli sami sebe prvými kritikmi. Aj hudobný doprovod (klavír, klarinet) bol prispôbený a zodpovedal celkovej atmosfére muzikálu. Scéna sa tiež prezentovala jasnou predstavou deja muzikálu bez zbytočných rekvizít. Vyznačovala sa jednoduchosťou a funkčnosťou. Zaujalo výtvarné, resp. „kulisové“ spracovanie a kostýmy „šité na mieru postáv“.

Všetci zainteresovaní urobili kus dobrej práce. Hodiny driny pri nácviku muzikálu priniesli účinkujúcim zážitok v podobe aplauzu publika. Naplnil sa cieľ združenia ArtEst - vytváranie podmienok a možností pre umeleckú prípravu talentovaných mladých ľudí s mentálnym postihom v hudobnej, výtvarnej a literárno-dramatickej výchove.

Hodnotenie? Kto pozná deti a ich túžbu po divadle, tanci, pohybe, speve ocenil tento projekt „vysokou známku“, ktorému v združení dala „zelenú“ riaditeľka PaedDr. L. Kalmarová.

Diplomový projekt: Dáždnikový skladateľ – hudobná rozprávka

Diplomantka: Jana Džubáková
Študijný odbor Učiteľstvo všeobecnovzdelávacích predmetov Slovenský jazyk – Hudobná výchova

29. marec 2007 o 15.30 h, veľká koncertná sála ZUŠ Sabinov

Hudobná rozprávka mala zrozumiteľný príbeh a bola koncipovaná ako sled troch obrazov, ktoré predstavovali osobu hudobného skladateľa v jeho čase a v priestore. Od prvého obrazu sa odvíjal dej spojený s hlavnou postavou – skladateľom. Priblížil jeho denný „hudobný biorytmus“ cez „krízu“ až po nadobudnutie novej inšpirácie. Účinkujúci (žiaci literárno-dramatického odboru, hudobného odboru ZUŠ Sabinov) sa prostredníctvom viet, hudby, spevu, pohybov usilovali priblížiť „komponovanie skladateľa“, definovať divákovi, čo je rytmus, polka, pochod, valčík. Z toho sa odvíjal aj spôsob komunikácie medzi „hudobnými kritikmi, životopiscami, interpretmi hudobných ukážok“ a príbehom skladateľa. Každá postava mala svoju tému, ktoré spoločne tvorili mozaiku „dáždnikového skladateľa“. Žiaci sa „zhostili“ úloh - boli hraví, dynamickí, prispôsobiví.

Na hudobnej rozprávke sa podieľal tím ľudí pod režijným dohľadom diplomantky J. Džubákovovej. Scéna, ktorú vytvoril výtvarný odbor ZUŠ Sabinov bola farebná štylizovaná. Aranžovanie kulís výstižne dokumentovali jednotlivé časti deja (pracovňu skladateľa, dažďové okno). Záverečný spev komorného speváckeho zboru Malé Goldky bol akousi

dúhou, ktorá vyjde po búrke a rozjasní oblohu, dodá dobrú náladu a to nielen pre skladateľa. Aj keď išlo o najmladšie účinkujúce, ich vystúpením rozprávka gradovala. Ich intonačný, artikulačný prejav bol na veľmi dobrej úrovni. Mali zboristi ukončiť veľmi vydarený projekt veľkým výkonom.

Diplomový projekt: Cesta za slovan-skou piesňou...

Diplomantka: Silvia Franková
Študijný odbor Učiteľstvo všeobecnovzdelávacích predmetov Biológia – Hudobná výchova

4. apríl 2007 o 18.00 h, dvorana evanjelického kolégia v Prešove

Hlavným protagonistom večera bol Iuventus Paedagogica, ženský spevácky zbor PU. Diplomantka si pozvala do projektu aj ďalších účinkujúcich. Spevácke trio ROSA, Prešov, detský folklórny súbor Dúbravienka, Prešov a folklórny súbor Sabinovčan, Sabinov.

Hodnotenie by som rozdelil do dvoch rovin. Z väčšej časti programu bol umelecký aj technický dojem na veľmi slušnej úrovni. Dirigentka (diplomantka) S. Franková preukázala pochopenie pre cit jednotlivých piesní. Snažila sa „uvádzať“ vokálne skladby podľa svojich predstáv, prezentovať samu seba. Zvládnuť koncepciu piesní a precítiť ju do najmenšieho detailu. So zborom Iuventus Paedagogica, ktorý má meno nielen na Slovensku, ale aj v zahraničí preukázala detailnú prácu so zvukom, kontrastmi v dynamike, pochopení v tempách a agogike. Zbor, ako hlavný interpretačný aktér sa zhostil svojej úlohy spofahľivo a zodpovedne. Zvlášť efektne vyznela skladba P. Breinera Svadobná odobierka. Sólový part si zaspievala zbormajsterka Mgr. T. Kanišáková, PhD.

Trio ROSA úrovňou vystúpenia a výberom piesní z regiónov Šariša a Zemplína ich dobre dopĺňalo a patrilo k pozitívam koncertného večera. Veď z hľadiska etnickej a jazykovej príbuznosti Slovania majú nevyčerpateľnú aj studňu piesní (macedónske, bulharské, české, poľské, ruské, ruské, atď.). Po číslo osem sa dá dramaturgicky a interpretačne hodnotiť koncert ako mohutné crescendo.

V tomto trende mala diplomantka naďalej pokračovať. Vydala sa však „cestou rímskou“. Rímska pieseň a rímsky tanec vôbec nezapadli do kontextu dramaturgie diplomového projektu, ktorý mal podtitul Cesta za slovan-skou piesňou. V interpretácii piesne Joj mamó... zborom Iuventus Paedagogica pôsobili rušivo „rímske šatky“ (hoci spolu so zásto-
(dokončenie na s. 25)

Ochotný umelec – kultúrnejší pracovný priestor

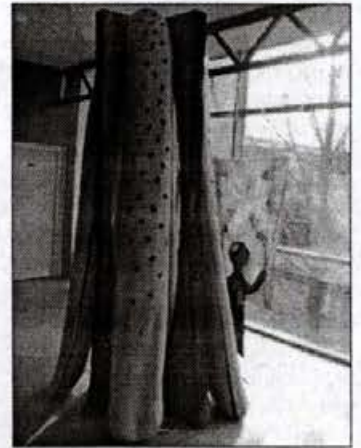
Aktívny prešovský sochár Mgr. Art. Eubomír Purdeš, ktorý pôsobí ako učiteľ na Katedre výtvarnej výchovy a umenia Fakulty humanitných a prírodných vied PU, oslovil vedenie Pedagogickej fakulty PU s ponukou umiestniť niektoré zo svojich kompozícií v priestoroch fakulty. Po následnej dohode s doc. PhDr. Milanom Portikom, Ph.D., dekanom fakulty, ideálne využil chodbové priestory na oboch podlažiach v sekcii B, čo je novšia, prístavaná časť budovy fakulty.

Obe strany podpísali zmluvu o dlhodobom prenájme troch sochárskych diel Trojjedinnosť I., II., III.

na dobu piatich rokov s možnosťou predĺženia.

Všetky tri diela sú z bukového

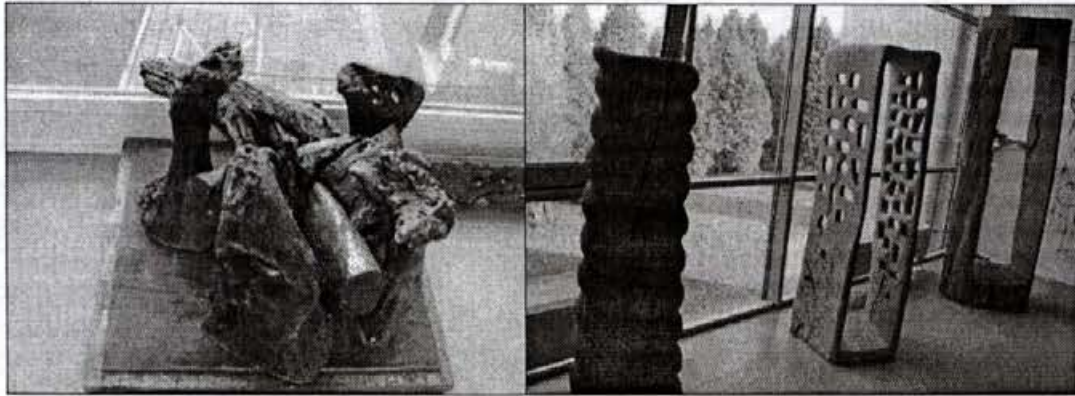
dreva. Autor na nich pracoval v rozmedzí rokov 1996 až 1999. Práce v roku 1999 prezentoval v Múzeu Vojtecha Löfflera v Košiciach a v Kaplnke sv. Jána pri Františkánskom kostole v Bratislave. Okrem toho dielo Trojjedinnosť I. bolo inštalované v roku 2004 vo Viedni v rámci prezentácie slovenského umenia pri príležitosti vstupu SR do

Európskej únie.

Ostáva veriť, že sa študenti budú k vystaveným umeleckým dielam chovať s patričnou úctou, že budú rešpektovať priestor pre ne upravený a nebudú vedome znehodnocovať prácu umelca, ktorá je náročná a jedinečná.

Text a foto: (elem)

Diplomanti PU koncertovali

(dokončenie zo s. 24)

rou patria k tradičným odevom rómskej ženy), ktoré mali dievčatá v pekných róbach opásané okolo pásu.

Program skĺzol do priemeru. Det-ský folklórny súbor Dúbravienka nezvolil dobrý výber tancom Svadba. V jeho podaní svadba vyznela ako nedokonalá kópia originálu. Ludová hudba pôsobila bez iskry, svadobnej nálady, chýbala ľahkosť. Určite by bolo deťom bližšie aj ich mentálne, prezentovať zvyky a tradície, šantenie rovesníkov spojené so spevom, tancom počas hier z regiónu Šariša, Zemplína.

FS Sabinovčan nepresvedčil v rómskom tanci Lačno lavutaris (Dobrý muzikant), ani samotným tancom, ani hudobnou úrovňou. V niektorých pasážach dievčenská tanečná zložka pripomínala skôr škrek a tanec „bosoriek“. Bol výber tohto súboru a hlavne takého repertoáru vhodný? Žiadala sa snáď viac spolupráca domácich (univerzitných) súborov. Chýbala tradičná gradácia programu. Zbytočne bolo „veľa zvaných a málo povolaných“.

Ešteže posledná veta sa najviac pamätá a „chaotický rómsky tanec“ vystriedala Macedónska humoreska v podaní zboru Iuventus Paedagogica. Dokumentoval hlasovú techniku, muzikalitu, vokálne umenie, vyrovnanosť hlasov, zvládol piesne intonačne, štýlovo a výrazovo.

PhDr. Viliam Tarjányi,
tajomník
Rady umeleckej činnosti PU

Teraz kreslím, tvorím, teda som. A takto už po tisícročia. Veď kresba je zvyčajne niekde na začiatku všetkých snažení týkajúcich sa vizuálnych umení. Dôležitosť kresby dokumentujú početné špeciálne medzinárodné a lokálne prehliadky venované tejto podobe výtvarnej tvorby od Barcelony cez Norimberg, Plzeň, Wrocław až po Žilinu.

Voľná kresba na Slovensku tiež má svoju tradíciu. Z najbližšieho prostredia a času stačí spomenúť Ludovíta Feldu, Júliusa Hegesyho, Milana Johanidesa či Jozefa Cesnaka, Milana Bočkaya a iných. Nie inak je to aj v tvorbe Anny Hausovej. Donedávna bola verejnosti známa skôr ako autorka tkaných artefaktov a precízne realizovaných čipiek. Z plochy neraz prešla do odvážnych a nečakaných protuberancií priestoru, aby sa potom vrátila na pokojnejšiu plochu, aby striedavo maľovala a kreslila.

Teraz kreslím

(k výstave Anny Hausovej Teraz kreslím,
Univerzitná knižnica PU, 28. 3 až 20. 4 2007)

Intenzívne zaujatie pohanským zvykmi priviedlo A. Hausovú k štúdiu ľudových masiek a zvykov s nimi spojených. Živelnosť, nespútanosť, miestami až živočišnosť scén zachytáva niekde ešte stále aj na Slovensku živé dedičstvo predkresťanských čias. Razantné, odvážne, expresívne isté, široké ťahy štetca vytvárajú na jedných kompozíciách bujarý kaleidoskop farieb, na iných zase zdržanlivý akord studených, skoro monochromných tónov.

Svojím spôsobom akýmsi protipólom cyklu masiek je téma kríža, ukrižovania a križných ciest, realizovaná v rôznych technikách. Na výstave sú predstavené niektoré jednoducho zložené maľby pretínajúcich sa ciest v ľudoprázdnom priestore. Ticho a kríž bez svedkov. Dve preložené cez seba gigantické nite, z ktorých je možné niečo utkať, ale samy osebe sú slabé, takmer nič neznamajúce. Hĺbka vyliata na plochy, vymedzené nosnými kontúrami. Monumentalizované linky osudu.

Nite, linky, nit'olinky. Jemné, pohotové študijné kresby podôb zvierat, štylizované púzujúce operence s uhrančivými rozprávkovými očami. Jednoznačný svet prírody sa v ďalších kresbách ceruzou postupne premenil na splynutie stromov, dreva a skál s ľudskými postavami niekde redukovanými na svoje tie. Ustupujúcu, v konečnom dôsledku potlačenú štylizáciu formy, cestu od zdanlivej jasnosti k chaosu tvorenia nájdeme na kresbách z najnovšieho tvorivého obdobia A. Hausovej. Sme teda zase na

Z vernisáže výstavy Teraz kreslím. Vedľa autorky riaditeľ UK PU Ing. Peter Hal'ko. Foto: Mgr. Jaro Ondo

začiatku niečoho. Z pokojne viriacej vesmírnej hmlovinovej hmoty vznikajú sférické útvary levitujúce v priestore. Zraňované guľovité útvary ako zárodok ďalšieho vývinu a zároveň objemy poznamenané ostrými ranami vonkajších vplyvov ako pomyselné sebazničujúce objekty.

Mäkkosť ceruzy a jej kovový lesk vytvárajú ďalší protiklad. Predtým s obľubou používané hlboko vypovedajúce symboly sa strácajú v spleti závoja čiar. Zastretá čitateľnosť linky privoláva očístujúcu striedku chleba, ktorá by zbavila papier hustých zhlukov deformovaných záhadných homoidných tvorov. Chaos kryštalizujúceho tvorenia. Horror vacui ako príbeh.

Máme pred sebou diela ukončené, ale s možnosťou ďalších aktívnych vstupov autorky. Sú tu aj len načrtnuté práce, náznakov obrazu vzniku obrazov. Od jednoduchých záznamov k skrytým významom. Od prvého dňa dokonalého tvorenia po nekonečno vo hviezdach vesmíru A. Hausovej.

Vladislav Grešlik

Pohyb a pohybovú aktivitu chránia medzinárodné dokumenty a dohody

Už dlhšiu dobu naša spoločnosť v najširších spektrách oblastí segreguje aktivity spojené s pohybom a všetkým, čo je s týmto bazálnym komplexom, ktorý predstavuje podstatnú súčasť všetkých živých organizmov na tejto planéte. Robí tak buď úmyselne, alebo na základe nevedomosti a neznalosti svojho konania. Je však potrebné povedať, že pohyb ako fylogeneticko - ontogenetický atribút spájaný s telesným a psychickým „ja“ každého jedinca tvorí doménu zdravej, ekonomickej a výrobné konkurencie schopnej spoločnosti na svete. Na druhej strane je však taktiež potrebné konštatovať, že väčšina populácie nedosahuje vo svojich habituálnych režimoch fylogeneticky potrebnú úroveň pohybovej aktivity.

Je preto priam zarážajúce, ako sa naša spoločnosť k jej jednotlivým sféram stavia a akú averziu voči tomuto základnému elementu ľudskej populácie prejavuje. Niet preto divu, že rad telovýchovných a športových odborníkov, funkcionárov a pedagógov upozorňuje na nedozerné následky, ktoré môžu, a dozaista aj nastanú, ak nedôjde k náprave v súčasnom hypokineticke - biodegradačnom cykle v spoločnosti. Tento boj prebieha na pôde celosvetových medzinárodných organizácií ako je UNESCO a OSN, možno ho teda celkom oprávnené prirovnať k problematike globálneho otepľovania, skleníkového efektu či zániku pralesov na tejto planéte.

Niet výchovy bez telesnej výchovy. Pri zdôraznení tejto myšlienky spomeniem len niektoré prijaté dokumenty, ktoré v poslednom desaťročí, ako sa zdá, najvýraznejšie rezonovali pri presadzovaní entity (pohybu) u vlád jednotlivých štátov v európskych i celosvetových dimenziách.

Od roku 1978 je prijatá Medzinárodná charta telesnej výchovy a športu, oficiálne bola uznaná 160 členskými štátmi UNESCO. Podľa jej

článku 1 zúčastniť sa telesnej výchovy a športu je základným právom každého človeka. „Každý človek musí mať všetky podmienky k účasti na telesnej výchove a športe a zlepšovaní svojej kondície.“ Podľa článku 3 „Programy telesnej výchovy musia byť vytvárané v závislosti na potrebách a individuálnych zvláštnostiach jednotlivca, rovnako ako na inštitucionálnych, kultúrnych, socio - ekonomických a klimatických podmienkach v každej krajine“.

Ako druhú uvádzam Deklaráciu z Madridu (Madrid, EUPEA, 1991), prijatú 27. októbra 1991 v španielskom hlavnom meste za účelom chrániť telesnú výchovu ako dôležitý predmet školského kurikula.

Roku 1992 bola na siedmom zasadnutí konferencie európskych ministrov športu na Rodose v Grécku prijatá Európska charta o športe. Charta je zameraná na multidimenzionálny priestor spoločenských tried s prínosom najširšieho spektra telovýchovných aktivít, s prioritou kladenou na duševnú pohodu ľudí.

Z Charty práv dieťaťa vychádza ďalší dôležitý dokument a to Charta športových práv dieťaťa, ktorá bola prijatá v roku 1995 v Avignone, Pa-

nathlon.

Pod dohľadom UNESCO, Medzinárodného olympijského výboru a ICSSPE sa konal 5. novembra 1999 v Berlíne Svetový summit telesnej výchovy. Prijatý záverečný dokument kladie dôraz na dôležitosť telesnej výchovy ako celoživotného procesu. Vyzýva vlády a zodpovedných ministrov dodržiavať práva dieťaťa, dôkladné kognitívne a telesné vzdelanie. Zdôrazňuje, aby telesná výchova bola trvalou súčasťou systému vzdelávania.

Na podporu telesnej výchovy sa v roku 1999 konala taktiež konferencia ministrov v Punta del Este, na ktorej bola prijatý dokument známy pod názvom Deklarácia z Punta del Este.

Pod názvom Svetový manifest telesnej výchovy bol prijatý dokument na valnom zhromaždení FIEP 10. až 15. januára 2000 vo Foz de Iguazu v Brazílii. Určuje úlohy telesnej výchovy a predmetného základu preferovania pohybu do tretieho tisícročia. Z myšlienok manifestu je potrebné spomenúť že „telesná výchova je výchovným procesom“. Predstavuje účinný prostriedok pri vytváraní aktívneho životného štýlu človeka tým, že v každom regióne je v interakcii so sociálno - kultúrnym prostredím, pôsobí preventívne na znížovanie chorôb spojených s obezitou, srdcových chorôb, hypertenzie, niektorých foriem rakoviny, depresii a prispieva tak ku kvalite života.

Je priam zarážajúce koľkokrát sme sa mohli stretnúť v tak krátkom prí-

spevku so slovným spojením – chrániť telesnú výchovu, chrániť práva detí a mládeže na šport a pod. Možno to celé vysvetlenie potreby projektov telesnej výchovy a ich vážnosti pre spoločenský život každého z nás tkvie vo vysvetlení a pochopení pojmu pohyb, ktorý predstavuje nosnú myšlienku od vzniku ľudskej civilizácie. Pre človeka totiž nie je pohyb len prostriedok upevnenia zdravia, rozvoja telesnej zdatnosti, ale v prvom rade koordináčnym činiteľom v jeho telesnom a duševnom vývoji.

dr. Karol Lukáč,
interný doktorand, KŠE FŠ PU

Jubileum docentky Kvetoslavy Perečinskej

V marci oslávila významné životné jubileum docentka PhDr. Kvetoslava Perečinská, PhD. Je dlhoročnou vysokoškolskou pedagogičkou a predsedníčkou a trénerkou Klubu gymnastických športov TJ Slávia PU. V súčasnosti pôsobí na Fakulte športu PU, predtým to bola katedra telesnej výchovy FHPV PU a KTV PaF UPJŠ v Prešove.

Ako medzinárodná rozhodkyňa športovej gymnastiky FIG rozhodovala na olympijských hrách, desiatich majstrovstvách sveta, štyroch svetových univerziádach, na mnohých európskych šampionátoch a ďalších prestížnych podujatiach v športovej gymnastike.

K. Perečinská sa športu začala venovať v rodnom Kyjove. K športu ju viedli rodičia, telocvikári a veľký sokol Vladimír Vasický, ktorý ju priviedol ku gymnastike. Po príchode na FTVŠ UK v Bratislave ju trénovala prvá reprezentantka zo Slovenska Kováčová-Halmová a tiež ju viedol tréner Ján Čížik. Získala majstrovskú výkonnostnú triedu, stala sa trojnásobnou akademickou majsterkou Slovenska vo viacboji, reprezentovala bratislavský Slovan a Sláviu UK. Najradšej súťažila v prostných a v cvičení na bradlách.

Jubilantka má veľkú radosť z práce v klube gymnastických športov TJ Slávia PU. Má výrazný podiel na tom, že klub patrí medzi najlepšie na Slovensku a jeho pretekárky dosahujú pekné výsledky na domácich i zahraničných podujatiach.

„Šport i pedagogická práca sú súčasťou môjho života,“ zvyraznila K. Perečinská.

Docentka K. Perečinská si cení ústretovosť vedenia Fakulty športu PU a podmienky na tvorivú prácu. Veľkou oporou Kvetu je manžel Michal, ktorý je tiež gymnastickým trénerom v KGŠ Slávia PU, a veľkú radosť má z vnúčky Simony a vnuka Martina. (jac)

hory a mesto
24.-26.1. 2007
Prešov

Prešovská univerzita, ul. 17. novembra Prešov

UČAŠTIE

HOSTIA

<p>Filmy Kategorické: skala, vzduch, voda, bicykel, sneh, eméro</p> <p>Spríevodné podujatia Výstava fotografií Cestovateľské kluby</p>	<p>Gabriel Čmárik Uli Blaho Karakoram Hainabrak</p> <p>Vlado Linek Filmy, najlepšie výstupy</p>	<p>Ervín Yelík Tibor Hromádka horskí vodcovia</p> <p>Vlado Olejár vodák</p>
--	---	---

www.horyamestopresov.sk

Na Majstrovstvách Európy v Taekwon-Do ITF štartujú zástupcovia PU

V dňoch 27. až 29. apríla sa uskutočnia 13. juniorské a 22. seniorské Majstrovstvá Európy v Taekwon-Do ITF v Aréne Poprad v Poprade. Hlavnými organizátormi podujatia sú Slovenský zväz Taekwon-Do ITF a Európska Taekwon-Do Federácia. Akcia je financovaná z dotácie Ministerstva školstva SR a realizovaná pod záštitou primátorov miest Prešov, Poprad a Vysoké Tatry. Hlavnými partnermi sú Kia Motors Slovakia, U. S. Steel Košice, s. r. o., AquaCity Poprad a TOP TEN. Účast' na šampionáte potvrdilo 730 účastníkov z 27 krajín Európy.

Slovensko bude reprezentovať základný reprezentačný tím Slovenského zväzu Taekwon-Do ITF. Realizačný tím je v zložení: PhDr. Martina Šoltisová Semešiová (na obr.), prezidentka zväzu; Ladislav Huňady, reprezentačný tréner; Ján Goč, tréner. V seniorskej kategórii budú súťažiť Martin Magda v disciplinách matsogi (športový boj), Tomáš Gajdoš v disciplíne špeciálne techniky (techniky prevádzané vo vzduchu), Róbert Škop – v disciplíne tul (súborné cvičenia), Damián Gabáni – v disciplíne matsogi a v juniorskej kategórii Lenka Palaščáková v disciplinách matsogi (športový boj), tul (súborné cvičenia), špeciálne techniky (techniky prevádzané vo vzduchu) a prerážacie techniky. Všetci súťažiaci sú zo ŠK Taekwon-Do Ge-baek TJ Slávia PU!!!

V príprave na Euros 2007 sa slovenskí reprezentanti zúčastnili na viacerých súťažiach. Na

MCA Open TKD Championships v Maribore v Slovinsku 24. februára R. Škop získal 3. miesto v disciplíne tul (súborné cvičenia) a rovnako

L. Palaščáková 3. miesto v disciplíne tul (súborné cvičenia). Na 8. Viking Cup International v Skovde vo Švédsku 31. marca a 1. apríla D. Gabáni, M. Magda a L. Palaščáková sa umiestnili na štvrtom mieste.

Mimoriadne úspešnými boli členovia ŠK Taekwon-Do Ge-baek TJ Slávia PU na súťaži International TKD ITF Championship Best of the Best v Řičanoch v Českej republike 7. apríla. L. Palaščáková sa stala najúspešnejšou juniorkou podujatia, pretože získala 1. miesto v matsogi nad 60 kg juniorky, 1. miesto v matsogi do 60 kg juniorky, 1. miesto v matsogi do 60 kg ženy, 2. miesto v matsogi nad 63 kg ženy, 1. miesto v špeciálnych technikách juniorky a ženy a 3. miesto v disciplíne tul. D. Gabáni obsadil 1. miesto v špeciálnych technikách muži, 2. miesto v matsogi do 80 kg muži. M. Magda získal 1. miesto v matsogi do 71 kg muži a 1. miesto v matsogi do 63 kg muži. Patrik Petro získal 1. miesto v matsogi do 58 kg junióri, 2. miesto v matsogi do 63 kg junióri a 1. miesto v špeciálnych technikách junióri. Marcel Petro obsadil 2. miesto v matsogiu do 53 kg a 2. miesto v špeciálnych technikách junióri. Viktor Tverdik získal 2. miesto v disciplíne tul 9. kup, žiaci.

PhDr. Daniela Palaščáková

Foto: archiv SZTKD ITF

Lenka Palaščáková

Tomáš Gajdoš

Damián Gabáni

Martin Magda

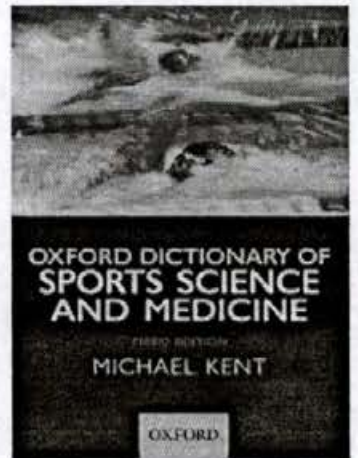
Róbert Škop

Ján Goč

Pripravili seminár o športovej terminológii v angličtine

Hovorí sa „Koľko rečí vieš, toľkokrát si človekom“. Platí to zvlášť v súčasnosti. Dnes je takmer nevyhnutné ovládať aspoň jeden svetový jazyk, oblasť športu nevyjimajúc. Aj tento fakt bol podnetom k zorganizovaniu jazykového seminára s názvom Anglický jazyk v športovej terminológii.

Seminár sa uskutočnil 12. februára v spolupráci s Metodicko-pedagogickým centrom v Prešove a Fakultou športu (FŠ) PU. Viedla ho PaedDr. Ivana Cimermanová, PhD., z Katedry anglického jazyka a literatúry FHPV PU. Prvá časť bola venovaná stavbe jazyka, rôznym druhom slovníkov a internetovým zdrojom. Druhá časť bola orientovaná konkrétne na basketbalovú terminológiu. Spustením tejto časti bolo aktívne zapojenie účastníkov seminára vo forme práce v skupinách. Na základe tohto pilotného seminára zaradí Katedra športovej humanistiky a kinantropológie (KŠHK) FŠ PU do katedrovej ponuky organizáciu jazykových seminárov pre jednotlivé športy.

Mgr. Róbert Kandráč,
Mgr. Terézia Slančová, PhD.,
KŠHK FŠ PU

Gymnastické aerobičky KGŠ Slávia PU boli opäť úspešné

Gymnastické aerobičky Klubu gymnastických športov TJ Slávia PU úspešne vykročili aj do roku 2007. Na medzinárodných majstrovstvách Českej republiky v gymnastickom aerobiku v Zlíne obsadila seniorka Alžbeta Segedyová 7. miesto, v rámci Slovenska bola druhá. Juniorka Ivana Faměrová skončila na 4., 5. mieste, Petre Tomkovej patrila ôsma pozícia. V rámci Slovenska bola Faměrová prvá a Tomková druhá. Medzi slovenskými pretekárkami získala prvé miesto aj staršia žiačka Alexandra Kovalská.

Gymnastické aerobičky boli úspešné aj v prvom kole Pohára federácií (spoločný projekt Českej gymnastickej federácie a Slovenskej gymnastickej federácie) v Brne. V kategórii senioriek v súťaži trojic získali druhé miesto Tamara Ferencová, Miroslava Gumanová, A. Segedyová. Aj v rámci Slovenska boli druhé. Súťaž jednotlivkyň: 8. Segedyová (v rámci Slovenska štvrtá), 12. Ferencová (6.), 15. Gumanová (7.). Juniorky - jednotlivkyne: 3. Tomková, Faměrová, 14. Ivana Kundľová, 15. Michaela Šmeringaiová. Slovensko: 2. Tomková, Faměrová, 8. Kundľová, 9. Šmeringaiová. Staršie žiačky: 9. Zuzana Lukáčová (v rámci Slovenska prvá), 12. Kovalská (2.), 17. Kobulská (3.). Cenné sú predovšetkým umiestnenia junioriek Tomkovej a Faměrovej, ktoré sa usilujú vybojovať si účasť na majstrovstvách Európy. (jac)

Volejbalisti VK PU Prešov o bronz s Humenným

Volejbalisti VK PU prehrali v najvyššej súťaži semifinálovú sériu play off s VKP Bratislava 0:3 na zápasy a od 17. apríla hrajú o tretie miesto. Cenné je to, že zverenci trénera Rastislava Chudíka sa pričínili o to, že v semifinálových zápasoch sa hral veľmi dobrý volejbal a tak si fanúšikovia prišli na svoje. Bratislavčania sú favoritom na získanie majstrovského titulu a aj v zápasoch s našimi vysokoškolskými ukázali, že majú herne vyzretejší a skúsenejší tím, ktorý t'azí z výškovej prevahy, veľmi dobrej obrany a účinného útoku. V druhej semifinálovej sérii vyhralo Nové Mesto nad Váhom nad Humenným 3:2 na zápasy.

„S Humenným to určite bude tuhý boj, ale tieto derby budú aj pre fanúšikov nesporne zaujímavé,“ zvýraznil tréner prešovských vysokoškolských Rastislav Chudík. „Očakávam, že v búrlivej atmosfére sa bude hrať kvalitný volejbal. Verím, že chlapci sa o bronzovú medailu poriadne pobijú.“

Jedno je jasné - aj v boji o tretie miesto čaká vysokoškolských kvalitný súper. Termíny zápasov o tretie miesto: 17. a 18. apríla Humenné - VK PU Prešov, 21. a 22. apríla VK PU Prešov - Humenné, prípadný piaty zápas 26. apríla Humenné - Prešov, prípadný šiesty zápas 29. apríla Prešov - Humenné, prípadný siedmy zápas 2. mája Humenné - Prešov. Hrá sa na štyri víťazné zápasy. (jac)

Kto z PU pôjde na zahraničný pobyt a kam

Výsledky výberových konaní na zahraničné študijné a výskumné pobyty v akademickom roku 2007/2008:

BELGICKO

Letný jazykový kurz v oblasti medzinárodných vzťahov, (9. - 28. júla 2007)
Mgr. Slávka Zborovianová, absolventka Filozofickej fakulty (FF) PU

BIELORUSKO

Anna Bárđyová, FF PU; Štátna pedagogická univerzita v Minsku
Dávid Bodnár, FF PU; Štátna pedagogická univerzita v Minsku
Marcel Janák, FF PU; Štátna pedagogická univerzita v Minsku
Eva Kráľová, FF PU; Štátna pedagogická univerzita v Minsku
Michal Piš, FF PU; Štátna pedagogická univerzita v Minsku
Matej Tkáč, FF PU; Štátna pedagogická univerzita v Minsku

BULHARSKO

Vedecké a študijné pobyty doktorandov, vedeckých a pedagogických pracovníkov:

Gabriela Imrichová, FF PU; doktorand; 1. ročník; 5 mesiacov

Eva Štefaničová, FF PU; doktorand; 1. ročník; 1 mesiac

Letné kurzy bulharského jazyka:

Monika Mihalčinová, FF PU; študent; 3. ročník; 1 mesiac

Tatiana Miková, FF PU; študent; 3. ročník; 1 mesiac

ČESKO

Semestrálne pobyty

Monika Mihalčinová, FF PU; študent, 3. ročník

Mgr. Lenka Harviľáková, FF PU; doktorand, 2. ročník

Mgr. Margaréta Kerestyová, FF PU; doktorand, 2. ročník

GRÉCKO

Letný kurz modernej gréčtiny

Anabela Obyšovská, FF PU; študentka, 3. ročník

POESKO

Študijný pobyt – polonisti:

Daniela Fedorová, FF PU; študent; 3. ročník; 5 mesiacov

Jana Krajecová, FF PU; študent; 3. ročník; 4 mesiace

Daniela Polohová, FF PU; študent; 3. ročník; 5 mesiacov

Stanislava Slodičáková, FF PU; študent; 3. ročník; 5 mesiacov

Andrea Smolková, FF PU; študent; 3. ročník; 5 mesiacov

Vedecký pobyt:

Pavol Matula, FF PU; pedagogický pracovník VŠ; 3 mesiace

RUSKO

Vedecké pobyty

PhDr. Ľubomír Guzi, FF PU; vedecký pracovník; 2 mesiace; Kazanská štátna univerzita

doc. PhDr. Ľubica Harbuľová, FF PU; vedecký pracovník; 2 mesiace; Moskovská štátna univerzita

Päťmesačné pobyty počas VŠ

Vladimíra Béréšová, FF PU; 3. ročník; Inštitút A. S. Puškina, Moskva

Lubomíra Blahušiaková, FF PU; 3. ročník; Inštitút A. S. Puškina, Moskva

Mgr. Tatiana Hudáková, FF PU; 3. ročník; Inštitút A. S. Puškina, Moskva

Jozef Kubanda, FF PU; 3. ročník; Inštitút A. S. Puškina, Moskva

Irina Rusinová, FF PU; 3. ročník; Inštitút A. S. Puškina, Moskva

Ludmila Záhorčáková, FF PU; 4. ročník; Štátna Gerceňova univerzita, Petrohrad

Dvojmesačné jazykové stáže pre študentov 2. ročníka - Štátny inštitút ruského jazyka A. S. Puškina v Moskve

Daniela Džubáková, FF PU

Jana Lokajová, FF PU

Slavomíra Rabatinová, FF PU; 4. ročník

UKRAJINA

Výskumný pobyt

Mgr. Jarmila Kredátusová, PhD., FF PU; pedagogický pracovník VŠ; Národná pedagogická univerzita M. P. Drahomanova

RNDr. Mária Tulenková, PhD., Fakulta humanitných a prírodných vied PU; pedagogický pracovník VŠ; Institute of cell biology and genetic engineering of NAS of Ukraine

Náhradník:

PhDr. Valéria Juričková, FF PU; pedagogický pracovník VŠ; Národná pedagogická univerzita M. P. Drahomanova

Študijný pobyt - Národná pedagogická univerzita M. P. Drahomanova v Kyjeve

Katarína Jurčišinová, FF PU; 3. ročník

Juliána Žumárová, FF PU; 3. ročník

Larysa Sverlovycová, FF PU; 3. ročník

Martina Petrišinová, FF PU; 4. ročník

Lenka Vrabľová, FF PU; 3. ročník

Náhradníci:

Lucia Hvizdová, FF PU; 3. ročník

Malvína Kozelová, FF PU; 3. ročník

dr. Ľubica Halásová,

SAIA Prešov, n. o., 17. novembra 11, Prešov,

Kontakt: 051/77 11 676,

lubicah@unipo.sk

Spoločnosť pre špeciálnu a liečebnú výchovu v Slovenskej republike
Ministerstvo školstva Slovenskej republiky
Reedukačný domov pre deti a mládež Horný Bankov – Košice
Združenie odborných učiteľov Slovenska

v spolupráci

s Krajským školským úradom Košice

Pedagogickou fakultou Katolíckej univerzity v Ružomberku
Pedagogickou fakultou Trnavskej univerzity v Trnave
Katedrou sociálnej práce, Ústavu sociálnych vied a zdravotníctva
bl. P. P. Gojdiča v Prešove, VŠZaSP sv. Alžbety, n. o., Bratislava

Vás pozývajú

na medzinárodnú vedeckú špeciálno-pedagogickú konferenciu
a valné zhromaždenie SŠLV v SR,
ktoré sa uskutoční v dňoch 3. – 5. mája 2007 v Košiciach

téma konferencie

„Dobro a zlo v špeciálnej a liečebnej pedagogike“ (Poruchy správania v edukačnom procese)

konferencia sa koná pri príležitosti 40. výročia vzniku
Reedukačného domova pre deti a mládež Horný Bankov – Košice
pod záštitou pani Bibiány Obrimčáckovej,
štátnej tajomníčky pre regionálne školstvo, ďalšie vzdelávanie a štátnu
starostlivosť o šport

Odborní garanti

prof. PhDr. Viktor Lechta, PhD., doc. PhDr. Antónia Tisovičová, PhD.,
Mgr. Jarmila Žolnová, PhD.

Organizační garanti

Mgr. Ján Hučík, PhD., PaedDr. Miroslav Chudý, Tibor Palko,
doc. PaedDr. Jozef Vook, CSc., PaedDr. Marián Zelina,
PhDr. Michal Oláh, PhD., h. doc.

Vložné

Členovia SŠLV a ZOUS 600.- Sk
Nečlenovia 1200.- Sk

Podrobnejšie informácie získajú iba prihlásení po 1. apríli 2007

Mladí historici o slovenskom štáte

V dňoch 24. – 26. apríla 2007 sa v Kongresovej sále SOU spotrebných družstiev Jednota (Mladost) uskutoční 6. ročník vedeckej konferencie **Slovenská republika 1939 – 1945 očami mladých historikov**. Konferencia je priamym pokračovaním predošlých ročníkov, ktoré sa uskutočnili v rokoch 2002 až 2006 v Trnave a Banskej Bystrici. Hlavným zámerom organizátorov podujatia je vytvoriť priestor na prezentovanie najnovších výsledkov výskumu a na odbornú diskusiu príslušníkom nastupujúcej generácie historikov (najmä do 35 rokov). Zameranie šiesteho ročníka konferencie sa širší prípravný výbor rozhodol vymedziť názvom **Slovenská republika medzi 14. marcom 1939 a salzburskými rokovaniami**. Od jednotlivých príspevkov sa očakáva, že prinesú nové poznatky o tomto období nielen z hľadiska medzinárodnej a vnútroštátnej situácie, ale aj v kontexte spoločenského, hospodárskeho, konfesijného či kultúrneho vývoja.

Na organizácii tohto podujatia participujú aj dve súčasť PU – Inštitút histórie FF PU a Ústav regionálnych a národnostných štúdií PU, ktoré všetkých záujemcov z radov študentov i pracovníkov na konferenciu srdečne pozývajú.

Martin Pekár,
hlavný organizátor

PREŠŤOVSKÁ UNIVERZITA

ČASOPIS AKADEMICKEJ OBCE PU V PREŠOVE

ROČNÍK XI.

ČÍSLO 3/JÚN 2007

Teologické fakulty majú nových dekanov

Na najvyšších akademických postoch Gréckokatolíckej teologickej fakulty (GTF) PU a Pravoslávnej bohosloveckej fakulty (PBF) PU dôjde v novom funkčnom období k personálnym zmenám. Rozhodli o tom na svojich aprílových zasadnutiach členovia akademických senátov (AS) oboch fakúlt, keď v tajných voľbách volili kandidáta na dekana. Zmenilo sa aj zloženie oboch AS, keďže pred voľbami kandidátov na dekana sa najprv uskutočnili voľby nových členov AS oboch fakúlt. Na dekanskej stoličke GTF vystrieda prof. Vojtecha Boháča doterajší prorektor PU prof. Peter Šturák. Novým dekanom PBF bude prof. Ján Zozulák.

(Viac na s. 3.)

(jn)

Akademický senát PU začal svoje pôsobenie v novom funkčnom období

S ambíciou zvládnuť čo najlepšie svoju úlohu vstúpil do nového funkčného obdobia 27-členný Akademický senát Prešovskej univerzity (AS PU) v Prešove. Jeho vedenie sa kreovalo na úvodnom stretnutí novozvolených senátorov 30. apríla. Na druhom zasadnutí v pondelok 21. mája už volili kandidáta na rektora PU (o tom na inom mieste).

Predsedom AS sa stal doc. Ing. arch. Václav Kohlmayer, PhD., z Fakulty manažmentu. Pri voľbách nemal protikandidáta. O post podpredsedníčky AS za zamestnaneckú časť sa uchádzali dve kandidátky PaedDr. Helena Galdunová z Fakulty zdravotníctva a doc. Ing. Jana Burgerová, PhD., z Pedagogickej fakulty. Úspešnejšia pri voľbách bola prvá z nich. Podpredsedníčkou AS za študentskú časť je Jana Malčíková, o tento post sa uchádzala jediná. Tajomníčkou AS sa stala Ing. Mária Nováková, ktorá je členkou AS za celouniverzitné pracoviská. Práve tie tvorili popri ôsmich volebných okrskoch na ôsmich fakultách PU nový deviaty volebný okrskok. Po zvolení dvoch členov AS z týchto praco-

vísk za zamestnaneckú časť a jedného študenta vzrástol počet členov AS z 24 v predchádzajúcom funkčnom období na 27.

Z porovnania zloženia „starého“ a nového AS vyplýva, že drvivá väčšina jeho členov sa vymenila

a takisto aj väčšina z nich je po prvýkrát na tomto dôležitom poste pre akademickú samosprávu PU.

Ako uviedol doc. V. Kohlmayer, majú sa členovia AS zísť do prázdnin ešte raz. Išlo by už o pracovné zasadnutie a týkalo by sa prerokovania niektorých správ z činnosti PU, ktorých schválenie senátormi si vyžaduje zákon. Uskutoční sa však už po uzávierke tohto vydania časopisu PU. (jn)

Úspech Fakulty manažmentu PU

Právo uskutočňovať habilitačné konanie a konanie na vymenúvanie profesorov v študijnom odbore 3.3.15. manažment priznal minister školstva SR Ján Mikoš Fakulte manažmentu (FM) PU. Jeho rozhodnutie po predchádzajúcom súhlasnom vyjadrení akreditačnej komisie je s dátumom 12. marec 2007 a platí na tri roky do 31. augusta 2010. Podľa jedného zo štyroch garantov - dekana FM prof. Ing. Róberta Štefka, PhD., ide o úspešné uzavretie naštartovaných procesov na fakulte s ekonomickým zameraním. Získaním tohto práva sa FM zaradila medzi plnohodnotné vysokoškolské pracoviská, pretože môže udeľovať všetky tituly vysokoškolského štúdia. „Je to pre pomery v Prešove jedinečná situácia,“ dodal dekan. (jn)

Za kandidáta na rektora PU zvolili doc. René Matloviča

Doc. RNDr. René Matlovič, PhD., bude rektorom PU v nastávajúcom štvorročnom funkčnom období. Rozhodli o tom 21. mája v tajných voľbách na svojom zasadnutí členovia Akademického senátu (AS) PU.

Momentka z verejnej prezentácie kandidátov na rektora PU 16. mája. Zľava doc. R. Matlovič, moderátor prezentácie, člen AS a predseda volebnej komisie AS PU pre riadenie volieb kandidáta na rektora PU doc. Robert Ištók, ďalší člen AS PU a člen volebnej komisie PhDr. Radovan Bačík a prof. F. Mihina.

Foto: Mgr. Ľuboslav Krajňák

R. Matlovič sa ujme funkcie 1. augusta vo štvrtom funkčnom období rektora tejto verejnej vysokej školy, ktorá vznikla k 1. januáru 1997. Vystrieda na tomto poste prof. Františka Mihinu. Ten bol aj jediným súperom R. Matloviča v súboji o priazeň senátorov. Na hlasovaní sa zúčastnilo všetkých 27 členov AS. Jeden hlas bol neplatný, dvaja sa zdržali, 16 hlasov patrilo R. Matlovičovi a osem F. Mihinovi. Na zvolenie za kandidáta na rektora stačilo získať 14 hlasov.

AS PU prijal jednomyselne verejným hlasovaním uznesenie, ktorým vyhlásil voľby kandidáta na rektora za právoplatné. Uznesenie o tom a zápisnicu volebnej komisie poslali ministstvu školstva na schválenie. Po jej odobrení vymenuje R. Matloviča za rektora PU prezident SR. Rektorova inaugurácia by mala prebehnúť na začiat-

ku akademického roka 2007/2008.

R. Matlovič sa narodil v Prešove a deň pred svojím nástupom do funkcie bude mať presne 40 rokov. Podľa zverejneného životopisu na www.unipo.sk absolvoval odbor geografia a kartografia na Prírodovedeckej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave. Na tej istej fakulte sa v roku 2006 habilitoval v odbore humánna a regionálna geografia, má za sebou aj inauguračné konanie za univerzitného profesora, nebol však ešte prezidentom SR vymenovaný. Od skončenia vysokoškolských štúdií v roku 1990 sústavne pôsobí ako vysokoškolský učiteľ v Prešove. Od roku 2000 je prodekanom Fakulty humanitných a prírodných vied PU.

(jn)

(Viac o stretnutí akademickej obce, z ktorého je foto – na s. 3.)

Z REKTOROVHO DIÁRA

16. apríla - pracovné rokovanie s primátorom mesta Prešov JUDr. P. Hagyarim
 24. apríla - stretnutie s veľvyslancom Grécka na Slovensku na PBF PU
 30. apríla a 1. mája - účasť na mierovom koncerte v Oslo
 7. mája - zasadnutie členov kolégia rektora PU
 10. mája - slávnostné zasadnutie Vedeckej rady (VR) Univerzity Cyrila a Metoda v Trnave k 10. výročiu založenia univerzity
 11. mája - účasť na zasadnutí VR UPJŠ v Košiciach
 12. mája - stretnutie ku Dňu priateľstva na slovensko-ukrajinskej hranici vo Vyšnom Nemeckom
 13. mája - účasť na slávnostnej liturgii v Katedrále sv. Jána Krstiteľa v Prešove k 60. výročiu vysviacky bl. Vasilu Hopka
 17. mája - stretnutie s veľvyslancom a evaluátormi EUA na Ekonomickej univerzite v Bratislave
 25. a 26. mája - účasť na medzinárodnej vedeckej konferencii na WSFiZ vo Varšave
 29. mája - podpis dohody o spolupráci medzi PU a Wyszhou szkolou ekonomii i inowcacji (WSEiI) v Lubline, Poľsko
 10. až 13. júna - účasť na konferencii na WSEiI v Lubline (zel)

Zloženie Akademického senátu PU

Predseda AS PU:
 doc. Ing. arch. Václav Kohlmayer, PhD. (FM)
 Podpredsedníčky AS PU:
 PaedDr. Helena Galdunová (FZ)
 - za zamestnaneckú časť
 Jana Malčická (FF) - za študentskú časť
 Tajomníčka AS PU:
 Ing. Mária Nováková (celouniverzitné pracoviská - CUP)
 Členovia AS PU:
 Mgr. Ján Adam, PhD. (FF)
 PhDr. Radovan Bačík (FM)
 PhDr. Jana Bačíštinová (FZ)
 doc. Ing. Jana Burgerová, PhD. (PF)
 Jana Cibulková (PF)
 Pavol Čech (FŠ)
 PhDr. Juraj Daňo, PhD. (FHPV)
 Marián Derco (PBF)
 prof. ThDr. Milan Gerka, CSc. (PBF)
 Ing. Peter Haľko (CUP)
 Dušan Hažír (FZ)
 doc. RNDr. Robert Istok, PhD. (FHPV)
 Roman Kadlec (CUP)
 Mgr. Kamil Kardis, PhD. (GTF)
 Mgr. Vladimír Kocvár, PhD. (PBF)
 PaedDr. Tomáš Malý (FŠ)
 Martin Miňo (GTF)
 PaedDr. Monika Miňová (PF)
 PhDr. Júlia Paračková, PhD. (FF)
 doc. ThDr. Marek Petro, PhD. (GTF)
 Ing. Juraj Rákoš (FM)
 Mgr. Radoslav Slovák (FHPV)
 prof. PhDr. Milan Turek, PhD. (FŠ)

Zdroj: www.unipo.sk

Zasadala Vedecká rada PU

Dňa 28. mája sa uskutočnilo zasadnutie Vedeckej rady (VR) PU. Po otvorení zasadnutia rektor PU prof. PhDr. František Mihina, CSc., slávnostne odovzdal docentské dekréty a Cenu rektora za rok 2006 (o tomto na inom mieste).

Novými docentmi sa stali ThDr. Marek Petro, PhD., a ThDr. Andrej Slodička, PhD., v študijnom odbore 2.1.13 Katolícka teológia a RNDr. Vladimír Ira, PhD., RNDr. Zdeněk Szczyrba, Ph.D., v študijnom odbore 4.1.35 Geografia.

Riadne zasadnutie VR pokračovalo prerokovaním a schválením návrhov vedeckých rád Filozofickej fakulty a Fakulty humanitných a prírodných vied PU na vymenovanie za profesorov doc. PhDr. Jozefa Džuku, PhD., v odbore 3.1.10 Všeobecná a experimentálna psychológia a doc. RNDr. Viliama Lauka, PhD., v odbore 4.1.35 Geografia.

VR PU hodnotila Správu o vzdelávacej činnosti PU za rok 2006 a Správu o výskume, vývoji a umeleckej činnosti PU za rok 2006 bez pripomienok (o tom na inom mieste vydania časopisu).

VR PU prerokovala návrh a schválila za člena komisie VEGA Ministerstva školstva SR a Slovenskej akadémie vied č. 12 pre vedy

o spoločnosti (filozofia, sociológia, politológia, teológia) prof. ThDr. Jána Šafina, PhD., ktorý nahradí do konca funkčného obdobia prof. ThDr. Jána Zozuláka, PhD., nového dekana PBF PU. Zároveň VR PU prerokovala a schválila návrhy fakúlt PU na kandidátov/ky za členov a členky komisií KEGA MŠ SR a SAV na II. funkčné obdobie (jún 2007 - jún 2010).

V zmysle Zásad udeľovania čestných titulov a ocenení a Rokova-

cieho poriadku VR PU prerokovala a tajným hlasovaním jednomyselne schválila návrh VR Gréckokatolíckej teologickej fakulty PU na udelenie titulu doctor honoris causa „dr. h. c.“ prof. dr. hab. Tadeuszovi Zasepovi v odbore Katolícka teológia.

Na internetovej stránke Rektorátu - veda a výskum sú uverejnené uznesenia z VR PU a aj Správa o výskume, vývoji a umeleckej činnosti za rok 2006.

Mgr. Nicole Removčiková,
 útvar prorektorky PU pre vedu
 a doktorandské štúdium
 Foto: Mgr. Luboslav Krajňák

Ceny rektora za rok 2006 majú majiteľov

V súlade so zásadami oceňovania udelil rektor PU prof. PhDr. František Mihina, CSc., na zasadnutí Vedeckej rady PU 28. mája Cenu rektora PU za rok 2006 tvorivým zamestnancom PU za významný prínos pre univerzitu v oblastiach spoločenskej vedy, teológia, umenie, zdravotnícke vedy.

V oblasti spoločenských vied boli udelené ocenenia

Mgr. Martine Ivanovej za monografickú prácu - IVANOVÁ, Martina: Valencia statických slovies. Prešov: Filozofická fakulta PU v Prešove 2006. 273 s. ISBN 80-8068-529-0.

prof. PaedDr. Jánovi Jungerovi, PhD., a prof. PhDr. Michalovi Belejovi, CSc., za monografickú prácu v slovenskom a anglickom jazyku - BELEJ, Michal - JUNGER, Ján a kol.: Motorické testy koordináčnych schopností. Prešov: Fakulta športu PU v Prešove 2006. 177 s. ISBN 50-8068-500-2. (BELEJ, Michal - JUNGER, Ján a kol.: Motor Tests of Coordination Abilities. Prešov: Prešov University in Prešov, Faculty of Sports 2006. 177 s. ISBN 50-8068-552-5)

Mgr. art. Karolovi Medňanskému, PhD., za vedeckú monografiu - MEDŇANSKÝ, Karol: Postavenie violy da gamba v kantátach Johanna Sebastiana Bacha. Prešov: Súzvuk 2006. ISBN 80-89188-15-X.

Ocenenie v oblasti umenia získal Mgr. art. Ľubomír Purdeš za prezentáciu PU a šírenie ideí humanizmu, občianskej angažovanosti

a výtvarno-estetickéj kultúry doma aj vo svete.

V oblasti teológie bol ocenený ThDr. Václav Ježek za monografickú prácu - JEŽEK, Václav: Byzantská paideia - Vzdelávaní v Byzanci (Byzantská kultura). Prešov: PU v Prešove Pravoslávna bohoslovecká fakulta 2006. 220 s. ISBN 80-8068-535-5.

MUDr. Eve Kovalovej, PhD., bola udelená cena v oblasti zdravotníckej vedy za monografickú prácu - KOVALOVÁ, Eva: Orálna hygie-

na I. Prešov: Peter Šidelský - Akcel Print 2006. 308 s. ISBN 80-96941-3-3.

Osobitné ocenenie rektor PU odovzdal prof. PhDr. Stanislavovi Rakúsovi, DrSc., za celoživotné dielo v oblasti literárneho umenia.

Ocenené práce a umeleckú činnosť predstavili zástupcovia fakúlt - prof. PhDr. Jolana Nižňfková, CSc., prof. PhDr. Milan Turek, PhD., prof. RNDr. Ivan Bernasovský, DrSc., prof. ThDr. Ján Zozulák, PhD., PhDr. Ľubica Derňárová, PhD.

Oceneným srdečne blahoželáme!
 Mgr. Nicole Removčiková,
 útvar prorektorky PU
 pre vedu a doktorandské štúdium

Prof. S. Rakús sa prihovára v mene držiteľov Ceny rektora PU za rok 2006.

Prezentácia kandidátov na rektora PU pred akademickou obcou sa zaobišla bez ostrej výmeny názorov

Asi spolovite zaplnená aula PU bola 16. mája dejiskom prezentácie dvoch uchádzačov o dôveru členov Akademického senátu (AS) PU pri voľbe kandidáta na rektora PU na štvrté funkčné obdobie. Prezentáciu moderoval člen AS a predseda volebnej komisie AS pre voľbu kandidáta na rektora PU doc. RNDr. Robert Ištók, PhD. Zrebovaním rozhodli, že sa najprv predstavil so svojou koncepciou mladší z dvojice doc. RNDr. René Matlovič, PhD. Po asi pol hodine ho pri mikrofóne vystriedal súčasný rektor PU prof. PhDr. František Mihina, CSc. Pri prezentácii jedného kandidáta bol druhý za dverami auly, takže sa navzájom nepočuli. Neskôr si sadli spoločne za predsednícky stôl a v ďalšej asi hodine striedavo odpovedali na otázky z pléna. Otázok veľa nebolo a väčšina z nich ani nesmerovala k tomu, aby sa kandidáti pustili do ostrej výmeny názorov. V konečnom dôsledku to možno bolo dané aj tým, že o kandidátovi na rektora nerozhodujú všetci členovia akademicko-jej obce, ale len už nimi vybraní zástupcovia - členovia AS verejnej vysokej školy.

Doc. R. Matlovič upozornil, že PU má veľmi vysoký podiel študentov z Prešovského kraja. Tvoria až dve tretiny celého študentstva, čím podľa neho má PU dosť úzky regionálny záber. Na margo inštitucionálneho vývoja PU v poslednom období uviedol, že novozriadené celouniverzitné pracoviská na úrovni fakúlt „nesú veľa otázok“. Nejaví sa mu ako šťastná reprofiliácia Ústavu regionálnych a národnostných štúdií, z jeho záberu vypadol prírodovedný výskum. Centralizáciu v podmienkach PU označil za zbytočne predimenzovanú a demotivačne pôsobí na fakulty. Podľa neho je PU unikát v tom, že v posledných obdobiach klesá počet učiteľov na úkor „ostatných pracovníkov“. Vo svojej predstave o tom, akým by mal byť rektor, uviedol, že ho vníma ako osobu, ktorá je skôr komunikátor a moderátor medzi jednotlivými fakultami, časťami akademicko-jej obce. Všetko, čo nie je potrebné na úrovni univerzity riadiť treba delegovať na úroveň fakúlt a katedier. Do protikladu postavil požiadavku solidarity medzi časťami PU a požiadavku zásluhovosti. Podľa neho z rokovania kolégia rektora a Správnej rady PU. Pokrývajú tiež informovanie o PU v anglickom jazyku. Za významný imidžotvorný prvok pre PU považuje vybudovať univerzitné vydavateľstvo.

Prof. F. Mihina pripomenul, že PU je jednou z dvadsiatich verejných vysokých škôl na Slovensku, čo nie je malý počet a nie je ľahké si medzi nimi nájsť miesto. Podľa neho musí PU medzi nimi obstáť, niet inej možnosti, ale to je vec všetkých členov akademicko-jej obce. Konštatoval, že z približne 190 tisíc vysokoškolákov v SR bolo v minulom akademickom roku bežná 12 tisíc na PU. Dodal, že z toho nevyplýva potreba radikálne zmeniť tento asi šesťpercentný podiel. PU má vyše tisíc študijných programov. Ich počet už nemožno zvyšovať,

skôr treba ich „prioritizovať“. Na fakte, že z celkového počtu učiteľov PU je bez titulu PhD. 33 percent z nich podčiarkol: „Nie je to zlé, ale je zlé, že ide až o tretinu.“ Zvýraznil tiež, že v roku 2006 bolo vyše 50 profesorov na PU a išlo o rekordne vysoký počet. Podľa neho je možnosť ako sa presadiť na PU dosť, ale sa nevyužívajú. Svoju prezentáciu uzavrel tvrdením, že PU sa nachádza v dobrom stave, nie je síce bez chýb, nepotrebuje však radikálne zmeny, ale zmeny potrebuje.

Otázky od členov akademicko-jej obce smerovali vždy na oboch kandidátov. Postupne sa týkali ich postoja k rozvoju prírodovedných pracovísk na PU, k problémom so vzdelávaním budúcich učiteľov, ich osobných vzťahov so zahraničnými partnermi, ich predstáv o organizačnej štruktúre PU. R. Matlovič nevyhlásil v prípade zvolenia za rektora organizačnú zmenu, mali by sa týkať problému integrácie identických pracovísk na rôznych fakultách. Podľa F. Mihinu je PU s ôsmimi fakultami „na dlhú dobu stabilizovaná“. R. Matlovič podčiarkol, že veľmi vážne treba brať fakt vzniku Filozofickej fakulty na UPJŠ v Košiciach. Podľa neho znamená, že z dvoch susediacich univerzít sa stavajú konkurenčné vysoké školy. Viacero otázok sa týkalo aj predstáv uchádzačov o odmeňovaní predovšetkým pedagógov. R. Matlovič konštatoval potrebu výraznejšieho motivovania najmä tých, ktorí sú garanti študijných odborov alebo riešitelia projektov. F. Mihina k tomu povedal, že otázky platov sú v kompetencii dekanov fakúlt, a nie rektora. Aj diferenciácia v odmeňovaní je podmienená zdrojmi univerzity a základný objem prostriedkov na tento účel zo štátneho rozpočtu je stále obmedzený.

(jn)

Svoju predstavu o tom, čo a ako by mal riešiť nový rektor PU prednáša kandidát na rektora doc. R. Matlovič. Aula PU bola zaplnená spolovite a na prstoch oboch rúk sa dalo narátat koľko je v sále študentov. Foto: Mgr. Ľuboslav Krajčák

Teologické fakulty majú nových dekanov

Voľby kandidáta na dekana Gréckokatolíckej teologickej fakulty (GTF) PU sa konali na mimoriadnom zasadnutí fakultného akademického senátu (AS) 18. apríla. Zúčastnili sa všetci 12 senátori. Do vopred stanoveného termínu - 12. hodiny 3. apríla boli prijaté návrhy na dvoch kandidátov na dekana fakulty v osobách prof. ThDr. Vojtecha Boháča, PhD., a prof. ThDr. Petra Šturáka, PhD. Volebná komisia preverila všetky potrebné náležitosti a skonštatovala, že iba návrh na prof. P. Šturáka spĺňa všetky náležitosti. Jediný kandidát dostal napokon v tajných voľbách 11 hlasov, jeden senátor sa zdržal. AS GTF PU vzal na vedomie výsledok volieb a navrhol rektorovi PU na vymenovanie za dekana GTF prof. P. Šturáka.

AS GTF začal pracovať od 28. marca, keď sa konalo ustanovujúce zasadnutie AS pod vedením spomínaného nového predsedu doc. M. Petra. Podpredsedami AS sa

stali tajnou voľbou ThDr. Michal Hospodár, PhD., za zamestnanec-kú časť a Martin Miňo za študentskú časť.

Nový muž na poste dekana Pravoslávnej bohosloveckej fakulty (PBF) PU vzišiel z tajných volieb členov AS PBF na ich zasadnutí 19. apríla. O priazeň 12 senátorov sa uchádzali dvaja. Napokon prof. ThDr. Ján Zozulák, PhD., dostal deväť hlasov a doc. Alexander Cap, CSc., tri hlasy. AS PBF PU vzal na vedomie výsledok volieb a navrhol rektorovi PU na vymenovanie za dekana PBF prof. J. Zozuláka.

AS PBF sa po svojom konštituovaní pre nové funkčné obdobie stretol prvýkrát 26. marca. Za predsedu zvolili prof. ThDr. Štefana Pružinského, CSc., podpredsedom za zamestnanec-kú časť sa stal PhDr. Jozef Vorobel a za študentskú časť Mgr. Maroš Černý.

(jn)

Excelentné pracoviská – cesta

Centrum excelentnosti v Európskej únii

V rámcových programoch Európskej únie (EÚ) sa pojmom centrum excelentnosti (CE) označuje inštitúcia, výskumné pracovisko, ktoré v danej oblasti dosahuje dlhodobovo vynikajúce, nadpriemerné výsledky, ktoré medzinárodná vedecko-technická komunita uznáva za súčasť siete pracovísk stojacich v čele pokroku v danej oblasti výskumu a vývoja. Takéto pracovisko výskumníci vyhľadávajú; spolupráca (medzinárodná) s týmto pracoviskom je vysoko cenená kvôli vysokej úrovni podmienok, ktoré poskytuje pre výskum, vývoj a služby v danej oblasti a vysokú odbornú úroveň jeho pracovníkov. Organizácia a systém práce excelentného pracoviska spĺňajú medzinárodne uznávané štandardy kvality.

Centrá excelentnosti na Slovensku

Problematika CE sa k nám dostáva spolu s uvedením, že účasť Slovenska v rámcových programoch EÚ podporujúcich výskum a inovácie je veľmi nízka, práve tak ako naše čerpanie štrukturálnych fondov na výskum. Nevyužívame pomerne bohaté možnosti financovania výskumu zo zahraničných zdrojov, pričom naše vlastné zdroje nie sú dostačujúce. Zároveň analýza „fungovania“ výskumníkov ukazuje, že výskum na Slovensku trpí okrem celkového podfinancovania prílišnou rozdrobenosťou riešiteľských kolektívov a nízkym dosahom na život spoločnosti a chod ekonomiky.

Pojem CE je u nás frekvencovaný aj preto, lebo súčasne vyjadruje:

- stav nedostatočnej účasti slovenských vedcov na výskume v EÚ (a medzinárodnom výskume vôbec),
- nespokojnosť s takouto situáciou,
- snahu riešiť tento stav vytvorením „centier“, t. j. organizovaním, mobilizovaním, integrovaním slovenských výskumníkov/čok – ukázať, že na to máme, ak dokážeme dať dokopy rozdrobený personálny i materiálny výskumný potenciál.

Proces ujasňovania a definovania pojmu CE (vo viacerých jeho variáciách) prebieha u nás dlhšiu dobu. Pomaly sa profilujú a vytvárajú aj možné konkrétne podoby takýchto pracovísk, vrátane podmienok ich fungovania a financovania. Zatiaľ ešte nie sú jedno-

značne a štandardne prijímané kritériá, úlohy, postavenie, a najmä úroveň (národné, rezortné, regionálne, inštitucionálne) takýchto pracovísk. Aj preto sa stretávame s viacerými alternatívnymi názvami v oficiálnych dokumentoch, ako sú:

- národné centrum excelentnosti,
- centrum excelentnosti výskumu a vývoja (zákon o organizácii štátnej podpory výskumu a vývoja),
- výskumné a vzdelávacie centrum excelentnosti (program APVV),
- centrum excelentnosti konkrétnej inštitúcie (napr. SAV, UPJŠ a d.),
- centrum excelentného výskumu verejných vysokých škôl (rozvojové projekty MŠ SR).

Charakteristiky a kritériá CE na Slovensku

Je zrejme, že nie každý názov pracoviska, ktorý obsahuje slovo centrum, znamená súčasne CE. Výskumníci aj výskum riadiace organizácie na Slovensku sa zhodnú v týchto charakteristikách CE:

- ide o výskumnú jednotku, ktorá je koncentrovaná na jeden vedeckovýskumný program;
- je flexibilná a otvorená pre vstup odborníkov – funguje na báze jednej, alebo viacerých inštitúcií, môže vzniknúť aj na virtuálnej báze;
- jej pôsobenie je časovo vymedzené;
- výskumní pracovníci centra sú vysoko kvalifikovaní, inovatívni a kreatívni.

Okrem žiadúcich výsledkov práce centier a potreby a spôsobu ich preukazovania ostávajú spornými a diskutovanými najmä charakteristiky úrovne CE – či ide o rovinu medzinárodnú, národnú, regionálnu alebo inštitucionálnu, na ktorej má zmysel a význam CE vytvárať.

V takmer všetkých materiáloch k tejto téme sa opakovane konštatuje, že samotným administratívnym (alebo vlastným) rozhodnutím sa výskumná inštitúcia, pracovisko alebo virtuálne spoločenstvo výskumníkov ešte nestane excelentným. Kedy a na základe čoho sa isté pracovisko môže stať, alebo byť označené ako CE, sa preskúšaním usilujú stanoviť Slovenská akadémia vied (SAV) a Agentúra na podporu výskumu a vývoja (APVV). (Viac vid' nižšie.)

Legislatívna a politická podpora vzniku a budovania

CE na Slovensku

Zákon č. 172/2005 Z. z. o organizácii štátnej podpory výskumu a vývoja v § 24 ods. 1 písmeno d) hovorí, že prostredníctvom štátnych programov rozvoja infraštruktúry výskumu a vývoja sa bude prostredníctvom projektov výskumu a vývoja posilňovať spolupráca inštitúcií uskutočňujúcich výskum a vývoj s cieľom vytvárania medzinárodne akceptovaných CE výskumu a vývoja.

Akčný plán SR pre oblasť vedy, výskumu a inovácií (Stratégia konkurencieschopnosti Slovenska do roku 2010; tzv. lisabonská stratégia pre SR) z roku 2005 obsahuje úlohu vypracovať systém a pravidlá podpory národných CE.

Programové vyhlásenie súčasnej vlády SR z roku 2006 deklaruje hlavné priority na budovanie vedomostnej spoločnosti na Slovensku. Ako základnú úlohu vlády v oblasti vednej politiky o. i. stanovuje zvýšiť podporu orientácie vedy na projekty medzinárodných programov, na budovanie CE a integrovaných projektov, ktoré sú predpokladom účasti slovenských vedcov na výskumných rámcových programoch EÚ.

Z týchto základných dokumentov sa odvíjajú ďalšie materiály na nižších úrovniach. Ak tu opomenieme rovinu dokumentov stredného dosahu (rezortných), za pozornosť stoja najmä dva „vykonávacie“ programy CE:

1. Program CE SAV z roku 2005,

2. Program Agentúry na podporu výskumu a vývoja Podpora vzniku a činnosti výskumných a vzdelávacích CE na roky 2007 – 2010 odsúhlasený vládou SR v apríli 2007.

1. Program Centier excelentnosti SAV

Cieľom CE SAV je podporiť špičkový výskum na pracoviskách SAV v spolupráci so špičkovými pracoviskami univerzít a výskumných laboratórií aplikovaného výskumu a výrobných podnikov. Ďalším cieľom je pripraviť vedeckovýskumné kolektívy SAV na výzvy, ktoré vyplývajú z programu kreovania národných CE, a predovšetkým na výzvy z Európskeho výskumného priestoru (ERA) a Európskeho sieťovania excelentných pracovísk (ERA-NET), hovorí sa v aktualizovanom programe CE SAV z roku 2005.

CE SAV je definované ako výskumná jednotka, ktorá robí koncentrovaný výskum v niektorej

vednej oblasti alebo prierezo vo viacerých vedných oblastiach. Ku kritériám patrí predpoklad, aby sa CE SAV v danej vednej oblasti a pri riešení vytýčenej úlohy stalo súčasťou ERA, resp. napojenie na sieť medzinárodnej vedeckej komunity. CE SAV musí mať aspoň tri vynikajúce osobnosti, u ktorých odborné ukazovatele výrazne prevyšujú kritériá na udelenie hodnosti DrSc.; musí sa podieľať na doktorskom štúdiu; poskytovať záruky dobrého manažmentu, organizácie a efektívnej administratívy výskumnej činnosti (okrem ďalších, menej operacionalizovaných kritérií).

Predsedníctvo SAV zriadilo v roku 2002 šesť CE SAV (s dobou riešenia excelentného projektu od 2002 do 2006); v roku 2004 päť CE SAV (od 2005 do 2008); v roku 2006 osem CE SAV (od 2007 do 2010).

2. Program APVV: Podpora vzniku a činnosti výskumných a vzdelávacích centier excelentnosti (VVCE) na roky 2007 – 2010 – Centier excelentnosti APVV

Tento nový program agentúry (schválený v apríli 2007) usiluje identifikovať najlepšie výskumno-vzdelávacie pracoviská; podporiť koncentráciu výskumných aktivít do (virtuálnych) centier excelentných pracovísk s lepšími podmienkami pre doktorandov a mladých výskumných pracovníkov; zvýšiť šance týchto pracovísk na zapájanie sa do medzinárodnej spolupráce a využívania európskych finančných zdrojov.

Ziadatelia musia preukázať silnú výskumnú a vzdelávaciu základňu, presvedčivú víziu rozvoja výskumnej infraštruktúry a komplexný plán pre dosiahnutie európskej úrovne v jasne definovanej oblasti vedy alebo techniky.

Program bude účelovo podporovať projekty excelentných výskumných a vzdelávacích pracovísk. Podmienkou financovania rozvojového projektu v tomto programe sú (okrem iného) minimálne tri projekty výskumu a vývoja, ktoré sú finančne podporené na základe posúdenia kvality predkladaných projektov v súťaži (v APVV, štátnych programov výskumu a vývoja, Rámcových programov EÚ, NATO, a pod.).

Výskumné a rozvojové projekty centier excelentnosti

Program VVCE APVV tým, že dôsledne rozlišuje financovanie

výskumu na Slovensku

rozvojových projektov a projektov výskumu a vývoja upozorňuje na to, že sú to projekty výskumu a vývoja, ktoré sú primárne považované za projekty financujúce činnosť centra (výskumného pracoviska). Hlavným kritériom CE na akékoľvek úrovni sa tak stáva úspešné získanie a riešenie excelentných výskumných projektov.

Bez excelentného projektu výskumu a vývoja (výskumného projektu) APVV nepodporí rozvojový projekt (projekt rozvoja infraštruktúry výskumu) hoci inak i excelentného pracoviska. Podobne aj SAV zriaďuje a financuje CE SAV na základe predloženia, hodnotenia, výberu a schválenia výskumného projektu centra.

Rozvojové projekty Ministerstva školstva SR Inovácia a dobudovanie centier excelentného výskumu

Ministerstvo školstva (MŠ) SR vypísalo na rok 2007 ako jednu z tematických oblastí pre rozvojové projekty oblasť Inovácia a budovanie centier excelentného výskumu verejných vysokých škôl. V predchádzajúcich rokoch sa táto tematická oblasť nazývala Inovácia a budovanie unikátnych pracovísk (bola podporovaná MŠ SR každoročne výberom z predkladaných žiadostí).

Podmienky podpory projektov inovácie, resp. budovania centier excelentného výskumu verejných vysokých škôl (len kapitálové výdavky) stanovujú:

a) zaobstaraná špičková prístrojová a laboratórna technika bude využívaná pri riešení projektov aplikovaného výskumu v spolupráci s podnikateľskou praxou a so zmluvne dohodnu-

tým konkrétnym realizátorom výstupov z riešenia; pri riešení budúcich excelentných projektov základného výskumu, s ktorými sa unikátne pracovisko vysokej školy zapojí do 7. RP EÚ alebo do úloh nových štátnych programov výskumu a vývoja (umožňuje sa tiež väzba výskumných projektov na APVV a výskumné programy Vysokoškolskej vedy a techniky MŠ SR).

b) do riešiteľských kolektívov výskumných projektov musia byť zaradení doktorandi, ktorých témy dizertačných prác budú naviazané na tieto projekty.

Aj MŠ SR teda uplatňuje výskumný projekt ako kritérium pre financovanie rozvoja excelentného pracoviska, hoci v zmiernenej náročnosti, keďže uznáva aj „budúce“ riešenie výskumného projektu.

Možnosti zapájania alebo vytvárania centier excelentnosti na PU v Prešove

Ak spojíme objektívne preukázateľné podmienky uchádzania sa o podporu rozvoja pracoviska, ktoré aspiruje na označenie excelentné, dostaneme nasledovný zoznam – podľa poradia dôležitosti – kritérií:

1. riešenie jedného alebo viacerých výskumných projektov² – počet závisí od podmienok stanovených APVV, SAV, MŠ SR, alebo aj súbežné podanie žiadosti o podporu pri riešení výskumného projektu v APVV); výskumné projekty dokumentujú jestvovanie vedeckovýskumného programu,
2. silný výskumný a vzdelávací základ v podobe špičkových odborníkov (SAV stanovuje aspoň tri vynikajúce osobnosti) a ich dokumentovaných výsledkov v podobe karentovaných publikácií a citácií; zodpovední riešitelia sú vedúcimi osobnosťami a nositeľmi konkrétneho vedeckovýskumného programu,
3. uskutočňovanie doktorandského štúdia a doktorandi, ktorých témy dizertačných prác

2 Pri APVV ide o výskumné projekty APVV a medzinárodné výskumné projekty získané v súťaži a finančne podporované; pri MŠ SR ide o projekty Vysokoškolskej vedy a techniky MŠ SR; pri SAV ide o výskumné projekty v rámci SAV posudzované a vyberané Radou programu CE SAV).

sú/budú naviazané na výskumné projekty (takto sa doktorandi učia robiť výskum a nemrhá sa ich odborným potenciálom),

4. schopnosť formulovať žiadosť o podporu rozvoja pracoviska – rozvojový projekt; okrem iných požadovaných vecí ide aj o schopnosť predložiť v žiadosti záruky dobrého manažmentu, organizácie a efektívnej administratívy výskumnej činnosti, t. j. manažérske know-

how, administratívne zabezpečenie, zabezpečenie služieb a pod.

Nasledovný zoznam uvádza niektoré z možností PU v Prešove na budovanie excelentných pracovísk, či už v pozícii lídrov alebo spoluriešiteľov CE. Jedným z predpokladov sa javí zjednotenie výskumných projektov (doteraz postavených osobitne) do jedného výskumného programu.

Odbory	Výskumný program v oblasti	Pracovisko	Výskumné projekty v roku 2007 (okrem projektov KEGA a VEGA)
Prírodovedné	molekulárna genetika	Laboratórium molekulárnej genetiky FHPV PU	AV MŠ SR
	geografia	Centrum pre geografické informácie a priestorové analýzy FHPV PU	COST
	biológia	FHPV PU	AV MŠ SR
Spoločensko vedné	športová edukológia	Športové diagnostické centrum FŠ PU	
Humanitno vedné	regionálne a národnostné štúdie	ÚRNŠ PU	APVV
	filologický výskum	FF PU	
	skúmanie detskej reči, vývinu a diagnostikovania detí	PF PU FF PU	dva projekty APVV

Pokiaľ sa prihlásia výskumníci a výskumníčky s ďalšími výskumnými programami a ďalšie pracoviská PU, ktoré tu nie sú uvedené, bude to veľmi žiaduce a uvítané. Urobíme tým veľký krok k rozvoju výskumu na PU.

Odkazy na niektoré relevantné internetové stránky:

<http://www.apvv.sk/>

<http://www.minedu.sk/>

<http://www.sav.sk>

<http://www.sav.sk/uploads/d0006365508/NCE.htm>

(Návrh programu vytvárania Národných centier excelentnosti)

<http://www.upjs.sk/plain-centra-excelentnosti.html?m=602b67de472995908acf71d24b4f40d0&a=72e16e5913bc5da26443c3224cc683ad>

http://www.srk.sk/autoupload/Vychodiska_pre_akcny_plan.doc

Viera Bačová,
prorektorka pre vedu
a doktorandské štúdium PU

1 Výskumný projekt je súbor zámerov, cieľov a plánovaných časovo ohraničených výskumných činností v obsahovo vymedzenej oblasti vedy. „Rozvojový projekt“ je projekt rozvoja infraštruktúry výskumu zameraný na zlepšenie infraštruktúry výskumu, t. j. na vytvorenie alebo zlepšenie podmienok na riešenie výskumných projektov. Infraštruktúra výskumu a vývoja tvoria osoby uskutočňujúce výskum a sústava prístrojov, zariadení, informačných, komunikačných a technologických celkov a systémov, ako i ostatných hnutelných vecí a nehnuteľností, ktoré slúžia pre potreby výskumu (voľne podľa Zákona č. 172 z 21. marca 2005 o organizácii štátnej podpory výskumu a vývoja).

Výsledky vedecko-výskumnej činnosti PU v roku 2006 podľa kritérií MŠ SR

Okrem výkonov vo vzdelávaní pridáva Ministerstvo školstva (MŠ) SR verejným vysokým školám mzdové prostriedky aj na základe výkonov vo výskume a vývoji.

Výkony vo výskume sa merajú nasledovne:

1. objem finančných prostriedkov získaných zo zahraničia na výskumné projekty – PU v roku 2006 nezískala žiadne prostriedky na výskum zo zahraničia,
2. objem finančných prostriedkov získaných z domácich zdrojov na výskumné projekty,
3. počet absolventov doktorandského štúdia,
4. počet interných doktorandov ku dňu ostatnej inventúry uskutočnenej ministerstvom,
5. výkon vysokej školy v publikačnej činnosti.

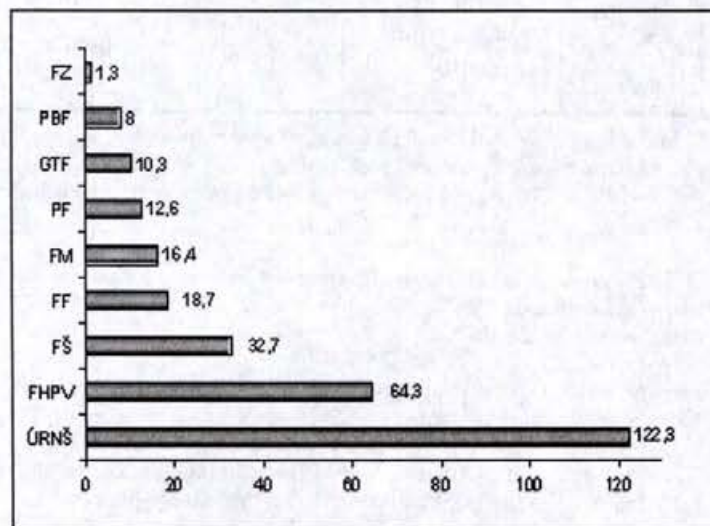
V nasledovných tabuľkách predkladáme výsledky PU vo výskume podľa týchto kritérií. Tabuľky uvádzajú aj podiel jednotlivých pracovísk PU na celkovom výkone PU v danom kritériu.

Tabuľka 1 Domáce granty, ktoré pracoviská PU získali na riešenie výskumných projektov (v tisícoch Sk; podiel pracoviska na získaných domácich grantoch v %)

Pracoviská PU	Výskumné domáce granty (DG)		Tvoriví zamestnanci rok 2005	Výskumné domáce granty (DG)		Tvoriví zamestnanci rok 2006
	Získané DG v r. 2005 (v tis. Sk)	Podiel pracoviska r. 2005 v %		Získané DG v r. 2006 (v tis. Sk)	Podiel pracoviska r. 2006 v %	
FF	4 833	37,2	216*	3 810	23,9	218*
FHPV	5 205	40,1	124,3	8 101	50,8	126
PF	1 107	8,5	53	617	3,9	49
PBF	268	2,1	21	391	2,5	19
GTF	209	1,6	29,6	215	1,3	20
FŠ	1 035	8,0	27	817	5,1	25
FM	329	2,5	29	483	3,0	29,5
FZ	0	0,0	53	36	0,2	46
URNŠ	0	-	-	1468	9,2	12
Spolu	12 986	100	552,9*	15 938	100	544,5*

*FF zaráta okrem prof., doc., odb. asistentov, asistentov aj študentov 2. a 3. ročníka doktorandského štúdia v dennej forme štúdia.

Obrázok 1 Celkové grantové prostriedky získané na riešenie výskumných projektov na jedného tvorivého pracovníka (v tis. Sk) na fakultách PU v roku 2006

Tabuľka 2 Počet denných doktorandov v roku 2006

	Inventarizácia k 31.10.2006	Podiel fakulty na počte denných doktorandov na PU v %	Počet akreditovaných študijných programov
FF	46	51	14
FHPV	18	20	4
PF	8	9	1
PBF	9	10	1
GTF	4	4	2
FŠ	4	4	1
FM	1	1	1
FZ	-	-	0
Spolu	90	100	24

Tabuľka 3 Počet absolventov doktorandského štúdia

	Počet denných a externých doktorandov - absolventov					
	Denní dokt. - absolventi		Externí dokt. - absolventi		Spolu absolventi v r. 2005 a 2006	Podiel fakulty na celkovom počte absolventov roku 2005 a 2006
	k 31.12. 2005	k 31.12. 2006	k 31.12. 2005	k 31.12. 2006		
FF	8	5	11	12	36	52
FHPV	0	3	1	5	9	13
PF	2	1	3	1	7	10
PBF	2	2	4	5	13	19
GTF	-	-	-	-	-	-
FŠ	1	2	1	0	4	6
FM	-	-	-	-	-	-
FZ	-	-	-	-	-	-
Spolu	13	13	20	23	69	100

Tabuľka 4 Počet publikačných jednotiek jednotlivých pracovísk PU – len tie kategórie publikácií, ktoré požaduje MŠ SR – a ich podiel na celkovom publikačnom výkone PU

Pracoviská PU	Publikačné jednotky v r. 2005	Podiel pracoviska r. 2005 v %	Publikačné jednotky v r. 2006	Podiel pracoviska r. 2006 v %
FF	624	34,5	437	32,8
FHPV	495	27,4	363	27,3
PF	232	12,8	133	10,0
PBF	154	8,5	100	7,5
GTF	92	5,1	95	7,1
FŠ	36	2,0	33	2,5
FM	94	5,2	92	6,9
URNŠ	18	1,0	28	2,1
FZ	62	3,4	50	3,8
Spolu	1807	100	1331	100

Podrobnejšie informácie o výsledkoch výskumu možno nájsť v dokumente Hodnotiaci správa o výskume, vývoji a umeleckej činnosti PU za rok 2006, ktorá bola predložená na hodnotenie Vedeckej rade PU v Prešove 28. mája na stránke:

http://www.unipo.sk/files/docs/u_veda/svk/dokument_177_103.pdf

Viera Bačová,
Nicole Removčíková,
odd. vedy a doktorandského štúdia Rektorátu PU

Veľvyslanec Ján Valko počas konferencie o M. Váľkovi spomínal na štúdium v Prešove

Dňa 10. mája sa konala v Madride medzinárodná konferencia o slovenskom jazyku a kultúre. Bola venovaná dielu Miroslava Váľka, ktorý by sa 17. júla dožil 80 rokov. Organizátormi konferencie bola Univerzita Complutence v Madride, Veľvyslanectvo SR v Madride a Klub slovenských spisovateľov v Bratislave. Bola som jej účastníčkou a pri tejto príležitosti som požiadala o rozhovor jej hlavného organizátora veľvyslanca SR v Španielsku dr. Jána Valka.

Ešte predtým musím poznamenať, že pán veľvyslanec absolvoval pred tridsiatimi piatimi rokmi FF UPJŠ v Prešove a v roku 1974 získal u nás aj doktorát filozofie. Po dvojročnom postgraduálnom štúdiu medzinárodného práva a medzinárodných vzťahov na Právnickej fakulte UK v Bratislave (1974 – 1976) nastúpil do diplomatických služieb, kde pôsobil už tridsiaty rok. Je kariérnym diplomatom. Začínal v New Delhi (India), potom absolvoval Diplomatickú akadémiu v Moskve (1985 – 1987), v rokoch 1989 – 1992 pôsobil v Sofii (Bulharsko), po skončení misie odišiel ako posledný veľvyslanec čl. federácie do Atén (Grécko), kde po vzniku SR sa stal prvým slovenským veľvyslancom (až do polovice roku 1998), v rokoch 1999 – 2003 pôsobil ako veľvyslanec v Harare (Zimbabwe) a pokrýval aj Mozambik, Angolu, Malawi, Zambiu, Madagaskar a Kongo. Od januára 2005 je veľvyslancom SR v Madride (Španielsko) a je nerezidentným veľvyslancom SR aj v Andorrskom kniežatstve a Maroku.

J. Valko aj napriek vysokému postu zostal tým istým človekom ako som ho poznala, je priateľský, rád hovorí o svojich štyroch deťoch a piatich vnukoch, má zmysel pre humor a navyše ako diplomat má konička – literatúru a divadlo, a preto aj literárne témy mu nie sú cudzie. Spolu s manželkou Máriou dokážu v rezidencii vytvoriť naozaj teplé ľudské prostredie.

Pán veľvyslanec, ako to, že sa veľvyslanectvo zaoberá aj literárnou problematikou?

- Jednou z úloh veľvyslanectva je aj tzv. kultúrna dimenzia a do nej samozrejme patrí aj literatúra, a tá je mojím hobby. Preto som sa rozhodol dať jej vážnosť a konferenciu osobne "zastrešiť", avšak ak máš na mysli či sa o Váľkovi hovorí aj na iných veľvyslanectvách, musel by som Ťa poopraviť. Nie je tomu tak.

V tomto roku sa konal šiesty ročník, tzn., že ešte pred Tvojím príchodom sa na veľvyslanectve organizovali konferencie, venované slovenskej literatúre...

- Áno, konferencie o slovenskom jazyku a kultúre poriadala Univerzita Complutence (UC) v Madride, resp. katedra slovanských jazykov a ja som sa krátko po príchode na

veľvyslanectvo zúčastnil už tretieho ročníka. Prvé však boli venované skôr čiastkovým témam a vlni som sem pozval prof. Karola Horáka, ktorý hovoril o slovenskej dramatickej tvorbe a večer v rezidencii študenti slovenčiny z UC predstavili publiku úryvky z jeho prózy, ale aj dramatickej tvorby. Už vtedy som avizoval vedúcemu katedry slovanských jazykov CU, že rok 2007 bude patriť básnikovi Miroslavovi Váľkovi a jeho dielu. Začal som o tom uvažovať nahlas a oslovovať ľudí, ktorým je básnik blízky, ktorí ho majú našudovaného. Takto som si spomenul aj na Ťeba, pretože viem, že aj ty si sa tvorbe básnika venovala seriózne a dokonca si na tému Preklady M. Váľka obhájila aj CSc. A napokon viem, že na katedre slovenského jazyka a literatúry FF UPJŠ, teraz už Prešov-

(Prečo by mohol byť Miroslav Válek zaujímavý pre Španielov) a obaja ukázali, že básnik má aj medzinárodnú dimenziu, že jeho verše nie sú adresované iba pro domo sua. Podľa vystupujúcich, básnikovým textom môže Španiel porozumieť a pre mňa z toho vyplýva domáca úloha - nájsť dobrého prekladateľa, resp. tím, ktorý by urobil dobrý výber z poézie básnika, kvalitne ho preložil a aby sa našiel dobrý editor, ktorý by bol schopný preklad (do roka a do dňa) sprístupniť verejnosti.

Tvoju vystúpeniu (Vplyv M. Váľka na ďalší vývin slovenskej poézie) účastníci tleskali a určite si ich oslovila prekladmi básní A. Voznesenského aj typologickými súvislosťami ich poézie, hlavne básne Goya, keď maliar má sochu pred Múzeom Prado a v galérii sa nachádzajú jeho fascinujúce obrazy. J. Zambor v úvodnom vystúpení (Rozmery poézie Miroslava Váľka) zhodnotil básnikovo dielo a poukázal na to, že väčšina básnickej tvorby M. Váľka patrí k základným a stále živým hodnotám slovenskej poézie 20. storočia

Myslím si, že podpisy rektorov PU prof. Karola Feča a prof. F. Mihinu s vedením spomínaných univerzít, kde som bol prítomný, otvorili cestu výmenným programom, a to nielen študentom, ale aj profesorom. Myslím si, že programy sú už rozbehnuté. Aspoň o Grécku viem, že áno. Nepoznám súčasný stav spolupráce so Španielskom, ale aj o tejto otázke chcem počas dovolenky s pánom rektorom hovoriť, a keď bude potrebné „pritlačiť“, urobím to rád. Nevieš či vieš, že aj prof. K. Horákov, ktorý bol vlni na konferencii v Madride sme pomohli pri nadviazaní kontaktov so španielskym študentským divadlom a môžem povedať, že sme dokázali expresne vybaviť, aby Španieli už minulého roku mohli na Akademickom Prešove vystúpiť. A keď bude Karol schopný veľmi rýchlo adresovať svoju „ponuku“ do Madridu, môžeme začiatkom novembra na festivale v Madride vidieť aj študentské divadlo PU a ja ich rád prijmem vo svojej rezidencii.

Vráťme sa však k básnikovi...

- Nielen k básnikovi, ale aj spomeniu básnik - minister. Myslím si, že M. Válek, vynikajúci slovenský básnik, si nemusí hľadať miesto v dejinách slovenskej literatúry. On ho tam už nesporne má. Ja som v príspevku, alebo lepšie povedané vo vstupe, o tom hovoril. Válek ako dobrý básnik dostal v roku 1968 ponuku obsadiť post ministra kultúry v slovenskej vláde. Povedz mi, kto z jeho súkmeňovcov - literátov, pokiaľ by mali takú voľbu, by to odmietol. M. Válek svojím vstupom do vlády vzal na seba aj zodpovednosť, ako sformovať rezort, ktorý predtým na povereníctve bol iba apendixom školstva, a to tak, aby hlavne neodráždil radikálov v strane a aby bol akceptovateľný aj u „priateľov“. Nekladím si úlohu, aby som hodnotil básnika - ministra, na to máme historikov, ja chcem na obranu básnika povedať iba to, že robil čo mohol, zachraňoval čo sa dalo, avšak názory na jeho vtedajšiu činnosť sú a budú rôzne. A dobre vieme, aký bol vzťah medzi ministrom kultúry a straníckym ideologickým tajomníkom. Možno by proces v kultúre niesol práve jeho meno. Ja som už v príspevku hovoril, že M. Válek sa mal ušetriť členstva v tej nešťastnej komisii na populcovú stredú 25. marca 1988 a mal na to vtedy aj vážne dôvody, pretože už bol vážne chorý a napokon o dva roky aj zomrel. Táto rola mu bola určite cudzia, ba povedal by som miná-

(dokončenie na s. 8)

„Naši“ sa nestratia vo svete

skej univerzity boli vždy ľudia, ktorí mali k M. Váľkovi veľmi blízko (František Andraščík, Albín Bagin, Ján Sabol, Imrich Vaško, súčasný dekan FF KU v Ružomberku a Ján Zambor, teraz profesor FF UK v Bratislave). Začal som mojim priateľom Jankom Zamborom a oslovil som aj prof. I. Vaška a prof. J. Sabola, ale obaja však pre pracovné zaneprázdnenie do Madridu prísť nemohli. J. Zambor a K. Horák mi pošepli, že na katedre slovenského jazyka a literatúry pracuje aj doc. Marta Součková, ktorá vo svojom referáte (O poézii Miroslava Váľka v kontexte slovenskej literatúry pre deti a mládež) porovnávala texty jednotlivých básní M. Váľka pre dospelých s detskými. Ukázalo sa, že sa nemýlili, pretože svojou komparáciou určite všetkých zaujala.

Potom som presvedčil vedúceho katedry slovanských jazykov CU Salustia Alvarada Socastra (Miroslav Válek očami Španielov), ale aj mladého slovenského básnika a spisovateľa Petra Bilého, ktorý žije od roku 2000 v Španielsku

a jeho pôvodné básne, samozrejme aj tie určené deťom, ale aj jeho preklady neprestávajú byť inšpiratívne. Ako esejista a kultúrno-politický publicista však v niektorých prácach sa nielen podľa J. Zambora prejavil ako normalizátor a presadzovateľ marxistickú koncepciu kultúrnej politiky. Na širšie hodnotenie asi nemáme priestor.

Netajíš sa svojím vzťahom k bývalej alma mater a v rozhovore s Ťebou prichádzam k záveru, že na fakultu máš dobré spomienky.

- Keď mám byť úprimný, Prešov ma stále láka. Mám tam stále veľa priateľov, poznám aj veľa odborníkov na literatúru, ale aj bývalých športovcov, rád sa na fakulte zastavím, keď som doma na dovolenke a rád pomôžem pri nadviazovaní kontaktov v zahraničí. Chcel by som spomenúť aj podpísanie dohôd medzi PU a najstaršou univerzitou v Grécku, Aristotelovou univerzitou v Soluni (1988), ale aj vlna (16. mája) podpis dohody rektorom PU prof. Františkom Mihinom s rektorom Univerzity v Alcalá de Henares v Španielsku.

„Naši“ sa nestratia...

(dokončenie zo s. 7)

Autorka rozhovoru (uprostred) s kolegyňou M. Součkovou (prvá sprava) v rezidencii veľvyslanca SR J. Válka.

čovsky, že sa mu musela bridit'. Vtedy naozaj minister kultúry M. Válek vážne pochybil. Iba jeho najbližší, dcéra, manželka, priateľia, ktorým dôveroval a možno aj ľudia z jeho kabinetu, tí, čo sa s ním stretávali denne, vedia, či o tom naozaj neuvažoval. Možno by sa našli ľudia, ktorí by vydali svedectvo o tom, aké mal pocity v prvý deň pôstu v roku 1988. Už vtedy musel vedieť, že to už nie je iba náboženský dissent, ktorý naplnil námestie pred Slovenským národným divadlom v Bratislave, ale že vtedajší režim sa ocitol vo vážnej kríze. Viem, že o M. Válka sa ešte dlho budú kritici a historici „priet“, tak to má byť. Básnik - minister si tiež nájde kritikov a možno tvrdých za tú druhú oblasť. Tomu sa nevyhneme, ale M. Válek zostane vždy dobrým básnikom, ktorého verše budú u čitateľov obľúbené, ktoré sa budú stále recitovať. Aj jeho Slovo s venovaním by malo byť chápané v kontexte, pravda, kritickým komentárom sa tu vyhnúť nedá. A ako minister? Ako človek, ktorý sa v tom čase kultúre venoval profesionálne, musím povedať, že urobil kus dobrej práce pri rozvoji a profesionalizácii miestnej kultúry. Počas jeho „ministrovania“ sa začalo so systémovou záchranou pamiatok na Slovensku a pôvodná tvorba dostala zelenú, aj keď spoločenská objednávka tu nechýbala tiež. Tá je aj teraz. Ja si myslím, že každý mi dá za pravdu, že gýču bolo menej a do kultúry neprenikla komercializácia, avšak pre úplnosť musím doplniť, že do rezortu sa „vlúdila“ ideológia, ktorá diktovala, aká má byť kultúrna politika na Slovensku. Na obranu básnika - ministra musím povedať, že v tej dobe hádam inej cesty ani nebolo. Ale áno, oponoval by niekto, bolo. Vzdat' sa postu ministra. Minister M. Válek to však

neurobil a ako som to už povedal na inom mieste, asi vedel prečo.

Si spokojný s priebehom konferencie?

- Ja som prípravou tejto „minikonferencie“ nechcel zhodnotiť dielo básnika, nesledoval som tým ani akési jeho prehodnotenie. Treba sa pokúsiť očistiť tohto veľkého slovenského básnika 20. storočia od všelijakých nánosov doby, možno ho zbaviť aj osobných invektív a tú druhú časť (minister) by sme mali hodnotiť tak, že si ho zasaďme do kontextu doby, v ktorej funkciu vykonával. A doba to nebola jednoduchá a on, povedzme si futbalovou terminológiou, bol brilantný hráč. Vždy správne prejedlikoval, čo sa bude vrchnosti pozdávať, ale aj ako priateľov na Východe nedráždiť. A darilo sa mu to. Myslím si, že medzinárodná konferencia o diele M. Válka bola úspešná a a splnila moju predstavu a aj Ty si svojím príspevkom poslucháčov očarila. Odznelo na nej spolu päť referátov a poslucháčov bolo tiež dost'. Moje úsilie nevyšlo nazmar. Verše M. Válka, ale aj J. Zambora, Tvoje a P. Bilého, ktoré odzneli v záhrade mojej rezidencie tiež oslovili účastníkov.

Aké sú Tvoje plány do budúcnosti?

- Ak myslíš priamo na literárnu tému, tak o rok by to mala byť konferencia o básnikovi Milanovi Rúfusovi (nar. 10. decembra 1928) a vieš, že počas sedení v mojej rezidencii sme si už vytypovali aj eventuálnych rečníkov a ja chcem, aby FF PU bola zastúpená. Najradšej by som bol, keby na konferencii mohli odznieť referáty zástupcov všetkých FF zo Slovenska - Prešova, Košíc, Ružomberka, Banskej Bystrice, Nitry a Bratislavy.

S J. Valkom, veľvyslancom SR v Španielsku sa zhovárala prof. PhDr. Anna Valcerová, CSc., riaditeľka Inštitútu prekladateľstva a tlmočníctva FF PU

Udialo sa v UK

23. apríla - vernisáž výstavy Manipulácia obrazu IV, prezentácia prác študentov 3. a 4. ročníka (kresba a grafika), kurátor: Mgr. Lena Lešková-Bubanová, org. Univerzitná knižnica (UK) PU a Katedra výtvarnej výchovy a umenia FHPV PU.

23. a 24. apríla - výstava odbornej literatúry, noviniek z produkcie vydavateľstva Portal (psychológia, pedagogika, filozofia, zdravotníctvo, náboženstvo,...), spojená s predajom v Centrálny študovni UK PU.

26. apríla - prezentácia publikácie Slovník súčasného slovenského jazyka v Centrálny študovni UK PU, org. Slovenská jazykovedná spoločnosť, Inštitút slovakistiky, všeobecnej jazykovedy a masmediálnych štúdií FF PU a UK PU, prvý diel slovníka a celý projekt prezentovala Mgr. Alexandra Jarošová, CSc., hlavná redaktorka slovníka.

2. mája - 2. jarný koncert Cameraty Academica a jej hostí pri príležitosti 20. výročia založenia súboru, org. Katedra hudby FHPV PU a UK PU v Centrálny študovni UK PU.

14. mája - sprístupnenie Výstavky publikačnej činnosti pracovníkov PU za rok 2006 v Centrálny študovni UK PU, trvala do 21. mája.

14. mája - beseda o súčasnej li-

teratúre, o jej čítaní a tvorbe, na ktorej sa zúčastnili spisovatelia a publicista Balla a vydavateľ pôvodnej literárnej tvorby Koloman Kertész Bagala (viac na s. 25), podujatie v rámci projektu 100 kníh Tatra banky, začal sa pred tromi rokmi spoluprácou Literárnej a kultúrnej agentúry LCA s Tatra bankou. Cieľom projektu je podpora pôvodnej knižnej tvorby, podpora rozvoja čítania a pomoc verejným knižniciam, ktoré musia so svojimi rozpočtami narábať veľmi obozretne. Prvé dva roky sa knihy LCA dostali do 68 knižníc v prevažne menších mestách Slovenska, 3. ročník bude zameraný už aj na knižnice v krajských mestách, knižnice univerzít a vysokých škôl, kde sa sústreďuje čitateľský záujem vysokoškolákov. Tatra banka v rámci projektu venuje každej knižnici 100 kníh obsahujúce diela súčasných slovenských autorov viacerých generácií, projekt úspešne vstupuje do svojej tretej fázy a naplní svoj numericky potenciál - tento rok nájde 100 kníh svoje miesto v 32 knižniciach na Slovensku. Dokopy tak bude vytvorená sieť 100 knižníc, s ktorými budú organizátori v budúcnosti spolupracovať, knižný dar UK odovzdal Ing. Jozef Urban, riaditeľ pobočky Tatra banky v Prešove. (red)

Keby mal rok aspoň 67 týždňov

V poslednom čase sa pomerne dost' píše a hovorí o využívaní pracovnej doby učiteľov na vysokých školách. Aby v tom bol lepší prehľad, niekde dokonca zaviedli čipové karty. Možno by nebolo od veci perspektívne, už v blízkej budúcnosti, aj za pomoci fondov EÚ, podobné mikročipy rovno implantovať, alebo každému poskytnúť GPS. Kým sa tak stane, predkladám prehľad o priemernej ročnej hodinovej dotácii jedného učiteľa. Pravidelné podpisovanie je zarátané do položky 10 - sviatky.

	Druh činnosti	Počet hodín/týždeň	hodiny	týždne
01	vyučovanie	15x24	360	9
02	príprava na vyučovanie	15x24	360	9
03	exkurzie /podľa počtu študentov v ročníku		80/160	2/4
04	skúšanie, hodnotenie testov, seminárnych prác		160	4
05	zasadnutia katedry, komisii		40	1
06	prijímacie skúšky		40	1
07	štátne skúšky		40	1
08	konzultácie, vedenie Bc. a Mgr. prác, doktorandov, posudky kvalifikačných prác		40	1
09	dovolenka		360	9
10	sviatky		80	2
11	učiteľská mobilita		40	1
12	vedecký výskum, konferencie, publikovanie		1000	25
	SPOLU		2600/2680	65/67

Aby mohlo riadne prebiehať vyučovanie a príprava na prednášky, semináre a ostatné nevyhnutné pre vysokoškolského učiteľa činnosti, aby si mohol aj počas týždňa odpočinúť a potom riadne vybrať dovolenku bolo by treba z niečoho škrtať, keďže rok v meste má stále iba 52 týždňov. Z čoho to najpravdepodobnejšie bude, je vo hviezdach.

Vladislav Grešlik

PU je zapojená v novom finančnom informačnom systéme

Ministerstvo školstva (MŠ) SR od septembra 2005 spustilo nový finančný informačný systém pre všetky verejné vysoké školy (VŠ) na Slovensku. Systém pomôže ministerstvu a školám efektívne vyhodnocovať a kontrolovať ich hospodárenie a zároveň plánovať svoje rozpočtové požiadavky do budúcnosti. Nový finančný informačný systém v rámci projektu SOFIA je VŠ poskytnutý bezplatne a na báze dobrovoľného vstupu.

Prvé zapojené školy boli Univerzita Komenského v Bratislave a Žilinská univerzita. Ostatné VŠ sa do projektu zapájajú postupne, najneskôr do konca roka 2007. Dodávateľom projektu SOFIA je konzorcium firiem Siemens Business Services a VARIAS.

Nový finančný informačný systém verejných VŠ predstavuje po technickej stránke centrálné riešenie založené na modernom podnikovom systéme SAP R/3. Centrálné riešenie prináša výrazné zníženie nákladov na prevádzku a prípadné zmeny systému. Systém SAP podporuje štandardizované postupy akceptované v celej Európskej únii a vo vzdelávacej sfére pôsobí certifikát SAP ako garancia správnych a kvalitných procesov vnútri organizácie. Aktívnych užívateľov systému bude zhruba 1000, ich celkový počet však presiahne hranicu 3500. Prístup do systému, ktorý je priamo napojený na systém štátnej pokladnice, je zabezpečený prostredníctvom siete SANET.

PU spolu s Univerzitou veterinárneho lekárstva (UVL) v Košiciach absolvovala vstup do systému v období od júla 2006 do apríla 2007. Určení zamestnanci rektoriátu, fakúlt a súčasti univerzity sa

v prvej etape zúčastňovali školení, kde boli rozdelení do tímov podľa jednotlivých modulov systému. Súčasne sa pripravoval Cieľový koncept implementácie SAP na slovenských verejných VŠ – rollout PU a UVL Košice. Cieľový koncept bol vytvorený v projektových tímoch s podporou pracovníkov zo strany zúčastnených verejných VŠ. Práca projektových tímov spočívala v stretnutiach zameraných predovšetkým na analýzu požiadaviek verejných VŠ na informačný systém a na následný návrh implementácie nového informačného systému SAP R/3. Výsledkom bol nastavený prototyp systému, pripravený na realizáciu modulových

a integračných testov a na školenie koncových používateľov. Po zvládnutí teoretických a praktických znalostí členovia jednotlivých tímov skolili ostatných používateľov. Pre spustenie systému k 1. januáru 2007 bolo potrebné vykonať množstvo migrácií dát z používaných systémov Noris a Vema, presne nastaviť počiatočné stavy a definovať nové dáta v systéme. Zavádzanie nového finančného informačného systému na PU prinieslo veľké nároky na pracovné zaťaženie zamestnancov zapojených do školení, prípravy na spustenie a následnej práce v systéme. Štvrtročná uzávierka k 31. marca bola vysvedčením schopností zamestnancov PU.

Vedúci školiaceho tímu Ing. Juraj Kubiš, DrSc., Senior Project Manager zo Siemens IT Solutions and Services nám k uzávierke blahoželal, pretože aj napriek krátkemu časovému obdobiu používania in-

formačného systému sme ju zvládli úspešne a včas. Pripomenul, že medzi už zapojenými VŠ sme zvládli prechod za najkratší čas vo vysokej kvalite. Vyzdvihol, že vďaka tímu modulu FI-AA (AM) – Majetok PU v Prešove sa zaviedli systémove zmeny, ktoré mali pozitívny ohlas na ostatných verejných VŠ.

Prechod zo zvýšenej podpory do normálnej podpory sa zakončil záverečným stretnutím tímov projektu SOFIA oboch verejných VŠ 25. mája v Prešove. Na stretnutí sa zúčastnili zástupcovia MŠ SR, pracovníci firiem Siemens IT Solutions and Services a VARIAS, predstavitelia vedenia oboch VŠ a členovia tímov. Členom tímov bolo odovzdané osvedčenie o úspešnom absolvovaní odborného školenia v systéme SAP R/3.

Mgr. Ľuboslav Krajčák,
vedúci tímu modulu FI-AA (AM)

Na snímkach zľava: Odovzdávanie osvedčení. Prvé školenie 29. júna 2006. Ing. J. Kubiš – vedúci školiaceho tímu a Mgr. L. Krajčák – vedúci tímu FI-AA (AM).

Členky FS Šarišan a študentky PU reprezentovali v USA

Cimbalistka z Folklórneho súboru (FS) Šarišan pri prešovskom Parku kultúry a oddychu, študentka Filozofickej fakulty PU Anna Poráčová a huslistka v tom istom súbore a študentka Pedagogickej fakulty PU Eva Miženková boli od 1. do 12. februára v Salt Lake City v štáte Utah v USA. Konali sa tam 16. zimné deaflympijské hry, ktorých účastníkmi boli deti s poškodením sluchu.

Ako vysvetlila A. Poráčová, o štyri roky budú v poradí 17. hry vo Vysokých Tatrách, a tak sa počas pobytu v americkom dejisku hier konala prezentácia slovenskej kultúry, folklóru, obyčajov. Udielo sa to veľmi jednoducho „Na hlavnej ulici v meste Viedenskú reštauráciu Wienera Bistru prerobili na slovenskú reštauráciu, interiér zariadili z umeleckej školy v Kežmarku, prišli dvaja slovenskí kuchári, ktorí každodenne varili slovenské menu, všeobecne dostupné každý deň počas hier a my sme v tejto reštaurácii hrali len na cimbal a husle,“ priblížila svoj pobyt. Ako dodala, v takomto hudobnom zložení ešte dievčatá nikdy nehrali. K svojej propagácii, k propagácii súboru Šarišan a celého Slovenska sa dostali vďaka ponuke vedúceho slovenského výboru Jaromíra Rudu (na obr., A.

Poráčová vľavo), bol kedysi folklorista. On má takisto sluchové postihnutie, no zostal mu vzťah k folklóru. „Nebolo jednoduché hrať pre nepočujúcich, pre ľudí s poruchami sluchu, mohla ich tak akurát zaujať vizuálna stránka cimbalu,“ poznamenala A. Poráčová. Cimbal sa do ďalekého sveta viezol z Prešova, zo základne FS Šarišan, ktorá je v osvetovom zariadení Družba.

„Už som bola so Šarišanom všetlikade, ale v USA ešte nie,“ priznala A. Poráčová. Videla novú krajinu a ľudí, ktorí sú prevažne poznačení mormonskou vierou. Podľa nej bola veľmi dobrá organizácia hier a aj slovenský výbor sa vyznamenal. Na záver hier prišli prezentovať Vysoké Tatry a región okolo nich primátor Popradu, Vysokých Tatier a Kežmarku.

(jn)

Pud sebazáchovy, alebo čo je vidieť a čo nie

(dokončenie z predošlého čísla)

Je zaujímavé, že problémy týkajúce sa významu pohybu v živote človeka, problémy výučby telesnej výchovy, sa vyskytujú pri každej reforme školstva. Ako príklad môžem uviesť reakcie na obsah učebných osnov pre meštianske školy, ktoré odzneli pred vyše 70 rokmi. „Má vzniknúť nová škola. Dietľa bude činné. V skutočnosti dostane v každom predmete programy, nad ktorými bude sedieť a písať denne 5 – 8 hodín v škole a niekoľko hodín doma. Jediným telesným pohybom mu bude prechod z triedy do triedy a 15-minútová prestávka, na ktorej musí stihnúť vykonať svoje potreby a pripraviť sa na ďalšie vyučovanie. Pretože meštianske školy navštevujú prevažne deti z chudobnejších rodín, u ktorých je v dôsledku nedostatočnej výživy vysoká náchylnosť k zakriveniu chrbtice, nebude, zdá sa, pomáhať ani stála výzva, aby deti sedeli vzpriamene. Oni jednoducho nebudú schopné udržať hmotnosť trupu v správnej polohe.“

Aká neuveriteľná podoba s dnešnou situáciou. Akurát, že problém výživy primárne nespočíva v chudobe, ale v preferencii nezdravých jedál, resp. diétach zameraných na chudnutie, prejavujúce sa najmä u dievčat. A koľko z nich vie, že dobre vyzerajúca postava je priamo úmerná svalovej činnosti, pohybu? V názoroch verejnosti – a to nielen laickej, ale aj odbornej – sa pohybom rozumie iba dynamická pohybová činnosť, charakteristická izotonickou kontrakciou. O tej sa diskutuje, tá je predmetom záujmu, resp. nezájmu človeka. Jej význam na fungovanie organizmu bol a je neustále vedecky potvrdzovaný z pohľadu zdravotného, funkčného, sociálneho, psychického a pod. Ale len málokoho zaujíma, že pri udržaní polohy tela má veľmi dôležitú úlohu aj druhá forma svalovej činnosti – statická kontrakcia posturálneho svalstva.

Ďalším novodobým problémom, ktorý na druhej strane potvrdzuje predchádzajúce konštatovania, je zaradovanie, resp. nezaradovanie detí do školskej telesnej výchovy. Lekárske vyšetrenia potvrdzujú, že najčastejším dôvodom nezariadenia dieťaťa do cvičenia je porucha pohybovej sústavy. Je ešte stále veľa praktických lekárov, ktorí sa z rôznych dôvodov rozhodnú pri akejkoľvek odchýlke od normy na prvom mieste zakázať telesnú výchovu. Pritom je dokázané, že práve pri takýchto poruchách prináša jednostranná statická záťaž

s dlhodobým udržiavaním polohy podstatne väčšie riziko ako dynamická pohybová aktivita. Nerovnováha zhoršuje väčšinu porúch pohybového systému, a to tak štrukturálnych, ako aj funkčných. Tento „inštitucionalizovaný“ proces formovania spôsobu života nachádza výdatného pomocníka medzi rodičmi i samotnými žiakmi a študentmi. Výsledkom je spomenutý nárast žiadostí o uvoľnenie a oslobodenie od telesnej výchovy z dôvodu akejkoľvek zdravotnej odchýlky. Pritom samotné oslobodzovanie, odsúhlasené „rodinnými lekármi“, je nezmyselné. Za jeden z dôvodov tohto stavu považujeme prijatie zákona 277/1994 Z. z. o slobodnej voľbe lekára. Zatiaľ čo do tohto roku museli napr. študenti vysokých škôl absolvovať vstupnú lekársku prehliadku u školského lekára, výsledkom čoho bolo aj zaradenie, resp. nezaradenie do telesnej výchovy, po tomto stať potvrdenie od ľubovoľne zvoleného lekára. Na základe takéhoto postupu sa radikálne zvyšuje počet študentov oslobodených od telesnej výchovy. Je až neuveriteľné, že podobný problém, aj keď z iného dôvodu, nachádzame aj v minulosti. Spisovateľ Jaroslav Žák v knihe Cesta do hlubin študentského duše v roku 1938 napísal: „Je dojemné, jak předobří rodičové podporují všemožně svá dítkva v boji proti tělocvičnému diktátoru a jsou ochotni opatřit miláčikovi lékařské vysvědčení s potvrzením, že je v zájmu synkova zdraví, aby nechodil umazán jako prase. Jen at' to tělocviční nadšenec zkusí a dá svým dětičkám deset minut poklusu. Druhý den přinese polovina mladých sportovců omluvenku podepsanou rodiči, že pan syn není připraven z toho a toho předmětu, protože byl úplně vysílen a fyzicky i duševně zničen v hodnině tělocviku.“

Výsledkom takéhoto postoja, prejavujúceho sa na väčšine slovenských škôl, evidentne vyplývajúceho z narušenia rovnováhy života, je výrazné zhoršenie držania tela detí prejavujúce sa už v predškolskom veku, nárast zdravotne oslabených detí, nižšia pohybová výkonnosť a zdatnosť a presunutie plne uznaného významu telesnej výchovy a športu do verbálnej roviny na úkor jej praktickej realizácie.

To je len niekoľko príkladov potvrdzujúcich, že sprievodné znaky životného štýlu, v ktorom absentuje pohyb, sa u nás stávajú už celospoločenským problémom. Pritom výsledky experimentov

uskutočnených na ľuďoch a zvieratách v umelo vytvorených podmienkach už pred mnohými rokmi dokázali, že dlhodobý nedostatok pohybovej aktivity je príčinou množstva zdravotných oslabení a porúch. Hypodynamia narušuje látkovú výmenu, prispieva k rozvoju dystrofických procesov v svaloch, k zmenám funkčného stavu jednotlivých systémov vrátane centrálnej nervovej sústavy, zníženiu rezistencie a práceschopnosti organizmu a pod.

Na druhej strane poznáme štúdie, ktoré potvrdzujú význam a nezastupiteľnosť pohybovej aktivity v živote človeka a jej pozitívny vplyv na rozvoj a funkciu ostatných systémov. Medzi tie najzaujímavejšie argumenty o potrebe pravidelnej pohybovej aktivity patrí dôkaz o jej pozitívnom vplyve na osvojovanie si vedomostí, na proces učenia. Pohyb tak prináša pre študenta dvojaký úžitok. Tým prvým je jeho lepšia výkonnosť, zdatnosť s dôsledkom na jeho zdravotný stav. Tým druhým je posilnenie kognitívnych procesov. Princíp je veľmi jednoduchý. Krv, prívádzaná do mozgu vyššou rýchlosťou v dôsledku pohybovej činnosti ho zásobuje kyslíkom a glukózou. A glukóza je pre mozog to isté, čo benzín pre auto. Pri bežnom dýchaní, aké prebieha každodenne vo väčšine pohybovo nenáročných činnostiach dokáže človek vymeniť približne iba 10 percent kyslíka v mozgu. Tento stav spôsobuje u človeka dezorientáciu, stres, problémy s koncentráciou a pamäťou. Pohybová aktivita navyše uvoľňuje endorfíny podporujúce relaxáciu, bdelosť a redukujúce príznaky depresie. Posilňuje očné svaly, čím podporuje periférne videnie a zlepšuje čítanie. Pri výskume činnosti mozgu a pohybovej aktivity bolo na vzorke štvrt milióna detí zistené, že informácie si uchovávajú lepšie tí žiaci, ktorí pri výučbe teoretických pojmov využívajú zámerný pohyb. Väčšina pohybových aktivít je vykonávaná pri zvýšenej emócií, v dôsledku čoho sa upevňuje pozornosť a zvyšuje sebadisciplína.

Človek sa musí neustále učiť využívať prednosti civilizácie a nie pod rúskom osobného hedonizmu jej pasívne podľahnúť. A spoločnosť, v ktorej žije a tvorí, mu k takémuto konaniu musí pomôcť prostredníctvom adekvátnych legislatívnych noriem, podporou inštitúcií a podnikateľských aktivít zameraných na šport pre všetkých, výrobou finančne prístupného materiálneho vybavenia a podporou

výstavby viacúčelových telovýchovných zariadení a prírodných areálov.

V duchu uvedených poznatkov a životom potvrdených dôkazov odporúčame, aby sa telesná výchova a šport na všetkých typoch škôl – od materských po vysoké školy – chápala ako proces zabezpečenia sociálno-biologickej potreby pohybu, rozvoja pohybových schopností, osvojovania si základných pohybových zručností a teoretických vedomostí a aby sa považovala za nezastupiteľný prostriedok zabezpečenia harmonického a zdravého vývinu detí a mládeže, vrátane detí zdravotne oslabených. Z tohto dôvodu sa telesná výchova nesmie stať obetným baránkom obsahovej štruktúry študijných programov. Najmä nie učiteľských. Kto z nás si vie predstaviť, že jeho dieťa bude v etape senzitívneho vývojového obdobia, prejavujúceho sa mimoriadnou aktivitou dieťaťa, ktorá je zároveň jeho biologickou potrebou, učiť pedagóg, ktorý počas celého vysokoškolského štúdia neprišiel do kontaktu s organizmačne zabezpečenou a odborne vedenou pohybovou aktivitou? Zostáva nám len veriť, že takých je málo a aj v dôsledku toho kompetentné inštitúcie zaujmú k postaveniu telesnej výchovy na školách a rozvoju športu detí a mládeže zásadnejší a jednoznačnejší postoj. To bude tým prvým reálnym krokom k naplneniu hesla vytýčeného v Národnom programe rozvoja športu na Slovensku, ktorý na najbližšie roky prijala vláda SR – Vráťme šport do škôl.

Takto chápaná a v praxi realizovaná školská telesná výchova by bola prvým, ale zároveň rozhodujúcim predpokladom vytvárania hodnotovej orientácie mladých ľudí a pozitívneho prístupu k realizácii jednej z dôležitých životných potrieb človeka. A vzhľadom na to, že cez školský systém prejde počas svojho života každý jedinec, od zdravého po zdravotne oslabeného, získaný systém hodnôt sa neskôr preniesie do rodín.

Rečou mladých môžeme povedať: „Pokiaľ sa mladí ľudia nebudú o svoju fyzickú kondíciu dostatočne starať, a my sme povinní im v tom pomáhať, aj vynikajúce vedomosti im budú nanič. Ak nebudeme investovať do hardvéru (telesnej stránky), mechanika bude nefunkčná a rovnako nefunkčný zostane aj akokoľvek dobrý softvér v našom mozgu.“

prof. PaedDr. Ján Junger, PhD.,
dekan FŠ PU

Asociácia vzdelávateľov v sociálnej práci sa nanovo aktivizuje

Asociácia vzdelávateľov v sociálnej práci (AVSP) je občianske združenie zložené z fyzických a právnických osôb, ktoré sa podieľajú na vzdelávaní v sociálnej práci na území SR. Združenie sleduje všeobecne prospešné ciele zamerané na skvalitnenie študijného programu Sociálna práca a tým aj skvalitnenie výkonu sociálnej práce v praxi.

Združenie nie je založené na podnikanie, je nepolitické, dobrovoľné, záujmové. Je samostatnou právnickou osobou, ktorá môže vo svojom mene nadobúdať práva a povinnosti a pôsobí na celom území SR.

Poslaním AVSP je združovať odborníkov - profesionálov, pracujúcich v odbore Sociálna práca a presadzovať ich spoločné záujmy v súlade s celospoločenskými potrebami, dbať na rast profesionalitu členov a nimi poskytovaných služieb a prispievať k zvyšovaniu kvality vzdelávania sociálnych pracovníkov.

Činnosť a ciele združenia sú najmä: združovanie občanov/inštitúcií v súlade s poslaním združenia, vytváranie podmienok pre spoluprácu členov združenia, komunikácia s ústrednými orgánmi štátnej správy (najmä ministerstvom práce a školstva), tvorba a inovácia vzdelávacích štandardov v oblasti sociálnej práce, ich monitorovanie a uplatňovanie vo vzdelávacom systéme, spracovanie odborných expertíz pri zavádzaní a dodržiavaní vzdelávacích štandardov pre vzdelávanie v sociálnej práci, organizovanie a koordinovanie odborných seminárov s tematikou vzdelávania v sociálnej práci, tvorba a vydávanie učebných a metodických materiálov v oblasti vzdelávania a ďalšieho vzdelávania sociálnych pracovníkov, pod-

pora poradenskej a metodickej činnosti pre oblasť vzdelávania v sociálnej práci, spolupráca so zainteresovanými subjektami v oblasti sociálnej práce doma i v zahraničí, podpora výskumu v sociálnej práci.

AVSP prekonala obdobie stagnácie, ktoré bolo ovplyvnené vážnou chorobou a smrťou doc. Štefana Strieženca, v dôsledku čoho sa zástupcovia jednotlivých katedier a vzdelávateľov v sociálnej práci stretli na pracovnom stretnutí v Malej Lučivnej 6. októbra 2006. Na zasadnutí bolo dohodnuté stretnutie zakladajúcich členov a orgánov AVSP, ktorého cieľom bude voľba predsedu a novej správnej a dozornej rady.

Dňa 8. novembra 2006 sa uskutočnilo stretnutie členov združenia v priestoroch Pedagogickej fakulty Katolíckej univerzity v Ružomberku, kde boli deklarované závery: stabilizovať členskú základňu, uskutočniť zhromaždenia členov AVSP, uskutočniť voľby do orgánov AVSP, formulovať základné tézy ďalšieho smerovania.

Ku činnosti AVSP mim. prof. PaedDr. Milan Schavel, PhD., uviedol, že členstvo v nej je významné pre všetky fakulty, ktoré sa kreovali. V rozpracovaní je myšlienka založenia Komory sociálnych pracovníkov. Mim. prof. PhDr. Anna Žilová, PhD., pokračovala mim. prof. M. Schavelovi

za to, že zobral "čarchu" vedenia AVSP na svoje plecia a tým zabezpečil pokračovanie jej činnosti.

Následne sa uskutočnila voľba volebnej komisie, do ktorej boli menovaní doc. PhDr. Markéta Rusnáková, PhD., doc. PhDr. Nad'a Kovalčíková, PhD., a PhDr. Milan Tomka, PhD.

Za predsedu AVSP bol v tajnom hlasovaní zvolený mim. prof. M. Schavel. V súlade so stanovami AVSP sa následne uskutočnila voľba členov správnej rady a dozornej rady. Za členov správnej rady boli v tajnom hlasovaní zvolení mim. prof. A. Žilová, doc. M. Rusnáková, PhDr. Tatiana Matulayová, PhD., doc. PaedDr. Anna Hudecová, PhD., doc. PhDr. Jana Levická, PhD. Za členov dozornej rady boli v tajnom hlasovaní zvolení doc. PaedDr. Miroslav Tvrdoň, PhD., prof. PhDr. Anna Tokárová, PhD., PhDr. Zlatica Ondrušová.

Novozvolený predseda všetkým poďakoval a uviedol, že činnosť AVSP bude naďalej zameraná na spoločnú výzvu k vypracovaniu téz pre rozvoj teórie a výskumu v sociálnej práci a realizáciu inovatívnych projektov v sociálnej práci.

Členom AVSP sa môže stať každý, kto spĺňa všetky predpoklady stanovené združením a kto sa stotožňuje s cieľmi združenia, súhlasí s obsahom jeho stanov. Členstvo v združení vzniká na základe dobrovoľne prejavenej vôle záujemcu o členstvo.

*PhDr. Michal Oláh, PhD.,
Katedra kresťanskej antropológie
a sociálnej práce,
Pravoslávna bohoslovecká fakulta PU*

V Minsku a Vilniuse o medzikultúrnej komunikácii

Konferencií, ktoré by vedno pripravili dve fyzicky značne vzdialené výskumné pracoviská či univerzity, hýva málo. Ak navyše pripustíme, že by mohlo ísť o inštitúcie dvoch čo i len susediacich štátov, situáciu bez váhania označíme za zriedkavosť, ba priam raritu.

Práve takýto bilaterálny profil mala vedecká konferencia Jazyk a medzikultúrna komunikácia, ktorú usporiadali 25. až 29. apríla bieloruská Štátna pedagogická univerzita Maksima Tanku v Minsku a Pedagogická univerzita v litovskom Vilniuse. Je potešujúce, že medzi ôsmimi krajinami a približne stovkou aktívne zúčastnených mala aj PU dvoch reprezentantov. Prof. PhDr. Anna Valcerová, CSc., riaditeľka Inštitútu prekladateľstva a tlmočníctva Filozofickej fakulty (FF) PU, vystúpila v plenárnom zasadnutí vilniusej "etapy" konferencie s referátom Básnický preklad na Slovensku po roku 1945.

Erudovane v ňom poukázala na vývinové zvláštnosti tlmočenia voľných aj viazaných básnických foriem, sledujúc (na pozadí niekoľkých generácií) pracovné metódy a tvorivý naturel popredných slovenských prekladateľov vo vzťahu k vybranému originálu. Mnohovrstevné korelácie významu a tvaru následne analyzovala vo Váľkovom preklade Andreja Voznesenského a v Zamborovom preklade Anny Achmatovovej. V Minsku, v sekcii Jazyk v dialógu kultúr uvažoval Mgr. Marek Mitka z Katedry slavistiky FF PU v príspevku nazvanom K poetike intertextuality T. Horvátha (po-

viedkový súbor Antikvariát) o rozličných spôsoboch „prepísovania sa“ do cudzích textov na báze imitovania a persifláže ako špecifického typu komunikácie v rámci diel svetovej literatúry.

Veľké poďakovanie za plynulý priebeh rokovaní a bezchybnú organizáciu presunov i sprievodných umeleckých predstavení, exkurzií, besied a pod., patrí vedeniu najužšie zaangažovaných fakúlt vyššie spomenutých univerzít, menovite dekanovi Fakulty ruskej filológie, profesorovi Vasilijovi Staričenkovi z Minska a dekanovi Fakulty slavistiky, docentovi Gintautasovi Kundrotasovi z Vilniusu.

Mgr. Marek Mitka

Vysnívaný Sankt-Peterburg...

...pre starších známy ako Lenin-grad, ešte stále počut' aj pomenovanie Petrohrad, no správny názov tejto metropoly v súčasnosti je Sankt-Peterburg.

Som študentkou ruského jazyka a etiky na Filozofickej fakulte PU. Mala som to šťastie a tiež sa mi podarilo využiť jednu z obrovských možností, ktoré sa nám ako študentom ponúkajú a cez agentúru SAIA som sa zúčastnila jazykovej stáže v Rusku.

Práve v tomto nádhernom meste, o ktorom sa hovorí aj ako o Benátkach Východu.

Na otázku nášho profesora aké sú moje dojmy som po návrate bezprostredne odpovedala dvomi slovami: história a typicky žensky romantika. A naozaj, samotné mesto bolo založené v roku 1703, takže nie je až také staré, no dýcha históriou cárského Ruska a je obklopené množstvom bohatých sídel cárov. V nedom úžase som ostávala najmä pred architektúrou.

Neuprednostňujem síce prezdobený štýl, no tu bol dovolený v tej najväčšej miere, jednoducho dokonale prepracovanie detailov. Nad kanálmi rieky Neva stoja stovky mostov, čo vyvoláva čarovnú atmosféru. Nadchlo ma pre toto mesto unikátne povestné otváranie mostov, ktoré spájajú jednotlivé ostrovy. Mimochodom Sankt-Peterburg je postavený na 101 ostrovoch. Nadránom, keď je celé mesto ešte osvetlené pouličnými lampami sa pred vami zdvíha obrovský most, cez ktorý inak vedie šesťprúdová cesta a za ním postupne rad ďalších, aby sa tak umožnil prechod nákladným lodiam po rieke Neve.

Byť na miestach, o ktorých som čítala len v dielach ruských klasikov, napríklad vidieť dom, kde žil Dostojevského hrdina románou Zločin a trest Raskolnikov, alebo chodiť po stopách Puškina či Lermontova. Bolo to akoby sme na chvíľu prakticky vošli do predtým len počutej teórie. Veľmi silný dojem v nás zanechal aj to, ako veľmi si Rusi vedia vážiť to, čo majú a akí sú hrdí na svoju históriu.

Na svete je také množstvo zaujímavých miest, každý určite túži navštíviť čo najviac z nich.

Je super, že aj to, že sme študentmi, nám uľahčuje plniť si svoje sny, tak prečo to nevyužiť a neobohatiť sa napríklad aj takou krásou ako je tento nádherný kútik sveta v Rusku.

*Eva Kríšková,
3. roč. Rj - Etika*

Cirkvi a národné vedomie obyvateľov

V dňoch 2. až 5. mája sa stal Prešov hosťiteľom historikov z ôsmich krajín strednej a východnej Európy. Inštitút histórie Filozofickej fakulty PU (garanti prof. PhDr. Peter Švorc, CSc., a doc. PhDr. Ľubica Harbuľová, CSc.) spolu s Teologickou fakultou univerzity vo Viedni (garant prof. dr. Karl Schwarz) bol organizátorom medzinárodnej vedeckej konferencie na tému *Cirkvi a ich vplyv na formovanie národného vedomia národov a národnosti v strednej Európe (19. storočie – prvá polovica 20. storočia)* / *Kirchen und deren Einfluss auf die Formierung des Nationalbewusstseins der Völker und Nationalitäten in Mitteleuropa (19. Jahrhundert – erste Hälfte des 20. Jahrhunderts)*.

Ide o tému, ktorá je súčasťou veľkého projektu, organizačne a metodologicky garantovaného a zabezpečeného slovenskými a rakúskymi historikmi za aktívnej spolupráce nemeckých, českých, poľských, ukrajinských, maďarských, rumunských, ale aj ruských a slovinských historikov, zaoberajúcich sa dejinami strednej Európy v 19. a 20. storočí s hlavným dôrazom na národné hnutia tu žijúcich národov a národnosti.

Projekt začal v roku 1999 konferenciou Stredoeurópske národy na križovatkách novodobých dejín 1848 – 1918, v roku 2001 pokračoval konferenciou Veľká politika v malých regiónoch a malé regióny vo veľkej politike 1918 – 1939, v roku 2005 konferenciou Národnostná otázka v strednej Európe v rokoch 1848 – 1938. Úzko korešpondoval s témou Region und Umbruch 1918. Zur Geschichte alternativer Ordnungsversuche garantovanou prof. dr. Haraldom Heppnerom z univerzity v Grazi, ktorý s PU spolupracoval pri príprave prvých dvoch tém.

Doteraz poslednou témou, ktorá bola v rámci projektu prezentovaná vo vystúpeniach účastníkov konferencie, je téma zaoberajúca sa vplyvom jednotlivých cirkví na formovanie národného vedomia národov a národnosti v stredoeurópskom priestore. Ten organizátori zjednodušili a v podstate doň zahrnuli habsburskú monarchiu ako jeden politicko-územný celok, a potom štáty, ktoré vznikli na jej troskách po roku 1918.

Stredná Európa predstavuje etnický konglomerát, ktorý svojou rôznorodosťou dával dynamiku jej vývoju, a to najmä od konca 18. storočia, keď začal proces formovania a konštituovania sa novodobých národov. A práve v ňom zohrali veľkú úlohu aj jednotlivé cirkvi, samy zložené z príslušníkov rôznych stredoeurópskych etník. Miesto cirkví v národnouvedomovacom vývoji nebolo z ideologických dôvodov veľmi prebádané predovšetkým v postkomunistických historiografiách. Do pádu komunizmu v závere 80. rokov šlo skôr o neželanú tému, ktorej sa historici radšej vyhýbali, a až po páde komunistických režimov začali viac alebo menej siahť aj do tejto málo

preskúmanej problematiky. Pritom, ako sa ukazovalo od začiatku, šlo o významný fenomén, dotýkajúci sa všetkých etník tohto regiónu. Pravda, miera jeho významu a vplyvu bola rôzna, ale pre poznanie vývoja i jednotlivých národných hnutí nesmíme dôležitá. Vyplývalo to z miesta viery a jej inštitucionalizovanej podoby (= cirkvi) v živote človeka. Ak do 18. storočia mala viera a cirkev dominantné miesto, tak od záveru 18. storočia sa začala oň deliť s národným vedomím jednotlivca i veľkých etnických celkov. Nebol to však jednorázový a priamočiary proces. No a práve na ich špecifická chcela konferencia poukázať prípadovými štúdiami, týkajúcimi sa nielen jednotlivých cirkví, ale aj jednotlivých národov strednej Európy.

Organizátori konferencie po dlhšom zvažovaní odstúpili od časového priezru 19. a 20. storočia a horizontálneho záberu všetkých relevantných cirkví, hoci sa zdalo, že by to mohlo mať veľkú výhodu a opodstatnenie – porovnať, ako sa v konkrétnej dobe a konkrétnej situácii správali cirkvi k požiadavke každého stredoeurópskeho národa prezentovať sa ako suverénny a slobodný národ. Zvolili iný prístup – utvorili tematické bloky, v ktorých referenti sledovali danú cirkev v 19. storočí a prvej polovici 20. storočia. Výhoda takto zvoleného postupu spočívala v tom, že umožnila podstatne lepšie skbiť ohromne širokú paletu, síce sa dopĺňajúcich, ale predsa len rôznorodých čiastkových tém tej veľkej a globálnej poňatej témy.

Úvodný referát prof. PhDr. P. Švorca, CSc., z PU Vzťah cirkví a národného vedomia obyvateľstva strednej Európy v 19. storočí až prvej polovici 20. storočia naznačil hĺbku a spleť celého problému.

Prvý blok prednášok sa sústreďoval na otázky všeobecnejšieho charakteru. Úvodnú prednášku doplnil PhDr. Milan Podrimavský, CSc., (Historický ústav SAV v Bratislave, Slovensko: Konfesionalita a politická diferenciácia na prelome 19. a 20. storočia) a prof. PhDr. Roman Holc, CSc., (Komenského univerzita v Bratislave, Slovensko: Problémy vzťahu „cirkvi – národ – štát“ v dlhom 19. storočí a rok 1918).

Evanjelická cirkev a jej úloha vo

Otvorenie medzinárodnej konferencie v Dvorane evanjelického kolégia (zľava): prof. PhDr. Peter Švorc, CSc., prof. PhDr. František Mihina, CSc., rektor PU, Mgr. Peter Ferienčík, riaditeľ Biskupského úradu YD Evanjelickej cirkvi a. v., prof. dr. Karl Schwarz z Viedenskej univerzity, doc. PhDr. Pavol Zubal, CSc.

formovaní národného vedomia boli prezentované v druhom bloku prednášok. Začal ho prof. dr. Karl Schwarz témou Nationalismus im Spiegel der Wiener Protestantisch-theologischer Lehrentstaltung/Fakultät. Na podmienky Uhorska to konkretizovali prednášky dr. Ábraháma Barnu (Katolícka univerzita Petra Pázmanya v Pilišskej Čabe, Maďarsko: „Národné náboženstvo“ v Uhorsku v 19. storočí), dr. Ivana Halásza (Katolícka univerzita Petra Pázmanya v Pilišskej Čabe, Maďarsko: Diaspóra vo vlastnej krajine. Slovenskí evanjelici v dualistickej Pešti), doc. PhDr. Libuše Frankovej, CSc., (PU: Vplyv cirkvi na formovanie národného povedomia slovenských študentov na Prešovskom evanjelickom kolégiu/prvá polovica 19. storočia/) a PhDr. Dariny Vasilovej, PhD., (PU: Prejavy národného povedomia študentov na pôde prešovského evanjelického kolégia v druhej polovici 19. a začiatkom 20. storočia).

Tretí blok prednášok sa sústreďil na pravoslávnu cirkev, ktorá do stredoeurópskeho priestoru (okrem Rumunska) prenikala v závere 19. storočia. Tento blok prednášok mal otvoriť referát prof. dr. Andrzeja de Lazari (Univerzita Łódź, Poľsko: Základné kategórie ruskej kultúry). Jeho neúčast' posunula referát len do tlačenej podoby v pripravovanom zborníku z konferencie. Doc. PhDr. Radomír Vlček (Masarykova univerzita v Brne, Česko: Češi v Rusku a V. I. Lamanskij (Vize ruských panslavistů 19. storočia o konverzii Čechů k pravoslávii a jejich vliv na slovanskou orientaci českého národního vědomí), doc. PhDr. Zoja Sergejevna Nenaševa (Moskovská univerzita, Moskva, Rusko: Ruská pravoslávna cirkev v Prahe: pred tvárou rakúskeho práva a českej spoločnosti) a doc. PhDr. Ľ. Harbuľová, CSc., (PU: Pravoslávie v medzivojnovnej strednej Eu-

rópe) sa koncentrovali na mocenské pozadie vplyvu pravoslávia v strednej Európe. Ukázali, že bolo spojené s prenikaním ruského vplyvu do tohto prostredia, ale aj zdanlivo paradoxnú zdržanlivosť cárského Ruska pri jeho presadzovaní v krajinách habsburskej monarchie, čo už celkom neplatilo u sovietskeho Ruska, resp. ZSSR.

Štvrtý blok viazal pozornosť poslucháčov na gréckokatolícku cirkev. Tá zohrala v dejinách národných hnutí strednej Európy rozporuplnú úlohu. V druhej polovici 19. storočia bola väčšina gréckokatolíckeho duchovenstva v službách maďarizačného úsilia uhorskej vlády, a to bez rozdielu postavenia v cirkevnej hierarchii. Národnoemancipačné snahy gréckokatolíkov – aj rusínskych, ukrajinských i slovenských výrazne nepodporovala. Po prevrate v roku 1918 bola samotná gréckokatolícka cirkev poznačená národnostnými rozpormi medzi slovenskými veriacimi na jednej strane a rusínskymi a ukrajinskými na druhej strane, pričom jej cirkevná hierarchia inklinovala a podporovala rusínsku a ukrajinskú národnú orientáciu. K týmto problémom sa viazali prednášky Mgr. Jána Adama, PhD., (PU: Od jednej konfesie a jednej etnicity k druhej konfesii a dvom etnicitám /Na príklade gréckokatolíkov stredoeurópskeho a západnej časti mukačevského biskupstva/), prof. PhDr. Michala Daniláka, CSc., (PU: Vplyv gréckokatolíckej cirkvi na formovanie národného vedomia Rusínov (Ukrajincov) v Uhorsku v 19. storočí a na začiatku 20. storočia), doc. PhDr. Ihora Šnicera (Užhorodská štátna univerzita, Užhorod, Ukrajina: Vplyv náboženstva na politický a kultúrny život obyvateľov Uhorskej Rusi na začiatku 20. storočia), doc. PhDr. Ihora Lichteja (Užhorodská štátna univerzita, Užhorod, Ukrajina: Vplyv gréckokatolíckeho

strednej Európy

duchovenstva Mukačevskej eparchie na proces formovania národného vedomia obyvateľov Podkarpatskej Rusi v 20. rokoch 20. storočia), PhDr. Petra Kovaľa, PhD., (PU: Gréckokatolícka cirkev a formovanie národného povedomia Slovákov na severovýchodnom Slovensku) a PhDr. Jerzyho Kuzického (Univerzita Rzeszów, Poľsko: Stúpenci konzervatívnych strán v prostredí veľkej emigrácie o gréckokatolíckoch v Halli).

Medzi predposledný a posledný blok prednášok vsunuli organizátori exkurziu po sakrálnych pamiatkach mesta Prešov. Účastníci konferencie sa mohli s nimi zoznámiť vo štvrtok 3. mája.

Zážitky a podnety, ktoré získali účastníci konferencie z exkurzie boli vynikajúcim impulzom pre posledný blok prednášok venovaný najväčšej

dr. Ulfrieda Burza (Klagenfurt, Rakúsko: Katolícka cirkev v habsburskej monarchii a juhoslovanská otázka /1848 – 1918/), dr. Pála Attilu Illésa (Katolícka univerzita Petra Pázmánya v Pilišskej Čabe, Maďarsko: Jazyk nižšieho kléru ostrihomskej arcidiecézy v 19. storočí), doc. dr. Wacława Wierzbienieca (Univerzita Rzeszów, Poľsko: Úloha katolíckej cirkvi pri vytváraní a udržaní národného povedomia obyvateľov Rzeszowa v druhej polovici 19. a prvej polovici 20. storočia), prof. dr. Mariana Stolarczyka (Univerzita Rzeszów, Poľsko: Z činnosti Katolíckej ľudovej strany v brzeskej oblasti v rokoch 1919 – 1926) a PhDr. Martina Pekára, PhD., (PU: Premeny vzťahu konfesionality a nacionality na Slovensku v podmienkach totalitného systému v rokoch 1939 – 1945).

Rokovanie vedie prof. dr. hab. W. Wierzbieniec, za predsedníckym stolom je doc. dr. Vincenc Rajsp (Ljubljana) a doc. PhDr. Pavol Zubal, CSc.

a najsilnejšej cirkvi v strednej Európe – rímskokatolíckej cirkvi. Tu bolo možné porovnať jej vzťah k národným cieľom jednotlivých etník strednej Európy, vzťah drobného i vysokého kléru, rozpory, ktoré z toho vyvierali aj vo vnútri cirkvi a súčasne porovnať, ako to bolo u jednotlivých národov – Slovincov, Nemcov, Čechov, Poliakov, Maďarov, Slovákov. Geograficky sa referáty presunuli západnejšie ako dva predchádzajúce bloky.

Prihlásené referáty urobili zaujímavé sondy do tejto problematiky. Išlo o referáty prof. PhDr. Pavla Mareka (Univerzita Palackého, Olomouc, Česko: Biskup E. J. N. Brynych: Praha nebo Vídeň. Vlastenectví nebo politická lojalita?), dr. Ulricha A. Wiena (Landau, Nemecko: Cirkevná politika a historiografia biskupov G. D. Teutscha a Friedricha Teutscha. Národné vedomie sedmohradských Sasov v období po vyrovnaní po roku 1867), doc. dr. Vincenca Rajspa (Wien, Rakúsko: Cirkev a jej vplyv na formovanie národného vedomia Slovincov od 19. storočia do konca I. svetovej vojny),

Vynikajúcou „bodkou“ za celou konferenciou bol aktuálny pohľad na úlohu cirkvi v polovici 20. storočia v národných spoločenstvách nielen strednej, ale celej Európy od doc. PhDr. Vladimíra Goněca (Masarykova univerzita, Brno, Česko: Od národných otázok k európanstvu. Podiel cirkvi, cirkevných mysliteľov a konfesijných strán na úsilí o európsku jednotu v 40. rokoch 20. storočia).

Diskusia k jednotlivým blokmi prezradili, že zvolená téma o vzťahu cirkvi a snahe jednotlivých národov strednej Európy vystupovať ako suverénny národ je témou, na ktorú je potrebný ešte rozsiahly výskum a viacero podujatí, na ktorých si historici, zaoberajúci sa touto problematikou, vymenia poznatky a ponúknu ich širšej verejnosti. Prešovské podujatie, kde jazykové bariéry pomáhal prekonávať vynikajúci germanista doc. PhDr. Pavol Zubal, CSc., naznačilo, ktorým smerom by sa mohol uberať historický výskum stredo európskeho priestoru v blízkej budúcnosti.

(pšm)

Prešovský Červeňák

Na Univerzite Konštantína Filozofa v Nitre sa 22. mája zišli rusisti, predstavitelia Spolku slovenských spisovateľov, prekladatelia, literárni vedci a blízki priatelia jubilujúceho prof. PhDr. Andreja Červeňáka, DrCs. Pri príležitosti jeho 75. narodenín bola zorganizovaná konferencia, na ktorej odznievali príspevky s reflexiou jeho vedeckého diela a jeho ľudského profilu, čo možno spojiť do slovného spojenia esteticko-antropologické červeňákovské hľadania. Na konferenciu jej účastníci prišli jednoznačne nie kvôli jubileu, ale kvôli osobnosti jubilanta. Stručný výpočet jeho diela zahŕňa viac ako 500 prác, z toho 23 monografií, okolo 40 zborníkov, ktoré redigoval a predovšetkým dlhodobá žiľlivá činnosť na poli slovenskej aj európskej rusistiky. Túto jeho činnosť ocenil prezident Ruskej federácie a prezident SR.

My sa k tejto významnej osobnosti slovenskej vedy obraciame ako k nášmu Prešovčanovi. Moje pokolenie rusistov si ho pamätá od 60. rokov minulého storočia, keď bol mladý docent A. Červeňák prodekanom filozofickej fakulty (FF) v Prešove. Seminára a prednášky z ruskej klasickej literatúry s ním boli dialógom od samotného počiatku. Už oslovenie bolo pre 18-ročných prvkov mnohohravné – „kolégi“. Dnes po takmer 40 rokoch môžem potvrdiť, že forma a obsah oslovenia predstavovali jednotu. Mnohých svojich prešovských študentov motivoval k živému záujmu o ruskú literatúru a pod jeho vplyvom viacerí sa pokúšali tvoriť. Dnes sú niektorí z jeho bývalých prešovských študentov autormi aj literárnymi vedcami. Ďalší z jeho Prešovčanov žijú s ruskou literatúrou stále. Kolegom v Nitre žičíme, že majú A. Červeňáka, súčasne nostalgicky spomíname, že keby nie normalizácia po roku 1968, prof. Červeňák by bol celý náš. V uvedenom roku Pražskej jari ešte stihol vydať v Prešove svoju prvú monografiu Vajanský a Turgenjev, ktorá bola v istom zmysle priekopníckou v slovenskej literárnej vede. Keď začali čistky, časť študentov nášho ročníka zorganizovala podpisovú akciu na jeho podporu. Prešovčatá proti režimu! Aj táto úprimná a spontánna podpora mladých ľudí, vlastne ešte detí, bola zneužitá proti nemu. Pre vtedajších normalizátorov to bol ďalší dôkaz o revizionizme, antisovietizme a oportunitizme obľúbeného učiteľa. Vtedajší dekan FF mal dvoch prodekanov a podľa zhora nariadenej schémy niekto z vedenia musel zodpovedať za spomínané „izmy“ na prešovskej FF. Bolo čo vyčítať prešovským študentom zo strany režimu. Po tragickej smrti študenta FF Karlovej univerzity v Prahe J. Palacha sa zapojili do celoštátneho štrajku proti vtedajším politickým praktikám. Prodekan A. Červeňák predstavoval tretinu vedenia, čo zhruba zodpovedalo požadovanej schéme, použitej pri bezohľadných politických perzekúciách. Tie postihli aj ďalších jeho spolupracovníkov, no napriek tomu ozajstnej vedeckej a kultúrnej rusistike ostali verní.

Hoci ho vyhnali z prešovskej FF, na prešovské prostredie nezanevrel. Vyznal sa z toho aj pri svojej sedemdesiatpäťke: „Keď hrá futbal Nitra s Prešovom, tak faním Prešov.“ Bol žiľlivým oponentom viacerým terajším členom katedry rusistiky, ale aj iným kolegom z literárno-jazykových katedier PU. Antropologický a estetický princíp v literatúre vníma najmä historicky, keď pripomína, že každé pokolenie nachádza niečo nové v Homérovi, Cervantesovi, Shakespeareovi, Tolstom. V tomto duchu možno dešifrovať aj Červeňákov prístup k životu cez „jeho“ Dostojevského. Keď nám v spomínaných 60. rokoch interpretoval román Zločin a trest, tak do dnešných dní som si odniesol ideu o tom, že názov a obsah spomínaného románu modeluje jeden z večných zákonov podľa biblického príslovia Čo poseješ, to aj zožneš. V trochu pozmenenej podobe to platí aj o Červeňákov: dožičil a je mu dožičené.

Aj na konferencii v Nitre prof. Červeňák žal bohatú úrodu úcty a priateľstva. My, „jeho Prešovčania“, vidíme prínos nášho Červeňáka aj cez viaceré okrádlené výrazy z ruskej klasiky. Keď Lomonosov predpovedal, že Rusko bude prirastat' Sibirom, nám sa žiada aktualizovať: Slovenská rusistika prirastá Červeňákom. Puškin videl úlohu spisovateľa - proroka v tom, aby slovom zapaloval srdcia ľudí, čo sa hodí aj na nášho jubilanta. Puškin si vytvoril „pamiatnik nerukotvornyj“. Z bilancovania celoživotného diela prof. Červeňáka je zrejme, že aj on si vytvoril svoj „pamiatnik“. Keď v jednej z monografií analyzuje „sny Dostojevského“, tak my vyjadrujeme presvedčenie, že podstatná časť jeho snov sa mu splnila a s mladickým elánom môže snívať o ďalších plánoch, lebo keď vo voľnejšej debata niektorí vyslovili želanie, aby sme sa stretli na „stovke“ A. Červeňáka, v tej chvíli sme to považovali za reálne, keďže poznáme jeho radosť zo života. Nech sa teda, vážený pán profesor Červeňák, naplní naše slovanské Mnogaja i blagaja let, ktoré tak neopakovateľne znie na Vašej rodnej „Prjaševščine“ aj na Vašu počesť!

Jozef Sipko

Dobrá správa pre knihy

Kniha, aké krásne slovo! Každý človek potrebuje pre svoj osobnostný rozvoj dobré knihy a s takými knihami sa stretávajú aj vysokoškolskí na PU. Knihy sa ukladajú do knižníc a tie pozná každý z nás. Ale čo sa nachádza za pultom, obrovskými regálmi a zakázanými dverami knižníc? Aj o tom je nový študijný odbor knižnično-informačné štúdiá, ktorý pred dvoma rokmi otvorila Katedra knižničných a slovakistických štúdií Fakulty humanitných a prírodných vied (KKŠŠ FHPV) PU.

„Na počiatku bolo Slovo!“ Týmto „útržkom“ zo Starého zákona sa začína každá úporná snaha o niečo nové, o niečo naozaj dôležité a potrebné. V našom prípade to slovo vzišlo z úzkej skupiny ľudí, združenej na spomínanej katedre FHPV PU, na čele s jej vedúcou doc. PhDr. M. Germuškovou, CSc. Spolu s ďalšími členkami katedry doc. PaedDr. J. Kesselovou, CSc., a PaedDr. M. Imrichovou, PhD., vytvorili študijný program, ktorý poskytuje uchádzačom o štúdium príležitosť získať vysokoškolské vzdelanie v uvedenom odbore. Zároveň je potrebné zdôrazniť aj pomoc Slovenskej národnej knižnice v Martine pri konštituovaní nového odboru, a to menovite jej generálneho riaditeľa doc. PhDr. D. Katusčáka, PhD., prof. Ing. Š. Kimličku, PhD., a pomoc Ing. P. Halčku, riaditeľa UK PU.

Študijný program Knižničné a informačné štúdiá sa začal vyučovať (v externej forme) na KKŠŠ FHPV PU v minulom akademickom roku. V tomto prebieha vyučba aj v dennej forme štúdiá.

Pýtajú sa nás, kto sme. Odpovedáme – sme predovšetkým mladí ľudia, vysokoškolskí, pripravení zvládať náročné úlohy, sme budúci knihovníci, oboznamujúci sa s knižnicou a so všetkým, čo s ňou nejakým spôsobom súvisí.

Pýtajú sa nás, prečo sme. Možno preto sme si vybrali tento zaujímavý odbor, lebo nám záleží na

kvalitnom vzdelaní, lebo dnešné knižnice prežívajú informačno-technologický prerod a my chceme byť jeho súčasťou. Sme hrdí na náš študijný odbor, veď okrem Bratislavy a Žiliny sa s niečím podobným nestretnete už nikde na Slovensku. Navyše je prvý svojho druhu, do ktorého boli zakomponované nielen technické, ale aj slovenčinárske predmety.

Pýtajú sa nás, akí sme. Sme zapálení pre správnu vec, ochotní vyvrátiť fámy o tom, že práca v knižniciach je nudná a čo je najpodstatnejšie, túžime po sebauplatnení, čo nás ženie nezastaviteľne vpred! Ako študenti sa zoznamujeme s knižničkou terminológiou, informačnými technológiami a už v prvom semestri si budujeme literárny prehľad. Spoznávame aj knižnú kultúru, a to od prvopočiatkov až dodnes. Postupne sa učíme o prvých písmach, prvých knižniciach, o histórii knižnej kultúry i jej súčasnosti.

Existujú ľudia, ktorí sa knihovníkom smejú. Nedáme sa však odradiť, veď mnoho ľudí sa venuje knihám a možno o tom ani nevie. Pesničkár Jaromír Nohavica je tiež absolventom knihovníckej školy; starý otec Karla Kryla (tiež sa volal Karel) mal v dome knižničku, kde tlačili napríklad diela bratov Čapkovcov.

*Matúš Novotný, Martin Šuraba,
1. ročník KKŠŠ FHPV PU*

Prednášal dr. Mark Lencho

Inštitút anglistiky a amerikanistiky Filozofickej fakulty (IAA FF) PU zorganizoval 25. apríla odbornú prednášku nazvanú *Is there room for politeness in this class? Politeness aspects of interaction in academic setting* (Je v triede priestor pre zdvorilosť? Zdvorilostné aspekty interakcie v akademickom prostredí). Prednášateľom bol dr. Mark Lencho z University of Wisconsin – Whitewater, pedagóg a lingvista (anglická fonológia, syntax, štylistika, pragmalingvistika), v tomto akademickom roku hosťujúci profesor na FF Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre.

V socio/psycho/pragmalingvistickej chápanej teórii zdvorilosti, ktorá sa ako špecifická oblasť štúdiá začala konštituovať v 70-tych rokoch minulého storočia, existuje viacero alternatívnych prístupov

modelujúcich mechanizmus verbálneho a neverbálneho správania, ktoré sa v najširšom chápaní označuje ako zdvorilosť. Dr. Lencho sa na konkrétnych ukázkach z vyučovacieho procesu na amerických univerzitách pokúsil demonštrovať, že zdvorilosť v jeho ponímaní je súčasťou vyučovacieho procesu do takej miery, do akej napomáha jeho efektívnosti. Súčasný prúd sa zvyšujúci záujem o teoretický a praktický výskum v oblasti zdvorilosti zo strany odborníkov z rôznych oblastí výskumu a praxe je nielen jednou z manifestácií paradigmatického obratu k výskumu fungovania jazyka v reči, ale aj výsledkom vzrastajúcej kvantity a intenzity interkulturálnych kontaktov a potreby ich reflexie.

Milan Ferenčík, IAA FF PU

Sympóziu o tvorivom čítaní a Knižné hody

Veľkolepé názvy podujatí organizovaných v máji si priam vyžadovali unikátne scenáre. A stalo sa. Pod'me teda po poriadku. Stretnutie veľkých a malých prívržencov čítania pod názvom Sympóziu o tvorivom čítaní počas dvoch májových dní (17. a 18.) na Pedagogickej fakulte (PF) PU naplnilo všetky (možno aj netušené) očakávania zúčastnených. O čo vlastne išlo?

Nápad usporiadať podujatie, na ktorom by sa mohli dospieť i deti podeliť so svojimi zážitkami z čítania, sa zrodil v hlave dr. Timotey Vráblovej, koordinátorky Heviklubov na Slovensku. Organizácie sa na ňom podieľali Občianske združenie Fanfáry, Katedra komunikačnej a literárnej výchovy PF PU a Kabinet výskumu detskej reči a kultúry pri PF PU. Nemalou mierou prispelo i vedenie PF PU, ktoré sa vynikajúco ujalo úlohy hosťiteľa. Stretnutie v dielni dospelých – literárny text – dieťa sa tak mohlo naplno rozbehnúť. Treba dodať, že sa ozaj zúčastnili všetky tri strany. Dospelých zastupovali autori kníh pre deti, knihovníci, vedúci Heviklubov, animátori, vysokoškolskí učelia a učelia prvého stupňa základných škôl (ZŠ) z Prešova a okolia. Najpočetnejšiu skupinu detí zastupovali členovia Heviklubov zo Slovenska (Hnúšťa, Kalinovo, Dolný Kubín, Vranov nad Topľou, Martin, Prešov) a žiaci prešovských ZŠ (na uliciach Važecká, Kúpeľná, Šrobárova) vo veku 9 až 12 rokov.

Literárny text sa dostal na pretras v troch rôznych podobách. Prvú tvár dali textu a jeho recepcii prednášateľky detskej univerzity, ktorými boli riaditeľka Knižnice P. O. Hviezdoslava v Prešove Iveta Hurná, literárna teoretička a kritička prof. Zuzana Stanislavová a dr. T. Vráblová, literárna historička z Ústavu slovenskej literatúry SAV v Bratislave. Postupne priblížili v prednáškach deťom i dospelým svoj pohľad na knihu a jej spätosť so životom. Druhú tvár si text nachádzal počas tvorivých dielni pre zúčastnených dospelých (najmä cvičných učiteľov z Prešova a okolia) a pre deti vedených známymi menami vo svete detskej knihy, spisovateľmi G. Futovou, A. Verešpejovou, P. Karpinským, V. Šefčíkom, ilustrátorom L. Paľom, no i učiteľmi E. Kollárovou, T. Vráblovou, R. Rusňákom, M. Klimovičom. Tieto pracovné stretnutia dospelých s deťmi cez text však mali osobitý náboj, a to aj preto, že zmyslom „workshopov“ bolo pripraviť deti na prezentáciu vlastnej tvorivej dielni, ktorú počas druhého dňa podujatia predviedli dospelým. Takto uzrela svetlo sveta tretia tvár literárneho textu. Detské interpretovanie

zažitého textu a videnie sveta inými očami bolo podstatou celého podujatia. Dospelí si mohli vyskúšať byť pozornými žiakmi svojich detí a deti mohli zas „prevetrať“ učiteľov a animátorov. Vyvrcholením dvojdňového podujatia na akademickej pôde bolo slávnostné odovzdávanie „indexov“ deťom, v ktorých boli zapísané absolvované prednášky a tvorivé dielne. Takto sa naplnilo poslanie akéhosi nultého ročníka detskej univerzity na PF PU, ktorá sa otvorila detskému svetu práve cez čítanie.

Ťažko súdiť, na koho bolo Sympóziu o tvorivom čítaní orientované v prvom rade. Istotne si každý, kto o to len trochu stojí, našiel v jednotlivých podobách literárneho textu predstavených na vydarenom podujatí svoje pole poznania, ktoré zrazu, nevtieravo a nehluchne, rozšírilo svoje hranice. Prinajmenšom hranice poznania, že kniha je neustále živým a prepotrebým stavebným prvkom mozaiky, ktorá pri dotvorení nadobudne tvár človeka – čitateľa.

Z takejto východiskovej pozície ťažilo nadväzujúce podujatie, ktoré sa z rýdzo akademických priestorov presunulo do centra mesta Prešov. Knižné hody, ako znie názov tohto podujatia, je festival knihy a zážitkového čítania, ktorý sa týždeň po skončení sympózia (v poslednú májovú sobotu) po prvýkrát konal v metropole Šariša. Pod záštitou primátora mesta a v spolupráci viacerých inštitúcií sa na pešej zóne rozohral príbeh knihy života, ktorú úspešne svojimi „kapitolami“ zaplnila aj PF PU. Prešovská verejnosť sa mohla stať aktívnou súčasťou ponúkaných pracovných dielni (výroba hračiek k literárnym textom pod vedením dr. I. Šebeňovej, recitácie a čítanie s deťmi pod vedením dr. R. Rusňáka, prezentácia autorských kníh).

Mesto Prešov sa Knižnými hodmi stalo pilotným v „seriáli“ knižných podujatí s týmto názvom a zameraním, ktoré sa postupne v priebehu júna uskutočnia aj v ostatných slovenských mestách.

*PaedDr. Martin Klimovič,
PF PU*

Austrálska poézia „hostovala“ na FHPV PU

Na Katedre anglického jazyka a literatúry Fakulty humanitných a prírodných vied (KAJL FHPV) PU sa majú študenti anglistiky možnosť takmer pravidelne prostredníctvom spisovateľov a odborníkov na literatúru zoznamovať s literatúrou anglicky hovoriacich krajín, čo výrazne prispieva k obohateniu nielen ich jazykových, ale aj odborných kompetencií.

Najnovšie na katedrálne pozvanie navštívil PU 17. mája vysokoškolský profesor a básnik, autor 16 zbierok poézie a viacerých vedeckých publikácií Geoff Page (na obr.), ktorý bol dlhoročným vedú-

cim Katedry angličtiny na Narrabundah College v Canberre v Austrálii. Prostredníctvom jeho zaujímavej a inšpiratívnej prednášky sa tak prítomní študenti, ako aj viacerí členovia odbornej komunity mali možnosť zoznámiť nielen s vývinovými trendmi v austrálskej poézii v 20. storočí, s tvorbou G. Pagea, ale prostredníctvom jeho čítania aj so zvláštnosťami austrálskej angličtiny, žargónu a slangu, ktoré G. Page využíva aj vo svojej poézii. G. Page sa tak predstavil nielen ako odborník na austrálsku literatúru, skúsený pedagóg a prednášateľ, ale aj ako talentovaný básnik a recitátor.

KAJL FHPV PU bude pokračovať v organizovaní podobných podujatí, ktoré významným spôsobom prispievajú nielen k obohateniu študijného programu angličtiny na PU, ale aj k medzinárodnej vedeckej spolupráci a k zvyšovaniu medzinárodného renomé PU. Najbližším hosťom katedry bude prof. Howard Wolf zo State University of New York v Buffale, ktorý je nielen profesorom angličtiny, ale súčasne literárnym vedcom a spisovateľom.

Text a foto:

Jaroslav Kušnýr, KAJL FHPV PU

Konferencia Transformácie postkoloniálnych literatúr v angličtine rozvíjala už novú tradíciu

Nové literatúry v angličtine, za ktoré sa spravidla označujú literatúry bývalých britských kolónií, predstavujú nielen na Slovensku, ale aj vo svete relatívne novú oblasť skúmania. V západnej Európe sa začala intenzívnejšie vyvíjať od konca 80-tych rokov minulého storočia, keď sa začali skúmať nielen filozoficko-estetické a lingvistické, ale aj ideologické, sociologické a politické aspekty týchto literatúr v kontexte postkolonializmu a zobrazenia podstaty zložitej kultúrnej identity jednotlivých postkoloniálnych krajín.

Prvou konferenciou v tejto oblasti na Slovensku bola konferencia venovaná literatúram postkoloniálnych krajín, ktorá sa uskutočnila 4. mája 2006 v Nitre a ktorá bola zorganizovaná Katedrou anglistiky a amerikanistiky Filozofickej fakulty Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre. Ešte v tom istom roku na ňu nadväzovala konferencia o Literatúrach v angličtine v kontexte (post)kolonializmu, postmodernizmu a súčasnosti, ktorá sa stala súčasne fórom pre prezentáciu výsledkov grantových úloh KEGA 3-3136-05 a VEGA 1-3710-06 riešiteľského kolektívu pod vedením Jaroslava Kušnýra z Katedry anglického jazyka a literatúry Fakulty humanitných a prírodných vied (KAJL FHPV) PU. Hlavným prednášajúcim na tejto konferencii bol profesor Geoffrey Davis z Aachenskej univerzity v Nemecku - prezident Európskej asociácie pre štúdium literatúry a jazyka Spoločenstva národov (European Association for Commonwealth Literature and Language Studies - EACLALS), ktorý spoločne s vedúcimi predstaviteľmi tejto asociácie Marcom Delrezom a Benedicte Ledentovou z Liegskej univerzity v Belgicku iniciovali pokračovanie tejto tradície v Prešove so zameraním na stimuláciu záujmu začínajúcich doktorandov a vedeckých pracovníkov v tejto oblasti.

Poskytnutie grantu asociáciou umožnilo KAJL FHPV zorganizovať 8. a 9. júna nadväzne konferenciu o transformáciách v postkoloniálnych literatúrach v angličtine, ktorá sa uskutočnila na pôde

čítanie poézie indického básnika Sudeepa Sena, ktorý je aj riaditeľom medzinárodného vydavateľstva a šéfredaktorom časopisu Atlas, ktorý ho na konferencii predstavil.

Konferencia bola zameraná na analýzu zmien filozoficko-estetických aspektov jednotlivých literatúr bývalých britských kolónií v kontexte zobrazenia kultúrnej identity pôvodného obyvateľstva, v kontexte zmien súvisiacich s globalizačnými aspektmi technologického vývoja ovplyvňujúceho aj tieto krajiny, ako aj v kontexte vzťahov medzi centrom a regiónom (perifériou).

Viacerí zahraniční účastníci, a to tak zo západnej, ako aj zo strednej Európy sa zúčastnili aj predchádzajúcej konferencii usporiadanej v Prešove, čo môže poukazovať na popularitu prostredia a oblasti skúmania a na formovanie určitej tradície týchto podujatí. Vďaka organizátorom a pomoci študentov angličtiny 3. a 4. ročníka pri organizovaní, prostredníctvom čoho sa súčasne mohli zoznámiť s novými výsledkami výskumu v oblasti nových literatúr v angličtine, konferencia poskytla priestor na rozširovanie zahraničnej spolupráce a na stimuláciu výskumu v relatívne novej oblasti výskumu v strednej a východnej Európe, ktorú zastupovali nielen účastníci zo Slovenska, Poľska, či Maďarska, ale aj z Rumunska, Bieloruska, Srbska a iných krajín. Paradoxom zostáva, že napriek dôslednej propagácii a podpore zo strany EACLALS okrem účastníkov konferencie z organizujúceho pracoviska - z PU a s jednou výnimkou z Bratislavy (USL SAV), zostala konferencia, seminár pre postgraduálnych študentov, ako aj relatívne nová sféra výskumu mimo oblasti záujmu slovenskej vedecko-pedagogickej komunity.

Jaroslav Kušnýr, KAJL FHPV PU

Foto: Marek Sokol

Prešovské poľské dni

Je dnes už dobrým zvykom, že jednotlivé lektoráty slovanských jazykov na Filozofickej fakulte (FF) PU zvyknú vyvíjať celý rad špecializovaných aktivít s cieľom tvorivo motivovať okrem študentov a pedagógov i širší okruh priaznivcov kultúry. Takým podujatím boli rozhodne aj Dni Poľska, ktoré v spolupráci s Poľským inštitútom v Bratislave zorganizovala 12. a 19. apríla Katedra slavistiky FF PU.

Prvý "poľský" deň sa niesol v znamení neformálneho stretnutia v literárnej kaviarni Christiania na Hlavnej ulici v Prešove, kam prijali pozvanie básnik, prozaik a esejista Andrzej Stasiuk a prozaik, inak dlhoročný redaktor najväčšieho poľského denníka Gazeta Wyborcza, Krzysztof Varga. Hostia sa pokúšali opísať svoj vzťah k súčasnej literatúre, kritike, písaniu, európanstvu a i., no treba zdôrazniť predovšetkým fakt, že obom vyšli v Poľsku pred časom nové, neobyčajne úspešné knihy, z ktorých v Christianii prečítali aj dlhšie ukážky. Ich texty však neodznili iba v poľštine. Literárny historik a polonista doc. Peter Káša, ktorý celú akciu umne moderoval, preložil úryvky zo Stasiukovho súboru esejí Fado i Vargovho románu Nagrobek z lastryko. Tie potom pôsobivo interpretovala recitátorka Eva Kášová. Exkurz do staršej tvorby obidvoch spisovateľov pripravili zase poslucháčky 4. ročníka odboru slavistika. Kristína Becániová ponúkla vlastné preklady básní zo Stasiukovej zbierky Wiersze miłosne i nie a Gabriela Ivanová rozosmiala prítomných dvoma Vargovými mikropovedkami z knihy 45 pomysłów na powieść.

O niečo oficiálnejší kolorit malo po týždňovej prestávke pokračovanie poľských dní na pôde FF. Poľská lektorka dr. Božena Kotuła vo foyeri pred miestnosťou č. 94 slávnostne otvorila výstavu Wielcy Polacy XX. wieku, na ktorej si záujemcovia mohli pozrieť momentky a rovnako umelecké fotografie Jána Pavla II., Czesława Miłosza, Stanisława Lema a i. O všestrannej činnosti Poľského inštitútu v Bratislave pútavo referoval jeho riaditeľ Zbigniew Machej, ktorý okrem iného všetkým pozval do Banskej Bystrice na nové nastudovanie hry Wesele S. Wyspiańskiego v podaní študentov herectva Akadémie umení. Dopoldňajšiu časť uzavrela prednáška prekladateľa Jozefa Marušiaka. Príťažlivo v nej zúročil vyše tridsaťročnú prax v tlmočení poľskej literatúry do slovenčiny, pričom v procese prekladania osobitne vyzdvihol význam interpretácie a všestrannej filologicko - teoretickej prípravy. Prezentáciu poľskej kultúry ukončilo v poobedňajších hodinách premietanie filmu Superprodukcja, kulisy skandalu populárneho režiséra Juliusza Machulského.

Mgr. Marek Mitka

Na Rádiorallye 2007 bodovalo aj Rádio PaF

V dňoch 20. až 22. apríla sa vo Zvolene uskutočnil 3. ročník obnovené celoslovenskej súťažnej prehliadky internátnych rozhlasových štúdií (IRŠ) Rádiorallye 2007. Kreativitu a kvalitu nahrávok prezentovalo deväť tímov z vysokoškolských IRŠ.

Do súťaže sa prihlásili tímy z IRŠ: domáci INRO Zvolen, TLIS Bratislava, Mladost' Nitra, Pod Zborom Nitra, RAPEŠ Žilina, Rádio PaF Prešov, Rádio 9 Košice a ŠTURKO Košice a PULZ Ružomberok. Celkovo súťažilo v dvanástich kategóriách spolu 157 nahrávok, doposiaľ najviac.

Najúspešnejším v tohtoročnej súťaži bolo rádio RAPEŠ Žilina, ktoré z dvanástich kategórií získalo päť prvých miest, tri druhé a dve tretie miesta. Naše Rádio PaF sa súťaže zúčastnilo opäť až po piatich rokoch a hneď sa nám podarilo získať dve prvé miesta v kategórii H - zvučky a jingle.

Podujatie zorganizovala Slovenská spoločnosť elektronikov a IRŠ Technickej univerzity vo Zvolene INRO. Odborným garantom súťaže bol Slovenský rozhlas. Víťazi v kategórii G - RAPEŠ Žilina, INRO Zvolen, Rádio 9 Košice postúpili na medzinárodnú prehliadku fonoamatérov CIMES 2007, ktorej 56. ročník sa uskutočnil v októbri v Českých Budějoviach s účasťou nahrávok z členských krajín Medzinárodnej federácie lovcov zvukov FICS.

Ďalší ročník Rádiorallye sa uskutočnil v apríli 2008 v Bratislave v IRŠ TLIS.

Mgr. Michal Šima

Implementácia projektu s podporou Európskeho sociálneho fondu na GTF PU

Gréckokatolícka teologická fakulta (GTF) PU získala podporu z Európskeho sociálneho fondu v rámci Sektorového operačného programu Ľudské zdroje v prioritě 3. Zvýšenie kvalifikácie a adaptability zamestnancov a osôb vstupujúcich na trh práce a v opatrení 3.1 Prispôbenie odbornej prípravy a vzdelávania požiadavkám spoločnosti založenej na vedomostiach finančný príspevok na realizáciu projektu s názvom: *Kľúčové kompetencie vysokoškolského učiteľa s akcentom na e-learning v dištančnom vzdelávaní (SOP LZ 2005/1-078, kód projektu: 11230100128).*

Úspešné získanie grantu v celkovej výške 6 636 200 Sk s päťpercentnou spoluúčasťou PU bolo podmienené obetavou prácou projektového mikrotímu, ktorý tvoria doc. PhDr. Pavol Dancák, PhD., prodekan GTF PU pre rozvoj a zahraničné vzťahy, doc. PhDr. Jarmila Dargová, PhD., projektová manažérka, PaedDr. Ing. Gabriel Paľa, Ing. Miroslav Vataščin a Bc. Štefánia Migášová.

Projekt je spolufinancovaný Európskou úniou a prioritne je zameraný na cieľovú skupinu, ktorou sú učiteľia PU. Hlavným cieľom projektu je zvýšiť úroveň kľúčových kompetencií vysokoškolských učiteľov v prostredí znalostnej spoločnosti. Projekt ponúka vysokoškolským učiteľom rozvoj funkčnej (kritické a tvorivé myslenie), osobnostnej (personálnej, sociálnej, jazykovej a komunikačnej) inteligencie a digitálnej kompetencie (práca s informačnými technológiami s akcentom na e-learning v dištančnom vzdelávaní).

Dôvodom pre vytvorenie projektu bola skutočnosť, že súčasná doba je charakteristická explóziou informácií a rýchlym tempom inovácií, pričom tento trend sa neustále zintenzívňuje. V priebehu de-

siatich rokov zastaráva približne 80 percent technológií, ale počas týchto desiatich rokov ešte stále pracuje 80 percent pracovníkov, ktorí svoju odbornosť získali pred desiatimi až štyridsiatimi rokmi. Rozvoj kľúčových kompetencií umožní úspešne sa vyrovnat' s rýchlymi zmenami aj v akademickom prostredí.

Implementácia projektu začala v máji 2006 a programy zamerané na rozvoj kompetencií budú prebiehať v podobe intenzívnych a polointenzívnych kurzov. V roku septembri 2006 a v januári 2007 boli realizované týždňové intenzívne kurzy zamerané na rozvoj jazykovej a komunikačnej kompetencie. Zúčastnilo sa ich 50 učiteľov z rôznych fakúlt PU. V mesiacoch október, november a december prebiehal prvý polointenzívny jazykový kurz. V júni 2007 sa ukončil druhý polointenzívny jazykový kurz.

Realizácia projektu prispeje k posilneniu kvality a dostupnosti ďalšieho vzdelávania, rozšíreniu jeho ponuky a zavedeniu nových foriem celoživotného vzdelávania na pôde PU.

prof. ThDr. Peter Šturák, PhD., pracovník public relations projektu

Dobrovoľníci na konferencii

Skoro 30 zainteresovaných z mimovládnych organizácií (MVO), dobrovoľníkov a jednotlivcov sa 15. mája zúčastnilo konferencie na tému *Európska dimenzia dobrovoľníkov v priestoroch dekanátu Filozofickej fakulty (FF) PU. Téma zaujala najmä dobrovoľníkov - študentov PU, ktorí sa zapájajú do aktivít hlavne v sociálnych službách. Spoluorganizátormi boli Inštitút edukológie a sociálnej práce FF PU, IUVEN-TA Bratislava, Centrum voľného času Stará Ľubovňa a SAIA Prešov, n. o.*

Aktivity a genézu Prešovského dobrovoľníckeho centra predstavila Juliana Hajduková, riaditeľka SAIA Prešov, n. o. Cieľom prezentácie bolo upozorniť na dôležitosť vzájomnej spolupráce. Na národnej úrovni sa odráža v možnosti využívať portálu www.dobrovolnictvo.sk.

PaedDr. Tatiana Matulayová, PhD., venovala viac pozornosti teoretickým a vzdelávacím prvkom pri príprave MVO a jej lídrov. Zdôraznila potrebu profesionalizovať lídrov dobrovoľníckych aktivít.

Nový program Európskej únie Mládež v akcii predstavila PhDr.

Marta Hanečáková, riaditeľka Centra voľného času v Starej Ľubovni a regionálna konzultantka uvedeného programu.

Okrem živej diskusie, ktorá povzbudila k ďalším nápadom sa účastníci dohodli na realizácii viacerých plánovaných aktivít v roku 2007: Trh dobrovoľníckych príležitostí a zároveň Deň otvorených dverí MVO Prešovského kraja v októbri a krajské oceňovanie dobrovoľníkov, ktoré poznáme pod názvom Krajské srdce na dlani 2007, nominácie je potrebné zaslať do 15. novembra. (jh)

Tému exotizmu pretriasali na celosvetovej konferencii v tureckej Ankare

V čase, keď sa v Turecku rozhoduje o orientácii krajiny a procuróp-sky orientovaní intelektuáli s nádejou upierajú zrak na Európu ale i na vlastnú armádu a ústavný súd, dva piliere demokracie a garancie laickej tradície, konala sa v Ankare celosvetová konferencia o exotizme a postkolonializme vo frankofónnych literatúrach a kultúrach.

Podujatie 10. až 12. mája zorganizovala Katedra francúzskeho jazyka a literatúry Filozofickej fakulty (FF) Ankarskej univerzity, ktorá pri tejto príležitosti prejavila záujem o spoluprácu s PU.

Univerzita v Ankare, založená na podnet Mustafu Kemala Atatürka, je dnes nielen najväčšou a najvýznamnejšou univerzitou v krajine – na 15 fakultách študuje v bakalárskych, magisterských a doktorandských programoch vyše 45 tisíc študentov – ale určite i „najotvorenejšou“ tureckou vedecko-pedagogickou inštitúciou, intenzívne spolupracujúcou s vyše 130 univerzitami na celom svete.

Ako sa prejavuje exotizmus v umení? Nevyučujú sa vzájomne tieto pojmy? Nevyvoláva nadbytok exotického úbytok estetického? Jestvuje viacero druhov „exotizmu“ v umeleckej literatúre, teda okrem povrchového, tematického, často prvoplánového, dekoratívneho a čitateľovi nadbiehajúceho „exotizmu“ aj iný, hlbšie motivovaný, esenciálny „exotizmus“, vpísaný do formálnej roviny výpovede? Nepatrí tento pojem v dnešnom globalizovanom svete nenávratne do minulosti a spolu

s ním aj to, čo sa tradične zvykne označovať ako exotická literatúra? Možno vari považovať súčasných francúzsky píšucich autorov pochádzajúcich z bývalých francúzskych kolónií za exotických autorov? Mnohí z nich sú nielen čitateľsky veľmi úspešní, ale ich neopakovateľne jedinečné, no pritom všeludské výpovede oceňuje aj francúzska odborná kritika. Je preto vôbec produktívne zaoberať sa všeobecne otázkou exotizmu namiesto uvažovania nad konkrétnymi tvorivými metódami jednotlivých a veľmi rôznorodých autorov z rozličných kútov sveta, od kanadskej Akadémie a Quebecu, cez Haiti, Martinik, Magreb až po čiernu Afriku?

Nad týmito a podobnými otázkami uvažovala počas dvoch dní asi stovka špecialistov na francúzsku a porovnávaciu literatúru zo štyroch kontinentov: Ameriky, Afriky, Ázie, Európy. (Autorka článku, jediná pozvaná účastníčka konferencie zo strednej Európy, vystúpila s úvahou o diele francúzskeho píšuceho autora z Pobrežia Slonoviny Ahmadou Kourouma, ktorého „exotizmus“ - ako originálne vysporiadanie sa spisovateľa s klasickou francúzštinou neschop-

no vyjadriť africkú mentalitu – umocňuje estetickú účinnosť a univerzálnosť umeleckej výpovede). V paralelných sekciách – tie boli síce nevyhnutné ale často frustrujúce, najmä ak vedenie sekcie neumožnilo ísť si vypočúť referát o poslednom románe Orhana Pamuka – odznelo veľa zaujímavých prednášok, prezentujúcich nielen rôznych autorov ale i rozličné prístupy k textu a uvažovania nad literatúrou. Referujúci pritom veľmi disciplinovane a empaticky rešpektovali časový limit vyhradený na každé vystúpenie a vytvorili tak priestor na bohatú, neformálnu, často veľmi zaujímavú, podnetnú diskusiu. Tá napokon pokračovala i v prestávkach, ba i cestou na výlet do nezabudnuteľnej a unikátnej Kapadokie.

Diskusia bola o to zaujímavejšia, že vo Francúzsku vznikla v poslednú dobu vášne vyvolávajúca iniciatíva, spochybňujúca dlho zaužívaný pojem frankofónna literatúra, teda literatúra písaná po francúzsky autormi nefrancúzskeho pôvodu. Napriek tomu, že dnes už azda nik neznižuje význam tejto i čitateľsky populárnej literatúry ani jej nezastupiteľné miesto v kontexte francúzskej literatúry, predsa len časť samotných autorov má pocit, že sa frankofónna literatúra vytláča na perifériu literárneho bádania a tvorí len

zanedbateľnú časť študijných programov, pričom sa, navyše, posudzuje z parížskej optiky. Skupina spisovateľov navrhuje preto nahradiť pojem frankofónna literatúra, konotujúci vraj istú provinčnosť, „exotickosť“, teda nižšiu estetickú kvalitu, pojmom svetová literatúra písaná po francúzsky. Navrhovaný výraz podľa iniciátorov výzvy nielenže implikuje decentralizáciu a otvorenosť tejto literatúry voči témam rezonujúcim vo svete, lež je podľa nich i garanciou nepredpojatosti a rovnoprávneho prístupu k všetkým francúzsky píšucim autorom.

Nechceme ďalej rozvádzať tieto často skôr politicko-ideologické ako literárne argumentácie, nechceme k nim zaujímať ani stanovisko. Naším cieľom je len informovať o vynikajúco zorganizovanom celosvetovom podujatí, ktoré sa konalo na zaujímavom mieste v zaujímavom čase. Chceme pritom vysloviť nádej, že toto miesto zostane otvorené svetu tak, ako si mnohí Turci želajú a univerzita v Ankare bude aj v budúcnosti tolerantnou, nezávislé uvažovanie podporujúcou vedecko-pedagogickou inštitúciou.

Zuzana Malinová,
Katedra francúzskeho jazyka
a literatúry
Inštitútu románskych a klasických
filológií FF PU

ŠOUČ mladých anglikanistov mala solídnu odbornú úroveň

Napriek tomu, že Katedra anglického jazyka a literatúry FHPV PU každoročne organizuje konferenciu študentskej odbornej a umeleckej činnosti (ŠOUČ) v rámci štúdia anglistických disciplín, nie všetky oblasti výskumu sú každý rok zastúpené rovnomerne, čo vyplýva z premenlivej odbornej orientácie a profilácie študentov. Na tohtoročnej konferencii ŠOUČ 26. apríla boli zastúpené predovšetkým príspevky z oblasti literatúry, lingvistiky, didaktiky a metodiky vyučovania angličtiny. Konferencie sa zúčastnilo 12 študentov.

V oblasti lingvistiky dominoval záujem o skúmanie využívania jazyka v sociologickom a kulturologickom kontexte, tzv. „political correctness“, teda o interdisciplinárnu oblasť na rozhraní lingvistiky, sociológie a kulturológie. Prvé miesto za svoju prácu v tejto oblasti získala Zuzana Brešťanská, študentka 2. ročníka jednopredmetového štúdia angličtiny.

V rámci metodiky vyučovania angličtiny sa práce venovali motivačným metódam pri vyučovaní angličtiny na jednotlivých typoch a druhoch škôl, ako aj výskumu vyučovania angličtiny u dospelých, ktorému sa venovala práca Petry Amrichovej, študentky 4. ročníka dvojodborového štúdia angličtiny

a biológie. Víťazkou v tejto kategórii sa stala práca študentky 3. ročníka jednodborového učiteľského štúdia angličtiny Márie Morongovej.

V rámci literárnehovednej kategórie boli predstavené kvalitné príspevky na témy predovšetkým z americkej literatúry, v rámci ktorých sa autorky zaoberali zobrazením postáv v románe Theodora Dreisera Sestrička Carrie (Ludmila Petrovajová, 4. ročníka dvojodborového štúdia angličtiny a geografie), využívaním jazyka a autorskej poetiky predstaviteľa tzv. stratenej generácie Ernesta Hemingwaya (Katarína Antalová, 4. ročníka angličtiny - geografie), či zobrazeniu manželského života, smrti a spa-

senia v románe Eudory Weltyovej Optimistova dcéra (Monika Šimková, 4. ročníka angličtiny - geografie). V silnej konkurencii tvorivých a unikátnych príspevkov v tejto kategórii zvíťazila práca K. Antalovej (4. ročníka angličtiny - geografie) na tému Tragédia a pesimizmus v románe E. Hemingwaya Slnko aj vychádza.

Všetky príspevky vo všetkých

kategóriách svedčia nielen o zvládnutí komunikačných kompetencií študentov angličtiny, ale aj o solídnej odbornej úrovni ich prác, čo môže významne prispieť k nielen k zvýšeniu ich odborných kompetencií, ale aj k ich nasledujúcej odbornej profilácii v rámci prípadného postgraduálneho štúdia.

Text a foto:
Jaroslav Kušník, KAJL FHPV PU

Čo je "CiCe" alebo dimenzie výchovy k občianstvu vo Višegradskom kontexte

Strategická poloha mesta Prešov v rámci krajín Višegradskej štvorky (V4) ako aj odborný potenciál organizátorov akademických podujatí na PU determinovali fakt, že 25. až 27. apríla sa v Prešove uskutočnila medzinárodná konferencia Detská identita a občianstvo vo Višegradskom kontexte, konaná pod záštitou Dušana Čaploviča, podpredsedu vlády SR pre vedomostnú spoločnosť, európske záležitosti, ľudské práva a menšiny. Konferencia bola finančne podporená Medzinárodným Višegradským fondom v rámci projektu Children Identity and Citizenship in Visegrad context (autor a koordinátor projektu doc. Iveta Kovalčíková, PF PU).

Organizátorom podujatia bola Pedagogická fakulta (PF) PU, Katedra občianskej a etickej výchovy Fakulty humanitných a prírodných vied PU a Katedra politológie Filozofickej fakulty PU.

Medzinárodná konferencia bola súčasťou európskych metodických a diseminačných podujatí organizovaných európskou tematickou sieťou "CiCe" – Children Identity and Citizenship in Europe. Inštitúcia vznikla v roku 1996, jej centrálny koordináčny výbor sídli na Londýnskej Metropolitnej Univerzite v Anglicku. Tematická sieť spája 28 európskych štátov, v rámci nich 90 európskych univerzít a katedier vysokých škôl, ktoré sa orientujú na analýzu a výskum spoločenských procesov občianstva a identity detí a mladých ľudí. CiCe je profesnou akademickou skupinou, nesúcou prívlastok „naprieč disciplinová“ – cross disciplinary group. Zdrúžuje sociálnych psychologov, pedagógov, sociológov, politológov pripravujúcich odborníkov pre rôzne sféry spoločenského života. Členovia CiCe vychádzajú z potreby vypracovania inovatívnych učebných modulov pre občianku a multikulturnú výchovu v podmienkach Európskej únie (EU).

PF PU sa stala súčasťou medzinárodnej tematickej siete CiCe od roku 2001 a od tohto obdobia aktívne participuje na spoločných európskych aktivitách.

Účasť odborníkov, reprezentujúcich akademickú a mimovládnu sféru siedmich krajín Európy (krajiny V4, Anglicko, Belgicko a Turecko) vytvorila priestor pre dialóg

medzi zúčastnenými partnermi, umožnila dokumentáciu a disemináciu príkladov efektívnej edukačnej praxe v oblasti formovania a výskumu detskej identity i prezentáciu výsledkov psychologických a sociologických výskumov identity a občianstva v uvedených krajinách. Kvalitu konferencie umocnilo deväť hlavných referátov, analyzujúcich špecifické sociálne aspekty života detí a mladých ľudí a konfrontácie súvisiace s členstvom krajín v EÚ. Rôznorodost' regionálneho kontextu, ekonomických faktorov i sociálnej sféry krajín, z ktorých pochádzali hlavní referujúci umožnila analyzovať spoločné znaky aj autenticke mechanizmy spoločenských a edukačných transformácií krajín EÚ. Prof. Alistair Ross, riaditeľ Institute of Policy Studies in Education, London Metropolitan University, analyzoval aspekty výchovy k občianstvu v jednotlivých regionoch Európy, prof. Anne Marie Van den Dries, prorektorka Katho Hogeschool, Belgicko, prezentovala tému európskeho občianstva v kontexte nových programov EÚ. Prof. Ismail Hakký Mirici, Akdeniz University, Antalya, Turecko, analyzoval problematiku a pozitívne skúsenosti v oblasti multikulturnej výchovy a bilingválneho vzdelávania detí s identitou občana EÚ. Prof. Rafal Piwowarski, University in Bialystok, Poľsko, prezentoval uhly pohľadu na tri dimenzie občianstva z "poľskej perspektívy". Závety výskumnej komparatívnej analýzy medzi percepciou európskeho občianstva u mládeže v Maďarsku a Anglicku dokumentoval

príspevok prof. Márty Fülöp z Maďarskej akadémie vied. PU v plenárnom rokovaní zastupovali prof. Marcela Gbúrová s referátom upriamujúcim pozornosť na analýzu vzťahov medzi národnou a občianskou identitou v univerzitnom edukačnom procese a doc. Vladislav Dudinský, ktorý prezentoval názory na teoreticko-metodologické aspekty obsahu občianskej náuky ako výzvy a problému súčasnej edukácie.

Súčasťou akademického podujatia bola aj konferencia študentov doktorandského štúdia, v rámci ktorej budúci vedeckí pracovníci a pedagógovia z krajín V4 diskutovali o sociologických, lingvistických i edukačných determinantoch výchovy k aktívnemu občianstvu a dokumentovali výskumné výsledky získané v intenciách dizertačných prác.

Sprostredkovanie možností získať profesionálne skúsenosti, iniciovanie kontaktov a vytváranie odborných tematických sietí, identifikácia priestoru pre formálne i neformálne zážitky akademických aj neakademických odborníkov môžu byť jednou z možností internacionalizácie PU. V tomto smere referencie lúčiach sa medzinárodných hostí signalizovali, že vynaložená snaha o prezentáciu Slovenska, PU i odborníkov participujúcich na akademickom a verejnom živote nebola márna.

doc. PhDr. Iveta Kovalčíková, PhD.,
PF PU,
vedúca organizačného výboru
konferencie

Študenti hudobnej výchovy z PU boli opäť úspešní

Interpretačná súťaž pedagogických fakúlt (PF) v Českej republike má už dlhoročnú tradíciu. Každý rok je zastrešená iným univerzitným mestom. Tohto roku sa organizácie súťaže ujala Katedra hudobnej výchovy PF Univerzity Palackého v Olomouci vo svojich reprezentačných priestoroch - Umeleckom centre, bývalom jezuitskom konvikte. Medzinárodný rozmer tejto súťaže dáva možnosť aj študentom slovenských univerzít zúčastniť sa interpretačného zápolenia. Študenti Katedry hudby Fakulty humanitných a prírodných vied (KHU FHPV) PU využili túto možnosť už viackrát a vždy s výbornými výsledkami.

Súťaž v Olomouci prebiehala v dňoch 24. a 25. apríla. Súťažilo sa v dvoch kategóriách – absolventi konzervatórií a študenti umelecky zameraného štúdia; ostatní študenti hudobnej výchovy (Hv). Rôzne interpretačné odbory (klávesové, sláčikové, dychové i spev) ponúkli príležitosť prezentovať umelecké kvality širokej obci adeptov učiteľstva Hv. Podmienky pre zostavenie súťažného repertoáru stanovovali minimálne dve slohovo a charakterovo rôznorodé skladby. Hodnotiace kritériá zahrnovali mieru náročnosti skladieb i prednes spáti.

Naši študenti ako jediní zástupcovia zo Slovenska v silnej konkurencii českých univerzít (Olomouc, Ostrava, Hradec Králové, Praha atď.) si vybojovali cenné umiestnenia: Jarmila Šimková (2. roč., klavír) – 2. miesto, Radovan Zajíc (4. roč., akordeón) – 3. miesto, Katarína Ivasenková (3. roč., husle) – čestné uznanie, Ladislav Fodor (3. roč., gitara) – čestné uznanie. Za týmito výsledkami treba vidieť aj obetavú prácu pedagógov, ktorí študentov umelecky motivovali a usmerňovali – Mgr. art. Lubičica Kistyová, PhD., doc. Mgr. art. Irena Medňanská, PhD., Mgr. Peter Ruščin, PhD., Valér Futej.

Tešíme sa na budúci ročník súťaže, ktorý tentoraz poputuje do Prahy, tohto významného centra kultúry a umenia. Veríme, že sa udrží súťaživosť a umelecká aktivita študentov KHU FHPV PU, že napriek náročnému dvojpredmetovému štúdiu budú naďalej reprezentovať svoju alma mater na významných umeleckých fórach.

Lubičica Kistyová

Pripomenuli si Svetový deň bez tabaku

Fakulta zdravotníctva (FZ) PU pokračuje v projekte Zdravie pre všetkých v 21. storočí. Reagujeme na výzvu č. 4 Zdravie mladých ľudí (do 18 rokov). Dňa 7. mája sme zrealizovali v priestoroch jedálne Základnej školy (ZŠ) na Májovom námestí č.1 v Prešove stretnutie žiakov ZŠ a študentiek odboru ošetrovateľstva FZ PU. I. Hufnagelová a A. Mikulašiková na edu-

kačnom stretnutí hovorili o škodlivosti a negatívnych dôsledkoch fajčenia. Pri demonštrácii názorných ukážok nám pomohli modely fajčiarka Sue a fajčiari prístroj Smoker. V diskusii sme upozornili na to, že fajčenie má veľký vplyv na vznik zhubných ochorení ako je napríklad rakovina hrtana. Pacientom s touto diagnózou sa operatívne odstraňuje hrtan a sú trva-

lými nosičmi tracheostomickej kanyly. Je to operačný výkon, ktorý veľmi handicapuje pacientov, lebo prichádzajú o hlas.

Ďalšie edukačné stretnutie s cieľom poukázať na škodlivosť fajčenia máme dohodnuté na ZŠ v Bardejove 15. júna.

Mgr. Matilda Pavelková,
Katedra klinickej a komunitnej
praxe v ošetrovateľstve FZ PU

Témou konferencie na PBF PU bola byzantológia

Konferencia s medzinárodnou účasťou venovaná byzantológii sa na Pravoslávnej bohosloveckej fakulte (PBF) PU uskutočnila 10. mája. Jej názov *Konštrukcia a dekonštrukcia Byzancie* svedčil o jej zámere, a to zmapovať stav byzantologických štúdií na území Slovenska a Čiech. Konferencia bola prvou svojho druhu v dejinách PU a bola taktiež významnou udalosťou i v širšom akademickom merítku. Uskutočnila sa aj v rámci sekcie pre staroveké, byzantské a slovanské dejiny Slovenskej historickej spoločnosti Slovenskej akadémie vied.

Konferenciu zorganizoval ThDr. Václav Ježek, PhD., ktorý ju spolu s prof. Petrom Kormaníkom, PhD., dekanom fakulty, aj otvoril. V príhovore ThDr. V. Ježek, PhD., konštatoval, že pokiaľ má PU byť vedeckým pracoviskom širšieho významu musí rozvíjať tie odbory, ktoré sa neponúkajú v iných vzdelávacích inštitúciách. Rozvíjať odbory a vedné disciplíny, ktoré sú ojedinelé, to je zárukou konkurenčnej schopnosti PU. A byzantológia medzi také odbory patrí.

Konferencia sa uskutočnila v duchu súčasných vedecko-peda-

Konferenciu zorganizoval ThDr. Václav Ježek, PhD., (na obr. uprostred), reční prof. Peter Kormaník, dekan PBF, vľavo pravoslávny arcibiskup prešovský a Slovenska Ján.

gogických trendov a bola koncipovaná multidisciplinárne. Keďže byzantológia je rozvíjajúcim sa odborom, bola aj táto konferencia koncipovaná ako pilotná, a to v tom zmysle, že slúžila, okrem iného, ako jedna z foriem propagácie odboru.

Na podujatí sa zúčastnili odborníci, ktorí sa svojou vedeckou čin-

nosťou dotýkajú Byzancie. Zo zaujímavých vystúpení možno uviesť príspevok Hierotopia, Stvorenie posvätných priestorov ako forma tvorivej činnosti a predmet kultúrnej histórie od prof. Alexeja Lidova z Moskvy, v ktorom zaznela nová teória rozvíjajúca koncepciu hierotopie, to jest posvätného miesta, ako predmetu ve-

deckej reflexie. Príspevok prof. Kišša z Bratislavy sa týkal teológie Proglasu. Mgr. Martin Hurbaňič, PhD., z Bratislavy analyzoval mytizáciu avarského obliehania Konštantinopolu. Doc. Pavel Boček, PhD., z Brna hovoril o Byzancii vo vzťahu k Ruskej cirkevnej autokefálii a jeho kolegyňa Mgr. Et Mgr. Markéta Kulhánková o vývoji jazyka v 12. storočí v kontexte byzantskej literatúry.

Byzantológia bola adresovaná z teologického, lingvistického, historického a archeologického uhlu v duchu multidisciplinarity. Organizátori dúfajú, že sa tradícia takýchto konferencií v kontexte PU ustáli.

Vasyl Kuzmyk,
Katedra byzantológie PBF PU

Akademický rast ako nevyhnutnosť v EÚ

Úlohou každého vedecko-pedagogického pracovníka v akademickom prostredí je intenzívne zvyšovanie svojho odborného rastu v konkurenčných podmienkach globalizovanej Európy. Jednou z možných foriem je spracovávanie, publikácia a prezentácia vlastných vedeckých štúdií na medzinárodných vedeckých konferenciách. V tejto súvislosti sa v dňoch 13. a 14. apríla konal v Kongresovom informačnom centre energetiky na Konventnej ulici v Bratislave prvý ročník medzinárodnej vedeckej konferencie *My PhD. Conference – Forum of Social Sciences PhD. Students*. Medzinárodný projekt bol organizovaný pod záštitou viacerých významných medzinárodných spoločenských inštitúcií: Nadácia Friedricha Eberta, Proforum – progresívne fórum, Nadácia otvorenej spoločnosti a iné. Projekt konferencie bol spolufinancovaný zo zdrojov Európskej únie (EÚ) a všetky náklady účastníkom plne hradil organizátor.

Poslaním a cieľom medzinárodnej konferencie bolo vytvorenie sociálneho dialógu medzi študentmi z krajín EÚ a konfrontácia vedomostí, poznatkov a výmena skúseností z odbornej a vedecko-výskumnej činnosti. Prihlásiť a zúčastniť sa tejto konferencie mali možnosť PhD. študenti elektronickou formou v rámci krajín EÚ, a aj z fakúlt PU. Rozhodnutím výberovej komisie boli z veľkého množstva študentov EÚ (viac ako 60) vybratí dvaja zástupcovia doktorandského štúdia PU: Ing. Dana Kisel'áková, odborná asistentka a doktorandka z Fakulty manažmentu PU a Mgr. Juraj Žiak, doktorand z Filozofickej fakulty PU.

Vedúcou odbornou osobnosťou celej konferencie bola ex ministerka financií a súčasná viceprezidentka Európskej banky pre obnovu

a rozvoj Brigita Schmögnerová. Konferencia s rokovacím jazykom výlučne v angličtine bola organizovaná formou panelových prezentácií a diskusií v deviatich paneloch, ktoré viedli profesori z významných univerzít EÚ: Bratislava, Berlín, Londýn, Viedeň, Varšava, Viľňus. Témy jednotlivých panelov boli: 1. Economic Policy and Foreign Direct Investments, 2. Economic Policy and the EU Social Model, 3. Energy Policy and the EU Integration, 4. Globalization, 5. SMEs, Innovations and the Third Sector, 6. Democracy, Public Attitudes and Public Participation, 7. Political Culture and Identity, 8. Identity, Ethnicity and Citizenship, 9. Inclusion and Exclusion. Na konferencii odznelo viac ako tridsať príspevkov a všetky diskusie boli konštruktívne, dynamické a v tvo-

rivej priateľskej pracovnej atmosfére. Záverečné slovo, Wrap – up a Glass of Wine mala B. Schmögnerová, ktorá okrem iného konštatovala, že ciele prvého ročníka konferencie boli naplnené.

Veľkým prínosom pre PhD. študentov z tejto konferencie bola príležitosť nadviazať profesionálne a osobné kontakty a vedeckú spoluprácu na analýzu prístupov a porovnanie úrovne doktorandského štúdia v rôznych krajinách EÚ. V neposlednom rade to bola aj výzva a možnosť úspešnej prezentácie svojho výskumu, reprezentácie svojej univerzity, svojej

krajiny. Záverom je možné poznamenať, že investície do kvalitného vzdelávania a akademického rastu sú pri budovaní „knowledge based economy“ v SR nevyhnutné. V oblasti vzdelávania existujú v SR v porovnaní s ostatnými krajinami pozitíva, ale aj mnohé rezervy. Preto sa javí ako potrebné dbať na neustále zvyšovanie náročnosti a kvality nielen doktorandského štúdia, ale aj vzdelávania vo všeobecnosti v nadväznosti na narastajúce konkurenčné požiadavky trhu práce v rámci EÚ.

Ing. Dana Kisel'áková

Apel Jána Pavla II. je nadčasový

V priestoroch Gréckokatolíckej teologickej fakulty (GTF) PU v Prešove sa na prelome mája a júna uskutočnila vedecká konferencia s názvom *Sapienciálny charakter antropológie Jána Pavla II. v kontexte európskej integrácie. Konala sa pod záštitou eurokomisára Jána Figel'a.*

Plenárnej časti predchádzalo samostatné rokovanie v dvoch sekciách – teologickej a filozofickej. V teologickej sekcii sa diskutovalo o sociálnej náuke ako inšpirácii pre súčasné sociálne poradenstvo, o význame ekumenického úsilia v kontexte európskej integrácie, ale aj o ohlasovaní dôstojnosti života a osoby človeka - všetko v kontexte učenia a diela Jána Pavla II. a jeho prínose pre európske hodnoty. Morálne hodnoty Európy, spôsob myslenia a hľadania pravdy – to boli hlavné diskusné témy vo filozofickej sekcii. Pri nich sa prihliadalo na encykliku *Fides et ratio*.

Na plenárnej časti sa rovnako hovorilo hlavne o dôstojnosti človeka. Prítomným sa prihovorili: Mons. ThDr. Ján Babjak SJ, PhD. (veľký kancelár GTF PU Prešov a prešovský eparcha), Mons. prof. ThDr. PhDr. Stanislav Stolárik, PhD. (košický pomocný rímskokatolícky biskup), eurokomisár Ján

Figel', prof. dr. hab. Józef Marecki a prof. dr. hab. Jan Szczepaniak (obaja z Pápežskej teologickej akadémie v Krakove). Prednášky predniesli: prof. ThDr. Jozef Jarab, PhD., doc. ThDr. Marek Petro, PhD., prof. PhDr. Rudolf Dupkala, PhD., doc. PhDr. Pavol Dancák, PhD., ThDr. Lubomír Petřík, PhD., a PhDr. Marko Rozkoš, PhD.

Ako vyplynulo zo všetkých prednášok a príhovorov, pokiaľ nevrátime človeku dôstojnosť a kresťanské hodnoty, pokiaľ ich nevrátime rodine, a následne aj spoločnosti, nepodarí sa nám vybudovať dôstojnú a hodnotnú Európu. Dnes celý svet môže zmobilizovať vysielanie realityshow, kde sa bude bojovať o ľudskú obličku, o jej transplantáciu. Je to memento, ktoré by nás malo primäť k apelovaniu na skutočné hodnoty. V tom nám môže byť veľkým vzorom práve Ján Pavol II., ktorý ne-

ustále reagoval na akékoľvek náznaky devastovania hodnôt, devastovania človeka. Pre súčasného človeka je dôležité myslenie, avšak myslenie v hľadaní skutočnej pravdy – a tou je v konečnom dôsledku Kristus. Ján Pavol II. je doteraz veľkou autoritou. Dodnes sú jeho slová aktuálne, nadčasové a zaujímavé. A to nielen pre katolíkov, pravoslávnych či protestantov. Sú aktuálne nielen pre kresťanov, ale aj pre moslimov a iné náboženstvá.

Eurokomisár Ján Figel' v príhovore zdôraznil význam osoby a diela Jána Pavla II. v procese integrácie Európy, v apelovaní na kresťanské korene, s dôrazom na hodnotu človeka.

Všetky prednášky budú publikované v zborníku.

Andrea Čusová

Bohoslovcem nižšie svätenia

Desiat bohoslavcov štvrtého ročníka z Prešovskej eparchie prijali vo štvrtok 3. mája nižšie svätenia, ktoré im udelil vladyka Ján Babjak, SJ v Kaplnke Najsvätejšej Trojice v Gréckokatolíckom kňazskom seminári blahoslaveného biskupa Pavla Petra Gojdiča v Prešove. Prešovský eparcha v homílii povedal: Tým, že ste boli teraz prijatí do duchovného stavu, neznamená, že ste niečo viac ako iní chlapi vo farnostiach, z ktorých pochádzate. Ale ste viac, čo sa týka služby, to znamená, že ste povolaní, aby ste viac slúžili. Uvedomte si, že zlý duch vás bude teraz ešte viac pokúšať, aby narušil vaše poslanie slúžiť.

Na slávnosti sa zúčastnili aj príbuzní bohoslavcov prijímajúcich nižšie svätenia. (I'p)

Po prvýkrát sa vymenili študenti

Gréckokatolícka teologická fakulta (GTF) PU spolupracuje s Pápežskou teologickou akadémiou (PTA) v Krakove od roku 1995. Počiatková forma spolupráce na úrovni osobných kontaktov a na úrovni katedier vyústila do podpísania zmluvy o vzájomnej spolupráci s Fakultou cirkevných dejín PTA. V tomto akademickom roku sa prvýkrát uskutočnil výmenný pobyt študentov.

V dňoch 16. až 23. apríla dvadsať študentov GTF absolvovalo študijný výmenný pobyt na Fakulte cirkevných dejín PAT v Krakove. V archívoch a v múzeách mali možnosť dôkladne sa oboznámiť s historickými reáliami katolíckej cirkvi v Poľsku. Na záver pobytu navštívili Wadowice, rodisko Jána Pavla II., a smutne slávný Osvienčim.

Recipročne prišlo na výmenný pobyt 20 študentov Fakulty cirkevných dejín PTA z Krakova na GTF PU v dňoch 6. až 13. mája, pre ktorých bol pripravený špeciálny študijný plán. Absolvovali prednášky, semináre a exkurzie na významné miesta spojené s históriou gréckokatolíkov na Slovensku.

Vzájomná spolupráca fakúlt sa orientuje aj na historický výskum. V súčasnosti sa realizuje projekt s názvom *Represie proti katolíckej cirkvi po II. svetovej vojne*. Výsledky výskumu budú prezentované na medzinárodnej konferencii, ktorá bude 18. októbra 2007 v Prešove a 25. októbra 2007 v Krakove.

Pavol Dancák

Odpustová slávnosť v prešovskom kňazskom seminári

Kaplnka Gréckokatolíckeho kňazského seminára blahoslaveného biskupa Pavla Petra Gojdiča v Prešove je zasvätená Najsvätejšej Trojici. Preto sa aj tohto roku na tento sviatok v pondelok 28. mája konala v prešovskom kňazskom seminári odpustová slávnosť.

Archijerejskej svätej liturgii predsedal vladyka Ján Babjak, SJ a homíliu predniesol synkel pre Rusínov Prešovskej eparchie Mgr. Peter Pavel Hal'ko, OSBM. Zdôraznil, že tajomstvo Najsvätejšej Trojice je základnou pravdou nášho kresťanského života. Všetkých vyzval, aby oslavovali Boha v troch osobách, lebo sme Bohom milovaní.

Slávnostnú svätú liturgiu koncelebrovali aj predstavení kňazského seminára na čele s jeho rektorom PaedDr. Vasilom Kormaníkom, dekan Gréckokatolíckej teologickej fakulty (GTF) PU prof. ThDr. Vojtech Boháč, PhD., prešovský protopresbyter PhDr. Gabriel Székely, PhD. a ďalší kňazi pôsobiaci v Prešove.

V tomto akademickom roku sa v gréckokatolíckom kňazskom seminári v Prešove na kňazstvo pripravuje 64 seminaristov, z ktorých bolo sedem v pastoračnom ročníku, teda v rôznych službách mimo seminára. Z celkového počtu je 44 bohoslavcov z Prešovskej eparchie, 19 za Košický apoštolský exarchát a jeden za Pražský apoštolský exarchát. Bohoslavci šieste-

ho ročníka GTF PU, ale siedmeho roku kňazskej formácie, majú už po štátniciach, ukončili pobyt v seminári a na duchovných cvičeniach v Exercičnom dome sv. Ignáca v Prešove sa bezprostredne pripravovali na kňazskú vysviacku.

Slávnosť bola zakončená liturgickým sprievodom okolo seminárskej kaplnky s čítaním evanjelií. Ešte pred tým sa seminaristom prihovoril otec biskup, ktorý im okrem iného tlmočil slová Benedikta XVI., ktoré ho v tomto čase oslovili, že až vtedy začíname získavať, keď začíname dávať. Pozval seminaristov, aby sa stotožnili s touto životnou pravdou.

Lubomír Petřík

Anastasis pre väzňov

V nedeľu 10. júna 2007 prišli siedmi bohoslavci, členovia hudobnej skupiny Anastasis s rektorom Kňazského seminára blahoslaveného biskupa P. P. Gojdiča v Prešove s hudobno-slovným programom do Ústavu na výkon väzby a trestu odňatia slobody v Košiciach. Tento evanjelizačný program iste mnohých oslovil. Nielen piesne, hudba, ale aj slová, pri ktorých bolo vidieť, že tieto poslucháči sa zamýšľajú aj nad svojím životom i nad zmyslom života ďalej na slobode. Veríme, že úsilie seminaristov duchovne obohatilo všetkých poslucháčov, zároveň ponúklo seminaristom hlbšie sa zamyslieť nad svojím povoláním.

PaedDr. Vasil Kormaník, rektor seminára

Na sviatok prijali subdiakonát

Vo štvrtok 17. mája, na sviatok Nanebovstúpenia Pána, prijali v Katedrále sv. Jána Krstiteľa v Prešove dvaja gréckokatolícki kandidáti kňazstva Mgr. Pavol Bačik z Davidova a Mgr. Marek Valenčík zo Sečovskej Polianky z rúk vladyku Jána Babjaka, SJ subdiakonát. V homílii vladyka povedal, že v živote kresťana je veľmi dôležitá služba. Preto aj kňazská formácia v seminári sa musí stále viac zameriavať práve na službu. Naša cirkev má živé príklady služby v troch blahoslavených mučeníkoch, ako aj v blahoslavenej sestre Zdenke Schelingovej. Sú to svedkovia Ježišovej lásky. (I'p)

Prešovský príspevok k bachovskému výskumu

Vo vedomí kultúrnej obce ešte stále rezonuje okázalosť osláv 250. výročia úmrtia Johanna Sebastiana Bacha, slávneho svätotomášskeho kantora, ktoré boli spojené s množstvom koncertných a iných spomienkových podujatí po celom svete. Ukázalo sa, že hudobní interpreti i muzikológovia majú u tohto skladateľa stále čo objavovať. O to viac, že jeho tvorba spadá do kontextu nám vzdialenej hudobnej kultúry neskorého baroka, ktorej estetické princípy i zvuková podoba sa už niekoľko desiat'ročí usiluje sprostredkovať súčasnému poslucháčovi hnutie starej hudby. Je potešujúce, že aj na pôde našej univerzity vznikla prednedávnom monografia venovaná bachovskej problematike, ktorá v celoslovenskom meradle predstavuje ojedinelý príspevok k výskumu diela tohto veľkého majstra.

Publikáciu Karola Medňanského Postavenie violy da gamba v kantátach Johanna Sebastiana Bacha vydal Prešovský hudobný spolok Súzvuk v spolupráci s Katedrou hudby Fakulty humanitných a prírodných vied PU v Prešove v roku 2006 ako 10. zväzok edície Vedecké spisy o hudbe. Mgr. art. K. Medňanský, PhD., je pedagógom katedry hudby a dlhodobou sa venuje problematike interpretácie starej hudby. Ako muzikológ sa špecializuje na hudbu obdobia baroka v Nemecku.

Špecifikum pohľadu K. Medňanského na úzko vymedzenú tému spočíva najmä v zúročení jeho vlastnej interpretačnej skúsenosti (je dlhoročným hráčom na violu da gamba, ktorý prešiel odborným školením v hre na tomto nástroji na Vysokej škole Franza Liszta vo Weimare a má skúsenosti z interpretácie starej hudby ako vedúci súboru Musica historica Prešov), ako aj jeho analytického myslenia, založeného na sémanticko-genetickej interpretácii hudobných prvkov. Medňanského ana-

lyza je komplexná, zohľadňuje okrem detailného pohľadu na štruktúru aj spektrum dobových spoločenských javov a je formulovaná aj čiastočne inovovanou terminológiou, ktorou autor nastoľuje potrebu prehodnocovania tradičných prístupov slovenskej muzikológie. Autor v analýzach reflektuje so značnou presnosťou aj typické fenomény barokovej nemeckej hudby, ako symbolika čísel, či hudobná rétorika, čo poskytuje nemalo inšpirácií pre čitateľa s hlbším záujmom o Bachovu tvorbu.

Úvodné kapitoly knihy zhrňajú niektoré aspekty pohľadu na tvorbu J. S. Bacha s dôrazom na kantáty, ako aj základné informácie o histórii violy da gamba, vývoji hry na tomto nástroji, odlišnostiach interpretačnej tradície v Taliansku, Anglicku, Francúzsku i Nemecku. V nadväznosti na tento kontext autor najskôr sumarizuje obsadenie violy da gamba v inštrumentálnej i vokálnej tvorbe J. S. Bacha a následne analyzuje kantáty, v ktorých je použitý tento nástroj.

V kapitole venovanej cirkevným kantátam Medňanský venuje pozornosť štyrom dielam – kantáte z lipského obdobia Die Himmel erzählen die Ehre Gottes BWV 76, ranej kantáte komponovanej ešte v Mühlhausene Gottes Zeit ist die allerbeste Zeit BWV 106 a dvom kantátam z weimarského obdobia Meine Herze schwimmt im Blut BWV 199 a Tritt auf die Glaubensbahn BWV 152. Okrem analýzy týchto diel z komplexného pohľadu, autor venuje zvláštnu pozornosť číslam, v ktorých je použitá viola da gamba. Tie podrobuje detailnejšej analýze a sleduje violu da gamba osobitne vo funkcii melodického nástroja continua, ako aj v pozícii sólového nástroja.

Z podstatne menej rozsiahlej Bachovej tvorby svetských kantát analyzuje autor dve diela: smútočnú ódu za zosnulú kurfirstku Christianu Eberhard Laß, Fürstin, laß noch einen Strahl BWV 198 a gratulačnú kantátu s dramatickým obsahom k meninám lipského právnika a univerzitného učiteľa dr. Auguta Friedricha Müllera Zerreißen, zersprenget, zertrümmert die Gruft BWV 205 (tu použil Bach violu da gamba len v jednom čísle – árii č. 5 Frische Schatten, meine Freude). Použitie violy da gamba, nástroja vznešenosti a smútku, nie je v tomto kontexte náhodné, rovnako ako nie je náhodné v žiadnom z prípadov, kedy po ňom J. S. Bach siahol. Tentoraz Medňanský predkladá pohľad na funkciu tohto nástroja

z viacerých hľadísk – z hľadiska štruktúry kantáty, z hľadiska zvukomalebného efektu (recitativ Der Glocken bebendes Getöse z kantáty BWV 198), všima si postavenie violy da gamba ako nositeľa melodických myšlienok, v kontexte zboru, continua i komorného obsadenia.

Napokon, v závere publikácie predkladá čitateľovi súhrnný pohľad na danú problematiku – autor sumarizuje význam, symboliku i štruktúrne postavenie violy da gamba v Bachových kantátach a pridáva pohľad na interpretačné otázky, reflektujúce technicko-výrazové možnosti tohto nástroja i nástrojovo-technické nároky Bachových partov. Autor sa usiluje sledovať interpretačnú problematiku v intenciiach skladateľa tvorivého zámeru, nie samoúčelne riešiť problémy techniky hry či výrazu v spomínaných partoch.

Publikácia prináša mnoho analytických pohľadov na úzko špecifikovaný výber z Bachovej kantátovej tvorby. Vo svojej komplexnosti dokáže oslovit' širší okruh odborných čitateľov. Prináša podnety a cenné informácie pre záujemcov o problematiku Bachových kantát, či už z radov interpretov - inštrumentalistov i vokalistov, hudobných historikov a teoretikov, znalcov i bežných poslucháčov. Kniha je určená všetkým, ktorí chcú hlbšie spoznať princípy hudobného myslenia a sociologický, či hudobno-estetický kontext barokovej hudby. Peter Ruščin

O dejinách medicíny zaujímavovo z pera prešovských klasických filológov

Preklady z latinského jazyka sú v posledných rokoch skôr vzácné, a preto je vždy potešujúce, ak sa nejaký na knižnom trhu objaví, o to viac, ak je prejavom iniciatívy pedagógov PU. Nestáva sa ani často, že by diplomová práca vyšla tlačenou. Oboje platí pre preklad Jesseniovej medicínskeho spisu O krvi (celý názov: Posúdenie krvi vypustenej po seknutí žilou – De sanguine vena secta dimisso iudicium, Praha: 1608), ktorý vydala UPJŠ na jar tohto roku, rok pred 400-tým výročím prvého publikovania spisu.

Preklad, paralelne doplnený o faksimilie latinského textu z roku 1608, pripravili autori pri príležitosti tradičného česko-slovenského sympózia k dejinám medicíny, ktoré sa uskutočnilo v tomto roku v Martine, neďaleko rodiska Jesseniovej otca a sídla Jesseniovej lekárskej fakulty.

Je známe, že lekár, filozof a politik Ján Jessenius (1566 - 1621), aj keď sa nenarodil na Slovensku (Vratislav) a svojou činnosťou je spojený s pražskou Karlovou univerzitou, bol so Slovenskom spätý pôvodom, keďže jeho otec, príslušník nižšej uhorskej šľachty, pochádzal z Horného Jasena (dnes Turčianske Jaseno), a ako Eques Hungarus sa k Uhorsku hlásil.

Autormi prekladu sú pracovníci Katedry klasickej filológie Inštitútu románskych a klasických filológii Filozofickej fakulty (KKF IRKF FF) PU František Šimon a Jana Balegová a absolventka odboru Latinský jazyk a literatúra Milena Výrostová (Ostrolucká), ktorá preklad vypracovala ako súčasť diplomovej práce (2003). F. Šimon (školiteľ) a J. Balegová (oponentka) po nevyhnutných úpravách pripravili do tlače jeho konečnú verziu, opatrenú úvodnou štúdiou. Vydanie spisu treba teda považovať za ich spoločné dielo, ako to napokon sami uvádzajú v úvode.

Útla knižočka je zaujímavým svedectvom o stave hematológie, venesekcie, t. j. púšťania žilou, čo

bola už od čias antiky bežná terapeutická metóda, ako aj hematoskopie na začiatku 17. storočia, aj keď - ako konštatujú autori v úvodnej štúdiu - nie celkom originálnym. Po uvedení do problematiky hematológie sa Jessenius podrobne venuje vlastnostiam krvi vypustenej zo žily, ako je teplota, hustota, farba, zápach, zrážanlivosť atď. a na ich základe navrhuje spôsoby liečenia. Aj keď problematika hematológie a hematoskopie nie je pre klasického filológa práve bežnou záležitosťou, zhostili sa prekladatelia svojej úlohy na skutočne profesionálnej úrovni tak, že výsledkom ich náročnej a často, žiaľ, i nedocenennej práce je zaujímavý a čitateľsky prítiažlivý text. Veľmi užitočné sú ich poznámky za prekladom, bez ktorých by bol text niekedy nezrozumiteľný. Zaujímavý je aj stručný úvod o živote a diele Jessenia, ako aj hodnotenie obsahovej stránky spisu.

Keďže na KKF IRKF FF PU vzniklo v rámci diplomových prác

už viacero zaujímavých prekladov, ostáva dúfať, že aj tie raz nájdu svojho vydavateľa. Rovnako zostáva dúfať, že vydanie práce prešovských klasických filológov vo Vydavateľstve UPJŠ v Košiciach je predzvesťou budúcej spolupráce dvoch východoslovenských vedecko-pedagogických inštitúcií.

Zuzana Malinová,
riaditeľka IRKF FF PU

Publikácia príspevkov z letnej univerzity v Olomouci

V našom univerzitnom časopise sme minulý rok spomenuli 15. ročník letnej univerzity, ktorý sa uskutočnil v Olomouci pod záštitou vzdelávacej Nadácie Jana Husa. Prestížna udalosť, ktorá dáva príležitosť na výmenu skúseností medzi učiteľmi a študentmi vysokých škôl z Francúzska, Čiech a Slovenska, sa prvýkrát vo svojej histórii dočkala aj publikácie v papierovej forme. (Tri predchádzajúce ročníky možno nájsť na internetovej stránke www.sens-public.org). Printová edícia bola možná vďaka hosťiteľovi minuloročnej letnej univerzity. Editori publikácie, Marie Vožďová a Slavomír Míča z Katedry romanistiky Palackého univerzity v Olomouci využili na vydanie zbierky príspevkov 17. čísla ich romanistického časopisu *Romanica Olomoucensia*.

Acta Universitatis Olomouciensis, Facultas philosophica – Philologica 90 – Romanica XVII. Univerzita Palackého v Olomouci, 2006 Olomouc. ISBN-80-244-1512-7*

Každá letná univerzita sa nesie v duchu témy, dohodnutej na záver predchádzajúcej. Všetky témy a „Jazyk a jazyky“ nebola výnimkou, ponúkajú zámerne čo možno najširší záber. Pluridisciplinárny zdôrazňuje aj takzvaný Úvod s upresnením cieľov a možným smerom rozvíjania témy, ktorý účastníci dostanú k dispozícii niekoľko mesiacov pred samotnou konferenciou. Úvod k minuloročnej letnej univerzite, z pera filozofa Etienne Tassinia a Jean-Claude Eslina, vyzdvihol nielen dôležitosť jazyka ako prostriedku komunikácie, ale aj jeho rozličných typov: od jazyka jednotlivých disciplín ako napríklad filozofia či literatúra, cez jazyk umení až po špecifický jazyk prírodných vied.

Z 21 príspevkov, ktoré nadväzujú na úvod, štyrmi prispeli do zborníka učiteľia Filozofickej fakulty (FF) PU. Zuzana Malinová sa venuje súčasnému francúzskemu písaniu spisovateľovi, pôvodom Afričanovi, Ahmadou Kouroumouvi. Kourouma vníma francúzsky jazyk ako prekážku, pretože ako autorka práce pripomína, „zriedkakedy je prispôbený na vyjadrenie cudzej mentality“ (Malinová-Šalomonová, Z.: Od vnúteného jazyka k jazyku slobodnému alebo francúzština s vôňou Afriky, s. 118).

Ďalšie tri príspevky napísali doktorandi FF PU v Prešove. Konceptu jazyka u francúzskeho spisovateľa Pascala Quignarda prezentuje Zuzana Ševčíková. Quignard využíva najrozmanitejšie spôsoby, ako napríklad „alúzie, ... mýty či poviedky, fragmenty či postavy z minulosti, ktoré aktualizuje“ (Ševčíková, Z.: Quignardova „konceptia“ jazyka, s. 152), aby rozvinul svoje úvahy o písaní ako hovorení bez slov.

Tretím súčasným francúzskym spisovateľom v zborníku je Richard Millet. Ján Drengubiak sa v práci s titulom *Jazyk škaredos-*

ti a škaredosť jazykov venuje prelínaniu esejistického a románovej tvorby autora, pričom skúma najmä dôsledky hľadania formy vyjadrovania na tematickú rovinu románu *Chut* škaredých zien.

Lena Jakubčáková sa v štúdiu zaoberá duchovnou poéziou Charlesa Péguyho z prelomu 19. a 20. storočia, v ktorej je „forma básne podriadená hľadaniu Boha a seba samého.“ (Jakubčáková, L.: *Modlitba a jazyk duchovnej poézie* v tvorbe Charlesa Péguyho, s. 92.)

Zo Slovenskej akadémie vied sa na konferencii zúčastnila Barbora Čakovská. V štúdiu sa venuje „logickej analýze prirodzených jazykov, ktorá má odhaliť problematiku supozícií de dicto a de re“ (Čakovská, B.: *Supozície de dicto a de re*, s. 31), pričom kriticky porovnáva prístupy Richarda Montagua a Pavla Tichého.

Michaela Fišerová z Univerzity Komenského zaoberajúca sa fotografiou zo semiologického hľadiska, tvrdí, že „fotografia je nespoľahlivý obraz, o čom svedčí neustále úsilie saturovať ju kultúrnymi stereotypmi“ (Fišerová, M.: *Od semiológie k blúdeniu*. Roland Barthes o reči fotografie, s. 57). Sumarizuje tým etapy v Barthesovom prístupe k skúmaniu „reči“ fotografie.

Hostujúca Univerzita Palackého v Olomouci je v zborníku zastúpená piatimi príspevkami. V prvom rade spomenieme Mariu Vožďovú, ktorej možno vďaka za zorganizovanie letnej univerzity. V príspevku sa zaoberá divadelným dielom George Feydeaua, u ktorého „scény nasledujú jedna za druhou so stupňujúcou rýchlosťou a rastúce tempo sa priamo odráža aj v rytme prehovoru postáv“ (Vožďová, M.: *Georges Feydeau a jazyk toho druhého*, s. 188 - 189). Jazyk je pre tohto autora aj hlavným zdrojom komična.

Slavomír Míča sa venuje známemu francúzskemu spisovateľovi, lingvistovi a matematikovi, Raymondovi Queneauovi. Queneau

vyjadruje názory na jazyk „nielen ako študovaný lingvista, ale aj cez prehovor postáv“ (Míča, S.: *Mnohotvárnosť jazyka v diele Raymonda Queneaua*, s. 136) a zároveň približuje písaný text hovorovému jazyku.

Liana Masia študuje štýl súčasnej spisovateľky Claire Castillon, ktorej „anjelský výzor akoby vôbec nekorešpondoval s použitými jazykovými prostriedkami“ (Masia, L.: *Výkriky jedného narušeného dievčaťa*, s. 125). Súčasní kritici jej jazyku dokonca dávajú prívlastok „krutý“.

Marek Petrů tvrdí, že „vzťah medzi jazykom a vedomím je neprekonateľne komplexný, a v súčasnosti o ňom nevieme takmer nič“ (Petrů, M.: *Jazyk a vedomie*, s. 145). Navrhuje rozdeliť vedomie na rozličné roviny, podobne ako existuje viac úrovní v jazyku.

Piaty olomoucký autor Jan Zatloukal sa zameriava na „dôsledky jazykovej vykorenenosti spôsobenej exilom a jej dôsledky na existenciu človeka“ (Zatloukal, J.: *Jazyková skúsenosť spisovateľa v exile*, s. 196), na príklade českého spisovateľa Jana Čepa.

Josef Fulka z Karlovej univerzity (KU) v Prahe interpretuje teoretické premisy J. Lacana a zameriava sa na spôsob, akým Lacan, najvýznamnejší francúzsky nasledovník Freudovskej psychoanalýzy, využíva saussurovskú lingvistiku, aby reformuloval teoretické východiská psychoanalýzy. Pre Lacana „symptómy a obsah snov už viac nie sú symbolmi či hieroglyfmi, ale signifikantmi“ (Fulka, J.: *Dopis, signifikant a pravda*, s. 64).

Ďalším zástupcom KU bola Eva Voldřichová Beránková. Jej príspevok je vyčerpávajúcou analýzou diela Villiersa de l'Isle-Adama, podľa ktorého „ľudstvo žije od svojho pádu v akomsi čase, sa prehlbuje lingvistickým prekliatím“ (Voldřichová Beránková, E.: *Hľadanie strateného jazyka*, s. 174 - 175), a preto sa snaží nájsť čistotu pôvodného jazyka, k čomu využíva všetky dostupné stylistické prostriedky, lenže potom čo autor prejde štádiami „ironie, pátosu, či fantastična, pôvodný problém jazyka zostáva nevyriešený.“ (Ibidem, s. 180)

Květa Kunešová z univerzity v Hradci Králové poukazuje v príspevku o Borisovi Vianovi na jeho „surrealistické affinity jazyka“ (Kunešová, K.: *Expresivita jazyka Borisa Viana*, s. 111), prejavujúce sa jeho neustálym využívaním slovných hračiek, kalembúrov či neologizmov.

Od slovných hračiek nie je d'a-

leko k Robertovi Desnosovi, ktorý ako hovorí francúzska spisovateľka a literátka Colette Guedj „využíva zároveň možnosti slova i obrazu ... aby koketujúc s vtipnosťou nastolil vážne otázky o spôsobe fungovania jazyka“ (Guedj, C.: *Poézia Roberta Desnosa, alebo skúmanie hraníc jazyka*, s. 79).

Madeleine Valette-Fondo v príspevku *Jazyk pôvodu a pôvod jazyka* študuje jazyk štyroch francúzskych básnikov, ktorých spája túžba po odhalení pôvodného jazyka, ktorí sa však rozchádzajú v metódach ako ho dosiahnuť.

Yann Kilborne vo svojom príspevku tvrdí, že „opozícia medzi jazykom a tichom už neexistuje, pretože bežne rozprávame „o ničom“ a mlčaním sa naopak bežne vyjadrujeme“ (Kilborne, Y.: *Mlčanie a jazyk*, s. 103). Svoje tvrdenie doplní o to, aké možnosti ponúka mlčanie „rozprávajúcu“.

Jacques Message sa zaoberá vzťahom jazyka k prítomnosti a v príspevku nazvanom *Jazyk a bezprostrednosť* tvrdí, že povahu jazyka najlepšie odhaľuje poézia.

Jean-Claude Eslin skúma v príspevku *Diet'a a materinský jazyk v koexistencii kultúr* spôsob, akým môže spôsob osvojovania si materinského jazyka pozitívne ovplyvniť spoložitie rozdielnych kultúr.

Roger Guedj priniesol do diskusie pohľad chemika, keď predstavil genetiku ako jazyk, ktorým komunikujú živé organizmy a zároveň poukázal na nevyhnutnosť vzniku novej vedeckej terminológie po roku 1953, keď Watson a Crick prvýkrát predstavili svetu štruktúru DNA. V príspevku Organizácia a štruktúra jazyka v chémii živých organizmov R. Guedj predstavuje využívanie poetického jazyka, ako napríklad kniha života či genetický program, aby genetici výstižne opísali predmet svojho bádania.

Hľadanie interdisciplinárnych prienikov odborov, ktoré na prvý pohľad nemajú nič spoločné dokazuje, že napriek čoraz väčšej špecializácii sú jednotlivé disciplíny stále schopné dialógu. Dialóg je pritom často zároveň zdrojom pre ďalší výskum. Na záver nám ostáva iba vyjadriť presvedčenie, že nasledujúca letná univerzita, ktorá sa bude konať začiatkom júla vďaka pričineniu pracovníkov Inštitútu románskej a klasickej filológie FF PU vo Vysokých Tatrách sa ponešie v rovnakom eklektickom duchu ako tá predchádzajúca.

Ján Drengubiak

* Všetky citáty uvádzame zo spomínanej publikácie.

O premiéru muzikálu Barockový kláštor sa postarali študenti PU a UPJŠ

V sobotu 2. júna sa v priestoroch Divadla Alexandra Duchnoviča v Prešove konala premiéra muzikálu *Barockový kláštor*. Zažiarili v nej študenti a absolventi PU a Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, ktorí ju plne obsadili.

Barockový kláštor je muzikálová komédia o dvoch navonok nezlučiteľných svetoch. K prvému patrí svet rehoľných sestier v kláštore a druhým je svetský život, ktorý „stelesňujú“ štyria dospievajúci chlapi – rockeri. Náhoda dopomôže k prepojeniu týchto navonok nezlučiteľných svetov. Biskup sa dohodne so sestrami, že víťazky diecéznej speváckej súťaže pôjdu za odmenu na týždeň do kláštora. Mníšky sa veľmi tešia a tajne dúfajú, že aspoň jedna dievčina sa rozhodne zostať v kláštore navrálo. Lenže súťaž vyhrajú chlapi, a tak sa jedného pekného dňa ocitnú za hrubými múrmi. Pobyt v kláštore si čiperní mladí muži ani nevedia predstaviť, zdá sa im byť absurdným. Na pozadí rôznych humorných situácií sa však obrusujú plôšky ich obojstranných predsudkov a postupne vzájomným pochopením a toleranciou ich predpojatost' opadne. Dopracujú sa k presvedčeniu, že i napriek odlišným názorom a spôsobom života sa môžu vzájomne obohatovať a dopĺňať.

Muzikál je dobrou príležitosťou pre diváka pouvažovať nad vlastnými predsudkami.

Autorom muzikálu, scenáristom, režisérom a skladateľom muzikálových piesní je kaplán Ján Knapík, ktorý pôsobí v Univerzitnom pastoračnom centre dr. Štefana Héseka PU v Prešove a ktorému patrí veľká vďaka. Zanietenosť J. Knapíka pramení z presvedčenia, že investícia do mladých ľudí napomáha ukázať i ostatným ako sa dá zmysluplne tráviť čas. Spôsob jeho práce odкрýva v mladých ľuďoch často i pre nich samých netušené možnosti. K spracovaniu námetu muzikálu ho viedla pohľadka odkryt' divákovi obraz Cirkvi, ktorý by nabúral zaužívané stereotypy a predsudky spoločnosti.

Po boku kaplána J. Knapíka starostlivo a zodpovedne vypracovával aranžmány, hral, komponoval, spieval a tvoril zvukovú réžiu absolvent PU Mgr. Martin Michelčík, známy svojím „všadepôsobením“ a pomocou pri dvíhaní hudobnej kultúry na rôznych hudobných podujatiach v Prešove.

Herecké posty kompletne zastali študenti: Mária Judičáková – hlavná postava, Fakulta humanitných a prírodných vied (FHPV) PU, Lenka Cenkerová, Gréckokatolícka teologická fakulta PU, Veronika

Paulišinová, Lenka Jabrocká, Ján Kandur (absolvent), Martin Benikovsky (všetci Filozofická fakulta PU), Pavol Seman, Technická univerzita Košice, Štefan Straka, Lekárska fakulta UPJŠ v Košiciach a absolventka PU Michaela Lacková. Choreografiu vypracovala Katarína Kováčová, FHPV PU.

Na nahrávaní hudby sa podieľali absolvent PU Marek Hrdinský (bicie nástroje) a Daniel Lanščák (basová gitara). Team dotvárajú ešte ďalší speváci, ktorí doplnili spevácky zbor spolu s hercami: Zuzana Michelčíková, Patrícia Harantová, Petra Flašková, Klaudia Madzíkova, Jana Ajbenová a Ma-

rián Kašaj.

Napriek amatérskeho obsadeniu postáv z radov študentov sa inscenácia muzikálu priblížila profesionálnej úrovni po stránke textovej, hudobnej, tanečnej i dramatickej.

Možno len vyjadriť veľkú vďaka a radosť nad stvorením naozaj hodnotného diela, vyjadriť pochvalu všetkým ľuďom, ktorí sa podieľali na jeho tvorbe. Nech ich múzy naďalej sprevádzajú životom, aby sme sa my – diváci mali na čo tešiť. Aby vyčarili ešte mnoho hodnotných umeleckých diel.

PaedDr. Jana Hudáková, PhD.

Foto: Mgr. Daniel Lanščák

Medzinárodný úspech mladých divadelníkov

Na prelome mája a júna sa uskutočnil XVIII. medzinárodný divadelný festival *Bez hraníc v Českom Tešíne i Cieszynie v Poľsku*. V jeho rámci okrem profesionálnych súborov z Čiech, Slovenska a Poľska prebiehala súťaž aj v kategórii neprofesionálne divadlo.

V oboch kategóriách boli zastúpené zo slovenskej strany kvalitné súbory (Slovenské komorné divadlo Martin, Divadlo Astorka Bratislava). V kategórii neprofesionálneho divadla reprezentovalo Slovensko Študentské divadlo Filozofickej fakulty PU Prešov. Uviedlo hru K. Horáka *Tip – top biotop* (Remake), kultovú hru slovenského alternatívneho divadla 70. rokov 20. storočia. Súčasné uvedenie tohto textu realizovala nová generačná skupina prešovských vysokoškolských, režíroval ju bývalý člen súboru L. Šarik (v spolupráci s M. Pukanom a L. Šutorom).

Príbeh skupiny malých ľudí, ktorí žijú svoj život v tesnom priestore klasickej skriny je metaforou aj o meštiakoch dnešných

dní, samozrejme, že s presahom nadnárodným i nadčasovým. Inscenácia, ktorú na tešínskom festivale uviedol súbor v cirkusovom šapitó mala veľký divácky úspech a našla svoju rezonanciu aj u odborných poroty, ktorá udelila prešovskému súboru hlavnú cenu festivalu (nesie príznačný názov *Zlomená závera*). Ocenenie prešovské-

ho alternatívneho súboru patrí k výrazným úspechom slovenskej neprofesionálnej divadelnej kultúry a potvrdzuje aj známy fakt, že prostredie prešovských vysokých škôl je laboratóriom tvorivosti, kde nachádzajú svoje uplatnenie mladé talenty.

Mgr. Eva Kušňatová

Foto: Lukáš Matúfka

Auly PU prichýlili festival

Festival horského filmu a dobrodružstva pod názvom *Hory a mesto* sa konal od 24. do 26. mája v dvoch aulách PU v Prešove. V ponuke pre verejnosť bolo 29 zahraničných a domácich filmov.

O prvé podujatie tohto druhu v Prešove sa postaralo miestne občianske združenie Skalná hrana. Jeho predseda Lubomír Kuderjavý uviedol, že premiéra sa vydarila. Dostali dosť podnetov, čo a ako v budúcnosti zlepšiť, počnúc výberom miesta na premietanie, končiac termínom. V auditóriu od štvrtka 24. mája sedelo každý deň do neskorých večerov od 70 do 100 divákov. Podľa Kuderjavého nebolo to málopočetné obecnstvo, a to vzhľadom na to, že Prešovčania nie sú ešte zvyknutí na kultúrnu ponuku tohto druhu. „Každopádne sme odhodlaní budovať novú tradíciu a neuspokojit' sa len s ojedinelou akciou,“ dodal.

Program mal viacero sprievodných akcií. (jn)

„Dnešné deti už nebaví počúvať“

Týmto slovom vecne skonštatovala vyštudovaná novinárka a šarmantná bestsellerová spisovateľka Gabriela Futová (na obr.), ktorá 17. apríla na pozvanie Katedry komunikačnej a literárnej výchovy a Kabinetu pre výskum detskej reči a kultúry zavítala na pôdu Pedagogickej fakulty (PF) PU. Ved' sa už stalo milou a nesporne aj očakávanou tradíciou, že s príchodom jari a priletom lastovičiek a bocianov na Slovensko vstúpi na akademickú zem PF aj noha nejakej významnej osobnosti, zmysluplne „derúcej“ pero v literatúre pre deti a mládež. Pre zaujímavosť, pre G. Futovú to bola v poradí stodevät' desiatá piata beseda, na ktorú bola pozvaná a ktorej nedala košom. Hoci na úvod úprimne priznala, že je z dospelejšieho publika, tvoreného poslucháčmi fakulty, mierne strémovaná, na jej prejave to nebolo ani zamak badať.

V autorku tretieho tisícročia (ako G. Futovú nazvala ďalšia príjemná žena v miestnosti - moderátorka besedy prof. Zuzana Stanislavová) je ukrytých niekoľko polôh modernej ženy. Z úprimnej osobnej výpovede spisovateľky vyplynulo, že okrem úlohy ženy - spisovateľky v jej živote dominuje aj postavenie ženy - matky, ženy - manželky, ženy - živilky, ženy - žienky domácej a v neposlednom rade i ženy zastrešujúcej aktivity prešovského HEVI klubu. Pre dnešnú generáciu slovenských detí je vynikajúce, že metodička Knižnice P. O. Hviezdoslava v Prešove sa usiluje udržať si kontakt s detským publikom nielen cez svoje dve deti - Elišku a Maroša, ale aj cez prácu, v ktorej sa - a to je podstatné - osobne i osobnostne našla.

Možno povedať, že autorka svojimi besedami pokračuje vo feldekovskom úsilí demýtizovania autora v procese jeho tvorby i recepcie diela. Spontánnosťou, energickou bezprostrednosťou a humorom aj ona prítomným študentom odhalila, že autor - spisovateľ,

plávajúci vo vodách literatúry, je vždy len človek z mäsa a kostí, ktorý má svoje muchy, vlastný plavecký štýl, vlastné radosti a smútky, vlastné problémy, starosti i osobné víťazstvá. Vďaka úprimnosti a bezprostrednosti G. Futovej sme sa dozvedeli aj o jej tajnom biorytme písania. Ten ju vedie k tvorbe iba v určitom čase dňa či noci, pričom práve v dennom režime sa jej spisovateľské chůtky musia neraz podriaďovať špecifickému biorytmu vlastnej rodiny, vnímajúcej ju predsa len prioritne ako „obyčajnú“ mamu a manželku.

Prekvapujúcim pre prítomných bolo najmä priznanie autorky, že momentálne má zvieracie obdobie. Po prirodzenom zdesení poslucháčov autorka uviedla všetko na správnu mieru s vysvetlením, že po sérii titulov s prevažne detským hrdinom (napr. Naša mama je bosorka, Hľadám lepšiu mamu, Lepší otec v hrsti ako kamoš na streche, Nezblázni sa, mamička) prichádza na rad hrdina zvierací (Rozruch v škole na Kavuličovej ulici). Aj v najnovšie pripravovanej knihe,

z ktorej si pre účastníkov besedy G. Futová pripravila sugestívne autorské čítanie, sa objaví Fliper - skrotená a zdomácnená chlpatá bytosť s chvostom, štyrmi nohami, špicatými ušami, pevnými zubami a s hav-hav prejavom.

Nejedného besedníka zaujímalo, kde berie táto zaujímavá žena toľko invenčných nápadov na písanie a kto sa vlastne za jej postavami ukrýva. Majú vôbec jej hrdinovia skutočné vzory z reálneho života? Odpoveď znie: Majú! Či už ide o vlastné zážitky, najlepšiu kamarátku, alebo situácie odpozorované zo života (medzi rečou zachytených napr. v trolejbusu) atď. Samozrejme, bez tvorivej dávky fantázie by to nebolo to pravé orechové. Ak by ste mali nejaký vynikajúci ná-

pad, ktorým by ste chceli obohatiť repertoár autorkiných tém, tak si ho radšej uchovajte pre seba alebo pre nasledujúce generácie autorov, pretože u G. Futovej zrejme nepochodíte. Spisovateľka totiž vyšla s farbou von, keď priznala, že je natoľko tvrdohlavá, že pri písaní sa nenechá ovplyvniť ani brainstormingom vlastného manžela. A to je dosť závažné vyhlásenie. Škoda, práve mi napadla vynikajúca téma pre ďalší detský bestseller.

Na záver si dovoľím ešte jedno osobné konštatovanie: Ak úprimnosť človeka otvára cestu k srdciam druhých ľudí, tak G. Futová dokázala počas besedy otvoriť virtuálne brány naozaj dokorán.

Text a foto: Radoslav Rusňák

Mladí umelci reprezentovali PU v Gelnici

Napriek prebiehajúcej skúškovému obdobiu sú členovia Univerzitného komorného súboru *Camerata academica umelecky činní. Jeho najmladšia súčasť - súbor Collegium musicum s umeleckým vedúcim Mgr. art. Karolom Medňanským, PhD., sa 1. júna zúčastnil na 3. ročníku prehliadky komornej hudby Gelnický klúč. Podujatie sa konalo v inšpiratívnych priestoroch átria penziónu Zámoček, s vhodným začiatkom o 16.30 h.*

Nesúťažná prehliadka komorných súborov východoslovenského regiónu si už našla trvalé miesto v termínovom kalendári Cameraty academica. Naše súbory nechýbali ani na jednom z troch predchádzajúcich ročníkov. Naša účasť je o to potešujúcejšia, že dušou celého podujatia je bývalá členka nášho univerzitného súboru - v rokoch 1996 až 2000 veľmi úspešne pôsobiaceho Dychového tria - Mgr. Slávka Pacholská, rod. Bajtošová, učiteľka Základnej umeleckej školy (ZUŠ) v Gelnici. Hlavnými organizátormi prehliadky sú popri ZUŠ v Gelnici aj Mestský úrad v Gel-

nici, pričom ich podporujú aj miestne podnikateľské subjekty.

Na tohtoročnom podujatí sa zúčastnili komorné súbory nielen z hostiteľskej domácej Gelnice, ale aj z Krompách, Sobraniec, Valalík, Prešova a Košíc. Ich umelecké vystúpenia potvrdili nastúpený trend vo výchove mladých hudobníkov presadzujúci sa na základnom stupni umeleckého vzdelávania, v ktorom komorné muzicovanie zohráva významnú úlohu. Výrazným inovačným prvkom v programe prehliadky bola prednáška o problematike interpretácie barokovej hudby, ktorú mal pre zúčast-

nených umeleckých vedúcich súborov autor týchto riadkov.

Naše Collegium musicum sa na

Mgr. Slávka Pacholská Foto: Autor

Gelnickom klúči predstavilo v zložení: Ladislav Fodor a Tomáš Priputen - gitary a Mária Rendešová a Gabriela Roková - flauty, pričom uviedlo prevažne diela slovenských skladateľov. Popri Suite pre dve gitary od J. Köffnera (časti: Marsch, Ländler, Polka, Walzer, Ländler, Ecosaise) súbor uviedol k blížiacemu sa životnému jubileu - 80. narodeninám hudobného skladateľa Milana Nováka Valse z Miniatúr pre flautu a gitaru a Tri slovenské ľudové piesne pre flautu a gitaru od Ivana Valentu.

Úspech prehliadky potvrdil významný podiel ZUŠ na zvyšovaní úrovne miestnej kultúry. Nás táto skutočnosť teší o to viac, že sa na organizovaní kultúrnych podujatí v Gelnici významnou mierou zúčastňuje aj absolventka PU Mgr. Slávka Pacholská.

Mgr. art. Karol Medňanský, PhD.

Volejbalisti VK PU Prešov v extralige štvrtí

Volejbalisti VK PU Prešov obsadili v extralige ročníka 2006/2007 štvrté miesto. V play off súbojoch o tretie miesto prehrali s Humenným 2:4 na zápasy. Mladé družstvo PU začalo sériu o tretie miesto veľmi dobre, viedlo v nej 2:0, potom sa však presadili skúsenejší a vyhratejší Humenčania.

Zlom nastal, keď po prvej prehre sa trénerom Humenného stal dovtedajší asistent trénera Richard Vlkolinský, ktorý v minulosti v Prešove pôsobil ako hráč a tréner.

Sezónu 2006/2007 sme hodnotili s trénerom prešovských extraligistov Rastislavom Chudíkom.

„Cieľ sme splnili, vedenie klubu chcelo, aby sme hrali vo finále Slovenského pohára a v extralige skončili do štvrtého miesta. V základnej časti nám chýbali ťažšie zápasy, lebo len v náročnej súťaži sa lepšie trénuje, spoznávajú sa hráči a dá sa lepšie pripraviť na zápasy play off. Sériu o tretie miesto sme rozbehli dobre, ale Humenné malo

konsolidovanejší a cieľavedome budovaný káder,“ poznamenal tréner prešovských extraligistov. „Naša forma vyvrcholila v úvodných dvoch stretnutiach o bronz, škoda tretieho duelu, ktorý sme doma prehrali 2:3. Vyzeralo to ozaj veľmi nádejne. Na druhej strane si myslím, že hrať o tretie miesto na štyri víťazné zápasy je nezmyselné.“

Neuspokojil ani nový model najvyššej súťaže. „Model súťaže v ročníku 2006/2007 bol veľmi zlý. VKP a Humenné neboli v základnej ani v nadstavbovej časti konfrontované s ďalšími mužstvami. Nový ročník už bude mať hlavu i päť. Extraligové zápasy sa budú

hrať v piatok a sobotu, tímy, ktoré budú pôsobiť v Stredoeurópskej lige, sa do extraligy zapoja v nadstavbe,“ podotkol R. Chudík.

Trénera Chudíka sme sa tiež spýtali, ako sa mu s prešovskými vysokoškolskými pracovalo. „Pracovalo sa mi veľmi dobre, bol som milo prekvapený. Chlapci chceli na seba pracovať, boli ctíziadostiví. Samozrejme, v niektorých situáciách im chýbala herná prax. Na druhej strane nás niektoré mančafaty neprevertili, čo znižovalo motiváciu. Potom prišli ťažšie zápasy, všetci sme v nich chceli uspieť, vrátane hráčov, vedenia klubu, ale v nich sa prejavili spomenuté aspekty. Herne vyzretejší boli Škvarak, Gešperík, Soták, Feňo, Sopko, Javorčík. Ale toto mužstvo potrebuje trpezlivosť a cieľavedomú prácu.“

(jac)

Moyzesianu 2007 vyhral Zdenko Vislocký

Študent Pedagogickej fakulty Katolíckej univerzity v Ružomberku Zdenko Vislocký vyhral 26. apríla celoslovenskú súťaž Moyzesiana 2007 v Prešove. Porota mu udelila hlavné ocenenie – Cenu Mikuláša Moyzesa.

Súťaž určenú študentom hudobnej výchovy predovšetkým z pedagogických fakúlt z celého Slovenska organizuje Pedagogická fakulta PU. Na najnovšom šiestom ročníku súťažil tucet vysokoškolákov z Prešova, Ružomberku a Nitry. Medzi laureátmi boli ešte Lucia Komárová, Mária Hoppanová, Marianna Partilová a Ján Bak.

Podľa predsedu organizačného výboru Ľubomíra Šimčíka udržiava si podujatie dosiahnutý kredit. Pomáha tomu aj fakt, že mladých spevákov hodnotil druhý rok po sebe ako jeden z porotcov operný spevák Peter Dvorský. Jednu z ambícií organizátorov sa tohto roku nepodarilo naplniť, neprišli súťažiaci z Česka, ktorí už v Prešove vystupovali. Naopak koncert laureátov Moyzesiana si vypočuli účastníci medzinárodnej vedeckej konferencie Detská identita a občianstvo v kontexte Višegradskej štvorky.

Súťaž je pripomienkou pedagogického pôsobenia a skladateľskej tvorby M. Moyzesa (1872 – 1944). Aj účastníci Moyzesiana musí zaradiť do svojho súťažného vystúpenia interpretáciu jednej Moyzesovej skladby. V Prešove pôsobil ako profesor hudby na učiteľskom ústave. (jn)

Balla a Bagala v knižnici

Akademickej obci PU a širokej verejnosti sa v pondelok 14. mája naskytla jedinečná príležitosť na nekaždodenné stretnutie. V rámci projektu 100 kníh Tatra banky zavítali do Univerzitnej knižnice PU prozaik a literárny kritik Balla a vydavateľ, riaditeľ agentúry L.C.A. Publishers Group, Koloman Kertész Bagala. V zornom poli rozprávania oboch aktérov, ktoré elegantne moderovala a fundovanými komentármi dopĺňala doc. Marta Součková, bola predovšetkým (slovenská) literatúra, situácia na knižnom trhu i vydavateľské a kultúrne aktivity L.C.A.

Bagala opäť raz symbolicky podčiarkol charitatívny rozmer práce vydavateľa slovenskej literatúry na Slovensku, pričom poslážil ako živý dôkaz fanatickeho čitateľa, nesmiernej obetavosti a invenčie pri organizovaní najrôznejších, či už súťažných alebo promočných literárnych aktivít. V následnej diskusii napríklad vyvrátil mýtus o neexistencii súdobého románu na Slovensku, presnejšie neschopnosti vyprodukovať takýto žáner najmä mladšou spisovateľskou generáciou. Do súbehu Román 2006 pri súťaži Poviedka prijal len v rozpätí dvoch rokov temer stovku (!) románov, z ktorých okrem troch ocenených plánuje v najbližšom čase vydať minimálne ďalších desať. Stojí za zmienku, že všetky súťažné práce či ním vydané knihy Bagala osobne posudzuje, čo ho na Slovensku radí bezpochyby k najsčítanejším jedincom, ktorí sami seba publikačne neprezentujú...

Celkom iného ducha vniesol do stretnutia prozaik Balla. Jeho všeobjímajúca irónia nenechala kameň na kameni – v neuveriteľne krátkom čase stihol upozorniť na neslávnu úroveň niektorých prekladov do slovenčiny, pôvodných pro-

zaických diel, literárnych periodík (Slovenské Pohľady), prípadne kriticky glosovať vlastné texty. Literatúru však Balla v žiadnom prípade nechápe ako niečo, na čom by sa mal a mohol zabávať. V kontexte vývinu slovenskej literatúry po roku 1989 hovoril s plnou vážnosťou o metóde tzv. smplovanía, intertextualite, fragmentárnosti, typológii postáv i obľúbených auto-roch (Tomáš Horváth). Na druhej strane (azda aj v intenciách poviedky De la Cruz z Ballovej rovnomennej knihy), úsmevne pôsobili

Zorganizovali 13. ročník Prešovskej maratónskej štafety

Aletický klub pri TJ Slávia PU Prešov v spolupráci s Fakultou športu (FŠ) PU zorganizoval 15. mája v rámci Dní športu 2007 13. ročník Prešovskej maratónskej štafety rekreačných bežcov na atletickom ovale PU. Družstvo štafety tvorili 15 až 20-člené kolektívy, ktorí v opakovanom poradí bežia 300 metrov dlhé okruhy až sa neodbehne dĺžka maratónu 42 195 m. Na jedného člena štafety pripadá zabehnúť 7 až 9 trisotmetrových okruhov v závislosti od počtu členov v družstve.

Víťazom 13. ročníka sa stalo družstvo FŠ PU časom 1:54:21 h pred štafetou AK Slávie PU Prešov 2:09:52 h a štafetou Oblastného bežeckého spolku Prešov časom 2:18:32 h. Víťaznú zostavu FŠ PU tvorili študenti: Belenyšiová, Bačová, Benč, Terezka, Záhorský, Krupa, Bartko, Stach, Chovanec, Varchola, Remáč, Lišaník, Šemrák, Barník, Valo, Barbirčák, Tomáš, Koribanič, Slavkovský, Senay.

Najrýchlejšie kolo zabehol člen družstva AK Slávie PU Prešov M. Vlkovič, a to za 39,48 s. Najrýchlejšie kolo zo žien zabehla Ž. Belenyšiová – za 48,10 s. Najstarším účastníkom pretekov bol 71-ročný J. Štec. (jm)

jeho poznámky na margo bytostnej neochoty zúčastňovať sa na prezentáciách a čítačkách svojich diel, hlavne konštatovanie, že vlastne ani sem, do Prešova, by bez adekvátneho nátlaku vydavateľa Bagala nebol prišiel, ergo nerobil zo seba šaša.

Mgr. Marek Mitka,
Katedra slavistiky FF PU

Foto: Zuzka Marchevková

Športové všeličo pre materské školy sa vydarilo

Dňa 11. mája sa v športovej hale PU uskutočnila súťaž pod názvom Športové všeličo pre materské školy (MŠ). Konala sa pod záštitou Fakulty športu PU, KŠHK a mesta Prešov. Organizátori boli dvojpredmetoví študenti 4. ročníka telesnej výchovy.

Deti z 15 MŠ v Prešove a jednej vo Veľkom Šariši preukázali svoje schopnosti, šikovnosť a súťaživosť. Disciplíny imitovali štyri ročné obdobia. Zimu predstavovala súťaž v zbieraní vložiek, jar zápas malých bojovníkov, leto preteky na pláži a jeseň zber ovocia. Súťažné družstvo tvorilo osem členov – štyri dievčatá a štyria chlapci a boli aj dvaja náhradníci.

Prestávky medzi súťažami vyplňovali deti z MŠ vopred pripravenými pohybovými skladbami, za ktoré ich skvelé publikum odmenilo veľkým aplauzom. Celá akcia sa niesla v duchu perfektnej atmosféry, na ktorej sa podieľali vo veľkej miere súťažiaci, skvelé publikum, organizátori a dobrá hudba.

Na prvých troch miestach sa umiestnili v poradí MŠ na Važeckej ul., MŠ na ul. Československej armády a MŠ na Čergovskej ul. Všetky zúčastnené družstvá bez ohľadu na úspech si odniesli aj cenu útechy.

Cieľom akcie bolo vytvoriť špor-

tovo zábavné dopoludnie pre najmenších, ktoré sa ako každý rok aj teraz vydarilo. Ďakujeme MŠ a divákovi za hojnú účasť a tešíme sa na stretnutie opäť o rok.

Branislav Popik,
študent 4. ročníka
Tv – Technická výchova

Gymnastické aerobičky PU

získali päť medailí

V Nových Zámkoch boli medzinárodné majstrovstvá Slovenska v gymnastickom aerobiku. V silnej konkurencii 317 pretekárov a pretekárov z 12 krajín boli úspešné aj aerobičky Klubu gymnastických športov TJ Slávia PU. Zverenky Kvetoslavy Perečinskej získali v rámci majstrovstiev Slovenska jednu zlatú, dve strieborné a dve bronzové medaily.

Medzinárodné majstrovstvá SR – ženy: 8. Alžbeta Segedyová, trojice: 7. Tamara Ferencová, Miroslava Gumanová, A. Segedyová, juniorky: 9. Petra Tomková, 15. Ivana Faměrová.

Majstrovstvá SR – ženy: 4. A. Segedyová, 7. T. Ferencová, 8. M. Gumanová, trojice: 2. T. Ferencová, M. Gumanová, A. Segedyová, juniorky: 4. P. Tomková, 6. I. Faměrová, staršie žiačky: 1. Zuzana Lukáčová, 3. Alexandra Kovalská, 4. Dominika Sedlačková, 9. Vanda Kobulská, 10. Patrícia Vašková, 11. Karolína Kollárová, trojice: 2. A. Kovalská, V. Kobulská, P. Vašková, mladšie žiačky: 3. Barbora Lučanová.

Klub gymnastických športov TJ Slávia PU uspíjajú v sobotu 23. júna od 9.50 h v hale PU druhú kolo Pohára federácií v gymnastickom aerobiku v žiackej, juniorskej a seniorskej kategórii. (jac)

Poliak Jakub Burgchard sa stal víťazom 47. ročníka Večerného behu Prešovom

Pešia zóna v Prešove patrila 4. mája bežcom a vyznávačom jazdy na kolieskových korčuľach. Na štart 47. ročníka Večerného behu Prešovom (VBP) v oboch športových odvetviach nastúpilo vyše 300 pretekárov. Preteky boli pod záštitou primátora mesta Pavla Hagyarího. Usporiadateľom bolo mesto Prešov, atletický klub TJ Slávia PU Prešov a ŠK Ententiky.

Preteky obohatili vystúpenia mažoretiek prešovského Parku kultúry a odдыхu (PKO), tanečníkov z klubu akrobatického rock and rollu, športových aerobičiek Slávie PU a dychovej hudby pri PKO.

VBP otvorila zástupkyňa primátora Katarína Ďurčanská. Potom nasledovali štarty jednotlivých kategórií, z ktorých najmljšou bola kategória rodičov s deťmi predškolského veku. Organizátorov pretekov potešila bohatá účasť pretekárov v žiackych kategóriách. V súťaži základných škôl (ZŠ) suverénne zvíťazila ZŠ na Šmeralovej ulici v Prešove. Po niekoľkých rokoch sme opäť sledovali kvalitné preteky žien. So značným náskokom ich vyhrala Zuzana Holečková (TDM Krompachy), sestra trojnásobného víťaza VBP. V hlavnej kategórii mužov o prvenstvo tuho bojovali Jakub Burgchard s popredným slovenským vytrvalcom Imrichom Pástorom z Obalservis Košice, ktorého v záverečnom kole porazil o viac ako minútu.

Početné pole pretekárov, ich spokojnosť a chuť čestne bojovať do záveru pretekov a divácka kulisá boli pre zanietých organizátorov

najkrajšou odmenou. Najstaršie podujatie na Slovensku organizované vo večerných hodinách ukázalo svoju životaschopnosť.

Víťazi v jednotlivých kategóriách boli odmenení vecnými cenami, v hlavných kategóriách peňažnou odmenou. VBP slávnostne ukončili v historickej sále PKO. Odznali pritom pochvalné slová na adresu organizátorov za športovú aj spoločenskú úroveň akcie.

Víťazi 47. ročníka VBP: Muži – Burgchard (Krosno). Ženy – Holečková (TDM Krompachy). Veteráni – Tomeček (JM Demolex Bardejov). Dorastenci – Memoriál S. Hložný – Repák (Obalservis Košice). Dorastenky – Kašperová (Gymnázium L. Podjavorinskej v Prešove). Starší žiaci – Jakubašek (Bardejov). Staršie žiačky – Kozmová (ZŠ na ul. Šmeralovej v Prešove). Mladší žiaci – Jakubašek (Bardejov). Mladšie žiačky – Tokárová (ZŠ na ul. Šmeralovej v Prešove). Rodičia a deti – Džubinský (Fintice). Základné školy – ZŠ na ul. Šmeralovej v Prešove 326 bodov. Stredné školy – Spojená stredná škola na ul. L. Podjavorinskej v Prešove 77 bodov.

dr. Juraj Mal'covský, PhD.

Prešovskí judisti v Prahe

V sobotu 28. apríla organizoval v športovej hale Folimanka, USK Praha, oddiel juda, turnaj USK Praha Cup mužov 2007. Mesto Prešov i PU reprezentovali judisti oddielu Slávia PU – Mgr. Vincent Gimera (do 81 kg) a študent Fakulty športu PU Štefan Barjak (do 66 kg). V hmotnostnej kategórii početne obsadené reprezentantmi Nemecka, Slovenska (olympionik Jozef Krnáč) a Českej republiky sa Štefanovi podarilo obsadiť pekné 5. miesto. Poďakovanie patrí aj Štefanovmu trénerovi Mgr. Marekovi Janičovi. Štefanovi gratulujeme a držíme palce, aby sa mu vydaril pobyt na reprezentačnom sústreďení v Pezínku, kde si vymení skúsenosti s reprezentantmi Slovenska. dr. Lucia Malá, PhD., oddiel juda Slávia PU

Beh i hádzaná

Ako informoval predseda Olympijského klubu Prešov a prodekan Fakulty športu PU PaedDr. Vincent Lafko, CSc., v piatok 22. júna od 9. h sa v areáli atletického štadióna TJ Slávia PU na Ulici 17. novembra uskutoční tradičný Beh olympijského dňa pre všetky vekové kategórie. Samozrejme, že zapolit' budú aj vysokoškooláci a vysokoškooláčky.

Obľúbený turnaj v plážovej hádzanej je na programe 14. a 15. júla v areáli letného kúpaliska na Sídlišku III v Prešove. V tomto roku jeho súčasťou budú aj majstrovstvá Slovenska. (jac)

ŠPÚ odmeňoval

Zasadnutie Ústrednej predmetovej komisie pre telesnú výchovu sa konalo 11. apríla v Štátnom pedagogickom ústave (ŠPÚ) v Bratislave. Okrem oficiálnej časti malo i slávnostnú časť, na ktorej riaditeľ ŠPÚ PhDr. L. Pajtinka odovzdal niektorým členom uvedenej komisie pamätnú medailu ŠPÚ pri príležitosti 60. výročia jeho založenia. Za dlhoročnú prácu v Ústrednej predmetovej komisii pre telesnú výchovu boli medzi ocenenými aj prodekanka Fakulty športu (FŠ) PU doc. PaedDr. Viera Bebcáková, PhD., a externý pracovník fakulty PhDr. Milan Mikuš. Obaja ocenení pracujú v predmetovej komisii od začiatku 90-tych rokov a podieľali sa na príprave a tvorbe základných pedagogických dokumentov pre školskú telesnú výchovu. Oceneným srdečne blahozeláme!

PaedDr. Vincent Lafko, PhD.,
prodekan FŠ PU

Členka ŠK TKD Ge-baek TJ Slávia PU Lenka Palaščáková sa stala vicemajsterkou sveta

Slovenský zväz Taekwon-do ITF bol hlavným organizátorom 13. juniorských a 22. seniorských Majstrovstiev Európy v Taekwon-do ITF v Poprade - Vysokých Tatrách, ktoré sa konali v Aréne Poprad v Poprade od 27. do 29. apríla za participácie 730 účastníkov z 27 krajín Európy.

Slovensko reprezentoval základný reprezentačný tím Slovenského zväzu Taekwon-do ITF v zložení PhDr. Martina Šoltisová Semešiová, prezidentka zväzu, Ladislav Huiňady, reprezentačný tréner, Ján Goč, tréner.

V seniorskej kategórii súťažil Martin Magda v športovom boji do 63 kg, ktorý, žiaľ, v štvrtfinále nestačil na ruského reprezentanta a nepostúpil do boja o medaili. Našu krajinu úspešne reprezentoval v seniorskej kategórii Tomáš Gajdoš, ktorý si vybojoval v špeciálnych technikách bronz. V disciplíne súborných cvičení sme mali zastúpeného minuloročného juniorského majstra Európy Róberta Škopa, ktorý sa v seniorskej kategórii ocitol po prvýkrát a podobne ako M. Magda skončil pred medailovými bránami. Seniorskú kategóriu uzatváral Damián Gabáni v športovom boji do 71 kg, nepodarilo sa mu však zabodovať a v prvom kole vypadol s poľským reprezentantom.

V juniorskej kategórii štartovala skúsená a úspešná reprezentantka Lenka Palaščáková, ktorá už má na svojom konte viacero významných úspechov, ako napr. dvojnásobná vicemajsterka Európy v špeciálnych technikách, bronzová z Majstrovstiev Európy 2006 v prerážacích technikách, víťazka Svetového pohára 2006 v športovom boji do 60 kg a viacnásobná majsterka Slovenska. Lenke sa mimo-

riadne darilo aj na domácej pôde, keď v súborných cvičeniach vybojovala tretiu priečku a následne bronz získala aj zo špeciálnych technik. Všetci súťažiaci sú členmi ŠK Taekwon-do Ge-baek TJ Slávia PU Prešov.

Najúspešnejšou krajinou šampionátu v juniorskej a v seniorskej kategórii bolo Poľsko, ktoré opätovne potvrdilo, že je niekoľko rokov lídrom Taekwon-da ITF v Európe.

Na šampionáte sme mali možnosť privítať viacero významných hostí nielen z medzinárodného či európskeho Taekwon-da ITF, ale aj z domácej politickej scény - ministra školstva SR prof. Ing. Jána Mikolaja, CSc., vrchných predstaviteľov sekcie štátnej starostlivosti o šport, generálneho sekretára Konfederácie športových zväzov PhDr. Zdenka Kríža, predstaviteľov miest Prešov, Vysoké Tatry a Poprad.

Organizácia 13. juniorských a 22. seniorských Majstrovstiev Európy v Taekwon-do ITF Poprad - Vysoké Tatry sa vydarila k spokojnosti všetkých zúčastnených. Fotogalériu a komplexné výsledky zo šampionátu si môžete pozrieť na www.sztkd-itf.sk/euros2007.

Štvorčlenná výprava našej reprezentácie sa zúčastnila aj na 9. juniorských a 15. seniorských Majstrovstvách sveta v Taekwon-do ITF, ktoré sa uskutočnili od 31. mája do 4. júna v Quebecu v Ka-

Vicemajsterka sveta z Quebecu Lenka Palaščáková. Foto: Martina Šoltisová Semešiová

nade. V seniorskej kategórii sme mali zastúpenie v športovom boji do 63 kg v osobe M. Magdu a v športovom boji do 71 kg D. Gabániho, ktorý zároveň súťažil aj v prerážacích technikách. Obaja chlapci však neuspeli a v prvom kole nestačili na svojich súperov, M. Magda na reprezentanta z Haiti a D. Gabáni na argentínskeho súpera. Juniorská kategória bola zastúpená L. Palaščákovou, ktorá súťažila vo všetkých štyroch disciplínach Taekwon-do ITF. V súbornom cvičení sa jej nepodarilo prebojovať cez prvé kolo s argentínskou súperkou. V prerážacích technikách získala šesť bodov za tri prerazené plastikové dosky, avšak nepostačovalo to na ďalší postup do boja o medaily. V ďalších dvoch disciplínach sa Lenke darilo ozaj znamenite, keď vybojovala dve medaily z majstrovstiev sveta, čím sa zapísala do histórie slovenského Taekwon-da ITF ako historicky prvá, ktorá zožala takýto obrovský úspech. V športovom boji do 60 kg vyhrala nad súperkami z Nového Zélandu a z USA, čím postúpila do semifinále, kde ju už čakala minuloročná majsterka sveta, poľská reprezentantka, s ktorou Lenka neuspela. Veľmi tesne prehrala, a tak si Lenka odnáša domov tretie miesto zo športového boja do 60 kg. Najviac sa Lenke darilo v jej najobľúbenejšej disciplíne a to v špeciálnych technikách, kde sa stala vicemajsterkou sveta. Od titulu majsterky sveta Lenku delil len zisk jedného bodu, ktorý, žiaľ, v rozskokoch o titul po navýšení centimetrov (225 cm do výšky) nezískala. (V tejto výške je potrebné prekpnúť dosku špeciálnou technikou do vertikálnej polohy.) Napriek tomu sa z úspechu všetci tešíme a prajeme jej veľa úspechov v novej sezóne.

Tím dotvárala PhDr. Martina

Šoltisová Semešiová, trénerka ŠK TKD Ge-baek TJ Slávia PU, prezidentka Slovenského zväzu Taekwon-do ITF. Poďakovanie patrí aj špecialistom, ktorí sa tiež podpísali pod tieto úspechy – doc. PhDr. Tatjana Búgelovej, CSc., z FF PU, doc. PhDr. Květoslave Perečinskej, Ph.D., a PaedDr. Tomášovi Malému z FŠ PU a Mgr. Marekovi Běrešovi, trénerovi atlétovej TJ Slávia PU.

PhDr. Martina Šoltisová Semešiová, prezidentka SZTKD ITF

Judisti Slávie PU oslavujú prvé úspechy

V sobotu 25. mája sa judisti oddielu Slávia PU Prešov zúčastnili svojej prvej súťaže po februárovom náboře nových členov – XXXVII. ročníka Veľkej ceny mesta Michalovce v judo žiakov a žiačok s medzinárodnou účasťou. Mladí judisti Prešovu priniesli prvé úspechy. Bronzovú medailu v kategórii mladších žiakov získala Sandra Romanová (do 46 kg). Pekné piate bodované miesto v kategórii mladších žiakov obsadil Marián Országh (do 50 kg). V kategórii mini žiakov udatne až po zlaté skóre bojoval Norbert Kundráč (do 27 kg).

V termíne 19. a 20. mája sa vo Frohleitene konal 9. Internacionales judoturnier Creativ – Graz. Tohto medzinárodného turnaja sa zúčastnilo 1237 pretekárov zo 113 klubov 16 európskych krajín. Za oddiel juda PU štartoval v kategórii do 66 kg reprezentant SR Štefan Barjak, ktorý po štyroch víťazných a jednom neúspešnom zápase skončil na peknom tretom mieste. Poďakovanie patrí Mgr. Marekovi Janičovi, ktorý sa Štefanovi venuje v rámci trénerskej zložky. (lm)

Na fotografii z Majstrovstiev Európy v dolnom rade (zľava) prezident európskej Taekwon-do ITF Tadeusz Loboda, Daniela Palaščáková, Martina Šoltisová Semešiová, minister školstva SR Ján Mikolaj (dekoroval víťazov), prezident svetovej Taekwon-do ITF z Kanady Tran Trien Quan a rozhodcovia. Foto: Pavol Lenhardt

Inštitút filozofie a etiky FF PU v Prešove organizuje medzinárodnú konferenciu **Morálka na prelome storočí a tisícročí**

Prešov 18. – 20. september 2007

Konferencia sa koná pri príležitosti 340. výročia založenia Prešovskej školy.

Morálka sa v súčasnosti stále viac stáva komplikovaným systémom platných a zároveň spochybňovaných princípov, pravidiel, noriem a hodnôt. Súčasnosť prináša nové morálne otázky a dilemy v profesijnom, ale aj v každodennom živote človeka. Veľmi často sa v tejto súvislosti hovorí o kríze morálky a morálnych hodnôt. Aká je morálka súčasnosti a čím sa líši od morálnych koncepcií a systémov minulosti? Aké sú dominantné morálne problémy súčasnosti vôbec, prípadne v jednotlivých regiónoch Európy alebo sveta, prípadne v rozličných kultúrach?

Hlavné okruhy problémov:

Teoretická reflexia morálnych problémov súčasnosti. Súčasné filozofické koncepcie morálky. Porovnanie súčasnej morálky s morálkou minulosti. Morálka z pohľadu sociológie, psychológie, etnológie, teológie a ďalších disciplín. Morál-

ne otázky v súčasnej aplikovanej etike. Komparácia morálnych systémov rozličných kultúr. Morálka na Slovensku, v strednej Európe a vo svete.

Na konferencii predpokladáme účasť odborníkov najmä z oblasti etiky a filozofie, ale tiež aj z ďalších oblastí, ako je sociológia, politológia, teológia, kulturológia, literárna veda, etnológia atď. Abstrakty v rozsahu maximálne 150 slov (v slovenskom, českom, poľskom a zároveň aj v anglickom jazyku) treba poslať mailom na adresu: gluchman@unipo.sk najneskôr do 15. júna 2007.

Konferenčný poplatok: 1 000 Sk – platí sa pri registrácii

Rokovací jazyk: slovenský, český, poľský, anglický

Kontakt: prof. PhDr. Vasil Gluchman, CSc., Inštitút filozofie a etiky FF PU v Prešove, 17. novembra 1, 080 78 Prešov, Slovensko

Telefón: ++(421)051 7570804

Fax: ++(421)051 7570824

E-mail: gluchman@unipo.sk

Ponuka rekreácií na leto 2007 v ÚZ Batizovce

Rekreačné zariadenie sa nachádza v podtatranskej oblasti pri Svite. Objekt je postavený priamo v obci Batizovce ako trojpodlažný rodinný dom. Pozostáva z troch samostatných bytových jednotiek pre maximálne sedem osôb v jednom byte, sociálneho zariadenia a základného kuchynského vybavenia.

Pobyt: 7-denný v deviatich turnusoch počnúc 30. júna 2007 do 1. septembra 2007

Nástup: * v sobotu od 14.00 h do 17.00 h

Ukončenie: * v sobotu od 9.00 h do 10.00 h

Ubytovanie: 180,- Sk za 1 lôžko (noc pre zamestnancov PU, rodinných príslušníkov žijúcich v spoločnej domácnosti a ostatných účastníkov rekreácie)

Stravovanie: bez stravy – možnosť varenia v kuchynke

Doprava: individuálna

Poznámka: deti do 3 rokov a domáce zvieratá majú pobyt podľa vopred dohodnutých podmienok.

Využívanie aj celoročné!

Príhlášky

zasielajte na Rektorát PU, Nám. legionárov č. 3, Prešov, prevádzkovú útvár, č. tel. 051 7563142 alebo e-mailom germa@unipo.sk. Po uplynutí termínu, alebo po vyzvaní, prosíme, aby ste sa dostavili k vybaveniu formalít **osobne**.

Možnosť nahlásenia aj po termíne, ak je voľný turnus, t. j. týždenný od soboty do soboty (platí len cez prázdniny).

* počas roka dohodou

Mária Germušková, Rektorát PU

T - Systems IT - Academy otvára bránu do sveta IT aj neinformatikom

Mladý človek túži, aby za svoju prácu dostal slušnú odmenu, mal možnosť odborne a kariérne rásť. Sféra informačných technológií (IT) je oblasť, ktorá to mladým, kreatívnym ľuďom umožňuje, navyše to netrvá tak dlho ako v iných oblastiach. Každý vie, ako vysoko je hodnotená práca v segmente IT. Na východnom Slovensku IT zažíva boom. Aj Ty tu môžeš nájsť svoje uplatnenie. Bránou do sveta IT môže byť pre teba IT - Academy, ktorú v spolupráci s Technickou univerzitou (TU) Košice a Univerzitou Pavla Jozefa Šafárika (UPJŠ) Košice organizuje IT spoločnosť T - Systems Slovakia. Je jedinečná v tom, že núka nielen odborné vzdelanie, ale po jeho úspešnom absolvovaní máš hneď isté zamestnanie v medzinárodnej IT spoločnosti T - Systems so sídlom v Košiciach, čo je veľkým benefitom. Žiadna iná IT spoločnosť takýto systém neponúka. Žiadna iná IT spoločnosť na Slovensku neponúka vzdelávací systém tohto druhu a v takomto rozsahu.

V IT - Academy je miesto pre absolventov a študentov vysokých škôl, ktorí neštudovali informatiku, ale je to príležitosť aj pre stredoškôlkov. Jedinou podmienkou je ovládať aktívne angličtinu a mať vzťah k počítačom a chuť pracovať v IT sfére.

IT - Academy je strešný názov pre vzdelávacie programy, ktoré realizuje spoločnosť T - Systems najmä v spolupráci s TU a UPJŠ. Zahŕňa niekoľko modulov využívania IT technológií v reálnom živote, operačných systémoch, sieť, databáz, aplikácií atď. Dôkladne vás pripraví na vstup do sveta IT. Prvých vyše 100 jej absolventov dnes už pracuje v spoločnosti T - Systems. Patrí k nim aj bývalý učiteľ, dnes IT pracovník spoločnosti T - Systems Roman Ostrožovič.

Učiteľ Roman Ostrožovič sa rozhodol zmeniť svoj život. Ako šancu využil IT - Academy.

„Absolvoval som UPJŠ a desať rokov som učil matematiku. Chcel som zmenu a IT - Academy mi otvorila bránu do celkom nového a zaujímavého sveta,“ hovorí Ro-

man. V IT - Academy absolvoval IT Farm, kde je vzdelávanie na veľmi dobrej úrovni. „Je to dôkladné a náročné štúdium, ktoré však človek zvládne, ak má skutočný záujem o IT technológie. Výhodou je, že po absolvovaní som mal hneď prácu, nastúpil som v decembri. V T - Systems ma zaujala dobrá firemná kultúra, pozitívny prístup firmy k pracovníkom. Stále sa však ešte učím. Vo firme panuje tímový duch spolupráce. Nestalo sa, že by mi niektorý skúsenejší, odborne zdatnejší spolupracovník odmietol poradiť, poskytnúť pomoc,“ dodáva R. Ostrožovič.

IT - Academy poskytuje tri druhy vzdelávania:

Summer Univeršity je určená hlavne čerstvým absolventom VŠ. Je to bezplatný mesačný kurz operačného systému Linux organizovaný v júli a auguste a preukáže potenciál záujemcu pracovať v IT oblasti. Úspešní absolventi môžu pokračovať programom IT Farm už ako zamestnanci spoločnosti T - Systems.

IT Farm. Je to troj až štvormesačný program pre záujemcov o prácu v IT bez dostatočných znalostí, výhodou sú čiastočné skúsenosti s používaním OS Linux, databáz a podobne. Otvára sa priebežne niekoľkokrát do roka, takže sa možno prihlásiť kedykoľvek. Vybraní záujemcovia sa hneď stávajú zamestnancami T - Systems, pričom prvé mesiace trávajú vzdelávaním v IT Farm.

Evening Univeršity. Bezplatný program je určený hlavne študentom posledných ročníkov s malými skúsenosťami ale veľkým záujmom o IT oblasť. Popri svojom normálnom štúdiu si účastníci rozširujú obzory a vedomosti z oblasti IT. Kurzy sa začali vo februári 2006 a T - Systems plánuje pokračovať aj v budúcnosti.

Podrobnosti o IT - Academy a prihlášku nájdú záujemcovia na internetovej stránke www.t-systems.sk.

(pr)

PREŠŤOVSKÁ UNIVERZITA

ČASOPIS AKADEMICKEJ OBCE PU V PREŠOVE

ROČNÍK XI.

ČÍSLO 4/OKTÓBER 2007

Nový rektor profesorom

Prezident SR Ivan Gašparovič tohto roku - do uzávierky vydania tohto čísla časopisu PU - zatiaľ ešte len v jedinom termíne 26. júna využil svoje ústavné právomoci a vymenoval vysokoškolských profesorov. Medzi tými, na ktorých sa to vzťahuje, je jediný zástupca PU - dovtedajší doc. RNDr. René Matlovič, PhD. Profesúru získal v odbore Geografia. Pre úplnosť dodajme, že prof. Matloviča potom 28. júna prezident SR oficiálne vymenoval za rektora PU. (jn)

Časopis PU vyjde mimoriadne

Inaugurácia nových akademických hodnostárov PU, ale aj viacerých fakúlt je plánovaná na 19. novembra. Pri tejto príležitosti vyjde mimoriadne číslo časopisu PU. Budú v ňom informácie o nových funkcionároch PU, ale aj tých fakúlt, ktorých senáty volili nových dekanov v minulých mesiacoch. (red)

Univerzitný senát riešil najmä personálne otázky

Akademický senát (AS) PU v Prešove na začiatku svojho nového funkčného obdobia riešil najmä personálne otázky. Napríklad na zasadnutí 1. augusta odobril návrhy rektora PU prof. RNDr. Reného Matloviča, PhD., na prorektorov. Na mimoriadnom zasadnutí 25. septembra schválil všetky návrhy predkladateľa - rektora PU - na členov Vedeckej rady PU a vyhlásil aj doplnujúce voľby členov AS PU. Všetky zasadnutia viedol predseda AS doc. Ing. arch. Václav Kohlmayer.

Rektor pri predložení nominácie na nových členov vrcholového vedenia PU oboznámil členov AS so základnými životopisnými údajmi navrhovaných a povedal svoju predstavu, čomu by sa mali venovať. Navrhovaní potom sa krátko senátorom predstavili a odpovedali na niektoré otázky, predovšetkým ako si predstavujú realizáciu úloh na zverených úsekoch. Senátori vyjadrili presvedčenie, že rektor si vybral dobrých najbližších spolupracovníkov.

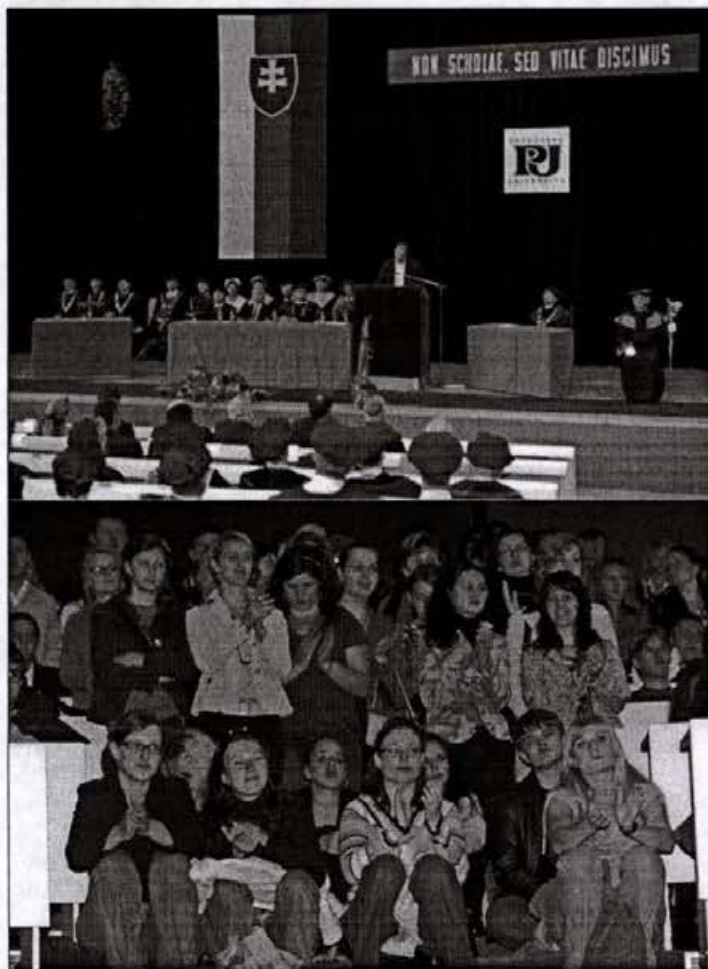

Foto zo slávnostného zhromaždenia pre časopis PU: Viktor Zamborský

V tajných voľbách plný počet hlasov od všetkých 17 prítomných členov AS dostal prof. Ing. Igor Liberko, CSc. (zástupca fakulty manaž - (dokončenie na s. 6)

Nový rektor PU prof. R. Matlovič a nový predseda AS doc. V. Kohlmayer na zasadnutí AS, vzadu podpredsedníčka AS za študentskú časť Jana Malčícká. Foto: Mgr. Ľuboslav Krajňák

Začal sa jedenásty akademický rok na PU

Slávnostné otvorenie akademického roka 2007/2008 na Prešovskej univerzite (PU) - v poradí jedenásteho v jej histórii - sa konalo v pondelok 24. septembra. Uskutočnilo sa na tradičnom mieste, vo veľkej zasadačke budovy krajského úradu v Prešove.

Moderátorka slávnostného zhromaždenia prorektor PU Iveta Kovalčíková privítala na ňom celý rad hostí - poslancov Národnej rady SR, zástupcov Ministerstva školstva (MŠ) SR, predstaviteľov verejnej správy, reprezentantov viacerých iných vysokých škôl.

So slávnostným prejavom vystúpil rektor PU René Matlovič (v doslovej podobe ho zverejňujeme na s. 3 - 5).

František Schlosser, vedúci služobného úradu MŠ SR vyzdvihol v príhovore, že v minulom akademickom roku sa vyučovanie na PU realizovalo výlučne v akreditovaných študijných odboroch. Pripomenul, že aj pre PU platia vstupom Slovenska do Európskej únie nové rozmery činnosti v konkurenčnom prostredí, nové výzvy a nové úlohy. PU získala za rok 2006 z národných grantov okolo 16 miliónov Sk, čo bolo nad priemer medzi 20 verejnými VŠ v SR. Podľa jeho názoru má však PU viac rozvíjať spoluprácu so zahraničnými partnermi.

Významnú úlohu PU v živote Prešova podčiarkol aj tunajší primátor Pavel Hagyar. Informoval, že mestská samospráva a PU majú viacero spoločných tém a projektov, napríklad s fakultou humanitných a prírodných vied biotechnologické centrum, s fakultou zdravotníctva centrum pre matku a dieťa, s bohosloveckými fakultami ekumenickú uličku.

(jn)

Z REKTOROVHO DIÁRA

2. augusta - prijatie primátorom mesta Prešov JUDr. Pavlom Hagyarim
3. augusta - prijatie rektora UPJŠ v Košiciach prof. MUDr. Ladislava Mirossaya, DrSc.
6. augusta - kontrolná návšteva na stavbe ÚVZ Domaša - Valkov
7. augusta - prijatie riaditeľa Krajského štatistického úradu v Prešove Ing. Jána Cupera
8. augusta - kontrolná návšteva ÚVZ Batizovce
13. augusta - pracovné rokovanie na Ministerstve školstva (MŠ) SR v Bratislave
14. augusta - prijatie primátora mesta Trebišov MVDr. Vladimíra And'ala, CSc.
14. augusta - prijatie rektorky VŠMP ISM Slovakia v Prešove doc. Ing. Aleny Daňkovej, CSc.
15. augusta - prijatie Generálneho konzula Ukrajiny v Prešove Jevhena Perebyjnisa
16. augusta - pracovné rokovanie so správcami ÚVZ Batizovce
17. augusta - účasť na 1. európskom geografickom kongrese v Amsterdame
27. augusta - pracovné rokovanie s prešovským eparchom Mons. Jánom Babjakom, SJ

Nový rektor PU zisťuje stav univerzity

Nový rektor PU prof. RNDr. René Matlovič, PhD., sa ujal funkcie 1. augusta. Odvtedy do uzávierky tohto vydania časopisu PU svoj najbližší poradný orgán – kolégium rektora – zvolal na dve zasadnutia. Konali sa 5. septembra a 8. októbra. Informoval predovšetkým o záveroch z rokovania Slovenskej rektorskej konferencie a o tom, ako na meniacu sa legislatívu bude PU reagovať. Informoval aj o svojich personálnych opatreniach, zmene na poste kvestora PU, o zisteniach v doterajšej investičnej politike PU a opatreniach, ktoré prijal na zmenu. V prvom rade nariadil kontrolu existujúceho stavu. Týka sa predovšetkým investičnej akcie PU v rekreačnej oblasti Domaša, časť Valkov, rekonštrukcie objektu bývalej základnej školy na Ul. 17. novembra v Prešove, rozšírenia priestorov Univerzitnej knižnice PU, využívanie objektu na Exnárovej ulici v Prešove ako ubytovacej kapacity PU a umiestnenia pracovísk rektorátu v budove evanjelického kolegiálneho gymnázia. Predovšetkým na ďalší postup v rekonštruovaní objektu na Valkove má veľmi skeptický názor. Na zasadnutiach kolégia rektor rozoberal aj otázky organizačnej štruktúry PU, predovšetkým existencie celouniverzitných pracovísk, financovanie, príprava rozpočtu PU na rok 2008, akreditácia. (jn)

Z REKTOROVHO DIÁRA

27. augusta - pracovné rokovanie s arcibiskupom prešovským Jánom
29. až 31. augusta - účasť na 56. zjazde Poľskej geografickej spoločnosti v Kielcach
3. septembra - mimoriadne zasadnutie Slovenskej rektorskej konferencie (SRK) v Bratislave
4. septembra - účasť na recepcii Generálneho konzula Ukrajiny v Prešove k štátnemu sviatku Ukrajiny
5. septembra - pracovné rokovanie s riaditeľom Agentúry regionálneho rozvoja PSK Ing. Artúrom Benesom
6. septembra - účasť na slávnostnom zasadnutí Vedeckej rady (VR) TU vo Zvolene
11. septembra - pracovné rokovanie s riaditeľom Regionálneho poradenského a informačného centra v Prešove Ing. Branislavom Kolenkom
11. septembra - pracovné rokovanie s riaditeľom DPMP Prešov Ing. Petrom Janusom
13. septembra - účasť na slávnostnom zasadnutí VR Trenčianskej univerzity Alexandra Dubčeka v Trenčíne

(dokončenie na s. 6)

Hodnotiaci tím EUA prišiel na hlavnú návštevu PU

Hlavná návšteva hodnotiaceho tímu Európskeho združenia univerzít (EUA) sa na PU uskutočnila v dňoch 8. až 11. októbra. Tím odborníkov prišiel v takom istom zložení ako pri svojej prvej návšteve PU - 18. a 20. apríla.

Skupinu viedol emeritný profesor, bývalý rektor Univerzity vo fínskom meste Tampere Jarvo Visakorpi a jej členmi boli prof. Johannes Gerlach, bývalý rektor Freie Universität v Berlíne, prof. Stavros Zenios, rektor Cyperskej univerzity a Christina Rozsnyai, tajomníčka pre medzinárodné záležitosti Maďarskej akreditačnej komisie z Budapešti. Privítal ich nový rektor PU René Matlovič a aj nová vedúca užšieho evalvačného tímu na PU, prorektorka Ivana Cimermanová.

Do evalvačného procesu sa PU zapojila na základe iniciatívy Slovenskej rektorskej konferencie a Ministerstva školstva SR. Zúčastňuje sa na ňom dovedna 23 vysokých škôl SR. Práve v gescii EUA, ktorá ako organizácia európskych univerzít i národných rektorských konferencií je hlavným zástupcom záujmov komunity vyššieho vzdelania v Európe, sa celé hodnotenie uskutočňuje. EUA mala pred vyše rokom 777 členov zo 45 krajín Európy.

Okrem stretnutí s vedením

PU, členovia tímu hovorili so študentmi, ktorí sú členmi Akademického senátu PU. Program, ktorý si vyžiadali hodnotitelia EUA, bol dodržaný. Vráťane aprílovej návštevy sa postupne oboznámili so situáciou na všetkých fakultách PU.

Ako Cimermanová informovala, hodnotiaci tím načrtne písomnú správu na základe ústnej správy, ktorú komisári predniesli rektorovi a členom užšieho evalvačného tímu PU na konci svojej októbrovej návštevy. Posudzovali také oblasti na PU ako veda a výskum, štúdium, hodnotenie kvality, manažment, projektová a podnikateľská činnosť, spolupráca

so zahraničím. Rektor PU písomnú správu s bližšími odporúčaniami dostane do mesiaca a vyjadri sa k jej obsahu, prípadne opraví faktické chyby. Potom sa bude finalizovať celá správa EUA. Rektor PU by ju mal dostať do troch mesiacov, tým sa formálne uzavrie hlavný hodnotiaci proces. „Je na nás do akej miery budeme závery správy EUA akceptovať,“ dodala prorektorka.

Komisia EUA už v novembri 2006 na stretnutí s vtedajším rektorom Františkom Mihinom predstavila prvý variant evalvačnej správy PU. (jn)

Foto na strane:
Mgr. Ľuboslav Krajňák

PU chce významne participovať na akcelerácii prechodu k vedomostnej spoločnosti

Prejav rektora PU prof. RNDr. Reného Matloviča, PhD., na slávnostnom zhromaždení 24. septembra k otvorení akademického roku 2007/2008

Vaša Eminencia, Vaše Excelencie, Vaša Magnificencia, Spectabiles, Honorabiles, Cives akademici, vzácní hostia, dámy a páni!

Dovoľte mi, aby som Vás pri dnešnej slávnostnej príležitosti, akou je otvorenie akademického roku 2007/2008 na Prešovskej univerzite v Prešove, srdečne privítal a pozdravil. Moje osobitné poďakovanie rád vyjadrujem našim vzácnym hosťom – reprezentantom zahraničných krajín, poslancom a ďalším predstaviteľom štátnej a verejnej správy na celoštátnej, regionálnej i mestskej úrovni, reprezentantom cirkví a náboženských spoločností, zástupcom podnikateľského prostredia a mimovládneho sektora a veľmi si cením, že svojou prítomnosťou prispeli k slávnostnému charakteru tejto chvíle.

S mimoriadnym potešením vítam na pôde našej alma mater Vás – študentky a študentov, pre ktorých je dnešný deň prvým v postavení člena akademicko-edy obce na radostnej, miestami i trochu trnistej ceste za vysokoškolským diplomom. Prišli ste k nám s veľkými nádejami a možno aj s určitými obavami ako sa Vám podarí adaptovať v novom prostredí. Verím, že starší členovia akademicko-edy obce Vám podajú pomocnú ruku a želám Vám, aby ste sa k svojmu rozhodnutiu strávili na Prešovskej univerzite a v Prešove najkrajšie roky svojej mladosti, počas celého života vracali ako k šťastnej a dobrej voľbe.

Nový akademický rok 2007/2008 je pre Prešovskú univerzitu jedenástym v poradí. Znamená to, že naša univerzita si v tomto kalendárnom roku pripomína prvé okružie jubileum – decénium svojej existencie. Univerzita bola zriadená zákonom č. 361/1996 Z. z. o rozdelení Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach s účinnosťou od 1. januára 1997. Na začiatku ju tvorilo päť fakúlt, pričom tento počet sa zvýšil na súčasných osem. Zakladajúcimi fakultami boli fakulta humanitných a prírodných vied, filozofická fakulta, gréckokatolícka bohoslovecká fakulta, pedagogic-

ká fakulta a pravoslávna bohoslovecká fakulta. Pred piatimi rokmi sa štruktúra univerzity obohatila o fakultu zdravotníctva. Najmladšími fakultami sú fakulta manažmentu a fakulta športu, ktoré vznikli v r. 2004. Mimoriadne dynamický rozvoj univerzity je mož-

né dokumentovať aj nárastom počtu študentov. Kým v prvom akademickom roku 1997/1998 mala univerzita 5 590 študentov, v súčasnosti sa počet viac ako zdvojnásobil na 12 557. Prešovská univerzita teda predstavuje veľmi významnú súčasť kvartérneho sektora ekonomiky mesta a kraja, od ktorého sa práve v najbližšej budúcnosti očakáva, že zohrá kľúčovú úlohu pri formovaní vedomostnej spoločnosti. Prešovská univerzita sústreďuje strategický intelektuálny potenciál, ktorý reprezentuje 54 profesorov, 104 docentov, 210 odborných asistentov a vedeckých pracovníkov s vedecko-akademickou hodnosťou PhD. a 214 ostatných vysokoškolských učiteľov a výskumných pracovníkov. Naša alma mater patrí s celkovým počtom viac ako 1000 pracovníkov medzi najväčších zamestnávateľov v metropole Prešovského samosprávneho kraja.

Kolegyne, kolegovia, milí hostia!

Na tomto mieste si však dovoľím pripomenúť, že korene tradície vysokoškolského vzdelávania v našom meste siahajú omnoho hlbšie do minulosti. Vyššie vzdelávanie poskytovalo prešovské evanjelické kolégium už od 60. rokov 17. storočia a najstarším priamym inštituci-

onálnym predchodcom jednej zo súčasných štruktúrnych jednotiek Prešovskej univerzity bola Gréckokatolícka teologická akadémia, založená v r. 1880. Prešov sa takto popri Bratislave, Trnave a Košiciach nespochybniteľne radí medzi najstaršie centrá vysokoškolskej edukácie na území Slovenska. Vzdelávacia funkcia tvorí jeden z pilierov identity nášho mesta, ktoré sa v minulosti pýšilo epitetami Malé Lipsko, Malá Viedeň, či Atény nad Torysou. Pred nami pôsobili v Prešove mnohé generácie vynikajúcich filozofov, historikov, teológov, literátov, filológov, právnikov, lekárov, lekárnikov, umelcov, prírodovedcov a iných široko orientovaných vzdelancov a polyhistorov. Pripomínanie si týchto našich duchovných a inštitucionálnych koreňov môže byť jedným z východísk pri formulovaní strategických cieľov, ktoré by sme sa mali usilovať dosiahnuť v budúcnosti. Tradície, akokoľvek bohaté a slávne, však nie sú postačujúcou podmienkou úspešnosti univerzity v dnešnom dynamickom svete, plnom kontingentných udalostí, svete ležiacom na rozhraní poriadku a chaosu.

Našich absolventov pri promóciách vyprevádzame heslom „non scholae sed vitae discimus“. Vieme však, ako bude náš život vyzerat' o päť, desať rokov či vo vzdialenejšej budúcnosti? Súčasnú realitu charakterizuje permanentná zmena, dokumentovaná okrem iného neustálym skrakovaním „polčasu rozpadu“

vedomostí. Vedie to k potrebe permanentnej inovácie nášho konania. Pri hľadaní a naplňaní nášho spoločenského poslania už teda nevystačíme so zachytením vývojových trendov „ex post“. Ak máme byť spoločensky užitoční, musíme sa snažiť anticipovať budúce spoločenské potreby a už v predstihu korigovať našu ponuku v oblasti vzdelávania a vedeckého výskumu. Je to mimoriadne náročná úloha, vyžadujúca si zohľadnenie množstva, mnohokrát i kontradiktórnych impulzov z vonkajšieho i vnútorného prostredia. Hlavným cieľom v tomto kontexte je dosiahnuť, aby našu univerzitu opúšťali múdri absolventi. Jedna z definícií charakterizuje múdreho človeka ako „experta na neistotu“, resp. ako „experta na problémy, pre ktoré neexistujú žiadne pravidlá“. V dnešnom komplikovanom a neprehľadnom svete sú práve odborníci na neistotu veľmi žiadani.

Naša univerzita sa v predchádzajúcom období stala súčasťou európskeho vzdelávacieho a výskumného priestoru. Je nám všetkým známe, čo Európa očakáva od svojich univerzít. V esenciálnej podobe to vyjadruje Lisabonská stratégia, ktorá za hlavné poslanie univerzít považuje ich účasť na formovaní vedomostnej spoločnosti, ktorá by sa postupne mala stať najkonkurencieschopnejšou v dnešnom globalizujúcom svete. Vedomosti sú dnes stra-

(dokončenie na s. 4, 5)

PU chce významne participovať na akcelerácii

(dokončenie zo s. 3)

tegickým rozvojovým faktorom a proces učenia sa je rozhodujúcim z hľadiska trvalej udržateľnosti konkurencieschopnosti. Rozdiely v schopnosti sa učiť a inovovať sú preto považované za kľúčový mechanizmus inštitucionálnej a regionálnej diferenciacie. Univerzitám sa pripisuje kľúčová úloha v rámci súčasného prechodu k vedomostnej ekonomike a spoločnosti. Jej rozvoj bude závisieť od generovania nových poznatkov prostredníctvom vedeckého výskumu, ich prenosu prostredníctvom vzdelávania a výchovy, ich šírenia prostredníctvom informačných a komunikačných technológií a od ich aplikácie vo výrobných praxi a službách. V tejto súvislosti je žiaduca intenzifikácia vzájomnej interakcie, kooperácie a učenia sa jednotlivých aktérov spoločensko-ekonomického rozvoja. Ambíciou Prešovskej univerzity je v symbióze s mestskou a regionálnou samosprávou, podnikateľskou sférou a mimovládny sektorom významným spôsobom participovať na akcelerácii prechodu k vedomostnej spoločnosti v rámci regiónu svojho pôsobenia, pod ktorým rozumieme najmä Prešovský samosprávny kraj, hoci neskrývame záujem o výraznejší prienik a rozšírenie sféry vplyvu aj na iné teritória. Medzi sľubné projekty, v ktorých členovia našej akademickej obce môžu nájsť uplatnenie svojho tvorivého potenciálu, patrí napríklad tvorba a napĺňanie regionálnej inovačnej stratégie na úrovni Prešovského samosprávneho kraja, resp. ambícia mesta Prešov uchádzať sa o získanie titulu Európskeho hlavného mesta kultúry v r. 2013. Apelujem na Vás všetkých, aby ste tieto núkajúce sa príležitosti v plnej

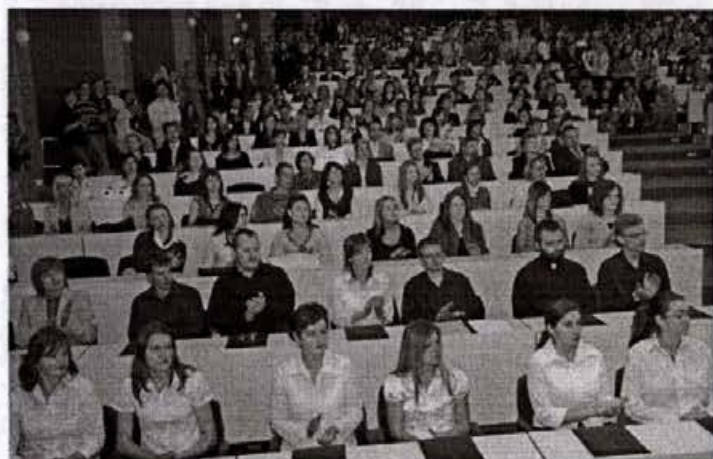
miere využili v prospech Vášho osobného rozvoja, v prospech rastu konkurencieschopnosti našej alma mater, ako aj nášho mesta a regiónu.

Ctené dámy, vážení páni, milí mladí priatelia!

Zámery európskej politiky v oblasti vysokoškolského vzdelávania vyvolali reflexiu na národnej úrovni a viedli k zmenám legislatívy, ktorá vymedzuje základné pravidlá nášho fungovania. Ďalšími súradnicami ovplyvňujúcimi náš akademický život sú ekonomické princípy a od nich sa odvíjajúce zdroje financií, ktoré čím ďalej, tým viac získavame na základe súťaže projektov. Tento kompetitívny model, založený na zohľadňovaní výkonu, jeho kvality, účinnosti a efektivity vynaložených finančných prostriedkov sa bude v budúcnosti ešte posilňovať. Uvedené zmeny vyvolávajú enormný rast nárokov na vysokoškolských pedagógov, výskumníkov, študentov i technicko-administratívnych pracovníkov univerzity. V najbližších mesiacoch nás čaká celý komplex úloh, z ktorých by som spomenul len tie najvýznamnejšie. Už v najbližších dňoch nás čaká návšteva medzinárodného

evalvačného tímu Európskej asociácie univerzít, ktorá bude mať rozhodujúci význam v procese hodnotenia kvality našej práce. Zrkadlo, ktoré nám nastavia títo poprední odborníci bude mať pre nás význam v tom, že nám poskytne cenné odporúčania pre zlepšenie jednotlivých činností univerzity a jej štruktúrnych zložiek. Ďalšou úlohou bude implementácia legislatívnych zmien všeobecne záväzných právnych predpisov, najmä novely zákona č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorá nadobudla účinnosť 1. septembra 2007. Aplikácia tejto novely vyvoláva potrebu inovovať naše vnútorné predpisy. V rámci tohto procesu bude potrebné nájsť optimálny organizačný model delby kompetencií a zodpovednosti medzi úrovňami univerzity a fakúlt. Podobne dôležitým rozhodnutím bude prijatie modelu tvorby rozpočtu univerzity, v ktorom predpokladáme nájdenie konsenzu na tému zohľadňovania váhy princípov zásluhovosti a solidarity. V oblasti infraštruktúrneho a priestorového rozvoja univerzity vstupujeme do kľúčového programovacieho obdobia, počas ktorého budeme mať zrejme neopakovateľnú príležitosť čerpať finančné zdroje zo štruktúrnych fondov EÚ. Bude potrebné koncentrovať našu pozornosť na menší počet veľkých projektov, ktoré zlepšia situáciu najmä v oblasti vzdelávacej, výskumnej a sociálnej infraštruktúry vo formujúcom sa univerzitnom campuse na toryskom nábreží. Až po vyriešení týchto základných potrieb môžeme uvažovať o investíciách mimo Prešova. Napokon tou najdôležitejšou úlohou, ktorá nás čaká, je príprava komplexnej akreditácie univerzity, ktorej

výsledkom bude zaradenie našej alma mater do jednej z troch kategórií vysokých škôl. Máme tie najvyššie ambície, a síce udržanie statusu univerzitnej vysokej školy, čo si však bude vyžadovať enormné úsilie nás všetkých – členov akademickej obce. Každý môže prispieť k dosiahnutiu tohto cieľa. Kritériá na začlenenie medzi univerzitné vysoké školy sú však mimoriadne náročné a budú si vyžadovať v niektorých prípadoch výraznú reorientáciu našich priorít. Budeme sa musieť vzdať mnohých stereotypov v našom myslení. Do popredia sa dostáva kvalita našich výstupov. Okrem publikácií v renomovaných časopisoch sa bude klásť dôraz na kvalitu záverečných, diplomových a dizertačných prác. Veľmi dôkladnému auditu budú podrobené realizované habilitačné a inauguračné konania. Otázkou strategického významu sa stáva výkon univerzity v oblasti doktorandského štúdia. O pozície interných doktorandských miest sa bude možné uchádzať súťažným spôsobom. Viaceré grantové schémy podporujúce výskumné projekty taktiež umožňujú zahrnúť náklady na interných doktorandov. Veľký dôraz budeme klásť na včasné ukončovanie a obhajoby dizertačných prác. Z toho všetkého jasne vyplýva, že hlavnou prioritou na najbližšie obdobie bude dosiahnuť výrazné zvýšenie výkonu a kvality vo vedecko-výskumnej a umeleckej činnosti a úspešnosti v súťažiach o finančné prostriedky na vedu z grantových schém s dôrazom na medzinárodné výskumné projekty. V neposlednom rade sa budú sledovať parametre kvalifikačnej štruktúry učiteľov a výskumníkov. V podstatne menšej miere ako doposiaľ bude zaujímavá v tomto kontexte masifikácia vzdelá-

prechodu k vedomostnej spoločnosti

vania, najmä v externých formách. Na Slovensku sme sa dostali už na hornú hranicu nasýtenia, pretože v roku 2006 tvorili novoprijatí študenti až 75,2 % z celkového počtu populačného ročníka 19-ročných. Je teda zrejme, že možnosti kvantitatívneho rastu sa už vyčerpali, čo tiež súvisí s demografickým vývojom. Vysokoškolský učiteľ musí počítať s tým, že už nestačí, aby bol erudovaným sprostredkovateľom knižných vedomostí. Musí byť v jednej osobe pedagógom, výskumní-

kom, resp. umelcom a tak trochu aj manažérom. Bude potrebné, aby sme sa otvorili viac voči nášmu okoliu a snažili sa o realizáciu výsledkov našich výskumov v každodennom živote spoločnosti a mali na pamäti aj uplatniteľnosť absolventov našich študijných programov v praxi. Znamená to, že sa nevyhneme prehodnocovaniu a inovácii ponuky študijných programov, ktorých absolventi sa neuplatňujú na trhu práce. Vyplyva z toho požiadavka, aby sme pri koncipovaní nových

študijných programov pružnejšie reagovali na spoločenský dopyt a v omnoho menšej miere ako doteraz zohľadňovali naše subjektívne či úzko partikulárne preferencie a záujmy. Základným cieľom je mať múdrych absolventov.

Vstup do európskeho vzdelávacieho a výskumného priestoru si vyžaduje internacionalizáciu vzdelávacích a výskumných aktivít. Zapojenie do medzinárodných sietí je výrazne relevantným predpokladom zvýšenia našej konkurencieschopnosti. Bez osobného nasadenia každého z nás však tento cieľ len ťažko dosiahneme. Žiadna, čo ako premyslene sformulovaná zmluva o medzinštitucionálnej spolupráci je bezcenná, ak sa za ňou neskrýva pavučina intenzívnych interpersonálnych kontaktov.

Vážené slávnostné zhromaždenie!

Veľké očakávania a úlohy, ktoré súvisia s prichádzajúcim akademickým rokom 2007/2008, sa môžu úspešne realizovať za predpokladu, že na našej univerzite bude vládnuť

tvorivé a tolerantné akademické ovzdušie charakterizované dôsledným dodržiavaním etických princípov. Každý člen akademickej obce prispieva k budovaniu mena univerzity a formovaniu jej obrazu v spoločnosti. Majme na pamäti antickú múdrosť, že „kto stratí dôveru, viac stratí nemôže“. V tejto súvislosti vyzývam všetkých Vás, milé kolegyne a kolegovia, aby sme sa vyhýbali konaniu, ktoré by akýmkoľvek spôsobom poškodzovalo náš spoločný záujem – formovať značku Prešovskej univerzity ako dobrého miesta pre štúdium a prácu v kontexte nášho konkurenčného vzdelávacieho a výskumného prostredia.

Na záver si dovoľím poďakovať všetkým Vám za doteraz vykonanú prácu a do práve sa začínajúceho akademického roku 2007/2008 Vám želim veľa tvorivej energie, pevné zdravie, potrebnú dávku šťastia a pohodovú klímu na pracoviskách a v rodinách.

Foto zo slávnostného zhromaždenia pre časopis PU:
Viktor Zamborský

Univerzita tretieho veku PU prijala nových poslucháčov

Za prítomnosti rektora PU prof. PhDr. Reného Matloviča, PhD., sa 26. septembra v aule Gréckokatolíckej teologickej fakulty (GTF) PU konala slávnostná imatrikulácia poslucháčov 1. ročníka Univerzity tretieho veku (UTV) PU. Prítomných privítal doc. PhDr. Eduard Lukáč, PhD., riaditeľ Centra celoživotného vzdelávania (CCV) PU, ktorý viedol celú imatrikulačnú slávnosť (na obr.).

PhDr. Beáta Balogová, PhD., poverená vedením UTV, predstavila jednotlivých poslucháčov rektorovi PU, ktorý im odovzdal imatrikulačné listiny. Po zložení akademického sľubu zástupkyňou poslucháčov význam UTV pre zlepšovanie kvality života seniorov a jej nezastupiteľnú funkciu v spoločnosti prezentovala v slávnostnom príhovore prof. PhDr. Anna Tokárová, CSc., riaditeľka Inštitútu edukológie a sociálnej práce Filozofickej fakulty PU. K dôstojnému priebehu imatrikulácie prispel kultúrnym programom spevácky zbor pod vedením PaedDr. Anny Derevjaníkovej, PhD. Poďakovanie patrí aj prof. ThDr. Petrovi Šturákovovi, PhD., dekanovi GTF PU a Ing. Valérii Varholovej, tajomníčke fakulty, za pomoc pri organizácii a poskytnutie priestorov na imatrikulá-

ciu a výučbu.

Po dohode s Ing. Jankou Brziakovou, riaditeľkou pobočky Akadémie vzdelávania (AV) v Spišskej Novej Vsi, s vedením PU, otvorila UTV PU pobočku 1. ročníka v tomto meste. Na slávnostnej imatrikulácii, ktorá sa konala 5. októbra v Redute Spišského divadla, rektora PU zastupovala PaedDr. Ivana Cimermanová, PhD., prorektorka pre vzdelávanie. Imatrikuláciu viedol doc. E. Lukáč. K hosťom imatrikulácie patrili Mgr. Ján Volný, primátor mesta a prof. PhDr. Rudolf Horváth, CSc., viceprezident AV. Vo svojich príhovoroch poďakovali J. Brziakovej i vedeniu PU za otvorenie pobočky UTV PU v Spišskej Novej Vsi a za umožnenie záujmového vzdelávania seniorov v danom regióne. Prof. A. Tokárová predstavila poslucháčom

činnosť UTV a ich práva a povinnosti, vyplývajúce z pozície študenta UTV. B. Balogová predstavila prorektorke poslucháčov a tí od nej dostali imatrikulačné listy. Slávnostná imatrikulácia bola sprevádzaná kultúrnym programom a ukončená poďakovaním poslucháčov za možnosť uspokojovať svoje edukačné potreby.

doc. PhDr. Eduard Lukáč, PhD.,
riaditeľ CCV PU

Účastníci slávnostnej imatrikulácie UTV v Prešove.

Foto: Mgr. Luboslav Krajňák

Z REKTOROVHO DIÁRA

(dokončenie zo s. 2)

14. septembra - pracovné rokovanie s dekanom FVT TU v Prešove prof. Ing. Jozefom Novákom-Marcinčinom, PhD.

14. septembra - prijatie vedúceho služobného úradu MŠ SR Františka Schlossera

14. septembra - prijatie štátnej tajomníčky MŠ SR Mgr. Bibiány Obrimčákovskej

17. a 18. septembra - pracovné rokovania na Vysoké škole Károly Eszterházyho v Egeri

19. septembra - prijatie splnomocnenca rektora Vysoké školy ekonomickej a inovácií v Lubline prof. dr. Pavla Czarnackiego

19. septembra - prijatie riaditeľa Regionálneho riaditeľstva Slovenskej sporiteľne (SLSP) v Prešove Ing. Miroslava Bartka

19. septembra - účasť na slávnostnom zasadnutí VR FVT TU v Prešove

26. septembra - prijatie arcibiskupa pražského a metropolitu pravoslávnej cirkvi v českých krajinách a na Slovensku Kryštofa

26. septembra - účasť na zasadnutí Mestského zastupiteľstva v Prešove

27. septembra - účasť na slávnostnom zasadnutí VR STU v Bratislave

28. septembra - prijatie poslancu Národnej rady SR Štefana Kužmu

30. septembra - účasť na slávnostnej vysviacke biskupa michalovského Juraja

1. októbra - účasť na slávnostnom zasadnutí VR Akadémie umení v B. Bystrici

1. a 2. októbra - účasť na zasadnutí SRK v Sliači

4. októbra - prijatie generálneho biskupa ECAV Miloša Klátika s delegáciou GBÚ v Bratislave

4. októbra - účasť na soirée s generálnou riaditeľkou SLSP Reginou Ovesny-Straka v Prešove

5. októbra - účasť na slávnostnej inaugurácii rektora TU v Košiciach

5. októbra - účasť na slávnostnej inaugurácii rektora UPJŠ v Košiciach

10. októbra - pracovné rokovanie s riaditeľom EKG v Prešove

16. októbra - pracovné rokovanie s povereným riaditeľom Centra krajinného plánovania, prírodných a energetických zdrojov SAŽP v Prešove Mgr. Patrikom Tomičom

18. októbra - účasť na slávnostnej akadémii k 340. výročiu otvorenia Evanjelického kolégia v Prešove

Rusisti z celého sveta sa zišli na kongrese vo Varne

„Niet na svete takých slov, ktoré by vyjadrovali skutočnú hodnotu slov.“ Aj v duchu tejto myšlienky sa niesol XI. Svetový kongres MAPRJAL (Medzinárodná asociácia učiteľov ruského jazyka a literatúry), ktorý prebiehal 17. až 23. septembra v bulharskom meste Varne. Myšlienkou vyslovil známy ruský básnik J. Jevtušenko počas otvorenia kongresu. Na jeho slávnostnej časti sa zúčastnili viaceré významné osobnosti - manželka ruského prezidenta L. A. Putinová, bulharský premiér S. Stanišev, ruský veľvyslanec v Bulharsku A. Potapov a ďalší, ktorí vystúpili s pozdravnými prejavmi.

Na kongrese sa zúčastnilo 750 delegátov zo 48 krajín a približne taký istý počet hostí. Rokovania prebiehali v 15 sekciách a pri troch okrúhlych stoloch v priestoroch Varnskej slobodnej univerzity priamo na pobreží Čierneho mora. Slovensko reprezentovala na XI. kongrese osemčlenná delegácia na čele s prof. E. Kollárovou, ktorá bola hlavnou protagonistkou jedného z okrúhlych stolov o smerovaní cudzojazyčnej výučby.

MAPRJAL založili v roku 1967 v Paríži v prvom rade ako organizáciu učiteľov ruského jazyka a literatúry pôsobiach na všetkých stupňoch škôl. Za 40 rokov svojej činnosti rusisti mnohých krajín sa podieľali na rozširovaní ruštiny, na tvorbe učebných pomôcok a na vedeckom výskume. Za uvedené obdobie organizovali stovky medzinárodných vedeckých a metodických podujatí, pričom kongresy - každý štvrtý rok - sú najvýznamnejšími odbornými stretnutiami rusistov.

XI. kongres vo Varne prebiehal pod názvom Svet ruského slova a ruské slovo vo svete. V úvodnom referáte prezidentka MAPRJAL akadémika E. A. Verbická zhodnotila činnosť tejto najväčšej rusistickej organizácie a súčasne uvažovala o ďalších jej perspektívach.

Svet ruského slova je oveľa širší ako samotné Rusko, čo bolo zrejmé z vystúpení mnohých účastníkov kongresu. Rok 2007 bol vyhlásený prezidentom

Ruska V. V. Putinom za Rok ruského jazyka a aj táto skutočnosť sa odrážala na práci kongresu. Veľmi dobrou správou pre všetkých rusistov je založenie fondu Ruský svet, ktorý bude podporovať v prvom rade aktivity spojené s rusistickým hnutím v Rusku aj za jeho hranicami. K jeho proklamovaným cieľom patrí aj rozširovanie kultúrnych kontaktov ruského sveta so zahraničím. V súčasnej rusistike zaznamenávame mnohé aktivity, ktoré v značnej miere súvisia s celkovými zmenami po rozpade sovietskeho systému. Je logické, že jednou z najdôležitejších úloh je tvorba nových učebníc ruského jazyka. Na XI. kongrese boli predstavené viaceré série učebnicových komplexov najmä z vydavateľstva Zlatoust určené pre rôzne kategórie žiakov a študentov.

Významnými zmenami prebieha vedecká rusistika, v rámci ktorej sa vyprofilujú viaceré smerovania. XI. kongres potvrdil najmä stabilné postavenie lingvokultúrológie, ktorá skúma jazyk ako najvýznamnejšiu súčasť kultúry. V desiatkach vystúpení boli prezentované výskumy konceptosféry ruského jazyka. V tejto novej metodike filologického výskumu sa hľadajú jazykové ukazovatele konkrétnej etnokultúry, kde významné miesto zaberajú asociatívne experimenty a objektivizácia významu jazykových konceptov. Jeden z poznatkov, ktorý bol v tejto súvislosti vy-

slovený na XI. kongrese, smeruje k hľadaniu komunikačných analógov v kontaktujúcich sa jazykoch. Lingvokultúrológické výskumy bezprostredne súvisia s teoretickými a praktickými otázkami prekladu, na čo sa zamerali mnohí vystupujúci. V rámci lingvokultúrológie prebiehajú výskumy umeleckého textu, čo prezentoval významný súčasný vedec J. N. Karaulov pri analýze úryvkov z tvorby F. M. Dostojevského. Práve skupina vedcov okolo Karaulova a Ufimcevej prezentovala na XI. kongrese Asociatívny slovník slovanských jazykov, ktorý umožňuje hľadať spoločné a rozdielne prvky etnokultúry a národnej mentality práve na baze jazykových asociácií. Ide jednoznačne o perspektívne vedecké hľadania, ktoré pokračujú rámec filologických výskumov a obohacujú vzájomné poznanie medzi národmi a ich kultúrami, čím sa vo veľkej miere zdôrazňuje humanistický prvok uvedených vedeckých postupov.

XI. kongres MAPRJAL obohatil účastníkov mnohými novými podnetmi, osobnými kontaktmi, nádherným čiernomorským prostredím a spoločenskovo-kultúrnou časťou programu. Veľký ohlas mal poetický večer už spomínaného J. Jevtušenka. Jeho pôsobivé básnické slovo bolo sprevádzané hodnotnými komentármi, úvahami o ruskej literatúre, o Rusku a jeho postavení v súčasnom svete.

XI. kongres MAPRJAL potvrdil, že stagnácia ruštiny, ktorá nastala najmä v krajinách bývalého sovietskeho bloku, sa začína prekonávať, že je o ňu mierne zvyšujúci sa záujem. To je dobrá správa pre všetkých milovníkov ruského slova aj na Slovensku. Jozef Sipko

Univerzitný senát riešil najmä personálne otázky

(dokončenie zo s. 1)

mentu), všetci kandidáti boli zvolení do funkcie. AS prijal v tomto zmysle uznesenie. Akceptoval tiež návrh rektora, aby prvým prorektorom sa stal prof. PhDr. Peter Kónya, PhD. (filozofická fakulta), zároveň bude viesť rezort vedy a doktorandského štúdia. PaedDr. Ivana Cimermanová, PhD. (fakulta humanitných a prírodných vied), sa stala prorektorkou pre vzdelávanie. Doc. PhDr. Iveta Kovalčíková, PhD. (pedagogická fakulta), bude mať na starosti

oblasť zahraničných vzťahov PU. Prof. Liberko je prorektorom pre rozvoj a informatiku.

Prof. Kónya sa ujal funkcie s účinnosťou od 1. augusta, ostatní traja prorektori od 1. septembra, čo súviselo s tým, do ktorého termínu boli vo funkciách ich predchodcovia.

Doplňujúce voľby členov AS PU si vyžiadala situácia, že niektorí zo senátorov prešli pracovať na posty, ktorých zastávanie nie je zlučiteľné s funkciou člena AS, napr. doc. RNDr. Robert Ištók, PhD., sa stal prodekanom

fakulty humanitných a prírodných vied, Ing. Mária Nováková kvestorkou PU. V tejto súvislosti je dôležité uznesenie AS, podľa ktorého volebná komisia pre voľby členov AS bude pôsobiť permanentne počas celého funkčného obdobia do roku 2011.

AS z personálnych otázok riešil aj nominácie do Správnej rady PU, zástupcu PU v rade vysokých škôl.

K všetkým novým zloženiam orgánov PU sa vrátíme v mimoriadnom vydaní časopisu PU.

(jn)

(zel)

S predsedom AS PU doc. Václavom Kohlmayerom o jeho zámeroch, nádejach i ohrozeniach

Novým predsedom Akademického senátu (AS) PU - ako sme už informovali v júnovom čísle časopisu PU - sa stal doc. Ing. arch. Václav Kohlmayer, PhD., z Fakulty manažmentu (FM) PU. Pri voľbách nemal protikandidáta. Je v poradi tretou osobou na tomto poste, ktorý prevzal od docenta Jána Mojdisa a pred ním bol predsedom AS profesor Ján Birčák. Nový predseda sa ujal funkcie aj s novým vedením PU v dost' hektickom období. Rozhovor s docentom Kohlmayerom, vyštudovaným architektom, sme však nezačali v najhorúcejšej prítomnosti...

Ako ste sa dostali k architektúre?

- Rodičia ma chceli mať zabezpečeného, tak ma dali na stavebnú priemyslovku v Prešove. Tejto voľbe žičilo aj prostredie v tejto škole. Učil ma napríklad prof. Martin Brezina, známy slovenský scénograf, tak aj pod jeho vplyvom som si vybral štúdium architektúry. Som žiak profesora Vladimíra Karfíka. Bol to Baťov architekt, a on nás naučil vzťahu k manažovaniu. Učil nás robiť architektúru ako súčasť riadenia výrobných a spoločenských procesov a vnímať ju ako jednu z jeho významných zložiek. Vďaka tomu po trojročnej praxi som sa stal riaditeľom veľkého projektového ústavu. Dostal som sa - dnešným slovníkom povedané - do vrcholovej manažérskej funkcie. Stal som sa riaditeľom Stavoprojektu v Prešove. Bol som ním od roku 1971 do roku 1988. Keď som skončil vo funkcii, tak mala firma 550 zamestnancov, začala s 250 ľuďmi.

Ol'utovali ste niekedy, že ste si zvolili povolanie architekta?

- Nie, lebo v škole ma zaujala architektúra, ale aj urbanizmus, no a stretol som tam významných profesorov. Spomeniem prof. Emanuela Hrušku, ktorý bol nositeľom v Rakúsku a v urbanistickom svete renomovanej Herderovej ceny za vedu. On zakladal na Slovensku vedný odbor urbanizmus a bol zaangažovaný aj ako geograf.

Ako ste nadviazali kontakt s PU?

- Kontakt sa začal ešte na jej predchodkyni - UPJŠ. Na vtedajšej veľkej pedagogickej fakulte som začal spoluprácu s katedrou geografie a ešte predtým

som externe pôsobil na Stavebnej fakulte Technickej univerzity v Košiciach. Neskôr som pôsobil ako externista aj na Fakulte výrobných technológií Technickej univerzity v Košiciach so sídlom v Prešove. K FM som sa dostal cez inštitút turizmu a hotelového manažmentu, kde som začal ako externý učiteľ pôsobiť v roku 1995 a to inštitút patrilo ešte pod rektorát UPJŠ. Po roku už som fungoval ako zamestnanec filozofickej fakulty na tom istom inštitúte. Na FM sa sústavne venujem problematike stavieb pre turizmus a stavbám v turizme, priestorovému plánovaniu a regionálnemu rozvoju.

Funkcia predsedu AS PU je funkcia nad rámec odbornej profície i povinnosti člena akademického senátu. Prečo ste si na ňu trúfli?

- Pretože ma s tou možnosťou oslovili viacerí členovia akademického senátu nielen z našej fakulty. Trochu som si už podobné fungovanie odskúšal - ako podpredseda fakultného senátu.

Máte s takou verejnoprospešnou činnosťou skúsenosti?

- Áno, pretože krátky čas pred rokom 1989 som pôsobil v národných výboroch na riadiacej pozícii, bol som podpredseda Okresného národného výboru v Prešove pre oblasť ekonomiky. Po roku 1989 som sa stal na základe výsledkov volieb poslancom v meste Prešov a aj členom mestskej rady, čo je poradný orgán primátora. Poslancom som bol v dvoch funkčných obdobiach - v rokoch 1994 - 1998 a 1998 - 2002, v druhom som bol aj členom rady.

Aké máte prvé poznatky vo funkcii?

- Úprimne povedané, nepredpokladal som, že s funkciou predsedu bude až toľko povinností. Čo je možno dané aj tým, že je novela vysokoškolského zákona, prebieha evaluácia a vstúpili sme do komplexnej akreditácie. To je prvý dojem. Teraz sa sformovali komisie

senátu a predpokladám, že do činnosti komisií sa zapoja členovia AS a ďalší členovia akademického senátu PU, ktorí boli senátom zvolení a že sa samospráva postupne stane vecou čoraz širšieho okruhu členov akademického senátu. Relatívne nízka účasť vo voľbách terajších členov AS PU by mohla byť už len minulosťou.

Čo je podľa vás pre rozvoj PU najdôležitejšie?

- Treba, aby sme si uvedomili spolupatričnosť k univerzite, aby sme sa nechápali ako študenti či členovia jednotlivých katedier alebo fakúlt, ale aby sme vnímali náš proces štúdia a výkonu povolania - v pedagogickom aj vo výskumnom - v celouniverzitnom kontexte. Napr. myslím na medziodborové štúdium, ktoré by nemalo byť vzácnosťou a spolupráca medzi fakultami by mala byť samozrejmosťou.

Kde sú pre PU najväčšie hrozby?

- Najväčšie hrozby sú v príklone k zotrvačnosti v organizovaní štúdia a manažovaní univerzity.

nosti, ale aj susedných štátov. Mám na mysli príchod študentov k nám z krajín, ktoré nie sú členmi Európskej únie. Mali by sme im pomôcť vo vzdelaní, ale aj v chápaní demokracie.

Ako si budete rozumieť s rektorom, ktorý predkladá senátu na schválenie podstatnú časť rozhodujúcich materiálov?

- Voľbou nového rektora došlo vo vedení PU ku generačnej výmene a tá sama o sebe nie je zárukou požadovaných zmien. Je však predpokladom, že by vývoj na PU mohol byť v súlade s európskymi trendmi vo vysokom školstve. Napríklad mobilita študentov a pedagógov.

Ste vlastne nováčik vo vrcholových štruktúrach PU. Čo vás najviac prekvapilo v dobrom i v zlom?

- Zložitost' administratívneho riadenia, zdĺhavý prístup k riešeniam najpálčivejších problémov. Milo ma prekvapilo - a to hovorím čisto ľudsky - dve nové prorektorky. Oceňujem rektorovo rozhodnutie do riadiacich funkcií navrhnuť vekovo vyvážené zloženie, v ktorom je aj mladost' aj skúsenosť. Zohľadňuje aj kontinuitu, aj preferenciu nových mladších ľudí.

Ktorý najviac horúci zemiak vás najbližšie v AS čaká na riešenie?

- To je hlavne schvaľovanie rozpočtu PU na rok 2008, pretože rozpočet bude po prvýkrát aj pod vplyvom novely vysokoškolského zákona a nového prístupu ministerstva školstva.

Čo to znamená?

- Napríklad preferovanie vedeckej a výskumnej činnosti, diferencovanie príspevkov na študentov v bakalárskom, magisterskom a doktorandskom stupni štúdia. (jn)

Foto: Mgr. Ľuboslav Krajňák

Zbavme sa stereotypov

ty. Treba prekonať stereotypy, čo môže byť aj boľavým procesom.

PU je v Prešovskom kraji jediná univerzita, čo je potrebné v tomto kontexte urobiť?

- Mali by sme si uvedomiť, že aj keď väčšina našich študentov pochádza z tohto regiónu, nemali by sme skončiť na regionálnej úrovni, ale malo by byť našou povinnosťou preniknúť do povedomia slovenskej verej-

Doc. Ing. arch. Václav Kohlmayer, PhD., sa narodil v roku 1944 v znamení Váh. Ako s úsmevom dodal, v tom istom znamení sa narodil i slávny architekt Le Corbusier. Docent Kohlmayer je rodom Prešovčan. Vychodil tu stavebnú priemyslovku a v rokoch 1962 - 1968 študoval odbor architektúra a stavba miest na Stavebnej fakulte Slovenskej vysokej školy technickej (SVŠT) v Bratislave. Popri tom, že bol dlhé roky riaditeľom prešovského Stavoprojektu, orientoval sa aj na vedu. Venoval sa problematike urbanizmu, najmä v súvislosti s vývojom miest a ako externista aspirantúru na tému Vývoj urbanistickej štruktúry mesta Prešov absolvoval v roku 1980 na Fakulte architektúry SVŠT. Na svojom konte má tri vedecké práce a 16 odborných článkov, riešil tri výskumné úlohy. Ako poznamenal, hlavné ťažisko svojho pôsobenia však videl v tvorivej práci architekta, vedecká práca bola súběžnou aktivitou. Je autorom alebo spoluautorom 14 realizovaných architektonických alebo urbanistických diel na Slovensku. Od roku 1992 bol postupne členom Vedeckej rady Ústavu súdneho znelectva Slovenskej technickej univerzity v Bratislave, viceprezidentom Spolku architektov Slovenska, členom predstaviteľstva a regionálnym zástupcom Slovenskej komory architektov, členom spoločnej odborej komisie pre doktorandské štúdium vo vednom odbore Urbanizmus. Je členom vedeckých rád FM a PU.

Aktuálne o etike a morálke na Slovensku

V dňoch 18.-19. septembra sa uskutočnila v priestoroch Filozofickej fakulty (FF) PU vedecká konferencia s medzinárodnou účasťou pod názvom *Morálka na prelome storočí a tisícročí, ktorú organizoval Inštitút filozofie a etiky (IFaE)*.

Aktuálne otázky a problémy súčasného stavu morálky v spoločnosti a akútne potreby jej teoretickej reflexie kladú nové úlohy a podnety pre etiku. Účastníci konferencie sa pokúsili reagovať vo vystúpeniach a v plodnej diskusii

Na snímke z otvorenia konferencie (sprava) prof. R. Dupkala, doc. V. Bilasová a prof. V. Gluchman

na riešenie nielen mnohých teoretických, ale aj praktických otázok, ktoré sa dotýkali aplikácie etiky v individuálnej a spoločenskej praxi. Na konferenciu sa zúčastnili partneri zo zahraničných univerzít, napríklad Indie, Singapuru, Rakúska, Švajčiarska a Poľska. Program konferencie korešpondoval s výskumným zameraním grantovej úlohy VEGA 1/2220/05 Reflexie morálky na Slovensku a obsahovo nadviazal na predchádzajúce dve konferencie, ktoré sa venovali analýze morálneho stavu spoločnosti v predchádzajúcom storočí.

Úvodné vystúpenia doc. V. Bilasovej (Výzva pre etiku súčasnosti a Slovensko) a prof. V. Gluchmana (Morálka v reflexiách súčasnej slovenskej filozofie a etiky) otvorili problémové pole otázok, ktoré majú v súčasnej kultúre a spoločenskej praxi zásadný význam. Obaja dôsledne analyzovali problémy etickej reflexie morálky na Slovensku, čím aktuálne navodili atmosféru tvorivej diskusie, ktorá pokračovala v jednotlivých sekciiach, kde vystupovali domáci a zahraniční hostia a svojimi príspevkami tak obohatili vedecké rokovanie. Témy sa dotýkali zložitosti spoločenského vývoja na Slovensku, ekonomického uvažovania o korupcii, zmysle života, eutanázie, bioetiky, suicidality seniorov, ale aj slobody, zodpovednosti či manželskej morálky v slovenskej rodine. Súčasne otvorili diskurz a v otvorenom dialógu hľadali aj nachádzali filozoficko-etické argumenty, objasňovali problémové miesta a hľadali možné riešenia. So zaujímavými témami vystúpili aj zahraniční hostia, ktorí poukázali aj na problém populárnej kultúry a jej vplyvu na morálku mladých ľudí, ako aj na potrebu mravnej

výchovy pre formovanie a rozvoj osobnosti.

V sekcii s názvom Slovenská filozofia a etika v európskych kontextoch venovala Z. Plašienková - v príspevku Etika sebarealizácie ako podoba evolučnej etiky - pozornosť rozvíjaniu etických úvah slovenského filozofa a lekára J. Cigera a nártu základných ideí evolučnej etiky vývinu v podobe etiky sebarealizácie. E. Lalíková, v príspevku pod názvom O slobode a zodpovednosti, sa pokúsila o reflexiu variácií interpretácií fenoménu slobody a zodpovednosti v tvorbe slovenských filozofov poslednej tretiny 20. storočia. Zahraničný hosť O. Losyková v príspevku Ukrajinská morálna filozofia reflektovala morálku a tradície na Ukrajine. V sekcii venovanej filozofickým otázkam súčasnej etiky a morálky sa prof. R. Dupkala podnetne zamýšľal nad problémom Hľadanie zmyslu (filozoficko-etické reflexie). Filozofickým otázkam etiky a morálky boli venované aj ďalšie vystúpenia (M. Baran, M. Rembierz, A. Michalik, A. Kuzior, M. Wojewoda). Spolu s vystúpeniami v zahraničnej sekcii, v ktorej prezentovali svoje bádania Sh. Cheong (Singapur), F. Gilbert (Kanada), K. N. Sachdev (India), A. Adamska (Poľsko). Domáce pole v tejto sekcii reprezentovali V. Gluchman, ktorý vystúpil s témou dotýkajúcou sa humánnosti a jej budúcnosti, J. Pospíšilová, ktorá nadviazala na problematiku témou Miesto humanizmu vo filozofii Teodora Münza. V sekcii pod názvom Sociálno-ekonomické aspekty morálky súčasnosti dominovali problémy a otázky týkajúce sa formovania novej paradigmy vzťahu ekonomickej a etickej racionality, ďalej to boli otázky dotýkajúce sa definovania korupcie

a ekonomického spôsobu uvažovania o korupcii prezentované D. Navrátilovou, E. Sičákovou-Beblavou. Rovnako boli nastolené otázky významu etických kódexov či etiky v etických kódexoch S. Riegelnikom (Rakúsko). G. Platková v príspevku Etika v etických kódexoch sa zamýšľala nad funkčnosťou etických kódexov v podnikateľskej sfére. L. Kráľová upozornila v príspevku Reflexia manželskej morálky v slovenskej rodine na prelome 20. a 21. storočia na etické súvislosti manželského správania v slovenskej rodine a na to, ako ekonomické, sociálne, kultúrne, ale aj morálne faktory ovplyvňujú špecifickosť slovenského rodinného správania. Sociálne aspekty morálky boli predmetom záujmu vystúpenia B. Balogovej Suicidálnosť a jej eticko-sociálna nežiaducnosť, ktorý nadväzoval svojím empirickým výskumom a teoretickou analýzou na jej predchádzajúce vystúpenia.

Estetické a literárne otázky etiky a morálky riešili vystupujúci v ďalšej sekcii. Otvorili otázky súvisiace s krízou morálky a súčasného umenia a táto téma bola predmetom úvah prof. J. Soškovej Kríza morálky a súčasné umenie. A. Kvočka nadviazal príspevkom Étos „vznešenosti“ v súčasnom umení na riešenie problému estetickéj reflexie étosu. Problematike vzťahu etiky, morálky a náboženstva bola venovaná samostatná sekcia, v ktorej boli riešené morálne problémy späté s reflexiou v pápežských encyklikách (P. Dancák), morálne problémy ľudskej sexualita a kresťanskej morálky (O. Tomovčík, A. Slodička). Počas rokovania konferencie odzneli ešte mnohé iné zaujímavé príspevky venované napríklad otázkam výchovy (W. Wojcik, J. Olejár, M. Studenski), profesijnej etiky učiteľa (M. Gluchmanová).

Tvorivá atmosféra na dvojdnovom rokovaní konferencie potvrdila nevyhnutnosť artikulovať aktuálne otázky spoločenského života, ku ktorým patria aj reflexie morálky. Otvorenosť, tvorivosť a dobrá vôľa sa ukázali ako devíza, ktorá patrí k bytostným potrebám človeka, zvlášť intelektuála a učiteľa na vysokej škole.

Mgr. Adriana Švirková,
interná doktorandka
IFaE FF PU

Trh dobrovoľníckych príležitostí 2007

Pred aulou PPU sa 16. októbra uskutočnilo už po piatykrát stretnutie zástupcov mimovládnych organizácií (MVO), ktoré pod názvom *Trh dobrovoľníckych príležitostí zorganizovali viaceré MVO s cieľom pripraviť priestor na vlastnú prezentáciu, ale aj na nábor nových dobrovoľníkov, prioritne z radov študentov PU. Významným partnerom organizátorov podujatia bola IUVENTA Bratislava a Inštitút edukológie a sociálnej práce Filozofickej fakulty (IESP FF) PU.*

Aj to bol dôvod, prečo trh otvorila PaedDr. Tatiana Matulayová, PhD., vedúca Katedry sociálnej práce IESP FF PU a v príhovore pripomenula genézu tohto podujatia. Prítomných prišla pozdraviť prof. PhDr. Anna Tokárová, CSc, riaditeľka IESP, ktorá zdôraznila potrebu ponúknuť študentom viacero stimulov pre skvalitnenie graduálnej a pregraduálnej prípravy v rámci ich vzdelávania. Preto veľmi víta spoluprácu s inými partnermi a považuje ju za veľmi dôležitú. Túto myšlienku podporil aj PhDr. Vladimír Dančíšin, ktorý zastupoval kolégium dekana.

Na trhu sa zúčastnilo 16 MVO rôzneho zamerania, ale dominovali MVO pracujúce s mládežou alebo zamerané na sociálne služby. Skoro 50 účastníkov vydržalo celé popoludnie komunikovať s verejnosťou a mobilizovať do svojich radov nových nadšencov, priaznivcov. Podarilo sa im osloviť viac ako 180 občanov a sedem MVO získalo deväť nových dobrovoľníkov. K úspešnému priebehu určite prispeli aj dobrovoľníci EDS, ktorí v samostatnom stánku dokázali rovesníkom predstaviť ciele a priority EDS. Zároveň zo skúseností vo Fínsku, Poľsku, Nemecku a Portugalsku mohli poradiť, čo im táto služba dala. Na podujatí sa zúčastnili aj hostia - dobrovoľníci z Belgicka, Nemecka a z Holandska, ktorí prišli z CVČ zo Starej Ľubovne.

Za príjemný priebeh podujatia treba poďakovať študentom z Rádia PaF, ale aj členom Rady mládeže Prešovského kraja.

Trh odštartoval 6. ročník Krajského srdca na dlani 2007, ktorého uzávierka bude 16. novembra. Podmienky nominácií sú v štatúte a informovala o nich autorka tohto príspevku.

Juliana Hajduková,
riaditeľka SITA Prešov

Medzinárodne o etike, etickej a občianskej výchove

Pedagogická fakulta Univerzity Mateja Bela (PF UMB) v Banskej Bystrici usporiadala 13. septembra medzinárodnú vedeckú konferenciu o súčasnej kvalite výučby etiky, etickej a občianskej výchovy v podmienkach SR, ale i v celoeurópskom merítku. Čo ma ako účastníčku tohto veľmi podnetného podujatia - organizovaného v rámci realizácie výskumného projektu APVV - 0372 - 06 - veľmi prekvapilo, že pedagogovia zo základných a stredných škôl sa i napriek pozvaniu bez ospravedlnenia nedostavili.

Hlavné rokovanie konferencie bolo v troch sekciách. V prvom rade ma upútala problematika hlavného referátu Postmoderne o medzinárodných výskumoch etiky a etickej výchovy (Otázky teórie a praxe), na ktorú neformálne nadviazal prof. Korim príspevkom Teoreticko-praktické otázky etickej a občianskej výchovy v novom miléniu. Už zo samotných názvov prednášok vidno, že v edukácii etickej i občianskej výchovy prichádza k zásadným zmenám, o ktorých nie je potrebné iba teoreticky polemizovať, ale, čo je podstatné, potrebné je preniesť ich do praxe. Takto boli konštruované a spracovávané všetky prednesené príspevky. Vystupujúci upozornili na dôležitosť praktickej edukácie etickej a občianskej výchovy, v rámci ktorej exponenciálne narastajú stále

nové a nové problémy, ku ktorým je potrebné sa vyjadriť s filozofickou znalosťou veci, a hlavne využitia pre prax.

Zaujal ma príspevok Program filozofia pre deti - inšpirácia pre osobnostný a sociálny rozvoj etickej výchovy V. Dúbravovej z Katedry občianskej a etickej výchovy Pedagogickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave. Autorka siahla po filozoficko-antropologickej interpretácii, ktorá sa týkala etických a osobnostných problémov formovania osobnosti žiakov. Logicky na to nadviazala poľská referentka E. Kochanska z Akadémie Technicno-Humanistickej v Bielsku Bialej s príspevkom Na strane aktívnej osobnosti ako aktívnej etickej výchovy. V príspevku odzneli mimoriadne podnetné myšlienky, ako formovať osobnosť študenta prostredníctvom etickej

aktivity. I keď išlo o poľské prostredie, predsa bolo vidno veľa styčných bodov s príspevkom V. Dúbravovej. Na túto problematiku veľmi vhodne nadviazal J. Kaliský nesmierne zaujímavými, výrazne prepracovanými otázkami z oblasti etickej, ale i občianskej výchovy, ktoré nie sú dodnes spracované a ktoré sa týkali tvorby učebných osnov etickej výchovy. Čo je podstatné, výrazne upozornil i na skutočnosť, čo vedie pracovníkov k spracovaniu učebných osnov a aké sú nebezpečné počítačové hry v základných školách.

Pri veľmi pozornom sledovaní ďalších vystúpení ma veľmi zaujal príspevok Z. Androvičovej, ktorá sa pustila do nielen zaujímavej ale i náročnej, no pritom veľmi podnetnej problematiky, týkajúcej sa otázok ekologickej zodpovednosti a otázok výchovy. Čitateľ štúdie Z. Androvičovej by si mohol podľa názvu urobiť záver, že ide o výsostnú ekologickú problematiku, ktorá patrí do prírodných vied. Autorka však vidí problematiku inak, ekológiu chápe a podáva z hľadiska as-

pektu zodpovednosti a výchovy k morálke, morálnej činnosti. Teda záber otázok, ktoré autorka v príspevku rieši, je oveľa širší, mám na mysli, že je rozsiahlejší o doplnenie významu ekológie a jej významu v súvislosti s množstvom aspektov k ľudskej zodpovednosti a morálke. Z. Androvičová patrí k zástancom filozoficko-etického a hlavne nového, postmoderného chápania etiky, etickej a občianskej výchovy v čase vstupu do „Novej Európy“.

Na záver iba malá poznámka. Boli by sme všetci radi, hlavne tí, ktorí sa podieľajú na organizácii vedeckých konferencií pre pedagógov 21. storočia tak potrebných, aby im bolo umožnené zúčastniť sa ich. Rozhodne z každého podujatia tohto typu si odnesú nové poznatky, ktoré budú v edukačnom procese veľmi potrebovať, pretože oblasť etickej a občianskej výchovy dennodenne prináša stále nové podnety pre výučbu.

prof. PhDr. Anna Klimeková, PhD.,
Katedra občianskej
a etickej výchovy, FHPV PU

Vymenili si názory na aktuálne otázky teórie a praxe sociálnej pedagogiky, sociálnej práce a sociálnej andragogiky

V dňoch 1. a 2. októbra sa v Spišskej Novej Vsi zišli významní predstavitelia troch vedných disciplín. Členovia a členky Inštitútu ekológie a sociálnej práce Filozofickej fakulty (FF) PU zorganizovali, pod záštitou dekana FF PU prof. PhDr. Rudolfa Dupkaly, CSc., a dekanke Fakulty sociálnych vied a zdravotníctva Univerzity Konštantína Filozofa (UKF) v Nitre prof. PhDr. Evy Sollárovej, CSc., vedeckú slovensko-česko-poľskú konferenciu s názvom Sociálna práca, sociálna pedagogika a sociálna andragogika - aktuálne otázky teórie a praxe.

Na príprave tejto významnej a dnes už môžeme povedať aj mimoriadne úspešnej konferencie sa podieľali aj ďalší spoluorganizátori - Fakulta sociálnych vied a zdravotníctva a Pedagogická fakulta UKF, Vydial pedagogiki i psychologii Katedry pedagogiki spoločnej Univerzity Śląskiego a Śląska Wyższa Szkoła Zarządania im. Jerzego Ziętka w Katowicach, Instytut pedagogiki Wyzdialu pedagogiczno-artystycznego Uniwersytetu Rzeszowskiego w Rzeszowie, Instytut pedagogiki Wyzdialu pedagogiczno-artystycznego Uniwersytetu Rzeszowskiego w Rzeszowie a občianske združenie Potenciál v Prešove.

Cieľom konferencie bola výmena vedeckých poznatkov a komparatívna analýza sociálnych problémov na Slovensku,

v Čechách a v Poľsku. Konferencia bola ďalšou z cyklu vedeckých podujatí, ktoré katedry inštitútu venujú aktuálnym otázkam sociálnej práce a vzdelávania dospelých. Nadväzovala na predchádzajúce konferencie o kvalite života a pozornosť sústredila na špecifické problémy práce a poslania sociálnych pracovníkov, sociálnych pedagógov a sociálnych andragógov v spoločnosti (založenej na poznatkoch a v štáte verejného blaha), najmä však na aktuálne teoretické otázky sociálnej pedagogiky, sociálnej práce a sociálnej andragogiky, na identifikáciu bariér a stimulov v práci s cieľovými skupinami detí, mládeže a dospelých a na možnosti sociálnej a vzdelávacej politiky pri vytváraní optimálnych podmienok pre zvyšovanie kvality pracovného a súkromného

života profesionálov a klientov sociálnej práce a účastníkov výchovy a vzdelávania.

Konferencia bola určená najmä odborníkom a odborničkami univerzít a vysokých škôl, ktorí sa zameriavajú na sociálnu prácu, sociálnu pedagogiku a sociálnu andragogiku, ale aj študentom a doktorandom týchto vedných disciplín.

Medzinárodná konferencia sa môže pýšiť mimoriadne zaujímavým zastúpením čelných predstaviteľov týchto vedných odborov z troch krajín centrálnej Európy. O jej prestíži a význame svedčí aj zoznam odborných garantov: dr. Anna Batiuk, prof. dr. Rudolf Dupkala, CSc., dr. Jadwiga Gierczycka, prof. dr. Jolana Hroncová, CSc., prof. dr. hab. Stanisław Kawula, prof. dr. Blahoslav Kraus, CSc., doc. dr. Jozef Kredátus, PhD., prof. dr. hab. Eugenia Laska, prof. dr. hab. Ewa Marynowicz-Hetka, doc. dr. Libor Musil, PhD., prof. dr. hab. Anna Nowak, prof. dr. Peter Ondrejko, PhD., dr. Ryszard Pęczkowski, prof. dr. Ján Perhács, CSc., dr. h. c., prof. dr. Gabriela Porubská,

CSc., prof. dr. hab. Andrzej Radziewicz-Winnicki, prof. dr. Eva Sollárová, CSc., prof. dr. Anna Tokárová, CSc., a doc. Eva Žiaková, CSc.

Konferencie sa zúčastnilo takmer sto predstaviteľov a predstaviteľiek daných vedných odborov z uvedených krajín. Rokovali v piatich sekciách: Teoreticko-metodologické problémy sociálnej pedagogiky, sociálnej práce a sociálnej andragogiky, Sociálno-patologické problémy, sociálna terapia a sociálna prevencia, Deti - rodina - škola - prostredie: sociálno-edukačné otázky, Dospelí: sociálno-edukačné a pracovné otázky, Profesionalizácia v pomáhajúcej profesii.

Za všetkých zúčastnených vyjadrujeme obrovskú vďaku a obdiv najmä prof. Anne Tokárovej, riaditeľke Inštitútu ekológie a sociálnej práce FF PU a PaedDr. Tatiane Matulayovej, PhD., vedúcej katedry sociálnej práce tohoto inštitútu. Bez ich úsilia, ochoty a množstva obetovaného času by podujatie nebolo možné realizovať.

PhDr. Denisa Šoltéssová

Lemkovia, Bojkovia, Rusíni – minulosť, súčasnosť, budúcnosť

Prof. dr. Bohdan Halczak zo Zelenohorskej univerzity v Poľsku je známy aj slovenskej odbornej verejnosti svojimi prácami s problematikou poľských Lemkov a ich osudov v 19. a 20. storočí. On sa stal hlavným garantom medzinárodnej konferencie Lemkovia, Bojkovia, Rusíni – minulosť, súčasnosť, budúcnosť, ktorá sa konala 10. a 11. septembra na pôde Zelenohorskej univerzity. Program, ktorý organizátori zostavili, naplnili referáty bádateľov z Poľska, Slovenska a Ukrajiny. Boli to historici, politológovia, etnografi, literárni vedci. V dvoch paralelných sekciách odzneli príspevky, v ktorých sa referenti pozreli na postavenie obyvateľstva, označovaného menami – Lemkovia, Bojkovia a Rusíni v ich historickom vývoji 19., ale najmä 20. storočia.

Ako vyplynulo z názvu konferencie, všetky tri skupiny boli vnímané ako skupiny patriace k jednému národu – ukrajinskému. Potvrdila to väčšina referátov a osobitne referát prevažne metodologického charakteru prof. dr. B. Halczaka, ktorý si položil otázku, kto, resp. čo je tým určujúcim faktorom pre stanovenie príslušnosti jednotlivca k tomu či onomu národu, v tomto prípade ukrajinskému. Druhou otázkou, ktorú položil, bolo, či je rozhodujúcejšie to, ako sa vníma a prezentuje človek sám, alebo to, ako ho vníma vonkajšie prostredie v kontexte faktorov určujúcich etnicitu. Odmietol anglosaský prístup k určeniu etnicity, vychádzajúci z práva jednotlivca rozhodnúť sa, k akému národu patrí, z dôvodu, že v praxi nebolo ničím mimoriadnym zmanipulovanie jednotlivca v takom smere, ktorý bol väčšinovou spoločnosťou žiadaný. Pripomenul, že dejiny Lemkov k tomu

poskytujú celý rad príkladov. Ide o stanovisko, s ktorým je možné súhlasiť, ale aj polemizovať a rovnako ukázať slabiny názoru o určujúcom pohľade na národnosť jednotlivca zvonku.

Nasledujúce referáty sa niesli predovšetkým vo faktografickom duchu a prezentovali osudy rusínskeho obyvateľstva na súčasnom poľskom, ukrajinskom a slovenskom území.

Slovenskú historiografiu a etnografiu reprezentovali prof. PhDr. Peter Švorc, CSc. (Gréckokatolícky kňaz Nikolaj Beskid a názory rusínskej politickej reprezentácie na pôvod a postavenie Rusínov v medzivojnovom Československu), PhDr. Mikuláš Mušínska, DrSc. (Bojkovia presídlení z Rumunska do západných Čiech a ich postavenie), PhDr. Alexander Mušínska (Lemkovia presídlení z Rumunska do Čiech a na Moravu a ich postavenie), PaedDr. Marián Gajdoš, CSc. (Ukrajinská menšina na

Prof. PhDr. Peter Švorc, CSc., z PU vystupuje so svojim referátom.

Foto: Mgr. Alexander Mušínska

Slovensku po páde „železnej opony“), PhDr. Stanislav Konečný, CSc. (Rusíni na Slovensku v podmienkach štátnej transformácie a európskej integrácie), PhDr. Miroslav Sopoliga, CSc. (Z problematiky etnogenézy ukrajinského obyvateľstva na Slovensku), PhDr. Michal Šmigel (Lemkovia, ktorí prišli na Slovensko v rokoch 1945 - 1946 a ich snahy o azyl).

Väčšie zastúpenie mali poľskí historici, ktorí sa sústredili na postavenie haličských Lemkov a ich osudy najmä v súvislosti s ich presídlením z východných oblastí na západné územia Poľ-

ska po roku 1945. V druhej sekcii zas dominovali poľskí etnografi, muzikológovia a literárni historici, ktorí si všímali hlavne nadstavbovú sféru Lemkov. Ukrajinská bádateľská reprezentácia predstavila kultúrne dejiny Lemkov a svoje etnografické výskumy.

Medzinárodná vedecká konferencia nie je prvou svojho druhu na pôde Zelenohorskej univerzity. V septembri 2007 to bolo už tretie podujatie, ktoré mapuje rusínske obyvateľstvo a jeho dejiny v stredoeurópskom priestore. Potvrdila význam medzinárodnej spolupráce vo výskume a konfrontácie dosiahnutých výsledkov a ich interpretácií pri snahe dopátrať sa pravdivého, objektívneho poznania. Navyše pozvanými referátmi vytvorila priestor na nadviazanie pracovných kontaktov a vedeckovýskumnú spoluprácu – v našom prípade medzi univerzitou v Zielenej Góre v Poľsku a PU na Slovensku.

(pšm)

Od redakcie

Po prázdninách je tu opäť ďalšie vydanie časopisu PU. Aktivít na PU bolo toľko, že po prvýkrát sa nám všetky došlé články nezmestili na 28 strán. Keďže sme nechceli lámať rekord v rozsahu čísla, zostáva nám vyššie uvedený počet strán, tak nechali sme si články v zásobe, ani jeden neskončí v koši (ani v tom na obrazovke). Všetkým veľmi pekne ďakujeme a oceňujeme, že je minimálne množstvo takých príspevkov, ktoré treba dáko mimoriadne redakčne upravovať (nemyslíme tým na cenzúru, ani autocenzúru, ale len na vyčistenie balastu, ktorý sa občas objaví). Samozrejme, nič neunarobíme s tým, že niektoré články sú dlhšie, i keď už dlhé tirády nedostávame. Všetkým vám, prispievateľom, veľmi pekne ďakujeme. Z kuchyne redakcie prezradíme, že sme navštívili nového rektora PU, aby sme ho informovali o pomeroch v redakcii, o vzniku, výrobe i distribúcii časopisu a aby sme získali jeho názor na túto oblasť prezentácie PU. Na závery je vždy času dost. Zatiaľ je jasné jediné, v nezmenenej grafickej podobe bude časopis do konca roka 2007. Takže do videnia (a do písania) nielen vo zvláštnom vydaní (avízo je na inej strane), ale aj v riadnom decembrovom vydaní.

Medzinárodnú cenu SAV dostal prof. A. Ishikawa

Na návrh Pedagogickej fakulty (PF) PU udelila Vedecká rada Slovenskej akadémie vied (SAV) prof. Akihirovi Ishikawovi Medzinárodnú cenu SAV za významné dielo, ktoré má vzťah k Slovensku v oblasti vied o spoločnosti a kultúre. Prof. Ishikawa cenu prevzal na slávnosti 7. septembra v Zrkadlovej sieni Primaciálneho paláca v Bratislave za účasti zástupcov SAV, Ministerstva školstva SR, Univerzity Komenského v Bratislave, PU, Magistrátu mesta Bratislava a ďalších významných hostí z oblasti spoločenského a kultúrneho života na Slovensku.

Prof. A. Ishikawa (sedí prvý sprava) s najbližšími spolupracovníkmi a priateľmi zo Slovenska. Foto: Archív autora

Pocta prof. Ishikawovi je úspechom PU, pretože Vedecká rada SAV akceptovala návrh PF PU a z 15 navrhovaných kandidátov vybrala prof. Ishikawu.

Pre tých, ktorí sa s menom tohto významného japonského profesora sociológie na Chuo University v Tokiu ešte nestretli, by sme chceli uviesť, že v akademickom roku 2002/2003 bol prof. Ishikawa hosťujúcim profesorom na PF PU. Jeho pobyt na PU bol podnetom pre návštevu delegácie PU na tokijských univerzitách v roku 2005, počas ktorého bola podpísaná Dohoda o spolupráci medzi PU a Daito Bunka University v Tokiu. Výsledkom doterajšej spolupráce sú študijné a prednáškové pobyty troch vysokoškolských učiteľov a dvoch študentov z PF PU v Japonsku a dlhodobá spolupráca pri organizovaní speváckych súťaží.

doc. PaedDr. Daniel Šimčík, PhD., mim. prof.

Štúdium učiteľstva hudby bolo v centre pozornosti letného seminára

Hoci v letných mesiacoch logicky utícha ruch na fakultách, neznamená to, že sa celkom „vypadne“ zo vzdelávacieho procesu. Ideálnou symbiózou pracovno-kultúrnej aktivity počas leta sú mobility v rámci rôznych európskych projektov.

Účastníci hudobného seminára V4 v Prahe - v strede stoja zodpovední riešitelia - doc. I. Medňanská a doc. M. Kodejška. Foto: Archív autorky

Katedra hudby Fakulty humanitných a prírodných vied (KHu FHPV) PU, jej riešiteľský kolektív v zložení vedúca katedry doc. Irena Medňanská, didaktička PaedDr. Jana Hudáková, PhD., a bývalá absolventka KHu, v súčasnosti zastupujúca administratívno-hospodárska pracovníčka Mgr. Stanislava Mihoková strávili najhorúcejšie dni od 16. do 20. júla v Prahe na stretnutí v rámci projektu visegrádskeho krajín. (Nr. 11156-2006-IVF) Štvoricu visegrádskeho krajín reprezentovali katedry hudobnej výchovy alebo inštitúty hudby z koordinátorskej Českej republiky, jej Pedagogickej fakulty Univerzity Karlovej s hlavným riešiteľom doc. PaedDr. Milošom Kodejškom, CSc., a poverenou vedúcou katedry doc. Janou Palkovskou, a ďalšími kolegami z ČR - zo Západočeskej univerzity v Plzni, zo Strednej umeleckej školy pre nevidiacu mládež, ktorá vďaka výbornej infraštruktúre bola hositeľskou inštitúciou.

Zastupujúcim partnerom v projekte a obsahovým garan-

tom bola KHu FHPV s autorkou tohto príspevku. Poľské farby zastupovali Akadémia hudby v Gdaňsku a Univerzita v Rzeszowe, keďže na oboch sa realizuje vzdelávanie učiteľov hudby, ale s odlišnou profiláciou absolventa. Z maďarského Szegedu prišla vedúca katedry prof. Noemi Maczelka, ktorá je koncertnou klaviristkou a pre účastníkov pripravila aj koncert z tvorby maďarských skladateľov B. Bartóka, F. Liszta a Z. Kodály.

Obsahovou náplňou seminára V4 bola analýza študijných programov pre učiteľov hudby a hudobnej výchovy, vzájomná konfrontácia zhodných a odlišných predmetov, ich kreditové vyjadrenie a profil absolventa. Samozrejme, k tomuto bloku nerozlučne patrí aj vyučovanie hudby v predškolskom veku a v základnom školstve v jednotlivých krajinách. Relatívne podobné všeobecnovzdelávacie systémy v predchádzajúcom režime vykazujú v súčasnosti veľkú diverzifikáciu. ČR prešla na „starý“ systém rozdelenia 1. a 2. stupňa 1. - 5. a 6. - 9. roč-

ník, v Poľsku sú trojročné cykly 1. - 3. ročník - integrované vyučovanie, 4. - 6. ročník blokové, 7. - 9. ročník sa v poľskom systéme nazýva „gymnázium“ a ročníky 10. - 13. sú „lyceum“. Maďarsko a Slovensko majú rovnaké delenie - 1. a 2. stupeň 1. - 4. a 5. - 9. ročníky. Vzájomná informovanosť o rozsahu a obsahu predmetu „hudba“ alebo „hudobná výchova“ v týchto systémoch a v predškolských zariadeniach má rozhodujúci vplyv na obsahovú štruktúru študijného programu Hudobná výchova či študijného programu Predškolská a elementárna pedagogika.

Úvodný referát o osobnosti učiteľa hudby v kontexte súčasného kompetenčného vzdelávania predniesla prof. Eva Michalová, CSc., jedna z najvýraznejších osobností slovenskej hudobnej pedagogiky. Prešovský riešiteľský kolektív sa prezentoval v niekoľkých oblastiach. Systém hudobného vzdelávania a jeho kvantitatívno-kvalitatívnej analýzy prezentovala vedúca KHu FHPV a autorka tohto príspevku. Obsahovej náplni predmetu pedagogika a didaktika hudobnej výchovy a všetkým formám praxe a problematiky s tým súvisiacej sa venovala J. Hudáková. S. Mihoková predstavila obsah a doterajšie výsledky projektu EÚ Grundtvig 1.1. Transition ... Výchova sprievodcu ranými prechodnými obdobiami dieťaťa.

Ak chceme urobiť jednotný sumár tohto medzinárodného stretnutia, tak zostal otvorený. Rôznorodosť vzdelávacích systémov, národných priorít, autenticnosť a špecifickosť študijných programov sú vkladom do vzájomnej informovanosti, či aplikovanosti toho, čo je overené a efektívne.

doc. Mgr. art. I. Medňanská, PhD.,
zástupkyňa koordinátora
projektu

Opäť otvorili dvere

Potreba otvárania sa katedier a ich zviditeľňovania sa aj mimo akademického prostredia je najmä v poslednom čase nevyhnutnou súčasťou úspešného fungovania vysokoškolského prostredia. Aj kvôli tomu, no nielen preto, pokračuje Katedra anglického jazyka a literatúry Fakulty humanitných a prírodných vied (KAJL FHPV) PU v tradícii organizácie dní otvorených dverí (DOD) ako jednej zo svojich pravidelných katedrových aktivít.

Dňa 4. októbra mali po druhýkrát študenti a pedagógovia stredných a základných škôl možnosť nahliadnuť na semináre a cvičenia, porozprávať sa s našimi študentmi a absolventmi o radoch študentského života a informovať sa o možnostiach štúdia na KAJL FHPV. V popoludňajších hodinách mnohí využili šancu otestovať si svoju angličtinu, poradiť sa, ako si zlepšiť jazykové schopnosti a zahrať sa rôzne jazykové hry.

II. DOD zaznamenal veľký úspech. Návštevnosť prevýšila naše očakávania, pričom mnohí z takmer osemdesiatky návštevníkov prišli aj zo vzdialenejších miest, ako napr. Krompachy, Stropkov či Moldava nad Bodvou.

Z rozhovorov s návštevníkmi II. DOD vyplynulo, že tak študenti, ako aj učitelia najmä v stredných školách považujú podobné akcie za prínosné a nápomocné pri rozhodovaní o ďalšom štúdiu žiakov. KAJL FHPV plánuje preto aj naďalej organizovať aktivity zamerané na potenciálnych budúcich študentov, pre stredné aj základné školy, ale aj pre širokú verejnosť.

PaedDr. Zuzana Zvirinská,
KAJL FHPV PU

←
Počas Dňa otvorených dverí KAJL FHPV bolo živo, pretože záujem verejnosti prevýšil pôvodné predstavy organizátorov.

Foto: Mgr. Ivan Štrba

Quo vadis preventívna medicína?

Fakulta zdravotníctva (FZ) PU aj tento akademický rok začala s veľkým pracovným nasadením. V dňoch 19. až 22. septembra sa v priestoroch hotela Dukla v Prešove konal VI. Slovenský geriatrický kongres s medzinárodnou účasťou, ako aj 35. Reimanove a 33. Gressnerove dni, Slovensko - britské geriatrické sympóziom a II. ročník Quo vadis preventívna medicína so zameraním na problematiku prevencie u gerontov.

Konferenciu usporiadala Slovenská gerontologická a geriatrická spoločnosť (SGGS), Česká geriatrická a gerontologická spoločnosť, FZ PU, Spolok lekárov v Prešove v spolupráci s Fakultnou nemocnicou s poliklinikou (FNsP) J. A. Reimana v Prešove.

Na kongrese sa zaregistrovalo už v prvý deň jeho konania viac ako 300 účastníkov a to nielen zo Slovenska. Bolo nám ct'ou i veľkým potešením privítať hostí z Česka v zastúpení H. Závazalovej, K. Zikmundovej,

P. Webera i R. Bužgovej. Privítali sme významných odborníkov z partnerských vzdelávacích inštitúcií v Poľskej republike. Naše pozvanie prijal profesor T. Kasperczyk a jeho spolupracovníci D. Mucha, H. Zieba, B. Žadlo-Lubiňská, K. Wiczorowska a S. Talaga. Na Slovensko-britskom sympóziom veľmi zaujímavé prednášky prezentovali odborníci z Veľkej Británie A. Bayer, T. Hasan, S. Contoy. V mene maďarských hostí vystúpil B. Boga.

Jednotlivé prednášky odboru ošetrovateľstva zamerané na problematiku prevencie u gerontov sa v časových etapách striedali s lekárskymi príspevkami. Autori príspevkov sa vzájomne dopĺňali, viedli zaujímavé a prínosné diskusie. Tematické zameranie odboru ošetrovateľstva bolo nasledovné: Ošetrovateľstvo, mobilita a senior, Ošetrovateľstvo, komunikácia, edukácia a senior, Duchovno a senior, Intervencia sestry a se-

nior. Celkový počet zaregistrovaných aktívnych i pasívnych účastníkov kongresu prekročil počet 600, čo prekvapilo a hlavne potešilo organizátorov kongresu. Boli nimi: prof. MUDr. Z. Mikeš, DrSc., doc. MUDr. S. Krčméry, CSc., MUDr. M. Dúbrava, CSc., prim. MUDr. F. Németh, PhD., doc. PhDr. A. Eliášová, PhD., PhDr. L. Derňárová, PhD., MPH., prim. MUDr. M. Babčák, PhD., MUDr. J. Mat'ko, MUDr. Š. Trenkler, PhD.

Počas jednotlivých dní kongresu sa atmosféra niesla v pracovnom duchu, no nechýbali ani spoločensko-kultúrne podujatia, priateľské rozhovory a stretnutia.

Pre pozvaných sa v stredu 19. septembra konalo slávnostné otvorenie v Dvorane starej budovy evanjelického kolégia. Nádherné historické priestory umocnili slávnostnú atmosféru a boli veľmi dôstojným miestom na vzdanie úcty významným predstaviteľom odboru geriatrickej. Zúčastneným sa v úvode prihovoril prezident SGGS prof. MUDr. Z. Mikeš, DrSc. Prednášku na tému Storočnica primára Gressnera a stav geriatrickej na Slovensku predniesol viceprezident SGGS prof. MUDr. L. Hegyi, DrSc. Účastníkov slávnostného otvorenia kongresu prišiel pozdraviť rektor PU prof. RNDr. R. Matlovič, PhD., ktorý v príhovore okrem iného poďakoval pracovníkom FZ PU za spoluúčasť pri orga-

nizovaní takej významnej akcie, ktorá má medzinárodný rozmer a prispeje k budovaniu dobrého mena PU nielen doma, ale aj v zahraničí. K dôstojnému priebehu slávnostného aktu vystúpením prispela doc. PhDr. A. Eliášová, PhD., dekanka FZ PU. Poukázala aj na aktivitu fakulty pri opätovnom organizovaní už II. ročníka Quo vadis..., tentokrát v zameraní na problematiku prevencie u gerontov. FZ PU je relatívne mladá fakulta, ale tvorivým potenciálom prispieva k rozvoju nemedicínskych študijných programov tak, aby kvalita zdravotníckej starostlivosti naplnila očakávania starších ľudí v 21. storočí.

Otvárací ceremoniál obohatil slávnostný akt odovzdávania medailí tým, ktorí sa pričínili o rozvoj odboru geriatrickej. Z rúk prezidenta SGGS prof. Z. Mikeša si ocenenia prevzali doc. MUDr. S. Krčméry, CSc., vedecský sekretár SGGS, prof. MUDr. L. Hegyi, DrCs. a prof. MUDr. Š. Koval, PhD., ako aj ďalší významní odborníci z oblasti geriatrickej. Medzi ocenenými zaujal čestné miesto aj prednosta geriatrickej kliniky FNsP J. A. Reimana v Prešove MUDr. F. Németh, PhD. Pridávame sa ku gratulantom a ďakujeme mu za neoceniteľnú spoluprácu pri organizovaní tejto veľkolepej akcie.

Otvorenie spestrilo vystúpením hudobného telesa Musica historica pod umeleckým vede-

ním Mgr. art. K. Medňanského. Vyvrcholením kultúrneho programu kongresu bol koncert bratov Petra a Jaroslava Dvorských v piatok 21. septembra v chráme sv. Mikuláša v Prešove. A tak sme aspoň na chvíľu mohli uniknúť náročnej problematike, ktorú riešili odborníci počas vyčerpávajúceho odborného programu a uponáhľanému životu. Zabudli sme na každodenný zhon, povinnosti, či problémy a mohli si vychutnávať umelecký zážitok v podaní skvelých umelcov.

„Zostarnúť nie je umenie – umenie je vyrovnáť sa s tým.“ Táto myšlienka Johanna Wolfganga von Goetheho predstavovala iba jednu z množstva, ktoré na kongrese odzneli, a preto si všetci zainteresovaní želáme, aby systém zdravotníckej starostlivosti nezabúdala na fakt, že demografické ukazovatele ukazujú na zvyšujúci sa počet starých ľudí v populácii a každý človek si nesporne zaslúži dôstojný a kvalitný život aj v starobe, pričom veríme, že kongres svojim ideovým zameraním prispel k naplneniu svojich očakávaní.

PhDr. Lubica Derňárová PhD., MPH
Mgr. Jana Cinová, FZ PU

Absolvovali kurz bazálnej stimulácie

V dňoch 27. až 29. augusta sa na Fakulte zdravotníctva (FZ) PU uskutočnil základný kurz bazálnej stimulácie pod vedením profesionálneho a kvalifikovaného lektora Inštitútu bazálnej stimulácie Mgr. Dany Hromádkovej. Kurzu sa zúčastnilo 24 odborných asistentov FZ PU.

Seminár trval tri dni a jeho časová dotácia bola 24 hodín. Kurz bol realizovaný nielen na teoretickej báze, ale jeho súčasťou boli praktické cvičenia, rozbor videozáznamov, diskusia účastníkov, plánovanie ošetrovateľskej starostlivosti s využitím konceptu bazálnej stimulácie v rôznych modelových situáciách. Odborní asistenti si tak mali možnosť rozšíriť svoje vedomosti o nové poznatky z problematiky využitia a uplatnenia konceptu bazálnej stimulácie pri ošetrovaní klientov. Podmienkou získania medzinárodného certifikátu bola 100-percentná účasť na výučbových hodinách. Cieľom základného kurzu bolo: dosiahnuť odborné a praktické vedomosti o koncepte bazálnej stimulácie, získať schopnosť reagovať a adekvátnym spôsobom saturovať potreby klientov u ktorých z akýchkoľvek príčin bola zmenená možnosť komunikácie, pohybu a vnímania.

Poznatky z bazálnej stimulácie chceme využiť priamo v procese výučby a v ošetrovateľskej praxi. Uplatnením stimulácie somatickej, taktilno-haptickej, vestibulárnej, vibračnej, orálnej, optickej, olfaktorickej a auditívnej pomôžeme klientom a prispejeme tým ku zvýšeniu kvality poskytovanej ošetrovateľskej starostlivosti.

Naše poďakovanie patrí aj dekanke FZ PU doc. PhDr. Anne Eliášovej, PhD., že nám umožnila absolvovať tento základný kurz.
Mgr. Drahomíra Balková, PhDr. Silvia Cibriková, FZ PU

Po stáži v Drážďanoch radíme - chyt' te sa šance!

Ako študentky Fakulty zdravotníctva (FZ) PU sme sa prostredníctvom programu Leonardo da Vinci zúčastnili odbornej stáže v Nemecku - v Univerzitetnej nemocnici Carla Gustava Carusa v Drážďanoch.

Projekt č. SK/06/A/F/PL-6022126 s názvom Inštitucionálna komunikácia ako predpoklad poskytovania kvalitnej zdravotnej starostlivosti bol určený pre študentov FZ PU v odbornej príprave na povolanie sestry, pôrodnej asistentky a fyzioterapeuta. Projekt sa realizoval v čase od 1. februára do 31. októbra, jeho koordinátorom bola PhDr. Ľubica Rybárová, odborným garantom PhDr. Ľubica Derňárová, PhD., MPH. Ciele boli viaceré, spomenieme napr. poskytnúť študentom ošetrovateľstva, pôrodnej asistencie a fyzioterapie možnosť oboznámiť sa s prístupmi v oblasti inštitucionálnej a interpersonálnej komunikácie v zariadeniach poskytujúcich starostlivosť o zdravie, porovnať interpersonálnu komunikáciu na pracovisku: sestra - lekár, sestra - sestra, sestra - klient/podporná rodina, sestra - iný zdravotnícky pracovník, poskytnúť študentom možnosť demonštrovať a prakticky aplikovať odborné vedomosti, skúsenosti, zručnosti, postoje a morálne hodnoty a jazykové kompetencie v novom pracovnom prostredí v inej krajine, umožniť študentom zvýšiť si pocit seberealizácie a vlastného povedomia, prostredníctvom získaných poznatkov o využíva-

ní inštitucionálnej komunikácie zvýšiť kvalitu zdravotnej starostlivosti a študenti môžu využiť získané poznatky v špecializačnom a nadväzujúcom magisterskom štúdiu zameranom na manažment zdravotníckej starostlivosti.

Študijný odbor Ošetrovateľstvo zastupovali študentky druhého ročníka: Mária Švecová, Vladimíra Vávrová, Katarína Viazanková a Andrea Vlčková, študijný odbor Pôrodná asistancia zastupovala študentka prvého ročníka Kristína Töröková a študijný odbor Fyzioterapia zastupovala študentka druhého ročníka Viera Mišénková.

Radi by sme sa podelili o svoje ľudské, ale aj profesionálne skúsenosti. Na pôde Univerzitetnej nemocnice Carla Gustava Carusa nás veľmi srdečne privítala vrchná sestra kliniky urológie a intenzívnej medicíny Ingrid Schulz a náš mentor MUDr. Novotný (domácim pečeným koláčom a kávičkou), ktorý má korene na Slovensku. MUDr. Novotný pracuje ako lekár v odbore urológie a už šesť rokov pracuje ako fachtarzt na urologickej klinike v Drážďanoch. Vďaka nemu sa nám ľahšie prekonávala jazyková bariéra. Osobitne nás prekvapilo a potešilo, že nás predstavili aj samotnému riaditeľovi kliniky

a riaditeľke ošetrovateľstva.

Na oddeleniach, na ktorých sme pracovali, sme mali možnosť zoznámiť sa s novou, modernou technikou a rôznymi metódami ošetrovateľskej starostlivosti. Naše teoretické vedomosti, praktické zručnosti, jazykové schopnosti sme podrobne skúšali každodennej realite na klinike urológie, intenzívnej starostlivosti (M. Švecová, V. Vávrová, K. Viazanková, A. Vlčková), chirurgie, neurológie, geriatrickej, rehabilitačných pracoviskách a ortopedii (V. Mišénková), gynekológii a pediatrii (K. Töröková). Umožnili nám exkurziu na operačných sálach. Výnimočnosť prítomnosti v nich bola pre nás v tom, že sme sledovali operáciu, pri ktorej spolu s lekárom operoval aj „robot“, čo sa naozaj nevidí každý deň. Oddelenia nemocnice, kde sme pracovali, sú zariadené veľmi pekne (pacient sa cíti skoro ako v hoteli), nechýbali nám pomôcky, materiálno-technické vybavenie zdravotníckeho zariadenia vrátane informačného systému je na veľmi vysokej úrovni.

Vedenie nemocnice nám pripravilo dva výlety. Navštívili sme svetoznámu meissenskú porceláreň, kde nám okrem prehliadky priblížili históriu továrne a samotnej výroby porcelánu. Suveníry sme si odtiaľ nedoniesli, pretože ceny porcelánu nie sú pre „obyčajných smrteľ-

níkov“, a to už nehovoriac o študentoch na stáži.

Počas nášho druhého výletu sme sa „museli krvopotne vyškriabať“ (kondícia, kondícia!) na Sächsische Schweiz a zdolať 5000 schodov, aby sme sa mohli riečnou výletnou loďou odvieť späť do Drážďan.

V rámci voľného času sme spoznávali kultúrne a historické pamiatky mesta ako napríklad Zwinger Frauen Kirche, Katedrála Hoch Kirche, Hygienische Muzeum. Aj mentor prispel k spestreniu voľného času.

Na záver nás pozvali na večeru s vedením nemocnice. Zo stáže sme si odniesli „kopec“ zážitkov, pekných spomienok, nových vedomostí, praktických zručností a tiež sme získali kamarátov, s ktorými sme stále v kontakte. Toto všetko sme mohli zažiť vďaka programu Leonardo da Vinci, a preto vyzývame Vás, milé kolegynke, kolegovia, študenti, ak sa Vám naskytne takáto možnosť, využite ju !!! Ďakujeme všetkým, ktorí nám pomohli získať finančné prostriedky z programu Leonardo da Vinci a vystačili nám na trojmesačnú stáž. A to na dôstojné živobytie, vzdelávanie, kultúru a na darčeky.

Viera Mišénková, Mária Švecová,
Kristína Töröková, Vladimíra
Vávrová, Katarína Viazanková,
Andrea Vlčková,
študentky FZ PU

Sluchajce, čo zaš vidumal naš veduci. Že idzeme na huri robic dajaku drezuru. Ta sebe predstavce, mi, parobci z vichodu, čo pre nas kopčisko, aj kedz se pes ... Odkazal nam, že nas čeka u Jasnej a že mame sebe vžac tote našo červene munduri. Ta kebi sce to vidzeli, kedz me tam prišli! Kopčiska strašne. Od strachu me takoj perši večar šicku palenku popili. Na druhi dzeň rano me pošli na jakuškej „opiču“ drahu. Vel'ki šef (doc. Šanta) scel poprobovac, či zname chodzic za dzivčatami po balkonoch na internace. Ešte me tam len prišli a už jedna pani: „Promiňte, neni tady lékař?“ Kedz toto čujece neška u Tatroch, ta takoj znaće, že plano. Aj bulo. Naš najhlavnejší se mušel priznac, že je dochtor a ucekal pomahac jednomu čechoj, čo dostal v leše porážku. A mi takoj za nim, žebi na nas veckaj nepovedzel, že nezname ratovac. Čecha me zratovali a poslali do špital'u. No a veckaj nas „big boss“ poslal jak tote nalpi behac po

stromoch. Kebi tam hore aspoň daco bulo, ale nič. Višeli me tam a vojovali verabože jak tote nalpi africké.

Lepši to bulo, kedz nas na dalši dzeň zobral gu vojakom. Tam bulo šicko take šumne, že'ene, všadži poriadok, čisto a šicke machali s totu pravu ruku. Aj mi probovali machac, ale prišol ten, čo mal najvecej hvizdočkov a kazal, že nas zavre do

stala by za hrích, že nas budze učic, jak se mame branic. Takoj nas šickich tak dobila, že večar len veduci behal zos šmal'cami. Taki vona bula pre nas „terminator“.

Zratoval nas až dochtor Mihalčín, kedz nas vžal na špacirku po leše. Neznam, či to bula lem taka špacirka, bo nam dal do rukoch take male čuda, čo nam ukazovali, kadzi mame is. Šmišni, šak ren-

Jak to bulo z nami v leše

areštu. Takoj bulo cicho jak v koscele a len me patreli na tote kvere, čo nam tam ukazovali. Take mac doma u karčme! To by šicke sluchali! Kedz nam poukazovali, ta veckaj me aj šicko poprobovali. Ale už v leše, ne tam u tej šmikni! Bo to šicko tak trískalo, že me ani nečuli, kedz nas veduci volal domu.

A na treci dzeň prišlo něščesce. Ja znam, že bi mi nemal tak hutorrec, ale prišla jedna taka mala (aj se tak volala, dr. Malá), blond'ata,

dešni chlop aj bez toho trafi domu a do karčmi. Verabože, aj tote čuda ukazovali furt len gu najbližšej karčme.

Vecej s nami vibabral naš „prevelební“ u štvaretok rano. Kukul na nas jak toto slunečko a veckaj nas vicahtml na take bigare kame-ne, že tam ani l'uftu nebulo. A kedz me se prebrali, ta nam dal do ruki take čoškaj, že naj po tim idzeme dolu. Šak to se nedalo! Kedz nam veckaj našo dzivčata ukazali, jak

še to da, ta me pošli dolu aj mi po tim lane, či co to bulo, ale nechcice znac, jak vipatrali mojo nohavky zdnuka, kedz mi tam višel jak taki neščesnik. Kebi to tak vidzela moja macir! Tota bi im dala! Ešte ščesce, že dolu na nas čakali tote dva šumne (dr. Jacová a dr. Miženková), čo furt šicko pofukaju a zahoja.

Konec caloho trapena bul strašni. Dali nam do rukov sanitku a poslali nas pohledac choroho a pomohnuc mu. Šickich me našli a zdravich prinešli nazad.

Žebi mi pravdu povedzel, ani se nam nakonec bars nescelo is domu, tak tam bulo fajne. Ale už me nemali peňeži a trebalo se nam učic na proubi, ta me se vratili domu, do Prešova.

Veduci čoškaj spominal, že pujdze s nami aj do vodi, či pod vodu? Nepamätam.

Tak bi to napisal Ďuri z Mihaľovec, ale se mu nescelo, ta som to mušel napisac zaňoho
doc. MUDr. Marián Šanta, CSc.,
Katedra UZS, FZ PU

Archeológovia opät' v Moravanoch

K lokalitám so zásadným významom pre štúdium počiatkov neolitizácie územia Slovenska patria Moravany v okrese Michalovce. Osada založená pravekými roľníkmi pri jednej z prvých kolonizačných vln, ktorá zasiahla priestory Východoslovenskej nížiny okolo roku 5700 p. n. l., je významná už samotnou polohou. Na rozdiel od súvekých osád v severovýchodnom Potisí je situovaná na vysokej, zvažujúcej sa k juhu terase Pozdišovskej pahorkatiny, ktorá prevyšuje nivu Ondavy o 70 metrov. Riečny tok pravekej Ondavy s množstvom ramien, jazier a močarísk vytváral zložitú hydrologickú sústavu vzdialenú asi kilometer západne od osady.

Nálezisko bolo objavené v roku 1998. Na základe dohody medzi Filozofickou fakultou PU, Archeologickým inštitútom Jagelonskej univerzity v Krakove a Archeologickým ústavom SAV v Nitre sa začalo systematicky skúmať od roku 2000. Medzinárodný tím, okrem zástupcov oboch spomínaných vysokých škôl, dnes tvorí aj archeobotanička dr. Magdalena Moskal z Inštitútu prehistórie a archeológie univerzity v španielskej Valencii a geológ doc. Tomasz Kalicki z Inštitútu geografie Poľskej akadémie vied v Krakove. Tohtoročná výskumná sezóna od 6. augusta do 1. septembra prilákala ďalších odborníkov – Mgr. Petra Chmielewského z Univerzity Marie Skłodowskej v Lubline a Mgr. Petra Limburského z Karlovej univerzity v Prahe. Účasť študentov je najmä vďaka vysoko odbornej metodike vedenia výskumu a využívaniu moderného technického vybavenia.

Archeologický výskum sa sústreďuje na polohu Štredne poľo ležiacu nad miestnym potokom Šarkan. Údolie tohto, dnes takmer zaniknutého vodného zdroja, je tiež dôležitým miestom výskumu v oblasti holocénnej geológie. Získané informácie objasňujú procesy, ktoré sú späté s dôsledkami činnosti človeka, ktoré začali negatívne vplývať na prírodu už v ranom neolite. Štúdium pôdných uloženín svedčí o pôvodne väčšom zahĺbení koryta potoka.

Na základe paleobotanických analýz máme dnes veľmi detailnú predstavu o zložení rastlinných druhov a drevín pôvodného lesa. V lesnom spoločenstve mali prevahu listnaté druhy stromov – dub, jaseň, brest, breza, jelša. Z ihličnanov bola zistená prítomnosť borovice a jedle. Z pestovaných obilnín boli najrozšírenejšie dva druhy pšenice – jedno a dvojranné. Prítomnosť jačmeňa siateho (*Hordeum vulgare*) je vôbec najstaršia na území Slovenska. Zaujímavý je tiež výskyt dvoch druhov burín (stoklas a mrlík).

Poľský výskum je ťažiskovo zameraný na štúdium kamennej industrie z hľadiska druhového zastúpenia surovín, typologickej rôznorodosti nástrojov, ako aj dokladov výrobných procesov spojených s ich výrobou. Na lokalite v Moravanoch dominuje s 90-percentným zastúpením obsidián – sopečné sklo. V objektoch a v areáli osady sa nachádza vo všetkých formách – hľuzy, jadrá, úštepky, hotové nástroje. Zdrojom tejto suroviny boli Zemplínske vrchy, nachádzajúce sa asi 37 – 40 kilometrov južne od Moravian. Z ďalších kamenných surovín používaných pri výrobe je prítomný rádiolarit, limnokvarcit, ryolit, kremeň, opál. Významné sú sporadické výskyt pazúrikov, ktoré potvrdzujú transkarpatské kontakty s územím juhovýchodného Poľska už v polovici 6. tisícročia p. n. l. Na archaickú tradíciu mezolitických pred-

chodcov poukazujú nálezy mikrolitických trápézov.

Na doteraz preskúmanej ploche – 2000 štvorcových metrov – bolo odkrytých 25 sídliskových objektov, ktoré svedčia o zložitej štruktúre osady. Vedľa príbytkov polozemnicového typu boli rozpoznané hliníky, odpadové jamy. Prítomnosť stĺpových jám zatiaľ neumožnila rozpoznanie pôdorysov stavieb, ktoré mali najskôr hospodársku funkciu. Nálezové okolnosti svedčia, že v časovom intervale troch storočí ľudia niekoľkokrát osadu opustili a po niekoľkých generáciách opät' obnovili. Súvisí to s cyklickou formou hospodárenia. K časovému zaradeniu lokality v rámci absolútneho datovania sú využívané uhľiky nachádzané v kultúrnych vrstvách sídliskových objektov. V laboratóriách v Kyjeve rádiokarbonové datovanie umožňuje s veľkou pravdepodobnosťou zaradiť existenciu osád do rokov 5700 - 5400 p. n. l.

Dôležitým zdrojom informácií sú aj nálezy črepového materiálu. Zastúpené sú všetky druhy keramických výrobkov z hľadiska ich funkčnej a tvarovej rôznorodosti. Vypovedaciu hodnotu tohto druhu archeologického prameňa znižuje pôda, ktorá svojím zložením negatívne vplyva na stav zachovania keramiky, čo sa zvlášť nepriaznivo odzrkadľuje na tenkostenných črepoch, kde len vo vzácných prípadoch sa zachovali čiernaľované výzdoby. Mikroskopickými rozbormi štruktúry keramiky bolo potvrdené, že k výrobe nádob boli využívané miestne pôdy. Jedným zo znakov neolitického keramiky z Moravian je výrazná prítomnosť kamienkov vo funkcii ostriva.

Monokultúrny ráz lokality v Moravanoch „narúša“ stredoveký objekt, ktorý na základe keramiky datujeme do 12. storočia. Na nálezisku ide o ojedinelý prípad.

Napriek ukončenej siedmej sezóne výskumu a významným interdisciplinárnym zisteniam, zostáva ešte veľa nezodpovedaných otázok, ktoré sa týkajú života v tejto unikátnej lokalite z obdobia počiatkov uplatňovania nových hospodárskych postupov v Karpatskej kotline.

doc. PhDr. Marián Vizdal, CSc.,
Inštitút histórie FF PU,
Marek Vizdal, študent 2. roč.,
Ústav archeológie a muzeológie
FF MU v Brne

Konferencia IPra

Po Francúzsku (1998), Maďarsku (2000), Kanade (2003) a Taliansku (2005) sa hosťiteľom ďalšej svetovej konferencie Medzinárodnej pragmatickej asociácie (*International Pragmatics Association, IPra*) stal švédsky Göteborg. Päťdňové stretnutie približne tisíciky odborníkov z celého sveta, ktorých spája „pragmatická“ perspektíva skúmania jazyka a komunikácie, pomenovalo súčasný stav výskumu v tejto interdisciplinárnej oblasti a naznačilo orientáciu jeho smerovania na najbližšie obdobie.

Konferencia sa konala za účasti svetovej vedeckej špičky určujúcej výskum v jednotlivých oblastiach široko chápanej lingvistickej pragmatiky (pragmalingvistiky), skúsených odborníkov rozpracovávajúcich jej témy vo vlastných sociokultúrnych prostrediach, ale aj mladších, resp. začínajúcich vedeckých pracovníkov a doktorandov. Rokovanie rámcovali plenárne prednášky tematicky určené dvojicou ústredných tém: korpusová lingvistika (D. Biber, Flagstaff, USA) a konštituujúca sa oblasť „počítačovej pragmatiky“ (S. Herring, Bloomington, USA). Odborná prezentácia výsledkov výskumu a diskusie sa diali v početných paralelných paneloch, v tematicky voľnejšie zameraných prednáškových sekciách a formou posterov. Dokonalá organizácia priebehu rokovania, špičkové technické vybavenie miestnosti a vysoká odborná a spoločenská úroveň prispeli k ďalšej po všetkých stránkach vydarenej konferencii IPra.

Z veľkej ponuky autora tejto správy osobitne zaujímalo rokovanie v dvoch sekciách pragmalingvistiky. V paneli *Impoliteness in Language: New Perspectives on 'politeness issues'* venovanom oblasti lingvistickej zdvorilosti, za osobnej účasti popredných teoretikov pragmalingvistickej zdvorilosti (M. Locher, J. Culpeper, D. Bousfield, M. Terkourafi, R. Watts) boli diskutované aktuálne problémy zdvorilostného výskumu, jedného z mohutných a dynamických prúdov súčasnej pragmalingvistiky, vrátane otázky rodiacej sa novej paradigmy teórie zdvorilosti odkláňajúcej sa od svojich pragmalingvistickej koreňov a smerujúcej k postmodernistickému konštruktivismu. V prednáškovvej sekcii *Politeness* odznel aj príspevok autora (*Impoliteness as Intersubjective Achievement:*

rokovala v Göteborgu Životné jubileum prof. PhDr. Mikuláša Šteca, DrSc.

A Cross-cultural Study of Two Radio Phone-in Programmes.

Druhou oblasťou záujmu bola sekcia konverzačnej analýzy (Conversation Analysis), špecifického teoreticko-metodologického prúdu na pomedzí lingvistiky a sociológie, v ktorej odznelo množstvo podnetných čiastkových analýz rečového materiálu z rôznych oblastí použitia jazyka v rôznych sociokultúrnych prostrediach. Mimoriadnou príležitosťou nahliadnuť do dielne konverzačnej analýzy bola účasť na prednáškach popredných svetových teoretikov i praktikov a skutočných osobností odboru (napr. P. Drew, J. Heritage). Osobitným zážitkom bolo rokovať v paneli venovanom životnému jubileu žijúceho klasika a člena trojice „otcov-zakladateľov“ konverzačnej analýzy E. Schegloffa (UCLA, Los Angeles), ktorý poctil plénum svojou osobnou prítomnosťou a príspevom.

IPrA (www.ipra.be) je významné globálne fórum odborníkov z oblasti lingvistickej pragmatiky, ktorej sídlo je od založenia (1986) v Antverpách, kde na Antverpskej univerzite spravuje svoje výskumné centrum (IPrA Research Centre), ponúkajúce študijné pobyty pre svojich členov, a kde štvrtročne vydáva prestížne odborné periodikum *Pragmatics*. Aktuálnym posunom na pôde IPrA je reflektovanie súčasného globálneho trendu v pragmalingvistikom myslení (potvrdením ktorého bolo napr. významné účastnícke zastúpenie krajín Ázie, predovšetkým Číny a Japonska), ktorým je snaha nahradiť doteraz prevládajúci jednosmerný transfer výsledkov pragmalingvistického výskumu zo „Západu“ na „Východ“ vzájomne obohacujúcou výmenou; je príznačné, že za prezidentku IPrA bola na šesťročné obdobie zvolená významná predstaviteľka japonskej pragmalingvistickej školy Sachiko Ide z Tokijskej univerzity.

Göteborgská univerzita v súčinnosti s mestom pripravili dokonalé prostredie pre nerušené odborné účinkovanie a spoločenské vyžitie sa účastníkov konferencie, v mnohých prípadoch aj ich rodinných príslušníkov, pre ktorých je kongresová turistika zmysluplným spôsobom trávenia letných mesiacov.

M. Ferenčík, IAA FF PU

Profesor Mikuláš Štec, popredný ukrajiniista a slavista, prednášateľ a garant cirkevnej slovančiny na Pravoslávnej bohosloveckej fakulte PU, oslávil 16. marca svoje sedemdesiate piate narodeniny.

Meno M. Šteca je úzko späté s Prešovom, kde pôsobí od roku 1958. Na budúci rok jubilant oslávi päťdesiate výročie svojej nepretržitej práce na prospech prešovskej ukrajistiky, slavistiky a prešovského vysokého školstva. V našich radoch nebýva zvykom vyznamenávať pracovníkov za vernosť svojmu pracovisku. Ale nič nebráni tomu, aby si PU osobitným spôsobom uctila tých svojich pracovníkov, ktorí celý svoj um, talent, intelekt, všetky sily a celé srdce vložili do služieb svojej univerzity.

Po absolvovaní vysokoškolského štúdia na Filologickej fakulte Kyjevskej štátnej univerzity v Kyjeve (1953 – 1958) nastúpil ako asistent na Katedru ukrajinského jazyka a literatúry Filologickej fakulty Vysokej školy pedagogickej, ktorá sa po transformácii na Filozofickú fakultu (FF) v roku 1959 stala súčasťou Univerzity P. J. Šafárika v Košiciach. Na novom pracovisku ho čakalo veľa práce – pedagogickej, vedeckovýskumnej a organizačnej. Bolo treba vychovávať nových učiteľov ukrajinského jazyka a literatúry, organizovať výskum ukrajinských (lemkovských, rusínskych) nárečí, podieľať sa na príprave učebníc pre základné a stredné školy s ukrajinským vyučovacím jazykom. V rokoch 1968 – 1981 pôsobil ako vedúci katedry, 1970 – 1976 ako prodekan pre vzdelávaciu činnosť a v rokoch 1976 – 1990 ako dekan FF UPJŠ. Nepoľavil ani vo vlastnej vedeckej príprave: v roku 1964 získal vedeckú hodnosť kandidát filologických

vied, v roku 1969 obhájil rigoróznú prácu, v roku 1970 sa habilitoval, v roku 1979 sa inauguroval, v roku 1996 obhájil doktorskú dizertáciu a získal titul doktor filologických vied.

Svoju vedeckovýskumnú činnosť začínal v oblasti štúdia ukrajinských nárečí na východnom Slovensku, ktoré na jednej strane pre svoju archaickosť a na druhej strane pre početné slovensko-poľsko-ukrajinské interferenčné javy majú mimoriadny význam pre rekonštrukciu najstarších dejín ukrajinského jazyka, ale aj pre teóriu jazykových kontaktov. Od opisu ukrajinských dialektov na západoslovansko-východoslovanskom jazykovom pomedzí celkom prirodzene prechádzal k štúdiu týchto nárečí z aspektu medzijazykových kontaktov. Venoval sa tiež výskumu problematiky ukrajinského jazyka ako spisovného jazyka ukrajinskej národnostnej menšiny na východnom Slovensku. Výsledkom sú jeho monografie *Spisovný jazyk Ukrajincov na Zakarpatskej Ukrajine a východnom Slovensku* (1969) a *Ukrajinský jazyk na Slovensku (Sociolingvistické a interlingvistické aspekty)* (1996).

Tretou celožitovnou témou prof. Šteca je konfrontačný výskum spisovnej ukrajiničiny a spisovnej slovenčiny ako dvoch geneticky blízko príbuzných slovanských jazykov, ako aj otázok jazykovej kultúry spisovnej ukrajiničiny, fungujúcej v dvojjažnom slovensko-ukrajinskom jazykovom prostredí a ovplyvňovanej aj diglósiou, t. j. vzťahom vznikajúcim v procese komunikácie medzi dialektom ako štandardne nižším jazykovým útvarom a spisovným jazykom ako štandardne najvyšším jazykovým útvarom. Nezanedbateľný v tomto regióne bol aj zástoj slovenského jazyka, ruského jazyka a cirkevnoslovanská tradícia. Už pri štúdiu dejín spisovného jazyka Ukrajincov na východnom Slovensku a na Zakarpatskej Ukrajine sa stretával s problematikou cirkevnej slovančiny. Počínajúc rokom 1990, keď začal prednášať cirkevnú slovančinu pre poslucháčov pravoslávnej teológie na Pravoslávnej bohosloveckej fakulte PU, sa jeho vedecké záujmy upriamujú na štúdium ukrajinskej redakcie cirkevnej slovančiny a na prípravu vysokoškolských učebníc

z tejto problematiky. Vydal učebnicu *Úvod do staroslovienciny a cirkevnej slovančiny* (1994), v roku 1997 vyšlo nové, prepracované vydanie učebnice pod názvom *Starosloviencina a cirkevná slovančina*. V uvedených učebniciach autor predkladá opis jazykového systému cirkevnoslovanského jazyka v porovnaní so staroslovienským jazykom, čo z metodického hľadiska značne uľahčuje štúdium tohto liturgického jazyka pravoslávneho a gréckokatolíckeho obyvateľstva na východnom Slovensku.

V roku 2005 vydal učebnicu *Cirkevná slovančina*, v ktorej sa na rozdiel od predchádzajúcich zameril na opis jazykového systému ukrajinskej redakcie cirkevnej slovančiny. Je to prvá vysokoškolská učebnica cirkevnej slovančiny na Slovensku, ktorou autor zaplnil biele miesto v oblasti poznávania cirkevnoslovanského jazyka ako liturgického jazyka pravoslávnych a gréckokatolíckych veriacich nielen na Slovensku, ale aj na Ukrajine, v Rusku, Bielorusku, Poľsku, Maďarsku, Bulharsku, Macedónsku a Srbsku. V roku 2006 vyšla štvrtá oslávencova učebnica *Cirkevná slovančina v 21. storočí, pre kňazov, teológov a učiteľov náboženstva*.

Záslužná je jubilatova práca pri výchove vedeckého dorastu, veď pod jeho vedením vyrástla nová generácia ukrajiništov a slavistov. Bohatá je jeho redakčná činnosť v početných zborníkoch a publikáciách doma i v zahraničí. Bol členom Komisie pre jazykové kontakty pri Medzinárodnom komitete slavistov. Ako člen Národnej pravopisnej komisie Ukrajiny a člen redakčnej rady časopisu *Movoznavstvo*, ktorý vydáva Jazykovedný inštitút O. O. Potebňu UAV v Kyjeve, sa podieľa na riešení zložitých otázok ukrajinského pravopisu a výskumu ukrajinského jazyka.

Prípomenuť sme si iba tie najdôležitejšie etapy jeho života stráveného za vysokoškolskou katedrou. Uviedli sme iba knižné publikácie, v ktorých sa jubilant predstavil ako vedec a vysokoškolský pedagóg.

Z úprimného srdca blahoželáme prof. Štecovi k jeho sedemdesiatpäťke a do ďalších rokov mu želáme veľa dobrého zdravia, tvorivého elánu, veľa nápadov a rodinnej pohody.

Júlia Dudášová-Kriššáková

Jubileum sestier baziliánok

Sestry baziliánky si vo štvrtok 23. augusta vo svojej kláštornej kaplnke v Prešove pripomenuli 85. výročie príchodu do Prešovskej eparchie. Svätú liturgiu pri tejto príležitosti slávil synkel Prešovskej eparchie pre Rusnovo o. Peter Pavel Hal'ko, OSBM, v spoločensťve s provinciálom otcov baziliánov o. Vladimírom Jurajom Sedláčkom, OSBM, viceprovinciálom otcov redemptoristov o. Jaroslavom Štelbaským, CSsR, a ďalšími kňazmi.

Históriu života sestier baziliánok na území Slovenska predstavila provinciálna predstavená Provincie bolestnej Matky Božej v Prešove sr. Jozefa Šimová, OSBM. Na územie terajšieho Slovenska, do Prešovskej eparchie, prišli sestry baziliánky 25. augusta 1922 z Ivano-Frankivska na Ukrajinu. Po vojne u nich nachádzali svoju oporu a pomoc osirotenej deti. 23. februára 1949 začala tajná polícia prenasledovanie a 13. marca 1950 museli sestry z Prešova definitívne odísť. Zdanlivo prerušená štafeta pokračovala utrpením verných sestier, násilne odlúčených od veriacich a obradu, ale i pôsobením Svätého Ducha, ktorý rodil nové pokolenie baziliánok skrytým, pololaickým spôsobom. Sestry pracovali väčšinou v ústavoch pre telesne a mentálne postihnutých v Bardejove a v Čechách. V roku 1991 sa mohli opäť vrátiť do Prešova.

V Provincii bolestnej Matky Božej pôsobi 40 rehoľných sestier. Svoje rehoľné domy majú aj v Bardejove, vo Svidníku a v Medzilaborciach, kde sa venujú deťom a mladým ľuďom cez katechizáciu v školách a v Hnutí kresťanských spoločenstiev detí eRko, šijú kňazské rúcha a pomáhajú kňazom vo farnostiach. V Prešove sa venujú mládeži v Strednej zdravotníckej škole sv. Bazila Veľkého, ktorej sú zriaďovateľom a v Domove mládeže pri tejto škole.

V roku 1994 vznikla vyčlenením z Provincie bolestnej Matky Božej v Prešove Delegatúra sv. Cyrila a Metoda v Sečovciach na území Košického apoštolského exarchátu, ktorá bola v roku 2001 povýšená na viceprovinciu a pôsobí v nej 20 sestier. Venujú sa predovšetkým deťom a mládeži v Základnej škole Svätej Rodiny a Základnej umeleckej škole sv. Cecílie v Sečovciach a v Gymnáziu sv. Jána Krstiteľa v Trebišove, ktorých sú zriaďovateľom.

V pozdravnom liste rehoľným sestrám za ich požehnané pôsobenie na území Prešovskej eparchie podakoval aj vladyka Ján Babjak, SJ, prešovský eparcha.

Slávnostnej liturgii predchádzal duchovno-kultúrny program sestier. K jubileu vydali aj bulletin.

ThDr. Lubomír Petřík, PhD.

Kresťanskí novinári vo Varšave

Z iniciatívy Európskeho centra pre komunikáciu a kultúru (ECCC) vo Varšave sa v jeho priestoroch 3. až 12. septembra uskutočnil medzinárodný seminár na tému *Kresťanská periodická tlač – súčasné trendy*. Zo Slovenska sa na ňom zúčastnili hovorcovia gréckokatolíckych biskupstiev z Košíc a z Prešova Michal Hospodár a Lubomír Petřík. Pozvanie otca Artura Kołodziejczyka, SJ, vedúceho seminára, prijali aj kresťanskí novinári z Ukrajiny, Bieloruska, Lotyšska a Poľska. Spolu 16 účastníkov z rímskokatolíckej, gréckokatolíckej, pravoslávnej a evanjelickej cirkvi vytvorilo skutočné spoločenstvo s Kristom uprostred.

S poľskými odborníkmi na médiá hľadali odpovede na otázky, ako čo najlepšie využiť súčasné trendy pri tvorbe kresťanskej tlače. Súčasťou bohatého programu bola aj návšteva a oboznámenie sa s činnosťou redakcií dvoch hlavných poľských katolíckych týždenníkov Gość Niedzielny v Katoviciach a Niedziela w Cienstochovej. Z ich prezentácie bolo všetkým evidentné, že v súčasnosti je potrebné verejnosť oslovovať multimedialne a interaktívne, teda využívať moderné formy mediálneho pôsobenia. Popri tlačenom slove ho tieto redakcie ponúkajú aj na vlastnom internetovom portáli, cez vlastné rozhlasové a televízne štúdio.

O spôsobe hľadania vhodných mediálnych tém a efektívneho využívania mediálnych projektov kresťanských novinárov informoval šéf marketingového oddelenia jedného z najväčších poľských denníkov Gazeta Wyborcza.

Lubomír Petřík, Michal Hospodár

Predstavení kňazských seminárov rokovali v Prešove

Už po sedemnástykrát sa stretli predstavení kňazských seminárov Katolíckej cirkvi zo Slovenska, Čiech a Moravy. Po ôsmich rokoch sa tohtoročné stretnutie konalo opäť v Gréckokatolíckom kňazskom seminári blahoslaveného biskupa Pavla Petra Gojdiča v Prešove, a to 25. až 28. júna.

Medzi 45 účastníkmi stretnutia boli aj dvaja predstavení z gréckokatolíckeho kňazského seminára v Užhorode. Ako povedal organizátor stretnutia, rektor prešovského seminára PaedDr. Vasil Kormaník, náplňou podujatia je výmena skúseností z formácie seminaristov, jej hodnotenie, ako aj hľadanie jej nových foriem. Súčasťou programu boli spoločné slávenia svätých liturgií, spoločná modlitba kňazských hodín a pracovné stretnutia v skupinách, na ktorých sa predstavení seminárov navzájom oboznámili so svojimi skúsenosťami na poli formácie kandidátov kňazstva. Svojou podnetnou prednáškou formátorov kňazských seminárov obohatil pomocný banskobystrický biskup Mons. Tomáš Galis. Zvlášť zdôraznil slová Svätého Otca Benedikta XVI., že výchova budúcich kňazov musí ponúkať formovanie pravej ľudskosti. (l'p)

Prvú z konferencií o problematike voľného času venovali deťom a mládeži

Výchova je vecou srdca. To sú slová jedného z najväčších vychovávateľov novoveku, Dona Bosca. V duchu týchto slov sa uskutočnila aj prvá vedecko-odborná konferencia s medzinárodnou účasťou, ktorá sa zaoberala touto vznešenou činnosťou.

Konferencia 21. júna bola prvou z radu pripravovaných konferencií, ktoré sa zaoberajú veľmi aktuálnou problematikou - výchovou vo voľnom čase. Jej iniciátorom bola sekcia spoločenských vied Katedry historických a spoločenských vied Gréckokatolíckej teologickej fakulty (GTF) PU v Prešove. Výber ročníka nebol náhodný, nakoľko si fakulta takýmto spôsobom pripomenula už piaty rok realizácie študijného programu Animácia voľnočasových aktivít. Prvá konferencia niesla názov Problematika voľného času detí a mládeže.

Všetkých zúčastnených privítal dekan fakulty prof. ThDr. Vojtech Boháč, PhD., so slovami

úcty a lásky k mladým ľuďom a dôležitosťou venovania sa im. Program konferencie otvoril prof. ThDr. Peter Šturák, Ph.D., vedecký garant konferencie.

V plenárnej časti konferencie vystúpil tajomník sekcie pre mládež Konferencie biskupov Slovenska ThLic. Zdeno Pupik, ktorý predstavil pastoračný plán Katolíckej cirkvi na Slovensku pre mládež na roky 2007 - 2013. Plenárny priestor patrilo aj doc. PaedDr. Vladimírovi Šebeňovi, PhD., a PaedDr. Ivete Šebeňovej, PhD., ktorí hovorili o záujmovej krúžkovej činnosti v základných školách. Plenárnu časť konferencie uzavrel prof. Igor Kominarec, PhD., príspevkom, v ktorom predstavil voľ-

nočasový priestor ako prostriedok rozvoja interkultúrnych aktivít mládeže.

V ďalšej časti konferencie sa s poznatkami a skúsenosťami delilo takmer tridsať vedcov a odborníkov, o. i. ThDr. PaedDr. Ferdinand Kubík, PhD., ThDr. Ondrej Šmidriak, PhD., Mgr. Michael Martinek, ThD., PhD. Edita Kominarecová, PhD., RNDr. Mária Tulenková, PhD., RNDr. Mária Csatáryová, PhD. Príspevky boli rozdelené do šiestich tematických sekcií, ktoré zahŕňali problém pastoračie detí a mládeže vo voľnom čase, pedagogiku voľného času, paletu voľnočasových záujmov detí a mládeže dneška, aktuálne problémy a výzvy v oblasti organizovania a využívania voľného času detí a mládeže. Prednášky budú publikované v elektronickom konferenčnom zborníku.

V závere konferencie vedúca organizačného tímu ThDr. Mgr. Slávka Michančová, PhD., ohlásila druhý ročník konferencie (plánovaného na jar 2008), ktorý by mal byť venovaný problematike voľného času dospelých.

Pevne veríme, že prvý ročník konferencie prispel k riešeniu výchovy vo voľnom čase a hlbšiemu porozumeniu stavu potrieb dnešnej mládeže. Ďakujeme PhDr. Danke Gregovej a Mgr. Miroslave Gregovej z občianskeho združenia Žabky na prameni, ktoré okrem predstavenia vlastných aktivít celú konferenciu zaznamenali na kameru a časť z nej zaradili do programu vysielania internetovej detskej televízie.

ThDr. Mgr. Slávka Michančová, PhD.,
Mgr. Jana Koprivňáková

Slávnostné otvorenie akademického roka na GTF PU

Hoci sa akademický rok 2007/2008 na PU, a teda aj na Gréckokatolíckej teologickej fakulte (GTF), ktorá patrí do jej zväzku, začal 24. septembra, v pondelok 1. októbra sa na GTF PU konala slávnostná imatrikulácia študentov prvého ročníka a slávnostné otvorenie akademického roku spojené s archijerejskou svätou liturgiou.

Prešovský eparcha a zároveň veľký kancelár GTF PU, vладыka Ján Babjak, SJ, ju slávil v Kaplnke Najsvätejšej Trojice v Gréckokatolíckom kňazskom seminári blahoslaveného biskupa P. P. Gojdiča v Prešove. V spoločnosti s biskupom koncebroval aj nový dekan fakulty prof. ThDr. Peter Šturák, PhD., rektor Kňazského seminára biskupa Jána Vojtaššáka v Spišskom Podhradí prof. ThDr. Jozef Jarab, PhD., a ďalší kňazi vyučujúci na fakulte, ako aj predstavení prešovského kňazského seminára, medzi nimi aj jeho nový rektor ThDr. Marko Rozkoš, PhD., nový vicerektor ThLic. Miroslav Šimko a nový prefekt Mgr. Jozef Urvinika.

Pretože v ten deň gréckokatolícka cirkev slávi sviatok Ochrany Presvätej Bohorodičky, celú akademickú obec vладыka zveril pod jej mocnú ochranu. Všetkým pripomenul potrebu mať správne usporiadaný rebríček hodnôt, aby nám v živote neunikalo to, čo je najdôležitejšie, lebo sú skutočnosti podstatné i menej dôležité. „Všetci túžime po šťastí a pritom sami sa oň často oberáme,“ zdôraznil tragický paradox modernej doby. Študentov pozval k systematickému štúdiu a pedagógov povzbudil k tomu, aby sa pokúsili prednášať ešte pútavejšie, a tak istým spôsobom zatriaktívni vyučovaný predmet.

Počas imatrikulácie sa priho-

voril prof. PhDr. Peter Kónya, PhD., prorektor PU pre vedu a doktorandské štúdium, ktorý okrem iného vyzdvihol dôležitosť teologického štúdia a štúdia ostatných študijných programov na teologických fakultách v súčasnosti, keď sme svedkami dehonestovania tradičných kresťanských hodnôt, na ktorých stojí európska civilizácia. Neopomenul ani skutočnosť, že z fakúlt PU je GTF najstaršou inštitúciou, nakoľko je pokračovateľkou Teologickej akadémie, ktorá začala svoju pôsobnosť v roku 1880. Dekan GTF PU prof. P. Šturák v príhovore zdôraznil potrebu rozvíjať teologickosť štúdia na fakulte, ale zároveň nutnosť vedieť promptne reagovať na súčasné výzvy života spoločnosti. Ako jednu z priorít zdôraznil aj kvalitu vzdelávacieho procesu. Privítal nových študentov. Z celkového počtu prihlásených 524 uchádzačov bolo prijatých a na štúdium sa zapísalo 136 študentov denného a 144 študentov externého štúdia, teda spolu 280 študentov. Fakulta tak má v tomto akademickom roku 820 študentov, z ktorých je 21 doktorandov.

Počas akademického slávnosti prešovský eparcha zároveň pedagógom fakulty odovzdal dekréty Missio canonica a Veniam docendi potrebné k vyučovaniu na teologickej fakulte.

Lubomír Petřík

„Nechcem, aby ste sa báli prijat' sviatosť kňazstva. Ale jedno chcem, aby ste mali po celý život veľkú úctu ku Kristovmu kňazstvu,“ povedal v homílii vладыka Ján Babjak, prešovský eparcha. „To, že ste sa stali kňazmi, nie je ani tak výsledok vašich štúdií a formácie v kňazskom seminári, ako nezaslúžený dar Božej lásky.“ Vychádzajúc z evanjelia, v ktorom Ježiš pohotovo uzdravil stotníkovho sluhu, povedal vладыka novokňazom, aby za každých okolností boli pohotiví k službe ľuďom. „Dnešný svätec a patrón našej katedrály a eparchie sv. Ján Krstiteľ mal pevný charakter. Nerobil kompromisy so zlom. Nech je vám príkladom.“

Kňazské svätenia sa konali v prešovskej katedrále

V prešovskej katedrále zasvätenej sv. Jánovi Krstiteľovi sa v nedeľu 24. júna konala nielen eparchiálna odpustová slávnosť k sviatku jeho narodenia, ale aj kňazská vysviacka piatich diakonov Prešovskej eparchie na kňazov. Sviatosť kňazstva prijali: Pavol Bačík z Davidova, Ján Čekan a Matej Fečko z Prešova, Pavol Feník z Vranova nad Topľou – Čemerneho a Marek Valenčík zo Sečovskej Polianky. Diakonát prijali v katedrále v stredu 20. júna.

Prvých piatich svätencov počas homílie, zľava: Marek Valenčík, Pavol Feník, Matej Fečko, Ján Čekan, Pavol Bačík. Skladajú vyznanie viery a sľub poslušnosti pápežovi a biskupovi pred vysviackou.

Uprostred biskupi: zľava prešovský eparcha Ján Babjak, SJ, a emeritný prešovský biskup Ján Hirka s novokňazmi. Foto: Mária Žarnayová

Gréckokatolíci putovali

Pod vedením prešovského eparchu Jána Babjaka, SJ, sa v stredu 12. septembra vrátilo 45 pútnikov z jedenástidennej eparchiálnej púte po stopách apoštolov sv. Ondreja a sv. Pavla v Grécku. Medzi pútnikmi bolo aj 18 kňazov Prešovskej eparchie. Sprevádzal ich o. Martin Mojžiš. Z miest, kam písal svoje listy apoštol národov sv. Pavol, navštívili Korint, Solún a Filipy. Neobišli ani iné vzácne miesta, napr. Atény, Meteory – východné kláštory, Kavalu. Veľmi vzácnou bola prehliadka Chrámu sv. Ondreja v Pat-rase, v ktorom je jeho hrob s relikviami a kde je miesto jeho umučenia. Súčasťou cesty naspäť bola plavba loďou do Benátok, kde navštívili Baziliku sv. Marka. (l/p)

Kňazská vysviacka má v archijerejskej svätej liturgii svoje miesto po cherubínskej piesni, teda po veľkom vchode. Svätenci boli najprv predstavení svätiteľovi a po pozdrave s ním trikrát obišli oltár. Nasledovalo vyznanie viery a zloženie prísahy poslušnosti biskupovi. Potom už nič nebránilo tomu, aby im otec biskup vkladáním rúk udelil sviatosť kňazstva. Už ako novokňazi si v tvare kríža ľahli na zem a všetci v katedrále sa za nich v prosbách modlili: Pane, zmiluj sa. Nakoniec si obliekli kňazské rúcho, otec biskup im odovzdal znaky kňazskej služby a zapojili sa do slávenia svojej prvej svätej liturgie už ako kňazi. K slávnostnej at-

mosfére nemalou mierou prispel aj Katedrálny zbor sv. Jána Krstiteľa pod vedením Valérie Hricovovej.

Otcovi biskupovi Babjakovi a emeritnému otcovi biskupovi Jánovi Hirkovi, ktorý bol rovnako prítomný na slávnosti a slávil Eucharistiu, novokňazi zblahoželali k meninám. Šiesteho tohtoročného novokňaza pre Prešovskú eparchiu vysvätil v stredu 15. augusta - na sviatok Zosnutia Presvätej Bohorodičky - vладыka Babjak. Účasť na Kristovom kňazstve prijal Michal Leščíň, ktorý pochádza z Nového Ruskova a na kňazstvo sa pripravoval najprv v Prešove, a potom v Eichstätt-e v Nemecku. Lubomír Petřík

PU mala zastúpenie na pravoslávnom sympóziu v Istanbule

V dňoch 11. – 16. júla Jeho Svätosť Bartolomej I., arcibiskup konštantinopolský Nového Ríma a ekumenického patriarchátu, už po druhýkrát pozval mladých ľudí z celého sveta na II. medzinárodné sympóziu pravoslávnej mládeže. Do tureckého Istanbulu prišlo vyše 900 účastníkov z celého sveta. Islo prevažne o mladých ľudí do 35 rokov. Účastníkmi sympózia boli aj dvaja doktorandi, delegáti Pravoslávnej bohosloveckej fakulty (PBF) PU: Mgr. Bohuslav Kuzyšin a Mgr. Maroš Černý, ktorí sú aj autormi týchto riadkov.

Konštantinopolský patriarchát vždy kládol veľký dôraz na teologické vzdelanie. Mnohým teológom sa podarilo študovať priamo v Turecku. V súčasnosti to už nie je možné, nakoľko teologická škola patriaca patriarchátu na ostrove Chalki, neďaleko Istanbulu, je od roku 1971 zatvorená. Urobila tak turecká vláda a dodnes sa nepodarilo jej činnosť obnoviť. Patriarcha sa od svojho nástupu do úradu usiluje o jej znovuoživenie. S prosbou o pomoc sa už obrátil aj na Európsku úniu. Napriek tomu, že v Turecku nemajú vlastnú teologickú školu, patriarchát podporuje a rozširuje viacero teologických škôl vo svete, kde môžu záujemcovia z Turecka študovať.

Spomínaná teologická škola bola prvým historickým miestom, ktoré sme navštívili. Súčasťou školy je nádherný chrám. Na nádvorí školy nám umožnili odfoťiť sa s patriarchom na spoločnej fotografii. Okrem návštevy ostrova Chalki sme mali ešte byť prítomní na nedeľnej svätej liturgii, ktorú slúžila Jeho Svätosť Bartolomej I. v patriarchálnom katedrálnom chráme svätého Juraja v Phanare (Istanbul).

Po svätej liturgii sme navštívili významný byzantský chrám Hagia Sofia. Jeho nádherné mozaiky v človeku evokujú zvláštny pocit. V súčasnosti tento chrám slúži ako múzeum. Po návšteve chrámu Hagie Sofie sme navštívili monastier v Chore. Tento monastier fungoval kedysi ako živý monastier, dnes slúži ako múzeum. Zachovali sa v ňom nádherné mozaiky ikon, ktoré sú označované za najkrajšie na svete.

Spoznali sme viacerých významných hostí, medzi ktorých nepochybne patria mnísi z anglického mesta Essex. Tento monastier je významným tým, že v ňom žil a pôsobil starec Sofronij, ktorý zomrel pred pár rokmi a bol žiakom ctihodného Siluana zo svätej hory Athos. Veľmi nás potešilo, keď sa k nám po slovensky prihovoral mladý študent, ktorý pochádza z amerického Bostonu a učí sa slovenský jazyk. Ako sme sa dozvedeli,

jeho predkovia pochádzajú zo slovenských obcí Koňuš a Choňkovce. Vďaka internetu sa mu podarilo dostať k nahrávkam našich liturgií, tak má možnosť ich počúvať.

Na konferencii vystúpili prednášajúci z rozličných krajín sveta a z rozličných vedných oblastí, ktorí svoje príspevky zamerali na hlavnú tému konferencie, respektíve na majoritnú časť publika. Okrem mnohých

Delegáti PBF PU Mgr. Maroš Černý (vpravo) a Mgr. Bohuslav Kuzyšin s mníchom z anglického mesta Essex na konferencii v Istanbule.

Foto: Archív autorov

celosvetovo známych teológov z Grécka, Anglicka, Francúzska, Fínska a iných nemenej teologicky aktívnych krajín dostali svoj priestor aj sociológovia, psychológovia, ale aj historici či kriminológovia.

Konferenciu otvorila Jeho Svätosť Bartolomej I. V príhovore vysvetlil správne vnímanie pojmu ekumenický a vyjadril nádej, ktorú vkladá do mladých ľudí: „V mladých je budúcnosť.“ Svoju úvodnú reč rozdelil na dve časti: „členovia Cirkvi“ a „občania sveta“. V prvej jasne definoval Cirkev ako Telo Christovo, ktoré má len jednu hlavu – Christa. Upozornil na skutočnosť, že aj o toto Telo sa neustále pokúšajú rôzne choroby. Choroby v podobe heréz a neustále sa rozširujúcich siekt. V závere tejto časti uviedol príklad, ako správne vnímať pojem láska: „Láska je, keď na ulici stretne malomocného človeka a so všetkou úprimnosťou mu povieme: Zober si moje telo a daj mi svoje. To je skutočná láska.“ Druhá časť patriarchovej prednášky sa týkala „občianstva“ mladého človeka na tomto

svete. Výstižne ju otvoril citátom z listu apoštola Pavla Filipským: „Ale naša otcina je v nebesiach.“ (F 3, 20.) V tomto duchu pokračoval a prednášku ukončil prosbou k všetkým mladým ľuďom. Prosil o to, aby sa žiadny človek už viac neorientoval len na svoj mikrokosmos.

Druhý deň konferencie otvorila prednáška metropolitu prof. dr. Gennadiosa na tému Mladí a odraz dnešného pravoslávneho svedectva. Vyzval mladých ľudí, aby neváhali a „stali sa apoštolmi.“ Nasledujúca prednáška Mladí a ich účasť na svätom živote Cirkvi odznela z úst archimandritu Dositheosa Kannelosa. Archimandrita sa v úvode zamýšľal nad tým, čo vlastne pojem mladý človek znamená, pretože „aj nová čaša môže byť plná starého vína a stará čaša vôbec nemusí byť naplnená vínom“. Prednášku uzavrel otázkou, na ktorú si každý z prítomných zodpovedal sám vo svojom srdci: „Sú mladí ľudia budúcnosťou pre Cirkev, alebo je Cirkev budúcnosťou pre mladých ľudí?“

Druhý cyklus prednášok otvoril referát arcibiskupa Irinea z Kréty, ktorý sa zaoberal aj v našom prostredí aktuálnou témou - Účasť mladých ľudí na pastorálnej, filantropickej a sociálnej práci Cirkvi. Zdôrazňoval, že práca Cirkvi nespočíva v teoretizovaní, ale má svoju vlastnú náplň. Tú istú pastorálnu a filantropicnú náplň, ktorú Christos zveril apoštolom. Podľa neho byť mladým v Cirkvi znamená uvedomiť si, že práve na mne spočíva práca, ktorú Cirkev vykonávala počas mnohých pokolení. Arcibiskup v závere odporúčal, aby mladí a aktívni ľudia riešili problémy so svojim biskupom: „Ak máte problém, choďte za svojim biskupom a ak nepočúva, tak počúvajte vy jeho.“

Druhý cyklus prednášok pokračoval analýzou otázok, ktoré svoju renesanciu zažívajú aj v našom prostredí. Prof. dr. Ioan Sauca sa zaoberal problematikou formovania pravoslávneho misologického étosu v Cirkvi a archimandrita prof. dr. Job Getcha pravoslávnu výchovu mladých v západnej Európe. Oba prednášajúci zdôraznili potrebu teologického badania,

ktoré by vyústilo v konštruktívne a pragmatické závery.

Tretí a zároveň záverečný cyklus prednášok druhého dňa konferencie bol venovaný súčasným spoločenským problémom. S témou Cirkve a globalizácia vystúpil prof. Konstantinos Delikostantis a tému Cirkve a sekularizácia predniesla prof. Niki Papageorghiou. Zhodli sa v tom, že nastolené témy si vyžadujú zvýšenú pozornosť, nakoľko sú „fenoménmi súčasnosti“. Sériu prednášok druhého dňa ukončil kriminológ prof. Ioannis Panoussis s témou Od ohrozených detí k nebezpečným deťom. Zdôraznil úlohu Cirkvi v prevencii kriminality.

V nasledujúce dni analyzovali prednášajúci široké spektrum najrozmanitejších otázok. Prof. Christos Yannaras sa venoval téme Sloboda, teda Eros, dr. Chrysostomos Nassis téme Mladí a rodina, dr. Stavros Kofinas téme Mladí a osamelosť, dr. Konstantinos Emmanouilides rozoberal úskalia sexuálneho života mladých, tému doplnil archimandrita dr. Georgios Roussakis zamyslením sa nad sexualitou a zdravím. Tému s názvom Cirkve a ekológia predniesol dr. John Chryssavgis a tému s názvom Zábava a potešenie: formy a limity predniesla Xanthi Morfi. Problematiku komunikácie riešili prof. Angelos Vallianos témou Mladí a komunikácia a archimandrita dr. Elpidophoros Lambriniadis. Posledné prednášky boli venované problematike ekumény. Heikki Huttunen rozoberal ekumenickú dynamiku vo vzťahu k mladým a Kyriaki Avtzi sa zamýšľala nad tým, čo jednota rôznych cirkví môže znamenať pre mladých ľudí.

Prítomní na konferencii dostali priestor v diskusiách, panelových diskusiách a pripomienkových konaniach. Prednášajúcim položili viac ako sto otázok a niekoľko desiatok pripomienok bolo adresovaných aj záverečnej správe z konferencie.

Neostáva nič iné len poďakovať Trojjedinému Bohu za to, že v kráľovnej všetkých miest požehnal konferenciu a - ako konštatuje záverečná správa - ostáva len dúfať, že v blízkej budúcnosti budeme svedkami ďalšej takejto neuveriteľnej udalosti, na ktorej sa aktívne bude zúčastňovať čoraz viacej mladých ľudí.

Mgr. Bohuslav Kuzyšin,
Mgr. Maroš Černý

Exkurzia Bulharsko 2007 sa hned' po prvýkrát vydarila

Rastúci záujem o rozširovanie možností vzájomných pedagogických i študentských kontaktov viedol na Inštitúte histórie Filozofickej fakulty PU k príprave ďalšej z odborných exkurzií. Pod vedením doc. PhDr. Mariána Vizdala, CSc., sa skupina pedagógov a študentov vydala skúmať historické pamiatky a zaujímavosti na území Bulharskej republiky. I keď táto krajina je pre nás známa skôr ako obľúbený cieľ dovolenkárov na pobreží Čierneho mora, zámerom organizátorov bolo v rámci niekoľkých dní priblížiť pozoruhodné, no i pre odborníkov zatiaľ menej známe lokality v jej vnútrozemí.

Najmä vďaka dr. Nikolajovi Nikolovovi, pôsobiacemu v súčasnosti na PU v pozícii lektora bulharského jazyka, sa podarilo pripraviť náročný, no na druhej strane vyvážený program. V ňom boli zastúpené archeologické lokality z rôznych období, pamiatky cirkevné i svetské, ľudová architektúra a múzeá rôzneho zamerania. Exkurzia Bulharsko 2007, s podtitulom Po štyroch hlavných mestách Bulharska, sa začala v nedeľu 29. apríla odchodom z Prešova. Ako jednu z veľkých výhod členstva v Európskej únii je potrebné oceniť, že v minulosti často niekoľkohodinové čakacie lehoty na hraničných prechodoch sa skrátili na minimum. Aj preto bolo možné využiť takto ušetrený čas napríklad na prehliadku centra Bukurešti. Súčasne, už v pondelok podvečer, mohla byť celá výprava ubytovaná v objektoch študentského domova univerzity v Šumene, pričom od nasledujúceho rána sa postupne začal naplňovať pripravený program.

V prvý deň to bola napríklad prehliadka Šumenu, miestneho múzea s viacerými unikátnymi pamiatkami, tamojšieho pamät-

níka i starého hradu. Popoludní nasledovali historický areál Plisky, prvého hlavného mesta Bulharska a unikátna lokalita v Madare. Tá je známa nielen výnimočným reliéfom jazdca, ale aj múzeom a jaskynnou svätyňou. Nasledujúci deň boli hlavným cieľom archeologický skanzen v Sveštari s rekonštruovanou tráckou hrobkou a rímsky tábor s múzeom na území dnešného Razgradu. Tento deň exkurzie bol významný aj kvôli stretnutiu so zástupcami univerzity v Šumene. Dôležité bolo predovšetkým rokovanie s vedúcimi pracovníkmi humanitnej fakulty a predstaviteľmi tamojšieho historického pracoviska. Súčasťou tohto pracovného stretnutia bolo podpísanie vzájomnej dohody o spolupráci. Tá by v nasledujúcich rokoch mala viesť nielen k zintenzívneniu vzájomných vzťahov, ale aj k vytvoreniu konkrétnych spoločných výskumných projektov a rozšíreniu spolupráce v rámci programov Erasmus a Socrates.

I v nasledujúcich dňoch bolo cieľom vedúcich exkurzie v čo možno najväčšej miere naplňovať naplánovaný program. Štvrtok bol určený na návštevu Presla-

vu, druhého hlavného mesta bulharskej ríše a Varny. Najmä druhá z lokalít lákala nielen unikátnym Archeologickým múzeom, ale pre viacerých študentov bola aj vítanou možnosťou prvýkrát sa v rámci osobného voľna zoznámiť s morskými vlnami. V piatok ráno bolo nutné opustiť pohostinný Šumen a cez Arbanasi, pozoruhodnú obec so zachovanou stredovekou a včasnou novovekou vidieckou architektúrou, navštíviť Veliko Trnovo, v poradí tretie hlavné mesto Bulharska. Prehliadku obrovského stredovekého hradného a súčasne mestského komplexu nebolo možné z časových dôvodov absolvovať celú. Aspoň čiastočným odškodnením bol preto úchvatný výhľad na okolitú nádhernú, členitú krajinu. Pre záujemcov o ľudovú architektúru a kultúru všeobecne bol nepochybne zážitkom skanzen v Etare. Ten vo svojom rozsiahlom komplexe ponúkol nielen možnosť pozrieť si niekedy naozaj veľmi tvrdé podmienky, v ktorých žili kedysi bulharskí roľníci a remeselníci, ale aj zakúpiť si drobné spomienkové predmety vyrábané priamo na mieste, v drobných dielničkách. Cez Šipku, priesmyk dobre známy z rusko-tureckých bojov, výprava vo večerných hodinách dorazila do Krnu. S ťažkým srdcom bolo potrebné oželiť návštevu múzea humoru v Gabrove, i múzea ruží v Kazanlaku. Práve v Kazanlaku, prehliadkou

tamojšej zrekonštruovanej tráckej hrobky, sa začal posledný deň pobytu na území Bulharska. Množstvo doteraz nepreskúmaných ďalších pamiatok, ktoré po sebe zanechal tento pozoruhodný staroveký národ a ktoré často možno pozorovať priamo z idúceho autobusu, robí z tejto oblasti jednu z najbohatších archeologických lokalít v Európe. Posledným cieľom, ktorý účastníci exkurzie ešte v sobotu navštívili, bola Sofia. Žiaľ, očakávaná náročná cesta domov umožnila stráviť v hlavnom meste Bulharska iba niekoľko hodín. Tie boli naplnené prehliadkou centra a v rámci krátkeho osobného voľna aj návštevou múzeí a mešity.

Exkurzia Bulharsko 2007 naplnila väčšinu z cieľov, ktoré si jej organizátori naplánovali. Stalo sa tak aj vďaka nesmiernemu úsiliu, ktorým k jej úspechu prispel najmä dr. N. Nikolov, jeho rodina a priatelia. Rovnako je potrebné oceniť aj správanie študentov, ktorí sa na exkurzii zúčastnili. Popritom, že bez väčších problémov zvládli náročnú odbornú časť, dokázali aj v rámci programu, pripraveného pre nich bulharskými kolegami, či to už bola voľba Miss univerzity v Šumene, diskotéka alebo možnosť tanečného vyžitia v rámci jednotlivých stravovacích zariadení, schopnosť kultivovane sa baviť a prispieť tak k šíreniu dobrého mena PU.

Putrik Derfiňák

Poznatky zo stáže v Nórsku sú cenné

Účasť na zahraničnej stáži je dôležitým prvkom napredovania jednotlivca aj inštitúcie, najmä ak ide o inštitúciu vzdelávaciu. V rámci programu Leonardo da Vinci 2006/07 som mala možnosť v auguste absolvovať dvojtýždenný pracovný pobyt v nórskom hlavnom meste Oslo, v nemocnici Rikshospitalet na detskom oddelení, ktoré vedie prof. Saugstad.

Zoznámila som sa s organizáciou a systémom práce na tomto oddelení, mala som možnosť sledovať aplikáciu metódy ošetrovateľského procesu a jej dokumentovanie u detských pacientov a tiež som sa mohla zúčastňovať na vedeckých odborných poradiach lekárov a sestier. Bolo pre mňa prekvapením, že všetky potrebné údaje o pacientoch majú sestry aj lekári okamžite k dispozícii prostredníctvom počítačovej databázy programu DIPS (D-distributed, I-integrated, P-patient, S-system), ktorý je zavedený v praxi od roku 2005. Sestry tu využívajú NANDA taxonómiu, zaznamenávajú ciele

a intervencie počas celej svojej služby. Daný program počítačovej databázy šetrí čas, poskytuje akýkoľvek dôležitý údaj o pacientovi ihneď, je priehľadný a kompatibilný s inými nemocnicami.

Najviac na mňa zapôsobil používanie výučbového programu Rasmus (Rasmus - veľká plyšová myš), ktorý umožňuje prostredníctvom tejto pomôcky vysvetliť detským pacientom všetky úkony, ktoré im budú vykonávané počas vyšetrovania, prípadne počas hospitalizácie v nemocnici. Sestra takto pripraví detského pacienta na situáciu, v ktorej sa ešte predtým neocitol a pomôže mu odbúrvať

strach a odlúčenie od domova, rodičov, súrodencov a kamarátov. Všimla som si profesionálny prístup sestier k detským pacientom, úroveň praktického ošetrovateľstva, komunikačné zručnosti nielen s domácimi, ale i zahraničnými pacientmi, ale aj partnerský vzťah sestry - lekár, ktorý tu bol na rovnocennej úrovni. Celkové pracovné podmienky sestier a lekárov sú tam výborné a to sa odráža aj na starostlivosti o pacientov.

Získala som cenné informácie o vzdelávaní sestier prostredníctvom rozhovoru s vedúcou sestrou Bc. Egeland, ktorá sa stará o výučbu sestier - študentiek a nových sestier, ktoré nastúpia na toto oddelenie pracovať. Dozvedela som sa, že nová sestra má šesť až osemtyždňový tréning pod vedením skúsenej sestry, ktorá sa jej počas celej

doby venuje a usmerňuje ju vo všetkých službách, ktoré vykonávajú spoločne. Od roku 2000 sú vzdelávacie programy pre sestry v Nórsku riadené ministerstvom vzdelávania, výskumu a cirkevných záležitostí, realizujú sa v trojročných bakalárskych programoch a na túto základnú formu nadväzujú ďalšie postgraduálne špecializačné programy, resp. magisterský a doktorský stupeň.

Mala som príležitosť vidieť, že Nórsko je krajina s iným ekonomickým statusom ako Slovensko, ale nie je to len otázka peňazí, ktorá dominuje v zdravotníctve. Hlavnou prioritou sú potreby pacientov.

RNDr. Anna Hornáková, PhD.,
Ústav jazykových kompetencií,
Filozofická fakulta PU

Životné jubileum PhDr. Magdalény Bartkovej, CSc.

Naša vzácna kolegyňa, dlhoročná spolupracovníčka a priateľka PhDr. Magdalény Bartkovej, CSc., sa 3. mája 2007 dožila významného životného jubilea. Skromná, milá, decentná. Tak by sme mohli v krátkosti charakterizovať jubilantku, ktorá stále udržiava kontakty so svojimi bývalými spolupracovníkmi a na ktorú nezabúdajú ani jej bývalí študenti.

Narodila sa v Martine a detstvo prežila v Pliešovciach pri Krupine. V roku 1952 sa jej rodina presťahovala do Prešova. Po maturite v jedenástročnej strednej škole v roku 1955 začala študovať aprobáciu slovenčina – ruština na Filozofickej fakulte (FF) Univerzity Komenského v Bratislave. Štúdium prerušila v prvom ročníku zo zdravotných dôvodov a v ďalšom štúdiu pokračovala (1956 – 1960) na Filologickej fakulte Vysokej školy Pedagogickej v Prešove (v roku 1959 pretransformovanej na Filozofickú fakultu UPJŠ). Svoju pedagogickú prax začínala v strednej škole (Jedenástročná stredná škola a Stredná škola pre pracujúcich v Prešove), na čo vždy s láskou spomína. V decembri 1961 sa vrátila na svoju alma mater, keď sa rozhodla pre náročnú púť vysokoškolskej učiteľky na Katedre ruského jazyka a literatúry FF UPJŠ, kde prednášala plných tridsaťdva rokov.

Od 1. septembra 1993 sa stala zakladajúcou členkou novozriadenej Katedry slavistiky FF UPJŠ (od roku 1997 PU) v Prešove, kde pôsobila až do svojho odchodu do dôchodku v roku 1997. V akademickom roku 2000/2001 zabezpečovala semináre z cirkevnej slovančiny pre poslucháčov katolíckej teológie na Gréckokatolíckej bohosloveckej fakulte PU. V akademickom roku 1990/1991 externe prednášala základy slavistiky a staroslovienciny na Katedre slovenského jazyka a

literatúry bývalej Pedagogickej fakulty v Banskej Bystrici a v rokoch 2001/2002 – 2003/2004 na Katedre slovenského jazyka a literatúry FF PU v Prešove. V roku 1969 jeden semester pôsobila ako lektorka ruského jazyka na Univerzite v Bradforde vo Veľkej Británii.

Náplňou jej pedagogickej činnosti boli prednášky a semináre z historických jazykovedných disciplín: základy slavistiky a staroslovienciny, vývoj ruského jazyka, dejiny spisovnej ruštiny, cirkevná slovančina. Viedla semináre zo všeobecnej ruštiny, pripravovala študentov v rámci študentskej vedeckej a odbornej činnosti a na recitačnú súťaž Puškinov pamätník. Bola vedúcou diplomových prác a členkou komisie pre štátne záverečné skúšky aj pre rigorózne skúšky. Spolupracovala s Východoslovenským vydavateľstvom v Košiciach v oblasti prekladu odborných textov zo slovenčiny do ruštiny. Zúčastnila sa na VII. medzinárodnom zjazde slavistov v roku 1973 vo Varšave a v roku 1990 na zasadnutí Medzinárodnej asociácie priateľov ruského jazyka a literatúry (MAPRIAL-u) v Moskve. Je spoluautorkou skriptu Praktikum z ruského pravopisu, ktoré vyšli na FF UK v Bratislave v roku 1990.

V roku 1966 nastúpila do externej aspirantúry v odbore slovanská jazykoveda pod vedením prof. dr. R. Večerku, DrSc., na Univerzite J. E. Purkyňa v Brne. Od roku 1972 sa

jej školiteľom stal prof. PhDr. Ľudovít Novák, DrSc., zakladateľ modernej slovenskej jazykovedy, ktorý od akademického roku 1969/1970 prednášal všeobecnú jazykovedu a historickú gramatiku slovenského jazyka na Katedre slovenského jazyka a literatúry FF UPJŠ. Titul PhDr. jubilantka získala v roku 1974 na základe obhajoby rigorózneho práce, ktorej predmetom bola analýza jazyka levočského vydania Komenského diela Orbis pictus z roku 1685. Prácu napísala pod vedením prof. E. Nováka. Výsledky svojej vedeckej činnosti publikovala v troch ročníkoch spoločenskovedného zborníka východného Slovenska, v Nových obzorochoch (1976, 1978, 1986).

V roku 1986 M. Bartková obhájila dizertačnú prácu na tému Slovakizmy v levočskom vydaní Komenského diela Orbis pictus z roku 1685 pred komisiou pre obhajoby kandidátskych prác z odboru slovenský jazyk v Jazykovednom ústave Ľ. Štúra SAV v Bratislave. Oponentmi jej práce boli prof. PhDr. V. Blanár, DrSc., doc. PhDr. K. Habovštiaková, CSc., a PhDr. M. Majtán, DrSc.

V dizertácii podrobila analýze slovakizmy na zvukovej a tvaroslovnej rovine, a to na základe podrobného rozboru pravopisu skúmaného diela. Výsledky tejto bádateľskej činnosti predniesla na troch komeniologických sympóziách – v rokoch 1979 a 1980 v Prešove (referáty boli publikované v zborníkoch) a v roku 1985 v Levoči. Vo výskume slovakizmov na lexikálnej rovine tejto vzácnej pedagogickej a jazykovej pamiatky, žiaľ, naša jubilantka pre pracovnú zaneprázdnenosť nepokračovala. Napriek tomu aj táto neúplná charakteristika slovakizmov Orbisu poskytuje pomerne dobrý obraz o vnútornej zložitosti vývine kultúrnej slovenčiny v druhej polovici 17. storočia.

M. Bartková sa podieľala na budovaní a zveľadovaní seminárnych knižníc na svojich pracoviskách. Veľmi rada poskytovala a aj dodnes poskytuje informácie o knižných novinách z rusistickej, ale aj širšej slavistickej literatúry. K jej obľúbeným témam patria etymologické analýzy rôznych slov slovenského, ale aj neslovenského pôvodu a hľadanie spoločného indoeurópskeho základu (niektoré z nich uverejnila v odborných rusistických časopisoch). Škoda, že nemala tú trpezlivosť a ambíciu premeniť toto svoje hobby na sústavný vedecký výskum v oblasti rekonštrukcie starej lexiky.

Našej vzácnej kolegyňi z úprimného srdca blahozeláme pri príležitosti významného životného jubilea a želáme jej veľa zdravia, šťastia, radosti, rodinnej pohody a veselej mysle.

Júlia Dudášová-Kriššáková

Letná univerzita 2007 – tentoraz na Slovensku

V dňoch 1. až 7. júla sa v Starej Lesnej uskutočnila ďalšia, v poradí už šestnástá frankofónna Letná univerzita (LU), ktorá sa každoročne koná pod záštitou Vzdelávacej nadácie Jana Husa. Minulý rok sa konala v Olomouci, kde ju organizovala Katedra romanistiky Filozofickej fakulty (FF) Univerzity Palackého v Olomouci, tohto roku sa na organizáciu podujatia Inštitút románskych a klasických filológii FF PU.

LU je podujatie, ktoré sa koná raz ročne v jednej z troch krajín – vo Francúzsku, v Českej republike a na Slovensku, pričom jeho hlavným cieľom je intelektuálne a interkultúrne obohacovanie a výmena vedeckých poznatkov.

O tohtoročnú organizáciu sa postarala doc. PhDr. Zuzana Malinová, CSc., za pomoci dvoch doktorandov katedry

francúzskeho jazyka – Mgr. Jána Drengubiaka a Mgr. Zuzany Ševčíkovej. Z FF sa na LU, okrem už spomínaných organizátorov, zúčastnili piati študenti v odbore francúzsky jazyk a literatúra, doktorandka z Inštitútu filozofie a etiky a doktorandka z Inštitútu estetiky a vied o umení.

Na LU už tradične participujú účastníci z troch zúčastnených

krajín. Tohtoročná téma LU – Image, imaginaire, imagination (Predstav-a, -ované, -ivosť) – ponúkla takmer neobmedzené množstvo jej jedinečných realizácií vo všetkých oblastiach spoločenských vied. Odznali príspevky filozofického, literárneho a historického charakteru, pričom témy sa zaujímavo zmocnili aj iné prezentácie z oblasti sociológie, estetiky, logiky či lingvistiky. Pluridisciplinárny charakter, ktorý je hlavným mottom celého podujatia, sa teda mohol i vďaka takto koncipovanej téme naplno rozvinúť.

K LU však už tradične patrí aj neodmysliteľná atmosféra mimo prednáškovú sálu. Celá LU bola obohatená literárnym ateliérom, tvorivými diskusiami a v neposlednom rade aj fakultatívnym výletom. Organizátori sa rozhodli, že príjemná plavba Dunajcom môže len umocniť celkovú atmosféru podujatia. Počas prednášok, ale aj v rámci plodného trávenia voľného času, sa všetci snažili mnohokrátými spôsobmi prispieť k tomu, že na LU v Starej Lesnej budú všetci účastníci príjemne spomínať.

Vladimír Dziak,
študent V. ročníka FJL – SJL

Prof. PhDr. Ivor Ripka, DrSc., a Prešovská univerzita (pri príležitosti 70. narodenín vedca a učiteľa)

Najprv sa vráťme o desať rokov späť. Vtedy dr. Miloslav Smatana, CSc., jeden z aspirantov profesora Ripku, k jeho vtedajšiemu okrúhlemu jubileu v časopise Slovenská reč napísal: „V období, keď leto pomaly odchádza do nenávratna a na dvere nescemo klope jeseň, pripomína si svoje výročie narodenia PhDr. Ivor Ripka, CSc., riaditeľ Jazykovedného ústavu L. Štúra SAV. Aj keď to znie neuveriteľne, tento roku to bolo v jeho živote už po šesťdesiatykrát.“ O čo neuveriteľnejšie to znie dnes, keď rovnaké ročné obdobie pripomína už siedmy krížik nášho jubilanta.

Z rovnakého prameňa zacitujeme ešte niekoľko dôležitých faktov z jeho života. „Ivor Ripka začal naplňovať svoj životný osud 7. septembra 1937 v Bratislave a spolu s rodičmi, ktorých sprevedzajú na ich pedagogickej púti, sa cez Trenčín, Kežmarok a Poprad (tu v roku 1955 maturoval) vrátil do rodného mesta (štúdium na FF UK, odbor slovenský a ruský jazyk absolvoval v roku 1960). Ukončenie vojenskej prezenčnej služby v roku 1962 znamenalo súčasne začiatok vedeckej dráhy jubilanta: vtedajší Ústav slovenského jazyka SAV sa stal jeho prvým a doteraz jediným pracoviskom. Po študijnom pobyte, internej vedeckej aspirantúre a obhájení dizertačnej práce nazvanej Dolnotrenčianske nárečia získal I. Ripka v roku 1968 vedeckú hodnosť kandidáta filologických vied a stal sa vedeckým pracovníkom vtedy už Jazykovedného ústavu L. Štúra SAV. Dialektologické oddelenie tohto pracoviska viedol takmer dvadsať rokov a od roku 1995 je ako vedúci vedecký pracovník riaditeľom tejto poprednej slovenskej jazykovednej inštitúcie.“ Toto napísal M. Smatana pred desiatimi rokmi a pozorný čitateľ iste postrehol, že najmä do profesionálnej charakteristiky prof. Ripku od tých čias veľa faktov pribudlo.

Jedným zo šťastných ťahov, ako to rád pripomína bývalý vedúci Katedry slovenského jazyka a literatúry Fakulty humanitných a prírodných vied (FHPV) PU doc. František Ruščák, bolo, že raz v príhodnej chvíli oslovil vtedajšieho riaditeľa prestížnej jazykovej inštitúcie, a tak sa v roku 2000 stal I. Ripka zamestnancom PU. Odvtedy ubehlo šťastných sedem rokov a dnes, keď si pripomíname jeho okrúhle jubileum, konštatujeme, že je to práve desatina jeho života a až pätina jeho života profesného, čo trávi pedagogickým pôsobením v Prešove.

Hneď od svojho nástupu sa

významne zapojil do pedagogického procesu, kde zúročil roky vedeckého bádania a neúnavne pokračoval aj vo vedeckom výskume.

Pre poriadok sa žiada uviesť aspoň tie najvýznamnejšie výsledky výskumov, ktoré sú predstavené v knižných prácach. Je to na prvom mieste Atlas slovenského jazyka, ktorý znamená teoretický a metodologický prínos nielen pri tvorbe podobných národných projektov, ale aj pri realizácii nadnárodných makroatlasy. I. Ripka je spoluvýtvorcom koncepcie Celokarpatského dialektologického atlasu (CKDA) a hlavným redaktorom piateho zväzku, ktorý vyšiel v roku 1997. CKDA je základným dielom lingvistickej karpátologie (karpatskej kontaktovej lingvistiky). Výrazným spôsobom spoluvytváral koncepciu tohto nadnárodného atlasového makroprojektu a precizoval jeho teoreticko-metodologické východiská. Ako hlavný redaktor 5. zväzku pripravil dielo dôstojne reprezentujúce slovenskú jazykovedu.

Je hlavným redaktorom Slovníka slovenských nárečí, ktorý je najvýznamnejším výsledkom v oblasti nárečovej lexikológie a lexikografie a predstavuje nezastupiteľnú časť komplexu slovníkov národného jazyka s hodnotnou materiálovou bázou na ďalšie (etymologické) výskumy. Pozoruhodná je jeho špecifická (nová) koncepcia celonárodného nárečového slovníka, ktorá sa prijíma v slavistickom svete.

Z jeho knižnej produkcie má výrazný ohlas monografia Dolnotrenčianske nárečia i regionálny Vecný slovník dolnotrenčianskych nárečí. Nový rozmer majú aj výsledky výskumov slovensko-neslovenských kontaktov a interferencií, vychádzajúce z analýzy jazykových prejavov amerických Slovákov. Predstavujú metodiku socioterénnych výskumov slovensko-neslovenských (jazykových) kontaktov, rozpracovanie teoretických otá-

zok bilingvizmu, prepínania kódov, problematiku minoritných jazykov v enklávach.

Na Filozofickej fakulte (FF) PU sa habilitoval (2000) a v priebehu niekoľkých rokov i inauguroval (2004). Dodnes okrem vyučovania historických i synchronných disciplín (vývin slovenského jazyka a dialektológia, dejiny spisovného jazyka a lexikológia súčasnej spisovnej slovenčiny) vedie diplomové, rigorózne i dizertačné práce. Od nástupu na PU je recenzentom časopisu sesterskej katedry Pedagogickej fakulty PU Slovo o slove. Kým mu to vek, lepšie povedané legislatíva umožňovala, pôsobil vo funkcii vedúceho garanta doktorandského štúdia odboru 73 - 03 - 9 slovenský jazyk na Katedre slovenského jazyka a literatúry FHPV PU. Vďaka tomu katedra odchovala niekoľko doktorandov uvedeného odboru. Počas pôsobenia na FHPV vydal len na tomto pracovisku jednu monografiu (Aspekty slovenskej dialektológie, 2002) a vysokoškolskú učebnicu v spoluautorstve s kolegyňou M. Imrichovou (Základy slovenskej lexikológie, 2003, ktorá už vyšla v troch vydaniach). Samozrejme, že počas prešovského pôsobenia pokračuje i v svojich predchádzajúcich dlhodobých projektoch, ku ktorým patrí Slovník slovenských nárečí. 2., L - P (povzchádzať) a Slováky jazykový atlas. Svoje lexikografické skúsenosti uplatnil i v ďalších slovníkových prácach: Príručka slovenského pravopisu pre školy a prax (2. vyd. 2006, spoluautorky M. Imrichová a J. Skladaná) a rovnako dobre aj ako prekladateľ v Slovníku cudzích slov (2. vyd. 2005, spolu-prekladatelia L. Balážová, J. Bosák, J. Genzor, J. Skladaná). Najnovšou lexikografickou monografiou profesora I. Ripku je

prakticky veľmi užitočná knižná publikácia Zemepisné názvy; obyvateľské mená, ktorá prezentuje problematiku písania cudzích vlastných mien (toponym) a ich derivátov (1. vyd. 2007).

Vo výpočtoch jeho publikácií by sme mohli pokračovať, ale nechceme obísť ešte jednu dôležitú stránku jubilantovej osobnosti

- a tým je jeho ľudský rozmer. Ako učiteľ pôsobí síce prísne a nekompromisne, čo pravdaže odráža jeho odbornú a spoločenskú prestíž, ale, ak sa k nemu niekto dostane bližšie, či už študent svojim záujmom a poznaním, alebo kolega svojou pracovnou spolupatričnosťou, spozná jeho obrovskú srdečnosť a dobroprajnosť a, v neposlednom rade, schopnosť zabaviť seba aj iných nielen svojim hudobným talentom, ale aj nenapodobiteľným rozprávačstvom. Je nevyčerateľnou studnicou historiek a udalostí niekoľkých desaťročí slovenského jazykovedného a vôbec spoločenského diania, takže sa jeho spolubesedníci vždy majú možnosť dozvedieť niečo, čo sa v oficiálnych archívoch uchováva len čiastočne. Keď pred piatimi rokmi kolegovia z katedry zorganizovali vedeckú konferenciu k jeho polokrúhlemu jubileu, svoju prajnosť a vdácnosť prejavili i v pozdravnom liste, ktorý si môžete prečítať pod názvom Sôvety v hodine Ivorovej v zborníku Slovenčina na začiatku 21. storočia (Prešov: PU, Fakulta humanitných a prírodných vied 2004. s. 7.). V rovnakom duchu mu i dnes viňujeme mnoho zdravia a mnoho tvorivých síl, ktoré obohacujú všetkých v jeho okolí.

PhDr. Marianna Sedláková, PhD.
Katedra knižničných
a slovakistických štúdií
FHPV PU

L. Belás ponúka viacero uhlov pohľadu na Machiavelliho

Nová knižná publikácia, ktorá sa bezpochyby zaujíma a pre čitateľa i pútavo (nielen povrchné) venuje a systematicky smeruje k jadrú problému, je počínom docenta Ľubomíra Belása, ktorý sa už roky intenzívne venuje vnímaniu Niccolò Machiavelliho z rôznych uhlov pohľadu (politický, etický, spoločenský). Autor, ktorého monografia s názvom Machiavelli dnes je logickým a konzistentným vyústením jeho dlhoročnej práce s dielami Machiavelliho, sa postupne dostáva k formulovaniu otázok relevantných (nielen) pre obdobie renesancie. Otázky, ktoré nastoľuje (Je renesancia skutočne samostatná epocha v dejinách? Je medziskom medzi obdobím temného stredoveku a optimistického novoveku? Je renesancia skutočne taká protikladná voči predchádzajúcemu obdobiu, alebo ide o kontinuitu?), si kladie účelovo.

Ako uvádza, nejde ani tak o exaktné odpovede na otázky (v skutočnosti ich ani nehladá), ale o obraz reálnych dobových súvislostí renesančnej epochy a jedného z jej najväčších filozofov.

Autor v úvode načrtáva, nastoľuje otázky týkajúce sa politickej moci u Machiavelliho. Nepochybné je, že renesančné obdobie udalo nový ráz a vrhlo priame svetlo na človeka samotného i spoločenského (ako autor neskôr dodáva - i politického).

Spočiatku stanovený okruh problémov, ktorým sa doc. Belás venuje, sa v ďalších kapitolách zužuje. Jedinečnosť renesančného človeka spočíva práve v jeho univerzálnosti. Táto črta renesančného antropologizmu (alebo humanizmu) vyznačujúca sa najmä zameraním na človeka a produkty jeho práce, je pod-

ľa L. Belása odzrkadlená práve v tvorbe N. Machiavelliho. Autor pripúšťa existenciu množstva rozličných názorov i uhlov pohľadu na komplexnú tvorbu (i dramatickú!) spomínaného vari najslávnejšieho Florentína. Avšak, ako tvrdí, existuje tu i jeden moment zhody. Ten nachádza v konštatovaní, že sám Machiavelli, nazývaný aj dielatom svojej doby, je skutočným obrazom doby, v ktorej žil. Z toho pramení otázka, ako teda určiť, či presnejšie vymedziť signifikantné črty renesančnej doby, keď sa vôkol nej vynára toľko otázok?

Autor tejto práce berie do úvahy názory mnohých interpretov filozofického myslenia renesancie (Cassirer, Gramsci, Berdajev, Garin...). Premyslene uvažuje o koncepcii objasnenia i samotnej osoby Machiavelliho, i jeho tvorby. Práve Vladár

je Machiavelliho vrcholné dielo, ktoré zavŕšilo obraz renesančného človeka, avšak i s akcentom na jednu zložku spoločenského života - a to zložku politickej moci. Tá sa podľa Belása prezentuje ako moc človeka nad človekom. Preto sa Machiavelli nazýva i zakladateľom modernej politológie.

Doc. Belás (zjavne neraz zahĺbený do diel už spomínaného filozofa) pripúšťa i zdôrazňuje skutočnosť, že pozadie Machiavelliho politického sveta je inšpirované bežnou skúsenosťou. Sila a moc boli (nielen) pojmy, ktoré ho nesmierne uchvacovali a venoval im patričnú spoločnosť v rámci politického telesa vtedajšej doby. Autor však ešte upozorňuje na jeden relevantný model, a to zohľadňovanie nielen politického, ale taktiež i filozofického hľadiska. I keď Machiavelli nebol v klasickej slova zmysle filozofom, jeho Vladár mal obrovský vplyv na všeobecný vývoj moderného filozofického myslenia.

Nevyvrátiteľným faktom je i to, že Machiavelli nebol teoretik - práve naopak - všetko svoje videnie jednoducho sprostredkúval priamo z praktického života vladárov. Nie v domnienkach, ani superlatívoch, ale v reálnom základe

západného politického myslenia vtedajšej doby. Zaujímavosťou je i to, že autor monografie Machiavelliho nechápe len ako „ideológa nastupujúceho kapitalizmu“, ale i ako etika občianskej spoločnosti.

Toto dielo je dôsledným mapovaním všetkých elementov vyskytujúcich sa v tvorbe tohto bezpochyby zaujímavého a inšpiratívneho Florentína, no odhaľuje i viac: skutočnosť, že i po stáročíach je v jeho diele stále prítomný duch akejsi intuície či predtuchy, ktorá je dnes už reálnym naplnením. A práve táto monografia je jej skutočným obrazom.

Mgr. Adriana Krausová,
doktorandka na KF FF PU

Osožná príručka pre všetkých záujemcov o problematiku drogovej kriminality

ČENTÉŠ, Jozef, HERETIK, Anton, OLÁH, Michal a kol.: *Vyšetrovanie drogovej kriminality*. 1. vyd. - Bratislava: Euroformes, 2007. 95 s. - ISBN 978-80-89266-18-0.

Príslušníkom polície sa dostáva do rúk odborná publikácia autorského kolektívu vedeného JUDr. Jozefom Čentéšom, PhD., pod titulom *Vyšetrovanie drogovej kriminality*. Publikáciou tohto odborného textu sa sleduje cieľ implementácie projektu vzdelávacej aktivity v oblasti drogovej kriminality prostredníctvom konzorcia spoločností vedených spoločnosťou Euroformes, s. r. o., Žilina. Kolektív autorov v zložení: JUDr. J. Čentéš, PhD., prof. PhDr. Anton Heretik, PhD., PhDr. Michal Oláh, PhD., doc. PhDr. Jana Viktorová, PhD., JUDr. Ján Palarec a PharmDr. Jiří Zpletal ju spracovali s príslušnou odbornou erudovanosťou vyznačujúcou sa nielen svojou dobovou aktuálnosťou, ale aj prehľadnosťou, ktorá zabezpečuje čitateľovi dobrú orientáciu v danej problematike.

Autorský kolektív spracoval príručku s úmyslom prispieť k

zvýšeniu kvality odbornej prípravy príslušníkov polície so zámerom poskytnúť subjektom prípravného konania polície s akcentom na príslušníkov Vojenskej polície návod, ako správne a efektívne, teda zákonne konať a rozhodovať pri vyhľadávaní, vykonávaní, previerke a hodnotení dôkazov usvedčujúcich páchatel'ov drogovej kriminality.

Publikácia z hľadiska vnútornej štruktúry je rozdelená na predhovor a päť kapitol, ktoré na seba logicky nadväzujú. Obsah publikácie predstavuje špecifické teoretické poznatky ako základné predpoklady nevyhnutné pre vyhľadávanie a vyšetrovanie trestných činov drogovej kriminality. Pri spracovaní odbornej publikácie autori v jednotlivých kapitolách vychádzali z aktuálnej odbornej a právnej literatúry, vlastných teoretických i praktických vedomostí a skúseností.

Základné témy vyšetrovania drogovej kriminality boli v publikácii spracované na vysokej odbornej úrovni. V tejto súvislosti vymedzuje najmä psychologické aspekty drogovej kriminality, všeobecnú charakteristiku prevencie, ako aj špecificky sociálnej prevencie. Interpretuje problematiku drogovej politiky, vymedzuje stratégiu pre boj proti drogám a uvádza právnu úpravu drogovej kriminality. Ďalším nespochybniteľným kladom tejto publikácie je skutočnosť, že autori venovali náležitú pozornosť aj spracovaniu takej dôležitej témy, akou je metodika vyšetrovania uvedenej trestnej činnosti.

Ku zvýšeniu celkovej kvality publikácie slúži i excelentné zloženie autorského kolektívu pozostávajúce z graduovaných odborníkov na danú problematiku, ako napr. vedúci autorského kolektívu, JUDr. J. Čentéš, PhD., zástupca riaditeľa trestného odboru Generálnej prokuratúry SR a dôležitý odborník na poli trestného práva, prof.

PhDr. A. Heretik, PhD., významný slovenský klinický a forenzný psychológ, PhDr. M. Oláh, PhD., známy autor v oblasti sociálnej práce z PU, doc. PhDr. Mária Bratská, CSc., význačná odborníčka z oblasti psychológie, veľkou mierou podieľajúca sa na publikačnej činnosti v danej problematike a iní vynikajúci odborníci.

Pri hodnotení celkovej štruktúry publikácie možno konštatovať, že autorský kolektív rozdelil odborný text do samostatných, no pritom na seba navzájom logicky nadväzujúcich tematických celkov.

Uvedený prístup autorského kolektívu, odborne spracovaný obsah publikácie ju predurčujú, aby bola prínosom pre príslušníkov polície a základom pre poznanie a orientáciu v danej problematike pre ostatné nerespisívne profesie, najmä sociálnych pracovníkov a probačných úradníkov.

JUDr. Jaroslav Pažitka, PhD.,
Katedra vyšetrovania Akadémie
Polície zboru, Bratislava

Jubileá významných osobností slovenskej hudobnej kultúry

V tomto roku si pripomíname okrúhle životné jubileá dvoch súčasných výrazných predstaviteľov slovenskej hudobnej kultúry, ktoré sa dožili 80 rokov života – dr. h. c. prof. PhDr. Ladislav Burlas, DrSc., a Milan Novák. Sú to osobnosti, ktoré významnou mierou formovali a formujú pedagogický, vedecký a umelecký profil nielen Katedry hudby Fakulty humanitných a prírodných vied (KHu FHPV) PU, ale výraznou mierou zasiahli aj do života PU.

Hudobný skladateľ, teoretik a pedagóg prof. L. Burlas (narodený 3. apríla 1927) je jeden z najvýznamnejších zjavov slovenského hudobného života. Absolvent kompozície na konzervatóriu v Bratislave v triede Alexandra Moyzesa (1947 – 1951) a na VŠMU v Bratislave (1951 – 1955) u toho istého profesora študoval paralelne aj estetiku a hudobnú vedu na Univerzite Komenského (UK) v Bratislave. Svoje profesionálne aktivity delil medzi vedeckú činnosť, kompozičnú, pedagogickú a organizačnú činnosť. Dlhé obdobie pôsobil (1951 – 1955 a 1961 – 1990) v Ústave hudobnej vedy SAV, pričom v rokoch 1964 – 1974 bol jeho riaditeľom. Jeho vedecké dielo obsahuje 15 monografií a viac ako 150 vedeckých štúdií, článkov a statí. Burlasova vedecká monografia *Formy a druhy hudobného umenia* (1962) svojim spracovaním tematiky a koncepčným ponímaním patrí k najlepším dielam tohto druhu v európskom kontexte. O jej popularite a význame svedčí aj to, že v roku 2006 vyšla už vo štvrtom vydaní. Skladateľské dielo L. Burlasa obsahuje takmer 80 opusov. Významné sú jeho orchestrálne diela (*Planctus* - reakcia na okupáciu v roku 1968), zborová tvorba (*Zvony na text Milana Rúfusa*), komorné kompozície.

Výrazné je aj pedagogické pôsobenie prof. L. Burlasa (habilitoval sa v roku 1967 a v roku 1993 ho prezident SR menoval profesorom) na Filozofickej fakulte UK v Bratislave, na VŠMU v Bratislave a ďalších slovenských vysokých školách a univerzitách. V súčasnosti pôsobí ako profesor kompozície na Hudobnej fakulte Akadémie umenia v Banskej Bystrici. Za svoje aktivity bol L. Burlas ocenený početnými významnými titulmi a titulmi. Za všetky menujeme aspoň titul Zaslúžilý umelec za hudobnú tvorbu (1982), Cenu ministra kultúry SR (1997), Zlatú medailu UMB v Banskej Bystrici za vedeckú a pedagogickú spoluprácu (2006), Cenu Tibora Andrašovana (2007) za hudobné umenie, ktorú udelila Matica slovenská

v tomto roku prvýkrát či čestný doktorát Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre (2007).

Je potešiteľnou skutočnosťou, že prof. L. Burlas sa významnou mierou zapísal aj do dejín PU. Je autorom znelky PU, ktorá od prvých chvíľ existencie našej Alma mater v roku 1997 pravidelne zaznieva pri všetkých významných udalostiach v jej živote. V rokoch 1997 – 2000 pedagogicky pôsobil na KHu (vtedy ešte katedre hudobnej výchovy) FHPV PU a v tomto období bol aj predsedom štátnickej komisie a členom Vedeckej rady PU. Významná bola skladateľská spolupráca s L. Burlasom, keď pre komorný orchester PU *Camerata academica* skomponoval dielo *In memoriam*, ktoré bolo s mimoriadnym úspechom uvedené za účasti autora 10. apríla 2000 vo svetovej premiére v historických priestoroch starobylého Karolina Karlovej univerzity v Prahe.

Pôsobenie prof. L. Burlasa malo veľmi blahodarný vplyv na pracovnú a ľudskú klímu na katedre hudobnej výchovy. Mal veľký vplyv na ďalší rast pedagogickej a vedeckej úrovne členov katedry, mal a stále aj má veľkú zásluhu na ich ďalšom kvalifikačnom raste. Bol stále pripravený pomôcť radou, láskavým slovom, či dodať odvalu v ďalšej vedeckej práci. My, ktorí sme ho osobne poznali, s láskou a vdáčnosťou spomíname na chvíle diskusií o hudbe, o umení, o filozofii či jednoducho o živote. Sme radi, že s mnohými členmi katedry prof. L. Burlas naďalej udržiava osobné a pracovné vzťahy.

Vážený pán profesor, chceme Ti v mene členov KHu FHPV PU poďakovať za všetko, čo si pre katedru v minulosti, ale aj v súčasnosti urobil a robíš a za želať Ti veľa zdravia, entuziazmu a pohody.

Hudobný skladateľ Milan Novák (narodený 12. augusta 1927) patrí medzi výrazné tvorivé zjavy slovenskej hudby druhej polovice 20. storočia. Absolvoval kompozíciu u prof. Alexandra Moyzesa na bratislavskom konzervatóriu. Popritom študoval aj klavír u Frisca Kafendu a dirigovanie u Kornela

Prof. L. Burlas ďakuje po uvedení svojej skladby *In memoriam* v prešovskom PKO v roku 2000. Foto: Archív autora

Schimpla a Václava Talicha. Prevažná časť jeho života je spojená s pôsobením vo Vojenskom umeleckom súbore (VUS). Stál pri jeho zrode a pracoval tu od roku 1951 až do svojho odchodu do dôchodku.

Skladateľské dielo M. Nováka je žánrovo pestré a mnohoraké. Aj keď v prevažnej miere komponoval pre potreby VUS, nevyhýbal sa ani ostatným hudobným druhom. Jeho tvorba zahŕňa desiatky komorných diel, symfonickú hudbu, ale aj zboru a kompozície pre deti. Nevyhýbal sa ani javiskovým dielam, z ktorých muzikál *Opera mafiózo* bol s veľkým úspechom uvedený začiatkom 90. rokov už zaniknutým súborom spevohry Divadla Jonáša Záborského aj na javisku v Prešove.

Od presídlenia M. Nováka v polovici 90. rokov do Popradu sa začala jeho čulá umelecká spolupráca s umeleckými súbormi PU. Komorný orchester PU *Camerata academica* s umeleckým vedúcim a dirigentom Mgr. art. Karolom Medňanským uvádza jeho situu v starom slohu inšpirovanú študentskou hymnou *Gaudeamus igitur* a 1. novembra 1996 premiéruje *Retrospektívy* pre flautu, štvoručný klavír a sláčikové nástroje. Gitarové trio uviedlo 16. marca 2005 vo svetovej premiére *Tri triá* pre 18 strún, kompozíciu, ktorá bola napísaná pre týchto mladých umelcov. Najnovším dielom M. Nováka, ktoré sa objavilo v repertoári jedného z umeleckých súborov *Camerata academica* – *Collegium musicum*, je *Valse* z jeho *Miniatur* pre flautu a gitaru. Ženský zbor PU *Iuventus paedagogica* spo-

lu s komorným orchestrom *Camerata academica* premiéroval 15. mája 2002 minikantátu pre ženský zbor, flautu a sláčikový orchester *Chceme žiť v láske* na slová členky KHu FHPV Paed-Dr. Jany Hudákovéj, PhD., pod dirigentským vedením Mgr. Tatiány Kanišákovéj, PhD. Miešaný zbor PU *Nostro Canto* v súčasnosti študuje kantátu inšpirovanú živelnou katastrofou z roku 2004 *Tatry 2004* pre miešaný zbor a štvoručný klavír opäť na text J. Hudákovéj. Kompozícia v najbližšom období zaznie pod dirigentským vedením T. Kanišákovéj a klaviristov *Luďmily Kojanovej* a *Pavla Novotného*, externých pedagógov KHu. Akordeónové kvarteto, ktoré umelecky vedie doc. Mgr. art. Irena Medňanská, PhD., zaradilo do svojho repertoáru *Variácie* na francúzsku tému.

Tvorba jubilanta M. Nováka predstavuje významný prínos do repertoárovej štruktúry umeleckých súborov PU. Vyznačuje sa modernosťou, ale aj komunikatívnosťou, preto ju študenti radi hrajú a spievajú a u publika má vždy zaručený úspech. U študentov zohráva aj významnú motívickú a psychologickú úlohu, keď pomocou nej prekonávajú predsudky voči modernej vážnej hudbe.

Hudobnému skladateľovi M. Novákovi želáme pri príležitosti jeho životného jubilea veľa zdravia, pohody a tvorivej inšpirácie, aby sme do repertoáru našich súborov mohli zaradiť ešte mnoho jeho krásnych nových skladieb.

Mgr. art. Karol Medňanský, PhD.

Torysa vystupovala na festivale v rumunskej Oradei

Vysokoškolský folklórny súbor Torysa, akademické umelecké teleso PU, prijal v dňoch 27. septembra až 1. októbra pozvanie a zúčastnil sa na medzinárodnom folklórnom festivale v rumunskom meste Oradea.

Oradea je od Prešova vzdialená asi 300 kilometrov a leží v severovýchodnej časti Rumunska. Má vyše 250 tisíc obyvateľov a v mnohých porovnaníach pripomína najmä Košice.

Festival prebiehal od piatku do nedele, keď sa obrovskému množstvu divákov predstavili folklórne súbory z rôznych krajín. Všetky súbory prijali usporiadatelia už vo štvrtok podvečer. Okrem troch domácich rumunských súborov sa Torysa objavila na pódii s ďalšími folklórnymi telesami z Ukrajiny, Maďarska, Sardínie a Grécka.

Torysa sa predstavila ako vyspelý umelecký súbor, ktorý bol ako jediný zo zúčastnených súborov zaradený do vysielania rumunskej televízie, dokonca rádio menšinových kultúr v Oradei vysielať i rozhovor o slovenskom folklóre s umeleckým vedúcim súboru PaedDr. Jozefom Hrušovským, PhD.

Torysa patrila k umelecky najkvalitnejším zahraničným telesám na festivale a také boli i neskoršie odozvy na jednotlivé vystúpenia. Organizátori udelili súboru certifikát o účasti na festivale a - čo najviac teší - oce-

nili nás Zlatým pohárom za kvalitu umeleckých vystúpení.

Treba konštatovať, že takýto zájazd je tým najlepším motivačným prostriedkom do ďalšej umeleckej činnosti súboru a akousi odmenou pre jeho členov za drinu pri nácvičkách programov. Členmi súboru sú najmä vysokoškoláci, ale i absolventi PU, ktorí už pôsobia v učiteľskej praxi, preto je dôležité správne načasovanie každej umeleckej akcie väčšieho časového rozsahu. Tak to bolo i v tomto prípade, hoci vybrať 27 členov súboru z počtu 46 nebolo až také náročné a všetci vybraní Torysania si mohli v predstihu plniť i svoje študijné

či pracovné povinnosti. Čo tak tiež nie je zanedbateľné, to sú nové skúsenosti a informácie z umeleckej činnosti folklórnych súborov v zahraničí. Tie majú zväčša veľkú podporu u svojich zriaďovateľov a pravidelne sa zúčastňujú na medzinárodných festivaloch.

Preto by všetci členovia súboru chceli vysloviť poďakovanie vedeniu PU, najmä však jej novému rektorovi prof. RNDr. Renému Matlovičovi, PhD., za podporu našej umeleckej činnosti, ktorou by sme chceli i naďalej úspešne reprezentovať našu Alma Mater, mesto Prešov i Slovensko.

PaedDr. Jozef Hrušovský, PhD.

Torysa v kompletnom zložení počas turné v Rumunsku.

Folklórny sviatok vysokoškolákov sa týždeň konal vo Zvolene

Vrcholom v kultúrnej činnosti vysokoškolákov sú akademické súťaže, festivaly. Nebolo to inak ani tohto roku. Vo Zvolene sa konal v prvý júlový týždeň XVIII. medzinárodný festival vysokoškolských folklórnych súborov Akademický Zvolen 2007.

Osemnásťnásť tohto podujatia obohatili svojou účasťou nielen súbory zo slovenských univerzít, ale aj tanečná skupina Galena Juju Dance Group z oblasti Bali Nyonga Mezam v severozápadnej oblasti Kamerunu. Ich vystúpenie bolo zážitkom pre všetkých. Predviedli tance, ktoré sú súčasťou každodenného života v dedine Bali Nyonga a tancujú sa pri rôznych príležitostiach (svadba, zábava, úmrtie niektorého z dedinčanov). Španielske farby zastupovala pre nich typicky temperamentná skupina Tuna de Ingenieros de Montes de la Universidad Politécnica de Madrid. Ide o združenie skupín študentov španielskych univerzít. Predstavili sa programom španielskej

i juhoamerickej ľudovej hudby, hudby z Kanárskych ostrovov či Južnej Ameriky.

Už tradične svoje zastúpenie na tomto podujatí mala PU. Divákom, porote a obyvateľom Zvolena sa predstavil vysokoškolský folklórny súbor Torysa, ktorý sa v roku 1994 stal laureátom medzinárodného festivalu vysokoškolských folklórnych súborov Akademická Nitra.

Na XVIII. Akademickom Zvolene sa predstavil programom Vo Vicezu na vešeľu! Program čerpal zo zvykov a tradičnej ľudovej kultúry obce Vít'az. V skratke predstavil svojský priebieh niekdajšej svadby a svadobnej zábavy v prvej polovici 20. storočia. Námet bol z „pera“ Zuzany Bednárovej, choreogra-

fia od Františka Novotného (vystúpil aj v úlohe parobka a zvládol ho perfektne!!). Hudobné spracovanie v podaní PaedDr. Jozefa Hrušovského, PhD., dokumentovalo jeho cítenie, lásku k ľudovému tancu a hudbe, profesionalitu a vyzretosť odborníka v oblasti hudobného folklóru. Punc majstrovského prejavu programu dodala už tradične ľudová hudba s predníkom Stanislavom Balázom, ktorá v kuloároch odborníkov a „fajšmekrov“ bola hodnotená ako najlepšia ľudová hudba spomedzi všetkých súborov. Odviedla zo všetkých zúčastnených ľudových hudieb najkvalitnejší prejav, najčistejší, najtechnickejší - štylisticky aj autenticky.

Súťažné vystúpenie súboru Torysa hodnotiacia komisia ocenila diplomom za „scénické spracovanie piesní a zvykov

z Vít'aza“.

Okrem súťažného vystúpenia sa každý deň predstavil jeden zo súborov obyvateľom Zvolena na Námestí SNP v blokoch Muzika na meste. Torysa na týchto koncertoch prezentovala bohatstvo folklórnych tradícií regiónov východného Slovenska - Šariš, Zemplín, Spiš, Gemer.

Akademický Zvolen aj Akademická Nitra, ktoré sa striedajú každým rokom, dokumentujú, že slovenská ľudová kultúra patrí vo svojej rozsiahlej rozmanitosti medzi najbohatšie na svete. A bud' me hrdí, že do tohto dedičstva predkov, ktorého hodnotu, pestrosť a rozsah nám môže závidieť celý svet, nemalou mierou prispieva aj vysokoškolský folklórny súbor Torysa z PU!

*PhDr. Viliam Tarjányi,
tajomník RUC*

Akordeónisti v zajatí musette a tanga

Akordeónové kvarteto existuje na Katedre hudby Fakulty humanitných a prírodných vied (FHPV) PU od roku 2000. Patrí k najmladším umeleckým telesám pri Rade pre umeleckú činnosť (RUČ) PU.

Členmi sú nástrojovo najtalentovanejší akordeónisti. V repertoári súboru sú skladby rôzneho žánrového zamerania: transkripcie diel Johanna Sebastiana Bacha, Dietricha Buxtehudeho, ale najmä pôvodná akordeónová literatúra pre kvarteto, a to musettové skladby Michaela Ganiana a taktiež diela Astora Piazzollu. Umeleckými vedúcimi súboru sú doc. Mgr. art. Irena Medňanská, CSc., a externý pedagóg Mgr. Miroslav Kobelák.

Aj toto umelecké teleso reprezentovalo svoju Alma mater na súťažnom festivale - Akordeónový musettový súťažný festival Euro musette - Golden tango, usporiadaný v júni v Rajeckých Tepliciach, ktorý vstúpil v tomto roku do svojej druhej päťročnice.

Študentov na súťaž pripravila doc. I. Medňanská, ktorá je zároveň odbornou garantkou festivalu a pracovala aj ako predsedníčka poroty jednej vekovej kategórie. Predsedom poroty bol aj externý pedagóg katedry hudby Mgr. M. Kobelák.

Festival si vytvoril svoju tradíciu a prilákal najmä široký záujem tak súťažiacich ako aj pasívnych divákov, nakoľko súťažiaci interpretujú musettové skladby a tangá v duchu ľahkej a „uchu lahodiacej“ hudby brilantného harmonikára Michaela Ganiana. Festival má aj vo svojom názve slová In memo-

Študent FHPV Radovan Zajíc, Te-Hv najúspešnejší interpret "musette a tanga" v kategórii vysokoškolských.

riam Michael Ganian.

Jeho široký záber vekových kategórií od žiakov mladšieho školského veku, až po študentov stredných umeleckých a vysokých škôl zaručuje každoročne veľký počet súťažiacich z celého Slovenska. Je to jediný interpretačný festival, ktorý pokrýva aj vysokoškolský stupeň.

Akordeónisti Katedry hudby FHPV PU sa pravidelne zúčastňujú na festivale a tohto roku si v pásmovom hodnotení vybojovali tieto umiestnenia: Radovan Zajíc, V. roč., zlaté pásmo, Lívia Fláková a Lucia Daňková, III. roč., strieborné pásmo, Lenka Bujdová, III. roč. a Agáta Pavliková, IV. roč., bronzové pásmo.

Propozície na budúci rok počítajú s vysokoškolskou účasťou, a tak sa študenti už teraz tešia na príjemné prostredie Rajeckých Teplíc.

PhDr. Viliam Tarjányi,
tajomník RUČ

Prešov speaks English

Mesto Prešov je jedným zo slovenských kandidátov na titul Európske hlavné mesto kultúry v roku 2013 a aj vďaka tomu sa v meste organizuje viac rôznorodých podujatí a akcií. Jedna z nich končila v čase uzávierky tohto čísla časopisu PU. Reč je o podujatí Prešov det'om, deti Prešovu, prebiehajúcim od 1. do 5. októbra.

Do tejto akcie sa ako jediná z PU zapojila aj Katedra anglického jazyka a literatúry Fakulty humanitných a prírodných vied (KAJL FHPV) tím, že v centre mesta pripravila a zorganizovala program Prešov speaks English (Prešov hovorí po anglicky), určený pre deti z materských škôl a pre žiakov základných škôl.

Počas niekoľkých popoludní sa v parku uprostred pešej zóny študenti, ale aj členovia KAJL na štyroch stanovištiach venovali det'om vo veku do 6 rokov, 6 - 8 rokov, 9 - 12 rokov a 12 - 15 rokov. Ponuka aktivít bola široká - maľovanie, hry, spievanie, učenie sa farieb, výroba gaštanových zvieratiek, či rozprávanie a vytváranie príbehov v angličtine sú len niektorými z aktivít, ktoré si všetky deti mohli vyskúšať. Usmiate detské tváre a ich návraty do parku počas viacerých popoludní boli dôkazom toho, že nápad priho-

vorit' sa prešovským det'om po anglicky zaujal a že snaha a energia vynaložená na prípravu programu Prešov speaks English nebola márna. A za zmienku určite stojí aj to, že rovnako usmiate boli aj tváre organizátorov - študentov KAJL, ktorí si takto mali možnosť takpovediac priamo „v teréne“ vyskúšať prácu a det'ami aj mimo vyučovacích hodín a počas pedagogickej praxe. V parku sa jednoducho vytvorila atmosféra, ktorá prinášala radosť, pohodu a spokojnosť na oboch stranách.

Program Prešov speaks English KAJL FHPV bol teda nesporným úspechom. A zdá sa, že nebol posledným. Po ďalšej katedrovej akcii, II. Dni otvorených dverí, totiž KAJL FHPV pripravuje ďalšie akcie a podujatia, o ktorých vás budeme radi informovať.

PaedDr. Zuzana Zvirinská,
KAJL FHPV PU

Foto: Mgr. Ivan Štrba

Zástupcovia PU sa na Rallye Opatovská nestratili

Členovia občianskeho združenia (OZ) Podajme si pomocnú ruku PhDr. Jozef Vorobel a Mgr. Miroslav Firda reprezentovali OZ a domovskú Pravoslávnu bohosloveckú fakultu PU na automobilovej súťaži Rallye Opatovská. Spomínané charitatívne podujatie sa konalo jubilejne po desiatykrát príležitosti Medzinárodného dňa detí v areáli Domova sociálnych služieb (DSS) pre zdravotne postihnuté deti na Opatovskej ulici v Košiciach. Zakladateľka Aneta Smiková a Erik Aresta chceli od počiatku upriamiť pozornosť na toto zariadenie, na

potreby detí tohto domova a predovšetkým chceli, aby sa zabavili deti, ich rodičia a sympatizanti tohto zariadenia. Dlhoročným hlavným sponzorom podujatia sú U. S. Steel Košice.

Z roka na rok táto akcia získava na popularite. Jej základným princípom je za pomoci navigátorov za plnej premávky zajazdiť čo najrýchlejšie trasu od DSS na Opatovskej so zastávkami na Námestí slobody - Optime - Festivalom námestí a pri hypermarkete Tesco. Navigátormi sú vždy deti z Opatovskej a v pozícii šoférov sú známe tváre. Tento rok to boli

napr. Peter Dvorský, Štefan Skrúcaný, Marietta Žigalová, Patrik Herman, Dano Junas, Erik Aresta, potom predstaviteľia vrcholového manažmentu U. S. Steelu a zástupcovia priateľských organizácií.

Zástupcovia OZ Podajme si pomocnú ruku sa zúčastnili na

tejto akcii po druhý krát. „Naša“ posádka - teda tri deti a už spomínaná dvojica zástupcov PU, zvládla jazdu mestom, jazdu zručnosti a vedomostný test s veľkým úspechom - ved' spomedzi 30 posádok, ktoré sa do podujatia zapojili, skončila na skvelom 4. mieste. Najlepšie sa darilo manželke prezidenta U. S. Steelu pani Lohrovej.

Hendikepované deti si doslova užívajú každú minútu dňa, ktorý patrí len im.

PhDr. Jozef Vorobel,
Mgr. Miroslav Firda
Foto: Ocel' východu

Študenti FŠ PU sa stali majstrami SR v plážovej hádzanej

Olympijský klub regiónu Prešov zorganizoval už po trinásty raz turnaj v plážovej hádzanej, ktorý bol súčasne aj majstrovstvami SR v kategórii mužov. Najstaršie podujatie v tomto športe v strednej Európe sa odohralo v areáli letného kúpaliska na Sídlišku III v Prešove 14. a 15. júla za účinnnej pomoci skupiny zariadencov (V. Šofranko, M. Gruca, P. Urban, Š. Tarkovič, J. Dorčák, I. Jurič, M. Uliáš, M. Murajda, P. Bobák a predseda organizačného výboru V. Lafko).

Majster SR v plážovej hádzanej na rok 2007 – družstvo FŠ PU v Prešove. Horný rad zľava: Slavomír Krok, Erik Jusko, Marian Hopko, Adam Mazúr, Marián Huňady, prof. Ján Junger, PhD., dekan FŠ PU, dr. Vincent Lafko, PhD., prodekan FŠ PU, dole: Roman Lamač, Jaroslav Goleňa, Pavol Jano, Michal Urban, Michal Durilla.

Za účasti desiatich družstiev a 100 hráčov sa v sobotu odohralo 20 zápasov v dvoch päťčlenných základných skupinách. Z každej skupiny postúpili dve družstvá do nedeľňajšieho semifinále a víťazi hrali finálové stretnutie. Suverénom skupiny A sa stal Tatran Prešov 1, ktorý porazil všetkých súperov bez jediného prehratého polčasu a jasne postúpil. Druhým postupujúcim zo skupiny bolo dobre hrajúce družstvo

Bardejova. Skupina B bola podstatne silnejšia, lebo nemala vyloženého favorita. Od začiatku sa dobre ukazovali košíckí hráči, ktorí majú bohaté skúsenosti z účasti na „plážovke“ v predchádzajúcich rokoch a postúpili z 2. miesta. Úlohu čierneho koňa splnilo družstvo Fakulty športu (FŠ) PU zložené takmer výlučne zo študentov denného i diaľkového štúdia, všetko však bývalých i súčasných hádzanárov. Hráči FŠ PU

všetky štyri zápasy skupiny vyhrali 2:1 až po rozstreloch a stali sa víťazmi skupiny a odolali atakom Tatranu Prešov 2 a Levočanov.

V prvom semifinálovom zápase FŠ PU vyhrala po rozstreloch nad Bardejovom 2:1 a v druhom semifinále Tatran 1 potvrdil jasnú úlohu favorita a porazil Košičanov 2:0 a obidvaja víťazi postúpili do finále. V boji o bronzové medaily sa jasne presadili košíckí „plážovkári“, ktorí mali veľkú oporu v reprezentačnom brankárovi Pramukovi, ale aj v technicky dobre vybavennej streleckej osi Miženko – Kučera – Vasilenko – Nagy. Bardejovu ostala zemiaková medaila, výkonom však milo prekvapil.

Finálový zápas pred veľkou diváckou kulisou začali suverénne hráči Tatranu 1, ktorí si rýchlo vypracovali náskok, vďaka výbornému Melušovi v bráne a koncovkám Pekára a Kozlova vyhrali prvý polčas 19:11. FŠ však súboj nevzdala, jej vľajku zdvihli skúsení Lamač, Krok a Pavol Jano, pridali sa technicky dobre vybavení Durilla, Urban i Mazúr a druhý polčas bol v ich réžii a vyhrali ho 22:17. V riadnom hracom čase sa finálový zápas skončil remízou 1:1 a po rozstreloch vyhrala FŠ PU aj svoj šiesty zápas na šampiónate 8:6.

Víťaznému družstvu FŠ blahoželali a putovný pohár s pohárom za prvenstvo a medaily odovzdávali prezident Sloven-

ského zväzu hádzanej P. Derfény, hlavný sponzor, firma Atak - P. Bobák, dekan FŠ PU prof. J. Junger, PhD., predseda organizačného výboru a prodekan FŠ PU dr. V. Lafko, PhD., a členovia organizačného výboru. Veľmi vydarenému podujatiu okrem dobrého počasia svojimi výkonomi pomohli rozhodcovia J. Zavadinka, M. Folta, M. Miňo a maďarskí rozhodcovia z Nyíregyházy A. Honufer a L. Kardos.

Výsledky: semifinále - FŠ PU - Edymax Bardejov 2:1 (15:11, 9:18, 7:2), Tatran Prešov 1 - Junior Košice 2:0 (17:9, 20:19), o 3. miesto - Košice - Bardejov 2:0 (18:9, 17:8), finále - FŠ PU - Tatran 1 2:1 (11:19, 22:17, 8:6).

Konečné poradie: 1. FŠ PU, 2. Tatran Prešov 1 (M. Meluš, R. Pekár, P. Dudáš, J. Geci, M. Mokriš, P. Sýkora, R. Kozlov, T. Mažar), 3. Junior Košice (M. Pramuk, P. Hrbaň, Sonderlich, M. Vasilenko, J. Kučera, P. Mičian, Oršolich, P. Nagy, O. Meluš, Miženko), 4. Edymax Bardejov, 5. Pavnar Prešov, 6. Roldor Prešov, 7. Tatran Prešov 2, 8. Starší dorastenci Prešov, 9. Pitbulls Levoča, 10. Krompachy.

Najlepší brankár Martin Pramuk (Košice), najlepší hráč Michal Durilla (FŠ PU), Cena fair play Alexander Honufer a László Kardos (maďarskí rozhodcovia).

PaedDr. Vincent Lafko, PhD., predseda organizačného výboru

Šachisti PU sa pripravovali na turnajoch

I keď letné mesiace považujú mnohí šachisti za uhorkovú sezónu, niektorí z hráčov Slávie PU využili prázdninové obdobie a odohrali prípravné turnaje.

Naši najmladší zástupcovia Adam Novotný a Zuzana Košelová sa zúčastnili na kontrolnom turnaji slovenských talentov, ktorý bol v júni v Tatranskej Lesnej. Adamovo 4. a Zuzkino 6. miesto spomedzi 27 účastníkov boli výsledkom ich celoročného tréningového úsilia. Z. Košelová navyše reprezentovala aj Slovensko na majstrovstvách Európskej únie, ktoré sa konali v auguste v rakúskom Murecku. Tam v súťaži žiakov a žiačok do 12 rokov získala 3 a pol bodu z deviatich a skončila na 29. mieste spomedzi 40 štartujúcich.

Výborne sa prezentoval náš dorastenec Michal Vrábek na Šachovom festivale SNP, ktorý sa hral v polovici augusta v Bardejove. Obsadil 5. miesto medzi dospelými (!) hráčmi a významne si zlepšil postavenie v ratingovom rebríčku.

Ďalším prínosom k zlepšeniu prípravy našich šachistov je zriadenie tréningového strediska mládeže. Tento štatút priznal Slovenský šachový zväz šachovému oddielu TJ Slávia PU na základe výsledkov z minuloročných majstrovstiev SR a dlhodobej systematickej práce s mládežou. V stredisku sa bude pripravovať desiatka mladých šachistov pod vedením renomovaných trénerov Petra Demetra, PaedDr. Patrika Derfiňáka a reprezentantky SR Aleny Mrvovej.

Pavol Čisárik

Atletická veteraniáda 2007

Atletický klub TJ Slávia PU usporiadal 25. septembra tradičnú veteraniádu atlétov z prešovského regiónu. Podujatie sa uskutočnilo na atletickom štadióne PU za účasti vyše 25 pretekárov. Po slávnostnom otvorení predsedom atletického klubu Slávia pretekári pristúpili k samotnému zápoleniu v jednotlivých disciplínach. Na záver pretekov predseda klubu zablagoželal k šesťdesiatinám dlhoročnému úspešnému kladivárovi Jozefovi Bicákovi a rekreačnému bežcovi Jozefovi Miklušovi. Potom si aktéri podujatia v družnej besede pospomínali na prežitú časť na atletických ováloch po celej Československej republike.

Výsledky: Muži 35- až 49-roční: beh na 60 m - 1. Sabanoš 9,27 s, beh na 800 m - 1. Tomeček 2:20 min., beh na 5000 m - 1. Tomeček 16:49 min., vrh guľou - 1. Malek 9,83 m, hod kladivom - 1. Malek 19,80 m.

Muži 50- až 59-roční: beh na 60 m - 1. Košela 8,94 s, beh na 800 m - 1. Židek 3:05 min., beh na 5000 m - 1. Franko 18:23 min., vrh guľou - 1. Košela 9,57 m, hod diskom - 1. Košela 30,09 m.

Muži 60- až 69-roční: beh na 5000 m - 1. Sivulič 22:11 min., vrh guľou - 1. Mal'covský 11,09 m, hod diskom - 1. Husovský 29,82 m, hod kladivom - 1. Bicák 28,36 m.

Muži nad 70 rokov: beh na 60 m - 1. O. Banda 12,04 s, beh na 5000 m - 1. Štec 22:56 min., vrh guľou - 1. I. Banda 9,82 m, hod diskom - 1. I. Banda 22,67 m.

Ženy: beh na 800 m - 1. Pavúková 2:51 min., beh na 5000 m - 1. Pavúková 20:59 min.

dr. J. Mal'covský, PhD.

Žiadosti o štipendia, ktoré prijíma SAIA, n. o., sú pre všetkých

Slovenská akademická informačná agentúra (SAIA) poskytuje dlhodobu bezplatnú poradenstvo záujemcom o štúdium v zahraničí a 12 rokov administratívne zabezpečuje pre Ministerstvo školstva SR program štipendií, ktoré vyplývajú z bilaterálnych dohôd o spolupráci v oblasti školstva, vzdelávania, kultúry s takmer 30 krajinami.

Od roku 2006 SAIA, nezisková organizácia (n. o.), Bratislava a regionálne pracoviská zabezpečujú aj Národný štipendijný program SR na podporu mobilít študentov, doktorandov, vysokoškolských učiteľov a výskumných pracovníkov, ako aj štipendijný program na získanie absolventov najlepších svetových univerzít pre prácu vo verejnej správe – Štipendium M. R. Štefánika.

Našou snahou je pomôcť informáciami (osobne, e-mailom, telefonicky) záujemcom o štúdium a zároveň upozorniť na termíny odovzdávania prihlášok. Zároveň by sme radi upozornili na niektoré opakujúce sa nedostatky, a preto je dôležité:

- overiť si termín uzávierky (či termín znamená, že v tento deň stačí žiadosť podať – vtedy je uvedené, že platí dátum poštovej pečiatky, alebo kedy musí byť žiadosť fyzicky doručená – zvykne sa uviesť dátum aj hodina),
- dodržať kompletnosť žiadosti (vyplňte všetky kolónky, nehodiace prečiarknite) vrátane požadovaného počtu príloh, lebo len kompletná prihláška je akceptovateľná,
- urobiť si fotokópiu odovzdaných materiálov a uschovať si doklad o expedovaní.

Požadované materiály k žiadosti o štipendijný pobyt na základe bilaterálnych dohôd sa predkladá

A) v slovenskom jazyku (1 sada), ktorá obsahuje:

1. vyplnený formulár žiadosti,
2. štruktúrovaný životopis – musí byť podpísaný,
3. motivácia – motivačný list,

4. odborný program, výskumný program (nevyžaduje sa pri jazykových kurzoch),
 5. kópie odporúčacích listoch (nevyžaduje sa preklad do SJ),
 6. akceptačný list – kópiu (netreba preklad);
- B) v cudzom jazyku (1 sada originálov a 2 sady kópií, pri jazykových kurzoch stačí 1 sada kópií):

1. zahraničná prihláška pre danú krajinu,
2. podpísaný štruktúrovaný životopis,
3. motivácia,
4. odborný/výskumný program,
5. dve odporúčania od vysokoškolských učiteľov,
6. doklad o jazykovej znalosti (filológovia nepredkladajú),
7. výpis absolvovaných skúšok – študent dáva úradný preklad,
8. kópia diplomu, vysvedčenia,
9. potvrdenie o doktorandskom štúdiu,
10. akceptačný list, resp. pozývaci list zo zahraničnej univerzity (na jazykový kurz sa nevyžaduje),
11. fotografie (nalepiť na každú kópiu životopisu),
12. špeciálne prílohy, ak sa vyžadujú podľa zahraničnej prihlášky.

Prehľad cieľových skupín štipendií, na ktoré prijíma žiadosti SAIA, n. o., – 1 - maturant a absolvent SŠ, 2 - študent VŠ, 3 - študent posledného ročníka VŠ, 4 - absolvent VŠ, 5 - doktorand, 6 - vysokoškolský učiteľ/výskumný pracovník, 7 - učiteľ SŠ, 8 - iné.

Juliana Hajduková, riaditeľka SAIA, n. o., Prešov
Mgr. Lenka Kvašňáková, koordinátorka akademických programov

Informácie: www.saia.sk
 Osobne: SAIA Prešov, n. o., PU,
 Ul. 17. novembra 11, 080 01 Prešov
 Kontakt: tel./fax: 051/7711 676,
 e-mail: saia-aic@unipo.sk

Cieľová skupina	1	2	3	4	5	6	7	8	Termín uzávierky
NŠP štipendiá (všetky krajiny)		•			•				15. máj 2008 15. november 2008
NŠP cestovný grant (všetky krajiny)		•			•	•			
Štipendium M. R. Štefánika			•	•				•	31. máj 2008
Belgicko		•	•		•	•	•	•	15. január 2008 15. február 2008
Bielorusko		•			•	•			19. marec 2008
Bulharsko		•			•	•			30. január 2008
Česká republika		•			•	•			29. február 2008
Čierna Hora		•			•				31. január 2008
Čína		•			•	•			13. február 2008
Dánsko		•			•	•			15. január 2008
Egypt		•			•	•			22. február 2008
Fínsko					•	•			8. január 2008
Grécko		•		•	•	•			15. február 2008
Chorvátsko		•			•	•			30. január 2008
India	•	•	•	•	•			•	19. december 2007
Island		•							15. február 2008
Izrael		•		•	•				6. november 2007
Japonsko	•		•	•	•				7. máj 2008
Luxembursko	•	•			•	•		•	19. marec 2008
Maďarsko		•		•	•	•		•	7. marec 2008
Mexiko		•	•	•	•	•		•	6. október 2007 29. máj 2008
Moldavsko		•			•	•			29. január 2008
Nemecko		•	•	•	•	•		•	15. november 2007 31. január 2008 31. máj 2008
Nórsko		•			•	•			8. január 2008
Poľsko		•		•	•	•			15. január 2008 6. február 2008
Rakúsko		•			•	•			15. marec 2008 15. máj 2008 15. september 2008 30. november 2008
Rumunsko	•	•			•	•			8. február 2008 18. máj 2008

Páčia sa vám web stránky PU?

Vážení študenti a zamestnanci PU, dovolili sme si pre Vás pripraviť anketu k [www stránkam PU](http://www.unipo.sk), ktorej cieľom je preskúmať názorovú hladinu v oblasti obsahu, formy a funkčnosti web stránok, ale zároveň umožniť aj zber Vašich konkrétnych námietok na ich vylepšenie. Po vyhodnotení získaných výsledkov sa pokúsime postupne realizovať zmeny tak, aby [www stránky PU](http://www.unipo.sk) ešte lepšie slúžili členom akademickej obce, ale aj ostatným návštevníkom. Elektronicky dotazník môžete vyplniť na adrese: <http://www.unipo.sk/anketa/>

Za realizačný tím:
 doc. PhDr. I. Kovalčíková, PhD., prorektorka PU
 Ing. V. Pisarský, riaditeľ CVT PU

Akademické komorné koncerty sú pred dverami

Festival komornej hudby Akademické komorné koncerty stojí už doslova pred dverami. Jeho 4. ročník, ktorý podobne ako tri predchádzajúce sa môže rozbehnúť iba vďaka finančnej podpore Ministerstva kultúry SR, začína sa 21. novembra 2007. Nadväzuje tak na 42. ročník Prešovskej hudobnej jesene, ktorá sa končí týždeň predtým – 14. novembra. Podarilo sa nám tak úplne kontinuálne predĺžiť koncertnú sezónu v Prešove až do predvianočného obdobia. Myslíme si, že ponuka koncertov je pestrá a zaujme každého labužníka komornej hudby. Priložený kalendár 4. akademických komorných koncertov to v plnej miere potvrdzuje.

4. AKADEMICKÉ KOMORNÉ KONCERTY

Usporiadatelia: Prešovský hudobný spolok *Súzvuk*
Vysokoškolský klub a Univerzitné pastoračné centrum dr. Š. Héseka v Prešove

Univerzitná knižnica PU v Prešove

Finančná podpora: Ministerstvo kultúry SR

21. novembra, 19.30 h

Vysokoškolský klub a Univerzitné pastoračné centrum dr. Š. Héseka v Prešove, Jarková 77

VIVAT HISTORIA

TOMKO-KVARTET

Program: Hudba obdobia renesancie a baroka v historických kostýmoch

28. novembra, 15.30 h

VŠA, Ul. 17. novembra, Univerzitná knižnica PU v Prešove, Centrálna študovňa

CAMERATA ACADEMICA a jeho hostia

5. adventný koncert v rámci riešenia grantového projektu MŠ SR KEGA 3/4118/06

Koncert je venovaný 20. výročiu založenia Univerzitého komor-

ného orchestra CAMERATA ACADEMICA a životnému jubileu 80. rokov Milana Nováka
Program: M. Novák, B. Urbanec, H. Purcel a ďalší
29. novembra, 19.30 h

Vysokoškolský klub a Univerzitné pastoračné centrum dr. Š. Héseka v Prešove, Jarková 77

ČAROVNÝ ZVUK HUSLÍ

Pavel Burdych (ČR) – husle, Zuzana Berešová – klavír

Program: E. H. Grieg, E. Suchoň, M. Ravel, A. Dvořák, G. Gershwin, F. Liszt

13. decembra, 19.30 h

Vysokoškolský klub a Univerzitné pastoračné centrum dr. Š. Héseka v Prešove, Jarková 77

ADVENTNÝ KONCERT – SEM POSPJEŠTE, NEMEŠKAJTE...

MUSICA HISTORICA PREŠOV

Dana Leščenkova – soprán, Klára Ganzerová – spinet,

Karol Medňanský – viola da gamba

Program: J. S. Bach, G. Ph. Telemann, P. Esterházy, A. Michna z Otradovic, P. Bajan

Na všetky koncertné podujatia je dobrovoľné vstupné

Zmena programu a účinkujúcich vyhradená

V mene všetkých usporiadateľov pozývame predovšetkým študentov našej PU, univerzitných a fakultných funkcionárov, všetkých predstaviteľov akademickej obce, ale aj technicko-hospodárskych pracovníkov na 4. akademické komorné koncerty. Naše úsilie má zmysel, len vtedy, keď sú plné sály. Tešíme sa na vašu účasť!

Mgr. Art. Karol Medňanský, PhD.,
dramaturg a umelecký riaditeľ koncertov

Udialo sa v UK

2. októbra

- predajná výstava odbornej a študijnej literatúry vydavateľstva *Náuka* v Centrálnej študovni Univerzitetnej knižnice (UK) PU, bola zameraná najmä na študijnú literatúru z oblasti slovenčiny, slavistiky, ruštiny, francúzštiny, matematiky, politológie, pedagogiky, na vystavené tituly bola poskytnutá zľava.

15. októbra

- vernisáž výstavy posterov o tom, ako vznikajú knihy - Kvetta Dašková: *Knihy, čo ma držia nad vodou*, išlo o spoločný projekt Vydavateľstva Q111, Bratislava, UK PU, Pedagogickej fakulty PU, Kabinetu pre výskum detskej reči a kultúry, Katedry komunikačnej a literárnej výchovy a Katedry umeleckej, estetickej a pohybovej výchovy, súčasťou vernisáže boli odborné prednášky doc. Micha-

la Tokára a K.

Daškovej a predajná výstava umeleckej literatúry.

16. až 19. októbra

- výstava ruskej literatúry v Centrálnej študovni UK PU počas jej otváracích hodín, vystavený bol výber z 315 ruských kníh, získaných do UK PU z deblokácie ruského dlhu.

22. až 26. októbra

- výstava zahraničnej literatúry z produkcie vydavateľstiev Elsevier, Pearson, Sage, Yale University, Thomson, K. G. Saur, UK PU ju pripravila v spolupráci so Slovart G. T. G., Bratislava, išlo o tituly z oblasti ekonomiky, filozofie, histórie, pedagogiky, psychológie, životného prostredia, výstavka bola sprístupnená v Centrálnej študovni UK PU.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVA SR
MINISTERSTVO KULTÚRY SR
REKTORÁT PU V PREŠOVE
KATEDRA ESTETIKY A VIED O UMENÍ
FILOZOFICKEJ FAKULTY PU PREŠOV

vyhlasujú súťaž amatérskej umeleckej tvorivosti
vysokoškolákov Slovenska

41. Akademický Prešov (10. až 14. novembra)

v kategóriách

1. Pôvodná literárna tvorba (poézia, próza, esej)

Prijímajú sa ucelené texty, prípadne úryvky z dosiaľ nepublikovaných rozsiahlejších prác, výlučne v slovenskom jazyku bez tematického a žánrového obmedzenia. Rukopisy príspevkov v troch exemplároch je potrebné odovzdať na organizačnom štábe Akademického Prešova do 5. novembra.

2. Umelecký prednes poézie a prózy

Recitátor prednáša pripravený text spamäti, dĺžka prednesu je pri próze sedem a pri poézii päť minút. Recitátor môže súťažiť v prednese poézie i prózy. Súťažiaci svoje prihlášky spolu s 3 exemplármi textu zašle na organizačný štáb do 5. novembra.

3. Študentské divadlá

Súťažná kategória poskytuje priestor pre realizáciu divadelnej kreativity vysokoškolákov v širokom žánrovom spektre. Súbory by mali tvoriť z dvoch tretín vysokoškolační študujúci na slovenských vysokých školách. Ak dĺžka predstavenia presahuje 60 minút, je potrebná konzultácia s organizačným štábom. Súťažiaci zašlú svoje prihlášky organizátorom do 31. októbra.

Všeobecné pokyny

Na AP sa môžu zúčastniť študenti slovenských vysokých škôl bez ohľadu na typ školy a odbor štúdia. Pozvaní účastníci majú – po konzultácii s organizátormi – zabezpečené ubytovanie a stravu. Súťaže sa konajú v priestoroch vysokoškolského areálu Prešovskej univerzity v Prešove, v DAD a v DJZ Prešov. Hostami Akademického Prešova budú zahraničné divadelné súbory.

Adresa organizačného štábu Akademického Prešova 2007:

Inštitút estetiky a vied o umení FF PU, 17. novembra 1,
080 78 Prešov

Oznamujeme,

že do 1. januára 2008 bol predĺžený skúšobný prístup do databázy DynaMed, do 9. decembra bol obnovený skúšobný prístup do databázy EconLit with Full Text. Jedinečnú príležitosť vstupu do týchto databáz sme získali zdarma vďaka spolupráci s EBSCO Publishing a so Slovenskou národnou knižnicou v Martine. Bližšie informácie poskytneme v databázových študovniach UK PU.

Ing. Peter Hal'ko, riaditeľ UK PU

PREŠOVSKÁ UNIVERZITA

ČASOPIS AKADEMICKEJ OBCE PU V PREŠOVE

ROČNÍK XI.

MIMORIADNE ČÍSLO 2007

K minijubileu patrí hrdosť

Tradicia vysokého školstva v Prešove sa nepočíta na desiatky, ale na stovky rokov. Ak si však v tomto roku pripomíname 10 rokov existencie jej najnovšej pokračovateľky – Prešovskej univerzity, tak by sme to určite nemali robiť ledaboloým mávnutím rukou a prehodnotením slov v štýle „niečo oslavovať“. Alma mater na brehu Torysy si to nezaslúži. Desiat rokov existencie je síce málo na veľké závery, ale podľahnúť typickému východniarskemu „seba-bičovaniu“ nie je namieste a niet k nemu až toľko dôvodov, ako by sa zdalo na prvý pohľad. Nadhľad je vždy najlepším liekom na všetky bolesti plynúce z počeňovania, ale aj prečeňovania pozície PU. V konfrontácii s inými súčasťami siete verejného vysokého školstva v SR nie je PU vôbec na tom zle. Najnovšie ekonomický týždenník *Trend* zverejnil poradie, v ktorom medzi dvadsiatkou hodnotených je PU na konci prvej desiatky. Kritérium bolo kvantitatívne – počet študujúcich na všetkých stupňoch. Nevypovedá to síce o kvalite vzdelávacieho procesu a o sile vedy a výskumu na PU, predpovedá to však, že dostatočný počet študentov je prvou zárukou toho, aby sa kvalita nemusela hľadať ako ihla v stohu slamy. Dodajme, že viaceré fakulty PU veľmi dobre uspeli v hodnotení Akademickej rankingovej a ratingovej agentúry.

Na jednotlivých pracoviskách fakúlt a celej PU vedľa, kde majú svoje boľáčky, vie o nich aj nový rektor PU (podrobne ich popisuje v rozhovore na s. 3 a 4 v tomto mimoriadnom vydaní časopisu PU k minijubileu PU i k rektorevej inaugurácii). Poznanie stavu je prvý predpoklad uskutočnenia efektívnych krokov k náprave, k preskupeniu síl, k potvrdeniu dobrého a k odstráneniu zlého. Ani o nič viac, ani o nič menej nejde. (red)

Pohľad na hlavnú budovu PU na Ulici 17. novembra v Prešove.

Foto pre časopis PU: Viktor Zamborský

Inauguráciou rektora sa skončil supervolebný rok 2007 na PU

V roku 2007 sa uskutočnilo kreovanie orgánov samosprávy pliatich z celkového počtu ôsmich fakúlt Prešovskej univerzity (PU) v Prešove. Korunou celého procesu bola voľba vedenia PU na nové funkčné obdobie. Išlo teda o supervolebný rok.

Voľby samosprávnych orgánov sa začali na Fakulte zdravotníctva, potom pokračovali na Fakulte humanitných a prírodných vied, Filozofickej fakulte a uzavreli sa na Gréckokatolíckej teologickej fakulte a na Pravoslávnej bohosloveckej fakulte. Zverejňujeme menoslovy všetkých dekanov, prodekanov, členov vedeckých rád a akademických senátov fakúlt.

Pri predstavovaní nových proktorov sme im dali jedinú „širokorozsiahlu“ otázku – S akými ambíciami ste prijali menovanie do funkcie a čo by ste chceli najviac zmeniť v rezorte, ktorý ste dostali do sprá-

vy? Predstavujeme tiež novú kvestorku PU.

Očakávania od nového vedenia PU sú v odpovediach pri predstavovaní orgánov jednotlivých fakúlt. Navyše s rovnakou požiadavkou sme oslovili za študentov podpredsedníčku AS Jan Malčíckú.

(jn)

Vedenie PU

prof. RNDr. René Matlovič, PhD., rektor

prof. PhDr. Peter Kónya, PhD., prvý prorektor, prorektor pre vedu a doktorandské štúdium

PaedDr. Ivana Cimermanová, PhD., prorektorka PU pre vzdelávanie

doc. PhDr. Iveta Kovalčíková, PhD., prorektorka pre úsek zahraničných vzťahov, umeleckej činnosti, vonkajších vzťahov a marketingu

prof. Ing. Igor Liberko, CSc., prorektor pre rozvoj a informatiku

Ing. Mária Nováková, kvestorka

Vedecká rada PU

Predseda

prof. RNDr. René MATLOVIČ, PhD.,
rektor PU

Podpredseda

prof. PhDr. Peter KÓNYA, PhD.,
prorektor pre vedu a doktorandské štúdium PU

Interní členovia

prof. ThDr. Imrich BELEJKANIČ, PhD.,
FF PU

prof. RNDr. Jarmila BERNASOVSKÁ, PhD.,
FHPV PU

prof. RNDr. Ivan BERNASOVSKÝ, DrSc.,
dekan FHPV PU

prof. PhDr. Rudolf DUPKALA, CSc.,
dekan FF PU

doc. PhDr. Jozef DŽUKA, PhD.,
FF PU

doc. PhDr. Anna ELIÁŠOVÁ, PhD.,
dekanka FZ PU

doc. PhDr. Miroslav FRANKOVSKÝ, PhD.,
FM PU

prof. PhDr. Marcela GBÚROVÁ, PhD.,
FF PU

prof. PaedDr. Ján JUNGER, PhD.,
dekan FŠ PU

doc. Ing. arch. Václav KOHLMAYER, PhD.,
predseda AS PU, FM PU

prof. PhDr. Rudolf HORVÁTH, PhD.,
FŠ PU

prof. PhDr. Igor KOMINAREC, PhD.,
FHPV PU

doc. PhDr. Iveta KOVALČÍKOVÁ, PhD.,
prorektorka PU, PdF PU

prof. PaedDr. Jozef LIBA, PhD.,
PF PU

prof. Ing. Igor LIBERKO, PhD.,
prorektor PU, FM PU

prof. RNDr. Eva MICHAELI, PhD.,
FHPV PU

h. doc. MUDr. Ivan MINČÍK, PhD.,
FZ PU

doc. PhDr. Milan PORTIK, CSc.,
dekan PF PU

prof. PhDr. Stanislav RAKÚS, DrSc.,
FF PU

prof. PhDr. Daniela SLANČOVÁ, PhD.,
FF PU

doc. Dušan SRVÁTKA, akad. maliar,
FHPV PU

prof. ThDr. Ján ŠAFIN, PhD.,
PBF PU

prof. Ing. dr. Róbert ŠTEFKO, PhD.,
dekan FM PU

prof. ThDr. Peter ŠTURÁK, PhD.,
dekan GTF PU

prof. PhDr. Peter ŠVORC, PhD.,
FF PU

prof. PhDr. Anna TOKÁROVÁ, PhD.,
FF PU

prof. ThDr. Ján ZOZULÁK, PhD.,
dekan PBF PU

Externí členovia

prof. PhDr. Jozef BAĎURÍK, PhD.,
FF UK Bratislava

prof. MUDr. Fedor ČIAMPOR, DrSc.,
SAV Bratislava

dr. h. c. prof. Ing. Anton ČIŽMÁR, CSc.,
rektor TU Košice

prof. h. c. prof. Ing. Ondrej HRONEC, DrSc.,
SPU Košice

Mons. prof. ThDr. Jozef JARAB, PhD.,
RKKS Spišská Kapitula

prof. PhDr. Beáta KOSOVÁ, PhD.,
UMB Banská Bystrica

prof. RNDr. Peter MIKULECKÝ, CSc.,
Univerzita Hradec Králové

prof. MUDr. Ladislav MIROSSAY, DrSc.,
rektor UPJŠ, Košice

prof. Ing. Jozef NOVÁK-MARCINČIN, PhD.,
dekan FVT TU Košice so sídlom v Prešove

doc. RNDr. Luděk SÝKORA, PhD.,
PF KU Praha

prof. Ing. Jozef ŽIVČÁK, PhD.,
SjF TU Košice

Akademický senát PU

Podpredsedníčka za

zamestnaneckú časť
PaedDr. Helena Galdunová
(FZ)

Podpredsedníčka za

študentskú časť
Jana Malčická (FF)

Členovia

(v abecednom poradí)
Mgr. Ján Adam, PhD. (FF)
PhDr. Radovan Bačik (FM)
PhDr. Jana Bačišinová (FZ)
doc. Ing. Jana Burgerová,
PhD. (PF)
Jana Cibulková (PF)
Pavol Čech (FŠ)
PhDr. Juraj Daňo, PhD.
(FHPV)
Marián Dercó (PBF)

prof. ThDr. Milan Gerka, CSc.
(PBF)

Ing. Peter Haľko (UK)
Dušan Hažíř (FZ)

Mgr. Kamil Kardis, PhD.
(GTF)

Mgr. Vladimír Kocvár, PhD.
(PBF)

Martin Miňo (GTF)

PaedDr. Monika Miňová (PF)
PhDr. Júlia Paračková, PhD.
(FF)

doc. ThDr. Marek Petro, PhD.
(GTF)

Ing. Juraj Rákoš (FM)

Mgr. Radoslav Slovák (FHPV)
prof. PhDr. Milan Turek, PhD.
(FŠ)

Správna rada PU

Predseda

MUDr. Peter Chudík,
predseda Prešovského
samosprávneho kraja

Podpredseda

RNDr. Peter Kavula,
generálny riaditeľ
PV TRÁDE, s. r. o., Košice

Členovia

PaedDr. Ján Andráš,
TITUS – KLIMOVIČOVA,
s. r. o., Košice

PhDr. Radovan Bačik,
člen Akademického senátu PU
– študentská časť

doc. PhDr. Eduard Lukáč,
PhD.,

riaditeľ Centra celoživotného
vzdelávania PU

Ing. Peter Blizniak,
konateľ, Turčan Delta, s. r. o.,
Košťany nad Turcom

JUDr. Pavel Hagyar,
primátor mesta Prešov

JUDr. Ing. Jaroslav Komora,
generálny riaditeľ,
Bardejovské kúpele, a. s.

Ing. Ladislav Koudelka,
generálny riaditeľ,

SVIK, s. r. o., Svidník

JUDr. Marián Porvažník,
generálny riaditeľ,

Bukóza Holding, a. s., Hencovce

Študenti chcú lepšie podmienky

„Plní očakávaní sme my, študenti PU, aj v prípade zmeny univerzitného vedenia. Dostalo sa mi tej cti, že môžem reprezentovať názory študentov na najvyšších miestach akademickej obce PU. Mnoho mojich kolegov očakáva zmeny predovšetkým vo výučbe. Konkrétne by sme uvítali jej skvalitnenie, a to aj vďaka výmenným pobytom v zahraničí. Vo väčšej miere chceme preukázať sebarealizáciu, preto by sme prijali od nového vedenia zníženie počtu vyučovacích hodín, ale nie na úkor kvality. Väčší dôraz by sa mal klásť na rôzne projekty týkajúce sa vedy a vzdelávania. Uprednostnili by sme i viac praktickej výučby. Nemal by sa zanedbať rozvoj univerzitnej knižnice a ak je možnosť, tak na túto oblasť využiť prostriedky z eurofondov. Finančné zdroje by bolo vhodné využiť aj na zakúpenie výpočtovej techniky, ktorá by sa mohla rozšíriť do viacerých učební. Je potrebné zainvestovať aj do ubytovacej časti študentov PU i do okolia celého vysokoškolského areálu.“

J. Malčická

Predseda

doc. Ing. arch. Václav
Kohlmayer, PhD. (FM)

(stav ku koncu októbra)

Rektor prof. René Matlovič chce dosiahnuť vyššiu konkurencieschopnosť PU

Profesor René Matlovič je v poradí tret'ou osobou na poste rektora PU. Voľbou členov Akademického senátu PU – pre mnohých členov akademickej obce PU prekvapujúcou – prišiel do funkcie v porovnaní so svojimi predchodcami podstatne mladší človek. Úradu sa ujal 1. augusta, teda deň po svojich 40. narodeninách. Nový najvyšší predstaviteľ PU vyrástol v prostredí Fakulty humanitných a prírodných vied PU a jej predchodkyne. So svojimi životnými skúsenosťami, odbornou erudovanosťou, najbližšími spolupracovníkmi vo vedení univerzity prichádza riešiť staré i nové výzvy pre PU. Nie je ich málo.

Prečo ste sa rozhodli študovať geografiu, čím vás ako mladého človeka tento odbor zaujal a čo až doteraz považujete na ňom za najzaujímavejšie?

- O geografiu som mal záujem už od raného detstva. Do značnej miery ma ovplyvnila moja krstná mama, ktorá bola gymnaziálnou profesorkou geografie. V tomto období som s obľubou študoval mapy a atlasy. Počas gymnaziálnych štúdií som vyhral celoslovenské kolo geografickej olympiády, čo tiež ovplyvnilo moje rozhodnutie študovať geografiu na Prírodovedeckej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave. Na geografii je fascinujúce najmä geografické myslenie, čiže komplexný, holistický pohľad na svet, ktorý nás obklopuje. Vývoj geografického poznania a myslenia bol prakticky od prvopočiatkov sprevádzaný podvedomým vnímaním poriadku a zmyslu, čiže jednoty (harmonie) sveta. Pri geografickom skúmaní dochádza k spájaniu pomerne odľahlých sfér záujmu, priradovaných do humanitných a prírodných vied. Geografia chápe okolitý svet ako impozantnú štruktúrnu diverzitu a komplexitu abiotických, biotických, sociálnych a noosféricko-kybersférických komponentov a ich vzájomných vzťahov. Fascinujúce na geografii je nielen táto ontologicky podmienená autonómia, vyplývajúca z vývojovej zložitosti objektu skúmania, ale aj veľmi špecifické epistemologické pole, prejavujúce sa špecifickým nazeraním na objekt štúdia. Geografia ako integrálna oblasť vedy je zdrojom poznatkov najviac zodpovedajúcich ľudskej psychickej štruktúre a teda aj najviac zodpovedajúcich potrebám edukácie. V dnešnej informačnej dobe, ktorá produkuje enormné množstvo informácií, má veľký význam schopnosť selekcie relevantných poznatkov. Geografia je zaujímavá aj tým, že sa snaží zosúladiť dva konkurenčné spôsoby produkcie znalostí - nomotetické prístupy zamerané na explanciu na jednej strane a idiografické zamerané na porozumenie, či empatiu na strane druhej.

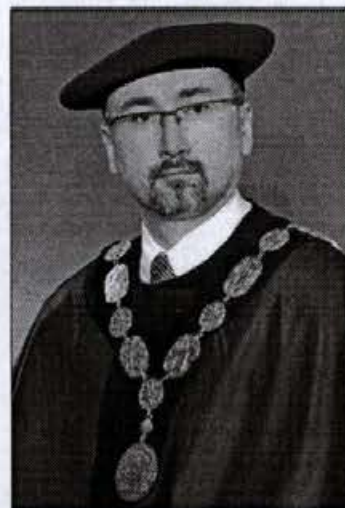
Neľutovali ste zatiaľ toto svoje rozhodnutie?

- Rozhodne nie. Mám to št'astie sa realizovať v odbore, ktorý som vyštudoval a ktorý je zároveň mojim hobby. Stal som sa prezidentom Slovenskej geografickej spoločnosti pri SAV a členom výkonného výboru EUGEO, čo je Asociácia geografických spoločností krajín EÚ. V spolupráci s kolegami sa nám podarilo postupne vybudovať na katedre geografie a regionálneho rozvoja medzinárodne akceptované pracovisko, ktoré poskytuje študijné programy

níctvom koncentrácie na rozvoj „core biznisu“ našej univerzity, ktorým je vzdelávanie a veda, sa dopracovať k zvýšeniu konkurencieschopnosti našej univerzity v kontexte nášho vzdelávacieho a výskumného priestoru.

Vašou voľbou prišiel na post rektora PU po prvýkrát človek, ktorý nastúpil do pracovného pomeru až po novembri 1989. Uvedomujete si to? Ak áno, tak v čom?

- Považujem za komparatívnu výhodu, že patríam do generácie, ktorá nemusela pracovne pôsobiť počas prednovembrového režimu. Na druhej strane však mám pamäť, pretože 22 rokov svojho života som strávil v podmienkach komunistického režimu. V čase zamatovej revolúcie som bol študentom v Bratislave a mal som možnosť byť aktérom udalostí, ktoré viedli

území Slovenska. Je tretím najväčším mestom štátu a má ambíciu stať sa hlavným európskym mestom kultúry v roku 2013. Žijeme v období významnej paradigmatickej zmeny, ktorá súvisí s postupným prechodom od industriálnej k vedomostno-kreatívnej spoločnosti. Je úplne zrejme, že univerzity zohrajú v týchto procesoch kľúčovú úlohu. Základnou otázkou je, či PU, nadväzujúc na slávne tradície vzdelávania, dokáže participovať na týchto procesoch. Mojim cieľom je, aby táto participácia bola čo najintenzívnejšia. Bude si to vyžadovať mnoho zmien v našich doterajších postupoch. Budeme sa musieť vzdať akademického konzervativizmu a viac si všímať svoje okolie, čím nemám na mysli len konkurenčné školy, ale širší spoločenský kontext. Univerzita sa musí otvoriť spolupráci s podnikateľským prostredím, miestnou a regionálnou samosprávou, mimovládny sektorom. Nevyhnutné je posilnenie medzinárodného postavenia univerzity a jej zasiet'ovanie do kooperačných väzieb.

Aké najväznejšie problémy ste zistili po nástupe do funkcie?

- Zdedili sme mnoho problémov, ktoré majú ekonomický, právny, technický a organizačný charakter. Ešte stále prebiehajú audity a kontroly, ktoré majú zmapovať celkovú situáciu a naznačiť možné riešenia. Avšak už z doterajších poznatkov je možné konštatovať, že sa zanedbala infraštruktúra podpora jadrových aktivít univerzity, ktorými sú vzdelávanie a veda. Nedostatky sú v oblasti sociálnej infraštruktúry pre štu-

Byť čo najaktívnejším hráčom

všetkých troch stupňov a ako jediné na Slovensku realizuje habilitačné konania a vymenúvacie konania za profesorov v odbore 4.1.35 Geografia. Vybudovali sme laboratórium geografických informačných systémov, v ktorom sa už riešia náročnejšie projekty podporované APVV a 6. rámcový program EÚ. S uspokojením sa dívam na aktivitu našich doktorandov a študentov, ktorí sa zapájajú aj do aplikovaného výskumu, či už na poli problematiky obnoviteľných zdrojov energie alebo teritoriálneho marketingu, čo sú témy, po ktorých je dnes enormný dopyt praxe.

Prečo ste sa rozhodli kandidovať na post rektora?

- Moje rozhodnutie súviselo s nespokojnosťou s vývojom univerzity, ktorá panovala v určitej časti akademickej obce. Keďže som sám nebol spokojný a oslovili ma mnohí kolegovia, rozhodol som sa pokúsiť s tým niečo spraviť. Hlavným cieľom, ktorý som si určil, že prostred-

kom pádu režimu a obnove liberálnej demokracie a trhovej ekonomiky. Som št'astný, že teraz máme možnosť žiť v slobodnej spoločnosti, ktorá nie je zat'azovaná ideologickým balastom. Teším sa z toho, že dnešní študenti môžu využívať slobodu otvoreného trhu vzdelávania a prostredníctvom akademických mobilit zbierať skúsenosti v rozličných kultúrnych kontextoch. Na druhej strane si však aj uvedomujem, že naša spoločenská realita je naďalej značne zat'azená a deformovaná prednovembrovým obdobím a bude si vyžadovať ešte viaceré generačné obmeny, aby sa úplne zbavila kontaminácie, ktorú vývoj v podmienkach komunistického režimu priniesol.

Celý čas v podstate pracujete na PU a na jej predchodkyňi. Ako sa z vášho pohľadu - účastníka procesu - vyvíjala a vyvíja vysoká škola v Prešove?

- Vysokoškolské vzdelávanie má v Prešove 340-ročnú tradíciu. Prešov je štvrtým najstarším vysokoškolským centrom na

Byť čo najaktívnejším hráčom

(dokončenie zo s. 3)

dentov. Významná časť zdrojov v predchádzajúcom období bola vynakladaných na aktivity nesúvisiace s „core biznisom“ univerzity. Tieto zdroje boli nasmerované mimo Prešov s veľmi otáznym efektom pre našu budúcnosť. Nevyužívali sa v dostatočnej miere odborné útvary univerzity, čím sa niektoré projekty zdržali pre nekvalifikované postupy. Mnoho otázok, najmä na fakultách, vzniklo na tému metodiky rozpočtu univerzity. Boli realizované platby nad rámec položiek schválených akademickým senátom univerzity. Nevyjasnená je potreba administratívnych kapacít a delba kompetencií medzi rektorátom a dekanátmi. Absentuje marketingová a komunikačná stratégia univerzity. Bude potrebné zlepšovať imidž univerzity vo vnímaní vonkajšieho prostredia.

A ako tieto problémy riešite? Existuje nejaká univerzálna metóda alebo postupujete od prípadu k prípadu?

- Niektoré problémy je potrebné riešiť ad hoc. Uprednostňujem však systémové zmeny, ktoré budú viesť k vytvoreniu jasných pravidiel. Ideálne by bolo, aby sa tieto pravidlá určili konsenzuálnym spôsobom a v menšej miere sme boli nútení aplikovať preskriptívne prístupy. O to sa snažíme vo vedení univerzity a trpezlivo diskutujeme s dotknutými skupinami. Na druhej strane dĺžka diskusií nemôže byť bezbrehá, pretože dnešná dynamická doba si vyžaduje prijímať riešenia v enormnom tempe. Situáciu nám niekedy sťažuje aj nevyjasnenosť pravidiel na vyšších hierarchických úrovniach. Pociťujeme to napríklad pri príprave na komplexnú akreditáciu, keď čakáme na schválenie noviel záväzných predpisov a kritérií.

Aj pre rozvoj PU sú najdôležitejšie - povedané úsmevne - dve veci: peniaze a peniaze. Ako ich získavať, keď štátny rozpočet stále nedáva vysokým školám toľko, koľko by mal i napr. podľa pravidiel EÚ?

- Financovanie je kardinálnym problémom zabezpečenia fungovania univerzity. Dôležité je naďalej venovať pozornosť rozvíjaniu modelu viaczdrojového financovania. Musíme sa kapacitne pripraviť na implementáciu projektov zo štrukturálnych fondov EÚ. Veľkú

pozornosť budeme venovať vede. Z vedeckých projektov sa dajú získať významné finančné zdroje a kvalita univerzít začína byť čoraz viac hodnotená predovšetkým na základe kvality vedecko-výskumnej činnosti. Vo vzdelávaní sa musíme zamyslieť nad štruktúrou študijných programov a posilňovať druhý a najmä tretí stupeň štúdiá a celoživotné vzdelávanie. To si od každého člena akademickej obce bude vyžadovať zvýšené úsilie pri kvalifikačnom raste a osobnom kompetenčnom rozvoji, predovšetkým v oblasti informačno-komunikačných a jazykových kompetencií.

Akademická obec je zvláštny organizmus aj v podmienkach PU. Ste už dost' dlho jej členom, takže čo si o nej myslíte? Aké sú plusy a mínusy? A ako môžete pôsobiť zo svojho rektorského stolca, aby plusov pribúdalo a mínusov ubúdalo?

- Akademická obec PU predstavuje to najcennejšie, čo univerzita má. Predstavuje najväčšie sústredenie intelektuálneho potenciálu v Prešovskom samosprávnom kraji. Budem sa snažiť, aby pravidlá nášho fungovania boli nastavené tak, aby motivačne pôsobili smerom k aktívnym členom obce, ktorí preukazujú úspešnosť v rôznych aktivitách - vzdelávacích, vedecko-výskumných a umeleckých a organizátorských. Pozorujem, že v určitej časti akademickej obce pretrvávajú akademický konzervativizmus, ktorý môže hraničiť až s absolútnou nechuťou k zmenám. Tu bude musieť nastat' korekcia prístupov, pretože zmeny charakterizujú dnešnú každodennú realitu. Ak sa organizmus, akým je univerzita, nedokáže adaptovať na meniace sa vonkajšie podmienky a z nich vyplývajúce vnútorné potreby, bude postupne chradnúť a napokon môže úplne zaniknúť. Predpokladám, že to nechce nikto spomedzi členov akademickej obce.

PU vstúpila do evaluačného procesu, aby zistila svoje miesto medzi vysokými školami v Európe. Členovia hodnotiaceho tímu už prvé odporúčania zverejnili, zistili niečo, čo by vás prekvapilo? Ako naložíte s ich závermi?

- Načasovanie medzinárodnej evalúcie považujem za ideálne. Dostali sme na začiatku nášho funkčného obdobia celý rad cenných rád a podnetov od mimo-

riadne skúsených odborníkov, ktorí manažovali alebo aktuálne manažujú renomované európske univerzity. Za veľmi inšpiratívne odporúčania považujem potrebu posilnenia univerzitného charakteru nášho pôsobenia. Fakulty a ostatné štruktúrne jednotky si musia uvedomiť, že ich partikulárne záujmy musia byť konformné s celouniverzitnými záujmami. Od tohto sa musí odvíjať aj organizačná štruktúra univerzity. Cieľom je vytvoriť prostredie, ktoré bude motivovať každú súčasť zvyšovať výkon a kvalitu svojho fungovania. Evaluačný tím nám do pozornosti dal aj potrebu posilňovania flexibility medzifakultného štúdiá, zníženia počtu kontaktných hodín, zvýšenia variability vyučovacích metód, zlepšenia procesu hodnotenia

kvality edukačných aktivít formou dotazníkov spätnej väzby a priamych kontrol realizácie edukačného procesu. V oblasti vedy sa dôraz kladie na zvýšenie medzinárodného rozmeru našich bádateľských aktivít a posilnenie publikovania výstupov v renomovaných, najmä karentovaných časopisoch s vyšším impakt faktorom. Odporúčania sa týkajú intenzifikácie mobility a výraznejšie zvýšenie našej atraktivity pre študentov prichádzajúcich zo zahraničia. Optimalizáciu si vyžadujú informačné systémy univerzity a práca s dátami. Tieto cenné odporúčania sa budeme snažiť inkorporovať do strategického, taktického i operatívneho manažmentu univerzity.

(jn)

Prof. RNDr. René Matlovič, PhD., sa narodil v roku 1967 v Prešove. V roku 1990 absolvoval na Prírodovedeckej fakulte Univerzity Komenského (UK) v Bratislave odbor Geografia a kartografia. V roku 1997 obhájil v odbore Humánna geografia dizertačnú prácu na Fakulte biológie a vied o Zemi Lodžskej univerzity v Poľsku. V roku 2000 sa habilitoval na Prírodovedeckej fakulte UK v Bratislave za docenta v odbore humánna a regionálna geografia. V roku 2007 bol vymenovaný za profesora v odbore geografia po úspešnej inaugurácii na Fakulte humanitných a prírodných vied (FHPV) PU v Prešove. Na PU a jej inštitucionálnych predchodcoch pôsobí od roku 1990. V súčasnosti je profesorom na katedre geografie a regionálneho rozvoja FHPV. Prednášal aj na Filozofickej fakulte PU, Fakulte manažmentu PU a Prírodovedeckej fakulte UPJŠ v Košiciach. Bol tiež profesorom na Ústave sociológie Rzeszowskej univerzity v Poľsku a hosťujúcim profesorom na Université des Sciences et Technologies de Lille, Francúzsko.

Vo svojej vedecko-výskumnej činnosti sa zameriava na komplexné štúdium intraurbánnych štruktúr s osobitným zreteľom na ich premeny v kontexte sociálno-ekonomickej transformácie a globalizácie a konceptu kvality života, demografické analýzy a prognózy, regionálne disparity na Slovensku, regionálny rozvoj a konkurencieschopnosť regiónov, religiózno-geografický výskum, vývoj geografického myslenia na Slovensku v kontexte paradigmatického vývoja humánnej geografie.

Je autorom 190 publikačných jednotiek, z toho piatich monografií, 85 pôvodných vedeckých prác, z toho 24 uverejnených v zahraničí. Eviduje 390 citácií a ohlasov, z toho 87 zahraničných. Vychoval troch ukončených doktorandov a aktuálne je školiteľom ďalších piatich doktorandov. Viedol medzinárodný výskumný projekt a tri domáce grantové projekty.

Od roku 2006 je prezidentom Slovenskej geografickej spoločnosti pri SAV. Je členom Slovenského národného geografického komitétu, členom výkonného výboru EUGEO – európskej asociácie geografických spoločností, členom pracovnej skupiny pre fyziku a vedy o Zemi a vesmíre Akreditačnej komisie – poradného orgánu Vlády SR, členom komisie VEGA č. 3 pre vedy o Zemi a vesmíre, členom spoločnej odborovej komisie doktorandského štúdiá vo vednom odbore 13-03-9 regionálna geografia, členom vedeckých rád na iných vysokých školách – Technickej univerzity v Košiciach, Univerzity P. J. Šafárika v Košiciach, Prírodovedecké fakulty Univerzity Palackého v Olomouci a Ústavu vedy a výskumu Univerzity M. Bela v Banskej Bystrici. Je členom redakčných rád vedeckých časopisov v zahraničí – Peregrinus Cracoviensis a Geografie – sborník České geografické společnosti.

Noví prorektori, ich životopisy a ambície

Prvý prorektor, prorektor PU pre vedu a doktorandské štúdium **prof. PhDr. Peter Kónya, PhD.**, sa narodil v Prešove 20. augusta 1966. Základnú školu a gymnázium absolvoval v Prešove, v rokoch 1985 – 1990 študoval na Filozofickej fakulte (FF) UPJŠ v Prešove, učiteľstvo všeobecnovzdelávacích predmetov ruský jazyk a literatúra - dejepis. Od roku 1990 bol na študijnom pobyte na Katedre dejín FF UPJŠ, od roku 1991 asistent a odborný asistent na Katedre dejín a archívniectva FF UPJŠ, od roku 1998 na Katedre všeobecných dejín FF PU. V súčasnosti je profesorom a vedúcim Katedry stredovekých a

ranonovovekých dejín Inštitútu histórie FF PU.

V roku 1990 získal PhDr. na FF UPJŠ, v roku 2000 PhD. na FF UK v Bratislave, v roku 2001 sa habilitoval na FiF UK v Bratislave, v roku 2002 sa inauguroval na FF Univerzity Palackého v Olomouci.

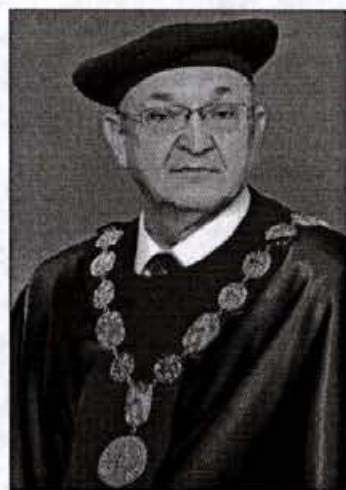
Je autorom 14 monografií, viac

„Vo svojom rezorte by som chcel dosiahnuť skvalitnenie organizácie a úroveň vedecko-výskumnej činnosti na univerzite, so zavedením motivačných foriem hodnotenia výsledkov výskumu, intenzívnejšie zapojenie do medzinárodných výskumných projektov a zvýšenie vlastnej vedeckej produkcie. Veda a výskum by mali zaujať oveľa významnejšie miesto na univerzite aj v štruktúre pracovnej náplne všetkých jej tvorivých pracovníkov. Najbližším cieľom je čo najlepšie zvládnuť komplexnej akreditácie, ktorá nás čaká už v budúcich mesiacoch. Z ďalších cieľov by som chcel napr. zjednotiť a do istej miery zjednodušiť systém doktorandského štúdia s väčším dôrazom na jeho vedecko-výskumnú zložku.“

riadenia priemyslu. Absolvoval stáže na univerzitách v Írsku a v Anglicku. Je autorom dvoch monografií, autorom a spoluautorom 12 vysokoškolských skrípt. Publikoval viac ako 180 vedeckých a odborných článkov v domácich a zahraničných časopisoch a na konferenciách. Zodpovedný riešiteľ a spoluriešiteľ viac ako 50 výskumných projektov v oblasti manažmentu, marketingu a organizácie výroby. Na Fakulte manažmentu (FM) PU v Prešove zabezpečuje predmety Manažment, Operačný manažment a Podniková ekonomika.

Je členom viacerých odborných komisií pre doktorandské štúdium. Má ukončených šiestich doktorandov. Jeho odbornosť je akceptovaná členstvom vo viacerých vedeckých radách domácich a zahraničných časopisov a vo vedeckých radách domácich a zahraničných konferencií. Je členom Vedeckej rady (VR) FM PU v Prešove, VR PHF

ako 70 štúdií doma i v zahraničí, je členom profesijných organizácií na Slovensku a v Maďarsku a dvoch medzinárodných redakčných rád. Absolvoval niekoľko zahraničných študijných pobytov v Nemecku (Bayreuth) a Rakúsku (Viedeň). V rokoch 2003 – 2007 bol prodekanom FF PU.

Prorektor PU pre rozvoj a informatiku **prof. Ing. Igor Liberko, CSc.**, po ukončení vysokoškolského štúdia pracoval v rokoch 1969 – 1975 vo VUKOV-e Prešov. Ako pedagóg pôsobil od roku 1975. V roku 1984 sa stal kandidátom ekonomických vied, v roku 1988 docentom, v roku 2000 profesorom v odbore Inžinierstvo

ského štúdia začala pracovať v Základnej škole vo Veľkom Šariši. Od roku 1996 je členkou Katedry anglického jazyka na Fakulte humanitných a prírodných vied PU (predtým PF PU), kde zabezpečuje výučbu najmä metodicky orientovaných predmetov. Vo svojej výskumnej činnosti sa orientuje na technológiu vzdelávania, čo je aj vedný odbor, v ktorom v roku 2003 získala vedecko-akademickú hodnosť philosophiae doctor na Pedagogickej fakulte UKF v Nitre. Jej dizertačná práca sa venovala Systému didaktických médií pre jazykové komunikatívne učovanie. V súčasnosti sa spolu-

EU v Bratislave so sídlom v Košiciach, VR FVT TU v Košiciach so sídlom v Prešove a Fakulty stavby strojov a letectva Politechniki Rzeszów.

„V prvom okamžiku som bol prekvapený a zaskočený ponukou pána rektora. Po kratšej diskusii som ponuku prijal. Moja predstava o činnosti referátu rozvoja a informatiky, ktorú som charakterizoval aj pred senátom PU, sa dá zhrnúť do dvoch základných bodov.“

„Po prvé, zabezpečenie optimálnych prevádzkových podmienok v súvislosti s realizáciou vyučovacieho procesu a podmienok pre skvalitňovanie vedeckej a odbornej činnosti. Po druhé, zvyšovanie kvality činnosti PU vo všetkých oblastiach cez zvyšovanie kvality procesov vo vzdelávacej, vedecko-výskumnej a umeleckej činnosti tak, aby univerzita, ktorá má nezastupiteľné miesto v sústave vysokoškolského vzdelávania v SR, zvyšovala svoj kredit aj zahraničí. Pre realizáciu prvej oblasti chcem využiť nielen rozpočtové prostriedky, ale v plnom rozsahu využiť aj možnosť financovania z Európskeho sociálneho fondu v rámci schváleného Národného strategického referenčného rámca, ktorý umožňuje aj financovanie infraštruktúry.“

„Pojem kvality sa pre mňa spája nielen s kvalitou vyučovacieho procesu, ale aj so zvyšovaním kvality všetkých činností spojených so vzdelávaním, vedeckou a odbornou činnosťou. Sú to aj pomocné a obslužné činnosti, ktoré musia zabezpečiť nerušenú činnosť pedagogických a výskumných pracovníkov univerzity cestou optimalizácie a racionalizácie činnosti vo vzťahu k fakultám a jednotlivým pracoviskám univerzity. Jednou z možností je aj realizácia systému kvality na báze ISO, resp. využitie jeho prvkov. Som si vedomý, že tieto ciele je možné dosiahnuť len vzájomnou spoluprácou všetkých fakúlt a súčastí PU.“

podieľa na jednom projekte KEGA, ktorý si kladie za cieľ Transformáciu a inováciu obsahu predmetu Didaktika cudzieho jazyka pre dištančnú formu vysokoškolského vzdelávania pomocou multimediálnych vzdelávacích balíkov a na jednom projekte VEGA, ktorý je zameraný na osvojovanie cudzieho jazyka v mladšom školskom veku a na možnosti využitia IKT v tomto procese.

Pri práci na týchto projektoch zúčastňuje aj skúsenosti a zručnosti, ktoré získala vo viacerých kurzoch, ako je napr.

(dokončenie na s. 6)

Noví prorektori, ich životopisy a ambície

(dokončenie zo s. 5)

Email a internet pre odborníkov v oblasti vyučovania anglického jazyka, On-line výskum vo vyučovaní anglického jazyka (dištančné USIA kurzy), IKT vo vyučovaní (Moskva, Manchester, kurzy Britskej rady) ako aj

skúsenosti a poznatky získané z mobilného pobytu v Pensylvánii, USA.

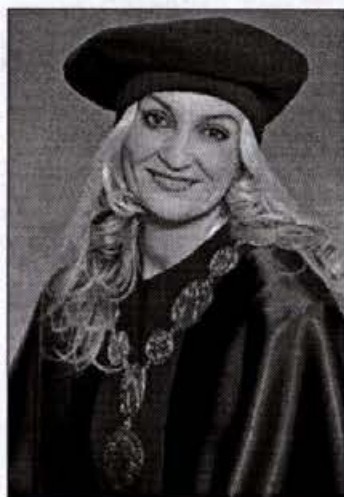
Výsledky zverejnila vo viacerých publikačných jednotkách a sprístupnila na seminároch najmä Metodicko-pedagogického centra v Prešove.

„Poskytovanie vzdelávania je jednou z hlavných úloh a poslání PU v Prešove. V oblasti vzdelávania je podľa mňa potrebné vykonať analýzu existujúceho stavu z rôznych uhlov pohľadu: potreba na trhu práce, možnosti univerzity, fakúlt a pracovísk, možnosti z pohľadu personálneho kvalifikovaného zabezpečenia, možnosti z hľadiska ekonomického, možnosti z hľadiska priestorového, technického a didaktického zabezpečenia, spätná väzba študentov, spätná väzba absolventov. Následne bude potrebné vo vytvorenom konkurenčnom prostredí navrhnuť také študijné programy, o ktoré by bol záujem, ktoré by boli konkurencieschopné a ich absolventi mali možnosť uplatniť sa v praxi. Ak si chceme udržať status vysokej školy univerzitného typu je potrebné orientovať sa najmä na také študijné programy, resp. odbory, v rámci ktorých by bolo možné akre-

ditovať aj druhý a tretí stupeň vzdelávania. Čo sa týka počtu študentov a pomeru študentov dennej a externej formy štúdia, je žiaduce stabilizovať súčasný stav tak, aby sme splnili kritériá Akreditačnej komisie na pomer počtu študentov k počtu profesorov a docentov.

V súčinnosti s oddelením pre zahraničné vzťahy podporovať internacionalizáciu vzdelávania, a to jednak v rámci mobilných programov (napr. Socrates, Mundus), tak aj prípravou spoločných študijných programov v spolupráci s inými vysokými školami vrátane zahraničných vysokých škôl. Verím, že odbory a programy, ktoré ponúkame sú pripravené na kvalitnej úrovni tak, že by mohli byť ponúknuté i zahraničným študentom. Myslím si, že jedným z našich spoločných cieľov by malo byť i ponúkanie kurzov (alebo ich častí) aj v cudzom jazyku. V rámci toho je nutné zvýšiť povedomie akademickej obce o systéme prenosu kreditov - ECTS a zároveň pripraviť, resp. aktualizovať tzv. „informačné balíky ECTS“.

Študent má právo aspoň raz ročne mať možnosť formou anonymného dotazníka vyjadriť sa ku kvalite výučby. Ukazuje sa, že len veľmi malá časť študentov využíva túto možnosť. Rovnako by bolo vhodné žiadať o spätnú väzbu bývalých absolventov, ktorí po dvoch či troch rokoch v praxi dokážu reflektovať na štúdium z hľadiska praxe, a to by mohlo viesť ku transformácii či inovácii obsahu študijných predmetov.“

Prorektorka PU pre úsek zahraničných vzťahov, umeleckej činnosti, vonkajších vzťahov a marketingu **doc. PhDr. Iveta Kovalčíková, PhD.**, sa narodila 17. augusta 1963 v Humennom, kde v roku 1977 ukončila základné vzdelanie. Stredoškolské štúdium absolvovala na

Strednej pedagogickej škole v Prešove. V roku 1987 ukončila štúdium na Filozofickej fakulte (FF) UPJŠ v Košiciach v odbore Pedagogika – Ruský jazyk. V roku 1994 si absolvovaním rozširujúceho štúdia na Divadelnej akadémii dramatických umení v Prahe prehĺbila špecializáciu o odbor Výchovná dramatika. Doktorandské štúdium absolvovala vo vednom odbore Pedagogika na FF Univerzity Komenského v Bratislave a obhájením dizertačnej práce na tému Vplyv výchovnej dramatiky na sociopreferencie v školskej triede získala v roku 2000 vedecký titul PhD. Vyústením habilitačného pokračovania na Pedagogickej fakulte (PF) PU v rokoch 2002 – 2004 bolo získanie titulu docent vo vednom odbore Teória vyučovania predmetov všeobecnovzdelávacej a odbornej povahy. V súčasnosti je docentkou na funkčnom mieste docenta na Katedre predškolskej

a elementárnej pedagogiky a psychológie PF PU. V rokoch 2004 – 2005 bola prodekanou PF PU pre oblasť štúdia a zahraničných vzťahov, v rokoch 2005 – 2007 prodekanou PF PU pre oblasť zahraničných vzťahov.

Vedecky sa orientuje na oblasť skúmania sociálnych a afektívnych aspektov edukačného procesu, adaptívnych schopností, kompetencií a latentnej učebnej kapacity žiakov v mladšom školskom veku, metodických aspektov transmisívneho a experienciálneho vyučovania. Je autorkou troch monografií a troch vysokoškolských učebných testov. Prezentovala sa na vedeckých medzinárodných konferenciách v Českej republike, Poľsku, Maďarsku, Slovinsku, Portugalsku, Francúzsku, Turecku, Belgicku a Litve. V súčasnosti je vedúcou riešiteľského tímu projektu APVV, vedúcou riešiteľského kolektívu projektu VEGA, autorkou

a koordinátorkou projektu grantovej schémy Visegrádského fondu a autorkou a koordinátorkou projektu grantovej schémy Leonardo. Pôsobí ako národný koordinátor, zastupujúci SR v európskej univerzitnej tematickej sieti Children Identity and Citizenship in Europe. Absolvovala učiteľské mobility spojené s vyučovacou činnosťou v rámci programu Socrates – Erasmus v Portugalsku, Belgicku, Švédsku. V roku 2002, zastupujúc OECD, pracovala v pozícii medzinárodného pozorovateľa na komunálnych voľbách v Kosove. V roku 2006 získala štipendium Fulbrightovej Nadácie a absolvovala päťmesačný výskumný pobyt na Yale University v USA v psychologickom výskumnom centre výskumu nadania a schopností. V roku 2007 absolvovala dvojmesačný študijný pobyt v Tata Consultancy Service, v indickom Dillí.

„V oblasti riadenia úseku zahraničných vzťahov sa pokúsim prezentovať stanovisko a zámery, ktoré by v praxi mohli priniesť zvýšenie kvality: zmobilizovať akademických funkcionárov na fakultách a ľuď, ktorí sa podieľajú na organizácii zahraničných aktivít, aby rozširovali sféry medzinárodných kontaktov pracovísk, upravovali proporcionálnu orientáciu zahraničnej spolupráce (stále pretrvávajú neproporcionálna orientácia fakúlt na spoluprácu s partnermi z Českej republiky a Poľska, Ukrajiny). Predpokladám, že v budúcnosti by sa mohla zlepšiť aj účasť akademickej obce v ďalších medzinárodných programoch okrem programu Erasmus. Priala by som si, aby univerzita mala dostatok kvalitných vnútorne motivovaných študentov od bakalárskeho až po doktorandský stupeň štúdia. Tí by mali spĺňať kritériá potencionálnych účastníkov zahraničného študijného pobytu, stáže alebo vedeckého pobytu - v prípade doktorandov.

Vstup do medzinárodného priestoru a revitalizácia na úseku zahraničných kontaktov je spojená s nárokmi na ľudský potenciál, ale aj na kvalitu edukačného prostredia, študovni, v neposlednom rade aj ubytovacích priestorov i priestorov pre neformálny kontakt študentov. Splniť požiadavky európskeho štandardu v tomto smere je pre univerzitu veľkou výzvou. Pri absencii domácich karentovaných periódik by medzinárodná

spolupráca mohla priniesť aj viac „účok“ v renomovaných medzinárodných databázach ako prirodzená konkurencia kvalitnej vedeckej spolupráce.

Umeleckú radu PU by som chcela motivovať pri získavaní grantov zameraných na rozvoj jednotlivých súborov, na vytvorenie finančného zázemia pre organizovanie predovšetkým medzinárodných súťaží a prehliadok umeleckých súborov vysokoškolákov. Ideálnou príležitosťou sú malé a štandardné granty Visegrádského fondu.

Určite všetci pocítujeme absenciu propagačných materiálov fakúlt a univerzity v slovenskej a cudzojazyčnej mutácii v atraktívnej, menej formalizovanej podobe, ktorá rešpektuje preferencie cieľovej skupiny. Predpokladá sa koncepcijnejšia práca na tomto úseku. Nazdávam sa, že tvoriví pracovníci, dizajnéri, ktorí sa podieľajú na propagačnej činnosti PU by mali mať svoje pevné miesto v štruktúre zamestnancov PU. Východiskom marketingových aktivít bude analýza regionálnych aj národných potrieb, ktoré by mohla univerzita saturovať vstupom na trh s ponukou svojich služieb pre externé prostredie. Nevyhnutné bude vypracovať kooperačný profil všetkých pracovísk PU. V ňom by malo každé pracovisko definovať možných príjemcov svojich spoplatňovaných služieb. Je našou povinnosťou zamýšľať sa nad tým, ako si ubránime svoje miesto na trh, ktorý je evidentne tu.

Fakulta humanitných a prírodných vied

Dekan

prof. RNDr. Ivan Bernasovský, DrSc.

Prodekan

doc. PhDr. Nadežda Krajčová, PhD.,
prvá prodekan, prodekan pre vzdelávanie

doc. RNDr. Robert Ištók, PhD.,
prodekan pre vedu, umenie a doktorandské štúdium

doc. PhDr. Magdaléna Bilá, PhD.,
prodekan pre zahraničné vzťahy

doc. PaedDr. Peter Beisetzer, PhD.,
prodekan pre rozvoj

Vedecká rada

Predseda

prof. RNDr. Ivan Bernasovský, DrSc.

Členovia

prof. RNDr. Jarmila Bernasovská, PhD.
prof. PhDr. Milan Darák, PhD.
prof. PhDr. Rudolf Horváth, PhD.
prof. PhDr. Igor Kominarec, PhD.
prof. RNDr. René Matlovič, PhD.
prof. RNDr. Eva Michaeli, PhD.
prof. RNDr. Jozef Terek, PhD.
doc. PaedDr. Peter Beisetzer, PhD.
doc. PhDr. Magdaléna Bilá, PhD.
doc. PhDr. Vladislav Dudinský, PhD.
doc. Ing. Danica Fazekašová, PhD.
doc. PhDr. Marta Germušková, CSc.
doc. RNDr. Robert Ištók, PhD.
doc. PhDr. Nadežda Krajčová, PhD.
doc. PhDr. Viliam Kubáni, PhD.
doc. Mgr. art. Irena Medňanská, PhD.
doc. RNDr. Andrej Pavúk, PhD.
doc. PhDr. Milan Portik, PhD.
doc. Dušan Srvátko, akad. mal.
doc. Zuzana Straková, PhD.

Foto všetkých dekanov v čísle: Mgr. Luboslav Krajňák

dr. h. c. doc. PaedDr. Vladimír Šebeň, PhD.

Externí členovia

Mgr. Jozef Buček
prof. RNDr. Anton Gáplovský, DrSc.
prof. Ing. Ladislav Hetényi, PhD.
prof. dr. Ivan Lefkovits,
prof. RNDr. Ján O'ahel', PhD.
prof. PhDr. Gabriela Porubská, CSc.,
prof. MUDr. Leonard Siegfried, CSc.,
prof. RNDr. Daniela Siváková, PhD.,
prof. Ing. Jozef Timko, DrSc.,
doc. RNDr. Mária Vondráková, PhD.,

Akademický senát

Predseda

doc. Ing. Danica FAZEKAŠOVÁ, PhD.

Podpredseda

doc. PhDr. Andrej SIČÁK, PhD.

Mgr. Radoslav SLOVÍK

Členovia

doc. PhDr. Irena ANTONIČOVÁ, PhD.
Ing. Vladimír BURGER
doc. PhDr. Marta GERMUŠKOVÁ, CSc.
doc. PhDr. Luba KONČEKOVÁ, PhD.
doc. PhDr. Jaroslav KUŠNÍR, PhD.
PaedDr. Lenka PASTERÁKOVÁ
doc. RNDr. Irena ŠUTIÁKOVÁ, PhD.
prof. RNDr. Jozef TEREK, PhD.
Jarmila TROLIGOVÁ
Študentská časť
Jana ANDRAŠKOVÁ
Martin ANGELOVIČ
Zuzana DVORSKÁ
Mgr. Ján KAŇUK
Alena STERANKOVÁ

Fakulta manažmentu

Dekan

prof. Ing. dr. Róbert Štefko, PhD.

Prodekan

doc. PhDr. Miroslav Frankovský, PhD.,
prvý prodekan, prodekan pre vedu a výskum

doc. Ing. Štefan Kireta, CSc.,
prodekan pre zahraničné vzťahy a vedúci katedry turizmu a hotelového manažmentu

Mgr. Gabriela Kravčáková, PhD.,
prodekan pre vzdelávanie

Vedecká rada predseda

prof. Ing. dr. Róbert Štefko, PhD.

podpredseda

doc. PhDr. Miroslav Frankovský, CSc.,

Členovia

prof. PhDr. Viera Bačová, DrSc.
prof. PhDr. Karol Horák, CSc.
prof. Ing. Igor Liberko, CSc.
prof. RNDr. René Matlovič, CSc.
prof. PhDr. František Mihina, CSc.
doc. Ing. Jana Burgerová, PhD.
doc. Ing. Andrej Eštók, CSc.
doc. RNDr. Robert Ištók, CSc.
doc. Ing. arch. Václav Kohlmayer, PhD.
doc. PhDr. Viliam Kubáni, CSc.
doc. Ing. Peter Kuzmišin, DrSc.
doc. RNDr. Dušan Mamrilla, CSc.
Externí členovia
prof. JUDr. Vladimír Babčák, CSc.
prof. Ing. Jaroslav Kita, CSc.
prof. Ing. Jiří Kern, CSc.
prof. Ing. Petr Šnapka, DrSc.
prof. Ing. Jaroslav Ďaďo, CSc.
doc. Ing. Viera Cibáková, CSc.
doc. Ing. Milan Svoboda, CSc.

Akademický senát

Predseda

PaedDr. Július Alcnauer

Podpredseda

zamestnanecká časť
doc. Ing. arch. Václav Kohlmayer, CSc.

študentská časť

PhDr. Radovan Bačík

Členovia

JUDr. Magdaléna Kerul'ová
Ing. Juraj Rákoš
Ing. Ladislav Sojka, CSc.
Ing. Dana Kisel'áková
Dušan Gaľa
Miloš Ortuta
Mária Šimková

doc. Š. Kireta:

1. - *Nové vedenie PU by malo riešiť hneď niekoľko dôležitých úloh: kvalitu vysokej školy (zotrvanie PU medzi univerzitnými vysokými školami, zlepšiť materiálovú základňu niektorých fakúlt – priestory, knižnica, internáty a pod.).*
2. - *Zlepšiť komunikáciu a tiež motiváciu jednotlivých subjektov, ktoré spolu vytvárajú PU.*

prof. I. Bernasovský:

1. *Čo by malo nové vedenie PU riešiť čo najskôr?*
- *Vypracovať systém riadenia, ktorý by viedol k zefektívneniu, sprehl'adneniu, ale najmä k zlepšeniu všetkých procesov súvisiacich s činnosťou PU. Navrhnutý systém by sa mal dotýkať všeobecných informácií, teda spôsobov a foriem komunikácie na jednotlivých úrovniach riadenia, štrukturalizácii procesov, interakcii procesov, čiže sprehl'adniť vzájomnú koordináciu, zefektívnenie tokov informácií a zdokumentovanie činnosti univerzity, fakúlt a iných zariadení, napr. inovovanými internými smernicami.*
2. *Ktoré problémy rozvoja PU sú najzávažnejšie?*
- *Posilniť oblasť vedy a výskumu v zmysle riešenia výskumných projektov prostredníctvom výskumných a technologických centier pri PU, ktoré budú spĺňať kritériá excelentných pracovísk výskumu a vývoja, spolupracujúcimi so zahraničnými univerzitami, verejnou správou, samosprávou a podnikateľskou obcou regiónu.*

Fakulta športu

Dekan

prof. PaedDr. Ján Junger, PhD.

Prodekan

doc. PaedDr. Viera Bebcáková, PhD.,
prodekan pre vzdelávanie

PaedDr. Vincent Lafko, PhD.,
prodekan pre rozvoj
a informatiku

PaedDr. Pavel Ružbarský, PhD.,
prodekan pre vedu, doktorandské
štúdium a zahraničné vzťahy

Vedecká rada

Predseda

prof. PaedDr. Ján JUNGER, PhD.

Členovia

doc. PaedDr. Viera BEBČÁKOVÁ, PhD.
doc. PaedDr. Marián VOJČÍK, PhD.
doc. MUDr. Mirianna BRTKOVÁ, PhD.
prof. PhDr. Milan DARÁK, PhD.
doc. PhDr. Květoslava PEREČINSKÁ, PhD.
prof. PhDr. Karol FEČ, CSc.
prof. PhDr. Ján GBŮR, CSc.
prof. PhDr. Rudolf HORVÁTH, CSc.
prof. PaedDr. Jozef LIBA, PhD.
PaedDr. Vincent LAFKO, PhD.
PaedDr. Pavel RUŽBARSKÝ, PhD.
prof. PhDr. Milan TUREK, PhD.

Členovia VR, ktorí nie sú členmi akademickej obce PU

prof. J. Junger:

1. - V prípade prest'ahovania rektorátu PU na Ul. 17. novembra (bývalá ZŠ) zabezpečiť vybudovanie náhradných športových objektov v priestoroch pri hale PU. Zlý technický stav a amortizáciu telovýchovných objektov (atletický štadión, gymnastická telocvičňa na Jarkovej ulici, strelnica, športová hala, plaváreň, posilňovňa), v ktorých je zabezpečovaný edukačný proces telesnej výchovy pre všetky fakulty a ostatné mimoškolské športové aktivity. Kritický stav lodenice na Zemplínskej Šírave pre realizovanie letných výcvikových kurzov.

2. - Dobudovanie výskumnej infraštruktúry Športovo-diagnostického centra pri FŠ, ktoré by malo byť realizované v rámci medzifakultnej spolupráce. Nedostatočné priestorové zabezpečenie pre výučbu teoretických a praktických predmetov na FŠ, ako aj perspektívu zriadenia ďalších špecializovaných laboratórií resp. učební. (FŠ nedisponuje miestnosťou v rámci PU, ktorá by bola vyhradená len pre jej potreby).

prof. PhDr. Karel FRÖMEL, DrSc.

prof. PaedDr. Ludmila JANČOKOVÁ, PhD.

prof. PaedDr. Tomáš KAMPMILLER, PhD.

prof. PhDr. Július KASA, CSc.
prof. dr. Hab. Kazimierz OBODYNSKI

Emeritný profesor:
prof. PhDr. Tomáš STEJSKAL, CSc.
prof. PhDr. Michal BELEJ, CSc.

Akademický senát

Predseda

doc. PaedDr. Marián Vojčík, PhD.

Podpredsedovia zamestnanecká časť

PaedDr. Tomáš Malý
študentská časť
Lýdia Suchanovská

Členovia

(zamestnanecká časť)

doc. MUDr. Mirianna BRTKOVÁ, PhD.
doc. PhDr. Květoslava Perečinská, PhD.
PaedDr. Iveta Boržíková
PaedDr. Juraj Mihalčín
Mgr. Janka Bačenkova
(študentská časť)
PaedDr. Karol Lukáč
Martin Sivulka
Ladislav Kralinský

Fakulta zdravotníctva

Dekanka

doc. PhDr. Anna Eliašová, PhD.

Prodekan

PhDr. Štefánia ANDRAŠČÍKOVÁ, PhD., MPH,
prodekan pre vzdelávanie

PhDr. Ľubica DERNÁROVÁ, PhD., MPH,
prodekan pre vedeckú
a výskumnú činnosť

PhDr. Ľubica RYBÁROVÁ,
prodekan pre rozvoj
a zahraničné vzťahy

Akademický senát

Predseda

PhDr. Jana Bačišinová

Členovia:

PhDr. Silvia Žultáková
PhDr. Zuzana Novotná
PhDr. Eva Centeková
PhDr. Slávka Kapová
PhDr. Daniel Jordán
Mgr. Slávka Mrosková
Mgr. Wioletta Mikuláková
Ing. Eva Staneková
Dušan Hažír
Katarína Petrigáčová
Lenka Motýľová
Monika Gombárová
Jaroslav Holubka

doc. A. Eliašová:

„Fakulta zdravotníctva vzdeláva a vychováva zdravotníckych pracovníkov podľa študijného programu stanoveného smernicami Európskej únie. Pre zabezpečenie kvalitnej úrovne a bezproblémového chodu vyučovacieho procesu je potrebné doriešiť vybavenie špecializovaných učební pre študentov odboru Dentálna hygiena, Fyzioterapia a Urgentná zdravotná starostlivosť pomocami a prístrojovou technikou, nakoľko nie všetky odborné učebne spĺňajú náročnosť výučby, ktorú naše akreditované odbory vyžadujú. V dôsledku neustáleho nárastu počtu študentov je akútnym problémom nedostatok prednáškových miestností s kapacitou 90 až 120 miest. Riešením by bolo neodkladné začatie s výstavbou III. etapy priestorov FZ PU.

Dôležitým článkom pre priamočiaru a nerušený chod a rozvoj fakulty je stanovenie adekvátneho rozpočtu na krytie nákladov počas celého akademického roka. Z tohto dôvodu je nutné prehodnotiť metodiku prerozdelenia finančných prostriedkov vzhľadom na špecifikum jednotlivých študijných programov fakulty. Pri riešení problémov je potrebné zintenzívniť komunikáciu medzi jednotlivými referátmi Rektorátu PU a jednotlivými útvarmi fakulty.“

Vedecká rada

Predseda

doc. PhDr. Anna Eliašová, PhD.

Členovia

prof. PhDr. Danka Farkašová, CSc.
prof. MUDr. Arnošt Pellant, DrSc.
prof. MUDr. Juraj Peresta, DrSc.
prof. MUDr. Andrej Jenča, CSc.
prof. Ing. Jozef Živčák, PhD.
doc. Mgr. Katarína Žiaková, PhD., mim. prof.
doc. MUDr. Mirianna Brtková, CSc.
doc. MUDr. Eleonóra Klímová, PhD.
doc. JUDr. Ján Roháč, CSc.
doc. PaedDr. Jozef Pavelka, CSc.
doc. MUDr. Alexander Kiško, CSc.
doc. PhDr. Vlasta Závodná, PhD.
doc. MUDr. Marián Šanta, CSc.
doc. MUDr. Vincent Ondrušek, CSc.
MUDr. Eva Kovaľová, PhD.
MUDr. Ivan Minčík, PhD.
MUDr. Rudolf Novotný, PhD.
MUDr. Peter Biroš, PhD.
MUDr. Monika Pažinková
PhDr. Štefánia Andraščíková, PhD., MPH
PhDr. Ľubica Derňárová, PhD., MPH
PhDr. Ľubica Rybárová
PhDr. Dagmar Magurová, PhD.

Filozofická fakulta

Dekan

prof. PhDr. Rudolf Dupkala, CSc.

Prodekan

PhDr. Vladimír Dančíšin, PhD.,
prodekan pre vzdelávaciu
činnosť

doc. PhDr. Zuzana
Malinovská, CSc.,
prodekan pre zahraničné
vzťahy

prof. ThDr. Imrich Belejkanič,
PhD.,
prodekan pre rozvoj
a akreditáciu

Vedecká rada

Predseda

prof. PhDr. Rudolf Dupkala,
CSc.

Členovia

prof. ThDr. Imrich Belejkanič,
CSc.

PhDr. Vladimír Dančíšin,
PhD.

prof. PhDr. Júlia Dudášová,
CSc.

prof. PhDr. Jozef Džuka, CSc.
prof. PhDr. Marcela Gbúrová,
CSc.

prof. PhDr. Vasil Gluchman,
CSc.

prof. PhDr. Peter Kónya, PhD.
doc. PhDr. Zuzana

Malinovská, CSc.

doc. PhDr. Ján Mojdis, CSc.

prof. PhDr. Jolana Nižníková,
CSc.

doc. PhDr. Milan Portík, CSc.

prof. PhDr. Stanislav Rakús,
DrSc.

prof. R. Dupkala:

1. - *Nové vedenie PU by malo v súčinnosti s vedeniami jednotlivých fakúlt zabezpečiť proces a výsledky akreditácie na takej úrovni, ktorá umožní zaradiť PU aj na ďalšie obdobie medzi univerzitné vysoké školy.*

2. - *Medzi najvážnejšie problémy ďalšieho rozvoja PU možno, podľa nášho názoru, zaradiť – spravodlivo a citlivo realizovať modifikáciu organizačnej štruktúry PU, spracovať a realizovať nový model kritérií pre rozpis financií z univerzity na fakultu.*

prof. PhDr. Jozef Sipko, PhD.
prof. PhDr. Ladislav Sisák,
CSc.

prof. PhDr. Daniela Slančová,
CSc.

prof. PhDr. Jana Sošková, CSc.

prof. PhDr. ThDr. Stanislav
Stolárik, PhD.

prof. PhDr. Anna Tokárová, CSc.
prof. PhDr. Anna Valcerová,
CSc.

prof. PhDr. Viera Žemberová,
CSc.

Členovia, ktorí nie sú členmi akademickej obce PU

prof. PhDr. Jozef Jarab, PhD.
prof. PhDr. Ladislav Lováš,
CSc.

prof. PhDr. Ivo Pospíšil, DrSc.

prof. PhDr. Eva Tučná, CSc.

prof. PhDr. Vladimír
Varinský, CSc.

doc. PhDr. Ján Vilikovský, CSc.
prof. dr hab. Andrzej Ł.

Zachariasz
prof. PhDr. Miloš Zelenka,
DrSc.

Akademický senát

Predseda

doc. PhDr. Ján Mojdis, CSc.

Podpredsedovia

PhDr. Júlia Paračková, PhD.,
za zamestnaneckú časť

Peter Dzurilla,
za študentskú časť

Členovia

(zamestnanecká časť)

Eva Baluchová

doc. PhDr. Viera Bilasová,
CSc.

PhDr. Tomáš Koziak, PhD.

PhDr. Katarína Kupčihová

doc. PhDr. Juraj Rusnák, CSc.

doc. PhDr. Jaroslava
Stašková, CSc.

doc. PhDr. Marián Vizdal, CSc.

prof. PhDr. Anna Tokárová,
CSc.

Gréckokatolícka teologická fakulta

Dekan

prof. ThDr. Peter Šturák, PhD.

Prodekan

Mgr. Jaroslav Coranič, PhD.
prodekan pre vedeckú
a vzdelávaciu činnosť

ThDr. PaedDr. Ing. Gabriel
Paľa, PhD.

prodekan pre rozvoj
a zahraničné vzťahy

Vedecká rada

Predseda

prof. ThDr. Peter Šturák, PhD.

Interní členovia

Mons. ThDr. Ján Babjak SJ,
PhD.

Mons. Prof. PhDr. Stanislav
Stolárik, PhD.

Mons. Prof. ThDr. Jozef Jarab,
PhD.

prof. ThDr. Vojtech Boháč, PhD.

doc. PhDr. Pavol Dancák, PhD.

doc. ThDr. Marek Petro, PhD.

doc. ThDr. ICLic. Štefan

Mordel, PhD.

doc. ThDr. Andrej Slodička,
PhD.

Mgr. Jaroslav Coranič, PhD.
ThDr. PaedDr. Ing. Gabriel
Paľa, PhD.

Externí členovia

Mons. Prof. ThDr. Ing. Anton
Konečný, PhD.

prof. PhDr. Amantius

Akimjak, PhD.

prof. dr hab. Tadeusz Zasepa

doc. PhDr. ThLic. Juraj

Dolinský SJ, PhD.

doc. ThDr. Cyril Hišem, PhD.

Akademický senát

Predseda

doc. ThDr. Marek Petro, PhD.

Podpredsedovia

zamestnanecká časť

ThDr. Michal Hospodár, PhD.

študentská časť

Martin Miňo

Členovia

doc. ThDr. PaedDr. Andrej
Slodička, PhD.

ThDr. Mária Kardis, PhD.

ThDr. Slávka Michančová,
PhD.

Mgr. Kamil Kardis, PhD.

PhDr. Dušan Hruška

Mikuláš Jančuš

Silvester Kaminský

Tomáš Leško

prof. P. Šturák:

1. - *Vypracovať Dlhodobý zámer PU na obdobie rokov 2008 – 2013 s výhľadom do roku 2015, ktorý bude textovým vyjadrením predstavy a zámerov vedenia PU. Využiť viac tradície niektorých vysokoškolských odborov v Prešove. Rozvíjať medzinárodnú dimenziu univerzity s osobitným dôrazom na spoluprácu v oblasti vedy a výskumu, jazykovú prípravu a mobility študentov a učiteľov. Úspešne zvládnuť proces komplexnej akreditácie, ktorej cieľom je diverzifikácia VŠ v SR. Prijat' opatrenia na zvýšenie konkurencieschopnosti univerzity z hľadiska kvality jej činnosti a prípravy absolventov na uplatnenie na trhu práce. Zlepšiť kvalitu činnosti vo všetkých oblastiach prostredníctvom zavedenia systémových opatrení v rámci vnútorných mechanizmov a ich priamej korelácie s externým zabezpečením kvality.*

2. - *Vychádzajúc z dnešných trendov a pomenovaných cieľov v oblasti vysokého školstva, akými je nutnosť „vytvárať konkurencieschopnú a dynamickú ekonomiku a spoločnosť založenú na vedomostiach“ vidím ako jeden z podstatných problémov rozvoja PU nedostatočnú mieru dosahovania akceptovaných výsledkov vysokoškolských učiteľov v oblasti vedeckovýskumnej na národnej a medzinárodnej úrovni. Narastanie konkurenčného priestoru pre vysoké školy. Nedostatočná marketing vzdelávania na univerzite.*

Pedagogická fakulta Pravoslávna bohoslovecká fakulta

Dekan

doc. PhDr. Milan PORTIK,
PhD.

Prodekan PF PU

doc. RNDr. Renáta
BERNÁTOVÁ, PhD.

doc. PaedDr. Ján KANCÍR,
PhD.

doc. PaedDr. Daniel ŠIMČÍK,
PhD.

Vedecká rada

Predseda

doc. PhDr. Milan PORTIK,
PhD.

Členovia

prof. RNDr. Ivan
BERNASOVSKÝ, DrSc.
prof. PhDr. Rudolf DUPKALA,
CSc.

prof. PaedDr. Jozef LIBA, PhD.
prof. PaedDr. Pavol ODALOŠ,
CSc.

prof. PhDr. Gabriela
PORUBSKÁ, CSc.

prof. PhDr. Zuzana
STANISLAVOVÁ, CSc.

prof. PhDr. Miron ZELINA,
DrSc.

doc. PhDr. Ludmila
BELÁSOVÁ, PhD.

doc. RNDr. Renáta
BERNÁTOVÁ, PhD.

doc. PaedDr. Ladislav
HORŇÁK, PhD.

doc. PaedDr. Ján KANCÍR,
PhD.

doc. PhDr. Bronislava
KASÁČOVÁ, CSc.

doc. PhDr. Iveta
KOVALČIKOVÁ, PhD.

doc. PhDr. Mária
PODHÁJECKÁ, PhD.

doc. PaedDr. Daniel ŠIMČÍK,
PhD.

doc. RNDr. Dušan ŠVEDA,
CSc.

doc. PhDr. Michal TOKÁR,
PhD.

Akademický senát

Predseda

prof. PaedDr. Jozef LIBA,
PhD.

Členovia

Mgr. Tatiana DUBAYOVÁ
PaedDr. Klaudia KOŠALOVÁ,
PhD.

doc. PhDr. Mária
PODHÁJECKÁ, PhD.

RNDr. Alena PRÍDAVKOVÁ,
PhD.

Mgr. Alžbeta SABOLOVÁ

doc. PhDr. Luba SIČÁKOVÁ,
CSc.

PaedDr. Zuzana SLÁVIKOVÁ,
PhD.

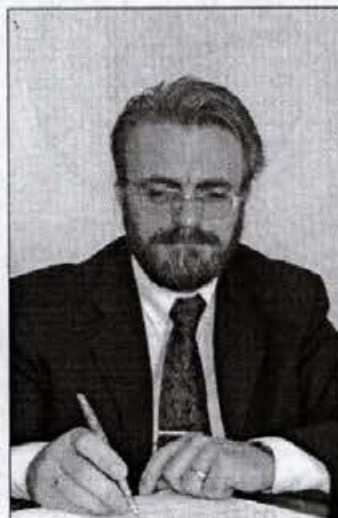
Študentská časť

Jana CIBULKOVÁ

Mgr. Antónia MIŽENKOVÁ

Gabriela ONDERČOVÁ

Lenka ROHALOVÁ

Dekan

prof. ThDr. Ján Zozul'ak,
PhD.

Prodekan

ThDr. Miroslav Župina, PhD.
*prodekan pre pedagogickú a
výchovnú činnosť*

Mgr. Ján Husár, PhD.

*prodekan pre vedu, doktorandské
štúdium a zahraničné vzťahy*

ThDr. Štefan Šak, PhD.

prodekan pre rozvoj

Vedecká rada

Predseda

prof. ThDr. Ján Zozul'ak, PhD.

Členovia

prof. ThDr. Peter Kormaník,
PhD.

prof. ThDr. Milan Gerka, CSc.

prof. ThDr. Ján Šafin, PhD.

prof. Ing. Slávko Pavlenko,
CSc.

Jeho Blaženosť doc. ThDr.
Kryštof Pulec, PhD.,
metropolita

Jeho Vysokopreoslavenosť
Ján, *arcibiskup*

ThDr. Miroslav Župina, PhD.

ThDr. Václav Ježek, PhD.

Akademický senát

Predseda

prof. ThDr. Štefan Pružinsky,
CSc.,

Podpredseda

PhDr. Jozef Vorobel

Mgr. Maroš Černý

- študentská časť

Členovia

ThDr. Václav Ježek, PhD.

Mgr. Mária Hunyadiová

Mgr. Jarmila Koastelníková

Anna Kernaševičová

Helena Kuzanová

Valéria Dzmurová

študentská časť

Michaela Chovancová,

študentská časť

Miroslav Krutsky

študentská časť

prof. J. Zozul'ak:

„Od nového vedenia PU očakáva Pravoslávna bohoslovecká fakulta PU v Prešove vyriešenie otázky priestorov pre učebne a kabinety, aby sa zabezpečila pedagogická a vedecko-výskumná práca na fakulte a modernizáciu počítačovej učebne.“

Kvestorka PU Ing. Mária Nováková

sa narodila 25. mája 1966 v Prešove. Tu tiež chodila do základnej školy a v roku 1984 zmaturovala na Strednej ekonomickej škole v Prešove, zameranie všeobecná ekonomika. V roku 1993 ukončila študijný odbor Automatizované systémy riadenia v ekonomike na Fakulte hospodárskej informatiky Ekonomickej univerzity v Bratislave. V rokoch 1984 – 1990 pracovala v ZVL Prešov, od roku 1990 je zamestnaná na PU, najprv – do roku 1996 – pôsobila ako ekonómka na prešovskom pracovisku rektorátu UPJŠ v Košiciach, od roku 1996 až do svojho vymenovania za kvestorku PU k 15. sep-

tembru 2007 zastávala post vedúcej ekonomického útvaru. Má certifikát CUB z predmetu Finančný manažment.

doc. M. Portik:

„Očakávame výraznejší holdingový prístup rektorátu PU. Angažovanosť manažmentu PU v otázkach prehodnotenia a následných zmien koeficientu ekonomickej náročnosti Bc. a Mgr. štúdiá. Urýchlená rekonštrukcia budovy bývalej ZŠ na ul. 17. novembra. Venovať zvýšenú pozornosť IKT hlavne so zameraním na optimalizáciu AIS a rozvoja e-learningu. Poskytovať možnosti rozvoja cudzojazyčných kompetencií pracovníkov s cieľom zvýšiť konkurencieschopnosť PU v európskom vzdelávacom priestore a rozvinúť možnosti štúdiá zahraničných študentov na PU. Organizovať celouniverzitné podujatia s cieľom vzájomného poznávania, komunikácie a budovania pozitívneho vzťahu a hrdosti na svoju alma mater.“

„Letecké nešťastie na Martinských holiach“ a prácu záchranárov v teréne precítili aj študenti FZ

Správa TASR: 15. júna o 20.15 hodine dostal letový dispečing SR hlásenie lietadla Boeing 747 charterovej spoločnosti UWAG so 130 cestujúcimi na palube, letiaceho z Moskvy do Neapola, o problémoch s motorom. Žiadalo o možnosť núdzového pristátia na najbližšom možnom letisku. Letový dispečing povolil pristáť na letisku v Žiline. Vzápätí bola prerušená komunikácia s lietadlom. O 20.50 h boli na tiesňovú linku 112 Krajského operačného strediska v Žiline bezprostredne po sebe prijaté tri telefonické hlásenia. Prvé z mesta Martin, kde náhodný občan nahlásil nezvyčajné zvuky a výbuchy smerom od Martinských hólí. Ako druhý zavolať čašník z hotela Martinské hole, že zo zjazdovky je počuť čudné zvuky a že to určite nemôže byť hluk zo stanového tábora. Tretí volajúci bol turista, ktorý nahlásil haváriu lietadla s následným požiarom lesa, zasahujúcim až do stanového tábora. Podľa jeho udania trosky a požiar zasiahli veľký počet cestujúcich z lietadla aj turistov. Krajské operačné stredisko na základe týchto hlásení vyslalo na miesto nešťastia všetky dosažitelné zložky integrovaného záchranného systému (IZS).

Je piatok večer, chladno, fúka, popfcha, som priamo na mieste nešťastia. Pilot sa pravdepodobne pokúsil o núdzové pristátie na zjazdovke pod Veľkou lúkou a nedopadlo to dobre. Všade, kde sa v tej nepreniknuteľnej tme dá dovidieť, vidno roztrúsené trosky lietadla, vľavo horí les a smerom k lyžiarskemu vleku horia zvyšky zasiahnutých turistických stanov. Zovšadiaľ počuť nárek a krik poranených, volanie o pomoc a stonanie.

figuranti pri precvičovaní záchranných činností priamo v teréne.

Uzime čakať spolu so skupinou rozhodcov a medzinárodných pozorovateľov na príchod prvých záchranárov. Musíme zdôrazniť, že išlo o tzv. „ostrú“ previerku súčinnosti. Nik zo zúčastnených vopred nič netušil. Krajské operačné stredisko bezprostredne po simulácii pádu lietadla vydávalo príkazy jednotlivým zainteresova-

dorazili hasiči. My sme na ich rýchle reakcie z prešovských podmienok zvyknutí. O niekoľko sekúnd dorazila na svah aj zásahová policajná jednotka a pomáhala hasičom v boji s plameňmi. Mysleli sme, že si hasiči donesú vodu na hasenie trosiek lietadla a stanového tábora so sebou v cisterne. Omyl, pre tú bol svah priveľmi strmý, a tak zbehli dole svahom a 300 metrov dlhou hadicou sa napojili na hydrant. Za niekoľko minút zlikvidovali plamene v lietadle a začali boj s horiacim lesom. Policajti sa medzitým rozbegli pomedzi trosky vyhľadávať tých, čo nariekali, aj tých, čo mlčky umierali. Ďalšími svetielkami na svahu boli členovia Horskej záchrannej služby, pohotoví, veľmi dobre technicky vybavení a pripravení okamžite poskytnúť kvalifikovanú pomoc. Až za nimi dorazili zdravotníci záchranári. Dychčiac pod nákladom nosidiel a kufrov s materiálom pre prvú pomoc. Sanitky sa do terénu nedostali. Ešte vždy to bolo málo. Poranených a mŕtvych bolo takmer 160 a záchranárov po hodine od volania o pomoc len asi 40. Viete, čo to znamená? Je to najťažšia úloha pre záchranára, keď počet postihnutých preyšuje počet záchrancov. Musí poranených roztriediť a dať šancu tým, ktorí majú najväčšiu nádej na prežitie. Hovoríme tomu „triage“. Ako záchranári sa ponáhľame na pomoc tým, ktorým dokážeme poskytnúť adekvátnu pomoc. Mŕtvych a ťažko poranených „sortujeme“ ako neperpektívnych. S postupom noci sa zvyšoval aj počet záchranárov. Darilo sa vyhľadávanie ranených v hustom lesnom porastě, ich zhromažďovanie do „hniezda“ ranených a transport dolu svahom, kde čakala ďalšia kvalifikovaná pomoc. Samozrejme, ručne na nosidlách, lebo technika nemala šancu. Na prístupovej ceste už medzitým vyrástol malý stanový tábor. Najväčší stan bol určený pre poranených, ktorí čakali na ďalší transport. V ďalšom sa aktivizovala psychologická pomoc obetiam a posledné dva stany boli určené pre prácu krízového štábu a detašovanú linku 112 tiesňového volania krajského operačného strediska. Pri znášaní poranených dole svahom sme stretli aj celkom

Takto zasahovali na mieste nešťastia členovia HZS.

milých psíkov. Ich sprievodcami boli členovia Kynologickej záchrannej služby. Ponáhľali sa spolu s týmito najlepšimi priateľmi človeka dohľadať tých, ktorí potrebovali pomoc, ale v vustom lese a tme si ju nedokázali privolať. Celá záchranná akcia trvala do skorých ranných hodín. Celkový počet ošetrovaných a transportovaných ranených, vrátane mŕtvych bol 162. Všetci boli odovzdaní do ďalšej nemocničnej starostlivosti v blízkych nemocniciach v Martine, Žiline a Ružomberku. Bilancia hromadného nešťastia bola katastrofálna. Pád lietadla prežilo len 72 cestujúcich.

Určite sa chcete opýtať, na čo to všetko? Prečo sme do tej trmy-vrmy v noci ťahali študentov? Z nášho pohľadu, pohľadu zdravotníkov, oceňujeme predovšetkým to, že študenti mohli precítiť situáciu tých, ktorým sa majú ponáhľať pomôcť. Vyskúšali si na vlastnej koži to, čomu sa pri povolaní záchranára nevyhnú. Nadľudské úsilie, psychické vypätie, beznádej, aj radosť z úspešnej záchrany. V druhom slede sme využili jedinečnú možnosť precvičenia nasadenia síl a prostriedkov pri zdolávaní mimoriadnej udalosti, vzájomnej súčinnosti zložiek IZS a získania praktických skúseností hromadnej záchrany osôb. Unavení, s mútnymi očami sme sa na sviatni vrátili na zhodnotenie celého zásahu po pochvalu, ale aj ostrú kritiku za niektoré nedostatky. V takýchto chvíľach sa za každú, aj malú chybu, kruto platí ľudskými životmi. Už pri rannej káve sme začali rozprávať o príprave ďalšej akcie.

doc. MUDr. M. Šanta, CSc.,
PhDr. B. Kollárová,
Katedra UZS FZ PU

Spolupráca jednotlivých zložiek Integrovaného záchranného systému počas akcie bola naozaj výborná

Dost', stačí, uvedieme všetko na správnu mieru. Nešlo o skutočné nešťastie, len taktické cvičenie na preverenie účinnosti a spolupráce IZS pri hromadných nešťastiach, ktoré organizovala firma Falck záchranná, a. s., v spolupráci s Fakultou zdravotníctva (FZ) PU. Katedra urgentnej zdravotnej starostlivosti (UZS) sa na príprave a realizácii podujatia podieľala prednáškou a spoluprácou pri samotnom taktickom cvičení. Poslucháči II. ročníka externej formy štúdia poslúžili ako organizátori, aj ako

ným zložkám. Pripomenieme pre nezalých, že rozprávame o náročnom vysokohorskom teréne, so sklonom až do 38 stupňov, v ktorom sa cvičenie konalo v noci, chlade a daždi. Približne po 30 minútach od prvého hlásenia havárie na miesto hromadného nešťastia dorazila prvá jednotka hasičského zboru z Martina, ale do strmého kopca sa podarilo vyjsť len jednému vozidlu. Druhé začalo v polovici cesty horieť. Všetkých prítomných, okrem nás, prekvapilo to, že na miesto havárie ako prví

Výskum je predpoklad budovania centra excelentnosti na Katedre geografie a regionálneho rozvoja FHPV PU

V súvislosti s transformáciou vysokých škôl a budovaním poznatko-vo orientovanej spoločnosti na Slovensku nabera na význame výskum realizovaný na pôde univerzít. Postupné zvyšovanie váhy vedeckých kritérií pri financovaní škôl a akreditácii pracovísk vytvára tlak na rozvoj výskumu, ktorý má medzinárodný rozmer.

Katedra geografie a regionálneho rozvoja Fakulty humanitných a prírodných vied (FHPV) PU patrí medzi špičkové akademicke pracoviská PU. Svedčia o tom dosahované výsledky v oblasti výskumu dokumentované počtom publikácií a citácií v domácich a zahraničných periodikách a najmä grantovou úspešnosťou. Katedra v súčasnosti ako prvé pracovisko univerzity rieši grantový projekt 6. rámcového programu (6. RP) Európskej únie. Projekt je zameraný na riadenie a využívanie solárnych zdrojov. Riešiteľský tím tvorí konzorcium 14 významných európskych inštitúcií venujúcich sa výskumu využívajúcemu solárnej energie. Zodpovedným riešiteľom za PU je doc. Mgr. Jaroslav Hofierka, PhD., ktorý sa tejto problematike venuje dlhodobo a vo väzbe na technológiu geografických informačných systémov. Projekt začal 1. júna 2007 a potrvá dva roky.

Jedným z kľúčových faktorov pre grantovú úspešnosť je personálne a infraštruktúrne vybavenie pracoviska. Katedra geografie a regionálneho rozvoja získala v roku 2003 dotáciu Mi-

nisterstva školstva SR na vybudovanie unikátneho pracoviska - Laboratória geografických informačných systémov. O účelnosti vynaložených prostriedkov svedčí to, že v rámci katedry a tohto laboratória sa v súčasnosti riešia dva zahraničné a dva domáce vedecké projekty. Okrem vyššie spomenutého projektu 6. RP to je aj projekt medzinárodnej vedecko-technickej spolupráce COST zameraný na výskum predindustriálnych štruktúr vo vidieckej a baníckej krajine. Okrem toho katedra ako jedno z prvých pracovísk na univerzite získala projekt APVV zameraný na výskum kultúrnej krajiny. Ďalší projekt APVV zameraný na regionálne špecifiká pôd Slovenska je riešený v spolupráci s VÚPOP Bratislava. V tomto roku boli podané návrhy na ďalšie dva projekty APVV a pripravuje sa projekt na vybudovanie centra excelentnosti. Rozvíja sa projektová spolupráca s mestom Prešov a Slovenskou agentúrou životného prostredia.

Projekty VEGA tvoria ďalšiu významnú časť výskumu realizovaného na katedre. V súčasnosti sa riešia štyri grantové

Laboratórium geografických informačných systémov

projekty VEGA. Sú zamerané na výskum obnoviteľných zdrojov energie, kvality života, podhorskéj a poľnohospodárskej krajiny. Tri projekty KEGA vhodne dopĺňajú výskumné projekty a zvyšujú kvalitu vzdelávacieho procesu.

Celkový objem grantových prostriedkov pridelený vyššie uvedeným projektom na rok 2007 dosiahol 1,8 mil. Sk. Tento objem zdrojov významne ovplyvňuje kvalitu výskumu a tiež aj pedagogický proces na všetkých troch stupňoch vysokoškolského vzdelávania.

Z hľadiska udržateľnosti dosiahnutých výsledkov a nastú-

peného trendu zvyšovania kvality výskumu je mimoriadne dôležité personálne zabezpečenie pracoviska. Katedra má v súčasnosti troch profesorov, dvoch docentov, pričom momentálne prebieha inauguračné konanie doc. Roberta Ištoka. Takmer všetci učitelia a výskumní pracovníci majú titul PhD. Na katedre v súčasnosti študuje päť interných doktorandov. Doktorandi majú významný podiel na realizovanom výskume, pretože svoje dizertačné práce pripravujú zvyčajne v súlade s grantovými projektami svojich školiteľov.

doc. Mgr. Jaroslav Hofierka, PhD.

Rozvoj študentských a učiteľských mobilit je nevyhnutný

PU už niekoľko rokov sprostredkováva svojim študentom možnosti štúdia v zahraničí - v krajinách Európskej únie prostredníctvom medzinárodných programov ako je napríklad Erasmus. Tento program má za cieľ posilňovať prínos vysokoškolského vzdelávania v európskom priestore. Študenti dostávajú príležitosť nadobudnúť vedomosti a poznatky na partnerských univerzitách v rôznych stupňoch vysokoškolského štúdia. Nesmierne prínosom je zlepšenie ich jazykových schopností a nadobudnutie nových kontaktov a priateľstiev. Každoročne program mobilit využíva nemalý počet študentov fakult PU v krajinách ako napríklad Francúzsko, Veľká Británia, Nemecko, Rakúsko, Maďarsko, Poľsko, Belgicko, Bulharsko, Grécko, Česká republika, Švédsko, Taliansko.

Ponuku nadobudnutia skúseností využívajú nielen študenti, ale tiež učitelia PU. Pri zahraničných mobilitách môžu spoznať systém a spôsob výučby a ako pozitívnu inšpiráciu preniesť do domácej výučby. Tieto učiteľské mobility majú zväčša charakter krátkodobého pobytu na základe bilaterálnych dohôd medzi partnerskými

univerzitami, ktoré majú pridelený EUC (Erasmus University Charter).

Fakulta manažmentu (FM) PU je síce mladou fakultou, ale aj z dôvodu existencie jej niektorých kateder v minulosti nadobudla pomerne široké kontakty s veľkým počtom zahraničných partnerských univerzít. Študenti a učitelia majú príležitosť v ich

prostredí vykonávať svoje zahraničné mobility. Pre študijný program Všeobecný manažment je možnosť štúdia na Wyższej Szkole Ekonomiczno-Społecznej v Ostroleke v Poľsku. Pre študentov Katedry turizmu a hotelového manažmentu FM je táto ponuka omnoho širšia a to na univerzitách v Českej republike, Francúzsku, Veľkej Británii, Grécku a Poľsku. Konkrétne ide o Vysokú školu obchodnú v Prahe, Univerzite d'Artois a Univerzite de Savoie vo Francúzsku, ATEI v Solúni v Grécku, Univerzite of Lodz a College of Economics, Tourism and Social Sciences v Poľsku a o Univerzitu v Boltone vo Veľkej Británii.

Minulý akademický rok sa podarilo FM uzavrieť dohody o spolupráci s ďalšími univerzitami. Počas návštevy prednášok a konferencie v jeseni 2006 prijal belgický profesor Jacky Chantraine z Haute École Lucia de Brouckère v Bruseli myšlienku partnerstva s FM, ktorej prvým výsledkom bola mobilita zamestnankyne katedry v marci 2007. Dva inštitúty tejto školy sú ďalšou výzvou pre spoluprácu. Kontrakt medzi nimi a FM bol uzatvorený pre študentské i učiteľské mobility na roky 2007 až 2013. Vznikol tak rámec ako získať vedomosti zo študijných odborov v cudzích jazykoch a byť aj v centre EÚ - Bruseli.

PhDr. Daniela Matušiková

PREŠOVSKÁ UNIVERZITA

ČASOPIS AKADEMICKEJ OBCE PU V PREŠOVE

ROČNÍK XI.

ČÍSLO 6 / DECEMBER 2007

Šťastné
a radostné
prežitie
vianočných
sviatkov
a v novom roku
pevné zdravie,
pohodu
a úspechy!!!

PhDr. Ján Bartko: PF 2008 – S anjelikmi je svet krajší, perokresba, 2007.

AS PU sa zaoberal prípravami rozpočtu

Členovia Akademického senátu Prešovskej univerzity (AS PU) v Prešove sa na svojich zasadnutiach v predchádzajúcom období zaoberali v prvom rade prípravami rozpočtu PU na rok 2008 na základe štátnej dotácie. Rokovania viedol predseda AS PU doc. Ing. arch. Václav Kohlmayer, PhD.

Kvestorka PU Ing. Mária Nováková senátorov 4. decembra informovala, že v čase ich zasadnutia Ministerstvo školstva SR ešte nestanovilo metodiku rozpočtu na rok 2008. Kritériá metodiky neboli určené.

Predseda AS vyzval senátorov k diskusií na túto mimoriadne dôležitú tému. Ako zdôraznil, podstatná je otázka – koľko máme prostriedkov a ako ich použijeme vo vnútri PU. Pripomenul, že PU mala v predošlých

rokoch chybné stanovený rozpočet, pretože nemôže byť napr. disproporciami medzi pridelenými mzdovými prostriedkami a počtom zamestnancov fakúlt. Predseda ekonomickej komisie AS Ing. Juraj Rákoš informoval, že PU z rok na rok prevažuje balvan chýbajúcich prostriedkov, čo nie je dobré. Komisia sa už zaoberala možnými kritériami metodiky, napr. aj podielom medzi vedou a štúdiom. „Sami bud' me iniciatívni a vyberajme

kritériá, podľa ktorých dostanú peniaze fakulty,“ podčiarkol.

Senátori odsúhlasili poslednú úpravu rozpočtu PU na rok 2007. Suma dovedna 5,1 milióna Sk bola rozdelená pre fakulty manažmentu, športu a zdravotníctva a pre rektorát PU na mzdy pre zamestnancov.

Na zasadnutí 4. decembra sa zúčastnil aj nový člen AS zvolený v tomto roku novovytvoreným volebnom okrsku č. 9 – na rektoráte – Mgr. Ľuboslav Krajňák. V tajných voľbách ho potom zvolili za tajomníka AS PU. Nemal protikandidáta. Z 23 hlasov získal 22, jeden senátor sa zdržal. (jn)

Nového rektora PU uviedli do funkcie

Inauguračná slávnosť, na ktorej uviedli do funkcie novozvoleného rektora PU prof. RNDr. Reného Matloviča, PhD., sa konala 19. novembra vo veľkej zasadačke budovy obvodného úradu v Prešove.

Na slávnostnom zhromaždení prečítali blahoprajný list novému rektorovi od prezidenta SR Ivana Gašparoviča, ktorý vymenoval R. Matloviča do funkcie s účinnosťou od 1. augusta.

Osobu nového rektora predstavil účastníkom zhromaždenia predseda Akademického senátu PU doc. Ing. arch. Václav Kohlmayer, PhD.

Nový rektor predniesol inauguračný prejav, v ktorom vyjadril jednu z ambícií – vytvoriť na PU stimulujúce prostredie pre pedagógov a pre študentov. (Celý prejav je na s. 3 - 5.)

Inaugurácia rektora sa stala príležitosťou pripomenúť si aj 10 rokov existencie PU, ktorá vznikla zo zákona od 1. januára 1997. Obdobie jestvovania zhodnotil doc. V. Kohlmayer.

Zástupca Ministerstva školstva SR Peter Magdolen zblahoželal R. Matlovičovi k významnej akademickej funkcii a celej PU k 10. výročiu existencie. Za Slovenskú rektorskú konferenciu (SRK) pozdravil účastníkov inaugurácie člen SRK a rektor Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre prof. Libor Vozár. Na margo 10-ročného pôsobenia PU povedal, že sa stala „váženým, dôstojným a rešpektovaným partnerom“ slovenských vysokých škôl.

Na slávnosti uviedli do funkcie aj štyroch prorektorov PU, ktorých sme predstavili v mimoriadnom vydaní časopisu PU k inaugurácii.

Súčasťou zhromaždenia bol kultúrny program a recepcia. (jn)

Z REKTOROVHO DIÁRA

26. októbra - účasť na konferencii k životnému jubileu prof. P. Petrusa v Prešove

26. októbra - pracovný obed s Mons. J. Babjakom, gréckokatolíckym prešovským eparchom

30. októbra - pracovné rokovanie s doc. dr. Konečným z Masarykovej univerzity v Brne

31. októbra - pracovné rokovanie s Ing. M. Bosákom, zástupcom Spoločnosti Michala Bosáka v Prešove

2. novembra - pracovné stretnutie v Satu Mare, Rumunsko

5. novembra - zasadnutie Kolégia rektora PU

5. novembra - prijatie poslancu Národnej rady SR Ivana Mikloša

6. novembra - účasť na zasadnutí Vedeckej rady (VR) Ústavu vedy a výskumu UMB v Banskej Bystrici

9. novembra - účasť na zasadnutí VR TU v Košiciach

15. novembra - účasť na národnej konferencii Perspektívy vedy a techniky na UKF Nitra

16. novembra - účasť na zasadnutí VR UPJŠ v Košiciach

22. - 27. novembra - pracovná návšteva Soochow University v Taipei, Taiwan

29. - 30. novembra - účasť na zasadnutí Slovenskej rektorskej konferencie na Donovaloch

1. decembra - účasť na zasadnutí výboru EUGEO v Budapešti

4. decembra - prijatie prof. T. Zasepu, PhD., z Univerzity v Lubline so zástupcami vedenia GTF PU

4. decembra - účasť na zasadnutí VR FHPV PU

4. decembra - prijatie Ing. B. Kolenku z Regionálneho poradenského a informačného centra Prešov

5. decembra - účasť na obhajobách dizertačnej práce na Geografickom ústave SAV v Bratislave

5. decembra - účasť na zasadnutí výkonného výboru Slovenskej geografickej spoločnosti pri SAV v Bratislave

6. decembra - účasť na odbornom seminári EÚ v Bratislave

6. decembra - účasť na Vianočnej recepcii ministra školstva SR v Bratislave

10. decembra - zasadnutie Kolégia rektora PU

11. decembra - prijatie Mgr. R. Vargovej z Regionálneho informačného centra na PU

PU má Memorandum o spolupráci so Soochow University v Taipei

Delegácia PU pred vstupom do priestorov Soochow University v Taipei. Tak sa propagovala návšteva delegácie PU v areáli Soochow University.

Delegácia PU navštívila 21. až 27. novembra ďaleký Taiwan na pozvanie prezidenta tamojšej Soochow University. Kontakty s touto vzdialenou krajinou sa začali formovať v roku 2006, keď sa skupina zástupcov tejto univerzity zúčastnila na PU v Prešove na slávnostnom akte odovzdania čestného titulu *doctor honoris causa* profesorovi Akihirovi Ishikawovi z Chuo University v Tokiu. Na jar v roku 2007 navštívili naši taiwanskí priatelia PU opäť a iniciovali návštevu zástupcov PU v Taiwane.

Cieľom najnovšej návštevy bolo získať podrobnejšie informácie o univerzite v Taipei, propagovanie PU, prednášky a workshopy členov delegácie pre študentov a učiteľov (prof. RNDr. René Matlovič, PhD., doc. PhDr. Milan Portik, PhD., doc. PaedDr. Daniel Šimčík, PhD.) a v neposlednom rade bol cieľom návštevy podpísanie Memoranda o spolupráci, ktoré podpísali rektor PU prof. RNDr. René Matlovič, PhD., a prezident Soochow University Taipei prof. Lui Chao-Shiuan.

Súčasťou návštevy delegácie PU bol aj bohatý sprievodný program, ktorý pripravili hos-

titelia. Prehliadka vyše trojmiliónového mesta Taipei a jeho okolia poskytla nezabudnuteľné zážitky a dojmy. Okrem nádherných kultúrnych a historických pamätihodností zanechala veľmi silný dojem návšteva národného parku Yangmingshan a svetoznámej vysokej veže Taipei 101 Tower. Slovom sa dá len ťažko popísať nádhra Pacifiku, Juhočínskeho mora či rieky Taisai vlievajúcej sa do mora. Tých niekoľko dní strávených v Taipei bolo aj malým predĺžením leta, pretože večne zelený a sviežimi farbami naplnený Taiwan vlastne ani nepozná zimu a teploty nižšie ako 15 °C.

Vrátili sme sa z ďalekej, no veľmi peknej krajiny plnej dobrých a láskavých ľudí. Vrátili sme sa plní očakávaní, pretože ochota a ústretovosť priateľov z Taiwanu sľubujú ďalšie užitočné kontakty medzi študentmi a učiteľmi oboch univerzít. Konkrétne kroky pretavené do oficiálnej dohody o spolupráci budú na základe dohovoru počas návštevy podpísané na PU v roku 2008.

doc. PaedDr. Daniel Šimčík, PhD.

Z REKTOROVHO DIÁRA

11. decembra - účasť na Vianočnom koncerte PU

12. decembra - účasť na zasadnutí Mestského zastupiteľstva v Prešove

13. decembra - prijatie zástupcov mesta Trebišov

13. decembra - účasť na vernisáži R. Schustera v Slovenskom technickom múzeu v Košiciach

14. decembra - účasť na zasadnutí VR TU v Košiciach

17. decembra - zasadnutie VR PU

17. decembra - prijatie zástupcov SLSP Prešov

18. decembra - účasť na slávnostnom zasadnutí VR UVL v Košiciach

19. decembra - zasadnutie členov vedenia PU

19. decembra - účasť na zasadnutí Zastupiteľstva PSK, slávnostné odovzdávanie cien PSK

20. decembra - zasadnutie Správnej rady PU

(zel)

Rektor sa stretol so študentmi

Je už tradíciou, že rektor PU sa stretáva so študentmi univerzity pri príležitosti Dňa študentstva. Na tohtoročnom stretnutí, ktoré sa konalo v stredu 14. novembra, sa zúčastnilo 24 študentov. Za FF Viktória Dóričová, Peter Dzurilla, Ondrej Marchevský; za GTF Martin Miňo, Júlia Reváková, Slavomír Tarasovič; za FHPV Martin Angelovič, Zuzana Dvorská, Ján Kaňuk, Linda Pločicová, Radoslav Slovík; za FM Radovan Bačík, Miloš Ortuta, Mária Šimková; za PF Jana Cibulková, Gabriela Onderčová; za PBF Pavol Barlik, Vladimír Gerka, Sláva Kravcová; za FŠ Michal Durilla, Ján Goč, Viktor Varchola; za FZ Jana Balogová, Zuzana Serafinová.

Študenti prejavili živý záujem o dianie na univerzite, o jej ďalšie smerovanie a perspektívy. V rámci diskusie študenti dostali odpovede na otázky spojené napr. so spolplatňovaním štúdia, počtom kontaktných hodín, možnosťami rozširovania parkovacích plôch apod. Rektor PU René Matlovič poďakoval študentom a obdaroval ich za ich prácu a prínos pre PU. (ic)

Vykročíme v ústrety Fénixovi!

Inauguračný prejav rektora PU prof. RNDr. Reného Matloviča, PhD., 19. novembra 2007

Vaše Excelencie, Eminencie, Magnificencie, Spectabiles, Honorabiles, Cives academici carissimi, vzácní hostia, dámy a páni, milé študentky a študenti!

Obrad slávnostného uvedenia do úradu rektora a ďalších akademických funkcionárov univerzity je súčasťou stáročnej univerzitnej tradície, ktorej korene v podmienkach európskej kultúry siahajú do 12. storočia. Pri sledovaní priemetu tejto tradície do prešovského kontextu, môžeme identifikovať niekoľko kľúčových zlomov na vývojovej trajektórii vysokého školstva. Každý z medzníkov bol pritom výrazne ovplyvnený dobovým kontextom.

Bola to potreba protestantských stavov, vytvorit' adekvátne edukačné inštitúcie v období reformačno-reaktorizačných turbulencií druhej polovice 17. storočia, ktorá bola impulzom k tomu, že Prešov sa pred 340 rokmi objavil na európskej mape centier vysokoškolského vzdelávania a zaradil sa popri Bratislave, Trnave a Košiciach k najstarším strediskám akademického života na dnešnom slovenskom území. V poslednej štvrtine 19. storočia to bola požiadavka vzdelávať budúciach gréckokatolíckych duchovných, ktorá vyústila do zriadenia bohosloveckej akadémie v roku 1880. Podobné potreby pravoslávnej cirkvi viedli k vzniku prešovskej pravoslávnej bohosloveckej fakulty pred 57 rokmi. Akútny nedostatok učiteľov na povojnovom východnom Slovensku vyvolal nevyhnutnosť zriadiť pred 55 rokmi v našom meste inštitúci-

onálne zárodky dnešných humanitne orientovaných fakúlt. Formovanie vysokého školstva v etape zrýchlenej modernizácie viedlo následne k založeniu druhej klasickej univerzity na Slovensku pred, bez dvoch rokov, polstoročím. Vzniklo kooperačné puto medzi východoslovenskými metropolami v oblasti kvartérneho sektora ekonomiky. Prvá zo zakladajúcich fakúlt Univerzity P. J. Šafárika – lekárska fakulta – bola situovaná v Košiciach a druhá z nich – filozofická fakulta – bola situovaná v Prešove. Napokon to bolo prirodzené vyvrcholenie emancipačného procesu a potvrdenie Prešova ako revitalizovanej regionálnej metropoly severovýchodného Slovenska, ktoré so zreteľom na širší kontext zakladania nových univerzít po významných spoločenských zmenách na prelome 80. a 90. rokov minulého storočia na Slovensku, vyústilo do vzniku Prešovskej univerzity ako dôležitého predpokladu posilnenia konkurencieschopnosti mesta a celého Prešovského samosprávneho kraja.

Blížšie detaily našej cesty, ktorá nás doviedla až k úspešnému vstupu do európskeho výskumného a vzdelávacieho priestoru a druhého decénia existencie, už charakterizoval môj predrečník. Mne v tejto chvíli prichodí poďakovať a prejaviť uznanie všetkým generačným predchodcom, bývalým i súčasným kolegom a ďalším, ktorí akýmkoľvek spôsobom prispeli k formovaniu slávnej prešovskej tradície

vysokoškolskej edukácie a bádania a k etablovaniu Prešovskej univerzity. Ako nastupujúci rektor, na ktorého doľahla zodpovednosť dohliadať na jej kontinuitu a ďalší rozvoj, si dovoľím pri tejto príležitosti podeliť sa s Vami s reflexiou nad dnešným dobovým kontextom a prípadne i naznačiť, ako by sme mali na univerzite reagovať na jeho výzvy.

Milé dámy, vážení páni!

Svet sa mení. Môže analýza tohto banálneho tvrdenia priniesť nebanálne výsledky? Keď sa Immanuel Kant zamýšľal nad banálnym tvrdením, že Zem je guľatá, dospel k záveru, že v budúcnosti nebude možné udržať existenciu hraníc, čím predvídala globálnu integráciu ľudského spoločenstva. Hoci zatiaľ k plnej integrácii nedošlo, doterajšie prejavy globalizácie hospodárstva a kultúry mu dávajú do značnej miery za pravdu. Skutočne, pri povrchnom pohľade na náš svet ako mozaiku miest, si všimame, že mobilita kapitálu ako primárna sila globalizácie vedie k ich homogenizácii. Pri detailnejšom nazeraní si však uvedomíme, že miesta sa nepretržite adaptujú na meniace sa podmienky za ich hranicami s cieľom uspieť v súťaži o získanie podielu voľného kapitálu. Stimulujú aktérov, aby investovali do jednotlivých foriem ich fixnosti. Miesta sa teda musia predávať ako dobré miesta pre život, prácu a investovanie. Tieto snahy podnecujú heterogenizačné tendencie. Ľudia v miestach sa sna-

žia odlíšiť svoje miesta od ostatných konkurujúcich miest s cieľom získať komparatívnu výhodu pri získavaní kapitálovej investície a zvýšiť svoju atraktivitu pre život ľudí. Týmto narastá význam kvalitatívnych aspektov miesta, najmä význam kvality života v mieste, ale aj význam tvorby imidžu a marketingu miesta. Hlavným zdrojom konkurencieschopnosti sa stávajú vedomosti, schopnosť sa učiť a vytvárať kultúrnu klímu a infraštruktúrne prostredie podporujúce inovácie. Jeho integrálnou súčasťou sú univerzity, vedecké a technologické parky, inkubátory, často tvoriace ucelené technopole.

Okrem globalizácie charakterizuje dnešnú epochu postupné rúcanie bariér a pokles významu vzdialenosti. Súvisí to s rozvojom informačno-komunikačných technológií, najmä synchronnej a asynchronnej diaľkovej komunikácie prostredníctvom internetu. Spojenectvo kremíka a softvéru vytvorilo podmienky pre rozšírenie ľudskej inteligencie v doposiaľ nepredstaviteľnej miere. Cestovanie už nie je jedinou možnosťou, ako sa niekam dostať. Pohyb bitov sa stal nepomerne efektívnejší ako pohyb ľudí a tovaru. Hmotné predmety sú zastupované dematerializovanými ekvivalentmi. Žijeme na rozhraní dvoch svetov – tradičného analógového sveta každodennej reality a nového digitálneho sveta virtuálnej reality.

Dobu, v ktorej máme aktuálne možnosť pôsobiť, je teda bez veľkého preháňania možné

(dokončenie na s. 4, 5)

Vykročme v ústrety Fénixovi!

(dokončenie zos. 3)

označiť za paradigmatický prechod. Ako východisko na jeho bližšiu charakteristiku nám môžu poslúžiť symboly v podobe metaforickej triády Faust – Narcis – Fénix. Faust symbolizuje skostnatený, odchádzajúci systém moderného, či industriálneho spoločenstva. Narcis symbolizuje sebareflexiu, ktorá je podnecovaná našim nedávnym vstupom do nového milénia, kedy sme viac ako inokedy náchylní rozmýšľať o hlbšom zmysle a zákonitostiach civilizačného a spoločenského vývoja. Svet ako výsledok spolupôsobenia prírody a kultúrnej stratigrafie, zanechanej našimi generáciami predchodcami, sa dnes nachádza v štádiu fázoového prechodu. Narcis poodhaľuje oponu a na scéne sa vynára Fénix vstávajúci z popola – symbol znovuzrodenia, reprezentujúci novú paradigmu, ktorá prichádza s tretím milénium. Niektorí spoločenskí vedci, medzi nimi napríklad švédski bádatelia Alexander Bard a Jan Söderqvist, autori knihy *Netocracy: The New Power Elite and Life After Capitalism*, tento prechod považujú za začiatok postkapitalistickej spoločnosti, ktorú nazývajú informacionalizmom. V iných akademických diskurzoch sa na označenie tohto vývojového štádia ujíma termín vedomostná, či vedomostno-kreatívna spoločnosť.

Podľa tejto, možno trochu provokatívnej vízie, je základným produktom nového hospodárstva informácia. Naš svet sa topí v oceáne chaotických mediálnych impulzov a informácií. Neslabnúci, extatický informačný tok je neusporiadaný a neorganizovaný, a ak má byť

Nový rektor PU blahozelá svoju štatutárnemu zástupcovi prvému prorektorovi Petrovi Kónyovi (vľavo). Funkcii sa slávnostne ujali aj prorektori (zľava) Ivana Cimermanová, Peter Kónya, Iveta Kovalčíková a Igor Liberko.

zdrojom poznatkov a nie zmyslového zmätku a mentálnej kontaminácie, musí byť filtrovaný, organizovaný a interpretovaný na základe určitého konzistentného svetonázorového systému. Musíme si teda uvedomiť, že informácie nie sú to isté, čo poznatky, resp. vedomosti. Prístup k dátam totiž automaticky nezaručuje, že im porozumíme a dokážeme ich efektívne využiť ako znalosti. V tejto súvislosti hrá veľmi dôležitú úlohu ľudský potenciál. Kým informácie sa stávajú masovo dostupné prostredníctvom informačno-komunikačných technológií, poznatky majú skôr elitársky charakter a sú čoraz viac cenené. Tí, ktorí kontrolujú nové poznatky, technológie a ich aplikácie, rýchlo dosahujú značný vplyv a získavajú moc. To napomáha ku konsolidácii vytvorených skupín „zasvätených“ a vytvára silný impulz na ochranu ich záujmov. Vplyvné záujmové skupiny zámerne vysielajú husté mraky rozširujúcej sa informácie s cieľom, aby v utajení udržali podstatné poznatky týkajúce sa určitých kľúčových tém. Tak ako kedysi elita feudalizmu - aristokracia iniciovala

najdôležitejšie právne podmienky umožňujúce expanziu kapitalizmu, a síce ochranu súkromného majetku štátom, tak aj dnes kapitalistické elity využívajú svoj vplyv na legislatívne procesy s cieľom legitimizovať a chrániť najdôležitejšie prvky pre vytvorenie novej moci informacionalizmu, ktorými sú patenty a autorské práva. S tým je spojený tlak, že každá forma vlády, ktorá nebude podporovať ochranu intelektuálneho vlastníctva, bude považovaná za nemorálnu.

Z vízie švédskych autorov vyplýva, že v postkapitalistickej epoche už nebude plniť funkciu ideálu občianska spoločnosť. Novým kľúčovým slovom sa stáva sieť. Záujmové skupiny a ich siete sa stávajú čoraz mocnejšie, pretože princípy ich fungovania sú dokonale prispôbené všeobecnej medializácii spoločnosti. Politická štruktúra, ktorá vzniká v sieti sa bude zásadným spôsobom odlišovať od kapitalistickej demokracie. Sformuje sa nový, mimoriadne komplikovaný politický systém. Tento systém bude v ideálnej, či čistej podobe charakterizovať plurarchia, teda stav spoločnosti, v ktorom každý z jej príslušníkov rozhoduje o sebe, ale nemá možnosti ani príležitosti rozhodovať o ktoromkoľvek inom príslušníkovi siete. Topografia informacionalizmu sa takto bude podobat labyrintu.

Nová spoločnosť bude stratifikovaná do podoby opozície medzi netokraciou a konzumtariátom. Netokracia - nová elita informacionalizmu - sa bude odlišovať od feudálnych elit tým, že najdôležitejší už nebude jej rodový pôvod. Od kapitalistických elit tým, že maximalizácia zisku, peniaze a bohatstvo nebudú jej základným cieľom. Oveľa viac cenené budú exkluzívne vedomosti a kontakty.

Kľúčovými faktormi, ktoré budú rozhodovať o príslušnosti k netokracii budú prístup k znalostiam, schopnosť absorbovania a triedenia informácií, schopnosť empatie, dobromyselnosti, nadhľadu, zovšeobecňujúceho myslenia, schopnosť zdieľania exkluzívnych znalostí s ostatnými príslušníkmi siete, schopnosť myšlienkového odpútania sa od vlastného ega a budovanie svojej identity na základe príslušnosti k sieti. Anachronický individualizmus zostane typickou črtou konzumtariátu, ktorý bude akýmsi proletariátom informacionalizmu. Na rozdiel od netokracie uprednostňujúcej imploatačný konzum, vyznačujúci sa exkluzivitou, konzumtariát zostane uväznený v sieti exploatačného konzumu, vyznačujúceho sa masovosťou. Parametre tohto konzumu bude určovať netokracia. Systém vyvolá pomocou reklamy a iných marketingových nástrojov, či manipulácií s informáciami, túžby a následne zabezpečí dostatočné množstvo prostriedkov, aby udržal konzum na úrovni, ktorá vyhovuje netokracii. Masy, ktoré budú mať primárno poznatkov, zato nadmieru informácií, budú odkázané pôsobiť na samom spoločenskom dne a budú vydané napospas novinkám na trhu konzumu v ich vulgárnej a trivializovanej podobe.

Ctené dámy, vážení páni!

Či sa už s týmto názorom švédskych autorov stotožňujeme alebo nie, v každom prípade nás táto vízia stimuluje dívať sa na okolitý svet, na seba a našu úlohu vo svete novým spôsobom. Toto volanie po príchode Narcisa je podnecované aj tým, že inštitúcie, ktoré boli späté s predchádzajúcou paradigmou a javili sa nám ako večné a prirodzené, sa teraz ocitli v ohrození. Ide najmä o národné štáty,

Predsa Akademického senátu PU Václav Kohlmayer (vpravo) odovzdal R. Matlovičovi rektorskú reťaz.

... cirkevní hodnostáři, diplomati, poslanci Národnej rady SR, zástupca Kancelárie prezidenta SR, reprezentanti iných vysokých škôl.

zastupiteľskú demokraciu, nukleárnu rodinu a edukačný systém. Súčasná situácia prechodu od starej k novej paradigme je pritom veľmi vzdialená od jednoznačnosti. Máme skôr do činenia s ambivalentnými trendmi. Na jednej strane úpadok národného štátu možno dávať do súvislosti s procesom tribalizácie, ktorý sa prejavuje rozbiehaním väčších jednotiek na menšie, v ktorých sociálna identita a lojalnosť sú späté s rozličnými, často i virtuálnymi subkultúrami. Na druhej strane štruktúry upadajúcich národných štátov sú nahrádzané nadnárodnými inštitúciami v oblasti politiky, hospodárstva i kultúry. Robert Wright, autor známej knihy *Nonzero*, tento stav koincidencie fragmentácie a integrácie nazval *fragtegráciou*. Pôsobenie tohto vnútorného protirečivého procesu pocítujeme dnes v našich dušiach viac ako kedykoľvek predtým.

Aj profesionálny život prechádza dramatickým, revolučným procesom, ktorý nemilosrdne ničí naše doterajšie presvedčenie o bezpečnom zamestnaní a automatickom pokroku. Spoločenská a ekonomická stabilizácia, ktorá bola vždy považovaná za normu a ideál, ku ktorému sa treba priblížiť, sa čoraz častejšie teraz javí ako výnimka z pravidla a symptóm stagnácie. Pred očami sa nám rozpadá kapitalistický koncept kariéry a ohrozený je aj edukačný systém ako sme ho poznali doposiaľ. Štruktúra hospodárstva sa stáva čoraz elastickejšia a prevahu nadobúdajú krátkodobé kontrakty. Vzdelanie prestáva byť niečím daným navždy, ale musí byť neustále aktualizované. Naša akademická kultúra, vychádzajúca ešte z feudálnych koreňov je založená na fascinácii diplomami, titulmi, certifikátmi, avšak tieto v kon-

texte spomínanej fluidnej reality pomerne rýchlo po svojom vydaní strácajú hodnotu. Vyvoláva to tlak na zmeny v našej edukačnej praxi.

Non scholae sed vitae discimus. Tieto slová Senecu mladšieho si pripomíname pri každej promócií absolventov, hoci máme len hmlistú predstavu o tom, ako bude náš život vyzerat' v budúcnosti. Jediné, čo vieme s takmer stopercentnou istotou povedať je, že bude iný, ako ho poznáme dnes.

My, ľudia, sme však od prírody konzervatívnymi stvoreniami. Toto tvrdenie platí aj pre naše akademické komunity. Kognitívna disonancia - lipnutie na starých postojoch a postupoch aj napriek ich nesúladu so známymi faktami, udržiava na scéne prvého spomedzi našej metaforickej triády - Fausta. Často sme v našich akademických komunitách ochotní venovať doslova syzifovské úsilie na to, aby sme zachovali status quo, pričom realizácia nevyhnutných zmien by si ani zďaleka nevyžadovala takú mieru úsilia. Musíme si uvedomiť, že už neplatí staré antické heslo *Via trita est tutissima* - Vychodená cesta je najbezpečnejšia. Stratégia pasívnej rezistencie voči zmenám a utiahnutie sa do

lokálneho kontextu bez reagovania na podnety prichádzajúce z vonkajšieho prostredia, je to najhoršie, čo by sme mohli teraz urobiť. Každá nová paradigma tvorí víťazov i porazených. Dnes sa teda láme chlieb. Prežijú len najlepšie adaptovaní, pričom najlepší spôsob adaptácie na nové podmienky sa mení spolu s nimi. Univerzity, mestá, regióny i celé národy a štáty prehrajú, ak nebudú v stave zabezpečiť dostatočne podnetné a inšpirujúce kultúrne prostredie mimoriadnej až neopakovateľnej kvality, ktoré by vyhovovalo potrebám novej elity prichádzajúcej éry informacionizmu.

Scientia est potentia, vo vedomostiach je sila. V týchto slovách je esenciálne prítomná výzva súčasného obdobia. Pre Prešovskú univerzitu z toho vyplýva poslanie byť iniciátorom a hlavným motorom paradigmatickej zmeny v rámci teritória svojho pôsobenia, pod ktorým rozumieme najmä Prešovský samosprávny kraj a jeho metropolu. Aby toto naše úsilie bolo korunované úspechom, musíme neustále inovovať, vykázať vysokú mieru konektivity a stať sa plnohodnotnou a rešpektovanou súčasťou supraštruktúry, reprezentovanej sieťami vyšších hierarchických úrovní od národnej, cez európsku až po globálnu dimenziu. Základným predpokladom je mobilizácia osobného potenciálu každého z nás a dosiahnutie celouniverzitného konsenzu na dosiahnutí tejto méty. Ubi concordia, ibi victoria (Kde je svornosť, tam je i víťazstvo). Tento slogan nestráca svoju aktuálnosť ani v dnešnom období. Decentralizované organizácie sa často musia vyrovnávať s dysfunkciami nadobúdajúcimi podobu tribalizmu, prejavujúceho sa uprednostňovaním úzkych partikulárnych záujmov a dokonca nevraživým vnútor-

Medzi hosťami zhromaždenia bol predseda Správnej rady PU MUDr. Peter Chudík (vpravo) a člen Správnej rady JUDr. Pavel Hagyarí ...

ným súperením medzi jednotlivými štruktúrnymi jednotkami, namiesto sústredenia sa na súťaž s vonkajšou konkurenciou. Tribalistické praktiky nebudú na našej alma mater vítané, lebo sú jednou z vážnych prekážok dosiahnutia synergického efektu a naopak vedú k oslabovaniu jej konkurencieschopnosti. Cieľom je na našej alma mater, či v našom meste a regióne vytvoriť stimulujúce prostredie jedinečnej kvality, ktoré bude v sebe niesť potenciál vytvárania topofílických väzieb u obyvateľov, pracovníkov a študentov. Prešovská univerzita má ambície budovať svoju značku a imidž ako dobré miesto pre štúdium a prácu.

Dámy a páni!

Narcis nám dnes začína pomaly poodhaľovať záves pred oknom do našej budúcnosti. Je na nás, či za ním uvidíme optimistický scenár v podobe radosne poletujúceho a slobodného Fénixa, reprezentujúceho víťazov paradigmatickej zmeny, so životom naplneným empatiou, kontrolou vlastných túžob, nadhľadom, spoločným zdieľaním exkluzívnych znalostí, inšpiratívnym kultivovaním širokej diverzity duchovných a kultúrnych hodnôt a topofílickým vzťahom k miestu svojho pôsobenia. Alebo sa za oknom objaví pesimistický scenár v podobe dezorientovaného Fausta, reprezentujúceho porazených paradigmatickej zmeny - masu frustrovanú vnucovanými túžbami, stresovanú zo života kontaminovaného egoizmom, malichernosťou, otupenú exploatačným a vulgarizovaným konzumom a s topofóbickým vzťahom k miestu svojej existencie.

Ja Vám želim a budem sa usilovať, aby sme vykročili v ústrety Fénixovi.

Vivat, crescat, floreat, Alma mater, nostra Universitas Presoviensis!

Foto z inaugurácie pre časopis PU: Viktor Zamborský

Internacionalizácia PU nie je samoučelná výzva

Jednou z priorit oddelenia pre vonkajšie vzťahy PU je zvýšenie kvality medzinárodnej spolupráce a internacionalizácie našej inštitúcie. Východiskom činnosti na tomto úseku je uvedenie si faktu, že v súčasnom období medzinárodná spolupráca a internacionalizácia univerzity už nemôže byť len rétorickou frázou, a prodekanová funkcia s tým spojená „prilepenou pasívnou ozdobou“ zodpovednosti za ďalší úsek. Internacionalizácia sa stáva neoddeliteľnou súčasťou akademického života každej univerzity integrovanej do európskeho edukačného priestoru.

Na medzinárodnú nôtu

Indikátory kvality v tejto oblasti sú jasne definované v počtoch študentov a pracovníkov univerzity zapojených do mobility v rámci národných aj medzinárodných mobilityných programov, v počte zahraničných študentov študujúcich na univerzite, v počte medzinárodných projektov, v ktorých participujú pracovníci univerzity a aj v objeme financií získaných na projekty s medzinárodnou dimenziou. Ak je medzinárodná spolupráca na univerzite správne pochopená a následne implementovaná i definovaná exaktnými výstupmi - môže prinášať ošoh. Mobility prinášajú kontakty na odbornej úrovni, kontakty prinášajú priestor pre zmysluplnú diskusiu v pedagogickej a vedeckej oblasti, zmysluplné diskusie a spolupráca sú zárodkom definovania kvalitných výskumných problémov a tie sú zasa základom kvalitných projektov s pridanou hodnotou získavania grantov so zaujímavou finančnou dotáciou.

Statusová úroveň univerzity je vo všeobecnosti deklarovaná aj faktom, že medzinárodná

spolupráca na inštitúcií sa riadi istými predpismi a pravidlami. My, ako inštitúcia terciárneho vzdelávania, by sme mali explicitne dať najavo, aké sú naše ambície v uvedenej oblasti, aký je potenciál našich ľudských zdrojov naplniť tieto ambície, čo pre nás takáto spolupráca predstavuje a čo od nej očakávané, a to vo forme jasne definovaného strategického zámeru v tejto oblasti nielen na univerzitnej úrovni. Ten by mal zaväzovať všetkých členov obce k akademickému správaniu sa istej kvality. Základom medzinárodnej dimenzie univerzity je individuálna expertíza každého člena akademicko-vedeckej obce, následne kumulovaná v strategických zámeroch kateder.

Z dôvodu transparentnosti, systematickej informovanosti a propagácie zahraničných aktivít na PU v pravidelnej rubrike Na medzinárodnú nôtu univerzitného časopisu sa pokúsime prezentovať aktivity PU i jej jednotlivých fakúlt, spojené s rozvíjaním a upevňovaním európskej dimenzie PU.

V nadchádzajúcom období si dovoľíme odporučiť do pozornosti samostatnú časť webovej stránky PU v sekcii zahra-

ničné vzťahy Pozývame Vás na ..., ktorá bude akýmsi centrálnym registrom informujúcim o blížiacich sa prednáškových pobytoch zahraničných hostí na rôznych súčastiach PU. Predpokladáme, že kvalitnejšia informovanosť a vnútorná motivácia, ktorá privedie účastníka do auditória, odstráni neprijemné situácie, spojené s vytváraním formálneho publika bez záujmu o „dianie za rečníckym pulcom“.

Obdobie september - október 2007 sa v oblasti zahraničných vzťahov nieslo v znamení:

- popularizácie učiteľských a študentských mobility a stáží predovšetkým v rámci programu LLP - Erasmus, ktoré vyústilo do diseminačných stretnutí s katedrovými a fakultnými Erasmus koordinátormi ako aj do prezentácií rôzneho druhu na fakultách a katedrách,

- účasti prorektorov pre vonkajšie vzťahy v relácii „Horúce kreslo“ študentského internetného rozhlasového štúdia, rozhovor zameraný na organizačné a obsahové aspekty študentských a učiteľských mobility,

- vytvárania podmienok pre dokonalú implementáciu ECTS systému na PU - skvalitnením dokumentácie o prenose kreditov po štúdiu v zahraničí,

- vytvorenia ponuky aktivít pre 22 zahraničných študentov, študujúcich na PU v tomto semestri (v spolupráci s prodekanmi pre zahraničné vzťahy jednotlivých fakúlt sa postupne uskutočnili: Erasmus party,

Erasmus Day, prehliadka Prešova s prijatím študentov primátorom mesta JUDr. Pavlom Hagyarim na radnici, trojdenný výlet - Spiš, Tatry, jednodenný výlet zameraný na objavovanie pamiatok sakrálneho umenia),

- vytvorenia propagačnej rady Erasmus, zástupcovia jednotlivých fakúlt v spolupráci s prodekanmi a odborníkmi na fakultách vypracovali neformalizovaný text, prezentujúci originalitu fakulty, *Prečo študovať na ... fakulte PU*, ktorý po doplnení a úpravách bude základom kreovania propagačných materiálov o PU v printovej aj elektronickej podobe - v slovenskej i anglickej mutácii,

- iniciovania tvorby dokumentačnej databázy záznamov zo zaujímavých podujatí jednotlivých fakúlt, ktorá posluží na výrobu propagačných filmov o PU a jej fakultách (ďalšie informácie o postupe budú uverejnené na web stránke PU).

V uplynulom období PU navštívili zaujímaví zahraniční hostia; pedagogickí a vedeckí pracovníci jednotlivých fakúlt sa zúčastnili rôznorodých medzinárodných podujatí a reprezentovali PU na vedeckých konferenciách i učiteľských mobility. Podrobnejšie o tom budeme informovať v ďalšom čísle časopisu PU.

Iveta Kovalčíková,
prorektorka PU

pre oblasť vonkajších vzťahov

Zasadala Vedecká rada PU vo svojom novom zložení

Rektor PU prof. RNDr. René Matlovič, PhD., vymenoval 25. septembra novú Vedeckú radu (VR) PU. Zoznam členov VR PU je zverejnený na internetovej stránke univerzity.

Členovia VR PU korešpondenčne 19. októbra schválili návrhy rektora PU na udelenie Zlatej medaily PU dr. h. c. prof. PhDr. Pavlovi Petrusovi, DrSc., a dr. h. c. prof. PhDr. Ladislavovi Burlasovi, DrSc.

Na riadnom zasadnutí 17. decembra rektor PU odovzdal menovacie dekréty členom a členkám VR PU. Slávnostná časť zasadnutia pokračovala odovzdaním Zlatej medaily PU dr. h. c. prof. PhDr. Ladislavovi Burlasovi, DrSc., a odovzdaním docentských dekrétov RNDr. Ivete Scholtzovej, PhD., a RNDr. Alene Prídavkovej, PhD., v študijnom odbore 1.1.5

Predškolská a elementárna pedagogika a ThDr. PaedDr. Martinovi Štrbákovi, PhD., v študijnom odbore 2.1.13 Katolícka teológia.

V druhej časti zasadnutia členovia VR PU prerokovali a schválili nový rokovací poriadok VR PU. Dokument nadobudol účinnosť dňom jeho schválenia vedeckou radou. VR PU ďalej prerokovala a schválila (tajným hlasovaním) návrh VR Pravoslávnej bohosloveckej fakulty PU na udelenie titulu doctor honoris causa prof. dr. Pauteleimonovi Rodopoulosovi v odbore Pravoslávna teológia a návrhy VR Fakulty hu-

manitných a prírodných vied a Filozofickej fakulty na vymenovanie za profesora doc. RNDr. Roberta Istoka, PhD., v odbore 4.1.35 Geografia a doc. PhDr. Márie Nemčekovej, CSc., v odbore 2.1.2 Systematická filozofia.

Na záver VR PU prerokovala a schválila návrh na udelenie Zlatej medaily PU prof. MUDr. Karolovi Gurskému, CSc.

Uznesenia a zápisnica z VR PU budú zverejnené na internetovej stránke PU na adrese ww.unipo.sk v časti Veda a výskum.

Mgr. Nicole Removčíková,
útvár prorektora pre vedu
a doktorandské štúdium PU

Od redakcie

Všetkým prispievateľom ďakujeme za spoluprácu v roku 2007. Bola výborná a jej výsledkom, korunou je to, čo držíte v rukách - rekordne rozsiahle vydanie časopisu PU. Ešte nikdy sme nevyšli na 32 stranách!!! Keby nebolo vás, nestalo by sa to, takže ďakujeme!!! Ak dodáme, že v redakčnom počítači zostalo niekoľko príspevkov, ktoré už prišli po uzávierke toho vydania, tak vlastne nič zostáva nepretrhnúť. Môže bez problémov pokračovať v roku 2008.

Všetkým, ktorí čimkoľvek prispeli k podobe časopisu PU v roku 2007 - opakujeme - ďakujeme a všetkým tým, ktorí váhali, či majú taký krok podniknúť, tak odkazujeme, že môžu zmeniť svoj prístup. Všetkým veľa zdravia a šťastia v novom roku! Prestupnom. Všetci máme v tomto rýchlym čase o deň viac!

Prof. Vasil Gluchman hovorí aj o „prešovskej etike v európskych a svetových kontextoch“

Prof. PhDr. Vasil Gluchman, CSc., je riaditeľ Inštitútu filozofie a etiky Filozofickej fakulty (IFE FF) PU a garantom študijného odboru etika, vrátane doktorandského študijného programu. Vo vedeckovýskumnej činnosti sa orientuje predovšetkým na konzekvenencialistickú etiku a v rámci toho rozvíja aj svoju koncepciu etiky sociálnych dôsledkov. Publikuje v odborných filozofických časopisoch doma i v zahraničí. Je autorom mnohých kníh a prekladov prác významných filozofov a etikov. V zahraničí tak reprezentuje nielen PU, ale aj etickú obec na Slovensku. Zúčastnil sa na svetových filozofických kongresoch v Bostone (1998), Istanbule (2003) a New Delhi (2006), rovnako aj na mnohých významných medzinárodných podujatiach, vrátane svetového kongresu filozofie vedy, ktorý sa konal v auguste 2007 v Pekingu, kde prezentoval svoje chápanie biologických aspektov ľudskej dôstojnosti v rámci sekcie venovanej filozofii biológie.

Čoskoro bude 10 rokov, čo na pôde FF PU vznikol študijný program etika a oddelenie etiky na vtedajšej Katedre filozofie FF PU v Prešove. Aké boli začiatky?

- Ako vo väčšine prípadov dost' ťažké, pretože bolo treba najprv prekonať určité objektívne prekážky, keďže som bol jediný, kto sa profesionálne na katedre orientoval v rámci filozofie na etiku, potom aj značné problémy subjektívneho charakteru, pretože nie všetci zainteresovaní mali záujem o vznik tohto odboru, prípadne boli tiež rozdiely v názore na obsahové zameranie štúdia. Nakoniec sa podarilo vytrvať v nastúpenom úsilí a všetko prekonať, takže v akademickom roku 1998/1999 sme prijali prvých študentov do 1. ročníka externého štúdia a v nasledujúcom akademickom roku aj do 1. ročníka denného štúdia. Odvtedy sme prešli značný kus cesty, podarilo sa nám akreditovať študijný odbor etika vo všetkých troch stupňoch štúdia, máme právo habilitovať a inaugurovať, pri organizačnej zmene v roku 2006 na Filozofickej fakulte PU z oddelenia etiky vznikla v rámci IFE Katedra etiky, ktorá má v súčasnosti dvoch profesorov, docentku, dve odborné asistentky s PhD, a odborného asistenta končiaceho doktorandské štúdium.

Pomerne často sa zúčastňujete na medzinárodných konferenciách v zahraničí, na ktorých vystupujete so svojimi príspevkami. Čo vás motivuje?

- Snažím sa využívať príležitosti na študijné pobyty v zahraničí, zúčastňovať sa svetových filozofických kongresov či konferencií, pretože to vytvára predpoklady prezentovať výsledky práce v oblasti etiky na Slovensku, aby som nadviazal nové pracovné a odborné kontakty s ľuďmi z celého sveta. Je to veľmi poučné a určite pomôže človeku, keď zistí, že o jeho názory sa zaujímajú ľudia z iných častí

sveta, chcú s vami komunikovať, prísť k vám na návštevu v rámci prednáškového pobytu atď. Zistíte, že určite nie sme „pupkom sveta“, ale ani celkom na okraji svetového odborného diania, pretože aj my môžeme prispieť svojou „troškou“ do odbornej diskusie vo svete. Výsledkom sú dost' často ďalšie pozvania na konferencie, prípadne nové možnosti spolupráce v budúcnosti. Jedným z výsledkov mojej účasti na kongresoch v Indii a Číne bolo aj to, že v septembri sa našej medzinárodnej konferencie venovanej

lému spektru otázok, napríklad v pléne zazneli vystúpenia na tému existencie vesmíru (Adolf Grünbaum), teórie modelovania (Ehud Hru-shovski), sociálnej ontológie (John Searle) atď. Tieto kongresy sa konajú raz za štyri roky.

Preďtým ste sa zúčastnili svetového filozofického kongresu v Indii. Ak by ste porovnali pre nás dve také exotické krajiny, t.j. Indiu a Čínu, čo by ste mohli o nich povedať?

- Pre každého človeka zaujímavého sa o históriu, kultúru a filozofiu sú obidve krajiny fantastickým zážitkom. Keď si uvedomíme, že sú to jedny z najstarších svetových civilizácií, ktoré prežili až do súčasnosti a nachádzate sa na miestach,

Prof. V. Gluchman pred vchodom do pekinského Zakázaného mesta, na budove visí aj fotografia Mao-c' Tungu.

a takú obrovskú biedu ako v Dillí a jeho okolí, vrátane napríklad Agry. Čína na mňa zapôsobila dojmom obrovsky sa rozvíjajúcej modernej krajiny, na rozdiel od Indie, ktorá stále ešte pôsobí dost' zaostalo (aspoň Dillí a jeho okolie). Skutočne veľmi zaujímavé bolo pre mňa vidieť v uliciach Dillí premávať slony, ťavy a samozrejme najčastejšie to boli kravy voľne sa pohybujúce po uliciach a žijúce sa všetkým možným, čo je na ulici k dispozícii.

Aké sú vaše ďalšie plány vo vzťahu k zahraničiu a budovaniu medzinárodných odborných či akademických kontaktov?

- Existuje obrovské množstvo príležitostí medzinárodných odborných kontaktov, pretože permanentne sa koná veľa zaujímavých a prestížnych konferencií, kde je počtou dostať sa so svojím vystúpením do programu. Môžem spomenúť napríklad, že na prelome októbra a novembra tohto roku sa vo švédskom Linköpingu konala prestížna medzinárodná konferencia venovaná problematike ľudskej dôstojnosti, ktorá je jadrom aj mojej koncepcie etiky sociálnych dôsledkov, kde som prezentoval svoje stanovisko k danej téme. V letnom semestri prídu k nám na výmenu študenti z University of Sakarya (Turecko), naši študenti pôjdu do Turecka (Sakarya), Fínska (Oulu), prípadne aj na odbornú stáž do Londýna (v rámci programu Leonarda da Vinci) atď. Čas ukáže, čo všetko prinesie rok 2008 vo vzťahu k medzinárodným kontaktom a spolupráci. Pevne verím, že sa nám v dohľadnom čase podarí výraznejšie zapojiť aj do medzinárodného výskumu či už prostredníctvom 7. rámcového programu alebo iných medzinárodných grantových projektov.

Jana Kokindová

Chodiť do sveta je prepotrebné

problematike morálky v súčasnosti zúčastnili hostia z Indie, Singapuru, Kanady a Rakúska. Podobne vďaka našej aktivite sa v roku 2007 podarilo vydať vo Veľkej Británii našu kolektívnu monografiu *Morality of the Past from the Present Perspective*, na ktorej participovali siedmi členovia IFE a ďalší traja kolegovia z FF PU. Myslím si, že to je cesta, ktorou sa treba uberať, ak chceme byť platnými členmi európskeho výskumného a akademického priestoru.

Spomínali ste svoju účasť na kongrese v Číne v auguste 2007. Čo bolo predmetom jeho rokovania?

- Išlo o poradí o 13. svetový kongres logiky, metodológie a filozofie vedy, ktorého sa zúčastnilo okolo 500 účastníkov asi z 20 krajín sveta. Rokovalo sa v 15 sekciách venovaných napríklad filozofii fyziky, biológie, matematiky, bioetiky atď. Kongres nemal spoločnú tému rokovania, tak ako je to napríklad v prípade svetových filozofických kongresov. Venoval sa ce-

kde skutočne „kráčala“ história, tak vám chodí mráz po chrbte aj v najhorúcejšom lete. Vidieť napríklad Taj Mahal v indickej Agre, Nebeský chrám v Pekingu alebo čínsky Veľký múr je skutočne zážitkom na celý život. Na druhej strane treba tiež uviesť, že rovnako bohatá a intenzívna je aj ich prítomnosť, zvlášť to cítiť v Číne. Práve deň pred začiatkom kongresu Číňania pripravili veľkolepú show v súvislosti s tým, že presne o rok 8. augusta sa v Pekingu začne olympiáda. Veľmi intenzívne sa na ňu chystajú a myslím si, že to zvládnu vďaka príslušnej pracovnosti a snaživosti ázijských národov, vrátane Číňanov. Neskutočne intenzívne pracujú na príprave infraštruktúry a vôbec na ekonomickom rozvoji krajiny, žiaľ, asi aj na úkor životného prostredia, čo bolo vidno najmä v Pekingu. Zvlášť ma zaujalo, že v Číne (presnejšie, v Pekingu a jeho okolí) som nevidel také obrovské sociálne rozdiely

Slovenskí rusisti bilancovali v Banskej Bystrici

V pohostinnom akademickom prostredí stredoslovenskej metropoly na Univerzite Mateja Bela (UMB) v Banskej Bystrici sa v dňoch 9. a 10. novembra uskutočnil celoslovenský rusistický seminár, ktorý už tradične organizuje Asociácia rusistov Slovenska (ARS). Rok 2007 bol pre rusistov celého sveta do istej miery výnimočný, nakoľko prezidentom Ruskej federácie (RF) V. Putinom bol vyhlásený za Rok ruského jazyka. Na takomto významnom pozadí v septembri prebehol v bulharskom meste Varna XI. svetový kongres MAPRJAL (Medzinárodná asociácia učiteľov ruského jazyka a literatúry), na ktorom sa zúčastnila aj delegácia slovenských rusistov.

Účastníci seminára na UMB, ktorý bol už v poradí 15., privítali medzi sebou významných hostí. Gestorka Roka ruského jazyka na Slovensku Ing. S. Gašparovičová poukázala na úlohu ruského jazyka a ruskej kultúry v súčasnom svete, podelila sa s vlastnými skúsenosťami v oblasti propagácie ruskej kultúry a vysoko vyzdvihla aktivity slovenských rusistov. V podobnom duchu vyznelo aj vystúpenie rektorky UMB prof. PhDr. B. Kosovej, CSc., ktorá osobitne ocenila aktivity banskobystrických rusistov a vyjadrila im plnú podporu. Aj na tomto mieste sa žiada vyjadriť v mene slovenských rusistov predstaviteľom UMB úprimné poďakovanie za dlhoročnú reálnu a citelnú ústretovosť pri organizovaní rusistických podujatí.

Vel'vyslanec RF v SR A. I. Udalcov sa poďakoval všetkým slovenským rusistom za ich pedagogickú, organizátorskú a propagačnú prácu na poli rusistiky a odpovedal na viaceré otázky z pléna. Pomerne živý záujem vyvolala prednáška predsedu Rusko-slovenskej spoločnosti JUDr. J. Čarnogurského Rusko v súčasnom geopolitickom priestore. Z jeho vystúpenia vyplynulo, že USA nedodržiavali dohody a sľuby, ktoré dali bývalému sovietskemu vedeniu

a situáciu po rozpade ZSSR využili na rozširovanie svojho geopolitického postavenia aj na bývalom sovietskom území.

V ďalšej časti vystupovali v dialógoch významní rusisti. Prof. E. Ries a prof. M. Mikulášek z ČR uvažovali o duchovných dimenziách ruskej kultúry XX. storočia. Prof. E. Kollárová a prof. L. Sugaj z domácej UMB ponúkli svoju predstavu o rusistovi uprostred globalizácie. Riaditeľka Krajskej knižnice v Banskej Bystrici PhDr. O. Lauková predniesla svoje dojmy z Rusko-slovenského októbrového literárneho dialógu v Moskve. Zástupcovia slovenských vysokoškolských rusistických pracovísk prezentovali odborný a pedagogický profil svojich katedier, čím poskytl objektívny prehľad o činnosti pred slovenskou rusistickou verejnosťou.

Maturitám a novej koncepcii výučby cudzích jazykov bol venovaný okrúhly stôl, ktorý na vynikajúcej úrovni pripravila a viedla PhDr. J. Andrejčíková. Z diskusie vyplynulo, že kvalite cudzojazyčného vyučovania by prospela aj efektívnejšia spolupráca kompetentných zástupcov Štátneho pedagogického ústavu (ŠPÚ) s ARS. V kritických vystúpeniach na adresu ŠPÚ sa okrem iného konštatovalo, že jeho zástupcovia neboli

ani na jednom celoslovenskom rusistickom seminári. Každoročne tu vystupujú naozaj vynikajúci a skúsení učiteľia ZŠ a SŠ, ktorých dlhoročné učiteľské zručnosti by mohli byť využité oveľa efektívnejšie, najmä pri príprave koncepčných materiálov, ako sú napríklad testy z cudzích jazykov.

Ďalší okrúhly stôl bol zameraný na pokongresové impresie a viedla ho účastníčka XI. kongresu MAPRJAL PaedDr. L. Heneková. Jednotliví vystupujúci sa snažili prezentovať najdôležitejšie trendy v súčasnom rusistickom dianí vo svete. Osobitne nádejné je založenie fondu Ruský svet, ktorý bude podporovať filologické a kulturológické aktivity rusistov aj za hranicami Ruska.

Na tohtoročnom seminári slovenskí rusisti mali čo bilancovať. Tri funkčné obdobia viedla ARS prof. PhDr. E. Kollárová, CSc., a za tieto roky, pre rusistiku nie vždy najprajnejšie, slovenskí rusisti zorganizovali mnohé významné rusistické podujatia. Jednoznačne k najúspešnejším patrí zorganizovanie IX. svetového kongresu MAPRJAL v roku 1999 v Bratislave. Priaznivé reminiscencie na bratislavský kongres sa ozývali aj na spomínanom kongrese vo Varne. A to je vlastne forma najprirodzenejšieho poďakovania prof. Kollárovej aj jej najbližším spolupracovníkom J. Andrejčíkovej, L. Hrivňákovskej, L. Henekovej, M. Matuškovskej, A. Petříčkovskej, A. Ravingerovej a ďalším učiteľom ruštiny.

Nový výbor ARS má na čo nadviazať. Popri osvedčených rusistických podujatiach, ako je ARS Poetika a olympiáda

z ruského jazyka, naďalej sa budú organizovať jazykové kurzy, metodické semináre a vedecké konferencie. Vedúca Katedry rusistiky FF UKF v Nitre prof. PhDr. J. Sokolová, CSc., ako nová podpredsedníčka výboru ARS plánuje organizovať vedecké podujatia mladých rusistov v rámci ŠVOUC na celoslovenskej úrovni. Podobné úvahy o možnosti organizovania stredoškolskej odbornej činnosti vyslovili aj zástupcovia rusistov zo SŠ.

Na všetkých rusistických stretnutiach zaznieva volanie po jednote a efektívnej rusistickej činnosti, ktorá má smerovať k rozširovaniu poznatkov o bohatých lingvokultúrnych zdrojoch ruštiny a v širšom kontexte o bohatstve slovanskej kultúry vôbec najmä medzi mládežou. V súčasnosti je celá koncepcia kultúrneho pôsobenia jednostranná, naše slovanské hodnoty sú často v istej defenzíve a tak, ako to bolo neraz v minulosti, skutočné etnokultúrne zdroje musia chrániť a uvádzať do kultúrneho priestoru najmä učiteľia. Keď P. J. Šafárik vytvoril veľmi cenné vedecké dielo o dejinách a kultúre Slovanov, najväčší ukrajinský básnik T. H. Ševčenko mu venoval známe štvorveršie, ktoré v poslovenčenej podobe môže vyzerať nasledovne: Sláva ti, Šafáriu, na veľky a veľky/ Že si viedol v jedno more, tie slovanské rieky.

Veľkí Slovania minulosti pochopili jednoduchý a trvalý odkaz: Aj cudzie sa učme, svoje nezabudnime. Tieto stále aktuálne slová Ševčenka nech nám budú jednou z inšpirácií na poli slovanologickej činnosti.

Jozef Sipko, FF PU

Významná nemecká spisovateľka Iris Hanika bola v Prešove

Začiatkom semestra, presnejšie 9. októbra, sa jedna z učební PU zaplnila poslucháčmi germanistiky a pedagógmi z Inštitútu germanistiky Filozofickej fakulty (FF) PU. Dôvodom bola návšteva jednej z významných nemeckých spisovateľiek mladšej generácie Iris Hanika, ktorá prijala pozvanie Goetheho inštitútu a prítomným predstavila svoju tvorbu.

Rodáčka z Würzburgu (1962) sa v roku 1979 presťahovala do Západného Berlína, kde na tunajšej Slobodnej univerzite študovala literárnu vedu a germanistiku. Prvým úspechom bola dlhšia poviedka Katarína alebo povinnosť existovať (1992). Istý čas pracovala ako korektorka v časopise o výtvarnom umení, venovala sa aj prekladom technických príručiek z angličtiny.

Prelom tisícročí ju zastihol ako stálu spolupracovníčku renomovaného denníka Frankfurter Allgemeine Zeitung (FAZ) v oddelení politiky. Od leta 2000 nepravdivelne publikuje kroniku v časopise Merkur. Tieto texty vyšli neskôr súborne v prestížnom vydavateľstve Suhrkamp pod názvom Jama v chlebe. V tom istom vydavateľstve jej vyšla Hudba pre le-

tiská, súbor krátkych zväčša nepublikovaných textov. Vlní sa na pulkoch kníhkupectiev objavila jej zatiaľ posledná kniha s výrečným názvom Stávka o nevedomie alebo čo ste vždy chceli vedieť o analýze. Príležitostne sa autorka venuje žurnalistike zväčša pre FAZ.

Prešovské publikum zaujala predovšetkým svojimi vtipnými úryvkami, ktorých ústrednou témou je láska a partnerské vzťahy, vykreslené v bežnom živote. Po takmer hodinovom čítaní zo svojich diel sa o slovo prihlásili študenti a vyučujúci. Iris Hanika pohotovo zodpove-

dala všetky položené otázky a tak prítomným umožnila dozvedieť sa o nej čosi viac.

Ostáva len dúfať, že nielen ona, ale aj ďalší autori zo zahraničia radi a najmä častejšie zavítajú na pôdu PU.

Mária Maximová,
Miroslava Kovalčíková

Fakulta manažmentu PU spoluorganizovala v Belehrade kongres za účasti 18 krajín

Fakulta manažmentu (FM) PU v Prešove bola v Belehrade spoluorganizátorom medzinárodného kongresu *Hotelplan 2007* spolu so srbským partnerom. Na kongrese, už tret'om v poradí, vystúpili zástupcovia 18 krajín v štyroch pracovných sekciách. Príspevky účastníkov boli publikované v dvojčísle časopisu *HOTELlink - Journal for Theory and Practice of Hotel Industry*, ktorý vyšiel na 1060 stranách v náklade 500 kusov. FM PU má zastúpenie aj v redakčnej rade tohto významného časopisu pre teóriu a prax hotelierstva, ktorý vychádza štvrtý rok.

Za FM PU sa zúčastnili jej dekan prof. Ing. Róbert Štefko, PhD., prvý prodekan, prodekan pre vedeckú činnosť doc. PhDr. Miroslav Frankovský, PhD., prodekan pre zahraničné vzťahy doc. Ing. Štefan Kireta, CSc., a predseda Akademického senátu FM PaedDr. Július Alcnaier. Vedecko-pedagogickí zástupcovia FM vystúpili s odbornými príspevkami. V zborníku z kongresu má publikované príspevky sedem pedagógov FM z Prešova.

Pracovný charakter pobytu pedagógov FM PU umocnili ešte napr. významné rokovanie a nadviazanie kontaktov s FM Belehradskej univerzity, významnej verejnej vysokej školy veľkého rozsahu. Dekan FM PU a jeho prodekan absolvovali stretnutie s prof. dr. Ondrejom Jaškom, PhD., vedúcim katedry podnikateľských systémov na spomenutej fakulte. Tento potomok dolnozemskej Slovákov z Kovačice hovorí peknu plynu slovenčinou. Je uznávaným ekonomickým odborníkom a poradcom viacerých firiem aj vlády.

Slovenská strana očakáva aj odborný prínos spolupráce v centre excelentnosti, kam je zaradená aj FM PU.

Spolupráca kolegov z Belehradu a bývalého Inštitútu turizmu a hotelového manažmentu Filozofickej fakulty PU, ktorého pracovníci sa stali členmi dnešnej Katedry turizmu a hotelového manažmentu FM PU, začala sa už v roku 2002. Prvým kontaktom boli stretnutia medzi doc. Š. Kiretom a prof. dr. Slavoljubom Vičićom, rektorom Vysokej školy hotelovej v Belehrade. Spolupráca sa rozrástla a pomaly prináša nové kontakty, podnecujúce spoluprácu aj na vedeckej úrovni a na báze centier excelentnosti. Po prvých kontaktoch na úrovni vedúcich pracovísk nasledovala návšteva šiestich kolegov z Belehradu a spolupráca v oblasti zahraničných praxí študentov. Už tri roky na obdobie júl až august prichádzajú srbskí študenti na prax do Bardejovských kúpeľov.

O tom, že spolupráca je obojstranne prospešná, svedčí aj to, že dvaja študenti pracovali v Bardejove už dva roky po sebe. Vedúci pracovníci kúpeľov ich všetkých vítajú s radosťou a oslovujú niektorých z nich krstnými menami. V každej skupine možno nájsť niekoho, kto má slovenských predkov a ovláda slovenský jazyk, pravda, v inej podobe, ako je dnešná moderná slovenčina.

Dnes je už vzájomná spolupráca na podstatne vyššej vedecko-odbornej úrovni. Svedectvom bol aj medzinárodný kongres *Hotelplan 2007*. O rozrastajúcej sa spolupráci svedčí aj množstvo a štruktúra prijatých a publikovaných príspevkov na kongrese. Zo spomínaného počtu príspevkov publikovaných v zborníku pedagogmi FM PU boli štyri od mladých odborných asistentov pôsobiacich na PU menej ako tri roky.

Mnoho účastníkov kongresu (najmä zo Srbska, Poľska, Bulharska a i.) sa zúčastnilo na medzinárodnej vedeckej konferencii *Management. Theory, Trends and Practice* v dňoch 6. a 7. októbra 2006 vo Vysokých Tatrách, ktorej hlavným organizátorom bola FM PU a publikovali štúdie v zborníku z konferencie. Veríme, že mnohých účastníkov medzinárodného kongresu v Belehrade uvítame o rok v Prešove. Delegácia FM PU informovala o pripravovanej medzinárodnej konferencii *Management 2008*, ktorá sa má

Predsedníctvo konferencie (zľava) – prof. dr. Slavoljub Vičić, PhD., (Belehrad, Srbsko), doc. Ing. Štefan Kireta, PhD., (PU), prof. dr. Safronija Miladinovski, PhD., (Ohrid, Slovinsko).

Rokovania o nadviazaní spolupráce medzi FM PU a Fakultou manažmentu Belehradskej univerzity – zľava doc. Ing. Š. Kireta, PhD., prof. Ing. dr. R. Štefko, PhD., a prof. dr. Ondrej Jaško, PhD. Foto: Július Alcnaier

uskutočniť 9. a 10. októbra 2008 v Prešove.

Ak si kladíme otázku, čo nám môže poskytnúť tento región, mali by sme sa obzrieť späť do doby, keď sme my hľadali kontakty na vyspelejšom západe - vo Francúzsku či Anglicku. Dnes sme vďaka členstvu v EÚ pre našich južných kolegov my predstavitel'mi západnejšej Európy. Oni nám môžu okrem poznatkov vynikajúcej gastronómie a hotelového manažmentu poskytnúť svoje dlhoročné skúsenosti s organizovaním a manažmentom cestovného ruchu. Ved' v minulých desaťročiach boli v tejto oblasti jednou z najuznávanejších škôl. Ich absolventov by sme našli pozdĺž celého jadranského pobrežia. Aj dnes medzi desiatimi štátmi juhovýchodnej Európy patria medzi špičku v príprave hotelierov. Ich študenti vykonávajú

prax počas školského roku v-hradne v hoteloch ocenených štyrmi a piatimi hviezdikami. Počas konferencie v hoteli Hyatt mali medzi personálom 60 svojich bývalých študentov. Hotely podobnej úrovne sú na Slovensku zatiaľ zriedkavé.

Organickou súčasťou školy je aj vedecko-odborné centrum, ktoré vedie významný odborník prof. dr. Dorde Čomić, čerpajúci zo svojich amerických skúseností, známy publikáciou *Globalizácia v cestovnom ruchu*. Nemenej významnou je aj Ljiljana Kosar, autorka učebnice *Hotelierstvo v teórii a v praxi*.

Ostáva len veriť, že obojstranne prospešná spolupráca FM PU a všetkých jej zahraničných dlhodobých partnerov sa bude i naďalej rozvíjať.

prof. Ing. dr. Róbert Štefko, PhD., dekan FM PU

Vyplatili motivačné mimoriadne štipendiá

Dňa 21. novembra boli vyplácané motivačné mimoriadne štipendiá, ktoré priznal rektor PU v Prešove prof. RNDr. René Matlovič, PhD., na návrh Štipendijnej komisie PU, ktorá je zložená z prorektorky pre vzdelávanie PU, kvestorky PU, prodekanov pre vzdelávanie a zástupcu študentov, je ním Martin Miňo z GTF. Štipendijná komisia PU prerozdělila 1 330 350 Sk medzi 124 študentov, ktorých na ocenenie navrhli dekan jednotlivých fakúlt. Motivačné mimoriadne štipendiá boli udeľované za reprezentáciu univerzity v umeleckej, športovej, výskumnej a vývojovej oblasti na medzinárodnej úrovni; príkladné plnenie povinností slúžiacich na skvalitnenie života študentov univerzity (práca v komisiách, študentských radách a pod.); výsostne humánny skutok, ktorým prispel k dobrému menu univerzity (pravidelné darcovstvo krvi, záchrana ľudského života, pomoc človeku pri ohrození života, zdravia alebo majetku).

(ic)

V metropole Šariša sa stretli bádatelia osudov ruskej a ukrajinskej emigrácie

V dňoch 8. až 10. novembra Štátna vedecká knižnica v Prešove spolu s Filozofickou fakultou PU a Asociáciou ukrajinistov Slovenska usporiadala medzinárodnú vedeckú konferenciu na tému *Osobnosti ruskej a ukrajinskej emigrácie na Slovensku*. Bola to už druhá konferencia na túto tému. Prvá sa uskutočnila v roku 2005 a materiály z nej vyšli v samostatnom zborníku.

Na tohoročnej konferencii odznelo takmer dvadsať referátov vedcov zo Slovenska, Českej republiky, Ukrajiny a Ruska. Tí uviedli do obehu väčšinou neznáme alebo zabudnuté mená emigrantov z Ruska a Ukrajiny, ktorí po roku 1917 z politických dôvodov museli opustiť vlasť, kde im hrozilo prenasledovanie, väzenie a smrť. Politický azyl im poskytnúť Československá republika. Mnohí sa natrvalo usadili v rusínsko-ukrajinských lokalitách východného Slovenska, kde pôsobili predovšetkým v školách, predtým takmer totálne pomad'arčených.

Úvodný referát k tejto problematike predniesla Ľubica Harbulová. Mikuláš Mušinka porozprával o poslancovi viedenského parlamentu Jackovi Ostapčukovi z Ternopol'ska, ktorý po skončení volebného obdobia v roku 1911 sa s celou rodinou (dvaja synovia a päť dcér) usadil v Radvani nad Laborcom a po dvanástich rokoch sa presťahoval na Podkarpatskú Rus, neskôr do Bratislavy, Prahy, Mladej Boleslavy a do Užhorodu, kde v roku 1959 ukončil svoju životnú púť. Všetky jeho

deti sa stali významnými činiteľmi ukrajinskej kultúry v bývalom Československu.

Michal Roman, Jozef Šelepec, Olga Guzyová a Nina Ščipanská z Prešova venovali svoje referáty učiteľom z radov emigrácie, pôsobiacim na východnom Slovensku a Michail Dronov z Moskvy hovoril o farároch, ktorým východné Slovensko poskytlo útočisko. Michal Babinec a Mariana Doláková opísali osudy lekárov, Ľubica Babotová osud inžiniera Savu Zerkaľa. Ladislav Puškár priblížil účastníkom konferencie mená troch ukrajinských maliarov-emigrantov, pozostalosti ktorých sa nachádzajú vo fondoch Múzea ukrajinskej kultúry vo Svidníku: Ivana Kulecja, Izidora Hromnického a Jurija Vovka. Tej istej problematike bol venovaný aj referát Oxany Peleneskej z Prahy. Tatiana Hudáková konkrétnymi menami i zdôvodnila myšlienku, že zakladajúcimi členmi Ukrajinského národného divadla v Prešove boli herci z radov ukrajinskej a ruskej emigrácie.

Zaujímavé boli referáty Márie Nachajovej o prvých novinách vydávaných v Prešove

v spisovnej ukrajinčine Slovo naroda (1931-2), Oxany Ivasjukovej z Černivec – o poviedke Leonida Mosendza Minerva, uverejňovanej na pokračovanie v ukrajinskom časopise Bratislavský visnyk a najmä Vity Čikutovej z Užhoroda o práci Ivana Paňkevycha Korotki pravila ukrajinského pravopysu dľa výtoku Prjašivščyny, vydané v roku 1952 v Prešove bez uvedenia mena autora v päťtisícovom náklade. Ján Džujko priblížil osobnosť výtvarníka a umenovedca S. N. Uvarova, ktorý prišiel do Československa v roku 1921 a zomrel 1930 v Levoči. Svetlana Šlepečká-Kaloušková z Prahy porozprávala o životných osudoch literárneho vedca Jevhena Nedzel'ského, ktorý v povojnových rokoch pôsobil v Prešove a Viktor Bondarenko zo Spišskej Novej Vsi hovoril o svojom otcovi, kubánskom kozákovi Pavlovi Bondarenkovi.

Takmer o každom referáte bola diskusia, niekedy veľmi búrlivá, ale vecná. Účastníci sa zhodli na myšlienke, že aj referáty tejto konferencie treba vydať v samostatnom zborníku. Okrem toho v diskusii padol návrh vydať Encyklopedický slovník emigrantov z Ruska, Ukrajiny a Bieloruska, pôsobiacich na východnom Slovensku. Takýto slovník je možné vydať

iba v spolupráci so širokou sieťou dopisovateľov, predovšetkým z radov učiteľov, novinárov a osvetových pracovníkov.

Posledný deň konferencie bol venovaný exkurzii. Účastníci navštívili najstaršiu drevenú cerkvu na východnom Slovensku v Tročanoch a mesto Bardejov s jeho početnými historickými pamiatkami. Najviac ich zaujalo Radničné námestie s radnicou, Bazilikou sv. Egídia a múzeom ikon. Po ceste do Svidníka sa zastavili pri pomníku Gašpara Šeredyho z 16. st. Vo Svidníku účastníci exkurzie navštívili Múzeum ukrajinskej kultúry, v jeho okolí – drevené cerkvi v Lodomirovej, Hunkovciach, Vyšnom a Nižnom Komárniku. Posledná bola postavená v roku 1938 podľa projektu ukrajinského emigranta Volodymyra Sičynského, ktorý v medzivojnovom období veľa pozornosti venoval práci v tomto regióne. Okrem iného vydal samostatné práce o Bardejove, Zborove, Tročanoch, drevenej architektúre Makovice a mnoho iných. Svoju exkurziu účastníci konferencie ukončili v monastyrkej cerkvi v Lodomirovej, založenej z iniciatívy pravoslávnych mníchov – emigrantov z Ruska a Ukrajiny v medzivojnovom období.

prof. Mikuláš Mušinka, DrSc.

Východiská a perspektívy v jazykovom vzdelávaní a Európska značka 2007

Jazyk je najdôležitejším prostriedkom komunikácie. Je nevyhnutné vedieť komunikovať nielen v materinskom jazyku, ale tiež v cudzom jazyku. V súčasnosti už niet pochýb, že každý cudzí jazyk, ktorý ovládame, nám priniesie isté výhody. Aj o tom sa hovorilo 25. októbra v Pálffyho paláci v Bratislave na seminári pod názvom *Východiská a perspektívy v jazykovom vzdelávaní a Európska značka*, ktorý organizovala Slovenská akademická asociácia pre medzinárodnú spoluprácu (SAAIC) - Národná agentúra Programu celoživotného vzdelávania.

Seminár otvorila riaditeľka Národnej agentúry programu Leonardo da Vinci Mgr. Irena Fonodová, ktorá predstavila jazykové projekty v Programe Európskej komisie (EK) celoživotného vzdelávania na roky 2007 - 2013. O novej politike EK v jazykovom vzdelávaní, o východiskách a perspektívach informovala účastníkov Mgr. Darina de Jaeger z Štátneho pedagogického ústavu (ŠPÚ) v Bratislave. O súčasnom stave, potrebách a trendoch v jazykovom vzdelávaní na Slovensku

rozprávala Mgr. Denisa Ďuranová, taktiež zo ŠPÚ. Po prestávke nasledovalo vyhlásenie výsledkov a odovzdanie certifikátov víťazným organizáciám a jednotlivcom súťaže Európska značka 2007 a Európsky učiteľ jazykov roka, ktoré sa v oblasti jazykového vzdelávania konajú každoročne z iniciatívy EK. Tento rok túto cenu získal projekt s názvom Vzdelávací program - Slovenčina ako cudzí jazyk, ktorý podala FF UK v Bratislave a cenu Európsky učiteľ jazykov roka 2007 pre-

brala vedúca tohto projektu doc. dr. Jana Pekarovičová, PhD.

Seminár pokračoval v popoludňajších hodinách v dvoch paralelných pracovných skupinách Jazyky a podnikanie a Kvalita jazykových projektov v programoch EÚ. V prvej skupine prítomných privítala PhDr. Mária Pavečková zo SAAIC v Bratislave. Spolu s kolegyňou PaedDr. Zdenkou Uherovou mali sme možnosť v tejto skupine reprezentovať Ústav jazykových kompetencií (ÚJK) PU a zapojiť sa tak do národného tematickeho monitoringu zameraného na kvalitu jazykových projektov prezentáciou vlastných mobilných projektov s cieľom skvalitniť a zlepšiť odborné jazykové vzdelávanie. Na zahraničných stážach v Nemecku a Nórsku sme sa zúčastnili

v rámci programu Leonardo da Vinci 2006/2007.

V druhej skupine účastníkov privítala Mgr. Renáta Mezeiová zo SAAIC. Boli tu tiež predstavené jazykové projekty programov Grundtvig a Comenius. Seminár sa ukončil v neskorej popoludňajších hodinách bohatou diskusiou o súčasnom stave, problémoch a perspektívach odbornej jazykovej prípravy. Potvrdila sa tu známa pravda, ktorá hovorí, že čím viac cudzích jazykov vieš, tým viac príležitostí máš. Toto by mal mať na pamäti každý z nás a byť otvorený k novým výzvam a možnostiam, ktoré sa v súčasnosti ponúkajú.

RNDr. Anna Horňáková, PhD.,
ÚJK PU

Na medzinárodnej konferencii o I. Thökölym prorektor PU Peter Kónya, primátor Prešova Pavel Hagyarí a generálny konzul Maďarskej republiky na Slovensku János Szerencsés

Medzinárodná konferencia o Imrichovi Thökölym

Z príležitosti 350. výročia narodenia vodcu predposledného protihabsburského povstania a „kuruckého kráľa“ Imricha Thökölyho sa 22. a 23. novembra uskutočnila v Prešove medzinárodná vedecká konferencia s názvom Imrich Thököly (1657 – 1705). Záštitu nad týmto odborným podujatím prevzal generálny konzul Maďarskej republiky na Slovensku János Szerencsés a primátora mesta Prešov Pavel Hagyarí.

Na organizácii konferencie sa podieľali PU, mesto Prešov, Historický ústav Maďarskej akadémie vied, Slovensko-maďarská komisia historikov, Filozofická fakulta Debrecínskej univerzity, Vysoká škola Károlya Eszterházyho v Egeri. Na konferencii sa zúčastnili historici z Maďarska, Slovenska a Čiech a za prvoradý cieľ si vytýčila pripomenutie tejto významnej osobnosti v našich dejinách, ale aj poukázanie na mnohé otázky, resp. problémy príčin, priebehu a dôsledkov protihabsburského povstania I. Thökölyho, ktoré ešte čakajú na zodpovedanie.

Historicko-psychologické priblíženie kniežat'a I. Thökölyho bolo témou referátu významnej maďarskej profesorky a odborníčky v tejto problematike Ágnes R. Várkonyi. Udalosť roku 1682 z pohľadu Thökölyho povstania priblížil János J. Varga. Miesto a úlohu Slovenska, resp. jeho miest v povstaní analyzovali Peter Kónya (východoslovenské slobodné kráľovské mestá), Klára Papp (Košice) a Ivan Mrva (západoslovenské stolice). Medzinárodným súvislostiam povstania sa venovali Sándor Papp, József Zachar, Sándor Gebei. Úloha vojenských vrstiev v kuruckom povstaní bol názov referátu Istvána Czígány. Ďalšiu skupinu tvorili referáty týkajúce sa vnímania, resp. prezentácie Thökölyho a ním vedeného povstania v dobovej tlači (Nóra G. Etényi) a literatúre či v historiografii (István Bitskey, István Bársony, János Kálmár). Spor dvoch miest, Prešova a Kežmarku o pochovanie pozostatkov kniežat'a priblížila Annamária Kónyová. Ďalší blok referátov týkajúcich sa významných osobností tohto povstania (B. Nemessányi, J. Komáromi, E. Ladiver) tvorili príspevky Kálmána Mészároša, Istvána Seressa a Eduarda Lukáča. Hospodárske, spoločenské, cirkevné a kultúrne aspekty týkajúce sa priamo povstania, resp. obdobia 17. storočia boli témou referátov Miloslavy Bodnárovej, Marie Marečkovej, Edit Tamás, Jána Adama a Martina Javora.

Pestrá tematická paleta vystúpení ukázala, že vnímanie a hodnotenie Thökölyho protihabsburského povstania, osoby I. Thökölyho, jeho politických rozhodnutí, dôsledkov povstania a ďalších súvislostí sa značne odlišujú (napr. dobové vnímanie povstania na východnom a západnom Slovensku bolo diametrálne iné, na čo poukázali referáty I. Mrvu a P. Kónyu). Historici nedospeli ku konsenzu ani v otázke, či bol Thököly hrdina, zradca, spriaznenec Turkov alebo človek, ktorý konal podľa možností, ktoré mu dovoľovali domáce a zahraničnopolitické okolnosti. I keď sa konferencia nezhodla na jednoznačných odpovediach v mnohých sporných otázkach, každý referát priniesol nové poznatky, a tým prispel k lepšiemu poznaniu povstania, jeho dôsledkov i osobnosti kniežat'a.

Annamária Kónyová

Národný konvent o EU aj na PU

Po dvoch rokoch od neúspechu ratifikácie Zmluvy zakladajúcej ústavu pre Európsku úniu začína európsky integračný proces dostávať nové pozitívne impulzy. V júli 2007 začala svoju činnosť Medzivládna konferencia, ktorej úlohou je pripraviť novú tzv. reformnú zmluvu, ktorá by mala sprehl'adniť a zjednodušiť právny rámec a inštitucionálny mechanizmus fungovania Európskej únie (EÚ).

Slovenská republika nemôže, zo samozrejmych dôvodov, zostať bokom diskusií o európskej budúcnosti. Jedným zo spôsobov, ako sa zapojiť do činnosti spomínanej medzivládnej konferencie je aj znovuoobnovenie fungovania Národného konventu o EÚ. Jeho hlavnými organizátormi sú tentoraz Úrad vlády SR, Ministerstvo zahraničných vecí SR a Fakulta politických vied a medzinárodných vzťahov Univerzity Mateja Bela v B. Bystrici. Je potešiteľným faktom, že do organizácie podujatí konventu je zapojená aj PU.

V dňoch 15. októbra, 19. a 22. novembra sa práve na pôde PU uskutočnili tri z jeho tohtoročných podujatí. Ich obsahom bola problematika čerpania fondov EÚ v Národnom strategickom referenčnom rámci 2007 - 2013, budovania vedomostnej spoločnosti a dôsledkov vstupu SR do Schengenského priestoru. Experti z akademického prostredia, z rôznych oblastí štátnej a verejnej správy, z mimovládnych organizácií, ale aj študenti mali prostredníctvom týchto akcií vynikajúcu príležitosť diskutovať o najaktuálnejších otázkach európskej politiky, ako aj o postavení, úlohách či výhodách, resp. problémoch členstva Slovenska v EÚ.

Organizačnú záštitu nad podujatiami Národného konventu o EÚ v Prešove prebrala PU, ich odborným spolugarantom bol Inštitút politológie Filozofickej fakulty (IP FF) PU.

PhDr. Tomáš Koziak, PhD., IP FF PU

Zaoberali sa dejinami gréckokatolíckeho školstva

V priestoroch Gréckokatolíckej teologickej fakulty (GTF) PU sa uskutočnila vedecká konferencia grantového projektu VEGA 1/4686/07 s názvom Dejiny gréckokatolíckeho školstva na Slovensku. Išlo o analýzu hlavných tendencií dejinného vývoja cirkevného školstva v konfesionálnej, národnostnej, sociálnej, jazykovej a spoločensko-kultúrnej oblasti. Konferenciu otvoril a viedol prof. ThDr. Peter Šturák, PhD., vedúci riešiteľského kolektívu a dekan GTF PU. Účasťou i prednáškou s názvom Centrum spirituality Východ - Západ Michala Lacka v Košiciach - jeho začiatky a dnešok obohatil konferenciu prešovský eparcha Mons. ThDr. Ján Babjak, SJ, PhD., veľký kancelár GTF PU.

Jana Koprivňáková).

Odzneli prednášky na témy: Michal Kotradov - prvý rektor gréckokatolíckeho kňazského seminára v Prešove (prof. ThDr. P. Šturák, PhD.), Cirkevné školstvo v Prešovskej eparchii v rokoch 1818 - 1918 (ThLic. Miroslav Janočko), Národnostná otázka v gréckokatolíckom cirkevnom školstve v rokoch 1918 - 1938 (Mgr. Jaroslav Coranič, PhD.), Možné perspektívy rozvoja štúdia teológie na GTF PU v Prešove (ThDr. Marcel Možeš, PhD.), Cirkevné školstvo v Košickom apoštolskom exarcháte (ThDr. Michal Hospodár, PhD.), Historické východiská pre konštituovanie cirkevného zdravotníckeho školstva (PaedDr. Helena Galdunová) a Odkaz slovenského učilišťa v ranofeudálnom uhorskom štáte (Mgr.

Z prednášok a diskusií vyplývalo, že cirkev bola vždy v dejinách nositeľkou vzdelania. Svoju podstatnú úlohu má cirkevné školstvo aj v dnešnom vyučovacom procese. Napriek tomu, ako v diskusii poznamenal ThDr. PaedDr. Ing. Gabriel Paľa, PhD., prodekan GTF pre rozvoj a zahraničné vzťahy, dnes sa cirkevné školstvo borí s finančnou diskrimináciou zo strany Ministerstva školstva SR. Reagoval tak na pripravovaný zákon, podľa ktorého by štát na žiaka v cirkevnej škole prispieval iba čiastočne, ale príspevok na žiaka v štátnej škole by bol v plnej výške. Ako deklaroval aj Zväz pracovníkov školstva a vedy vo vyhlásení z 23. októbra, tento zákon by sa dotkol hlavne viacdenných a sociálne slabších rodín, ktoré nebudú schopné pokryť nedostatok finančných prostriedkov. Preto je návrh zákona ministerstva financií o znížení príspevku na žiaka v cirkevných školách považovaný nielen za diskriminačný, ale zároveň aj za likvidačný. S tým súhlasili aj prítomní.

Andrea Čusová

Poučenie z účasti PU na výstave v Nitre? Iba existovať nestačí!

Iba existovať nestačí! Možno práve toto bola jedna z viet, ktorá motivovala súčasné vedenie PU k rozhodnutiu zúčastniť sa po niekoľko-ročnej prestávke na veľtrhoch vzdelávania na Slovensku. Naposledy sa PU prezentovala na medzinárodnom veľtrhu Academia - Vapac v roku 2004 v Bratislave a následne na to na podobnom podujatí Pro Educo v Košiciach.

Bratislavskú Academiú sme už nestihli, ale celkom vhod prišla ponuka z nitrianskeho Agrokomplexu, kde sa taktiež po niekoľkých rokoch rozhodli obnoviť výstavu didaktických pomôcok Medacta a rozšíriť ju o výstavu VTV - Veda, Technika, Vzdelávanie. Konala sa 14. - 17. novembra a zúčastnili sa jej nielen vzdelávacie inštitúcie z Česka a Slovenska, ale aj mnohé ďalšie organizácie. Svoj stánok tu mala aj PU.

Organizáciu našej expozície si zobrala na starosť prorektorka PU pre zahraničné vzťahy doc. PhDr. Iveta Kovalčíková, PhD., v spolupráci so Študentským servisným centrom (ŠSC) PU. Grafická úprava stánku a propagačných materiálov PU bola realizovaná v spolupráci s Mgr. Jaroslavom Ondom z Katedry výtvarnej výchovy a umenia Fakulty humanitných a prírodných vied PU. Ako podklady boli použité obrazy ďalšieho vyučujúceho z tejto katedry PhDr. Jána Bartka. Na technickej realizácii sa podieľal aj Ústav digitálnych kompetencií PU. No a na obsahovú stránku poskytovaných informácií dohliadala prorektorka PU pre vzdelávanie PaedDr. Ivana Cimermanová, PhD. Trochu netradičným riešením bol fakt, že informácie o PU poskytovali priamo študenti, a to práve tí, ktorí sa takejto práci možno v dohľadnom čase budú venovať - študenti Fakulty manažmentu (FM). Výstavu navštívilo niekoľko stoviek stredoškolských študentov, žiakov základných škôl a dospelých, zväčša rodičov mladých ľudí, chystajúcich sa na štúdium na strednej alebo vysokej škole. Vzhľadom na kapacitu Agrokomplexu sa návštevnosť javila relatívne nízka, čo mohlo byť spôsobené viacerými faktormi. Išlo o prvý ročník takejto spoločnej výstavy, ale príčinu možno hľadať aj v tom, že výstava si stanovila príliš široký záber tém. O to ťažšie sa jej potom sústredilo na jednotlivé cieľové skupiny.

Napriek týmto drobným negatívam bola účasť na tomto

veľtrhu aj pre PU veľkým prínosom. Fakty, ktoré z toho pre nás vyplynuli zhrnieme do niekoľkých hlavných bodov.

Povedomie o PU je mimo východu našej krajiny veľmi nízke. Väčšina návštevníkov k stánku pristupovala s vetou „...aha, to je tá pedagogická fakulta, však?“. Omnoho väčšie bolo ich prekvapenie, keď sa dozvedeli, aký široké sú študijné možnosti na PU.

Podľa očakávania najväčší záujem bol o štúdium manažmentu. Zaujímavé bolo však sledovať aj záujem o študijné programy typu sociálna práca, alebo animátor voľného času. Najmä tie, ktoré sú situované na teologických a bohosloveckých fakultách, sme museli vyslovene odporúčať. Málokto si totiž uvedomoval, že tieto fakulty nevytvárajú iba budúcich kňazov.

Na veľtrh bol pripravený balík súborných informácií o študijných odboroch jednotlivých fakúlt PU, ku ktorému boli priložené prípadné ďalšie materiály, ktoré niektoré fakulty a pracoviská PU poskytli. K tejto základnej informácii návštevníkom však chýbali ešte materiály, ktoré by im zodpovedali na otázku Prečo práve PU? Materiály, ktoré by obsahovali menej faktov a viac zaujímavosti a zároveň dôvodov pre štúdium v Prešove.

Štyria študenti FM sami priznali, že sa počas výstavných dní o PU dozvedeli toľko, koľko sa im nepodarilo za predchádzajúce roky štúdia.

Či sa to niekomu páči alebo nie, otázka imidžu PU je v dnešnej dobe veľmi dôležitá. A často zanedbávaná. Pri príprave stánku sa jeho tvorcovia niekoľkokrát na pôde PU stretli s pochybnosťami, či je potrebné veci takto „komplikať“. Stánok bol totiž pripravený v jednotnom grafickom duchu, k profesionalite prispievali aj rôzne drobnosti, ako napríklad jednotné oblečenie vystavovateľov, rôzne upomienkové predmety, jednotný obal infobalíka - vo farbách a so značkou PU. Jednoznačná odpoveď z veľtr-

hu je - áno. O priamej finančnej návratnosti by sme mohli polemizovať, ale z dlhodobého hľadiska je budovanie profesionálneho zovňajšku návratné niekoľkonásobne. A to nie v podobe väčšieho počtu študentov, ale v podobe študentov kvalitnejších.

Nemôžem sa na záver ubrániť jednému subjektívnemu pocitu. Aj napriek pojmu „akademická rovnosť“ sa na rôznych miestach PU stále stretávam s autoritatívnym prístupom k študentovi. Vyučujúci, česť výnimkám, dá študentovi pocítiť, kto je tu kvôli komu. Odporúčal by som niekedy na pár dní pobudnúť v takomto výstavnom stánku, kde sa úlohy zrazu obrátia.

V prostredí ostatných vysokých škôl, univerzít a lákavých zahraničných študijno-pracovných pobytov človek veľmi rýchlo pocíti, aké je to „byť jedným z...“. Preto prijmite malé vysvetlenie k názvu článku - naozaj nestačí iba existovať. Existencia PU a existencia študentov v nej nie je samozrejma. Som rád, že po čase sa opäť objavila snaha o kvalitné a systematické prezentovanie PU a verím že v budúcom roku sa PU objaví opäť na nitrianskej výstave VTV - Medacta, košickej Pro Educo a aj na bratislavskej Academia - Vapac.

Mgr. Martin Michelčík,
ŠSC PU

Aktuálne aspekty kresťanskej výchovy boli témou konferencie na GTF PU

Vedeckou konferenciou s medzinárodnou účasťou na tému *Aktuálne aspekty kresťanskej výchovy* vyvrcholil na Gréckokatolíckej teologickej fakulte (GTF) PU v Prešove 16. novembra Týždeň EÚ vedy a techniky 2007.

Ako informoval prodekan Gabriel Paľa, poverený vedením Katedry aplikovanej edukológie, prednášky prebiehali počas celého týždňa od 12. novembra a zapojili sa do nich viacerí pedagógovia fakulty. Každý deň v týždni sa konala jedna konkrétna prednáška, avšak v tento deň zavŕšili Týždeň EÚ vedy a techniky 2007 celodennou vedeckou konferenciou. Študenti a hostia GTF si tak mohli vypočuť celkovo až 16 samostatných prednášok.

Z prednášok konaných v záverečný deň vyberáme zaujímavé. Tadeusz Zasepa sa zamerával na súčasné aspekty výchovy v komunikácii v informačnej spoločnosti. V prednáške kládol dôraz na poukázanie súčasnej komunikácie médií so svojimi konzumentmi. Človek, ktorý doteraz komunikoval iba verbálne, používal často opisné výrazy,

komunikácia bola živšia a náchylnejšia na dialóg. Dnes ide o komunikáciu formou obrazov, kde už človek dostane konkrétny výsledok komunikácie doslova pripravený na tácke. Ide o akýsi informačný guláš. Človek stráca priamu možnosť zasiahnuť do komunikácie, ale má pocit, že je priamo súčasťou deja informácie, že sa ho priamo dotýka. Preto T. Zasepa povedal: „Treba pomáhať súčasnému človeku, aby mal oči, ktoré vidia a myseľ, ktorá analyzuje skutočnosť, a nesústreďuje sa na subjektívnych presvedčeniach alebo útržkových pravdách o sebe.“

Marek Petro sa venoval téme Úcta k životu ako nenahraditeľná hodnota v kresťanskej výchove. Najskôr definoval pojmy „kultúra života“ a „kultúra smrti“, čiže vlastne fakty súčasného vnímania života ako dia-

nia okolo nás, ktorého sme zároveň súčasťou. Aj z následnej diskusie vyplynulo, že kresťan v dnešnej dobe by mal mať jasné v prvom rade vlastné postoje. Neodmysliteľnou súčasťou jeho postojov by mali byť základné informácie, ktoré načerpal jednak vo Svätom písme, ale aj v Encyklike *Evangelium vitae*. „Domnievam sa, že Encyklika *Evangelium vitae* by mala byť nielen súčasťou knižnice každého kresťana žijúceho v dnešnej dobe, ale každý by si ju mal aj prečítať,“ zdôraznil M. Petro v diskusii.

Jozef Jarab hovoril o význame spoločenstva v procese výchovy a formácie, Marek Pribula sa zamerával na praktickú realizáciu kresťanských hodnôt v sociálnej službe a Gabriel Paľa na kresťanskú výchovu v slovenskom edukačnom procese.

Ďalší prednášatelia hovorili na témy: Vojtech Eliáš - Rozhodovať sa ako kresťan, Radek Mezulánik - Pedagogický rozměr logosféry v kresťanském pro-

stredí, Ferdinand Kubík - Výchovná múdrosť Margity Occhionovej, matky Dona Bosca, Slávka Michančová - Deformácie niektorých kresťanských hodnôt v procese kresťanskej výchovy, Marek Sto-roška - Sociálno-etické otázky v edukačnom procese špecializovaných povolání, Daniel Slivka - Skauting ako alternatíva kresťanskej výchovy, Jaroslav Čoranič - Cirkevné školstvo v ČSR (1918 - 1938), Anton Paríľak - Systém kresťanskej formácie v Komunitě Ján Krstiteľ na Slovensku, Dominika Komišaková - Formácia laikov činných v pastoračii mládeže prostredníctvom diecéznych animátorských škôl, Janka Koprivňáková - Definícia kresťanskej výchovy v historicko-teo-logicko-pedagogických premenách, Monika Gregová - Náhradné rodičovstvo ako cesta pomoci dysfunkčnej rodine: Praktická aplikácia kresťanských hodnôt a zásad v živote rodiny ako celku.

Andrea Čusová

Študentky fyzioterapie sa podieľajú na projekte Bezpečné mesto

V tomto akademickom roku spoločne so študentmi 3. ročníka odboru *Fyzioterapia* v rámci cvičení z aplikovanej fyzioterapie navštevujeme integrovanú materskú školu na Hviezdoslavovej ulici v Prešove. Túto aktivitu realizujeme v rámci projektu *Bezpečné mesto*, na ktorom sa *Fakulta zdravotníctva PU* aktívne zúčastňuje. Integrovaná znamená, že spolu s dvadsiatimi zdravými deťmi navštevujú školu aj deti s mentálnym, či telesným postihnutím. Hendikepované deti majú vlastnú triedu, ale prichádzajú do styku aj so zdravými deťmi, napríklad pri hre na ihrisku, na prechádzkach, alebo na spoločných kultúrnych podujatiach.

Špeciálnu triedu navštevuje celkom osem detí, ktoré sú vo veku od troch do ôsmich rokov. Ich diagnózy sú rôzne. Triedu vedú dve špeciálne pedagogičky, ktoré sa pri deťoch striedajú. Raz do týždňa prichádza k deťom logopedička, psychologička a kanisterapeutka. V škole je stanovený časový harmonogram, ktorý sa snažia dodržiavať. Podľa slov jednej z učiteliek učia deti jesť, piť, obliekať sa a vykonávať jednoduché sebaobslužné činnosti. Vraj najťažšie je poradiť si s deťmi po prázdninách, kedy deti nie sú privyknuté na režim. Pani učiteľka dbá o správnu pohybovú aktivitu, o precvičovanie hrubej a jemnej motoriky, a samozrejme o bezpečnosť a hygienu.

Naša spolupráca v škole je naplánovaná na každý utorok a piatok. Samotné deti sa nás na začiatku trochu báli, no zvykli si a teraz sa na naše návštevy

tešia. Najradšej majú upokojujúce masáže, ktoré aplikujeme pred spaním. S deťkami trávieme celý deň. Pod vedením pani učitelky sa s nimi hráme, chodíme na vychádzky, pomáhame im s jedením a obliekaním, hygienou a s nácvikom bežných denných činností. Vždy pri cvičení dostaneme priestor na to, aby sme vymysleli nejakú pohybovú zostavu a uplatnili svoje teoretické znalosti v praxi. Zatiaľ sme počas nášho štúdia nemali možnosť stretnúť sa s deťmi takejto vekovej kategórie, a preto všetky zážitky sú nové a jedinečné. Aj napriek krátkosti času sme získali nové skúsenosti a úplne nový pohľad na prácu s hendikepovanými deťmi. Tešíme sa na dlhodobú spoluprácu a veľa pozitívnych zážitkov.

T. Tümová, I. Mačošková,
študentky 3. roč. odboru
Fyzioterapia FZ PU

Akad. maliar Peter Kocák z Katedry výtvarnej výchovy a umenia FHPV PU získal Cenu prezidenta mesta Nowy Sacz v Poľsku na Salóne 2007, za maľbu a nekonvenčné poňatie klasickej japonskej kaligrafie ŠODÓ do súčasného umenia.

Zborník zo sympózia o výskume rumančeka korunoval trojročné úsilie

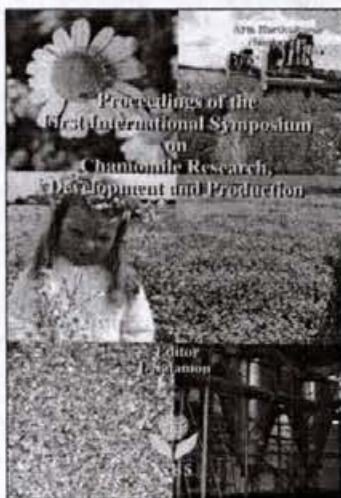
Začiatkom septembra 2007 prostredníctvom Medzinárodnej spoločnosti pre záhradnícke vedy (International Society for Horticultural Science/ISHS/ www.ishs.org) v Belgicku boli knižne vydané a distribuované *Acta Horticulturae* 749: Zborník vedeckých prác z I. medzinárodného sympózia o výskume, vývoji a produkcii rumančeka kamilkového (Vydavateľstvo Drukkerij Geers v Gente, www.actahort.org/books/749/, počet strán 288).

Predmetná publikácia je vrcholom práce celého kolektívu, ktorý sa podieľal na samotnej realizácii sympózia o rumančeku kamilkovom na PU v Prešove v júni 2006. Následne aj ročnej koordinácie editorskej práce špičkových recenzentov v oblasti výskumu tejto liečivej rastliny všetkých publikovaných príspevkov. Mimochodom, na priebeh predmetného vedeckého podujatia prišlo množstvo ohlasov, poďakovaní a pozdravov z celého sveta.

Acta Horticulturae 749 obsahujú 36 príspevkov, z toho sú tri prehľadné články a 33 vedeckých pôvodných prác pracovníkov výskumu a vývoja z Austrálie, Japonska, Indie, Iránu, Egypta, Holandska, Nemecka, Rakúska, Srbska, Rumunska, Maďarska a Slovenska.

Prehľadné články sú zamerané na opodstatnenosť a využitie druhu rumančeka kamilkového (*Matricaria recutita* L.) ako liečivej rastliny majúcej význam nielen pre minulosť, prítomnosť, ale hlavne pre budúcnosť. Súhrnné zameranie výskumu je na biodiverzitu vo vzťahu ku syntézam sekundárnych metabolitov (liečebne účinných látok), selekciu, vplyv abiotických a biotických faktorov prostredia, populačnú dynamiku, pletivové kultúry, genetické manipulácie a produkčný manažment s dôrazom na výšku úrody kvetných úborov a jej kvalitu.

Z pôvodných vedeckých prác je potrebné upriamiť pozornosť na témy orientujúce sa na monitoring autochtónnych populácií rumančeka v Maďarsku, vyšľachtenie nových odrôd v Poľsku, Srbsku, jeho pestovanie v Egypte a na Slovensku s vlastným odrodovým sortimentom a zavádzanie (introdukciu) na austrálsky kontinent s popisom vyrábaných fytotherapeutických prípravkov. Ďalšie práce sú venované chemotypovej genetike a chemicko-analytickým metódam stanovenia chemických komponentov. Liečebná kvalita hromadne vyrábaných prípravkov (čajov, potra-

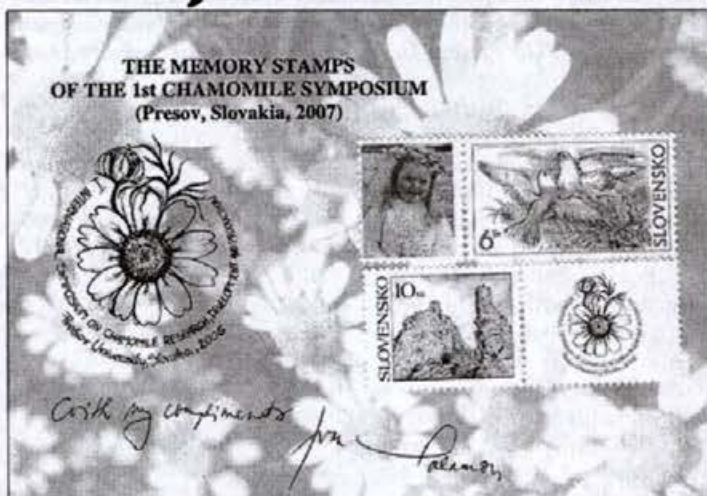
Predná strana Zborníka vedeckých prác z I. medzinárodného sympózia o výskume, vývoji a produkcii rumančeka kamilkového na Prešovskej univerzite.

vinového želé a extraktov) vo vzťahu k spotrebiteľovi nadobúda čoraz väčší význam. Upozorňujú na to viaceré práce z Japonska, Rumunska, Iránu a Slovenska.

Originalitu vydanéj vedeckej publikácie zdôraznili pôvodné vedecké príspevky so zameraním na environmentálne biotechnológie s možnosťami využitia populácií rastlín rumančeka pri akumulácii ťažkých kovov v znečistenom prostredí.

Realizáciou samotného sympózia a vydaním publikácie *Acta Horticulturae* 749: Zborník vedeckých prác z I. medzinárodného sympózia o výskume, vývoji a produkcii rumančeka kamilkového sa potvrdila skutočnosť, že táto liečivá rastlina je vo svete veľmi populárna a používaná. Novodobý výskum a vývoj technológií je na veľmi vysokej úrovni a realizuje sa z rôznych aspektov v rôznych častiach planéty. Súčasné odrodové spektrum, vyspelé pestovanie, mechanizovaný zber, spracovateľské linky na izolácie silice a výrobu extraktov sú schopné naplňať požiadavky a dopyt tejto farmaceutickej suroviny na celom svete.

Mne ako organizátorovi prvého medzinárodného sympózia o rumančeku kamilkovom a prvému editorovi *Acta Horti-*

Pamätné známky vydané pri príležitosti tlače *Acta Horticulturae* 749.

culturae zo Slovenska ostáva úprimne poďakovať všetkým, ktorí mi pomáhali pri realizácii tohto výnimočného svetového vedeckého podujatia. Srdečne ďakujem členom redakčnej rady vydanéj vedeckej monografie. Verím, že *Acta Horticulturae* 749 budú prínosom najmenej pre jednu generáciu vedeckých

pracovníkov na svete zaoberajúcimi sa predmetným druhom liečivej rastliny. Takto sa naplní účel a význam našej viac ako trojročnej tvrdej vedeckej a organizačnej práce.

doc. RNDr. Ivan Šalamon, CSc.,
organizátor
medzinárodného sympózia,
editor vedeckej monografie

Zomrela doc. Helena Rudlovčáková

Dňa 16. novembra v 89. roku života nás navždy opustila vedecká pracovníčka doc. PhDr. Helena Rudlovčáková, CSc.

Narodila sa na Zakarpatskej Ukrajine, avšak od roku 1940 žila na Slovensku: spočiatku v Bratislave, od roku 1948 v Prešove, ktorý sa stal jej druhým domom. Tu spolu s manželom Andrejom Rudlovčákom založila ukrajinskú redakciu Československého rozhlasu a po obhajobe kandidátskej dizertácie v Bratislave v roku 1960 až do odchodu do dôchodku v roku 1984 pracovala na Filozofickej fakulte Univerzity P. J. Šafárika (terajšia Prešovská univerzita). Plných 18 rokov (1966-1984) bola vedúcou Výskumného kabinetu ukrajinstiky.

Venovala sa predovšetkým karpatiske. Napísala a vydala fundované vedecké práce o Alexandrovi Duchnovičovi, Alexandrovi Pavlovičovi, Anatoliovovi Kralickom, Júlianovi Stavrovskom-Popradovovi a mnohých iných predstaviteľoch kultúry Rusínov-Ukrajincov. Písala o dejinách karpatorusínskej tlače, o rusínskych spolkoch, vydala antológiu tzv. „ľudových básnikov“, píšucich v rusínskom nárečí atď. Podieľala sa na vydaní troch zväzkov súborného diela Alexandra Duchnoviča (štvrtý diel zanechala nedokončený). Vyčerpávajúce štúdie napísala o dejinách Ukrajinského národného divadla v Prešove a ukrajinského štúdia Československého rozhlasu. Veľa pozornosti venovala výskumu zakarpatskej literatúry medzivojnového obdobia, zakarpatskej žurnalistike a slovensko-ukrajinským vzťahom. Jej vedecké práce sa opierajú o hlboké výskumy v archívoch Prahy, Bratislavy, Budapešti, Moskvy, Sankt-Peterburgu, Kyjeva, Užhorodu a iných miest. Nikoľko desiatok karpatisťických hesiel napísala do šesťzväzkovej Encyklopédie Slovenska.

Mimoriadne plodnou bola jej spolupráca s rodnou Zakarpatskou Ukrajinou. Užhorodská univerzita jej za vedecké práce udelila čestný doktorát - doctor honoris causa a každoročne usporadúva vedecké semináre pod názvom Rudlovčákovské čítania.

Posledná rozlúčka so zosnulou sa konala v Prešove 21. novembra. Česť jej pamiatke!

Mykola Mušínska

Päť rokov UPC rozhodne nestačí

Dňa 30. novembra 2002 sa stalo Univerzitné pastoračné centrum (UPC) dr. Štefana Héseka v Prešove súčasťou celoslovenskej siete univerzitných centier. Päť rokov v živote inštitúcie nie je veľa, no nezaškodí krátke poobhliadnutie sa.

Arcibiskup Mons. Alojz Tkáč počas ďakovnej svätej omše k 5. výročiu UPC v Dóme svätého Mikuláša. Foto: Jakub Halčák

Nejasný začiatok

Aj keď UPC bolo zriadené 30. novembra 2002, nedá sa povedať, že dovtedy sa v tomto smere nič nerobilo. V októbri 2001 bol otvorený Vysokoškolský klub, ktorý má v popise práce predovšetkým vytváranie ponúk na zmysluplné trávenie voľného času pre vysokoškolákov. Ani to však nie je úplný začiatok, pretože aj predtým existovali rôzne skupiny vysokoškolákov, v ktorých sa mladí modlili, športovali, alebo organizovali rôzne iné podujatia.

Začiatok nebol ľahký

Prvým hosťom bol košícky herec Peter Rašev, prvým programom bol muzikál Maturanti a prvým veľkým problémom bolo zistenie, že to, čo sme si pred-savzali urobiť, je oveľa ťažšie, než sme boli ochotní pripustiť. Keď sa k tomu pridali aj finančné ťažkosti, vyzeralo to na rýchly koniec. Ale ten sa nekonal.

Božia Prozreteľnosť nám poslala do cesty ľudí, ktorí ochotne pomohli. Každý podľa svojich možností: dobrovoľníckou prácou, finančne aj duchovne.

Kompletná ponuka

V súčasnosti majú študenti k dispozícii kompletnú ponuku. Duchovnú môžu využívať v Dóme svätého Mikuláša, v kaplnke vysokoškolského internátu na Ulici 17. novembra alebo pri duchovnom poradenstve v Študentskom servisnom centre PU. V priestoroch Katolíckeho kruhu sa nachádza Čaviareň, ktorá slúži nielen ako čajovňa, ale aj ako priestor, v ktorom sa organizujú čajové večery, besedy, prednášky, projekcie filmov a koncerty. Naproti v internetovej miestnosti majú študenti k dispozícii osem prístupov na sieť. Tí umelecky založení môžu využívať služby nášho nahrávacieho štúdia.

Prorektorka PU I. Kovalčíková (v strede s ďalšími hosťami) v Čaviarni UPC po ďakovnej svätej omši. Foto: Jana Cibulková

Suchá štatistika

135 kultúrnych podujatí (koncerty, literárne a čajové večery), 78 duchovných (duchovné obnovy a duchovné cvičenia, spevy Taizé...), 73 premietnutých filmov, 51 prednášok, 33 športových aktivít, 9 výstav, 6 charitatívnych akcií, to všetko sú suché štatistiky, ktorým dáva život až to, čo sa za tým skrýva. A to je množstvo organizačnej práce, kopa peňazí a stovky hodín strávených v spoločenstve. Dúfame, že za tým celým je skutočný Tvorca a Organizátor a my sme nástroje v jeho rukách.

Treba to osláviť

Piate výročie v živote inštitúcie síce nie je veľa, ale obísť ho bez povšimnutia, to by nebolo správne. Rozhodli sme sa teda, že si ho pripomenieme sériou podujatí. Koncert Katky Koščovej ponúkol študentom predovšetkým zábavu. Výstava fotografií s názvom Výstava na štipci mapovala doterajšiu činnosť UPC a vysokoškolského klubu. Jej autorky Patrícia Harantová a Lucia Vielikvičová ju nainštalovali s otvoreným koncom, aby bolo jasné, že päť uplynulých rokov naozaj nestačí, takže pokračujeme ďalej. Naše oslavy vyvrcholili ďakovnou svätou omšou, ktorú celeb-roval v Dóme svätého Mikuláša Mons. Alojz Tkáč, košícky arcibiskup – metropolita. V príhovore zdôraznil dôležitosť vysokoškolskej pastorácie a podakoval všetkým, ktorí univerzitné pastoračné centrum podporujú. Prešovskej univerzite v Prešove, ktorú na slávnosti zastupovala doc. PhDr. Iveta Kovalčíková PhD., prorektorka pre zahraničné vzťahy, mestu Prešov, ktoré reprezentovala JUDr. Katarína Ďurčanská, zástupkyňa primátora, sponzorom a samozrejme vysokoškolákom, bez ktorých by UPC stratilo zmysel svojej existencie.

Život ide ďalej

Krátka zastávka a hodnotenie doterajšej činnosti nám ukázali mnohé nedostatky, ale to, čo sa nám doteraz podarilo urobiť, nás motivuje do ďalšej práce. Zároveň si uvedomujeme, že to nie je len naše dielo. Toto poznanie je upokojujúce a pri vstupe do ďalších rokov aj veľmi cenné.

Mgr. Ján Knapík,
duchovný správca UPC
dr. Štefana Héseka

Konferenciu venovali kreatívnemu svetu edukácie detí

Už v októbri na Pedagogickej fakulte (PF) PU zdobili nástenky, steny a dvere krásne farebné plagáty upozorňujúce na študentskú konferenciu. Prvá študentská konferencia bola zrealizovaná na pôde PU v máji 2006 pod názvom *Od semienka ku kvetu*. Druhá pre denňých aj externých študentov mala názov *Kreatívny svet edukácie detí* a motto *Deti - živé kvetiny zeme od Maxima Gorkého*. Presne v stanovenú hodinu 14. novembra konferenciu otvoril dekan PF doc. PhDr. Milan Portik, PhD.

Aktívne vystúpili 19 študenti so 14 príspevkami a svojou troškou prispeli k odbornej úrovni podujatia. Odborným garantom bola Katedra predškolskej a elementárnej pedagogiky a psychológie PF. Príspevky boli zamerané na alternatívne školstvo, emocionálnu oblasť rozvoja detí, hry v materskej škole, detský výtvarný prejav, výchovu k zdraviu v materskej škole a iné. Vyhradený čas konferencii nestačil a muselo sa, v športovej terminológii povedané, predĺžovať a nastavovať.

Aktívni účastníci dostali z rúk doc. PhDr. Márie Podhájeckej, CSc., (na obr.) certifikáty a v podvečerných hodinách sme sa museli rozlúčiť. Ocenili sme technické a obsahové zvládnutie jednotlivých prezentácií a v niektorých prípadoch aj prekonanie samých seba (všetky študentky sa s odbornou problematikou prezentovali po prvýkrát pred publikom). Počas celého popoludnia bol o konferenciu z radov študentov záujem a ani na chvíľočku aula nebola prázdna.

Všetci tí, ktorí sa nemohli zúčastniť, budú si môcť príspevky prečítať na webovej stránke PF PU. O rok dovidenia a možno aj v zmenenej podobe, ešte uvidíme!

PaedDr. Monika Miňová
Katedra predškolskej
a elementárnej pedagogiky
a psychológie PF PU
Foto: Autorka

Vodenka, vodička, vóóóda, voda zelená...

Pôvodne sme si mysleli, že to bude tak, ako v nadpise príspevku. Bolo to však inak: Vodenka, vodička, vóóóda, voda studená... Mám na mysli prvý výcvikový kurz záchranu na vode pre poslucháčov odboru Urgentná zdravotná starostlivosť (UZS) na Fakulte zdravotníctva (FZ) PU, ktorý štartoval 8. júla na Ružínskej priehrade. Náš „big boss“ (doc. Šanta) vybavil kurz takmer všetkým, čo vopred sľúbil. Záchranými pomocníkmi, loďami, vybavil chatu, krásne prostredie, dobrú náladu a na večeru mexickú fazuľu (vypýtajte si od neho recept a kúpte si ručný hasiaci prístroj). Čo však nedokázal zabezpečiť (a sľúbil to dlho vopred) bolo pekné počasie a helikoptéru. Na to nestačili ani jeho rozsiahle známosti z komunistckej mladosti.

Je 8. h, pondelok ráno. Prvá rozplavba na opačný breh a späť. Prvá husacia koža a prvé straty na životoch. Nepomohli ani neoprény. Z vody sme vyliezli spolu so slniečkom, ktoré aspoň na chvíľu vykuklo spoza oblakov. Tak sa nad nami rozlúťostilo. Fajn, pomohlo natoľko, že sme boli schopní naskákať do kanoe, aby sme zvládli základy pádlovania. Vôbec sme netušili, aké je ťažké udržať rovnováhu a zároveň pádlovať na takej vratkej škrupinke. Rozdelili sme sa na zadákov

Nasledujúci deň bol ešte horší. Náš inštruktor Mgr. Starec (nebol až taký starý, len sa tak volal) nás zobral na člnoch po vode k Ostrovu lásky. V kútiku duše sme sa tešili, čo sa tam bude diať, ale realita bola neočakávaná. Pohádzal nás všetkých do vody a za nami ešte plávacie plutvy, potápačské okuliare a šnorchle (to sú tie hadičky, čo robia z potápačov takých neodolateľných fešákov). Celé tri hodiny nás potom učil potápať sa pomocou týchto smiešnych vecí. Na záver sme už

okolitých chát. Hodnú chvíľu sme im potom museli vysvetľovať, prečo sa na brehu šklbeme za vlasy a vykrúcame si navzájom ruky. Najzábavnejším zážitkom popoludnia bolo, keď sme na brehu pohodili našu obľúbenú figurínu Maryšu, hodnovernú kópiu 70-ročnej starency, aby po tréningu vyschla. Musela na tom brehu pôsobiť naozaj úboho, akoby práve utopená, lebo sme počas obeda zbadali cez okno, ako k nej utekajú dvaja náhodní okoloidúci českí turisti, aby jej pomohli.

Podvečer náš Starec vytiahol strašidelný kompletný potápačský výstroj. Chyba bola, že si ho ako prvá skúšala Miška. Tá váži 35 a vercajg pre potápača 50 kg. Preháňam! Ale aj tak mala problém sa v tom kompletne oblečená postaviť a nieto si ešte zapamätať, kedy a ktorý gombík má stlačiť. Od prednášky o potápaní mám pred potápač-

a po krátkej chvíli ich už celkom dobre ovládali. Až tak dobre, že nás pozvali na pivo na opačný koniec priehradu a vyjzdili sme hasičom všetok benzín. Nafúkli nám aj záchranné plávajúce 10-metrové mólo a plávajúce záchranné lôžko. Oboje bolo super, ale keď nám povedali, koľko to stálo peňazí, hneď sme skrotli a trénovali s oboma menej zanietene.

Aby sme v noci príliš nevystrájali, vymysleli naši šéfovia nočné preteky vo vode. Nevieť to výstižnejšie nazvať, ale podstatou bolo nájsť v noci na vode päť kontrolných bodov, kde niekto potreboval pomôcť. Bolo to celkom romantické, najmä keď sa ukázali hviezdy. Nevýhodou bolo, že sme sa museli vylosovať a nemohli sme pretekať po dvojičiac tak, ako by sa to páčilo nám.

Na záver výcviku sa náš šéf rozhodol, že keď už ovládame všetko pre záchranu na vode aj pod vodou, zavolá boha mora Neptúna, aby nás pokrstil a prijal do cechu vodníkov a podvodníkov. Museli sme sa natriet' bлатom, lebo nám stále hrozil trojzubcom a odvtedy sa na vode a pri vode volám Kaprik zlatousta. Záverečná jazda na člnoch sa nám veľmi nevydarila. Boli sme všetci takí premoknutí a premrznutí, že keď nás na brehu videl krčmár, hneď nám chcel všetkým naliať zadarmo. My, záchranári, sme sa však „zachránili“ sami a len veľmi ťažko sme sa týmto rozlúčili so studenou vodou a krásnym prostredím Ružína.

Sumarizácia:

1x zlomená kľúčna kosť,
1x zápal matrice,
1x viróza,
1x zápal stredného ucha,
2x pokazený žalúdok,
1x stratené plávacie okuliare,
kvalitne nacičená husacia koža,
dokážeme bezpečne za akýchkoľvek podmienok pomôcť topiacemu sa,
trafíme s loďou tam, kde nás potrebujú (aj v noci),
dokážeme bez problémov pit' vodu z jazera,
prežijeme aj v takej studenej vode, v ktorej sa už ryby prestali hýbať,
zjeme všetko, čo je na tanieri (aj to, čo uvarí docent chirurgie).

Imro,
III. ročník UZS, FZ PU

(ten sedí vzadu a kormidluje) a háčikov (ten sedí vpredu a pádluje). Jedinou výhodou zadáka bolo to, že mohol beztrešne tresnúť háčika pádlom po hlave, keď zle zabral. Po chvíli sa nám už celkom dobre darilo a dostali sme chuť niekoho zachraňovať. Prevrhli sme preto loď s našou asistentkou (dr. Jacová). Ani vy by ste neodolali, keby k vám nastúpila na loď kompletne oblečená, s mobilom a peňaženkou vo vrecku. Pretože vytrvalo vo vode odmietala naše pokusy o záchranu a bránila sa dýchanu z úst do úst, nasledujúce tri hodiny sme zachraňovali aspoň jej mobil. Podarilo sa. Ožil.

nevedeli rozoznať, kedy sme pod a kedy nad vodou a niektorým to bolo už úplne jedno, kde práve sú. Poznámka: zaujímavé, ako dokáže potápačská maska zmeniť výzor dievčat. Z niektorých krásavíc sa stali žaby a naopak. Iné, ktorým to príroda až tak nenadelila, vyzerali v tých maskách žiaducejšie. Keď niekto viete, čím to je, brknite mi. V Kamasutre som to nenašiel.

Popoludní sme na brehu a v plytkej vode trénovali záchranu, manévre, transport a obranu záchranára pred topiacim sa. Asi sme sa do toho pustili príliš, lebo po chvíli nám na pomoc pribehli všetci obyvatelia

mi rešpekt! Musia to byť odvážni chlapi, najmä ak ide o záchranu pod vodou. Na ďalší deň ráno sme mali možnosť si to všetko vyskúšať naostro v asi päťmetrovej hĺbke. Na to však našli odvahu len niektorí z nás. Ozaj, viete, že keď sa niečo nepredvídané prihodí potápačovi, najdôležitejšie pod vodou je, aby kričal? Nie preto, aby ho niekto v tej hĺbke počul, ale znižuje tým pretlak vzduchu v pľúcach, ktorý môže poškodiť dýchacie cesty.

Oživením výcviku boli hasiči, ktorí nám prišli ukázať, čo všetko pre záchranu na vode majú. Naším kolegyniam sa najviac páčili motorové člny

Pracovníci PBF PU riešia stratégiu boja proti drogám na regionálnej úrovni

Reforma štátnej správy a samosprávy realizovaná pred štyrmi rokmi poskytla priestor na posilnenie postavenia regiónov aj v oblasti boja proti drogám. Obce, mestá a vyššie územné celky môžu tvoriť a naplňovať vlastné regionálne protidrogové stratégie. Stávajú sa tak významným článkom v naplňovaní cieľov Národného programu boja proti drogám 2004 – 2007, čo je základný dokument protidrogovej stratégie SR. Avšak plánovanie, realizácia, analýza a vyhodnotenie regionálnych protidrogových stratégií, od ktorých sa vyžaduje, aby boli v súlade s celonárodnou stratégiou, predpokladá u pracovníkov územnej samosprávy i štátnej správy istú úroveň vedomostí o drogovej problematike a vyššiu úroveň manažérskych schopností.

Práve na zvýšenie týchto odborných vedomostí a kvalifikácie zamestnancov štátnej správy a územnej samosprávy je zameraný projekt Vzdelávacie aktivity v oblasti drogovej problematiky, ktorý od decembra minulého roku realizuje spoločnosť Euroformes, s. r. o., Žilina a Únia centier prevencie a pomoci Dafné, o. z., Rajecké Teplice. Prijímateľom projektu je Generálny sekretariát Výboru ministrov pre drogovú závislosť a kontrolu drog pri Úrade vlády SR, za ktorý vykonáva dohľad nad realizáciou vzdelávacích aktivít projektový manažér Mgr. Miroslav Jablonický. Projekt je realizovaný s finančnou podporou Európskej únie v rámci programu Prechodný fond a spolufinancovaný zo štátneho rozpočtu SR.

Významným úspechom pre Pravoslávnu bohosloveckú fakultu (PBF) PU je menovanie jej pracovníka, PhDr. Michala Oláha, PhD., za kľúčového experta a vedúceho tímu tohto

projektu. Výber menovaného je vyústením viacročného úsilia Katedry kresťanskej antropológie a sociálnej práce PBF PU o rozsiahle aktivity v oblasti sociálnej práce so zameraním na prácu s marginalizovanými skupinami.

Jednou zo skupín, ktorým sú určené vzdelávacie aktivity projektu, je skupina 20 pracovníkov územnej samosprávy a štátnej správy. Tvoria ju pracovníci obecných a mestských úradov, úradov vyšších územných celkov a mestských polícii. „Vzdelávanie tejto cieľovej skupiny je zamerané na viaceré oblasti: protidrogovú politiku a stratégie prevencie, tvorbu koncepcií, zámerov a plánovanie protidrogovej politiky a prevencie na regionálnej úrovni, osobný manažment a riadenie ľudských zdrojov vo vzťahu k prevencii v problematike drog a na projektový manažment respektíve tvorbu projektov pre oblasť drogovej problematiky a prevencie,“ povedal vedúci

tímu expertov M. Oláh.

Účastníci vzdelávania absolujú 16 dvoj a trojdňových regionálnych seminárov, ktorých realizácia už naplno odštartovala. Formou panelových a skupinových aktivít, modelových situácií, prezentácie „best practices“ a aplikáciou pozitívnych skúseností získajú účastníci nevyhnutné teoretické vedomosti a potrebné praktické skúsenosti.

Realizátori projektu pre účastníkov vzdelávacích aktivít z radov pracovníkov štátnej správy a samosprávy pripravujú aj príručku Zásady a kritériá pre tvorbu a hodnotenie regionálnej protidrogovej politiky. „Príručka charakteru manuálu bude obsahovať základné teoretické vymedzenie problematiky, výskumné a analytické údaje v oblasti boja proti drogám v národnom a medzinárodnom kontexte, popis najlepších praktík, konkrétnych návrhov, ako aj prípadové štúdie, modelové formy riešenia situácií pre vybrané cieľové skupiny. Nebudú chýbať ani psychologické a sociálne aspekty a konkrétne prístupy riešenia drogovej problematiky v aplikačnej praxi,“ vysvetlil M. Oláh. Manuál bude obsahovať aj prílohu, ktorú budú tvoriť štatistické údaje, názorná fotodokumentácia, vybrané kazuistiky a odkazy na odbornú literatúru. Vydanie príručky je

naplánované po skončení vzdelávacích seminárov ku koncu projektu v septembri 2007.

Ďalšou dôležitou cieľovou skupinou sú príslušníci Vojenskej polície. Ich vzdelávanie je zamerané na riešenie prípadov súvisiacich s drogovou problematikou v rezorte ministerstva obrany. Do tohto vzdelávania sa zapojilo 80 vojenských policajtov, ktorí v priebehu júna absolvovali štyri dvojdnové semináre, pričom záverečný seminár sa uskutočnil 28. a 29. júna v Banskej Bystrici. Súčasťou projektu bolo aj vydanie príručky Vyšetrovanie drogovej kriminality, ktorá pre účastníkov projektu predstavuje manuál v procese trestného konania a ktorá bola napísaná kolektívom autorov JUDr. Jozef Čentés, PhD., prof. PhDr. Anton Heretik, PhD., PhDr. M. Oláh, PhD., a kol. Obsahuje základné teoretické vymedzenie problematiky, vybrané výskumné a analytické údaje v národnom a medzinárodnom kontexte, opis osobitostí pri vyšetrovaní niektorých situácií, konkrétne návrhy, prípadové štúdie, modelové formy riešenia problematiky a pod. Publikácia je dostupná v knižnici PU.

prof. ThDr. Milan Gerka, CSc.,
vedúci
Katedry kresťanskej antropológie
a sociálnej práce PBF PU

GTF PU pokračuje v implementácii projektu s podporou ESF

Gréckokatolícka teologická fakulta (GTF) PU získala z Európskeho sociálneho fondu (ESF) v rámci sektorového operačného programu Ľudské zdroje v priorite 3. Zvýšenie kvalifikácie a adaptability zamestnancov a osôb vstupujúcich na trh práce a v opatrení 3.1 Prispôbenie odbornej prípravy a vzdelávania požiadavkám spoločnosti založenej na vedomostiach finančný príspevok na realizáciu projektu Kľúčové kompetencie vysokoškolského učiteľa s akcentom na e-learning v dištančnom vzdelávaní (SOP EZ 2005/1-078, kód projektu: 11230100128).

Úspešné získanie grantu v celkovej výške 6 636 200 Sk s päťpercentnou spoluúčasťou PU bolo podmienené obetavou prácou projektového tímu, ktorý tvoria doc. PhDr. Pavol Dancák, PhD., doc. PhDr. Jarmila Dargová, PhD., projektová manažérka, ThDr. PaedDr. Ing. Gabriel Paľa, PhD., prodekan GTF pre rozvoj a zahraničné vzťahy, Ing. Miroslav Vataščin a Bc. Štefánia Migášová.

Projekt je spolufinancovaný Európskou úniou a prioritne je zameraný na cieľovú skupinu, ktorou sú vysokoškolskí učite-

lia PU v Prešove. Hlavným cieľom projektu je zvýšiť úroveň kľúčových kompetencií vysokoškolských učiteľov v prostredí znalostnej spoločnosti. Projekt ponúka vysokoškolským učiteľom rozvoj funkčnej (kritické a tvorivé myslenie), osobnostnej (personálnej, sociálnej, jazykovej a komunikačnej) inteligencie a digitálnej kompetencie (práca s informačnými technológiami s akcentom na e-learning v dištančnom vzdelávaní).

Dôvodom pre vytvorenie projektu bola skutočnosť, že súčasná doba je charakteristická

explóziou informácií a rýchlym tempom inovácií, pričom tento trend sa neustále zintenzívňuje. V priebehu desiatich rokov zastaráva približne 80 percent technológií, ale počas týchto desiatich rokov ešte stále pracuje 80 percent pracovníkov, ktorí svoju odbornosť získali pred desiatimi až štyridsiatimi rokmi. Rozvoj kľúčových kompetencií umožní úspešne sa vyrovnáť s rýchlymi zmenami aj v akademickom prostredí.

Implementácia projektu sa začala v máji 2006 a programy zamerané na rozvoj kompetencií budú prebiehať v podobe intenzívnych a polointenzívnych kurzov. V septembri 2006 a v januári a septembri 2007 boli realizované týždňové intenzívne kurzy zamerané na rozvoj jazykových, komunikačných a psychologicko-pedagogických

kompetencií. Zúčastnilo sa 50 učiteľov z rôznych fakúlt PU. V mesiacoch október, november a december prebiehal prvý polointenzívny jazykový kurz. V júni 2007 sa ukončil druhý polointenzívny jazykový kurz. Vo februári a auguste bol realizovaný kurz zameraný na informačno-komunikačné kompetencie. V januári 2008 bude podľa harmonogramu realizovaný posledný, štvrtý týždňový intenzívny kurz.

Realizácia projektu prispeje k posilneniu kvality a dostupnosti ďalšieho vzdelávania, rozšíreniu jeho ponuky a zavedeniu nových foriem celoživotného vzdelávania na pôde PU.

prof. ThDr. Peter Šturák, PhD.,
pracovník public relations
projektu

Prešovská literárnovedná škola in vivo,

Toho roku vzácné jubilujúceho profesora PhDr. Pavla Petrusa, DrSc., si akademická literárna obec v Prešove učila pozoruhodným spôsobom - usporiadaním medzinárodnej vedeckej konferencie. Tá sa s názvom *Z problematiky literárnej vedy uskutočnila 26. októbra na pôde Filozofickej fakulty (FF) PU pod organizačnou a odbornou fundovanou moderátorskou taktovkou prof. Jána Sabola a doc. Marty Součkovéj z Inštitútu slovakistiky, všeobecnej jazykovedy a masmediálnych štúdií FF.*

Slávnostnú atmosféru inak v podstate komorného podujatia podčiarkoval i celkový charakter príspevkov - pôsobivých exhibícií vedeckých autorít, ktoré sa optikou svojich úvah snažili centrovat' do priesečníka konkrétnej, dôkladne prebádanej literárnej problematiky a okruhu pedagogických aktivít, resp. odborných záujmov jubilanta.

Po zdravici rektora PU prof. Reného Matloviča, zástupcov jednotlivých fakúlt PU a srdečnom príhovore oslávenca, sa František Štraus v úvodnom, čiastočne biografickom referáte, zamyslel nad Petrusovými ranými rokmi vedeckého zrenia pod kuratelou akademika Andreja Mráza a profesora Mikuláša Bakoša na bratislavskej UK, ďalej kultúrnym fenoménom východného Slovenska, konštituovaním prešovskej literárnovednej školy v prvom dvadsiatich rokoch po druhej svetovej vojne (A. Bagin, I. Sedlák, A. Červeňák, F. Štraus a i.), pričom symbolicky podčiarkol jeho vedeckovýskumnú, organizátorskú a verejnoprospešnú činnosť. Výsledkom týchto snažení bolo v roku 1959 medziiným zriadenie FF UPJŠ so sídlom v Košiciach a Prešove, ktorej prvým dekanom sa stal práve P. Petrus (1959 - 1962). V druhej časti referátu interpretoval F. Štraus tematický diapazón Petrusovho diela, ktoré, nadväzujúc na jubilejný medailón Albína Bagina pred tridsiatimi rokmi (Slovenská literatúra, 24, 1977, č. 5), rozdelil zhruba do piatich oblastí: problémy literatúry pre deti a mládež (predovšetkým reflexia tvorby L. Zúbka, R. Morica, H. Zelinovej, M. Jančovej, F. Gabaja, K. Bendovej); problémy teórie a vývinu literárnej kritiky od osemdesiatych rokov 19. storočia; problémy slovenskej literatúry 19. a 20. storočia, najmä literárneho realizmu a moderny; problematika medziliterárnych vzťahov a teórie komparatistiky; osobnosť a dielo štyroch autorov: S. H. Vajanského, B. S. Timravy, J. Jesenského a P. J. Šafárika. Štraus v neposlednom rade upozornil aj na osobitý vklad P.

Petrusa ku konceptu dejín slovenskej literatúry v 20. storočí, keď sa ako spoluautor Dejín I. a II. (1960, 1965), ktoré priamo predchádzali tzv. akademické Dejiny slovenskej literatúry, zásadne pričínal o nové, komplexné zmapovanie literárneho diania v časovej perióde od zrušenia Matice slovenskej do vzniku Československej republiky.

Oveľa voľnejší charakter mali úvahy Edmunda Hlebu, ktorý cez motív nezámerného vystavenia si nesmrteľného pomníka svojim dielom pripodobnil P. Petrusa k Publiovi Ovidiovi Nasovi či básnikovi Horatiovi a na záver pridal postreh: „Pre kritika je dobré, ak dokáže dýchať autorovými myšlienkami. Vtedy je zrejme, že sa utrafil do jeho noty. Nepochybne sú autori i diela, v ktorých sa dokáže kritik hneď udomáčiť. Nie vždy sa to podarí. O jubilantovi je známe, že najradšej kráčal po nevychodených, ak nie zarastených chodníkoch. Bola to trnistá cesta, ale o to sladšie ovocie.“

Miloš Zelenka v štúdiu Pavol Petrus a slovenská komparatistika 20. storočia (meziliterárnosť ako metodologie dejín literatúry) zložil sugestívny obraz slovenskej komparatistickej školy po roku 1945, ktorá síce vyrastala z českých slavistických koreňov, hojne čerpala z formalizmu a metódy štrukturalizmu, no napriek tomu sa nevzdala hľadania vlastných hermeneutických a komunikačných impulzov. Popri A. Popovičovi (translatológia a teória komunikácie), F. Mikovi (porovnávací štýlistika), V. Turčányom (porovnávací verzológia), J. Hviščovi (porovnávací genológia) atď. vidí Zelenka Petrusov zásadný prínos hlavne v komparatívne špecializovanej literárnej histórii vo sfére rusistiky a česko-slovenských vzťahov, upozorňujúc na jeho tri erbové štúdie z prelomu šesťdesiatych a sedemdesiatych rokov 20. storočia: K niektorým teoreticko - metodologickým problémom porovnávacieho skúmania literatúr (1965), Komparatistický a genologický aspekt v literárnohistorickom výskume (1973) a Marginálne poznámky k teórii

Za predsedníckym stolom konferencie k životnému jubileu prof. PhDr. Pavla Petrusa, DrSc., (uprostred), rektor PU prof. René Matlovič a prof. PhDr. Jolana Nižniková, CSc., riaditeľka Inštitútu slovakistiky, všeobecnej jazykovedy a masmediálnych štúdií FF PU.

komparatistického skúmania (1968), v ktorých z hľadiska poslania a vymedzenia komparatistiky tvorivo rekapituluje aj protikladné názory F. Wollmana, V. M. Žirmunského, P. M. Samarina a J. E. El'sberga. Zelenka na záver nezabudol predstaviť P. Petrusa ako dôsledného textológa a vydavateľa korešpondencie obľúbených spisovateľov v etape medzivojnovnej literatúry (J. Gregor - Tajovský, J. Jesenský, B. Slančíková - Timrava a ďalší) a editora Spisov P. J. Šafárika.

Na poslednú spomenutú okolnosť plynulo nadviazal v referáte Dotyky Pavla Petrusa s dielom Pavla Jozefa Šafárika Peter Káša. Do pozornosti zúčastnených vysunul najskôr prvý šafárikovský príspevok P. Petrusa s názvom Literárno-estetické názory mladého P. J. Šafárika, ktorý vyšiel v zborníku venovanom V. medzinárodnému zjazdu slavistov v Sofii v roku 1963. Odhliadnuc od klasických šafárikovských monografistov, R. Brtáňa a Š. Tóbika, P. Káša považuje práve tento príspevok za zlomový. P. Petrus tu totiž novým spôsobom interpretoval tri dôležité texty: básnickú zbierku Tatranská Múza s lýrou slovenskou, polemický spis Počátkové českého básnictví obzvlášťe prozodie a najmä literárno-filozofickú esej O Aristofanovi a jeho Oblacích, ktorú starší i mladší literárni historici (J. Máchal, K. Rosenbaum) dovtedy neprávom obchádzali. Petrus ju, naopak, vníma ako veľavravné spojivo medzi intuitívnymi básňami a teoretickými textami o prozódii. Podľa neho si práve tu Šafárik vyjasňoval problémové „odtienky“ novej estetiky - „vy-

chádzajúc z gréckej antickej predlohy, prebojovával požiadavky novodobého umenia“. P. Káša napokon konštatoval, že aj keď dotyky P. Petrusa s dielom P. J. Šafárika neboli kontinuálne a nestáli vždy v popredí, jednako v istých momentoch zohrali svoju inšpiratívnu rozhodujúcu úlohu. Takými boli určite i neskoršie štúdie P. J. Šafárik v slovenskej a českej slavistike, P. J. Šafárik a J. Vlček a Recepčné podoby a podnety šafárikových Dejín slovenskej literatúry v slovenských literárnohistorických syntézach, zorganizovanie doposiaľ najmonumentálnejšej „šafárikologickej“ konferencie (1991), no zaiste i zriadenie Oddelenia P. J. Šafárika pri Katedre slovenského jazyka a literatúry FF UPJŠ, z ktorého sa v roku 1993 oddelila samostatná Katedra slavistiky.

Blok referátov, ktoré sa už v takej intenzívnej miere neorientovali na zachytenie tvorivej, životnej a pedagogickej dráhy jubilanta, otvoril po obe strane samotný P. Petrus. V príspevku Literárnokritické reflexie S. H. Vajanského o českej literatúre (Príspevok k slovensko - českým a česko-slovenským literárnym vzťahom) pripomenul J. Vlčeku kritickú koncepciu dejín slovenskej literatúry, ktorá bola súčasnými generáciami prijatá súhlasne i odmietavo (C. Zoch, L. V. Rizner, J. Francisci). P. Petrus zdôraznil fakt, že S. H. Vajanský na jednej strane oceňoval jej prelomový význam a zástož hodnotového filtra v minulej, súčasnej i perspektívnej tvorbe, no na strane druhej nesúhlasil s jej ideografickou faktúrou, s nadsadenými, knižne motivovanými kritériami,

k životnému jubileu prof. Pavla Petrusa

s jednostranným absolutizovaním morfológických kvalít pri hodnotení konkrétnych diel a v neposlednom rade s nejasnením si pojmu slovenská literatúra ešte v predbernolákovskej dobe. Stimulujúcim publikačným medzníkom boli akiste Listy z Čiech, ktoré vychádzali najprv v Orle (1879 – 1880) a následne v Slovenských pohľadoch (1890 – 1893). S. H. Vajanský v nich zoznamoval slovenské prostredie s celou galériou českých spisovateľov (A. Heyduk, J. Neruda, V. Hálek, J. Arbes, E. Krásnohorská a i.), akcentoval význam tvorby J. Zeyera, A. Jiráka a V. B. Třebízského a pritom sa ako literárny kritik aj na pozadí onej Vlkovej kriticko-diagnostické panorámy živo zaujímal o poéziu J. Vrchlického, S. Čecha a J. Nerudu. Vnímané z opačného konca, P. Petrus jedným dychom poukázal na reakcie českej literárnej scény (hlavne J. Nerudu), ktorá Vajanského jednoznačne víta a s uznaním rešpektovala (vrátane jeho diskutabilného románu Kotlín). V intenciách spleťtých slovensko-českých literárnych vzťahov vykreslil Petrus Vajanského celkovo ako široko rozhládeného intelektuála, ktorý počas života zápasil s postromantizmom, prekonával realizmus a zároveň naplno akceptoval symbolizmus (afirmatívny vzťah ku I. Kraskovi).

Vladimír Petrík sa vo svojom príspevku sústredil na diferencie medzi realizmom a naturalizmom v kontexte slovenskej a francúzskej literatúry. Citoval Š. Krčméryho, ktorý zásadný rozdiel registruje v tom, že realista „nemudruje o živote, ale ho vidí, bliži sa k nemu nepredpojaté, lebo nemá teórie ani dogiem“, kým naturalista má svetový náhľad, s ktorým sa bliži k životu, kde je všetko výsledkom vnútorných dispozícií a vonkajších okolností. V Petrík ponúkol aj vtipný komentár k slovenskej recepcii románov E. Zolu, pred ktorého „nuditáštvom“ varovali mladú generáciu obzvlášť S. H. Vajanský a J. Škultéty. Roku 1880 pri príležitosti vydania Bottových Spevov údajne obaja nabádali „mládenčov slovenských peknoduchých“, aby čítajúc Bottu rozoznali „čistú nebeskú rosu“ od „mláky západníckeho opičiatstva“.

Smerom k literatúre 20. storočia posunula prítomných re-

ferátom Poézia ako cesta z osamelosti (Ivan Krasko: Nox et solitudo) Dana Kršáková. Kraskov poetický svet interpretovala ako svet malých tragédií, nenaplnených vzťahov a emocionálne vyostrených reflexií s typickou atmosférou nerozumenia a samoty. V zbierke Nox et solitudo sa podľa nej prelínajú motívy osobného citového vyznania, ľúbostného sklamaní a zvlášť viny spolu s vyjadrením univerzálnej existenciálnej situácie človeka svojej doby (dezilúzia, pochybnosti, skepsa). Kraskovým cieľom pritom neraz nie je evokácia určitej atmosféry, ale zaznamenanie vnútornej dramatickosti subjektu, s čím súvisí i fragmentárna, neukončená výpoveď plná ruptúr a náznakov, ktorú D. Kršáková označila za jeden z prameňov básnikovho lyrizmu.

Iný prístup k analyzovaniu poézie demonštroval vo svojom príspevku s názvom Symetria a asymetria v štruktúrovaní rytmu a metra básnického textu Ján Sabol. Uvedená opozícia je podľa neho v jazyku základnou podobou „súžitia“ medzi formou a obsahom jazykových a jazykovo-semiotických jednotiek (je echem súčinnosti a protipôsobenia ikonicko-symbolického a arbitrárneho semiotického princípu) a premieta sa aj do relácií rytmotvorných prvkov. J. Sabol uvažoval o metre ako rytmickej schéme verša, veršového pôdorysu, t. j. iste norme, ktorá viac naplňa ikonicko-symbolickú „tonalitu“ verša než rytmus. I tu však upozornil na funkčnú homeostázu oboch vzťahov (symetrie, vedúcej k usporiadaniu a asymetrie, smerujúcej k dynamike) ako tendencie k vyvažovaniu pôsobnosti ikonicko-symbolických a arbitrárných „tlakov“ na štruktúrovanie textotvorných jednotiek. V skúmaní prienikových možností taktu a slova potom identifikoval základné metrické typy: jamb, založený na princípe kvalitatívnej asymetrie a daktyl i trochej, pri ktorých dominuje asymetria kvantitatívna.

Marta Germušková sa v rámci témy Slovenský literárny realizmus vo vede a v tvorbe zamerala na súvzťažnosti pôsobenia K. Banšella – jeho spoluprácu s P. O. Hviezdoslavom v zmenotvornom almanachu Napred, názory na slovenskú literatúru, ranú tvorbu, poznačenú ešte ro-

mantizujúcimi tendenciami, ale aj „filozofiu“ aktivity a činorodosti, ktorá mala svoju motiváciu v tvorbe a živote geniálneho maďarského básnika S. Petőfiho. Banšellov úprimný obdiv k nemu vyústil v almanachu Minerva (1869), kde vyšla báseň Petőfimu – spiritus agens neskorších permanentných sporov so staršou spisovateľskou generáciou (hlavne J. M. Hurbanom). M. Germušková, poukajúc v závere aj na jeho umelecky neúčinné prózy (Atlanta, Okyptenec, Na parolodi a železnici a i.) však podotkla, že K. Banšell predstavuje prototyp tvorca, ktorý sa na poli vedy predsa len etabloval úspešnejšie ako v umení.

Neopakovateľný pôžitok z teoreticky iniciatívneho a rečnícky priam noblesného vystúpenia sršiaceho humorom a nekonvenčným nadhľadom poskytol prítomným v referáte Utopický princíp v systéme látky, témy a problému Stanislav Rakús. Utopický typ literatúry vykreslil vzhľadom na koncepciu svojho teoretického modelu ako inverzný. Čiže ak je problém disproporčným zameraním témy, utopickosť možno v podobe epického modu operandi chápať ako proporčné zameranie problému. Schopnosť plastického prieniku tohto interpretačného korpusu do ktoréhokoľvek literárneho žánru či historickej epochy potvrdil S. Rakús na materiáli prózy J. Záborského Dva dni v Chujave, ktorá svojím príkrým kompozičným a významovým rozdelením opúšťa teritórium uveriteľných látkových podnetov, čím osobitne v Dni škaredom, ktorý lavíruje medzi prózou a traktátom, vyvoláva pocity nechcenej absurdity a grotesknosti. Nedodržaním prirodzených životných kontrastov (napr. postavy zločincov a podvodníkov, ktorých

autor zobrazí fyzicky postihnutých, s veľkým neforemným nosom a na dôvažok ich necháva v totožnom diele ešte aj utopiť) sa podľa S. Rakúsa dosahuje zvyčajne umelecky deficitný tvar.

Anna Valcerová sa podujala zmapovať básnickú tvorbu J. Zambora do roku 1889. Citlivým, miestami až filozofickým sondovaním zbierok Zelený večer (1977), Neodkladné (1980), Kôň na sídlisku (1983) a Plné dni (1988) tak umožnila vzhliadnuť ucelený básnický svet rôznorodej výpovede literárne poučeného a tvorivými disonanciami zoceleného lyrického subjektu. A. Valcerová upriamila pozornosť na niektoré návratné, signifikantné motívy (dážd', pohyb, erotika, príroda atď.), básnikove spontánne nadanie pre rým, ktorý nie je tradičný a v slovenskej poézii zriedkavý (konsonantické rýmy), no zároveň u J. Zambora objavila i tradicionalistické polohy „zemplínskej lyriky“ (vnútorná spätosť s poéziou P. Horova a M. Kasardu) a jej nadregionálne kontexty.

Konferenciu zakončila pôvabnou úvahou Kým sviati Slniečko (k osemdesiatinám detského časopisu) Zuzana Stanislavová, ktorá zdanlivo vonkajšiu súvislosť s jubilantom premenila na prekvapujúcu informáciu o tom, že P. Petrus začínal v štyridsiatych rokoch v Slniečku ako autor poézie pre deti. Táto skutočnosť následne podnietila plodné rozhovory rovnako ako takmer každá z prednesených štúdií v časovo veľkorysých diskusiách. Prof. P. Petrus mohol aj zásluhou tejto konferencie nadobudnúť dojem, že ním započaté dielo má v každej nasledujúcej generácii dôstojných pokračovateľov.

Mgr. Marek Mitka,
Katedra slavistiky IRUaS FF PU

Príhovor rektora PU prof. Reného Matloviča, PhD., na úvod konferencie.

Blahoslavený biskup Gojdič dostane in memoriam medailu Spravodlivý medzi národmi

Z Izraela prišla na Slovensko oficiálna správa, že Komisia pre menovanie Spravodlivých v Yad Vashem sa rozhodla udeliť titul Spravodlivý medzi národmi blahoslavenému gréckokatolíckemu prešovskému biskupovi mučeníkovi Pavlovi Petrovi Gojdičovi, OSBM za pomoc poskytnutú židovským osobám počas obdobia holokaustu, a to aj za cenu vlastného života. Biskup Gojdič je oprávnený in memoriam dostať medailu a certifikát pocty, čo by sa malo uskutočniť pravdepodobne 27. januára 2008. Zároveň bude jeho meno napísané na Múre cti spravodlivých v Yad Vashem v Jeruzaleme.

Význam ocenenia spočíva vo vysokom verejnoprávnom postavení blahoslaveného biskupa P. P. Gojdiča, OSBM. Tak ho vnímala aj vtedajšia politická reprezentácia krajiny. Ako vysoký katolícky hierarcha verejne protestoval proti deportáciám Židov.

„Prorocky upozorňoval na nebezpečenstvo, že ódium z uskutocňovania nariadení tzv. židovského kódexu padne v konečnom dôsledku na katolícky klérus, resp. katolícku cirkev. Neostal iba pri verejných protestoch, ale aj osobne v rámci svojich možností pomáhal a tým mnohých zachránil. Vo svedectvách zachránených môžeme čítať, že to bol človek odvážny, neohrozený, ktorý rešpektoval dôstojnosť každého človeka. Popri neľudskej tvári vtedajšej doby ukazuje aj tvár plnú ľudskosti a skutočného človečenstva a svedčí, že sa to dalo, že tu niet miesta na výhovorky, keď ide o základné práva človeka,“ hovorí gréckokatolícky kňaz a historik Peter Borza, ktorý pri zhromažďovaní dokumentov a svedectiev zastupoval Gréckokatolícku cirkev. Intenzívne mu pomáhal Andrej Kaputa. Veľkú pomoc pri tomto procese preukázali Jossi Steiner, košický rabin, ktorý v Jeruzaleme osobne podal tento návrh, Juliana Filová, jedna zo zachránených, ktorá zozbierala jednotlivé svedectvá a viacerí ďalší. *Lubomír Petrik*

Festival priniesol hlboký kultúrny a duchovný zážitok

Pod záštitou vладыky Jána Babjaka, SJ, prešovského gréckokatolíckeho eparchu a Petra Chudíka, predsedu Prešovského samosprávneho kraja (PSK), sa v sobotu 24. novembra uskutočnil v Katedrále sv. Jána Krstiteľa v Prešove XVI. ročník Festivalu duchovných piesní byzantského obradu. Tohto roku to bola jeho domáca časť.

Hlavným organizátorom bolo Gréckokatolícke biskupstvo v Prešove a spoluorganizátormi mesto Prešov, Gréckokatolícka teologická fakulta (GTF) PU, nezisková organizácia Petra a Neinvestičný fond sv. Jána Krstiteľa. Na festivale vystúpilo sedem speváckych zborov: Zbor sv. Romana Sladkopevca, ktorý tvoria bohoslanci Gréckokatolíckeho kňazského seminára bl. biskupa Pavla Petra Gojdiča, študujúci na GTF PU, gréckokatolícky zbor Hlahol z farnosti na Sídlisku III v Prešove, Gréckokatolícky chrámový zbor sv. Petra a Pavla z Bardejova, Katedrálny zbor sv. Jána Krstiteľa z Prešova, Gréckokatolícky chrámový zbor blahoslaveného Pavla Petra Gojdiča z Vranova n/T. – Čemerného, Zbor sv. Cyrila a Metoda pri Katedrálnom chráme Narodenia Presvätej Bohorodičky v Košiciach a gréckokatolícky chrámový zbor Chrysostomos z Bratislavy. Zazneli duchovné skladby od

známych autorov, ako P. I. Čajkovskij, D. Bortňanskij, N. Kedrov, M. Verbickij, V. Dvořák, J. Cimbora, Š. Ladyžinskij, N. Rimskij-Korsakov a ďalších. Záver patril už tradične spoločnej skladbe Budi imja Hospodine od D. Bortňanského. Bolo to také uchvacujúce, že prešovský eparcha účinkujúcich požiadal, aby túto skladbu bopievajú ešte raz. Zároveň im podakoval za hlboký kultúrny a duchovný zážitok, ktorý spevom zanechali v srdciach prítomných.

Medzi hosťami bol vладыka Ján, pravoslávny arcibiskup prešovský a Slovenska, emeritný prešovský biskup Ján Hirka, predseda PSK Peter Chudík, zástupkyňa primátora mesta Prešov Katarína Ďurčanská a i.

Skutočnou bodkou festivalu bola nedeľná svätá liturgia v prešovskej katedrále, ktorú nádherným spevom v slovenčine, staroslovičene a v gréčtine sprevádzal bratislavský zbor Chrysostomos. *(I'p)*

Pút' učiteľ'ov a zamestnancov GTF mala premiéru

V dňoch 12. a 13. októbra sa pod vedením o. ThLic. Petra Tirpáka, povereného univerzitnou pastoráciou vysokoškolskej a stredoškolskej mládeže v meste Prešov, vybrali na prvú pút' učiteľia a zamestnanci Gréckokatolíckej teologickej fakulty (GTF) PU v Prešove. Ich cieľom bolo najvýznamnejšie poľské pútnické miesto Čenstochová. Prvou zastávkou bol Kostol Božieho milosrdenstva v Krakove, kde v ukrajinskej kaplnke odslúžili sv. liturgiu. Po prehliadke svätostánku a historického jadra starodávneho Krakova došli do Čenstochovej. Večer sa všetci zúčastnili na pobožnosti pred zázračnou ikonou Božej Matky na Jasnej Hore.

Druhý deň začali sv. liturgiou v Kaplnke sv. Pavla. Po zotrvaní v rozjímaní, súkromných modlitbách a prehliadke mariánskej svätyne nasledovala cesta späť. Ich zástavkou boli Wadowice, ktoré svojou krásou priťahujú veľké množstvo pútnikov z rôznych častí sveta. Prichádzajú spoznávať miesta, na ktorých sa natrvalo zapísala osobnosť Karola Wojtyły – pápeža Jána Pavla II. V meste navštívili jeho rodný dom a baziliku, do ktorej sa chodil modliť.

Počas celej púte duchovným slovom povzbudzovali o. prof. ThDr. P. Šturák, PhD., dekan fakulty, o. doc. ThDr. M. Petro, PhD., o. doc. ThDr. PaedDr. A. Slodička, PhD., o. ThDr. P.

Vansač, PhD., a predovšetkým o. ThLic. P. Tirpák, ktorý pút' zorganizoval.

Posilnení modlitbami, povzbudení duchovnými zážitkami a rozhodnutí v podobných aktivitách pokračovať aj v budúcnosti, sa vo večerných hodinách ich vydarená pút' skončila.

PaedDr. František Dancák

Foto: Bc. Juraj Blaščák

Tiekli potoky krvi, strieľalo sa a bola nutná i sebaobrana... (Šokujúci Deň dekana na Pedagogickej fakulte PU!)

Veru, mnohým študentom Pedagogickej fakulty (PF) PU by ste sa v pondelok 15. októbra neboli krvi dorezali. V rámci výnimočného Dňa dekana, ktorý je už tradične každý rok osobitým časom zblížovania sa študentov a pedagógov fakulty, sa ju totiž v doobedeňajších hodinách rozhodli darovať tím, ktorí ju v skutku potrebujú najviac. Pod starostlivým okom Mgr. Hedvivy Kochovej, ktorá šľachetnej myšlienke dala reálnu tvár, sa vzorka statočných hrdinov (a naozaj ich nebolo iba sedem) pobrala do priestorov Národnej transfúznej stanice, sídlajúcej v prešovskej Fakultnej nemocnici s poliklinikou J. A. Reimana, a dala si dobrovoľne pustiť žilou. Nasledovaniahodný čin ľudskosti budúcich učiteľov...

Tvorivosti sa medze nekládli

Úsmevmi sa nikde nešetrilo

Je paradoxné, že napriek zmysluplne vypusteným litrom študentskej krvi boli perspektívni adepti neľahkého učiteľského poslania (zd'aleka nie iba povolania) ešte schopní podať neuveriteľný plnokrvný výkon v poobedeňajších volejbalových aktivitách. Pravdepodobne im k tomu dopomohol doping v podobe hip-hopovej tanečnej skupiny, ako aj spev Júlie Smolkovej – Škopovej. Nemožno sa potom čudovať, že sa udialo to, čo si doposiaľ nevedel nikto ani len predstaviť – a to ani v najsmelších snoch. Učiteľia volejbal prehrali! Pre-hra-li!!! Uznanelivo totiž museli skloniť hlavy pred volejbalovým umením študentov druhého ročníka a odovzdať im pomyselný vavrínový veniec víťazstva, ktorý inak od nepamäti zdobil múdre hlavy pedagógov. Študenti sa teda dočkali času, ako aj hus klasu...

Športové poobedie však nebolo ani zd'aleka vyvrcholením nevdného dňa. Tí, ktorých už omrzelo len tak si z niekoho strieľať, dostali možnosť zastrieľať si skutočne. Neľútostne, krvilačne, bez bázne a hany. Tak to už pri paintballe chodí... (podľa posledných neoficiálnych správ sa bojová trma-vrma zaobišla bez obetí).

Vyvrcholením Dňa dekana boli pripravené akcie v priestoroch domovskej budovy PF. Študenti, ktorí si originálne akcie nedali ujsť (prváci dokonca zahabili ostatné ročníky), mohli zažiť v telocvični tzv. canisterapiu (poznámka pre laikov – nejde o „psiu terapiu“, ale o „terapiu psami“) a popri tom mohli prejsť aj – dnes už takým prepotrebným – kurzom sebaobrany a karate (podľa neovereného zdroja vraj opäť bez zbytočných obetí na živo-

Trojica kváziexpertov intelligenčného centra.

Foto: Mgr. Martin Dzurilla

toch). Prevažne ženská časť študentstva sa vyšantila pri výtvarnej aktivite pod názvom Netradičná plastická chirurgia, kde si predstavivosť dám „odniesla“ kombinéza zastupujúca dekana fakulty. Na vlne vtupu a recesie sa niesla aj súťaž o najlepšiu powerpointovú prezentáciu na tému Mój naj... .. na fakulte, ako aj akcia s tajomným názvom – Skrinka skrytého humoru. Keďže zemiaky (alias bandurky či grule) sú už na poli vybraté, všetci študentskí Filanovci, Štrasserovci, ba aj Peterajovci mohli niečo dokázať už len na poli textov a hudby. Študenti, ktorí mali pocit, že ohobľované dosky na šalovanie neznamenajú nič, mohli svoj názor vysloviť pri konkurze do študentského divadla – teda na doskách, ktoré znamenajú svet. Večné deti spomedzi študentskej a učiteľskej komunity si navyše mohli zahrať v herni plnej spoločenských hier – v improvizovanej čajovni, a keď náhodou nadobudli pocit, že

„Čo učiteľ, to mudrlant (muzikant)“, mohli si ísť svoje mentálne schopnosti overiť do intelligenčného centra, kde ich pod drobnohľadom prelustrovali tri čudácke doktorské kapacity s populníkmi na očiach.

Celodenné aktivity sa v dobrej nálade zavŕšili ceremoniálom o 19. h v aule PF, ktorá sa – ako každý rok – celá zaplnila. Jednotlivé ocenenia výhercom odovzdal dekan PF doc. PhDr. Milan Portik, PhD. Inak, ten ani netušil, že práve kolektív učiteľov zvíťazí v súťaži o Poklad dekana. Dôkaz sa totiž našiel priamo vo výfuku dekanovho auta...

A čo dodať na záver? Asi len to, že tento ročník Dňa dekana ukázal nielen to, že PF je plná mladej a perspektívnej krvi, ale aj to, že sa jej v prospech ľudstva dokáže aj v rozsahu niekoľkých litrov vzdať. A za to jej, myslím si, patrí veľká vďaka. Veď učiteľ by mal byť pre deti vždy aj príkladom ľudskosti.

Radoslav Rusňák

... a prišiel aj biskup ... svätý Mikuláš

Na sviatok sv. Mikuláša 6. decembra sa na pôde Gréckokatolíckej teologickej fakulty (GTF) PU v Prešove pripravovala „Akcia M“ – teda mikulášsky program pre rodiny zamestnancov fakulty.

O výzdohu a prípravu miestnosti pre takú dôležitú akciu (kto by nepriložil ruku k dielu, keď očakáva sv. Mikuláša) sa postarali doktorandi, študenti a bohoslovci fakulty.

„Akcia M“ sa začala o 15. h slávnostnou archijerejskou liturgiou, ktorú slávil prešovský eparcha a veľký kancelár fakulty Mons. ThDr. Ján Babjak SJ, PhD., spolu s kňazmi pôsobiacimi na fakulte. Keď už bolo jasné, že jeden biskup

prišiel, deti nevedeli, či sa dočkajú ešte jedného... A tu zrazu po liturgii prišiel aj vrúčne očakávaný biskup sv. Mikuláš v sprievode a pozdravil všetky deti. Tým okamžite zaiskrili oči a bez veľkého kriku (no zažili ste, aby deti nekričali!?) sa ticho usadili na pripravené miesta, aj s mamičkami a oteckami. Nasledoval zábavný program pod vedením doktorandky Mgr. Dominiky Komišakovej a hudobnej skupiny Anastasis. V programe vystúpili bohoslovci Gréckokatolíckeho kňazského seminára blahoslaveného Petra Pavla Gojdiča. Ich hrané a hudobné scény vytvorili dobrú náladu celého spoločenstva

(priznajme však, že častokrát vyčarili úsmev nielen scénky, ale aj samotní bohoslovci). Do programu boli zapojené všetky deti. Na konci programu (vtedy ešte nik netušil, že iba jednej časti...) sv. Mikuláš porozdával darčeky. V závere tejto časti dekan fakulty prof. ThDr. Peter Šturák, PhD., sa podakoval všetkým za milé a krásne spoločné stretnutie, ktoré sa uskutočnilo vôbec prvýkrát na GTF.

Keď už sa zdalo, že rodičia obídu naprázdno (musíme povedať, že niekedy sú aj rodičia počas roka neposlúšní), nasledovalo pohostenie, pri veľmi-veľmi dobrej kapustnici. No zábave stále nebolo konca.

Po utíšení hladu nasledovali rozličné aktivity a hry pre deti, ktoré mali veľký úspech. Najkrajším darom detí pre sv. Mikuláša bola ich úprimná radosť. Okrem darčekov si deti domov odniesli aj pekné zážitky, čo bolo dostatočným zádosťučinením a odmenou pre organizátorov akcie.

Ďakujeme otcovi eparchovi Jánovi, že prišiel medzi nás; vedeniu fakulty, že myslelo na rodiny zamestnancov fakulty; Dominike, bohoslovcem a študentom za prípravu programu; všetkým ostatným, ktorí sa akýmkoľvek spôsobom zapojili do prípravy „Akcie M“.

Doktorandi GTF PU

Medzinárodná vedecká konferencia na tému Jazyk a literatúra v škole – zážitok a poznanie

Akademická pôda PU sa 18. a 19. októbra stala miestom stretnutia lingvistov, literárnych vedcov, didaktikov a ich dychtivých poslucháčov na medzinárodnej vedeckej konferencii *Jazyk a literatúra v škole – zážitok a poznanie*, ktorú zorganizovala Katedra knižničných a slovakistických štúdií Fakulty humanitných a prírodných vied (FHPV) PU. Počas dvoch dní prebiehali v jednotlivých sekciiach vskutku zaujímavé rokovania účastníkov nielen vekovo, ale aj problémovo rozlične diferencovaných.

Program prvého dňa otvoril príhovor vedúcej katedry doc. PhDr. Marty Germuškovej, CSc., a pokračoval rokováním v pléne. S príspevkami zameranými na súčasný výskum štylistiky a jej reflexiu v školskej praxi a na problematiku vyučovania jazyka a slohu v základnej škole vystúpili doc. PhDr. František Ruščák, CSc., a doc. PaedDr. Jana Kesselová, CSc., z domácej inštitúcie. Didaktickým témam z oblasti jazyka a literatúry sa venovali doc. PhDr. Karla Ondrašková, CSc., a PhDr. Milena Šubrtová, PhD., z Pedagogickej fakulty (PF) v Brne a doc. PaedDr. Milan Ligoš, CSc., z Katedry slovenského jazyka a literatúry Filozofickej fakulty (FF) KU v Ružomberku.

Rokovania ďalej prebiehali v jednotlivých sekciiach. Všeobecnodidaktická a jazykovodidaktická sekcii viedla doc. PhDr. Eva Höflerová, PhD. Z názvu sekcii vyplýva oblasť, na ktorú boli odborné príspevky zamerané. PhDr. Eva Hájková, CSc., z Katedry českého jazyka a literatúry PF UK v Prahe vystúpila s náčrtom redukcie učiva materského jazyka na ZŠ, PaedDr. Martin Klimovič z Ka-

tedry komunikačnej a literárnej výchovy PF PU predniesol príspevok o možnostiach kreatívizácie osobnosti tvorivým písaním. V ďalších príspevkoch sa referujúci zameriavali na úlohu a rozvoj tvorivosti vo vyučovaní jazyka a literatúry.

Doc. M. Ligoš, bol vedúcim sekcii Jazyk v didaktickej komunikácii. S príspevkom o využití produkcie elektronického textu vo vyučovaní jazyka a literatúry vystúpila doc. PhDr. E. Höflerová z PF Ostravskej univerzity v Ostrave, problematike komunikácie sluchovo postihnutých detí sa v príspevku venovala PhDr. Milena Nosková z PF JU v Českých Budějoviciach. V sekcii vystúpili okrem iných ešte doc. PhDr. Magdaléna Bilá, PhDr. Eva Frúhaufová, PhD., PaedDr. Mária Imrichová, PhD., a PhDr. Marianna Sedláková, PhD., z FHPV PU.

Svoje zastúpenie mala literárna veda v literárnodidaktickej sekcii časťou, ktorá sa pod vedením doc. K. Ondraškovej venovala didaktike literatúry a interpretácii umeleckého textu. Problematika vyučovania dejín literatúry bola predmetom príspevku doc. PhDr. Libora Paveru, CSc., z univerzity v Opave.

Možnosťami interpretácie umeleckého textu sa zaoberal Mgr. Martin Fibiger z PF Univerzity J. E. Purkyně v Ústí nad Labem.

Tvorivým interpretáciám prozaických textov bola vyčlenená rovnomenná sekcii pod vedením Mgr. Ivy Gejgušovej, PhD. Autorským rozprávkam a ich interpretačným možnostiam sa venovali PaedDr. Martina Petrovová, PhD., Mgr. Radoslav Rusňák, PhD., a PhDr. Pavol Zubal, PhD., z PU.

V piatok 19. októbra pokračovala konferencia sekciiou Čitateľská gramotnosť žiakov pod vedením doc. PaedDr. Bohumily Junkovej, CSc., kde s referátom o aktivitách, ktoré podporujú čitateľské kompetencie žiakov vystúpila okrem iných PaedDr. Eva Dolinská, PhD. z domácej katedry. Výsledky výskumu čítania s porozumením ako základu funkčnej gramotnosti prezentovala Mgr. Eva Pršová z PF UMB v Banskej Bystrici.

Ďalšiu sekciiu, zastrešujúcu možnosti interpretácie básnického textu, viedol Mgr. Ing. Radomil Novák, PhD., ktorý rokovanie otvoril príspevkom o úlohe zvuku pri recepcii básnického textu. Komplexnosť pri interpretácii básnického textu sa pokúsila načrtnúť Mgr. Ivana Gejgušová, PhD., z Katedry českého jazyka a literatúry s didaktikou PF OU v Ostrave. Možnosti identifikácie básnickej obraznosti v texte načrtnila Mgr. Gabriela Mihalková, PhD. z organizujúcej katedry. Proble-

matike tvorivej interpretácie básnických textov sa venovala doc. M. Germušková.

Tematicky najdiferencovanejšou bola sekcii Interdisciplinárne presahy literárnej výchovy pod vedením doc. L. Paveru. Rôznorodosť vystúpení zasahovala oblasť výtvarnej výchovy, anglického jazyka i sociálnej práce. S príspevkom Projekcia kontextov čitateľskej recepcie do výtvarnej činnosti detí vystúpila Mgr. Tatiana Bilančíková z Katedry umeleckej, estetickej a pohybovej kultúry PF PU. Divadelným aktivitám študentov a ich využitiu vo vyučovaní literárnej výchovy sa v príspevku venovala PhDr. Věra Brožová z UK v Prahe. Možnosti využitia literárnych textov vo vyučovaní anglického jazyka načrtnila v príspevku PhDr. Anna Ritlyová, PhD., z Katedry anglického jazyka a literatúry FHPV PU.

Na dva októbrové dni sa rokovacie miestnosti, chodby a zákutia PU stali miestom zasvätených diskusií a polemizovania o aktuálnych problémoch vyučovania a interdisciplinarite jazyka a literatúry, ktorú zážitkovosť a poznanie otvára. Na záver ostáva už len zmienka o pripravách súhrnného zborníka z konferencie a želanie organizačného výboru, aby sa vytvorila kontinuálna tradícia podobných podnetných stretnutí.

Mgr. Michela Marcinová, PhD.

Študentská konferencia Vykročme si v ústrety splnila účel

Po druhýkrát dostali študenti možnosť zúčastniť sa na konferencii pod názvom *Vykročme si v ústrety aj aktívnym spôsobom, teda vystúpiť s príspevkom a obohatiť o predloženú tému ďalších zúčastnených. Podujatie sa uskutočnilo 16. októbra (prvá študentská konferencia sa konala 4. mája 2006) za aktívnej podpory Komunitnej nadácie Prešov, resp. Nadácie SPP, občianskeho združenia (OZ) Podajme si pomocnú ruku, Pravoslávnej bohosloveckej fakulty (PBF) PU a Fakulty zdravotníctva (FZ) PU.*

Konferenciu otvoril Mgr. Miroslav Firda, predseda OZ, a poukázal na potrebu uskutočňovania takýchto konferencií, teda zameraných na študentov a adresovaných študentom.

Hneď prvým príspevkom zaujal pozvaný hosť z praxe, Darina Barančíková, konzultantka mládežníckej organizácie Iuventa pre východ Prešovského kraja. Predstavila program Mládež v akcii, ktorého cieľom je aktívna spolupráca mladých ľudí európskych krajín. Ďalšie prí-

spevky boli na rôzne témy. Od zážitkov zo zahraničných pobytov, ako napr. Jazyková stáž v Petrohrade alebo Nezabudnuteľný semester v Hradci Králové, kurzov - medzinárodný tréningový kurz na Zemplínskej šírave, cez predstavenie voľnočasových aktivít študentov napr. Dobrovoľnícke voľnočasové aktivity, Predstavenie Bratstva pravoslávnej mládeže, Voľnočasové aktivity študentov sociálnej práce, diplomových prác a ich výskumov ako Preventívny

program na Gymnázium sv. Moniky alebo Posvätnosť života a interrupcia, až po teoretické - Podnikanie v neziskových organizáciách? a „praktické“ výskumy - Kto sú hluchoslepí a ako sa s nimi pracuje. Prednášajúcimi boli hlavne študenti 5. a 4. ročníka PBF PU.

Veríme, že obsah konferencie obohatil všetkých o nové poznatky a prezentujúci si odniesli nielen nové informácie a pozitívnu skúsenosť, ale aj zručnosť v komunikácii a pevnejšiu seba dôveru. Dúfame, že aktivita prispela k zefektívneniu a spretreniu trávenia voľného času, k rozvoju sociálnych kontaktov a k získaniu nových zručností.

Lucia Dolinská,
študentka 5. ročníka odboru
sociálna práca PBF PU

Významní germanisti

Vďaka spolupráci inštitútov germanistiky PU a nemeckej Univerzity Trier nás od 22. do 27. septembra znova navštívili hostia z Nemecka. Tentokrát sme privítali prof. dr. Oskara Reichmanna (z Univerzity Heidelberg) a jeho manželku dr. habil. Anju Lobenstein-Reichmannovú (z Univerzity Trier), ktorí sú v kruhoch germanistov známi aj ako vydavateľia ranohorného nemeckého slovníka. Sprevdzál ich Marc-Bernhard Gleibner, tiež lingvista, ktorého sme privítali nielen ako germanistu, ale aj ako vedúceho divadelnej skupiny v rámci Akademického Prešova v novembri.

V dňoch 25. a 26. septembra sme mali možnosť zúčastniť sa

Nové pracovisko Inštitútu prekladateľstva a tlmočníctva FF PU sa už etablovalo

Oddelenie prekladateľstva a tlmočníctva Inštitútu prekladateľstva a tlmočníctva Filozofickej fakulty (IPT FF) PU sa vo výskumnej činnosti zameriava na teoretické problémy prekladu, dejiny a kritiku prekladu a na odborné problémy tlmočenia. V kontrastívnom zábere skúma jednotlivé jazykové roviny v kontrastívnom aspekte s dôrazom na ortografiu a ortoepiu, fonetiku a fonológiu, morfológiu, syntax, lexikológiu a lexicografiu, štylistiku a rétoriku, všeobecnú jazykovedu a sociolingvistiku.

Z literárnych disciplín sa orientuje na výskum teórie, dejín a kritiky slovenskej literatúry a na interpretáciu reprezentatívnych umeleckých textov svetovej literatúry, teóriu umeleckého textu, genológiu, poetiku umeleckého textu, literárnu komparatistiku a porovnávaciu verzológiu. V súlade s materiálom Identifikácia študijného odboru zabezpečuje i disciplíny širšieho základu, predpísané pre odbor Prekladateľstvo a tlmočníctvo: Európske medzinárodné inštitúcie, Slovenské inštitúcie, Základy ekonómie, Základy práva, Informačné technológie, Dejiny Slovenska a Kultúra Slovenska.

Je školiacim pracoviskom doktorandského štúdia pre vedné odbory 2.1.35 Prekladateľstvo a tlmočníctvo a 81-03-9 Teória a dejiny slovenskej literatúry, zameriava sa na oblasť komparatívneho výskumu a fungovanie svetových literárnych diel v domácom kontexte. IPT FF PU má priznané práva uskutočňovať habilitačné konania a konania na vymenovanie profesorov v uvedených vedných odboroch.

Študijný program Prekladateľstvo a tlmočníctvo sa realizuje na IPT FF PU. Vznikol

prednášali v Prešove

spolu na siedmich verejných prednáškach na PU. Početnému publiku takto umožnili nahliadnúť do ich vedeckej práce a predstavili nové teórie v odbore germanistiky.

Už teraz sa tešíme na ďalšie návštevy manželov Reichmanovcov v roku 2008, ako aj na ďalších našich kolegov z Univerzity Trier. Od roku 2006 takto navštívilo už 19 prešovských učiteľov a študentov Univerzity Trier a naopak 18 učiteľov a študentov z Trieru zavítalo do Prešova.

*Christian Irsfeld, M. A.,
lektor DAAD
na IG FF PU*

v roku 2005 z pracovníkov jazykových katedrií a katedry slovenského jazyka a literatúry, ktorí sa dovedty problematikou prekladu a tlmočenia zaoberali a z doktorandov skúmajúcich danú problematiku v doktorandských a rigorózných prácach.

Pôvodný model štúdia bol koncipovaný ako dvojjazyčný systém štúdia cudzích jazykov a spoločného základu. Spoločný základ tvoria povinné a povinne voliteľné základné translatologické disciplíny: Teória a dejiny umeleckého prekladu, Teória odborného prekladu, Didaktika prekladu a tlmočenia a prekladateľská prax. Poslucháči si môžu zvoliť na druhom stupni orientáciu na odborný preklad a tlmočenie, resp. umelecký preklad. Ďalšiu skupinu predmetov tvoria disciplíny materinského jazyka (jazyk A, do ktorého sa prekladá) a disciplíny umožňujúce špecializáciu v zvolenej orientácii. V tomto zmysle sú vlastne všetky disciplíny povinného základu na odbore Prekladateľstvo a tlmočníctvo druhý stupeň povinné, ale alternujúce. Jeden z alternatívnych predmetov si poslucháč musí zvoliť, čiže poslucháč orientovaný na umelecký preklad si volí sústavu predmetov venovaných problematike umeleckého prekladu a poslucháč orientovaný na odborný preklad a tlmočníctvo si vyberá sústavu predmetov, ktoré sa zaoberajú problematikou odborného prekladu a tlmočenia.

Široko koncipované štúdium prekladateľstva si vyžaduje jednak súčasné kulturologické chápanie prekladu ako samostatnej vednej disciplíny a jednak potreby inštitúcií Európskej únie (EÚ) a domácej verejnej správy. V inštitúciách EÚ pracujú prekladatelia, od ktorých sa vyžaduje znalosť ďalších dvoch jazykov (B a C) a musia byť špeciálne tréňovaní na preklad v kabínkach, čo si žiada odbornú psychofyzickú prípravu a tréning tlmočnických zručností. Vzťahuje sa to aj na preklad a tlmočenie v domácom kultúrnom a spoločenskom kon-

texte, pretože firmy preferujú z ekonomického hľadiska prekladateľov z viacerých a do viacerých jazykov. Na druhom stupni štúdia sa rozvíjajú práve tieto špecifické schopnosti prekladateľa.

Súčasná špecializácia vedných odborov si na druhej strane vyžaduje prehĺbovanie vedomostí v špecifických odvetviach odboru.

Praktická forma výcviku tlmočenia sa realizuje na špecializovaných jazykových katedrách – angličtina, francúzština, španielčina, nemčina, ruština, ukrajinčina. IPT je teda organizačným centrom, ktoré koordinuje výučbu prekladateľstva a tlmočenia na viacerých inštitútoch a katedrách, kde má kontaktné osoby a spolupracovníkov a súčasťou vyučovacieho procesu je sústavná spolupráca s Inštitútom slovakistiky a masmediálnych komunikácií FF, ktorý zabezpečuje výučbu materinského jazyka a literárnych disciplín.

Špecializácia v súčasnej prekladateľskej a tlmočnickej praxi na Slovensku si vyžiadala aj vytvorenie jednodoborového štúdia prekladateľstva a tlmočenia s dvojnásobnou kreditovou dotáciou odboru pre jednotlivé jazyky, ktoré sa odbornou náplňou nelíši od dvojjazyčného štúdia. Tento odbor profiluje špičkových prekladateľov, odborníkov (teoretikov, redaktorov, kritikov prekladu, prekladateľov umeleckej literatúry, konferenčných tlmočníkov), orientovaných na jeden cudzí jazyk (angličtina, nemčina, francúzština, španielčina, ruština, ukrajinčina). V IPT FF PU školíme sedem interných a externých doktorandov.

Všetci pracovníci sú zapojení do riešenia grantových úloh. Konceptia pracoviska a štúdia na ňom je prezentovaná v zborníku Preklad a tlmočenie a jeho didaktická transformácia, ed. A. Valcerová, Prešov, FF PU 2005. Projekt sme riešili v rámci vedeckej agentúry KEGA, č. projektu 3/2230/04, tematická oblasť Obsahová integrácia a diverzifikácia vysokoškolského štúdia, systém tvorby nových študijných programov pre I., II., III. stupeň vysokoškolského vzdelávania. Názov projektu: Študijný program pre odbor Prekladateľstvo a tlmočníctvo III. stupeň. V projekte bolo potrebné vyriešiť všetky stup-

ne štúdia prekladateľstva a tlmočenia ako nadväzujúci systém predmetov s logickou tematickou súvislosťou všetkých obsahových jednotiek. V rámci grantu KEGA a VEGA sme usporiadali v januári 2007 medzinárodnú vedeckú konferenciu Vzťahy a súvislosti v preklade a pripravili sme z nej dva zborníky Vzťahy a súvislosti v odbornom preklade a Vzťahy a súvislosti v umeleckom preklade, čím sme uzatvorili fázu základnej profilácie pracoviska ako vedecko-vzdelávacej inštitúcie, reflektovanej doma i v zahraničí, o čom svedčia pozvania na konferencie nielen doma, ale aj v zahraničí a účasť členov inštitútu a učiteľov spolupracujúcich pracovísk na nich. V roku 2007 sme získali právo uskutočňovať habilitácie a inauguračné v odbore Prekladateľstvo a tlmočníctvo.

Ďalšie projekty, na ktorých participujú pracovníci IPT FF PU sú:

VEGA č. 1/3716/06 Literatúra v medzikultúrnych vzťahoch, vedúca projektu prof. PhDr. A. Valcerová, CSc., zástupkyňa vedúcej doc. PhDr. Zuzana Malinová, CSc., riešiteľka PhDr. Marián Andričík, PhD., Mgr. Ján Gavura, PhD., PhDr. Valéria Juríčková, doc. PhDr. Ľudovít Petraško, PhD., doc. PhDr. Pavol Zubaľ, PhD., Mgr. Ján Drengubiak, Mgr. Marek Mitka, Mgr. Lenka Jakubčáková.

VEGA č. 1/3720/06 Teória literárneho diela (autor, látka, problém, text, intertextualita, kompozícia intencionality, druh, žáner, vývin, umenovedné konexie, medziliterárne konexie, estetická hodnota), vedúca projektu prof. PhDr. Viera Žemberová, CSc., prof. PhDr. A. Valcerová, CSc., spoluriešiteľka projektu.

Doc. PhDr. Jarmila Opalková, CSc.: Kulturologická báza rusko-slovenských a slovensko-ruských porovnaní v súčasnom texte. VEGA č. 1/9341/02 - riešiteľka.

Doc. PhDr. J. Opalková, CSc.: Jazyk pravdy a lži. VEGA č. 1/2234/05 - riešiteľka.

Doc. PhDr. J. Opalková, CSc.: Teória tlmočenia. Inštitucionálny grant FF PU v Prešove, 2006 - 2007 - vedúca grantu.

prof. PhDr. Anna Valcerová, CSc., riaditeľka IPT FF PU, Mgr. Lena Jakubčáková, tajomníčka IPT

Cirkevní otcovia o ženskom skrášľovaní

V lete tohto roku vydalo trnavské vydavateľstvo Dobrá kniha druhý zväzok edície Starokresťanská knižnica s titulom *O nepravnej ženskej kráse*. Svojím tematickým zameraním nepochybne zaujímavá publikácia prináša názory cirkevných otcov, predstaviteľov západnej i východnej Cirkvi, na skrášľovanie žien. Pozostáva z prekladov štyroch patristických textov – latinských Tertullianových spisov *O pestovaní ženskej krásy* a *O závoji panien*, Cypriánovho spisu *O správaní panien* a gréckej básne sv. Gregora z Nazianzu *Proti ženám, čo sa príliš krásia*. Všetky štyri diela boli preložené do slovenčiny po prvý raz. Preklady latinských textov (Tertullianus, Cyprián) pripravila Helena Panczová z Teologickej fakulty Trnavskej univerzity (TF TU), grécku Gregorovu básň preložila Erika Brodňanská z Katedry klasickej filológie Filozofickej fakulty PU, metricky ju upravil Juraj Andričík. Preklady sú opatrené vyčerpávacími úvodmi, obsahujúcimi informá-

cie o autoroch a prekladaných dielach, ktoré pripravili samotné prekladateľky (v prípade Tertulliana v spolupráci s Petrom Dubovským z TF TU), bohatým poznámkovým aparátom, indexom biblických miest a vecným indexom.

Základnou myšlienkou textov je vyzdvihovanie duchovnej krásy pred telesnou a poukazovanie na pomýlenosť umelého „vylepšovania“ prirodzeného, Bohom daného fyzického vzhľadu. Tertullianus (2. - 3. st. n. l.) napr. v prvej knihe svojho spisu *O nepravnej ženskej kráse* pripomína Evin prvotný hriech, pre ktorý by ženy, zdediac jej hanbu, mali vyjadriť svoju kajúcnosť spustnutým výzorom. Okrem iných argumentov prezentuje svoj odmietavý postoj k prehnanému oceňovaniu materiálov, z ktorých sa vyrábajú ženské ozdoby – zlata, striebra a drahokamov, nad ktorými vynikajú materiály pre ľudí užitočnejšie. V druhej knihe si v rámci ďalšej argumentácie možno prečítať i zaujímavé

dobové názory na estetiku či škodlivosť umelých skrášľovacích prostriedkov. V spise *O závoji panien* sa Tertullianus snaží dokázať nutnosť nosenia závoja nielen u vydatých žien, ale i dievčat, ktoré dosiahli dospelosť. Sv. Cyprián (3. st. n. l.) v spise *O správaní panien* pripomína, že na telesnej kráse si nemá zakladať žiaden kresťan a už vôbec nie panna. Citátni z evanjelistov podopiera svoje názory na to, čo robí ženu krásnou, napomína najmä zámožnejšie ženy, aby svoje bohatstvo využívali na „spásonosné veci a na dobré ciele“ a upozorňuje, že „nápadné šperky a šaty a zvyrazňovanie telesnej zvodnosti sa hodia iba pre prostitútky a nehanebnice“. Brojí aj proti tomu, aby panny navštevovali svadobné hostiny a zmiešané kúpele. V podobnom duchu sa nesie i v elegickom distichu zložená básň Gregora Nazianzu (4. st. n. l.) *Proti ženám, čo sa príliš krásia*, pričom Gregorova argumentácia proti umelým skrášľovacím prostriedkom sa okrem

Bible opiera aj o antickú grécku literatúru a mytológiu.

Publikácia je hodnotným príspevkom k prekladom patristických textov. Svojou zaujímavou a stále živou problematikou aj vďaka čítavým prekladom zaujme nielen odborníkov, ale i širšiu čitateľskú verejnosť.

Jana Balegová

Základy trestného práva pre sociálnych pracovníkov

(vysokoškolské študijné texty)

Katedra kresťanskej antropológie a sociálnej práce má nezastupiteľné miesto na Pravoslávnej bohosloveckej fakulte (PBF) PU. Jej členovia (interní i externí) popri vedecko-pedagogickej práci venujú adekvátnu pozornosť aj publikačnej činnosti. Preto nie náhodou pre študentov sociálnej práce boli spracované vysokoškolské študijné texty autormi doc. JUDr. Jánom Roháčom, CSc. a Mgr. Janou Rudačkovou v rozsahu 160 strán.

Ide o Základy trestného práva pre sociálnych pracovníkov (extrakt otázok a odpovedí v konaní a odškodňovaní osôb poškodených násilnými trestnými činmi).

Tieto študijné texty sú dôležitou pomôckou nielen pre študentov odboru sociálna práca, ale aj pre študentov odboru pravoslávna teológia a odboru náboženská výchova v kombinácii všeobecnovzdelávacích predmetov na PBF PU.

Podľa recenzenta prof. ThDr. Jána Šafina, PhD., problematika spracovaná autormi má interdisciplinárne dimenzie, je vysoko aktuálna pre profil absolventov odboru sociálna práca.

Recenzent PhDr. Anton Takáč, PhD., okrem iného napísal, že autori spracovali aktuálnu problematiku netradičným spôsobom. Špecifickosť práce je v tom, že od študentov (čitateľov) sa očakáva tvorivý prístup k štúdiu danej problematiky.

PhDr. Jozef Vorobel v recenznom posudku akcentoval význam spracovanej problematiky, najmä pri poradenskej činnosti sociálnych pracovníkov, pretože ich pomoc potrebujú predovšetkým obeť trestných činov.

Recenzentka Mgr. Eva Kušnírová konštatovala, že poznanie trestného práva obohacuje individuálne a spoločenské vedomie študentov aj v iných dimenziách než právnych - konkrétne v kultúrnej oblasti.

Šme toho názoru, že tieto študijné texty sú dobrým pomocníkom pre každého, kto sa v danej zložitej problematike snaží zorientovať.

prof. ThDr. Milan Gerka, CSc.,
vedúci Katedry kresťanskej antropológie a sociálnej práce PBF PU

Všimajú si prevenciu drogových závislostí

Zásady a kritériá pre tvorbu a hodnotenie regionálnej protidrogovej politiky, Oláh, M. a kol., Bratislava, EF, 2007.

Kolektív autorov pod vedením doc. PhDr. Michala Oláha, PhD., z Pravoslávnej bohosloveckej fakulty PU sa rozhodol pre spracovanie príručky pre odborníkov, ale aj aktivistov, ktorí sa angažujú v oblasti prevencie drogových závislostí v rámci regiónov. Obsahové zameranie príručky Zásady a kritériá pre tvorbu a hodnotenie regionálnej protidrogovej politiky poukazuje na nevyhnutnosť poskytnúť aktérom v regiónoch dostatočné penzum vedomostí z oblasti protidrogovej politiky a zároveň námety, ako sumarizovať aktuálnu situáciu v konkrétnom prostredí. Podnety, ktoré príručka prezentuje, vytvárajú predpoklad pre tvorbu nových projektov, môže byť aj podnetom pre ďalšie zainteresované subjekty k efektívnym aktivitám v prospech protidrogovej prevencie.

Štruktúra príručky je vhodne koncipovaná, poskytuje ucelený prehľad o problematike drog a drogových závislostí vo všetkých jej súvislostiach, ako sú vymedzenia základných pojmov, možnosti liečby a resocializácie, orientácia v legislatívnej oblasti súvisiacich právnych predpisov, ako aj poskytovanie preventívnych metód na minimalizovanie tohto nežiadúceho sociálno-patologického javu. Súčasťou príručky sú aj základné informácie o nevyhnutných manažérskych zručnostiach ako primárneho predpokladu pre prácu v tíme a s tímom, bez vedenia ktorého nie je možné dosiahnuť požadovaný efekt. Prínosom je tiež spracovanie kapitoly Projektový manažment ako nevyhnutnej súčasti realizácie preventívnych činností práve prostredníctvom zmysluplných, opodstatnených a realizovateľných projektov.

Príručku pokladám za podnetný prínos v oblasti podpory skvalitňovania protidrogovej politiky na konkrétnom územnom celku s cieľom dosiahnuť koncentrované úsilie zainteresovaných inštitúcií, subjektov a odborníkov v prospech efektívnej protidrogovej prevencie.

prof. PaedDr. Milan Schavel, PhD.,
predseda Asociácie vzdelávateľov v sociálnej práci

Čo prinieslo „úrodné obdobie“ Katedry komunikačnej a literárnej výchovy PF PU

Slovo o slove. Prešov: Zborník Katedry komunikačnej a literárnej výchovy Pedagogickej fakulty PU. Ročník 13. Editorky L. Sičáková, L. Liptáková, B. Hlebová. Prešov, 2007. 342 s. ISBN 80-8068-491-X

Zlo v kontexte súčasných socio-kultúrnych premien. Prešov: Zborník materiálov z medzinárodnej vedeckej konferencie, ktorá sa konala 19.10. – 20.10.2006 v Prešove. Editori Z. Stanislavová, M. Andričková. Prešov, 2007. 333 s. ISBN 978-80-8068-659-8

Do rúk čitateľov z radov študentov, profesorov a vedeckých pracovníkov sa dostáva „novopečený“ 13. ročník katedrového zborníka Slovo o slove (zostavili Ľuba Sičáková, Ľudmila Liptáková a Bibiána Hlebová). Ročník s magickou trinástkou prináša šťastie jeho materskej katedre, pretože s pribúdajúcimi rokmi sa podstatne zvýšil počet autorov aj počet záujemcov z radov jeho čitateľov, čo sa odráža v náklade (z pôvodných 100 kusov pred trinástimi rokmi vzrástol na dnešných 600) a v distribúcii. Katedra komunikačnej a literárnej výchovy Pedagogickej fakulty (KKLV PF) PU v spolupráci s Kabinetom výskumu detskej reči a kultúry (KVDRaK) PF PU vydala tiež zborník príspevkov z vedeckej konferencie usporiadanej v októbri 2006 Zlo v kontexte súčasných socio-kultúrnych premien (editorky Zuzana Stanislavová a Markéta Andričková).

Prelistujme si najprv nekonferenčný zborník Slovo o slove. Príspevky sú tradične komponované do dvoch základných oblastí, týkajúcich sa jednak teórie a didaktiky literatúry, jednak teórie a didaktiky jazyka. Pozorný čitateľ v ňom tiež môže nájsť cenné informácie z rôznych kultúrnych a odborných sfér. Recenzie (kultúrne a odborné informácie), jazykové okienko Rádia Regina Košice, vlastná tvorba študentov, knižné a časopisecké noviny nad'ahčenou formou uzatvárajú odborné príspevky literátov a jazykovedcov.

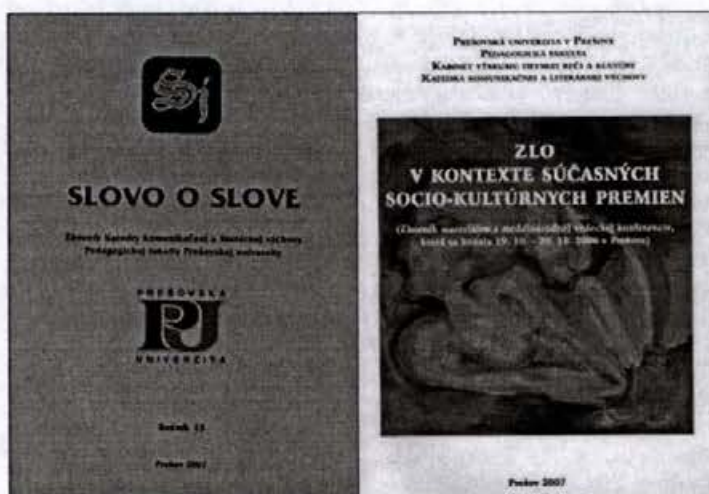
Prvú oblasť otvára príspevok o detskej literatúre v roku 2006 (A. Sedláková, Z. Stanislavová), nasledujú príspevky o fiktívnosti a realite (T. Vráblová), parodickosti (R. Rusňák) a symbolickosti (L. Lederbuchová). Spolu s detskou literatúrou sa reflektuje filmové spracovanie rozprávok (R. Novák), techniky tvorivého písania pomáhajúce recepcii textu (Z. Fišer), rozvoj počítačových technológií (N. Removčíková) a tvorivý prístup na hodinách (E. Dolinská); to všetko ponúka nové možnosti

vo vyučovaní slovenského jazyka a literatúry.

V druhej časti zborníka, v ktorom sa jazykovedci venujú problematike teórie a didaktiky, sa objavujú príspevky na tému dyslexia (E. Höflerová), študentská (tinedžerská) lexika (M. Imrichová), morfológia (M. Beláková, A. Miženková), komunikácia v školskom a prirodzenom prostredí (M. Sedláková), práca s textom (B. Lehot'ánová), percepcia textu (E. Dolinská), štrukturované písanie (M. Klimovič), frazeologické cvičenia (A. Dujavová), typológia metód vyučovania materinského jazyka (L. Liptáková), prvky mediálnej výchovy (J. Palečárová) a i. Materiál v tejto časti prezrádza vysokú odbornosť autorov. Autori zborníka s potešením konštatujú, že sa rozšíril okruh zahraničných prispievateľov a ku kolegom z PF Ostravskej univerzity sa pripojili kolegovia z ďalších českých univerzít – z Univerzity J. E. Purkyně v Ústí nad Labem, zo Západočeskej univerzity v Plzni a z Masarykovej univerzity v Brne.

Poznatky z literárnej a jazykovej teórie, recenzie, informácie z kultúrneho diania (návšteva G. Futovej na akademickej pôde PU, sympóziu o tvorivom čítaní a knižné hody) a vlastná tvorba študentov a učiteľov uverejňovaná v záverečnej časti zborníka, to všetko môže oživiť (okorenit'), ale aj pobaviť či prebudiť esteticko-umelecké vnímanie čitateľa. A tak s týmto zborníkom možno prežiť neopakovateľné dobrodružstvo poznávania.

Konferenčný zborník Zlo v kontexte súčasných socio-kultúrnych premien vytvoril - ako sme spomínali - kabinet v spolupráci s katedrou. Medzinárodná vedecká konferencia, ktorá sa konala 19. a 20. októbra 2006 v Prešove, priniesla rôzne pohľady na fenomén zla. Publikácia vyšla ako súčasť riešenia grantového projektu VEGA, ktorý pod názvom Fenomén zla v súčasnom umení pre

deti a mládež riešia riešitelia z troch fakúlt PU.

Fenomén zla v súvislosti so socio-kultúrnymi premenami súčasnosti analyzovali autori z troch aspektov. Prvý pohľad, a teda prvá časť zborníka, patrí zlu ako filozoficko-etickej kategórii. Autori príspevkov sa zamýšľajú nad existenciou zla v súčasnosti, nad jeho rozličnými podobami, psychologickými príčinami v ľudskej povahe a preniesieme sa aj do obdobia druhej svetovej vojny a sprítomníme si zlo a násilie páchané na študentoch. Túto časť zborníka uzatvára pohľad na fenomén zla ako na súčasť dnešného sveta detí.

V druhej časti zborníka sa zlo objavuje pod drobnohl'adom pedagogicko-psychologických reflexií. Nahliadneme do detského vedomia, vývinu a detskej duchovnosti, zamyslíme sa nad problematikou zla z hľadiska psychológie, preštudujeme vnímanie agresie deťmi a dotkneme sa témy týraných detí.

Príspevky reflektujúce zlo ako problém estetiky a umenia predstavujú poslednú, početne najbohatšiu časť zborníka. Stretávame sa v nej s estetickou reflexiou fenoménu zla, s jeho mnohotvárnosťou a obrazom v súčasnom umení (symbolika a jej syntagmatizácia v hudobnom diele A. Schnittkeho). Analyzuje sa podoba zla v médiách (televízia, mediálna kultúra), v umeleckej ilustrácii (hodnotové a estetické aspekty ilustrácie pre deti a mládež), v detskej literatúre, v detskom komikse (zlo ako konštrukčný prvok komiksu), v rozprávkových postavách (princíp krutosti v slovenských ľudových rozprávkach), v rómskych rozpráv-

kach, v samotných produktoch detskej kreativity, ale objavujeme ho i v diele J. Á. Komenského (Labyrint sveta a ráj srdce), v autorskej rozprávke E. Th. A. Hoffmanna (Piesočník), v súčasnej literatúre (poviedka A. Carterovej Medzi vlkami) a stáva sa dôležitým aj pri práci s textom rozprávky ako prostriedkom ovplyvňujúcim hodnotový systém žiakov mladšieho školského veku.

Hlbšie úvahy, referáty, vedecké poznatky mali za úlohu reflektovať spoločensky aktuálnu tému a ponúknuť tak analyticko-interpretačné preskúmanie spomínaného fenoménu vo výtvornom, hudobnom, literárnom, dramatickom či inom kontexte v súčasnej dobe. Získané poznatky by mali prispieť k odhaľovaniu a následnému uvedomovaniu si príčin, zdrojov, následkov zla v dnešnej dobe.

Tohtoročná „úroda“ KKLV a KVDRaK PF PU bola bohatá a zanechala nám „šťavnaté ovocie“ v podobe dvoch zborníkov, ktoré sú určené nielen úzkej vedecko-literárnej obci, ale aj študentom PF a širokej verejnosti. Odborným záberom a štruktúrou úvah a príspevkov majú možnosť zaujať veľké množstvo čitateľov z radov verných, ale aj tých, ktorí ešte doposiaľ nedržali v rukách takýto zborník a majú záujem vzdelávať sa, intelektuálne rásť, oboznamovať sa s novými možnosťami vyučovania, ale tiež zamýšľať sa nad problémami dnešnej spoločnosti.

Martina Kohútová,
doktorandka KKLV PF PU

41. ročník Akademického Prešova, jeho

Akademický Prešov (AP), sút' až umeleckej tvorivosti vysokoškolákov Slovenska, sa prehupol cez štyridsiatku a smeruje pomaly k päťdesiatemu výročiu svojho vzniku. Tohtoročný 41. ročník mal už tradične tri súťažné kategórie – umelecký prednes poézie a prózy, vlastnú literárnu tvorbu a kategóriu študentských divadiel. Nosnou kategóriou je už dlhoročne študentské divadlo, táto skutočnosť sa odráža v programovej štruktúre festivalu. Dovedna 13 súťažných divadelných predstavení nie je zanedbateľný počet, v tomto čase nie príliš žičlivom pre kultúru na vysokých školách. Preto divadelné súbory z hlavných vysokoškolských centier Slovenska treba akceptovať nielen ako typ umeleckej tvorby, ale aj ako záslužnú aktivitu vysokoškolákov usilujúcich sa prekonať súčasnú pragmatičnosť sveta. Súbory z Nitry, Košíc, Ružomberka, Bratislavy i Prešova potvrdili svojimi produkciami solídnu umeleckú úroveň amatérskej tvorivosti na vysokých školách.

Nemenej inšpiratívne bolo hosťovanie alternatívnych divadiel zo Slovenska (Divadlo a.ha Bratislava, OZ P.A.T. Prievidza, Štúdio 12 Bratislava). K tomuto radu produkcií sa priblížili zahraniční hostia - svetoznáma Scena Plastyczna KUL z Lublina sugestívnou, výtvarne vysoko zážitkovou nonverbálnou produkciou Vlahy, ako aj Porywacze Cial z Poznane monodramou OUN, inklinujúcou k performatívnemu typu divadla. Svoju sugestivitu javiskového výrazu preniesla na publikum aj recitačná skupina Tragaču, tragaču z Prostějova, a to aktualizáciou ľudovej poézie o láske. Slovenské vojvodinské divadlo z Báčskeho Petrovca zasa predviedlo dôslednú interpretáciu textovej štruktúry v inscenácii na motívy Gončarovovho Oblomova v divadle iluzívneho typu.

Spomenúť určite treba účinkovanie vysokoškolákov z družobnej Univerzity Trier, ktorí v Dozvukoch AP uviedli v nemčine jednoaktovky A. Strindberga.

Prínosom boli aj monodrámy profesionálnych divadelníkov (M. Zimková), ako aj účinkovanie budúcich profesionálov, teda študentov múzických fakúlt z Bratislavy a Banskej Bystrice.

Veľkej popularite sa v ostatných rokoch tešia tvorivé dielne. Ich špičku tvorili workshopy profesora L. Maňdzika Herec v modernom divadle, doc. N. Lindovskej Poetika hereckej tvorby M. Čechova, doc. J. Letenaya Výrazový tanec dnes a M. Kasprzuka Poetika pantomimy. Dva ďalšie workshopy (Klasika a jej moderný výraz a Divadlo poézie ako možnosť generácie výpovede) vedené prešovskými pedagógmi (prof. K. Horák, PhDr. M. Pukan) vyústili do divadelného tvaru, ktorý bol prezentovaný v programe AP.

Literatúra však neostala v tieni divadla. Na festivale sa vo funkcii porotcov (na čele s doc. M. Součkovou), ale aj v rámci

autorského čítania a besied zúčastnili: poetka N. Ružičková, básnici I. Štrpka, P. Milčák, J. Gavura a J. Litvák.

Festival v jeho Epilógu uzatvárali, počas posledného zápočtového týždňa, prozaici a dramatici K. Horváth, S. Lavrík, L. Kerata a hudobník B. Lenko ako členovia združenia Pressovar s produkciou Arabica Robusta.

Hoci je AP jednorazovým, niekoľkodňovým podujatím, viaceré jeho časti, hlavne tvorivé dielne, smerujú už k ďalšiemu ročníku. Svedčí o tom projekt Divadlo v neviditeľnom prostredí (jeho fragmenty uvedené v protiatómovom kryte ŠD, v prešovskom kolégiu i v priestoroch gréckokatolíckej fakulty).

Určitú stagnáciu vykazuje stav umeleckého prednesu, v tejto kategórii klesá počet súťažiacich z roka na rok.

Súťažné divadelné produkcie
Vysokoškolské divadlo VYDI pri VFK v Nitre – J. P. Sartre: *Medzi stenami*

„V predstavení divadelného súboru ide o zaujímavé prepojenie štyroch osôb, ktoré fungujú vo dvojiciach a vytvárajú dve stránky osobnosti konkrétnej bytosti. Jemné vykreslenie psychických a citových polôh dokázalo diváka priviesť do strachu, ľúto, súcitu, hnevu a v neposlednom rade k zamysleniu sa, či je v našom živote

pocit, že existuje stena, ktorú máme strach prekročiť, či už v osobnom, pracovnom, alebo inom vzťahu. Ústredným motívom je bariéra medziľudských vzťahov.“

DP Malá scéna, Prešov – P. Turrini, D. di Prima, M. Ditte: *Vzrušujúce časy*

„Na neskorý večer sa nám všetkým ušla príjemná dávka citov, pocitov a situácií. Útržkovito prerozprávaný príbeh dvoch žien a ich konfliktu pre vzťah k tomu istému mužovi by možno nebol ničím novým ani prekvapujúcim, keby... nebol taký úprimný a živý, pravdivý a keby nebol známy každej žene aspoň z „druhej“ ruky. Zaujímavé, ako málo rekvizít, jednoduchý dej, ale napriek tomu mňa

nie vypovedá o sne ako o túžbe. O túžbe, ktorá naplňa srdce človeka, ženie ho vpred, dáva mu nádej a ponúka mu slobodu... Že za snom máme kráčať, máme sa ním preniknúť a veriť mu. Máme sa stať bláznom svojich snov.“

Vysokoškolské divadlo Katedry hudby PF UKF v Nitre – Na motívy hry bratov Čapkovcov *Zo života hmyzu: Ja sa narodím*

„Nitriansky súbor s alúziou na Čapkov text *Zo života hmyzu* čerpal zo skúseností dvojice manželov Michalidesovcov postaviť solídny interpretačný tím, v ktorom dominovalo niekoľko pozoruhodných pantomimických výkonov. Predstavenie malo svoju poetickú atmosféru, rad vypracovaných gagov, no nevyšlo sa zároveň aj určitým ilustráciám fabulačných jednotiek Čapkovho prototextu. No súčasná skladba nitrianskeho vysokoškolského súboru je jeho veľkou nádejou do budúcnosti.“

Univerzitné divadlo FF KU (Ružomberok) – *Zo života sestry Zdenky*

„Východiskovým textom výsledného inscenačného tvaru bol text K. Horáka, ktorý si autorsky upravili a mladí herci ho predviedli v sakrálnom priestore františkánskeho kostola. Divadelný projekt ružomberkých študentov ponúka krátke výjavy zo života prvej slovenskej blahoslavennej, Zdenky Schellingovej, ošetrovateľky v reholi Sestier sv. križa, so zameraním na obdobie jej najväčšieho utrpenia. Hra je vlastná snaha o ponor do vnútorného sveta hrdinky.“

Divadlo Veritas Košice – T. Williams: *Električka zvaná túžba (tvar v pohybe)*

„Veritas Košice je kombináciou vysokoškolských študentov z Prešova a Košíc. Ich „dielo v zrode“ vytvorené na motívy

osobne udržal v plnej pozornosti až do konca (vd'aka výkonu herečiek – Diany a Evy).“

Experimentálne divadlo ARS NOVA Prešov – K. Jackaninová: *Bol raz jeden sen...*

„Divadelné predstavenie, v ktorom hlavnú rolu zohráva myšlienková koncepcia, jej hlavným prvkom je sen. V jednotlivých scénach divákovi ponúka priestor na premýšľanie... nenecháva ho pasívnym príjemcom umenia, ale chce ho interaktívne „vtiahnuť do deja“. Predstave-

dozvuky a epilóg

Williamsovej Električky zvanej túžba, v mizanscénach budovaných na báze „chudobného divadla“ (s minimálnou scénografiou), zaujalo umením vyzobrať príbeh. Súbor disponuje ambicióznym herectvom, ktoré má zatiaľ ešte rezervy v čiste herckého výrazu, no na AP prezentoval divadelné dielo nehotové, dva týždne pred premiérou (hercky na seba upozornili S. Bílý, L. Račková).“

Univerzitné pastoračné centrum dr. Štefana Héseka – J. Knapík: Barockový kláštor

„Barockový kláštor je muzikálová komédia o dvoch neprebádaných svetoch, ktoré sa v jednej chvíli stretnú a nechápavo na seba pozerajú. Tak začudovane, ako keby o sebe nevedeli aj napriek tomu, že sú súčasťou toho istého sveta. Biskup sa dohodne s rehoľnými sestrami, že víťazky diecéznej speváckej súťaže pôjdu za odmenu na týždeň do kláštora. Súťaž vyhrajú chlapci. Predstava štyroch dospievajúcich chlapcov v kláštore je naozaj absurdná, presne taká absurdná, ako predstavy chlapcov o živote v kláštore a sestier. Na pozadí rôznych humorných situácií sa črtajú obojstranné predsudky.“

Umelecký prednes

„Zazneli texty celkom veselé i pomerne hlboké. Najviac ovácií publika si pri recitácii textu Woodyho Allena o tom, ako sa z impresionistického maliara môže stať dentista pred atestáciou, vyslúžila Laura Urbanová, porote sa najviac páčila Viktória Baranová so svojou adaptáciou textu poety Daniely Hivesovej-Šilanovej. Výsledok auditu: recitovanie u vysokoškolákov žije, stáva sa elitným činom. Jeho kvalita bude ešte stúpať, keď sa prešovská recitátorská škola (celkom solídna) bude môcť (tak ako v minulosti) merať nadregiónálnym porovnaním.“

Vlastná literárna tvorba

„Možno konštatovať, že tohtoročné čítanie prózy bolo príjemným prekvapením. Tohto roku sa udialo čosi výnimočné: jednak bol rovnaký počet básnikov i prozaikov (20), jednak bola próza jednoznačne lepšia ako poézia. Ak porotcovia z poézie negatívne hodnotili rovnakosť, malú „horúčkovitosť“ a nedostatok autenticity, o próze sa nič podobné povedať nedá. Prozaické texty boli tematicky, poeticky i žánrovo rôznorodé, grafomanov bolo menej

ako iné roky a aj sebareferenčné, intertextuálne prózy miestami evokovali osobné, často kontradikčne nízke tematické skutočnosti.“

Mgr. Eva Kušnírová,
Diana Laciaková

Foto je z divadelných predstavení v programe 41. AP

Ceny AP 2007

Študentské divadlá

Laureáti:

Študentské divadlo VYDI s inscenáciou J. P. Sartra Medzi stenami

Malá scéna Prešov s inscenáciou P. Turrini, D. di Prima, M. Ditte Vzrušujúce časy

Študentské divadlo FF PU Hamlet private (výsledok workshopu Klasika a jej moderný výraz)

Cena za ženský herecký výkon - Lucia Račková v inscenácii T. Williamsa Električka zvaná túžba

Cena za kolektívny ľudský výkon Divadlu ARS NOVA Prešov (Katarína Jackaninová) Bol raz jeden sen

Cena študentom estetiky FF PU za invenčný tanečno-pohybový výraz v projekte V rukách človeka

Cena UPC a Vysokoškolskému klubu za umelecký výraz v syntetickom divadle Barockový kláštor

Umelecký prednes

poézia:

1. miesto Viktória Baranová (FF PU),
2. miesto neudelené,
3. miesto Lenka Suchá (FF PU), a Katarína Šósiková (FHPV PU).

próza:

1. miesto neudelené,
2. miesto Laura Urbanová a Diana Dunčková (obe FF PU),
3. miesto neudelené.

Literárna tvorba

poézia:

1. miesto neudelené,
2. miesto Grigorij Starodubcev (UKF Nitra), a Jozef Palaščák (FF PU),
3. miesto Zuzana Šmatláková (UK Bratislava).

próza:

1. miesto Anna Vlčková a Marcel Forgáč (obaja FF PU),
2. miesto Zuzana Šmatláková (UK Bratislava) a Lenka Suchá (FF PU),
3. miesto Anna Višňovská (FF PU Prešov).

Na interpretačných kurzoch v Ružomberku sa prezentovala študentka Katedry hudby FHPV

V dňoch 10. a 11. novembra na Katedre hudobného umenia (KHU) Pedagogickej fakulty Katolíckej univerzity v Ružomberku prebiehali Interpretačné kurzy v odboroch sólový spev, organ a klavír. Organizátormi boli tamojší pedagógovia z KHU pod vedením PaedDr. Mgr. art. Miriam Žiarnej, PhD. Interpretačné kurzy sú akýmsi odrazovým mostíkom pre celoslovenskú súťaž v študentskej umeleckej činnosti s medzinárodnou účasťou, ktorej V. ročník sa uskutoční v apríli 2008 rovnako v Ružomberku.

Študentka KHU FHPV PU Oľga Jeňová a lektorka klavírných kurzov prof. Ida Černecká pri tvorivej práci na kurzoch v Ružomberku. Foto: Archív autorky

Kurzy boli určené najmä študentom konzervatórií a vysokých škôl pedagogického a umeleckého smeru, ale aj pedagógom umeleckých škôl rôzneho stupňa. V odbore hra na klavíri sa zúčastnilo 10 aktívnych frekventantov, medzi ktorými sa úspešne prezentovala aj študentka 5. ročníka Katedry hudby Fakulty humanitných a prírodných vied (KHU FHPV) PU Oľga Jeňová ako jediná z východoslovenského regiónu. Na KHU študuje program Hudobná výchova v kombinácii s nemeckým jazykom a jej konzultantkou v praktickej disciplíne hra na klavíri je autorka článku. Do svojho repertoáru, ktorý onedlho predstaví aj v rámci diplomového koncertu, si vybrala diela hudobného romantizmu J. Brahmsa a F. Schuberta i predstaviteľ'a hudby 20. storočia A. Schönberga. Študentka pracovala pod vedením skúsenej lektorky prof. Idy Černeckej, ktorá je významnou osobnosťou klavírneho umenia a dlhoročnou pedagogičkou Hudobnej a tanečnej fakulty Vysokej školy múzických umení v Bratislave. V umeleckej výchove budúceho učiteľa hudby majú interpretačné kurzy dôležité miesto. Získavajú sa nové poznatky o študovaných skladbách a zároveň pedagóg - lektor dáva čas-

to nový inšpirujúci pohľad na interpretáciu tej-ktorej skladby. Jeho rady sa stávajú neoceniteľnými. Na druhej strane účastníci kurzu (z rôznych škôl, prípadne aj krajín) sa majú možnosť porovnávať z hľadiska svojej interpretačnej úrovne a vzájomne sa inšpirovať, motivovať do ďalšej umeleckej i pedagogickej práce.

V rámci kurzov odznela zaujímavá prednáška na tému Súťaž ano či nie? prof. I. Černeckej, v ktorej sa zamýšľala nad poslaním súťaží, nad ich zápormi i pozitívami. Zvláštnu pozornosť venovala detským klavírnym súťažiam a upozornila na negatívny vplyv „víťazstva za každú cenu“ pre prirodzenú výchovu hudobníka. Dlhodobá detailná práca, tzv. pilovanie skladieb ochudobňuje dieťa intelektuálne, zabraňuje prejavu jeho prirodzenej tvorivosti. Napriek vysloveným negatívam sú súťaže potrebné a sú aj užitočné, ak sa k nim pristupuje „športovo“.

Tvorivá práca na kurzoch bola zavŕšená rozdaním účastníckych certifikátov a my veríme, že aj v budúcnosti sa budeme môcť zúčastniť, že umelecké talenty na KHU budú mať čo najviac podporovateľov.

Mgr. art. Lubica Kistiová, PhD.

Čo ma spája s folkovou legendou Jaromírom Nohavicom

Po prečítaní názvu tohto príspevku určite každému napadne otázka, čo môže mať spoločné kňaz a učiteľ bibliatiky s jedným z najznámejších českých folkových spevákov, ktorý je veľmi populárny aj na Slovensku. Je tu čosi spoločné, a to je hudba a najmä štýl. Folk, ako hudobný žáner, je pre mňa prijateľný, pretože pri počúvaní takejto hudby sa človek zamýšľa nad textom, ktorý poslucháča obohacuje a inšpiruje. Nie je to hudba, pri ktorej sa kladie dôraz na imidž, na pohyby tela, na choreografiu, na zvonajšok a na hudobné klipy, ale jej podstata spočíva v čomsi inom.

Každý človek preferuje istý hudobný štýl. Ja nie som žiadnou výnimkou. Možno v poslednom čase viac inklinujem k počúvaniu gospelov, duchovných, zborových a kresťanských piesní. V mladosti som bol dobrovoľne „vystavený“ decibelom mnohých tvrdších rockových hudobných štýlov. Avšak predsa istú stopu v mojom vnútri nechali balady Petra Hečku, na ktoré spomínam už len veľmi hmlisto. Tiež Vladimír Merta i Karel Plíhal sú hudobné osobnosti, ktoré má v istom zmysle pozitívne ovplyvnili. V poslednom období som počúval všeličo, napr. Nedvědovcov, Čechomor a samozrejme najmä Jaromíra Nohavicu, v súčasnosti ospevovaného, ale aj zatracovaného umelca. Využil som možnosť navštíviť jeho koncert v Prešove 21. novembra.

Hlavným dôvodom, prečo som sa chcel stretnúť s ním bolo to, že som mu chcel osobne odovzdať svoje tretie CD *Meta-morfózy života*, v ktorom som

nahrал pesničku *Pozdrav pre Jaromíra Nohavicu*. Odovzdal som mu aj moje prvé dve CD, a to *Prvotiny* a *Inšpirácie*. Ide o nový žáner, tzv. duchovný folk, alebo - ako ho spresňuje známy prešovský hudobník Michal Gima - „pop folk“, ktorý sa snažím v posledných troch rokoch tvoriť. Ako pesničkár sa usilujem kľásť dôraz na texty, ktoré sprevádzam hrou na gitare. Hlavnú úlohu, ktorú si zadávam pri ich tvorení, je oslovit' poslucháča textom, aby sa zamyslel nad životom, nad duchovnými vecami, nad úlohou Cirkvi, ale aj nad rôznymi problémami, ktoré život prináša. Na týchto CD sú niektoré cirkevno-slovenské piesne venované veriacim rusínskej a ukrajinskej národnosti. Asi 90 percent mojich piesní je v slovenčine a sú venované širokej verejnosti, i keď boli vydané pre vnútorné potreby našej Cirkvi.

Napísanie piesne pre Jaromíra Nohavicu prišlo akosi spontánne. Keď sa bližšie zamyslíme

nad textami jeho piesní uvidíme, že aj on sa v textoch zaoberá existenciou Boha, smrťou, anjelmí, láskou, i keď to podáva často neteologicky a veľmi svojsky. Myslím si, že každý človek hľadá svoju cestu. Duša každého človeka je vo svojej podstate kresťanská, ako tvrdí jeden z dávnych cirkevných otcov. Každý človek vo svojom živote pocíti, že existuje aj duchovný svet, o ktorom hovorí Christova Cirkev. Tento umelec potešuje mnohých poslucháčov práve darom hlasu (ale aj hudbou), ktorý považuje pravoslávna cirkev za najdokonalejší hudobný nástroj.

Veľmi dobre si uvedomujem,

že oslovit' človeka môžem nie iba v chráme prostredníctvom kázne či knihy, ktorú vydám, ale aj prostredníctvom piesne, na vypočutie ktorej si uponáhľaný človek azda najskôr nájde trochu času. Preto sa v pesničkách zaoberám nielen problematikou pokánia, kríza, modlitby, pôstu, Cirkvi, raja, babylonskej veže, kradnutím, vzkriesením, ale aj pretvárkou, tsunami, Jánošíkom, Melom Gibsonom, komunizmom či inými aktuálnymi vecami.

Okrem toho som majstrovi podaroval niekoľko vlastných monografií a prekladov, pričom sme rozprávali predovšetkým o chórových spevoch, ktoré sú mu známe. V dejinách poznáme významných umelcov - spisovateľov či básnikov, napr. F. M. Dostojevskij či A. S. Puškin, ktorí keď potrebovali načerpať duchovnú energiu, navštevovali práve pravoslávne monastiere a duchovné centrá. Prečo by v dnešnej dobe umelci nemohli postupovať rovnako a nemohli by mať bližšie kontakty, napr. s kňazom? Ja v tom problém nevidím. Verím, že sa takéto stretnutie ešte zopakuje a bude prínosom pre obe strany.

doc. Alexander Cap, CSc.,
vedúci Katedry biblických
nauk PBF PU

Aktivity Fakulty zdravotníctva PU a FNŠP J. A. Reimana v Prešove v decembri boli bohaté

Mesiac december sa niesol v znamení bohatých aktivít realizovaných Fakultou zdravotníctva (FZ) PU v kooperácii s Klinikou pediatrie Fakultnej nemocnice s poliklinikou (KP FNŠP) J. A. Reimana v Prešove. V predvečer Mikuláša 5. decembra hospitalizované deti zažili nečakané prekvapenie, keď ich pri vianočnom stromčeku privítal Mikuláš so svojimi priateľmi, ktorí deťom vyrozprávali niekoľko zaujímavých príbehov zo života sv. Mikuláša. Následne boli odmenované balíčkami sladkostí. Odmenou pre Mikuláša bol milý úsmev na tvárach chorých detí. Touto cestou by sme radi poďakovali dekanke FZ PU v Prešove - doc. PhDr. A. Eliášovej, PhD., a riaditeľke FNŠP J. A. Reimana MUDr. M. Pažinkovej za sponzorovanie Mikulášskych darčiek. Zároveň poďakovanie patrí študentom Pravoslávnej bohosloveckej fakulty PU za kultúrny program, prednostovi KP MUDr. J. Kovalovi, PhD., a vedúcej sestry kliniky M. Timurovej za to, že umožnili realizovať milú aktivitu na klinike.

V ten istý deň sa v priestoroch FNŠP J. A. Reimana konala odborná konferencia pod názvom Podpora dojčenia, materstva pod záštitou UNICEF Slovensko a primátora Prešova JUDr. P. Hagyarího. Program bol zameraný na integrovanú starostlivosť o matku a novorodenca so zameraním na podporu a propagáciu dojčenia ako najvhodnejšieho spôsobu príjmu potravy novorodenca a dojčatá. Okrem

nových poznatkov boli prezentované pozitívne i negatívne výsledky 13-ročného snaženia v oblasti dojčenia podpredsedníčkou UNICEF na Slovensku, MUDr. V. Hal'amovou, koordinátorkou Baby friendly hospital. Aktívnou účasťou sa na konferencii významne podieľali okrem zamestnancov KP FNŠP a oddelenia neonatológie a perinatológie aj odborní asistenti FZ.

Dňa 6. decembra sa konal IX. Prešovský pediatrický deň s medzinárodnou účasťou v priestoroch budovy obvodného úradu v Prešove. Organizátormi boli Slovenská pediatricka spoločnosť SLS, KP FNŠP J. A. Reimana v Prešove a FZ. Významnými prednášateľmi boli aj zvučné mená v oblasti pediatrie, ako prof. MUDr. I. Hruškovič, CSc., prof. MUDr. T. Šagát, CSc., prof. MUDr. S. Dluholucký, CSc. či doc. MUDr. M. Kuchta, CSc.. V popoludňajších hodinách prebehla sekcia sestier s aktívnou účasťou aj odborných asistentov z FZ, ktorí vystúpili s problematikou paliatívnej starostlivosti o onkologicky choré deti, domácej starostlivosti o deti s horúčkou, ako aj na ďalšie aktuálne témy zamerané na ukazovatele kvality pediatrickej starostlivosti a problematiku drogovej závislosti.

Obidve konferencie boli hodnotené kreditmi podľa vyhlášky

114/2007 a 366/2005 o kritériách a spôsobe hodnotenia sústavného vzdelávania zdravotníckych pracovníkov. Priamymi účastníkmi sa stali aj študenti FZ PU, ktorí si svoju účasťou na uvedených odborných podujatiach rozšírili odborný obzor v problematike pediatrie a pediatrického ošetrovateľstva.

Mgr. Slávka Mrosová,
PhDr. Dagmar Magurová, PhD.,
FZ PU

Adventný koncert Camerata Academica

Pod gestorstvom Katedry hudby Fakulty humanitných a prírodných vied (KHu FHPV) PU v rámci 80. výročia narodenia skladateľa Milana Nováka a 20. výročia založenia Univerzitného komorného orchestra Camerata Academica PU odznel 5. adventný koncert tohto umeleckého súboru a jeho hostí. Podujatie podporilo Ministerstvo kultúry SR.

Camerata Academica spolu s hostami „uvila adventný veniec“ a umocnila blížiaci sa Vianoce nežnou hudobnou atmosférou. Kolekcie piesní, skladieb sa podmanivo rozozvučali v centrálnej študovni Univerzity knižnice PU. Poslucháči sa „oddali snom“ a nechali sa uniesť melódiami plnými radosťou a lásky.

Aj v „jubilejnom“ koncerte sa poslucháčom predstavili študenti, ktorí významnou mierou formujú hudobný život nielen fakulty, ale aj celej PU.

Svoj debut zažila študentka 1. ročníka Jana Krajčiová (husle) v skladbe J. S. Bacha Partita č. 3 E dur BWV 1006 pre sólové husle - Prelúdium. Je nadanou huslistkou a myslím si, že aj prínosom pre ďalšie roky a to jednak ako sólistka, aj ako prvý hráč v komornom sláčikovom orchestri.

Do adventného venca prispel Martin Magdoško spevom piesní Keď som išol od ma milej a Pri Prešporku verujú.

Publiku sa prvýkrát predstavil študent 1. ročníka, hráč na lesný roh Kamil Skurka v skladbe W. A. Mozarta Koncerte Es dur pre lesný roh a orchester KV 447-III. Allegro. Na mimoriadne chvilostivom dychovom nástroji predviedol slušnú techniku, guľatý sýty tón so snahou o dynamické a farebné odtiene.

Positívnu stránku adventného koncertu bol nesporne priestor pre flautistky. Obe interpretky Mária Rendešová a Gabriela Rošková-Takáčová

opäť potvrdili vysoký štandard tohto komorného zoskupenia a prezentovali sa tak ako aj v minulých rokoch kvalitným výkonom.

V premiére zazneli skladby študenta PU Ladislava Fodora Hudba pre Iris alebo Echo pre dve flauty a Fantázia pre dve flauty a gitaru. Nielen ako hráč na gitare, ale aj kompozíciou skladieb sa veľmi dobre predstavil publiku a naznačil, že v ňom vyrastá nadaný skladateľ. Zariadenie tohto začínajúceho hudobného skladateľa do programu (dramaturg Mgr. art. Karol Medňanský, PhD.) demonštruje, že priestor na tvorbu dostáva súčasná generácia hudobných skladateľov.

Koncert kulminoval vo finále, ktorého aktérom bola Camerata Academica. Tento komorný sláčikový orchester je už stálicou na „hudobných pódiumoch“ PU. Z jeho podania sme cítili, že hudba je rozhovor jazykom emócií. Rozhovor s poslucháčmi.

Piaty adventný koncert dokumentoval, že stáva sa podujatím „svojho druhu“ a je markantným úspechom v kontexte univerzitného hudobného diania.

Interpreti výkonomi a predvianočnou hudbou dodali pocit pohody, tepla a spokojnosti. Publikum odchádzalo s peknými umeleckými zážitkami.

*Autor príspevkov na strane:
PhDr. Viliam Tarjányi,
tajomník Rady umeleckej
činnosti PU*

Čas pre Vianoce ...

V poradí VIII. vianočný koncert umeleckých súborov PU, ktorého garantom tohto roku bola Katedra hudby Fakulty humanitných a prírodných vied (KHu FHPV), sa žánrovo prelínal od hudobno-poetického pásma až po slovenský muzikál.

Na pôdoryse pestrého, dramaturgicky (pod taktovkou doc. Mgr. Art. Ireny Medňanskej, PhD.) vyváženého, uceleného programu podali všetci účinkujúci solídny, štandardný výkon. Čaro a dokonalejší obraz scény obohatil svetelnou réžiou PaedDr. Jozef Hrušovský, PhD., ktorý sa vyžíval v „mixovaní farebných sklíčok“.

Hneď úvodným vystúpením v podaní študentov 4. a 5. ročníka KHu sme sa preniesli do atmosféry blížiacich sa vianočných sviatkov.

Hudobným darčekom pod vianočný stromček prispelo aj precíznym vystúpením dychové trio, resp. kvarteto pod vedením Júliusa Kleina a akordeónové kvarteto, ktoré má za sebou aj výrazné úspechy, ocenenia zo súťažných festivalov.

Veľmi príjemným prekvapením bolo vystúpenie Petra Palečka, v podaní ktorého odznela pieseň A. Adama - J. S. Dwighta O Holy Night. Jeho sýty, zvučný barytónový hlas preukázal vokálny talent.

V hre Camerata academica, ktorá sa publiku predstavila skladbou Sen noci svätajanskej - suita (Prelude - Air - Jig), dominovala melodická línia a štýlové ctenie. Precíznym umeleckého vedúceho a dirigenta Mgr. art. Karola Medňanského, PhD., hráči orchestra citlivo a s vervou odovzdali posolstvo interpretovanej skladby. Z partitúry vymodeloval nálady, motívy všetkých častí suity.

Miešaný zbor Nostro Canto, uzatvárajúci prvú polovicu vianočného koncertu, sa vyznačoval vysokými parametrami a veľmi emotívnym zapôsobením na poslucháčov. Pod helmami rukami umeleckej vedúcej Mgr. Tatiany Kanišákovéj, PhD., dala plne vyznieť nádhernému tónu všetkých hlasov, presvedčivému muzikantskému prejavu. Pozornosť venovala aj vizuálnemu rozloženiu zboru a „balkónovému umiestneniu“ sólistky na zobcovej flaute. Zbor vložil do jednotlivých partov v každej z prednesených skladieb majstrovstvo techniky, farbu, dynamiku.

Po hudbe a speve sa v druhej časti programu dostalo k slovu Univerzitné pastoračné centrum dr. Štefana Héseka, ktoré v spolupráci s KHu pripravilo výber zo slovenského muzikálu Baro(c)kový kláštor. Režisérom a scenáristom bol Ján Knapík a spoločne s Mgr. Martinom Michelčíkom sa podieľal aj na hudobnom spracovaní. Scéna si dala do podtitulu heslo: jednoduchosť, jasné línie bez zbytočných detailov a rekvizít. Dovedna 35 minút spevu, tanca poskytlo divákovi pohľad na život v kláštore „z druhej strany“. Herecko-spevacké výkony mali slušnú úroveň. Nemaľou mierou k vydatnému večeru prispelo slušne zaplnené hľadisko, čím hudba, slovo, pohyb zneli ináč ako pred poloprázdnu sálou. Účinkujúci čerpali energiu z prítomného publika a publikum z výkonov účinkujúcich. O celom programe sa dá vyjadriť iba pochvalne.

*Foto z VIII. vianočného koncertu:
Mgr. Ľuboslav Krajčák*

Univerzitné športové dni

V dňoch 19. až 27. novembra sa uskutočnili športové popoludnia usporiadané Katedrou všeobecnej telesnej výchovy Fakulty športu (KVTV FŠ) PU pre študentov PU pri príležitosti Dňa študentstva. Študenti FŠ usporiadali 20. novembra univerzitný turnaj vo futbale, 6. ročník maratónskeho aerobiku pod názvom Aerobik show a 27. novembra študentka Fakulty humanitných a prírodných vied (FHPV) PU Mikulášsky aerobik.

detskom domove na Požiarnickej ulici v Prešove.

Mikulášsky aerobik

Študentka FHPV 4. ročníka Fy - Tev Mária Bilá spolu s Mgr. Jaroslavou Rubickou v rámci

Rekord odoláva

Aletickí nadšenci Slávie PU v spolupráci s Oblastným bežeckým spolkom (OBS) v Prešove usporiadali 11. októbra tradičné podujatie - dvojmíľový beh (3218 m). Uskutočnilo sa na atletickom štadióne PU. Patrílo rekreačným bežcom z regiónu Prešov. Rekord drží Marek Samsely časom 10:25,0 min. z roku 1997 a ani po desaťročí nebol prekonaný.

V tomto ročníku najrýchlejšími v jednotlivých vekových kategóriách boli pretekári: muži do 39 rokov - Marcel Nemeč (Fakulta športu PU) 10:41,0 min., muži 40 až 49-roční - Jozef Tomeček (Tulčík) 10:25,0 min., muži 50 až 59-roční - Franko (OBS) 11:40,0 min., muži 60 až 69-roční - Mikluš (ZVL Prešov) 15:37,0 min. muži 70-roční a starší - Zavacký (Prešov) 23:02,0 min. Zo žien najrýchlejšia bola Lenka Pavúková (Proč) časom 12:37,0 min.

dr. Juraj Mal'covský, PhD.

Turnaj vo futbale

Šesť futbalových tímov tvorili študenti fakúlt PU, ktorí nastúpili po prezentácii a vylisovaní na hraciu plochu s cieľom čo najlepšie reprezentovať svoju fakultu. V hre, podľa upravených pravidiel futbalu s hracím časom 2 x 10 min., predviedli chuť dosiahnuť čo najlepšie výkony a hlavne víťazstvá. Zvíťazilo družstvo FŠ 1, ale potlesk patrí všetkým.

Poradie: 1. FŠ 1, 2. FŠ 2, 3. FHPV 2, 4. Fakulta manažmentu, 5. Filozofická fakulta, 6. FHPV 1. Víťazné družstvo študentov 1. ročníka FŠ hralo v zložení: Jenčo, Zapotocký, Horváth, Bednár, Kirňák, Andrejovský, Gombár, Harčár, Pavlovič.

Najlepším strelcom turnaja sa stal Stanislav Boruv (FHPV 2).

Nad celou akciou mal ochrannú ruku PaedDr. Juraj Mihalčín.

Aerobik show

Maratón aerobiku sa konal vo veľkej telocvični FŠ PU. Zorganizovali ho študenti 3. a 4. ročníka telesnej výchovy, ktorí si zvolili špecializáciu Aerobik v rámci svojho študijného programu, v spolupráci s Mgr. Rút Lenkovou, PhD. Cvičiteľmi boli Tibor Papp, Marián Ferík a Ján Goč. Na základe toho aj názvy jednotlivých hodín aerobiku mali svoj názov a akcia prebie-

hala podľa nasledujúceho programu:

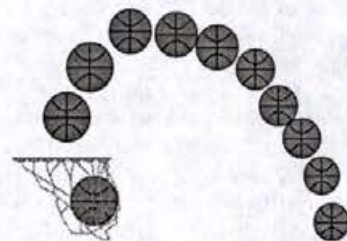
16.00 - 16.50 h MARIÁN Dance aerobik, 17.00 - 17.50 h JANO Tae-bo aerobik, 18.00 - 18.50 h TIBOR Aerobik show.

Po ukončení akcie sa losovala tombola, v ktorej si vecné ceny prevzalo 10 cvičencov. Ceny do tomboly venovalo Prešovské oblasťné združenie RTVŠ v Prešove. Na akcii sa zúčastnilo 68 cvičencov. Najväčší úspech mala hodina Tae-bo, na ktorej si zúčastnilo aj 25 chlapcov.

Finančná suma zo symbolického vstupného bola venovaná neziskovému fondu Dráčik pri

hodín všeobecnej telesnej výchovy zorganizovala akciu s cieľom dobrovoľnou zbierkou potešiť postihnuté deti v materskej škole na Hviezdoslavovej ulici mikulášskym darčekom. S vedením hodín jej prišiel pomôcť študent FŠ M. Ferík. Počas hodín plných pekných pohybových kreácií, smiechu a dobrej nálady sa vyzbierala finančná suma, ktorá určite tieto deti poteší. Študenti svojím príspevkom ukázali, že im nie je ľahostajný osud detí.

Mgr. Rút Lenková, PhD.,
Mgr. Jaroslava Rubická,
KVTV FŠ PU

Vianočný turnaj bol viac ako len o volejbale

Foto: Mgr. Martin Dzurilla

„Do toho, do toho, do toho,“ znelo priamo na Mikuláša (8. decembra) o 14. h z telocvične Pedagogickej fakulty (PF) PU. Hvizd píšťalky a správny výber športových slov dekana PF doc. PhDr. Milana Portíka, PhD., otvorili 2. ročník Vianočného volejbalového turnaja. Po rozlosovaní poradia zápasov a rozcvičení sa mohlo začať športovať. Zúčastnili sa tri družstvá: Hromy/blesky - učiteľia; Smailici - prváci a Slniečka - zmiešané družstvo druhákov a tretiačkov.

Dobrá atmosféra, povzbudzovanie a veľa smiechu sa ozývalo v tento deň z telocvične. Víťaz môže byť len jeden a putovný pohár musí skončiť len v najlepších a najšikovnejších rukách. V tomto roku opäť vyhrali učiteľia a putovný pohár môžu obdivovať všetci, ktorí nav-

štívia dekanát PU. Druhí skončili prváci a tretí zmiešané družstvo druhákov a tretiačkov. Družstvá získali cenné diplomy a sladké cukríky. Odborná komisia vyhlásila Mgr. Petra Sabola za najlepšieho hráča, najlepšou hráčkou sa stala Simona Ivanecká, najsympatickejším hráčom Peter Gönci a najsympatickejšou hráčkou Mária Bavoľárová.

Aj keď turnaj už dávno oficiálne skončil, v telocvični ešte dlho znel smiech a údery lopty.

O rok opäť dovidenia všetci tí, ktorým šport nie je ľahostajný a utužovanie dobrých medziľudských vzťahov (prostredníctvom športu) nepríjemné.

PaedDr. Monika Miňová,
Katedra predškolskej
a elementárnej pedagogiky
a psychológie PF

Turnaj v hádzanej vysokoškoláčok vyhralo družstvo z Olomouca

Hala PU v Prešove bola 19. a 20. novembra dejiskom 12. medzinárodného turnaja v hádzanej vysokoškoláčok. Pri príležitosti Dňa študentstva ho pripravili PU a oddiel ženskej hádzanej TJ Slávia PU. Záštitu nad týmto tradičným podujatím mal rektor PU prof. RNDr. René Matlovič, PhD.

Tento jedinečný turnaj založil a celý čas ho z funkcie predsedu organizačného výboru pripravuje profesor Rudolf Horváth. Aj dvanásť ročník sa vydaril zo športovej a spoločenskej stránky. Príjemná atmosféra prispela k utuženiu priateľstiev medzi univerzitami, dobrému športu a rozvoju vzťahov. Účastníčky turnaja, organizátorov, sponzorov a hostí pozdravili rektor PU prof. René Matlovič a primátor Prešova JUDr. Pavel Hagyar. Obaja ocenili úsilie a vytrvalosť organizátorov a zvýraznili, že toto podujatie, ktoré si už získalo patričný kredit, budú naďalej podporovať.

Výsledky: PU - UR Rzeszow 29:9 (15:3), PU: K. Bernátová, Hronecová - Hemčáková 1, Terlecká 1, Tatárová, Trusová 4, Ondo-Eštoková 5/1, Šándorová 3, Bačová 4, Szmereková 6/1, Šípková 5/1. Najviac gólov za Rzeszow: Krzyzanowska 3/2, Holowacz 3/2. PU Prešov - UKF Nitra 22:20 (12:12), góly za PU: Szmereková 10/2, Šípková 4, Bačová 3, Ondo-Eštoková 3/1, Hemčáková 2, najviac gólov za UKF: Korytárová 8/2, Hricišonová 4, PU Prešov - UP Olomouc 19:19 (12:8), góly za PU: Szmereková 9/2, Šípková 4, Ondo-Eštoková 2, Bačová 2, Vasilová 1, Trusová 1. Najviac gólov za Olomouc: Kosová 6/4, Podešvová 4/1. Nitra - Olomouc 15:28 (6:16), najviac gólov: Korytárová 5, Zemáneková 3/2 - Alexová 6, Kosová 6/2, Hartmannová 5/1, Olomouc - Rzeszow 28:14 (15:4), Alexová 11, Kosová 4, Podešvová 4/1, Šmídová 4/1 - Durska, Krzyzanowska, Krauz po 3, Nitra - Rzeszow 25:15 (14:9), Korytárová 14/5, Hricišonová 5 - Krzyzanowska 5, Holowacz 3, Durska 3/1. **Poradie:** 1. UP Olomouc 5 bodov, 2. PU 5, 3. UKF Nitra 2, 4. UR Rzeszow 0.

Najlepšia brankárka: Lucie Zavadilová (UP Olomouc), najlepšia hráčka: Nataša Szmereková (Slávia PU Prešov), najtechnickejšia hráčka: Anna Rymarska (UR Rzeszow), najlepšia strelkyňa: Beáta Korytárová (UKF Nitra) - 27 gólov. Miss turnaja sa stala Lenka Tatárová (Slávia PU Prešov). (jac)

Aerobičky PU skončili prvé v Pohári federácií

V Znojme sa uskutočnilo štvrté a zároveň finálové kolo Pohára federácií v gymnastickom aerobiku 2007. Na podujatí, ktoré je spoločným projektom Slovenskej gymnastickej federácie a Českej gymnastickej federácie, si úspešne počinili pretekárky klubu gymnastických športov TJ Slávia PU Prešov pod vedením trénerky docentky Kvetoslavy Perečinskej.

V súťaži trojíc v kategórii senioriek sa zo zisku Pohára federácií tešili Tamara Ferencová, Miroslava Gumanová, Alžbeta Segedyová.

Juniorka Petra Tomková získala v súťaži jednotlivkyň tretie miesto a aj v celkovom hodnotení Pohára federácií jej patrila tretia priečka. V rámci Slovenska bola druhá. P. Tomková štartovala v novembri na majstrovstvách Európy v maďarskom Szombathely - na svojom premiérovom šampionáte obsadila 25. miesto. Účasť P. Tomkovej na európskom šampionáte je pre klub gymnastických športov TJ Slávia PU veľkým úspechom. „S trénerkou Perečinskou sme sa o to usilovali už dlho. Sme veľmi šťastné, že naše spoločné úsilie nám prinieslo štart na európskom šampionáte,“ zdôraznila P. Tomková.

Na majstrovstvách Slovenska v športovej gymnastike B kategórie v Nových Zámkoch sa majsterkou Slovenska v kategórii senioriek stala A. Segedyová, na druhej pozícii skončila Klaudia Murgová. Medzi juniorkami bola druhá Alexandra Kovalská. A. Segedyová sa stala aj víťazkou Slovenského pohára v športovej gymnastike žien 2007, tretie miesto získala K. Murgová.

Najlepšími športovkýňami klubu gymnastických športov TJ Slávia PU v roku 2007 sa stali gymnastická aerobička P. Tomková a športová gymnastka A. Segedyová. (jac)

Beh pri príležitosti 17. novembra mal rekordnú účasť

Atletický klub TJ Slávia PU Prešov v spolupráci s Fakultou športu (FŠ) PU zorganizoval 14. novembra v okolí rieky Torysa v poradí už 3. ročník behu pri príležitosti Dňa študentstva. Mohli sa zúčastniť študenti fakúlt východoslovenského regiónu. Príležitosť využil rekordne vysoký počet štartujúcich. Išlo o 108 pretekárov, z toho 29 žien.

Po príhovore prodekana FŠ PU PaedDr. Vincenta Lafka, PhD., k účastníkom sa konal štart samotných pretekov. Ako prvý odštartovali kategóriu žien. Na trati dlhej 1500 m najrýchlejšia bola Jacquelina Belenysová z FŠ PU časom 6:18,0 min. Na druhom mieste skončila Júlia Pivovarníková z Fakulty humanitných a prírodných vied (FHPV) PU a na treťom Miroslava Kijaková z FŠ PU, pozri obr.

Kategória mužov bola rozdelená do dvoch samostatných štartov. Dĺžka trate bola 3000 m. Najrýchlejším bežcom sa stal Miloš Nemý časom 10:10,0 min. pred Marekom Tomášom (obaja FŠ PU) a Michalom Pitlivkom z FHPV PU.

Prví traja pretekári v oboch kategóriách boli ocenení vecnými cenami a diplomom. Podujatie aj napriek nepriazni počasia vhodne zapadlo do rámca osláv Dňa študentov.

dr. Juraj Mal'covský, PhD.

Na šachovom turnaji opäť nevíťazili Prešovčania

V sobotu 17. novembra usporiadal šachový oddiel TJ Slávia PU, pod záštitou Slovenskej asociácie univerzitného športu a študentskej časti akademických senátov fakúlt PU, v poradí siedmy ročník šachového turnaja akademikov. Toto, už istým spôsobom tradičné podujatie, ktorým si organizátori pripomenuli udalosť z novembra roku 1989, sa spravidla vyznačuje nekompromisným bojom o hlavnú cenu. Tou je putovný pohár dekana Fakulty humanitných a prírodných vied. Žiaľ, podobne ako v predchádzajúcich rokoch, ani tentokrát hlavná cena nezostala „doma“ a nestala sa korisťou niektorého z mladých talentovaných hráčov prešovskej Slávie.

Po napínavom priebehu, ku ktorému prispel aj skrátený časový limit 2 x 25 minút na partiu, iba vďaka lepšiemu pomocnému hodnoteniu zvíťazil Rudolf Beliš (ŠK Sabinov) so 4 bodmi. S rovnakým počtom bodov na druhom mieste skončil štrnásť-ročný Vladimír Jacko. Tretie miesto získal ďalší z mladých prešovských talentov Miroslav Sloboda. Z ešte zaujímavých výsledkov môžeme spomenúť piate miesto 11-ročného Adama Novotného (všetci Slávia PU), ktorý je na listine slovenských talentov a pravidelne nastupuje za B-družstvo Slávie PU v 3. slovenskej národnej lige.

Verme, že turnaj si udrží aj v nasledujúcich rokoch solídnu úroveň, za ktorú vďaka predovšetkým neúnavnej práci organizátorov, najmä Ing. P. Čisárikovi a dr. M. Dragulovi. Prvý z nich siedmy ročník turnaja nielen pripravil, ale k všeobecnej spokojnosti zúčastnených aj viedol ako hlavný rozhodca.

Patrik Derfiňák

Udialo sa v UK

8. novembra

- vernisáž výstavy poľských umelcov z Univerzity Rzeszowskej - Jerzy Tomala: Obrazy (v centrálnej študovni Univerzitetnej knižnice - UK PU) a Marta Uberman: Obrázkové príbehy (v centrálnej požičovni), trvala do 20. novembra.

12. novembra

- prezentácia produkcie knižnej edície verseeonline: Zošity súčasnej poézie 2007 v centrálnej študovni UK PU, s UK spoluorganizovali Inštitút slovakistiky, všeobecnej jazykovedy a masmediálnych štúdií FF PU a občianske združenie Slniečko-vo OS, súčasťou prezentácie boli autorské čítania, prítomní ako hostia boli Iveta Hurná, Erik Jakub Groch a Ján Gavura.

20. novembra

- Pamätné dni - vernisáž výstavy fotografií odtajnených archívnych materiálov o hladomore na Ukrajine pri príležitosti jeho 75. výročia, v centrálnej študovni UK org. UK s Generálnym konzulátom Ukrajiny v Prešove a s Filozofickou fakultou PU, s hudobným programom vystúpila Musica historica Prešov.

20. a 21. novembra

- výstava odbornej literatúry Vydavateľstva Portal, vystavené boli knižné novinky z odborov psychológia, pedagogika, filozofia, zdravotníctvo, náboženstvo, spojená s predajom v centrálnej študovni UK a v študovni UK2 na Partizánskej ulici 1.

4. decembra

- vernisáž výstavy v centrálnej študovni pri príležitosti udeľenia Sacharovovej ceny za

slobodu myslenia, org. Informačná kancelária Európskeho parlamentu (EP) v spolupráci s UK, súčasťou bola prednáška o 27 nositeľoch Sacharovovej ceny, medzi ktorých patrí aj Alexander Dubček, prezentácia činnosti EP a europoslancov.

6. decembra

- vernisáž dvojjvýstavy Koleso šťastia od študenta FF PU (maľba) a japonského grafika (farebné drevorezy Mohukanga) Štefan Haško & Takao Sano, informatívnu prednášku o tvorbe japonského grafika pripravil akad. maliar Peter Kocák, v centrálnej študovni UK trvá do Vianoc.

7. decembra

- beseda o súčasnej literatúre, o jej čítaní a tvorbe s ocenenými slovenskými spisovateľmi v centrálnej študovni UK, UK org. v spolupráci s Literárnou a kultúrnou agentúrou L. C. A., prítomní boli Kornel Földvári, laureát Ceny Dominika Tatarku 2007, Marek Vadas, laureát Ceny Anasoft litera 2007 a vydavateľ pôvodnej literárnej tvorby Koloman Kertész Bagala, po besede bola možnosť kúpiť knihy z L. C. A. so zľavou 50 percent.

13. decembra

- Arabica Robusta, autorský textepil prozaikov a dramatikov v rámci Epilógu Akademického Prešova 2007, s UK PU v centrálnej študovni org. občianske združenie Akademický Prešov, účinkovali Karo Horváth, Laco Kerata, Silvester Lavrík a akordeonista Boris Lenko.

(red)

SAIA Prešov, n. o., spolupracuje aj s Ukrajinou

Slovenská akademická a informačná agentúra (SAIA) v akademickom roku 2006/2007 evidovala päť uchádzačov o stáž na Ukrajinu a vybraní boli dvaja štípendisti. V akademickom roku 2007/2008 boli vybraní 12 štípendistov plus traja náhradníci, z toho: piati študenti (dvaja z PU, po jednom z Univerzity Komenského - UK, Slovenskej technickej univerzity - STU a z Technickej univerzity), dvaja študenti na letný seminár ukrajinského jazyka (z UK Bratislava) a piati na študijný pobyt. Napriek tomu sa nepodarilo naplniť možnosti určené v dohodách s Ukrajinou pre slovenských záujemcov.

V akademickom roku 2007/2008 SAIA zabezpečovala prijatie 109 zahraničných štípendistov Ministerstva školstva (MŠ) SR zo 17 krajín. Z Ukrajiny bolo 15 štípendistov (13,76 percent). Najviac uchádzačov zo zahraničia sa hlásilo na: UK - 47,7 percent, PU - 11,9 percent a na STU 6,4 percenta uchádzačov.

Program spolupráce medzi MŠ SR a Ministerstvom vzdelávania a vedy Ukrajiny v oblasti vzdelávania vytvára priestor pre tieto štípendiá:

pre ukrajinských občanov

- päť študentov po dva semestre (10 mesiacov),
- päť doktorandov po 10 mesiacov ročne,
- osem osôb na celé štúdium na slovenských vysokých školách,
- dve osoby na celé doktorandské štúdium na Slovensku,
- lektor ukrajinského jazyka na Univerzite Mateja Bela v Banskej Bystrici,
- päť štípendií pre ukrajinských slovakistov na Letný seminár slovenského jazyka a kultúry SAS na UK v Bratislave.

pre slovenských občanov

- päť študentov po dva semestre (10 mesiacov),
- päť doktorandov po 10 mesiacov ročne,
- štípendiá slovenským občanom ukrajinskej národnosti na celé vysokoškolské štúdium - 10 štípendií ročne,
- lektor slovenského jazyka na Užhorodskej národnej univerzite,
- päť štípendií pre slovenských študentov, doktorandov, vysokoškolských učiteľov na letné kurzy ukrajinského jazyka.

V Podpore národnostných menšín ide o:

- 15 štípendií na jazykovo-odborné kurzy pre učiteľov základných a stredných škôl s jazykom národnostných menšín,
- tri štípendiá pre ukrajinských študentov 5. ročníka slovenského oddelenia Užhorodskej národnej univerzity so špecializáciou učiteľ slovenského jazyka,
- dve štípendiá pre občanov Ukrajiny slovenskej národnosti na letný kurz slovenského jazyka na Slovensku.

Juliana Hajduková, SAIA Prešov, n. o.

Chystá sa celouniverzitný ples

V poradí 8. reprezentačný ples PU sa chystá na 25. januára 2008 v priestoroch hotela Dukla v Prešove so začiatkom od 19. h. Zamestnanci si môžu lístky kúpiť na rektoráte PU, študenti majú informácie o tom, kde sa dajú lístky kúpiť v budove vysokoškolského areálu na Ul. 17. novembra v Prešove.

(jn)

Zimná nálada